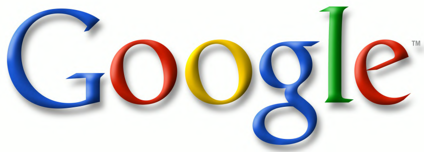

p. [illegible]

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

LEONIS PAPAE XIII

ALLOCUTIONES, EPISTOLAE, CONSTITUTIONES,

Aliaque Acta Praecipua.

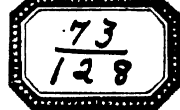
VOLUMEN III. (1887-1889.)

Typis Societatis Sancti Augustini,

DESCLÉE, DE BROUWER ET SOC.,

MDCCCXCIII.

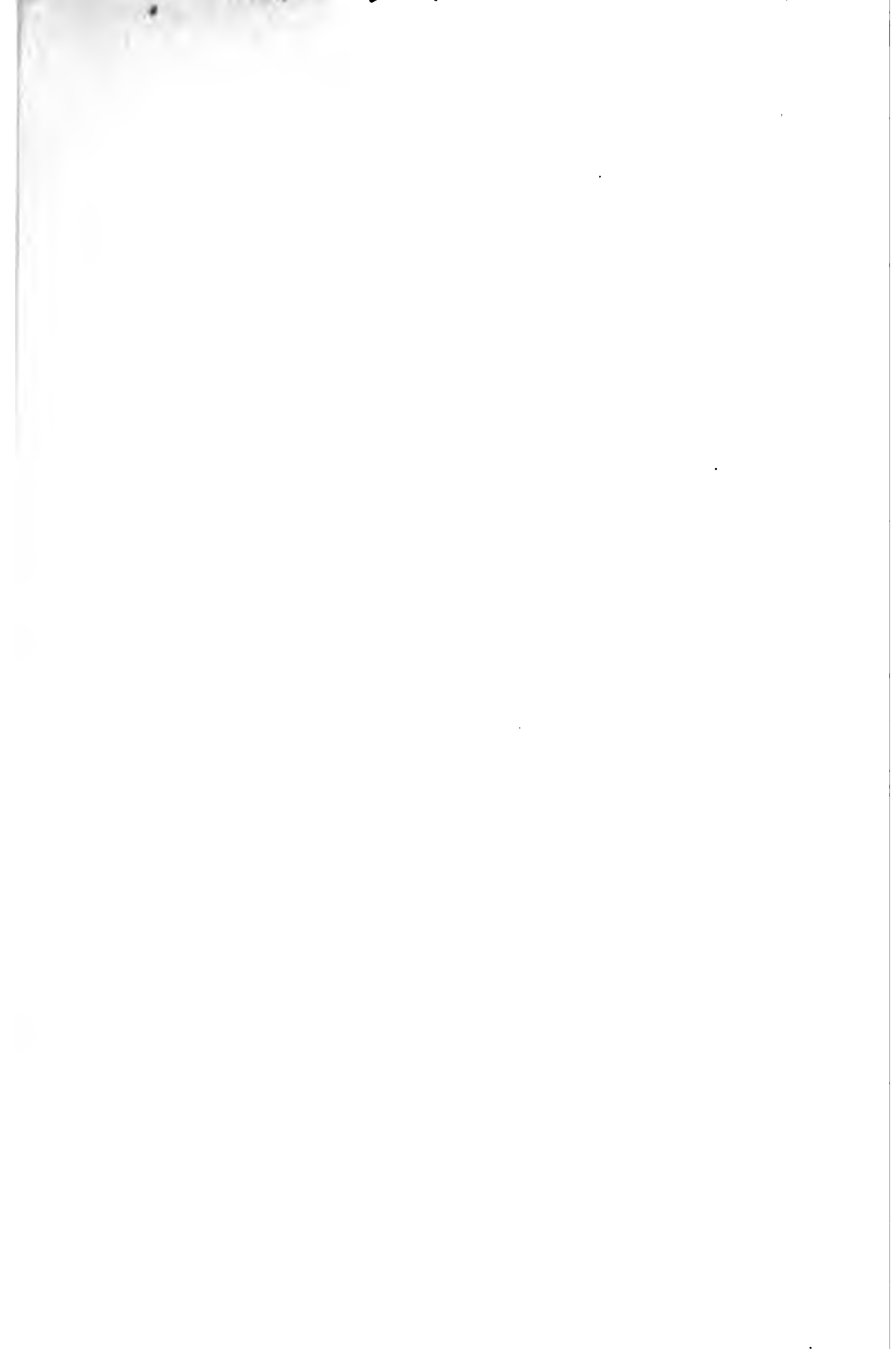

73
128

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

LEONIS PAPAE XIII,

Allocutiones, Epistolae, Constitutiones,

ALIAQUE ACTA PRAECIPUA.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

LEONIS PAPAE XIII

ALLOCUTIONES, EPISTOLAE, CONSTITUTIONES,

Aliaque Acta Praecipua.

VOLUMEN III. (1887-1889.)

Typis Societatis Sancti Augustini,

DESCLÉE, DE BROUWER ET SOC.,

MDCCCXCIII.

PRAEFATIO EDITORIS.

Accipe, optime Lector, praecipuorum Actuum LEONIS XIII fauste regnantis, ab anno 1887 mediante interruptam, ad annum usque 1892 protractam, illustrem uberemque seriem (1).

In deligendis documentis ingressi vestigia prioris editoris, theologi eximii, Romanæ Sedi addictissimi, Doctoris Thomae Bouquillon, in Universitate Catholica Americana Professoris, quaecumque ad universum orbem quavis ratione spectare videbantur, assumpsimus, reliqua, utpote scopo minus congrua, semoventes.

Quum autem quinquagesimus annus a sacerdotali ordinatione SS. D. N. inaudito sit populorum plausu celebratus, conciones praecipuae hac occasione a jubilante Pontifice habitae, pietatis testimonio, heic inserendae visae sunt.

Acta vero, quae ad supremos coelitum honores spectant praeclaris Christi servis conferendos, a priori serie exclusa, ab hac altera quoque seposuimus, speciali volumine eadem, si Deus dederit, opportunius congesturi.

Documentorum textus cum authentica editione Vaticana accuratissime collatus est. In præmittendis titulis eamdem rationem sequi conati, quam a nostro decessore inductam invenimus, marginales notulas pariter ita contraximus, ut quam paucissimis verbis integram exhiberent rerum analysim.

Litteras vero Encyclicas de Humana Libertate,

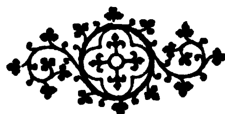
1. *Quartum volumen, jam edi cœptum, proxime prodibit.*

deque Conditione Opificum cum eisdem notis denuo edidimus, quibuscum alterae curante laudato Dre Bouquillon, cura nostra alterae, adjecta gallica versione, jampridem separatim prodierunt.

Sit jam haec nova series Actuum LEONIS XIII, et isto perfelici ab episcopali Ejusdem consecratione anno quinquagesimo, humile filialis nostrae observantiae pignus in gloriosissimum PONTIFICEM, Petri Cathedram, imo cunctas gentes scriptis ac sermonibus mire collustrantem; quem Conditor Rectorque Ecclesiae ad alia lustra benigne servet incolumem Christus!

Ex abbatia Maredsolensi, sacro die Pentecostes, 1893.

D. LAURENTIUS JANSSENS, O. S. B.
S. T. D.

EPISTOLA

Ad episcopum Leodiensem

DE HABENDO ALTERO CONVENTU SOCIALI DICTO.

30 JULII 1887.

EGREGII tui erga commune bonum studii novum praebuit Nobis argumentum officiosa epistola, quam abs te Maio mense exeunte datam accepimus. Ex ea namque comperimus consilium a te initum cum aliis spectatis viris Belgis externisque, ut proximo mense Septembri conventus alter istic habeatur, qualis anno superiore habitus fuit, ad eas quaestiones expendendas quae conditionem et rationes spectant humanae societatis. Quum ea quae tunc a vobis gesta sunt prudentium virorum commendationem retulerint, multaque et gravia sint quae ea super re in disceptationem adhuc vocari oporteat, consilium vestrum probamus vehementer, vestrosque labores studio utique votisque Nostris prosequimur. Intelligimus porro quaestiones eiusmodi quae in coetibus vestris aguntur, non modo dignas esse in quibus sese virorum sapientium ingenia exerceant, sed curas praecipuas et studia ad se convertere catholicorum hominum quos Christi caritas urget, ut praestent pro viribus quae ad communem salutem pertinent, maximeque opem et solamen ferant ei generi hominum, qui inopem vitam, quotidianae operae labore tolerare coguntur. Hoc enim agitur imprimis ut exploratum fiat qua potissimum ratione et via, pro cuiusque natura loci, ea leventur mala quae operarios homines premunt, et avertantur pericula quae ex eorum multitudine et conditione misera imminent rei publicae statui et civium securitati. Agitur prae-

Fauste peracto superiore conventu,

alterius conventus habendi consilium laudat Pontifex.

Digna sane causa in qua se exerceant ingenium et caritas.

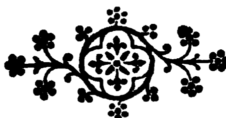
Agitur de levanda sorte operariorum, necnon de arcendis pe-

riculis rei publicæ imminentibus; agitur de aptis remediis strenue adhibendis. Ad quæ præsidium religionis omnino requiritur. Pontifex de futuro conventu fauste ominatur, eique apostolicam benedictionem impertit.

terea (ne inanis consultatio sit) ut quae comperta fuerint utriusque incommodi remedia aptissima, naviter impigreque adhibeantur. Atqui haec neque plane dignosci neque studiose amanterque adhiberi queunt, nisi ab iis, qui plurimi faciant praesidia quae christiana religio suppeditat, quique caelesti eius lumine illustrentur eiusque roborentur virtute divina. Quum omnia haec vobis inesse non dubitemus, certam fovemus spem salutares uberesque fructus consiliis et curis vestris omnino responsuros. Alacri itaque erectoque animo in opus susceptum incumbite : adsit coetibus vestris spiritus Domini qui vestras perfundat sapientia mentes, concordia voluntates coniungat ; ac munerum Eius auspicem habetote Apostolicam benedictionem quam tibi, Venerabilis Frater, omnibusque dilectis filiis, qui curarum suarum partem in proximum conventum collaturi sunt, peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 30 Iulii 1887, Pontificatus Nostri anno decimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

Ad Cardinalem Langenieux, archiepiscopum Rhemensem, et ad coetum Praesulum et Abbatum Castellione congregatum

DE CULTU B. URBANI II.

LITTERARUM vestrarum officio valde delectati sumus, quo novimus Beati Urbani II Praedecessoris Nostri simulacrum, arte simul et mole spectabile, Castellione supra Matronam, qui locus natalis eius traditur, in magna vestra et omnium ordinum laetitia et frequentia XII kalendas Augusti fuisse dedicatum. Dignum sane erat ut huiusmodi honor haberetur Pontifici virtutum et rerum gestarum gloria insigni, cuius Nos cultum promovendum censuimus, eiusque illustrium meritorum in ista regione publicum monumentum extaret hoc praesertim saeculo, quo multi, sine vera virtutis laude, insignia tamen virtutis publice assecuti sunt. Commune autem studium quod vos ad augendum Beati Urbani honorem et memoriam celebrandam contulistis, pietas et religio fidelis populi quae hac occasione splendide enituit, uti Nuntius Noster diserte ad Nos retulit, plene effecerunt, ut solemnia a Vobis acta eum splendorem habuerint, quem rei ipsius dignitas omnino postulabat. Gratulamur itaque intimo animi sensu, quod vestris et bonorum omnium fuerat in votis, feliciter tandem peractum fuisse, atque ita peractum, ut unum idemque monumentum non modo sit publicum honoris munus Pontifici meritissimo redditum, sed etiam studii et obsequii vestri, itemque cleri et populi Galliae erga hanc Apostolicam Sedem, quam ille tenuit et illustravit mirifice, testificatio apud posteros sempiterna. Egregios autem sensus, quos erga Nos in litteris vestris declarastis, effuso dilectionis studio prosequimur, ac votis vestris Nostra adiicimus, Deum enixe adprecantes, ut Beati Urbani meritis Ecclesiam in magnis fluctibus laborantem propitius

2 AUGUSTI 1887.

De erecta statua B. Urbani, deque solemnitate ejusdem dedicationis se delectatum testatur Pontifex.

Tanti honoris, hac præsertim ætate, apprime dignum declarat B. Urbanum; cujus honori pietas publica, testante Nuntio, non defuit.

Redundant istæ laudes in Sedem quam Urbanus II olim illustravit.

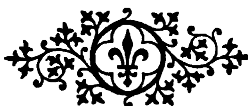
Vota votis reddens Pontifex,

Deum adprecatur, ut meritis tanti Praesulis Galliae populo ac clero vires augeat ad fidei certamen. Ad hunc finem suam ipsis benedictionem amanter impertit.

respiciat, vobis et clero vestro ad bonum certamen certandum vires addat, ac in dilecta ista patria vestra eum spiritum fidei et religionis foveat ac provehat, per quem ipsa olim florentissima et invicta extitit. Horum autem caelestium munerum auspicem et pignus praecipuae benevolentiae Nostrae esse cupimus Apostolicam benedictionem, quam tibi, dilecte Fili Noster, et vobis, Venerabiles Fratres ac dilecti filii, cunctisque vigilantiae vestrae concreditis peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 2 Augusti 1887, Pontificatus Nostri anno decimo.

LEO PP. XIII.

DECRETUM

DE MENSE OCTOBRI REGINAE A ROSARIO DICANDO, AC DE FESTO EJUSDEM RITU DUPL. II CLAS. CELEBRANDO.

INTER densas errorum et scelerum tenebras tamquam spes certa orituræ salutis iam fulget excitata ac reviviscens in christianis gentibus per sacri Rosarii frequentiam erga magnam Dei Parentem pietas et fiducia, quae omni aevo Ecclesiae ac societati praesidium fuit potentissimum ad terrenorum infernorumque hostium vires conterendas. Verbum Sanctissimi Domini Nostri Leonis Papae XIII per Eius Apostolicas Litteras, praesertim *Supremi Apostolatus officio* 1 Septembris 1883, ad cunctas mundi regiones prolatum, divini seminis instar cadens in terram bonam, ubique *fecit fructum centuplum*, quamvis alibi prae nimia cordium duritie, cadens *super petrosa* et *in spinis*, hactenus conculcatum fuerit et suffocatum. Ubique terrarum fideles suis coadunati pastoribus Rosarii festa mensemque in laetitia et fervore celebrantes, a solis ortu ad occasum pro errantium salute, pro Ecclesiae et societatis prementibus calamitatibus Mariam invocarunt, quae « sicut lumen indeficiens radios evibrans misericordiae suae, omnibus indifferenter sese exorabilem, omnibus clementissimam praebere consuevit, omnium necessitates amplissimo quodam miseratur affectu *(S. Thomas Episcopus Valentin.)* ». Neque spes confundit obtinendi victoriam ex eo maxime, quod per admirabilem Marialis Rosarii orandi ritum splendidissimus Deo exhibetur religionis cultus et plena fidei christianae confessio. Rosarium enim cum omnia Christi Virginisque Matris mysteria suo circuitu involvat, fidem totam complectitur. Iamvero *haec est victoria quae vincit mundum, fides nostra* (I Io., V).

11 Septembris 1887.

Inter densas calamitatum tenebras,

Pontificis verbo amplum fructum ferente,

frequens festorum ac mensis Rosarii cultus per orbem christianum reviviscens,

spem facit obtinendæ victoriæ,

per fidem, quam recolit Rosarii devotio.

Beatissimus Pater de his vehementer laetatus, eo enixius omnes Ecclesiae Pastores et universos Christifideles hortatur

De quibus Pontifex vehementer

lætatus, et ad perseverandum gregem hortatur,

ferventiori pietate et fiducia perseverare in inceptis, ab augustissima Regina pacis postulantes, ut qua gratia apud Deum pollet, praesentium malorum horrendam tempestatem, everso satanae imperio, depellat, triumphatisque religionis hostibus, exagitatam Petri mysticam navem optatae tranquillitati restituat. Ad haec, quaecumque superioribus annis, ac postremo per decretum Sacrorum Rituum Congregationis 26 Augusti 1886 de mense Octobri caelesti Reginae a Rosario dicando, decrevit, indulsit et iussit,iterum decernit, praecipit et concedit.

et renovat quæ jam tulit de Rosario decreta.

Cum vero festus dies solemnitatis sacratissimi Rosarii singulari iam populorum honore et cultu agatur, qui cultus refertur ad mysteria cuncta vitae, passionis et gloriae IESU CHRISTI redemptoris nostri, eiusque intemeratae Matris; ad hanc succrescentem pietatem magis fovendam, et ad publicae venerationis incrementum, quod iam pluribus particularibus Ecclesiis concessit, solemnitatem praedictam et officium Deiparae a Rosario primae Octobris Dominicae adsignatum, ecclesiastico ritu duplici secundae classis in universa Ecclesia in posterum celebrari mandavit, ita ut non possit transferri ad alium diem, nisi occurrente officio potioris ritus; servatis Rubricis. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Quin ad ejus augendum cultum, B. V. a Rosario solemnitatem ad ritum dupl. II. class. pro universa Ecclesia provehit.

De hisce autem praesens praefatae Sacrorum Rituum Congregationis decretum expediri iussit.

Die 11 Septembris anni 1887, Sanctissimo Mariae Nomini sacra.

D. CARDINALIS BARTOLINIUS S. R. E. PRAEFECTUS

L. ✠ S.

LAURENTIUS SALVATI S. R. C. *Secretarius.*

EPISTOLA

Ad episcopos Italiae

DE SACRO ROSARIO.

Vi è ben noto quanta fiducia, in mezzo alle presenti calamità, abbiamo Noi riposta nella gloriosa Vergine del *Rosario* per la salvezza e prosperità del popolo cristiano, per la pace e la tranquillità della Chiesa. — Memori, per una parte, che nelle grandi distrette pastori e fedeli furono sempre usi di rivolgersi fiduciosi alla gran Madre di Dio, aiuto potentissimo dei cristiani, nelle cui mani sono poste tutte le grazie; persuasi, per l'altra, che la devozione alla Vergine sotto il titolo del Rosario torna sommamente opportuna ai bisogni specialissimi dei tempi nostri, abbiamo voluto, che questa devozione si ravvivasse dovunque e sempre più largamente si stabilisse in mezzo ai fedeli di tutto il mondo. — Già più volte, nel l'inculcare la pia pratica del mese di Ottobre ad onore della Vergine, ne abbiamo indicato i motivi, le speranze, il modo: e tutta quanta la Chiesa, in qualsiasi parte della terra, docile alla Nostra voce, ha sempre risposto con manifestazioni di singolare pietà al Nostro invito: ed anche ora di nuovo si apparecchia a pagare a Maria Santissima, per un intero mese, il tributo quotidiano della devozione a Lei tanto gradita. — In questa santa e nobile gara non è rimasta addietro l'Italia, dove la pietà verso la Vergine è così profondamente radicata e così universalmente sentita; nè dubitiamo, che anche in quest'anno l'Italia sia per dare bella prova del suo amore verso la gran Madre di Dio, e per apprestare a Noi nuovi motivi di consolazione e di conforto. — Non possiamo tuttavia dispensarci dal rivolgere a Voi, Venerabili Fratelli, una parola di speciale esortazione, affinchè con nuovo e singolare impegno in tutte le Diocesi italiane sia santificato il mese dedicato a Maria Santissima del Rosario.

20 SEPTEMBRIS 1887.

Praeterita recolens, praesentiaque contuens, Pontifex spem in cultu S. Rosarii reponit.

Ecclesia votis ejus haud semel se docilem in colendo Reginam a Rosario monstravit, imprimis Italia, quam instantius de hoc cultu hisce litteris adhortatur.

È facile comprendere le particolari ragioni che a ciò Ci muovono. — Fin da quando Iddio Ci ebbe chiamati a reg-

A quo gubernaculum Petri suscepit,

gere sulla terra la sua Chiesa, Noi Ci studiammo di porre in opera tutti quei mezzi che sono in Nostro potere, e che credemmo più acconci alla santificazione delle anime e alla dilatazione del regno di GESÙ CRISTO. Non abbiamo esclusa

etsi omnium curam gerens nationum,

dalle Nostre quotidiane sollecitudini nessuna nazione nè alcun popolo, ben sapendo che per tutti il Redentore ha profuso sulla croce il suo sangue prezioso, e a tutti ha aperto il regno della grazia e della gloria. Nessuno però può farsi

italicum tamen populum magis amplexus est,

maraviglia, se con singolare predilezione riguardiamo il popolo italiano: chè anche il divino Maestro, GESÙ CRISTO, fra tutte le parti del mondo prescelse l' Italia a Sede del suo Vicario in terra, e nei consigli della sua provvidenza di-

utpote Ecclesiæ centrum, Patrique christianæ familiæ proximum.

spose, che Roma addivenisse la Capitale del mondo cattolico. Per tal maniera il popolo italiano è chiamato a vivere in maggior prossimità col gran Padre della famiglia cristiana, e a dividerne più specialmente le gioie e i dolori. E purtroppo nella nostra Italia non mancano al presente gravissime ragioni di amarezza all' animo Nostro. La fede e la

Quamquam ut deficiat ab hereditate fidei calamitose vexatur,

morale cristiana, preziosissimo retaggio tramandatoci dai nostri antenati, e che pur fece in ogni tempo la gloria della Patria nostra e de' grandi italiani, sono o insidiosamente e quasi di nascosto, o palesemente e con ributtante cinismo assaliti da una mano di uomini, i quali si studiano di strappare agli altri la fede e la morale che essi hanno perduto. È facile intravedere in tutto questo, più che ogni altra cosa,

præsertim Roma, Petri sedes, sectis diabolice furentibus.

l' opera delle sètte, e di coloro che sono strumenti più o meno docili in mano di esse. — Qui in Roma poi dove il Vicario di Cristo ha la sua Sede, si concentrano a preferenza gli sforzi di costoro e si manifestano in tutta la pertinace ferocia i loro satanici intendimenti.

Queritur gregem periclitantem,

Non abbiamo bisogno di dirvi, Venerabili Fratelli, di quale et quanta amarezza sia ripieno l'animo Nostro nel vedere esposte a così gravi pericoli le anime di tanti Nostri carissimi figli. E cresce questa Nostra amarezza nel veder Noi stessi posti nell'impossibilità di opporci a questi

seseque, ne ipsi medeatur, constrictum.

grandi mali con quella salutare efficacia che vorremmo, e che pure avremmo il diritto di avere: imperocchè sono note a voi, Venerabili Fratelli, e a tutto il mondo le condi-

zioni di vita alle quali siamo ridotti. Per questi motivi Noi sentiamo maggiore il bisogno d'invocare l'aiuto di Dio e la protezione della gran Vergine Madre. — I buoni italiani preghino fervorosamente pe' loro fratelli traviati, e preghino pel Padre comune di tutti, il Romano Pontefice, acciocchè Iddio nella sua infinita misericordia accetti ed esaudisca i comuni voti de' figli e del Padre. Ed anche per questa parte le Nostre più vive et più ferme speranze sono collocate nella gloriosissima Regina del Rosario : la quale fin da quando cominciò ad invocarsi con questo titolo, si mostrò prontamente soccorrevole ai bisogni della Chiesa e del popolo cristiano. — Già altre volte ricordammo queste glorie e gli strepitosi trionfi riportati contro gli Albigesi e contro altri potenti nemici ; glorie et trionfi che ridondano sempre non solamente a profitto della Chiesa perseguitata ed afflitta, ma a prosperità temporale altresì dei popoli e delle nazioni. — Perchè non potrebbero rinnovarsi nei bisogni presenti le stesse meraviglie di potenza et di bontà da parte della gran Vergine, a prò della Chiesa e del suo Capo e di tutto il mondo cristiano, sol che i fedeli sapessero rinovare da parte loro gli splendidi esempî di pietà dati in simili congiunture dai loro maggiori ? E perciò che Noi, a renderci vie più propizia questa potentissima Regina, intendiamo di onorarla sempre più sotto l'invocazione del Rosario et di accrescerne il culto. — E così, a cominciare dall' anno che corre, abbiamo stabilito d'innalzare a *rito doppio di seconda classe* per tutta la Chiesa la solennità del Rosario. Ed allo stesso fine ardentemente bramiamo, che il popolo cattolico italiano con particolare slancio di devozione sempre, ma singolarmente nel mese prossimo di Ottobre, si volga a questa gran Vergine, e faccia dolce violenza al suo cuore di Madre, pregandola per l'esaltazione della Chieza e della Sede Apostolica, per la libertà del Vicario di GESÙ CRISTO in terra, per la pubblica pace e prosperità. E poichè l'effetto delle preghiere sarà tanto più grande e sicuro, quanto saranno migliori le disposizioni di chi prega, caldamente vi esortiamo, Venerabili Fratelli, che con tutte le industrie del vostro zelo Vi adoperiate

20 SEPTEMBRIS 1887.

Adsit proin B. V.

Orent omnes boni cælestem Dominam, pro fratribus errantibus, — pro Pontifice oppresso.

Tot ab ipsa relati triumphi, renovabuntur, si antiqua ad ipsam reviviscat pietas.

Quare augendus ejusdem festi ritus.

Ad mensem Octobris accedant Itali fervido corde,

pœnitentia mundato,

imo fide intrepida, ab omni humano timore libera.

a ridestare nei popoli a voi commessi una fede vigorosa, viva ed operativa, e a richiamarli colla penitenza alla grazia e al fedele adempimento di tutti i doveri cristiani. — Tra i quali, per le condizioni dei tempi, conviene considerare come principalissimo la franca et sincera professione della fede e della morale di CRISTO, per la quale si vinca ogni rispetto umano e si mettano innanzi ad ogni altra cosa gl'interessi della religione e l'eterna salvezza delle anime.

Recedat proin, funeste serpens, animus ad res religiosas indifferens.

Poichè non conviene dissimulare che, quantunque per divina misericordia il sentimento religioso sia encora vivo e largamente diffuso nel popolo italiano, pure anche in mezzo di esso, per malefico influsso degli uomini e dei tempi, ha cominciato a serpeggiare l'indifferentismo religioso ; per cui va diminuendo quella pratica riverenza e quell' amor filiale verso la Chiesa, che furono gloria e nobile vanto dei maggiori. — Sia per opera vostra, Venerabili

Curent Præsules ut sopitæ mentes e languore excutiantur.

Fratelli, che si risvegli potente nei vostri popoli il sentimento cristiano, l' interesse per la causa cattolica, la fiducia nella protezione della Vergine, lo spirito di preghiera. Non è a dubitare che l'invitta Regina da tanti figli e con sì felici disposizioni invocata, non risponda benignamente

Fausta futura a Deipara expectans, Pontifex benedictionem apostolicam impertit.

alle loro voci, consoli la Nostra afflizione e coroni i Nostri sforzi a pro della Chiesa e dell' Italia, riconducendo per l' una e per l' altra giorni migliori.

Con questi sentimenti impartiamo a voi, Venerabili Fratelli, al clero, e popolo commesso alle cure di ciascun di voi, l'Apostolica benedizione, pegno delle grazie e dei favori più eletti del cielo.

Dal Vaticano li 20 Settembre 1887.

LEO PP. XIII.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE INDULGENTIIS OCCASIONE SACERDOTALIS IUBILAEI SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI LUCRANDIS.

QUOD primo adventantis anni die, Deo favente, sacerdotalis Iubilaei Nostri solemnitatem celebrabimus, omnes ubique terrarum gentes et cuiuscumque ordinis familiae, quasi cor unum et anima una prae laetitia gestiunt, mirificisque modis in hac temporum difficultate Nobis in sublimi Beatissimi Petri Sede divinitus collocati solemnia suae fidei, studii, obsequii et gratulationis exhibent testimonia. Haec quidem omnia accepta referimus Deo, qui consolatur Nos in tribulatione Nostra, eumque sine intermissione obsecramus, ut dominico gregi universo propitius benedicat et optatam iamdiu pacem et concordiam concedat. Nos exploratis hisce amoris et antiquae pietatis significationibus permoti, precibusque ad id Nobis admotis obsecundantes, ut universi filii ex Parentis sui festivitate aliquod sibi parent ad aeternam facilius potiundam beatitatem emolumentum, Ecclesiae thesauros, quorum dispensationem Nobis credidit Deus, reserandos censuimus. Quare de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Apostolorum Petri et Pauli auctoritate confisi, omnibus et singulis utriusque sexus Christifidelibus Romam occasione sacerdotalis Iubilaei Nostri peregre advenientibus, ut suorum populorum nomine publice et palam pietatem et obsequium testentur, debitum supremae Nobis a Deo traditae auctoritati honorem et obedientiam praestent, nec non omnibus pariter utriusque sexus fidelibus, qui supradictas ad Urbem peregrinationes mente et corde prosequantur, comitentur, itemque omnibus et singulis qui suam quovis modo in piarum huiusmodi peregrinationum bonum, felicemque exitum operam conferant, si novendialem supplicationem recitatione tertiae partis SS. Rosarii ipsa sacerdotalis Iubilaei Nostri die, kalendis nempe ven-

1 OCTOBRIS 1887.

Gregem de instante solemnitate gestientem laudat Pontifex,

Deoque refert se solanti gratias.

Quæ Festivitas Patris, ut familiæ cælestibus favoribus prosit,

omnibus fidelibus corpore ad se venturis,

necnon mente ad se de longe convolantibus,

modo per novendialem suppli-

cationem jubilæo sese conjungant, semel vel pluries, solitis conditionibus satisfaciant, debitum ecclesiam visitent,

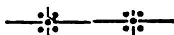
plenariam indulgentiam consequendam concedit;

insuper, pro quovis novendialis supplicationis die, trecentorum dierum indulgentiam, — utramque animabus defunctorum applicabilem.

turi Ianuarii, praemiserint, et si eamdem supplicationem novendialem intra praestitutum piarum peregrinationum huiusmodi admissionibus tempus iteraverint, ac vere poenitentes et confessi ac S. Comunione refecti parochialem suam, vel aliam quamlibet Ecclesiam aut publicum oratorium visitaverint, ibique pro christianorum Principum concordia, haeresum extirpatione, ac S. Matris Ecclesiae exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, tum ipsa memoratae solemnitatis Nostrae die, tum die festo immediate subsequenti supplicationem novendialem pro cuiusque arbitrio intra praefixum tempus, ut supra, repetitam, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus. Universis praeterea et singulis, qui saltem contriti corde novendiales supplicationes, ut supra, celebraverint, quovis ex hisce die id praestiterint, trecentos dies de iniunctis eis, seu alias quomodolibet debitis poenitentiis in forma Ecclesiae consueta relaxamus. Quas omnes et singulas indulgentias, peccatorum remissiones et poenitentiarum relaxationes etiam animabus Christifidelium, quae Deo in caritate coniunctae ab hac luce migraverint, per modum suffragii applicari posse in Domino elargimur et hoc anno tantum concessas volumus. Non obstantibus Constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem ut praesentium Litterarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur ipsis praesentibus si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 1 Octobris 1887, Pontificatus Nostri anno decimo.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

ALLOCUTIO

Ad operarios gallos Romam peregrinantes.

GRANDE est la joie que Nous éprouvons, très chers fils, en vous voyant réunis si nombreux autour de Nous en ce moment. Nous savons, en effet, quel excellent esprit vous anime tous, et quelle généreuse pensée a présidé à l'organisation de ce pieux pèlerinage des Associations ouvrières à Rome. Foulant aux pieds tout respect humain et méprisant les railleries des méchants, vous êtes partis de tous les points de la France, sous la conduite de ces nobles hommes vos fidèles conseillers et vos vrais amis, et vous êtes venus ici, en votre nom et au nom de vos compagnons d'ateliers, implorer la bénédiction du Vicaire de JÉSUS-CHRIST, visiter les basiliques et les sanctuaires de la Ville Éternelle, et y prier pour vous, pour votre patrie, et pour tous ceux qui vous sont chers.

18 OCTOBRIS 1887.

Pontifex sodalibus societatum operariorum gratulatur de frequenti concursu,

Nous vous félicitons, chers fils, de cet acte de foi publique et de cette solennelle affirmation de vos sentiments religieux. Nous vous félicitons en particulier de la part que vous prenez, comme Nous le disait tout-à-l'heure votre éloquent interprète, à l'œuvre de la régénération chrétienne pour le monde du travail manuel. C'est dans cette régénération et dans ce retour aux principes chrétiens et aux enseignements de l'Église catholique et de son Chef, que réside uniquement la solution des questions sociales qui vous touchent de si près.

deque zelo pro instauratione sociali.

Toujours et en tous les temps, il Nous plaît de le redire ici, l'Église s'est préoccupée avec un soin jaloux du sort des classes pauvres et ouvrières. Elle a, par la prédication des doctrines dont elle est la fidèle dépositaire, ennobli le travail, en l'élevant à la hauteur de la dignité et de la liberté humaines ; elle l'a rendu méritoire devant Dieu, en apprenant à l'ouvrier à le sanctifier par des vues surnaturelles, et à supporter avec résignation et en esprit de pénitence les privations et les fatigues qu'il lui impose.

Ecclesia semper opifices doctrina evexit,

L'Église, d'autre part, a toujours rappelé aux riches et

eos a potentioribus tutans,

aux puissants l'obligation qui leur incombe de secourir leurs frères de condition plus humble, et de respecter en eux le caractère d'hommes et de chrétiens.

olimque, dum ipsa libera audiebatur, muneribus, juribus auxit.

Alors que sa parole était écoutée et obéie par les peuples, que sa liberté d'action était moins entravée, et pouvait disposer de ressources plus considérables, l'Église venait en aide aux pauvres et aux travailleurs, non seulement par les largesses de sa charité, mais en créant et en encourageant ces grandes institutions corporatives, qui ont si puissamment contribué au progrès des arts et métiers, et procuré aux ouvriers eux-mêmes une plus grande somme d'aisance et de bien-être. Et cet esprit de maternelle sollicitude, l'Église l'avait fait entrer dans les mœurs des peuples, dans les statuts et réglements des cités, dans les ordonnances et les lois des pouvoirs publics.

Quæ jura, publica lege sancita, nonnihil, urgente præsertim periculo, ad eorum bonum conferunt.

Sans doute, l'intervention et l'action de ces pouvoirs ne sont pas d'une indispensable nécessité, quand, dans les conditions qui règlent le travail et l'exercice de l'industrie, il ne se rencontre rien qui offense la moralité, la justice, la dignité humaine, la vie domestique de l'ouvrier ; mais quand l'un ou l'autre de ces biens se trouve menacé ou compromis, les pouvoirs publics, en intervenant comme il convient et dans une juste mesure, feront œuvre de salut social, car à eux il appartient de protéger et de sauvegarder les vrais intérêts des citoyens leurs subordonnés.

Eadem nunc, pro viribus, prosequitur Ecclesia;

atque ipse Pontifex ad has curas sese non destitit conferre, conferetque se semper.

Au reste,ce que l'Église a enseigné et opéré autrefois, elle le proclame et cherche à le réaliser encore aujourd'hui. Mais, hélas ! au lieu de seconder son action bienfaisante, on s'obstine à la contrarier énergiquement et avec tenacité, et voilà pourquoi les mêmes résultats ne viennent plus couronner ses efforts. — Elle n'en continuera pas moins à s'occuper de vous, chers fils, de vos véritables intérêts et de vos légitimes revendications. Nous-mêmes, dès le début de Notre pontificat, Nous avons pensé à vous, quand nous rappelions aux peuples les principes fondamentaux de l'ordre social. Nous avons suivi, depuis, avec attention les travaux des Congrès tenus successivement en France, en Italie, en Allemagne et, dans ces derniers jours, en Belgique et en

Suisse ; et Nous ne cesserons de faire, pour l'amélioration de votre sort, tout ce que Notre charge et Notre cœur de Père pourront Nous suggérer. *18 OCTOBRIS 1887.*

En attendant, chers fils, ne vous laissez pas séduire par les fallacieuses promesses des apôtres de l'impiété et du mensonge. Ils viendront à vous avec des dehors trompeurs et s'efforceront par leurs flatteries de vous soustraire à l'Église et à la pratique de vos devoirs religieux. Ils essaieront de vous entraîner dans leurs conventicules secrètes et vous exciteront à recourir aux moyens violents pour améliorer votre sort au détriment de la société. *Caveant operarii a lupis pelle ovili contectis,*

Tenez-vous en garde contre eux, et fermez l'oreille à leurs malicieuses insinuations. Les écouter et les suivre serait vous préparer des déceptions bien amères, et marcher à votre perte.

Restez, au contraire, chers fils, fidèles à Dieu et à son Église. Conservez et gravez dans vos cœurs les salutaires enseignements de la foi et de la morale chrétienne ; que ces enseignements et ces doctrines vous servent de règle dans tous les actes de votre vie, et vous y trouverez, aux heures de tribulations et de souffrance, un encouragement, une force, une consolation, avec la perspective des biens de la vie future en récompense. *Deo et Ecclesiæ fidi adhærentes,*

Et maintenant, comme gage de ces célestes faveurs et en témoignage de Notre singulière affection, recevez, chers fils, la bénédiction Apostolique. — Que cette bénédiction, que Nous vous accordons de tout cœur à tous ici présents, se répande sur vos parents, sur vos familles et vos amis : qu'elle se répande sur toutes les corporations ouvrières de la France, sur leurs chefs, et leurs bienfaiteurs, et particulièrement sur l'œuvre des cercles catholiques d'ouvriers ; qu'elle se répande sur la France tout entière. *Apostolica benedictione muniti.*

ALLOCUTIO

Ad S. R. E. Cardinales

DE INSTANTE IUBILAEO AC DE REBUS ITALIAE.

25 NOVEMBRIS 1887.

Deo gratus,

ANNIVERSARIA die appetente, qua ante annos quinquaginta sacerdotali consecratione accepta, sacris ad altare operati primum sumus, Deo immortali maximas, ut aequum est, gratias et agimus et habemus, quod Nos ad hanc aetatem incolumes benigne conservarit. Simul vero temperare animo non possumus, quin libens et gratus cogitatione percurrat orbem christianum, eius rei caussa, non usitato modo gestientem. Neque enim dissimulabimus quod apparet et est in aliena laude non in Nostra ponendum : perspicitis enim, Venerabiles Fratres, quanta laetitiae publicae fiat significatio, quam sit voluntatum magnus consensus, quam varia et exquisita effusae pietatis testimonia. Omnes hominum ordines, cunctis terrarum partibus, privatim, publice, certant prosequi Nos omni genere officii : legationibus, litteris, peregrinationibus vel longinquis ultro susceptis, et missis ingenti numero muneribus, de quibus verissimum videtur, materiam et opus propensione superari voluntatis. Qua in re admirabiliter fulget Dei benignitas et virtus, qui in magnis Ecclesiae laboribus vires eius confirmat ac fulcit ; qui pro nomine suo certantibus solatia tribuit ; qui providentiae suae consilio ex malis ipsis uberem bonorum messem educit ; fulget item Ecclesiae gloria, quae originis vitaeque suae vim divinam ostendit, ac divinum, quo regitur vivitque, spiritum, quo fit ut fidelium mentes et voluntates uno eodemque vinculo invicem, itemque cum supremo Ecclesiae Pastore iungantur. — Iucundidatis sensus, quos haec omnia intuentes experimur, Venerabiles Fratres, ad Dei et Ecclesiae gloriam in conspectu vestro significamus, palamque profitemur, animum Nostrum tot ac tantis christiani populi in Nos studiis penitus permoveri, nec fieri posse,

Pontifex enumerat multifaria benevolentiæ testimonia, tum privata, tum publica, sibi occurrente jubilæo ab universo orbe præstita.

In quibus et divinam bonitatem fulgere,

et Ecclesiæ gloriam ac unitatem testatur,

tantæ conspirationis mentium memoriam usque servaturus.

ut eorum Nobis ullo unquam tempore excidat recordatio.

Bellum dein in Italia grassans queritur.

At longe alia ratione homines Ecclesiae infensi in hac nostra natione catholica commoventur. Non enim ad amplectenda pacis studia, sed ad bellum in Ecclesiam urgendum intenti,iuris nomen obtendentes iniuriis, nec dubitantes contumeliis suis populares iras contra hanc Apostolicam Sedem inflammare, novum gravemque Nobis et catholicis cunctis dolorem nuper inussere.

Ecclesiasticam de decimis solvendis legem violatam luget, ejusdem violationis finem detegens.

Quid enim aliud actum est recenti illa civilis potestatis sanctione, qua Italiae cives ecclesiastica lege *decimas* solvendi ab iis qui nulla hac in re auctoritate pollent, exempti sunt, nisi ut ius illud violaretur, quo Ecclesiae datum est ut bona, quae huius vitae sunt, acquirere, retinere, administrare libere queat ; quid aliud actum nisi ut cleri conditione in graviores rerum angustias coniicienda, minuatur ipsi facultas rationibus divini cultus consulendi, inopiae pauperum sublevandae, et ipsius sacri ministerii decus dignitatemque tuendi ?

Insuper mox perferendam legem de patrimonio ecclesiastico, utpote juri canonico contrariam, atque oppressivam, vehementer damnat.

Nec vero his finibus acerbitatum Nostrarum caussae continentur. Periculum enim Ecclesiae impendet, idque gravissimum, ex lege etiam quae perferenda dicitur, quaeque principium ducit ex iis doctrinis quibus Ecclesiae status divinitus constitutus evertitur. Agitur enim de patrimonii ecclesiastici ratione novis civilis potestatis devincienda legibus, quae eo spectant ut omni vi canonicarum legum, quae de bonis Ecclesiae latae sunt, sublatâ, omnique Ecclesiae in bona sua iure adempto, tota in iisdem bonis auctoritas et ius in civilem potestatem transferatur : administratio autem eorumdem bonorum et procuratio laicis viris a populo electis tradatur, qui, auctoritate Ecclesiae summota, rei publicae dumtaxat administris et civili iurisdictioni subiiciantur. Videtis, Venerabiles Fratres, quo vulnere Ecclesiam sauciaret nova lex, si iussa fuerit, quia non modo disciplinam perturbaret, sed et potestatem et libertatem Ecclesiae laederet, adeo ut dum ex una parte laicis viris ad Ecclesiam vexandam arma non obscure traduntur, ex altera in ministerio ipso suo, in ipsa divini cultus ratione, in ipso catholicae institutionis munere, alieno pendere cogatur arbitrio.

25 NOVEMBRIS 1887.

Demum a scholis publicis iuventuti timendum declarat.

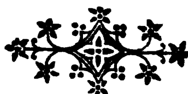
— Est et alia caussa, quae Nos vacuo a sollicitudine animo esse non sinat : scilicet iuventuti metuimus, cum multi illuc spectent ut publicarum scholarum alumni magis ac magis potestati Ecclesiae vel in ipsa religionis institutione subducantur. Quae res praesertim apud catholicos perspicuum est quantum a iustitia discrepet, et quanti publice privatimque mali materiam contineat.

Haec pericula prospicientes, vehementer angimur huius catholicae nationis caussâ, quum Nobiscum reputemus luctuosa mala, quibus populi misere obruuntur, religione contempta.

Quas Italiæ calamitates, pericula quæ continent prospiciens, orbi significat, Dei ope cæterum plane confisus.

Nos haec hodie, ex hoc loco, vobis, Venerabiles Fratres, et universo catholico orbi significamus, Deum rogantes ut publicas Italiae res in melius vertat, efficiatque ut omnium consilia et opera ad verum patriae bonum et decus dirigantur. — Ceterum, Venerabiles Fratres, omnem fiduciam nostram in Eius potentia et benignitate collocemus : videt enim Deus de monte sancto suo labores populi sui, et quamvis brachii sui virtuti explicandae moram faciat,tamen, praestituta consiliis suis maturitate, opportunam Ecclesiae suae opem deesse non patitur.

Nunc vero Apostolici officii ratio postulat, ut variis catholici orbis Ecclesiis novos pastores praeficiamus.

EPISTOLA

Ad archiepiscopos et episcopos Bavariae

DE REBUS BAVARIAE.

22 DECEMBRIS 1887.

OFFICIO sanctissimo adducti muneris Apostolici, multum diuque, ipsi nostis, contendimus, ut res Ecclesiae catholicae apud Borussos haberent aliquando melius, atque in gradum dignitatis suum restitutae, ad honorem pristinum amplioremque florescerent. Quae consilia, qui labores Nostri, aspirante Deo et iuvante, sic processere, ut praeteritam querimoniam lenierimus, et spe teneamur de libertate catholici nominis plene ibidem tranquilleque fruenda. — Nunc autem animus est cogitationes et curas, singulari quodam studio, ad Bavaros convertere. Non eâ quidem caussa quod rem sacram eodem esse loco in Bavaria atque in Borussia erat, putemus ; sed hoc optamus et cupimus, ut isto quoque in regno, quod catholica professione ab avis maioribusque gloriatur, incommoda quotquot insident de libertate detrahentia Ecclesiae catholicae, opportune resecentur. — Cuius maxime salutaris propositi ut ad effectum perveniamus, volumus et omnes aditus explorare, qui reliqui dentur, et quantum in Nobis auctoritatis opisque est sine cunctatione conferre. Atque vos opportune appellamus, Venerabiles Fratres, vestrâque opera filios Nostros e Bavaria carissimos appellamus omnes, ut quaecumque ad rationes fidei et religionis in gente vestra curandas et provehendas pertinere videantur, ea vobiscum pro potestate communicemus, de iis tribuamus consilia, de iisque ad ipsos civitatis rectores fidenter instemus.

Relevatis rebus Ecclesiæ apud Borussos,

sese ad Bavaros Pontifex convertit.

Ad medendum rebus ejusdem apud ipsos opem suam pollicetur, auxiliante antistitum ordine.

In sacris Bavarorum fastis, res repetimus haud incognitas vobis, bene multa sunt, de quibus Ecclesia et civitas concordem capiant laetitiam. Nam fides christiana, ex quo divina eius semina, curâ studioque summo sancti abbatis *Severini*, qui Norici apostolus extitit, aliorumque Evangelii praeconum, in gremio regionis vestrae sunt sparsa, tam altas egit fixitque radices, nullâ ut deinceps neque superstitionis immanitate, neque rerum publicarum perturbatione

Fasta Ecclesiæ Bavariæ repetit a S. Severino Abbate, Norici apostolo.

et conversione exaruerit penitus. Quare, sub exitum saeculi septimi, factum est, ut, quum *Rupertus* episcopus sanctus Vormatiensis, Theodone invitante Bavariae duce, christianam fidem per easdem regiones exsuscitandam amplificandamque agressus esset, sane multos, tum cultores fidei, tum eius amplectendae studiosos, in media superstitione repererit. Ipse autem eximius princeps, Theodon, quo fidei urgebatur ardore, romanum iter suscepit, et pronus ad sepulcra SS. Apostolorum, itemque ad augustum IESU CHRISTI Vicarium, exemplum pietatis et coniunctionis Bavariae cum hac Apostolica Sede primus edidit nobilissimum, quod alii subinde egregii principes sunt religiose imitati. — Per idem tempus Cardinalis *Martinianus*, episcopus Sabinensis, a sancto Pontifice Gregorio II in Bavariam legatus est, qui rebus catholicis subsidia et incrementa afferret, sociique additi *Georgius* et *Dorotheus*, Cardinales ambo Ecclesiae romanae. Non ita multo post Romam ad summum Pontificem profectus est *Corbinianus* Episcopus Frisingensis, vir sanctimonia vitae suique despicientia insignis, qui apostolicos Ruperti labores pari laborum industria confirmavit et auxit. Cui vero laus debetur prae ceteris, aluisse et excoluisse fidem in Bavaris, is facile est sanctus *Bonifacius*, Archiepiscopus Moguntinus ; ipse qui Germaniae christianae pater, apostolus, martyr immortali verissimoque praeconio celebratur. Hic legationes peregit a romanis Pontificibus, Gregoriis II et III ac Zacharia, quorum maxima semper floruit gratia ; eorumdemque nomine et auctoritate regiones Bavariae in dioeceses descripsit, atque ita hierarchiae ordinibus constitutis, insitam fidem ad perpetuitatem commendavit. *Ager dominicus* (scribente ad ipsum Bonifacium S. Gregorio II), *qui incultus iacebat, et spinarum aculeis ex infidelitate riguerat, vomere tuae doctrinae exarante, semen verbi suscepit, et fertilem messem protulit fidelitatis* (1). — Illo ex tempore Bavarorum religio, quantumvis aetatum decursu tentata acerrime, ad omnes rerum civilium casus salva et constans permansit. Etenim secutae sunt quidem turbae

ad S. Bonifacium Moguntinum Archiepiscopum, hierarchiae catholicae in his regionibus auctorem.

1. Ep. XIII ad Bonifacium. — Cfr. Labbeum Collect. Conc. v. VIII.

illae et contentiones imperii adversus sacerdotium, asperae, diuturnae, calamitosae ; in iis tamen plus vere fuit Ecclesiae quod laetaretur in Bavaris, quam quod doleret. Summa autem consensione, a Gregorio XI, Pontifice legitimo, ipsi steterunt, effrenatâ dissidentium audacia neutiquam dimovente, frustra minitante ; et, quod perarduum erat, longo inde intervallo, nihil vi atque impetu Novatorum absterriti fidei integritatem et veterem cum romana Ecclesia coniunctionem religiose semper servarunt. Quae virtus et firmitudo patrum vestrorum eo magis praedicanda est, quod populos fere omnes eorum finitimos nova secta misere subegisset. Sane Bavaris, qui eo erant luctuoso tempore, illa apposite congruebant, quibus Gregorius idem II catholicos Thuringiae homines, a S. Bonifacio christiana sapientia imbutos, multo ante affatus erat, meritae commendationis gratiâ, in quadam epistola ad optimates : *Insinuatam nobis magnificae in Christo fidei vestrae constantiam agnoscentes, quod paganis compellantibus vos ad idola colenda, fide plena responderitis, magis velle feliciter mori, quam fidem semel in Christo acceptam aliquatenus violare ; nimia exultatione repleti, gratias debitas persolvimus Deo nostro et redemptori, bonorum omnium largitori, cuius gratia comitante, vos ad meliora et potiora optamus proficere, et ad confirmandum fidei vestrae propositum sanctae Sedi Apostolicae religiosis mentibus adhaerere, et, prout opus poposcerit sacrae religionis, a memorata sancta Sede Apostolica, spirituali omnium fidelium matre, solatium quaerere, sicut decet filios cohaeredes regni a regali parente* (1).

22 DECEMBRIS 1887.

Inde, cum per duellium imperium inter et sacerdotium,

tum per Novatorum seditiones, fida exstitit Bavaria, etsi secta circumdata ;

iure olim a Gregorio II laudata.

Etsi vero Dei miserentis gratia, quae superiore memoria gentem vestram tutata est benignissimeque complexa, optime in posterum tempus augurari, optime sperare Nos iubet, nihilominus ea omnia, quoad suae cuiusque sunt partes, praestare debemus, quae plus habeant efficacitatis ad damna religionis sive accepta sarcienda, sive imminentia prohibenda ; ita ut christiana doctrina et instituta morum sanctissima ad plures quotidie se possint effundere laetissimisque fructibus latius redundare. Quod non eo dicimus,

Hinc omen felix pro futuris temporibus accipitur, adiecta Pontificis cura.

1. Ep. v Ad optimates Thuring. — Cfr. Labbeum, ib.

velut si caussa catholica idoneos magis minimeque timidos propugnatores apud vos desideraret: probe enim novimus vos, Venerabiles Fratres, unâque maiorem et saniorem partem tum sacri ordinis tum hominum externorum, haudquaquam frigere otiose ad certamina et pericula quibus cingitur premiturque ecclesia vestra. Quapropter sicut non absimili caussa decessor Noster Pius IX amantissimis litteris ad Episcopos Bavariae datis (1), praeclara eorum studia, sacris Ecclesiae rationibus tuendis impensa, summis laudibus extulit; ita perlibenter Nos iustam singulis laudem ultro palamque tribuimus, quotquot ex Bavaris defensionem religionis avitae susceperunt fortiter et egerunt.

Bavariæ Ecclesiam a Pio IX merito celebratam, Leo XIII pariter commendat.

Verum, quibus temporibus providentissimus Deus Ecclesiam suam saevis procellis agitari permittit, acriores ipse a nobis animos viresque in auxilium paratiores optimo iure deposcit. Vos autem ad unum, Venerabiles Fratres, aeque ut Nos, dolenter videtis quam aliena et quam iniqua in tempora Ecclesia inciderit; videtis cum primis quo se loco habeant res vestrae, et quibus vosmetipsi difficultatibus conflictemini. Ergo intelligitis experiendo, munera vestra maiorem quam antehac habere in praesentia amplitudinem, ad eaque vigilantiam et actionem, robur et prudentiam christianam debere vos enixius intendere.

Sed crescentibus difficultatibus ad augmentum vigilantiæ et roboris animos incitat.

Ac primum omnium ad clerum parandum et ornandum, auctores vobis hortatoresque sumus. — Clerus nimirum instar exercitus est, qui, quoniam instituta sua et suorum perfunctio munèrum ita ferunt, ut, sub magisterio episcoporum, cum christiana multitudine assiduo fere usu versetur, decus idcirco praesidiumque tanto amplius est rei publicae allaturus, quanto et numero praestet et disciplina. Quapropter Ecclesiae haec fuit semper antiquissima cura, ut illos deligeret educeretque ad sacerdotium adolescentes, *quorum indoles et voluntas spem afferat eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros* (2); eademque, *ut adolescentium aetas... a teneris annis ad pietatem et religionem informetur, antequam vitiorum habitus totos homines*

Imprimis parandus, ornandus CLERUS, utpote præsulum exercitus.

Antiquissima hæc Ecclesiæ cura.

1. Litt. *Nihil Nobis gratius*, die 20 Februarii a. 1851. — 2. Conc. Trid. Sess. 23, de reform. c. 18.

possideat (1); ipsis proprias sedes et ephebea condidit, atque regulas, in sacro praesertim Concilio Tridentino (2), sapientiae plenas praescripsit, *ut hoc collegium Dei ministrorum perpetuum seminarium sit* (3). Alicubi quidem quaedam latae sunt valentque leges, quae sin minus impediunt, interturbant quominus uterque clerus sua sponte confletur, suâque disciplina instituatur. Nos hac in re, quae tanti interest quanti interesse maxime potest, sicut alias, ita nunc oportere existimamus, sententiam Nostram aperte eloqui, et omni qua possumus ratione ius Ecclesiae sanctum inviolatumque retinere. Ecclesiae nimirum, quippe quae societas sit genere suo perfecta, ius nativum est cogendi instruendique copias suas, nocentes nemini, plurimis auxiliantes, in pacifico regno quod saluti humani generis IESUS CHRISTUS in terris fundavit.

22 DECEMBRIS 1887.

nonnisi injuste impedienda.

Est enim Ecclesia perfecta societas.

Clerus autem concredita sibi officia integre profecto et cumulate explebit, ubi, curam Episcopis adhibentibus, talem e sacris seminariis disciplinam mentis animique sit nactus, qualem dignitas sacerdotii christiani et ipse temporum morumque cursus requirit; eum scilicet oportet doctrinae laude, et, quod caput est, summa laude virtutis excellere, ut animos hominum conciliet sibi atque in observantiam adducat.

Quale doctrina et virtutibus seminarium, talis clerus.

Christiana sapientia, qua luce mirifica abundat, in omnium oculis niteat necesse est, ut tenebris inscientiae, quae est religioni maxime inimica, dispulsis, veritas longe lateque se pandat et feliciter dominetur. — Etiam refellantur oportet et convellantur errores multiplices, qui, vel ignorantia vel improbitate vel praeiudicatis opinionibus exorti, mentes hominum perverse avocant a veritate catholica, et quoddam animis fastidium eius aspergunt. Hoc munus permagnum quod est *exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt arguere* (4), ad ordinem pertinet sacerdotum, qui legitime habuerunt a Christo Domino impositum, quum divinâ ille potestate dimisit ad gentes universas docendas : *Euntes in mundum universum, praedicate evangelium omni*

Clerus, lux mundi, sapientia *indiget,*

ut veritatis regnum extendere valeat,

erroresque convellere.

1. Sess. 23, de reform., c. 18. — 2. Ib. — 3. Ib. — 4. Tit., I, 9.

Quod munus in prioribus Ecclesiæ sæculis Patres ac Doctores gloriose executi sunt, ethnica superstitione profligata.

creaturae (1) ; ita plane ut episcopi, in apostolorum locum sublecti, praesint magistri in Ecclesia Dei, presbyteri adiutores accedant.— Sanctioribus hisce partibus plene perfecteque, si alias unquam, satis factum est in primordiis religionis nostrae saeculisque consequentibus, per eam, quae diu exarsit, maximam dimicationem cum ethnicae superstitionis tyrannide : unde tam amplam cohors sacerdotalis collegit gloriam, amplissimamque sanctissimus ordo Patrum et Doctorum, quorum sapientia et eloquentia in omnem memoriam et admirationem florebunt. Per ipsos nempe doctrina christiana subtilius tractata, uberius explicata, pugnacissime defensa, eo magis veritate et praestantia patuit suâ, prorsus divinâ : contra iacuit doctrina ethnicorum, vel indoctis redarguta et contempta, ut quae nihil sibi consentanea, perabsurda, inepta. Nequidquam vero connisi sunt adversarii, ut cursum eum sapientiae catholicae tardarent et intercluderent; nequidquam graecae scholas philosophiae, platonicam in primis et aristoteleam, magnificentioribus sane verbis obiecerunt. Nostri enim neque istud quidem certaminis genus declinantes, ad philosophos ethnicos applicuerunt ingenia et studia : quae quisque eorum professus esset, incredibili paene diligentia scrutati, consideraverunt singula, expenderunt, contulerunt : multa sunt ipsis reiecta aut emendata, non pauca ex aequo probata et accepta : hoc etiam ab ipsis apertum et prolatum est, ea quidem quae ipsâ ratione et intelligentia hominis falsa esse revincantur, ea tantummodo adversari doctrinae christianae, adeo ut huic doctrinae qui obsistere velit et refragari, idem suae ipsius necessario obsistat et refragetur rationi. Istiusmodi pugnatae sunt pugnae a patribus illis nostris, atque illustres partae victoriae, eaeque non virtute modo armisque fidei partae, sed auxiliis quoque humanae rationis : quae scilicet, lumen praeferente sapientia caelesti, ex rerum ignoratione complurium et quasi ex errorum silva, veritatis iter pleno gradu erat ingressa. — Haec sane admirabilis fidei cum ratione consensio et conspiratio, quamquam operosis

Perpensis philosophorum scriptis, fidem et rationem plane esse concordes ostenderunt.

Quos inter doctores eminent

1, Marc., XVI, 15.

multorum studiis ornata est, tamen, in uno velut constricta aedificio unoque in conspectu exposita, elucet vel maxime in opere S. Augustini quod est *De Civitate Dei*, pariterque in *Summa* utrâque S. Thomae Aquinatis : quibus libris conclusa profecto habentur quaecumque erant a quibusque sapientibus acute cogitata et disputata, ex iisque licet capita et fontes arcessere eius eminentis doctrinae quam nominant theologiam christianam.— Exemplorum tam insignium memoria utique per hos dies replicanda et fovenda est clero, quando ab adversis partibus vetera passim arma exacuuntur, vetera ferme praelia renovantur. Tantum hoc, quod olim repugnabant ethnici christianae religioni, ne ab inveteratis numinum ritibus institutisque deducerentur ; nunc autem perditissimorum hominum opera pessima in eo certat, ut e christianis populis divina omnia documenta et pernecessaria, quae sacrâ cum fide sunt indita, stirpitus evellant, atque eos deterius ethnicis habeant in miseriamque devolvant maximam, in omnis videlicet fidei religionisque contemptum et eversionem. Cuius impurae pestis, qua nulla est detestabilior, illi initia fecere, qui homini tribuerunt naturâ tantum, ut de doctrina divinitus data posset quisque pro ratione iudicioque suo cognoscere et decernere, minime vero auctoritati subesse deberet Ecclesiae et Pontificis romani, quorum unice est, divino mandato et beneficio, eam doctrinam custodire, eam tradere, de ea verissime iudicare. Inde praeceps via patebat, patuit autem illis miserrime, ad omnia inficianda et amandanda quae sunt supra naturam rerum et captum hominis posita : tum auctoritatem esse ullam, quae a Deo dimanet, ipsumque Deum esse, impudentius pernegaverunt; delapsi postremo in commenta et *Idealismi* insulsa et *Materialismi* abiectissima. Hanc tamen maximarum rerum inclinationem, qui *Rationalistae* vocantur quive *Naturalistae*, progressionem scientiae, progressionem societatis humanae, mentito nomine, appellare non dubitant, quae revera utriusque pernicies est atque excidium.

22 DECEMBRIS 1887.

Augustinus et Thomas Aquinas, imprimis operibus De Civitate Dei *et* Summa *utraque.*

Instaurranda hodiedum haec pugna cum neoethnicis,

qui, ducibus Novatoribus saec. XVI, specie progressionis, per abrupta idealismi, materialismi, *ad excidium humanam societatem conducunt.*

Itaque, Venerabiles fratres, cognitum perspectumque habetis quali ratione et via alumnos Ecclesiae erudiri oporteat ad maiores doctrinas, ut convenienter temporibus uti-

Quare clerus rite formatus ad hos debellandos exsurgat.

literque in muneribus suis versentur. Hi nimirum, ut erunt humanitatis artibus informati et politi, praestantissima sacrae theologiae studia ne attingant prius quam diligentem adhibuerint praeparationem in studio philosophiae. — Philosophiam eam intelligimus, intimam solidamque, altissimarum indagatricem caussarum, patronam optimam veritatis; cuius virtute neque ipsi fluctuent neve abripiantur *omni vento doctrinae in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris* (1), et queant etiam doctrinis ceteris adiumenta veritatis subministrare, captionibus praestigiisque opinionum discussis et refutatis. Huius rei gratia, ut opera magni Aquinatis essent in manibus et assidue apteque exponerentur iampridem monuimus, idemque saepius inculcavimus verbisque gravissimis; et gestit animus optimos inde fructus esse a clero perceptos, perquam optimos uberrimosque spe certa exspectamus. Scilicet disciplina Doctoris Angelici mire facta est ad conformandas mentes, mire usum parit commentandi, philosophandi, disserendi presse invicteque: nam res singulas dilucide monstrat aliam ex alia continua serie pendentes, omnes inter se connexas et cohaerentes, omnes ad capita pertinentes suprema; tum in contemplationem erigit Dei, qui rerum omnium et caussa effectrix est et vis et summum exemplar, ad quem demum omnis philosophia et homo quantus est, debent referri. Sic vere per Thomam scientia rerum divinarum et humanarum, caussarumque, quibus hae res continentur, quum praeclarissime illustrata, tum firmissime munita est: cuius conflictione disciplinae, veteres sectae errorum penitus corruerunt, itemque novae, nomine potius et specie, quam re illis dispares, simul emisere caput, et eiusdem ictibus deiectae interciderunt; quod iam non unus ostendit de scriptoribus nostris. Ratio quidem humana ad cognitionem rerum interiorem reconditamque liberâ vult acie penetrare, nec non velle potest: verum Aquinate auctore et magistro, hoc ipso facit expeditius et liberius, quia tutissime facit, omni procul periculo transiliendi fines veritatis Neque enim libertatem

Humanitatis studio emenso, philosophia optima imbuatur.

Opera Aquinatis sedulo pervolvat:

sunt enim praeclarissima mentis disciplina.

In his reperitur ad contemplationem via,

errorum tum veterum tum recentium confutatio,

tuta disquisitionis libertas.

1. Ephes., IV, 14.

22 DECEMBRIS 1887.

recte dixeris, quae ad arbitrium libidinemque opiniones consectatur et spargit, immo vero licentiam nequissimam, mendacem et fallacem scientiam, dedecus animi et servitutem. Ille reapse sapientissimus Doctor intra veritatis fines graditur, qui non modo cum Deo, omnis veritatis principio et summa, nunquam decertat, sed ipsi adhaeret semper arctissime semperque obsequitur, arcana sua quoquo modo patefacienti ; qui neque sancte minus Pontifici romano est dicto audiens, et auctoritatem in eo reveretur divinam, et *subesse romano Pontifici* tenet omnino *de necessitate salutis* (1). — Eius igitur in schola adolescat et exerceatur clerus ad philosophiam, ad theologiam : existet enim vero doctus et ad sacra praelia valens quam qui maxime.

Qualis doctor catholicus esse debeat, paucis declaratur.

Lux tamen doctrinae a clero in christiani populi ordines diffundenda vix dici potest quam magnam habeat utilitatem, si quasi e candelabro virtutis effulserit. — In praeceptis enim, quae sunt ad corrigendos hominum mores, plus fere possunt, quam dicta, facta magistrorum ; nec quisquam negotio tam facili habiturus est ei fidem, cuius a dictis praeceptisque discrepent facta. In IESUM CHRISTUM Dominum oculos intendamus et mentes : qui, ut *veritas* est, perdocuit nos quae credere deberemus, ut *vita* est et *via*, semetipsum proposuit nobis exemplar absolutissimum, quo modo ageremus honeste vitam et bonum ultimum studiose appeteremus. Ipsemet discipulos suos ita de se voluit institutos et perfectos : *sic luceat lux vestra*, hoc est doctrina, *coram hominibus, ut videant opera vestra, bona*, non secus atque doctrinae argumenta, *et glorificent Patrem vestrum qui in caelis est* (2), doctrinam in unum et bonitatem Evangelii complexus, quod ipsis ad propagandum committebat. — Sunt haec nempe instituta divina, quibus vita sacerdotum componatur et dirigatur oportet. Omnino oportet et necesse est habere eos sibi persuasum ac prope insculptum in animis, se iam non de saeculi esse consortione, at vero Dei consilio electos esse, qui, in communione saeculi aetatem agentes, vitam tamen Christi Domini vivant. Qui, si

Lux doctrinæ e candelabro virtutis *effulgeat.*

Magister et exemplar Christus sit.

A sæculo, Ipso vocante, segregati, ministri Christi vita ipsius vivant non jam sua :

1. Opusc. *Contra errores Graecorum*. — 2. Matth., v, 16.

Humiles, sobrii, benefici, obedientes propriis pastoribus, pastorique supremo.

de ipso in ipsoque vere vivant, minime *quae sua sunt* quaeritabunt, sed in iis profecto toti erunt *quae sunt Iesu Christi* (1), neque hominum captabunt inanem gratiam, sed gratiam Dei solidam expetent : ab his autem infimis rebus et corruptelis abstinebunt, abhorrebunt, et lucra bonorum caelestium industrie facientes, de iis effundent large hilareque, ut sanctae est caritatis : nusquam porro committent, ut iudicio et arbitrio Episcoporum aut opponant aut anteferant suum, sed ipsis parendo et obediendo personam gerentibus Christi, felicissime elaborabunt in vinea Domini, copiâ fructuum lectissimorum ad vitam sempiternam mansura. Quisquis vero se a pastore suo atque a pastorum maximo, romano Pontifice, sententia et voluntate abiungit, nullo pacto coniungitur Christo : *Qui vos audit, me audit ; et qui vos spernit, me spernit* (2) : quisquis autem est a Christo alienus, dissipat verius quam colligit. — Ex quo praeterea species modusque obtemperationis hominibus debitae, qui antecedunt publica potestate, in promptu est. Nam longissime abest, ut sua ipsis iura velit quispiam abnuere et derogare ; ea potius et ab aliis civibus observanda diligenter sunt et a sacerdotibus diligentius : *Reddite quae sunt Caesaris Caesari* (3). Nobilissima enim atque honestissima sunt munia, quae viris principibus Deus, dominator rectorque summus, imposuit, ut consilio, ratione, omnique custodia iustitiae civitatem moderentur, conservent, augeant. Proinde clerus singula civium officia accuret et exsequatur, non in morem servientis, sed reverentis ; propter religionem, non propter metum ; simul cum iusto obsequio, dignitatem suam tuentes, iidem cives et sacerdotes Dei. Quod si quando fiat, ut civile imperium in iura Dei et Ecclesiae invadat, tum esto a sacerdotibus insigne exemplum, quemadmodum homo christianus, formidolosis religioni temporibus, in officio perstare debeat : multa is, incolumi virtute, tacitus ferat ; in tolerando male facta sit cautus, neque improbis ulla in re assentiat neve assentetur: re autem urgente in alterutrum, Dei ne recusanda iussa an

Sed et Cæsari quæ Cæsaris sunt sedulo reddant,

memores dignitatis potestatis civilis.

Ita tamen ut orto conflictu, Deo magis quam hominibus pareant.

1. Philipp., II, 21. — 2. Luc., X, 16. — 3. Matth., XXII, 21.

gratificandum hominibus, memorabile illud dignissimumque Apostolorum responsum libera voce usurpet : *Oportet obedire Deo magis quam hominibus* (1).

22 DECEMBRIS 1887.

Valde curanda totius INSTITUTIO JUVENTUTIS.

Ad hoc veluti adumbratum specimen de ratione sacrae iuventutis colendae, adiicere libet et aequum est, quae ad iuventutem in universum pertinent : eius enim institutio valde Nos sollicitos habet, ut, sive ad cultum mentis sive ad perfectionem animi, recte admodum integreque succedat. — Novellam aetatem materno Ecclesia semper fovit complexu ; eius praesidio labores plurimos amantissime impendit et plurima adiumenta paravit ; in his, familias nonnullas hominum religiosorum constitutas, quae adolescentiam erudirent in artibus et doctrinis, ac praecipue ad sapientiam alerent virtutemque christianam. Sic auspicato fiebat ut in animos teneros pietas erga Deum facile influeret, ex qua officia hominis in se aliosque et patriam maturrime explicata, maturrime etiam in optimam spem florerent. Ecclesiae igitur iusta nunc est ingemendi caussa, quum videat in primis aetatulis filios suos a se divelli, atque in eos compelli litterarios ludos, ubi vel siletur omnino notitia Dei, vel mancum aliquid delibatur de ea perverseque miscetur ; ubi colluvioni errorum nulla repagula, nulla fides documentis divinis, nullus veritati locus ut se ipsa defendat. Atqui de litterarum doctrinarumque domiciliis auctoritatem Ecclesiae catholicae prohibere, maxime iniurium est, eo quod munus religionis docendae, eius videlicet rei qua nemo homo non indiget ad salutis aeternae adeptionem, Ecclesiae a Deo sit datum ; nulli vero alii datum est hominum societati, neque societas ulla sibi potest adsciscere ; ideoque ipsa suum propriumque ius merito affirmat, labefactum conqueritur. — Cavendum insuper est vehementerque curandum, ut in scholis quae ditionem Ecclesiae vel omnino vel partim excusserint, ne quod iuventus periculum subeat neve ullum in fide catholica morumque honestate detrimentum capiat. In quo quidem et cleri et virorum

Quo magis Ecclesia de hac merita est,

eo justius defrustrato suo opere ingemiscit.

Munus religionem docendi Ecclesiæ, ipsique soli cælitus commissum.

Bonorum est invigilare ne scholæ, excussa Ecclesiæ ditione, et

1. Act, v, 29.

doctrina falsa et moribus pravis corrumpantur.

proborum sollertia multum valebit, tum si laborent ut religionis doctrina non solum e scholis illis non exturbetur, sed, quo par est, loco maneat, maneatque apud magistros idoneos et spectatae virtutis, tum si alia quaedam praesidia inveniant et comparent, quibus ea ipsa doctrina incorrupte et commode iuventuti impertiatur. — Valebunt autem permultum consilia et opera patrumfamilias sociata. Quare opus est admonitione ad eos et hortatione quanta fieri possit gravissima : velint animadvertere, quam magna sanctaque officia sibi cum Deo intercedant de liberis suis ; ut scientes religionis, bene moratos, Deum pie colentes educare debeant ; ut faciant damnose, si aetatem credulam et incautam suspectis praeceptoribus in discrimen committant. Hisce in officiis, simul cum procreatione liberorum susceptis, noverint patresfamilias, totidem iura inesse secundum naturam et aequitatem, atque esse eiusmodi, de quibus nihil liceat sibi remittere, nihil cuivis hominum potestati liceat detrahere, quum, officiis solvi quibus homo teneatur ad Deum, sit per hominem nefas. Hoc igitur parentes reputent, se magnum quidem onus gerere de liberorum tuitione, multo tamen gerere maius, ut eos ad meliorem potioremque vitam, quae animorum est, educant : quod ubi per se ipsi praestare nequeant, suum prorsus esse vicaria opera aliorum praestare, ita ut necessariam religionis doctrinam ex magistris probatis audiant liberi et percipiant. Iam illud non infrequens est exemplum sane pulcherrimum religionis munificentiaeque, ut, quibus locis scholae nullae publice paterent nisi quae *neutrae* vocantur, catholici viri magnis laboribus et sumptibus aperuerint certas suas, et pari constantia sustentent. Praeclara haec et tutissima iuventutis perfugia, ubi opus est, pro rerum et locorum rationibus, alia atque alia constitui maxime optandum.

Suas quoque partes agere docentur patres familias.

Rationem de liberorum institutione sibi reddendam sciant.

Ad scholas neutras vitandas, catholicas propriis sumptibus sustentare procurent.

Neque silentio praetereundum est, christianam iuventutis institutionem in maximam ipsius reipublicae verti utilitatem. — Sane liquet innumerabilia et ingentia damna ei civitati metuenda esse, in qua docendi ratio et disciplina sit expers religionis, aut, quod est deterius, ab ea dissideat. Statim enim ac posthabitum et contemptum sit supremum

Maxime interest reipublicæ bona juventutis institutio.

illud divinumque magisterium, cuius admonitione iubemur vereri Dei auctoritatem, eiusdemque firmamento omnia Dei oracula tenere certissima fide, iam proclivis est humanae scientiae ad perniciosissimos errores, in primis *naturalismi* et *rationalismi*, ruina. Hinc fiet, ut iudicium arbitriumque de rebus intelligendis, ac proclivius de agendis, homini cuilibet permittatur, et continuo publica imperantium auctoritas debilitata iaceat et afflicta : quibus namque inserta sit pessima opinio, se nullo pacto obligari dominatione et rectione Dei, permirum sane si hominis ullum imperium observent et patiantur. Fundamentis vero in quibus omnis auctoritas nititur, excisis, societas coniunctionis humanae resolvitur et dissipatur, nulla erit res publica, dominatus armorum plenus et scelerum occupabit omnia. Num vero tam funestam calamitatem possit civitas, suis ipsa opibus freta, deprecari ? num possit, Ecclesiae subsidia respuens ? num possit, cum Ecclesia confligens ? — Res prudenti cuique aperta manifestaque est. — Ipsa igitur civilis prudentia suadet, in iuventute erudienda et instituenda suam partem episcopis et clero esse relinquendam ; diligenterque providendum, ne ad nobilissimum docendi munus homines vocentur vel de religione languidi et ieiuni, vel palam aversi ab Ecclesia. Quod quidem intolerabilius esset, si huiusmodi ingenii homines deligerentur ad doctrinas sacras, omnium praestantissimas, profitendas.

22 DECEMBRIS 1887.

Spreta namque divina auctoritate,

mox et quævis humana spernatur oportet, unde societas dissipetur.

Proin civilis potestas, si prudens sit, Ecclesiam iurium suorum tutricem adhibebit.

Praeterea interest quam maxime, Venerabiles Fratres, ut pericula avertatis et propulsetis, quae gregibus vestris a contagione *massonum* impendent. — Huius tenebricosae sectae consilia et artes quam sint nequitiae plena et quam exitiosa civitati, docuimus alias, singularibus litteris Nostris encyclicis, nec non adiumenta indicavimus, quibus vires eius oporteat reprimi et enervari. Nec profecto erit satis unquam praemonitum, caveant christiani a tali scelerum factione : haec enim, quamquam odium grave in Ecclesiam catholicam principio concepit asperiusque deinde obfirmavit et quotidie inflammat, non tamen perpetuo inimicitias apertas exercet, at saepius agit versute et dolose, maximeque adolescentiam,

Greges insuper a MASSONIBUS *defendendi sunt.*

Tenebricosæ sectæ ratio et consilia exponuntur.

quae rerum ignara est et inops consilii, miserabiliter irretit, simulata quoque specie pietatis et caritatis. — Quod est autem cautionis ab iis qui fide a catholicis discrepant, probe tenetis Ecclesiae praescripta, ne qua inde damna in christianum populum vel consuetudine vel pravitate opinionum dimanent. Videmus equidem et vehementer dolemus, facultatem Nobis ac vobis haud parem esse atque voluntatem et studium haec ipsa pericula penitus avertendi : attamen alienum non putamus, sollicitudinem vestram pastoralem incitare, et alacritatem simul acuere hominum catholicorum, si communibus studiis removeri possint aut sublevari quaecumque obsistunt communibus votis. *Assumite*, cohortatione utimur sancti decessoris Nostri Leonis Magni, *religiosae sollicitudinis pium zelum, et contra saevissimos animarum hostes omnium fidelium cura consurgat* (1).

Sed et caveatur a nimio cum non catholicis commercio.

Obstacula heic opponi dolet Pontifex.

Itaque, excussa, si qua incederit, segnitia et desidia, caussam religionis et Ecclesiae tamquam suam bonus quisque suscipiat ; pro eaque fideliter et perseveranter propugnet. — Usuvenit enim, ut nequam homines ex inertia ac timiditate bonorum, improbitatem suam et licentiam nocendi confirment, atque etiam proferant. Sit sane, catholicorum conatus et studia minus interdum ad ea posse quae in sententia et spe habeantur : at satis in utramque partem profectura sunt, scilicet ad adversarios coercendos, et ad animos infirmos abiectosque roborandos, praeter eam magnam utilitatem quae posita est in secura officii conscientia. Quamquam, neque istud quidem facile dederimus, sollertiam et operam catholicorum, recto et perseverante consilio adhibitam, effectu suo carere. Nam semper factum est fietque semper, ut res summis difficultatibus implicatae et undique obseptae, praeclare tandem eveniant, modo animose, uti monuimus, fortiterque agantur, comite et ministra christiana prudentia. Quippe veritas, cui homo a natura cupidissime studet, mentes aliquando pervincat necesse est : ea quidem perturbationibus morbisque animi tentari atque obrui potest, extingui non potest. — Quod opportunius convenire in Ba-

Ad sollertiam et vigorem excitat catholicos.

Fructus hujus sollertiæ indicat.

1. Serm. XV, c. 6.

variam non una de caussa videtur. Huic enim, quoniam Dei beneficio in regnis catholicis numeratur, non tam opus est fidem sanctam accipere, quam acceptam a patribus custodire et fovere : praeterea, qui nomine publico auctores sunt legum ad rempublicam temperandam, ii magnam partem catholici ; catholici item quum sint plerique cives et incolae, minime dubitamus quin matri suae, Ecclesiae laboranti, omni velint ope favere et succurrere. Ergo, si tam impense acriterque, ut debent, contendant omnino omnes, sane quam felices curarum exitus, auspice Deo, laetari licebit. Equidem contendant omnes praecipimus, eo quia sicut nihil est perniciosius discordia, ita nihil est praestabilius et magis efficax consensione concordiaque animorum, collectis viribus ad unum idemque nitentium. Ad haec, bene catholicis per leges suppetit medium quo conditionem habitumque rei publicae meliorem fieri expostulent, atque eum optent velintque statum, qui et Ecclesiae et sibi, si minus obsecundet et gratificetur, quod multo esset aequissimum, at non adversetur dure. Neque vero rectum erit cuiquam arguere et vituperare nostros, qui adiumenta huius generis quaerant : quibus enim adiumentis hostes catholici nominis ad licentiam uti consueverunt, id est, ut leges ab imperantibus eliciant et paene extorqueant odiosas libertati rei civilis sacraeque, nonne integrum sit catholicis eadem adhibere, atque ita adhibere, ut honestissimis modis religioni consulant, et ea tueantur bona, dotes ac iura, quae Ecclesiae catholicae divinitus collata sunt, quaeque ab universis qui praesunt qui subsunt, omni sunt honore afficienda ?

22 DECEMBRIS 1887.

Rationes ob quas in Bavaria multum pervaleat enumerat.

Quare instent catholici, ut bonis legibus, Ecclesiæ statui consulant.

Quibus enim mediis hostes religionis eam oppugnant, iisdem boni eam vindicent æquissimum est.

In bonis autem Ecclesiae, quae Nos ubique semperque conservare debemus, ab omnique iniuria defendere, illud certe praestantissimum est, tanta ipsam perfrui agendi libertate, quantam salus hominum curanda requirat. Haec nimirum est libertas divina, ab unigenito Dei Filio auctore profecta, qui Ecclesiam sanguine fuso excitavit, qui perpetuam in hominibus statuit, qui voluit ipsi ipse praeesse : atque adeo propria est Ecclesiae, perfecti divinique operis, ut qui contra eam faciant libertatem, iidem contra Deum faciant et contra officium. — Quod enim alias, nec semel diximus,

Imprimis Ecclesiæ libertas vindicanda.

Christi sanguine parta.

Sublimiorem scopum suum ideo constituit Deus Ecclesiam suam, ut bona animorum ultima, omnique natura rerum immensum maiora, haberet curanda, persequenda, largienda; utque, opibus fidei et gratiae, vitam a Christo in homines novam inferret, salutis sempiternae efficientem. *Ecclesia, societas perfecta, a civili discreta,* Quoniam vero cuiusque societatis et genus et iura a caussis propositisque maxime notantur unde ipsa exstiterit et quo contendat, haec facile sunt consequentia: Ecclesiam societatem esse tam a civili discretam, quam utriusque inter sese discernuntur proximae caussae et proposita; eamdem esse societatem necessariam, quae ad universitatem se porrigat generis humani, cum ad christianam vitam universi vocentur, atque ita, ut, qui recusent vel deserant, ablegentur perpetuo, vitae exsortes caelestis; esse potissimum sui iuris societatem, eamque praestantissimam, propter ipsam caelestium et immortalium bonorum, ad quae tota conspirat, excellentiam. *libere attingat oportet.* Iam vero liberae caussae, non videt nemo, liberam trahunt facultatem rerum adhibendarum, quotquot usui sunt futurae. — Sunt *Praecipua ad hoc media ipsi propria recensentur.* autem Ecclesiae, tamquam instrumenta, apta et necessaria, posse arbitratu suo christianam doctrinam tradere, sacramenta sanctissima procurare, cultu divino fungi, omnem cleri disciplinam ordinare et temperare: quibus muneribus beneficiisque instructam et apparatam voluit Deus Ecclesiam, solam eam providentissime voluit. Ipsi uni tamquam in deposito esse iussit res omnes afflatu suo hominibus enuntiatas; eam denique unam statuit interpretem, vindicem, magistram veritatis et sapientissimam et certissimam, cuius praecepta aeque singuli aeque civitates debeant audire et sequi; similiter constat mandata ab ipso libera Ecclesiae data esse de rebus iudicandis et statuendis quaecumque melius ad consilia sua conducerent. — Qua de re, sine caussa civilia imperia suspicionem et offensionem capiunt de libertate Ecclesiae, quum demum vel civilis vel sacrae potestatis idem sit principium, unice a Deo. *Sicut fides et ratio, ita Ecclesia et civilis potestas uno Deo auctore harmonice conspirant.* Ideoque non possunt inter se aut discrepare, aut impediri aut elidi, cum neque Deus constare sibi non possit, neque opera eius queant inter se pugnare; quin etiam miro commendantur caussarum rerumque concentu. Liquet praeterea Ecclesiam catholicam,

dum latius liberiusque, Auctoris sui iussis obtemperans, sua signa infert in gentes, nequaquam in fines excurrere potestatis civilis, eiusque rationibus aliqua re obesse; sed tutari eas et munire; ad eius vere similitudinem quod contingit in fide christiana, quae tantum abest ut humanae rationis luminibus obstruat, ut potius ipsi addat splendorem, vel quod ab erroribus opinionum avertat, ad quos prolabi humanum est, vel quod in spatium rerum intelligendarum amplius et excelsius admittat.

22 DECEMBRIS 1887.

Ad Bavariam quod attinet, rationes quaedam singulares huic Sedi Apostolicae cum ipsa intercedunt, eaeque pactis conventis ratae et sacratae. Eas quidem Apostolica Sedes, tametsi multa de iure suo paciscendo remiserit, integre tamen religioseque, ut solet, semper servavit; nihilque unquam egit quod caussam querelarum ullam praeberet. Quapropter enixe optandum, ut utrinque stent utrobique conventa et rite observentur, cum ad verba, tum magis ad mentem eam qua scripta sunt. — Fuit quidem aliquando, quum perturbatio aliqua concordiae et querelarum caussa enata est; eas tamen Maximilianus I, decreto facto, lenivit, iterumque Maximilianus II aequi bonique fecit, opportunis quibusdam temperamentis sancitis. Haec quidem ipsa recentioribus temporibus esse abrogata compertum est: Nobis tamen ex religione prudentiaque Principis, qui gubernacula tenet regni Bavarici, admodum est quod confidamus futurum, ut qui locum religionemque Maximilianorum praeclara haereditate excepit, velit ipse mature rei catholicae incolumitati prospicere, eiusque incrementa, amotis impedimentis, provehere. Ipsi profecto catholici homines, quae est pars civium maxima, eaque caritate patriae et observantia in gubernatores sine ulla dubitatione probabilis, si sibi in re tanti momenti responderi et satisfieri viderint, profecto excellent obsequio et fide adversus Principem suum, similitudine quadam filiorum in patrem, et singula eius consilia ad regni bonum ac decus summa voluntate subsequentur, summis viribus plene perficient.

Speciales pactos cum Bavaria conventus commemorat Pontifex. Quibus, cum Ecclesia numquam defuit, ne civilis potestas desit optandum.

Principem Bavariæ regentem caute admonet ut querelarum causam, avorum memor ocius tollat,

catholicosque ad hoc strenue impetrandum excitat.

Haec quidem, Venerabiles Fratres, vobis communicare Apostolici officii ratio impulit. Superest, ut Dei opem cer-

Implorata caelesti ope.

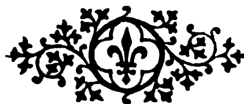
tatim omnes imploremus, precatoresque ad Eum adhibeamus gloriosissimam Virginem MARIAM, Caelitesque regni Bavarici patronos, ut communibus votis benignus annuens, tranquilla Ecclesiam donet libertate, detque Bavariam maiori in dies gloria et prosperitate frui.

Bavariae apostolicam impertit benedictionem.

Auspicem autem caelestium munerum, praecipuaeque Nostrae benevolentiae testem, Apostolicam benedictionem vobis, Venerabiles Fratres, clero populoque universo vigilantiae vestrae commisso, peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 22 Decembris 1887, Pontificatus Nostri anno decimo.

LEO PP. XIII.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE ELEEMOSYNIS PRO LOCIS SANCTIS COLLIGENDIS.

SALVATORIS ac Domini Nostri IESU CHRISTI, qui pro humani generis redemptione se ipsum exinanivit factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, vices in terris, immeriti licet gerentes, inter multiplices gravissimasque tam excelsi Apostolatus curas, quibus in dies detinemur, in id tamen peculiari ac praecipua pastoralis sollicitudinis vigilantia incumbimus ut tanti ac tam salutaris mysterii, quae in urbe Hierusalem et viciniis illius monumenta supersunt, qua maiori, sanctiorique fieri poterit custodia asserventur, utque salubria monita ac mandata romanorum Pontificum Praedecessorum Nostrorum suos, hac super re, effectus sortiantur. Ipsi enim Pontifices iamdiu a vetustissimis temporibus ea ad loca, pretioso Humani Verbi sanguine purpurata, oculos convertentes, catholici nominis gentes ad Christi sepulchrum recuperandum excitarunt ; et postquam illud denuo in infidelium ditionem cecidit et Fratribus Minoribus Ordinis S. Francisci Assisiensis tantummodo licuit ea loca asservare, nunquam destitere, quin quacumque ope possent, custodiae saltem ipsorum consulerent, et Fratrum eorumdem, quos neque persequutionum, neque vexationum, neque saeva cruciatuum discrimina tanto unquam ab incoepto deterruerunt, praesentibus necessitatibus pro re ac tempore providerent. Quare et vivae vocis oraculo et Apostolicis etiam Litteris Patriarchis, Antistitibus et aliis totius terrarum orbis locorum Ordinariis instanter atque iteratis vicibus mandarunt, ut respectivae eorum curae commissos christifideles ad eleemosynas pro locis sanctis tuendis afferendas colligendasque impellerent et certas etiam regulas, hac super re, statuere pluribus Apostolicis Litteris, modo sub plumbo, modo sub anulo Piscatoris, per quas unanimi consensu asseruerunt, universis in terrarum orbis dioecesibus, singulis annis, quosdam per unumquemque Ordinarium sub sanctae

26 DECEMBRIS 1887.

Pontifex suam erga monumenta salutis Hierusalem exstantia specialem curam testatur.

Recolit quae decessores sui in hoc ordine gesserint,

imprimis Fratrum Minorum O. S. Fr. custodiam ab ipsis commendatam.

Implorata cælesti ope,

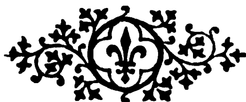
tatim omnes imploremus, precatoresque ad Eum adhibeamus gloriosissimam Virginem MARIAM, Caelitesque regni Bavarici patronos, ut communibus votis benignus annuens, tranquilla Ecclesiam donet libertate, detque Bavariam maiori in dies gloria et prosperitate frui.

Bavariæ apostolicam impertit benedictionem.

Auspicem autem caèlestium munerum, praecipuaeque Nostrae benevolentiae testem, Apostolicam benedictionem vobis, Venerabiles Fratres, clero populoque universo vigilantiae vestrae commisso, peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 22 Decembris 1887, Pontificatus Nostri anno decimo.

LEO PP. XIII.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE ELEEMOSYNIS PRO LOCIS SANCTIS COLLIGENDIS.

SALVATORIS ac Domini Nostri IESU CHRISTI, qui pro humani generis redemptione se ipsum exinanivit factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, vices in terris, immeriti licet gerentes, inter multiplices gravissimasque tam excelsi Apostolatus curas, quibus in dies detinemur, in id tamen peculiari ac praecipua pastoralis sollicitudinis vigilantia incumbimus ut tanti ac tam salutaris mysterii, quae in urbe Hierusalem et viciniis illius monumenta supersunt, qua maiori, sanctiorique fieri poterit custodia asserventur, utque salubria monita ac mandata romanorum Pontificum Praedecessorum Nostrorum suos, hac super re, effectus sortiantur. Ipsi enim Pontifices iamdiu a vetustissimis temporibus ea ad loca, pretioso Humani Verbi sanguine purpurata, oculos convertentes, catholici nominis gentes ad Christi sepulchrum recuperandum excitarunt ; et postquam illud denuo in infidelium ditionem cecidit et Fratribus Minoribus Ordinis S. Francisci Assisiensis tantummodo licuit ea loca asservare, nunquam destitere, quin quacumque ope possent, custodiae saltem ipsorum consulerent, et Fratrum eorumdem, quos neque persequutionum, neque vexationum, neque saeva cruciatuum discrimina tanto unquam ab incoepto deterruerunt, praesentibus necessitatibus pro re ac tempore providerent. Quare et vivae vocis oraculo et Apostolicis etiam Litteris Patriarchis, Antistitibus et aliis totius terrarum orbis locorum Ordinariis instanter atque iteratis vicibus mandarunt, ut respectivae eorum curae commissos christifideles ad eleemosynas pro locis sanctis tuendis afferendas colligendasque impellerent et certas etiam regulas, hac super re, statuere pluribus Apostolicis Litteris, modo sub plumbo, modo sub anulo Piscatoris, per quas unanimi consensu asseruerunt, universis in terrarum orbis dioecesibus, singulis annis, quosdam per unumquemque Ordinarium sub sanctae

26 DECEMBRIS 1887.

Pontifex suam erga monumenta salutis Hierusalem exstantia specialem curam testatur.

Recolit quae decessores sui in hoc ordine gesserint,

imprimis Fratrum Minorum O. S. Fr. custodiam ab ipsis commendatam.

Litteras Pii VI commemorat.

obedientiae obligatione dies statuendos esse pro eleemosynis in sanctorum locorum emolumentum colligendis. Denique Pius PP. VI fel. rec. Praedecessor Noster Litteris, quarum initium « Inter cetera divinorum iudiciorum abdita arcana » die 31 mensis Iulii 1778 sub plumbo datis, quatuor per annum vicibus ab omnibus sacrorum Antistitibus Terrae

Instante Generali Ord. Fratr. Min.,

Sanctae necessitates piae christifidelium charitati commendandas esse decrevit. Nunc autem dilectus filius Bernardinus de Portu Romatino Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci Assisiensis de observantia Generalis Administer, Nobis exponendum curavit, adauctis in dies, praesertim vertentibus annis, necessitatibus huiusmodi sanctorum locorum, Custodiae haud amplius provenientes e fidelium eleemosynis redditus sufficere, eaque potissimum de caussa quod elapso

expositis de causis,

iam saeculi intervallo a postrema quam memoravimus fel. rec. Pii PP. VI Constitutione nonnulli ex Ordinariis, illam veluti fere obsoletam negligunt, neque eleemosynas pro sanctis locis commendare, ea qua par est sollicitudine student, ideoque enixas Nobis preces humiliter adhibuit, ut quaedam hac super re providere, de Apostolica Nostra potestatis plenitudine, velimus. Nos igitur, quibus tanti momenti Custodia maxime est cordi, votis huiusmodi annuentes, de Apostolica Nostra auctoritate, vi praesentium, perpetuum in modum decernimus, ut Venerabiles Fratres,

statuit quotannis in omnibus locis collectam faciendam, qua necessitatibus dictae custodiae subveniatur.

Patriarchae, Archiepiscopi, Episcopi et alii totius terrarum orbis locorum Ordinarii, sub sanctae obedientiae vinculo curare teneantur, ut respective in cuiuscumque dioecesis parochiali ecclesia, una saltem singulis annis vice, nempe feria sexta maioris hebdomadae, vel alio ad uniuscuiusque Ordinarii lubitum similiter tantum quotannis eligendo die, fidelium charitati sanctorum locorum necessitates proponantur. Pari autem auctoritate expresse interdicimus, atque prohibemus, ne quis audeat vel praesumat eleemosynas pro Terra Sancta quomodolibet collectas in alios usus convertere atque immutare. Propterea iubemus, collectas, ut superius dictum est, eleemosynas, parochum Episcopo, Episcopum tradere proximiori Ordinis S. Francisci pro Terra Sancta Commissario ; hunc autem curare volumus ut eaedem quam

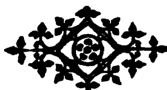
citius Hierusalem ad sanctorum locorum Custodem, ut moris est, transmittantur. Decernentes praesentes Litteras firmas, validas et efficaces semper existere et fore ; suosque plenarios integros et effectus sortiri et obtinere, ac illis ad quos spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, in omnibus et per omnia plenissime suffragari, ac irritum et inane esse, si quid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, nec nôn speciali licet atque individua mentione ac derogatione dignis in contrarium facientibus quibuscumque. Denique volumus, ut praesentium Litterarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur ipsis praesentibus si forent exhibitae vel ostensae.

26 DECEMBRIS 1887.

Modum praescribit eleemosynas ad sacrorum locorum Custodem transmittendi.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 26 Decembris 1887, Pontificatus Nostri anno decimo.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

ALLOCUTIO

ad cives italos, qui magna frequentia Romam convenerant.

IANUARII 1888.

Inter omnium vota, gratissima Pontifici sunt Italorum.

ALTAMENTE accetti Ci sono in questa ricorrenza del Giubileo gli omaggi ed i voti dei Nostri figli sparsi nelle varie parti del mondo e profondamente Ci commuovono. Ma gli omaggi e i sentimenti vostri, figli carissimi, Ci sono grati e Ci commuovono anche di più. — Vi vediamo qui convenuti numerosi da tutte le parti d'Italia, di questa Italia che Dio predilesse a tal segno da stabilire in essa la sede del suo Vicario; di questa Italia, sopra la quale i Romani Pontefici riversarono in ogni tempo immensi tesori di sapienza, di grandezza e di gloria.

Ab ingratis se secernentes, publice Sedi Apostolicæ adhærent, ejusque jura proclamant vindicanda.

Figli ingrati, nati anche in seno della Chiesa cattolica, mai non mancarono, che disconoscendo gl' insigni benefici del Papato, si diedero a combatterlo: e per non dire che dell' età nostra, fu una vera congiura, ordita con la più maligna arte, di denigrarlo e di rappresentarlo come l' eterno nemico d' Italia. — Ma voi, figli carissimi, anzi che ascoltare la stolta accusa, smentita solennemente dalla storia di tutti i secoli, voleste dar prova di ossequio e di attaccamento al Papato, schierandovi corraggiosamente fra quelli che ne riconoscono le benefiche influenze, si gloriano di essergli fedeli e divoti, desiderano vederlo ristabilito in quella condizione di vera e sovrana indipendenza e di piena libertà, che per tanti titoli gli è dovuta. Con queste felici disposizioni veniste oggi innanzi a Noi; e tali disposizioni dànno alla vostra presenza in questo luogo, ai vostri voti ed auguri per Noi, un singolare valore, e ne accrescono in Noi il gradimento.

Eo meliores sunt cives, quo magis Rom. Pont. adhærent.

Ben sappiamo che per questi stessi doverosi sentimenti vi si rimprovera di non amare il vostro paese, volerne anzi l' avvilimento e la rovina. — Non vi commuova, miei cari, l' insana parola. La verità è, che il Papato forma per l' Italia la più pura e la più splendida gloria. — La verità è, che in

unione col Papato l' Italia sarà la prima, come la più vicina, a sperimentarne la virtù salutare, e dovunque sono nel mondo popolazioni catoliche sarà da esse rispettata ed amata. — In guerra col Papato, ne avrà divisioni e scissure al di dentro, diminuzione di prestigio al di fuori, e da ogni parte ostacoli e difficoltà senza numero. — La verità è, che gl' Italiani, i quali stanno col Papa e ne vogliono l' indipendenza, mentre compiono un atto doveroso come cattolici, provvedono altresì, più e meglio d' ogni altro, ai veri interessi della loro patria.

Orbis universus gestiens, vim supremi Pontificatus proclamat,

Osservate ciò che accade al presente. La semplice ricorrenza del Nostro Giubileo Sacerdotale ha commosso il mondo. Non i cattolici solamente, nè solo le private persone, ma sovrani e principi e governi e publiche assemblee hanno voluto fare a gara per prender parte a questa festa giubilare ed attestarci i sensi di riverente affetto e di alta considerazione. — Certo questo fatto è dovuto all' azione della Provvidenza Divina, che fa servire le circostanze più ovvie e gli strumenti meno adatti a gloria della Chiesa. Ma questo fatto trova la sua vera ragione nell' importanza somma del Pontificato ; di questo faro luminoso che Dio ha posto in mezzo ai popoli per guidarli a salute ; di questo potere mondiale, che è di tutti i tempi e tutti i luoghi ; che sorvive e sta, anche quando tutto crolla all' intorno, e dalle stesse persecuzioni sorge più glorioso e più forte. Qual nazione non si stimerebbe felice e onorata di ricettare nel suo seno questa istituzione divina ? E per contrario, quale stoltezza volerla come rimpicciolire, facendo del modo e delle condizioni della sua esistenza una questione di ordine intorno di un paese o di una nazione ? Quale indegnità volerla depressa e nella stessa sua Sede umiliata ; voler mettere impedimenti alla sua libera e benefica azione ; porla in condizione di sudditanza e farla dipendere dalla volontà di un' assemblea o di un governo ? Per fermo i cattolici del mondo intero, gelosi della libertà del loro Capo, e quanti hanno a cuore la causa dell' ordine e della salvezza dell' umana società, non saranno mai per tollerarlo.

cujus sedem esse, summo honori populo italo habendum ;

quamque exteri catholici liberam esse omnino volunt.

Valgano queste considerazioni, figli carissimi, a confer-

4 IANUARII 1888.

Maneant ipsi fideles, Pontificis benedictione muniti.

marvi nei sentimenti che Ci avete protestato, e vi confortino a rimanere ad essi fedeli. Il Nostro cuore, consolato da una dimostrazione si splendida della vostra fede e del vostro incrollabile attaccamento al Vicario di GESÙ CRISTO, vi abbraccia col più tenero affetto di padre, vi prega dal cielo ogni bene, e, salvi, come di giustizia, i diritti della Sede Apostolica e della Chiesa, non cessa d' implorare all' Italia i benefici della concordia e della pace. — Intanto, in auspicio di grazie così segnalate e a pegno della Nostra speciale benevolenza, impartiamo a voi qui presenti, a tutti quelli di cui siete i rappresentanti, e alle vostre famiglie l' Apostolica benedizione.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE BIRRETI VIOLACEI USU UNIVERSIS ANTISTITIBUS CONCESSO.

3 FEBRUARII 1888.

PRAECLARO divinae gratiae munere effectum est, ut sacerdotalis Nostrae consecrationis diem quinquagesimo anno redeuntem frequenti Episcoporum venerabilium Fratrum Nostrcrum corona septi, innumero fidelium coetu stipati quin et universo christiano orbe gestiente celebrare potuerimus. Cui tantae celebritati fastigium impositum est maioribus caelitum honoribus, quos divino spiritu adspirante, suprema auctoritate Nostra nonnullis eximiae sanctitatis viris solemni ritu attribuimus. Quae quidem omnia non uno Nobis nomine grata et periucunda fuerunt. Primo enim in spem adducimur fore ut fidelium precibus ac novensilium sanctorum intercessione propitiatus Deus, tot tantisque, quibus humana premitur societas, malis opportuna afferat remedia, optatamque mundo pacem ac tranquillitatem largiatur. Deinde vero ex eo laetamur quod innumerabiles observantiae et obsequii significationes, quibus Nos toto orbe fideles unanimi consensione prosecuti sunt, tum ostendunt et antiquam pietatem et Apostolicae Sedis amorem christianis pectoribus alte manere defixum, tum in summam venerabilium Fratrum sacrorum Antistitum laudem cedunt, quorum opera ac virtute, in populis sibi commendatis et concreditis, in tanta temporum perversitate, ita viget ac floret catholicae religionis cultus et huic S. Sedi ac Romano Pontifici sunt animi addicti atque coniuncti. Nos ne fausti huius eventus memoria intercidat, atque ut publicum aliquod benevolentiae Nostrae testimonium venerabilibus Fratribus exhibeamus, externo honoris insigni universos terrarum orbis Antistites exornandos censuimus. Quare hisce litteris Apostolica auctoritate Nostra perpetuum in modum concedimus ut universi Patriarchae, Archiepiscopi et Episcopi birreto violacei coloris hoc futurisque temporibus uti libere et licite possint et valeant. Hoc ita illis proprium volumus ut alius

Gaudet Pontifex de frequenti celebritate sacerdotalis jubilæi, deque cælitum honoribus hac occasione a se præsanctis viris concessis.

Hæ solemnitates, multiplici ratione faustæ,

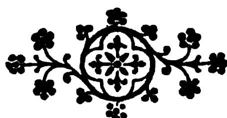
in laudem cedunt ordinis Antistitum, arctissime Sedi Romanæ conjuncti.

Ad cujus eventus memoriam Pontifex ipsis usum violacei birreti in perpetuum concedit.

qui episcopali dignitate non sit insignitus eiusmodi ornamento nullatenus potiri queat. Non obstantibus Constitutionibus et sanctionibus Apostolicis, ceterisque omnibus licet speciali et individua mentione ac derogatione dignis in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 3 Februarii 1888, Pontificatus Nostri anno decimo.

M. Card. LEDOCHOWSKI.

ALLOCUTIO

ad selectos viros e societate S. Vincentii a Paulo.

NOUS éprouvons, très chers fils, une vraie satisfaction en voyant aujourd'hui les Conférences de St Vincent de Paul si largement représentées devant Nous, et Nous agréons de tout cœur les sentiments qui les animent, les félicitations et les vœux que vous venez de Nous exprimer en leur nom.

4 Februarii 1888.

Pontifex laudat sodales eorumque societatem,

C'est aussi pour Nous une grande consolation de pouvoir, en cette solennelle circonstance de Notre Jubilé sacerdotal, adresser à votre pieuse Société une parole de louange et d'encouragement et de confirmer les éloges qui lui ont été, comme vous l'avez rappelé tout-à-l'heure, si souvent et, Nous ajouterons, si justement décernés.

Nous savons combien vos Conférences sont partout prospères, et dans cette prospérité Nous aimons à voir un fait providentiel. A notre époque, en effet, plus peut-être qu'à aucune autre, la société, qui est malade, sent le besoin d'être soulagée par les œuvres de charité. — La charité c'est le caractère propre et distinctif des vrais disciples de JÉSUS-CHRIST. Aussi nos ennemis dont le point de mire est aujourd'hui de déchristianiser les peuples, s'ingénient-ils de toutes façons pour altérer dans les esprits l'idée et le concept de cette vertu, et cherchent-ils avec une raffinerie insidieuse à substituer à la vraie charité chrétienne une charité fausse et mensongère.

temporum necessitatibus apprime accommodatam.

A une tentative aussi audacieuse et aussi funeste, il convient, très chers fils, il est indispensable que vous opposiez une résistance énergique en donnant à vos œuvres charitables une extension de plus en plus vaste, en usant d'une sainte industrie pour rendre leur action plus pénétrante et plus persuasive, en étendant la salutaire influence de la charité aux hommes de toutes les classes et en l'appliquant comme le remède le plus efficace à tous les maux, à tous les besoins de la société. — Et tout cela vous devez le faire avec une confiance sans limite en la force divine de cette

Sæculo charitatem respuente, oportet ut hæc virtus operibus piis præsideat.

vertu, qui sait triompher des résistances les plus obstinées et dompter les volontés les plus rebelles.

Hortatur sodales ad zelum et perseverantiam.

Tel est, chers fils, le champ ouvert à votre activité et à votre zèle. Vous y êtes entrés pleins d'enthousiasme et de générosité, guidés par l'exemple et sous les auspices de l'Apôtre de la charité, le grand saint Vincent de Paul. Continuez à y déployer votre pieux dévouement avec courage, sans crainte et sans respect humain, en même temps qu'avec modestie et sans ostentation. — Ainsi vous donnerez au monde la démonstration de ce qu'est et de ce que peut le vrai esprit de JÉSUS-CHRIST au profit et pour le bonheur de l'humanité.

Vera charitas bona spiritualia et æterna respicit.

Cet esprit, vous ne l'ignorez pas, chers fils, ne conseille pas seulement de venir en aide aux besoins physiques, ni de soulager les seules misères du corps ; la charité chrétienne vise plus haut : elle a pour terme et pour but final le bien spirituel des âmes, leur félicité éternelle. Là est sa note caractéristique, sa sublime mission : écoulement et prolongation de la mission même du divin Rédempteur.

Describitur apostolatus charitatis, ad mentem sodalitatis S. Vinc.

C'est de cet esprit, Nous en avons la certitude, chers fils, que vit et que s'inspire votre société ; c'est ce même esprit de sainte et surnaturelle charité qui anime et fait battre vos cœurs. Ayez soin de le conserver en vous dans toute sa pureté, et efforcez-vous de le communiquer à ceux qui vous entourent. — La charité fera de vous et d'eux autant d'apôtres. Par elle vous rallumerez dans bien d'âmes le flambeau de la foi que le doute a obscurci ; par elle vous réveillerez l'espérance là où règne le désespoir et le découragement. Par la charité vous ferez revivre au sein des familles la vie chrétienne, la pratique des devoirs religieux, l'amour à la sainte Église, l'obéissance à ses lois, le respect à son autorité. — Tels sont, chers fils, les précieux fruits de la charité chrétienne. Daigne le Dieu de toute bonté les bénir et les multiplier entre vos mains, en vous fortifiant dans vos pieux et pénibles travaux. En attendant et comme gage de ces faveurs célestes, Nous vous accordons à tous ici présents, et Nous envoyons à toutes les Conférences qui vous ont délégués, ainsi qu'aux nombreuses familles pauvres assistées et secourues par elles Notre bénédiction Apostolique.

Pontifex sodalibus benedicit.

ALLOCUTIO

ad Germanos.

COGNITAM catholicorum Germanorum erga Nos pietatem non sermo solum vester, dilecti filii, hodie confirmat, sed haec ipsa frequens et nobilis corona testatur. Itaque delectamur plurimum a conspectu vestro; et istum animum, qui in vobis est idem atque unus universis, paterna, qua solemus, benevolentia amplectimur. — Quod vero attinet ad Ecclesiae sperata incrementa, ad quae modo vestra respexit oratio, sane perlubentes omen accipimus. Quid enim cupiamus maius, vel quid magis munere Nostro sanctissimo dignum curemus, quam catholici nominis perpetuos et cum tranquillitate progressus? idque in primis apud vos, dilecti filii, quorum in avita religione constantiam varii ac difficiles casus satis probavere. — Ceterum nemo negaverit, magnum inesse momentum et singularem quamdam voluntatum significationem in his, quae modo mirari licet, erga IESU CHRISTI Vicarium undique experrectis studiis, maxime cum tot sint inimicorum artes ac tanta potentia. Coniectis ex omni terrarum parte oculis in hanc beati Petri Sedem, multitudo innumerabilis IESU CHRISTO impertit fidei suae liberrimum testimonium, reque ipsa clamat, quanta vis salutis in Pontificatu romano contineatur. — Optandum igitur est, obsecrandusque Deus, ut gratia sua tueatur latiusque in dies propagari iubeat istiusmodi animorum cursum, non Ecclesiae solum, sed ipsis imperiis et civitatibus verissime profuturum. — Qua in re Nos quidem, quod officii Nostri est, summa ope studioque nitimur ut opinionum commenta cedant aliquando veritati, utque, omni suspicione deposita, sinant homines sanari mala sua, neque diutius recusent quominus in omnem vitam privatam ac publicam influat largius ista Ecclesiae catholicae divinitus ingenerata virtus. Imo etiam, si Nos alienam pati potestatem recusamus, si obfirmato animo iura Nostra vindicamus, vindicabimus, eâ quoque potissimum caussa movemur, quae modo comme-

27 FEBRUARII 1888.

Laudat Pontifex catholicorum Germanorum pietatem.

Vota facit pro incremento Ecclesiae.

Orbis concursus vim Rom. Pontificatus alte clamat.

Cujus libertas civitatibus maxime prodest.

Quare omnis Pontificis cura hanc libertatem vindicandam respicit.

morata est a vobis ; ut nimirum recepta ac firmiter stabilita, quo modo oportet, libertate Nostra, prodesse hominum generi in omnes partes cumulate expediteque possimus.

Ipsum adjuvent fideles intrepide oportet.

Verumtamen ad auctoritatem curasque Nostras apostolicas consentanea populorum opera respondere debet ; animus videlicet impiger, ad christianam disciplinam docilis, ac nominatim quadam virtutis constantia septus ac roboratus, ut religionis iustitiaeque causså si quid molestiarum impendeat, succurrat ipse ac subeat non invitus.

Gaudet de meliori statu rerum in Borussia, —speratque plenam proxime libertatem,

Ad vos quod pertinet, dilecti filii, in Litteris Encyclicis ad Borussiae Episcopos, nuperrimeque ad Episcopos Bavariae plura praecepimus quae res postulabat, quaeque, si vestra vobis salus cordi est, ut est, sancte suam quisque partem inviolateque servabitis. — Difficilia cecidere tempora : verum catholici e Germania viri nequaquam sunt ad temporum difficultates insueti. Praeterea, quae maxime incolumitatem libertatemque rei catholicae apud Borussos impediebant, ea ut de medio tollerentur, initis cum augusto Imperatore Rege consiliis, administris eius operam dantibus, magnam partem assequuti sumus. Eodemque in genere aliorum quoque Germaniae Principum aequitati multum confidimus. — Illud superest, dilecti filii, ut sententiarum studiorumque concordiam, quae quanti sit experiendo novistis, perpetuo inter vos foveatis ac tueamini ; iidemque memineritis, opus esse omnibus in rebus habere cum virtute constantiae prudentiam comitem.

modo catholici concordiam servent.

Catholicis Germanis benedicit.

Volens autem propitius aderit omni tempore propugnator Ecclesiae suae Deus : quo adiutore, uberes feretis perseverantiae vestrae fructus ; cuius patrocinii caelestis auspicem, simulque benevolentiae Nostrae testem esse volumus benedictionem Apostolicam, quam vobis singulis, familiis vestris, cunctisque e Germania catholicis peramanter impertimus.

ALLOCUTIO

ad S. R. E. Cardinales.

DE IUBILAEO DEQUE REBUS ROMANIS.

COME Ci fu altamente gradita la parte che al Sacro Collegio piacque di prendere, in maniera sì degna, alle dimostrazioni onde il mondo cattolico volle festeggiare il Nostro Giubileo sacerdotale, così Ci torna oggi sommamente accetto sentir da Lei, signor Cardinale, che il Sacro Collegio ha diviso con Noi la gioia di questo fausto avvenimento, e si unisce con Noi nel ringraziare il Signore. Gli attestati di ossequio, di devozione, di amore che abbiamo ricevuto non potevano certo essere nè più universali, nè più numerosi, nè più splendidi, nè più commoventi. — Della qual cosa mentre Ci professiamo gratissimi a tutti i diletti figli Nostri d'ogni paese, d'ogni lingua, d'ogni ordine, d'ogni ceto, e più specialmente a coloro che in questa più misero di opera, di generosità e di affetto, intendiamo che tutta la gloria torni a Colui che è il Dator d'ogni bene, e che tutti gli avvenimenti umani, lieti o mesti, nella sua provvidenza dispone a bene della sua Chiesa e del sommo Pontificato.

2 Martii 1888.

Pontifex gratias rependit purpuratis secum gestientibus,

necnon omnibus jubilæum suum celebrantibus,

cujus omnem Deo refert laudem.

Tuttavia non è da perdere di vista la realtà delle cose; chè anche fra le molte e grandi consolazioni delle feste giubilari abbiamo motivi di non lievi amarezze e di pungenti preoccupazioni; ai quali tutti va innanzi l'attuale condizione Nostra e della Santa Sede. In mezzo alle dimostrazioni presenti essa è rimasta e rimane, qual'era, indegna del Capo sopremo della Chiesa, inconciliabile colla sua indipendenza e libertà. — Ce ne appelliamo anche a fatti e dimostrazioni recenti, incoraggiate e favorite dagli stessi uomini di governo, non ad altro ordinate che ad insultare, sotto i Nostri occhi, la Chiesa, ad esaltare la ribellione della ragione alla fede e ad aizzare l'odio più satanico contro la divina istituzione del Papato. — È bene che il mondo cattolico conosca queste indegnità, si persuada sempre meglio dei veri disegni, ogni giorno più manifesti,

Tantæ tamen festivitates res romanas nullatenus mutaverunt.

EPISTOLA

ad universos episcopos

DE MISSA SOLEMNI DEFUNCTORUM OCCASIONE IUBILAEI SINGULIS STATUTO DIE DICENDA.

In festo Paschatis 1888.

Pontifex gratias agit Deo auctori de sacerdotali jubilæo tanta mentium conspiratione celebrato.

QUOD anniversarius Sacerdotii Nostri dies quinquagesimus nuper Ecclesiae peroptato illuxerit, acceptum, ut oportet, referimus summae Dei benignitati, cuius nutu arbitrioque providentissimo omnis vita hominum regitur. Ac pari modo tantam ubique animorum consensionem in obsequiis, in effusa liberalitate, in publicis laetitiae significationibus nemo poterat nisi Ille excitare, cuius omnino imperium est in hominum mentes et voluntates et corda, quique eventus rerum ad christianae religionis gloriam dirigit et moderatur. — Praeclarum quidem et memorabile factum, ex quo ipsi Ecclesiae hostes, vel inviti et nolentes, suis ipsi oculis perspiciunt,quemadmodum divina eius vita ac divinitus ingenita virtus vigeat semper, atque adeo persuadere sibi cogantur, insano prorsus conatu gentes impias fremere et inania meditari adversus Dominum et adversus Christum eius.

Inanes inde suos conatus agnoscant Ecclesiæ hostes.

Iamvero, ut quam latissime huius beneficii divini et memoria manaret et utilitas, caelestium gratiarum thesauros universo Nobis concredito gregi reclusimus: nec sane praetermisimus divinae pietatis munera iis ipsis implorare, qui extra unicam salutis Arcam adhuc versantur: quod hoc consilio fecimus, *ut omnes gentes et populi, in fide caritatis vinculo sociati, unico ovili sub uno pastore citius aggregentur*: ita sane *Dominum Nostrum Iesum Christum* cum gemitibus exoravimus in solemni Sacro Canonizationis mox celebratae.

Totius gregis, imo omnium extra ovili versantium recordatus,

Nos enim et ad triumphantem Ecclesiam sublatis oculis, heroibus christianis, de quibus iam absoluta feliciter erat praestantissimarum virtutum ac miraculorum ad iuris

pro ipsis triumphantem Ecclesiam novo

tramites cognitio, aliis sanctorum summos honores, aliis beatorum cultum solemniter decrevimus et tribuimus, ut ea quae in caelis est Hierusalem, cum hac ipsa quae in terris peregrinatur a Domino, communione laetitiae iungeretur.

decore gestientem imploravit.

Verum quo huic ipsi rei veluti cumulus, Deo adiuvante, imponatur, Apostolicae Nostrae caritatis officia, de plenitudine infiniti spiritualis thesauri, ad eos quoque dilectos Ecclesiae filios, largius quo fieri possit, proferre cupimus, qui morte iustorum obita de militia huius vitae migrarunt cum signo fidei, ac mysticae vitis inserti propagini ; ita tamen ut prohibeantur ingressu in aeternam requiem usque dum divinae iustitiae ultrici pro contractis debitis ad minimum reddant quadrantem. — Movemur autem tum piis catholicorum votis, quibus consilium hoc Nostrum pergratum esse scimus, tum lacrimabili poenarum, quibus defunctorum animae cruciantur, atrocitate : sed praeterea et maxime movemur consuetudine Ecclesiae, quae, vel inter iucundiores per annum solemnitates, sanctam et salubrem agit defunctorum memoriam, ut a peccatis solvantur.

Imo ad Ecclesiam in Purgatorio laborantem cupit hujus anniversarii thesauros communicari,

Itaque cum ex catholica doctrina exploratum sit *animas in Purgatorio detentas fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili Altaris sacrificio, iuvari*, nullum censemus neque utilius neque optatius a Nobis proficisci ad eas posse pignus, quam si multiplicemus in locis omnibus pro satisfactione ipsarum oblationem mundam sacrosancti Sacrificii Mediatoris nostri divini.

multiplicato pro animabus ibidem detentis altaris sacrificio.

Quare statuimus, cum necessariis omnibus dispensationibus et derogationibus,ultimam Dominicam proxime venturi mensis Septembris tamquam amplissimae expiationis diem, quo celebretur a Nobis, itemque a singulis fratribus Nostris Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis aliisque Praelatis dioecesim habentibus, in suis cuiusque Ecclesiis Patriarcalibus, Metropolitanis et Cathedralibus, specialis missa defunctorum, maiori qua fieri potest solemnitate, eoque ritu qui in missali adsignatur *in Commemoratione omnium fidelium defunctorum*. Id ipsum fieri probamus in parochialibus et collegiatis Ecclesiis tam saecularium quam regula-

Proin Missam ut in Commem. omn. def. statuit omnibus antistitibus ultima Dominica Septembris dicendam,

quæ et in quavis ec-

In festo Paschatis 1888.

clesia, imo a quavis sacerdote dici poterit.

rium, et ab omnibus sacerdotibus, dummodo ne omittatur missa officio diei respondens, ubicumque est obligatio. — Alios autem Christifideles vehementer hortamur ut, facta sacramentali confessione, ad purgantium animarum suffragium angelico pane se devote reficiant. — His vero plenariam Indulgentiam pro defunctis; singulis, ut dictum est supra, celebrantibus, Altaris privilegium, auctoritate Apostolica impertimur.

Cui, ut se libentius uniant fideles, indulgentiae adjiciuntur.

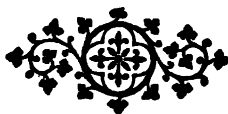
Sic nimirum piae animae in quibus noxarum reliquiae terribili cruciatuum magnitudine eluuntur, peropportunum ac singulare solatium percipient ex Hostia salutari, quam Ecclesia universa, Capiti suo visibili coniuncta, eodemque caritatis affectu inflammata, Deo est oblatura, ut eis locum refrigerii, lucis et pacis indulgeat sempiternae.

Apostolica benedictio impertitur.

Interea Vobis, Venerabiles Fratres, universoque Clero et populo curae vestrae concredito, Apostolicam benedictionem, caelestium munerum auspicem, peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum in die solemni Paschatis 1888, Pontificatus Nostri anno undecimo.

LEO PP. XIII.

ALLOCUTIO
ad Gallos.

NOUS sommes vivement touché, très chers fils, des nobles paroles que vous venez de Nous adresser, et Notre cœur se sent ému devant ces témoignages réitérés que Nous donne la France catholique de son amour filial et de son inviolable attachement. Ce sont là comme autant de solennelles affirmations, que, malgré les maux qui l'affligent et les périls qui la menacent, elle entende rester fidèle à ses glorieuses traditions et à son beau titre de fille aînée de l'Église. Elle ne saurait oublier que sa providentielle destinée l'a unie au Saint-Siège par des liens trop étroits et trop anciens pour qu'elle veuille jamais les briser. De cette union, en effet, sont sorties ses vraies grandeurs et ses gloires les plus pures ; et toujours elle a eu lieu de se féliciter des victoires et des triomphes de l'Église et de la Papauté. Troubler cette union traditionnelle serait enlever à la nation elle-même une partie de sa force morale et de sa haute influence dans le monde. — La France, Nous n'en doutons pas, comprendra toujours sa grande et sublime vocation, qui est, avant tout, de demeurer profondément chrétienne. Nous en avons pour garant ces innombrables institutions pieuses que Nous voyons couvrir son sol ; ces œuvres multiples de charité qui y naissent et s'y développent avec une fécondité et une vigueur si admirables ; ces légions d'apôtres et de missionnaires, qui en partent chaque jour pour se répandre dans les contrées les plus lointaines et les plus ignorées où, par la prédication des doctrines du St Évangile, leur apostolat propage les principes de la vraie civilisation.

13 APRILIS 1888.

Pontifex Gallis, quorum laudat pietatem, unionem cum sede Romana, fontem avitæ ipsorum gloriæ, fortiter commendat.

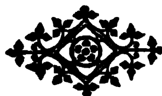
Comment pourrions-Nous ne pas regarder d'un œil de particulière bienveillance une nation, où les intérêts religieux ne cessent de susciter de semblables dévouements ? Comment ne pas reconnaître que cette nation recèle dans son sein un germe de vie impérissable, un principe de salut

Omen capit ex bonorum multiplici zelo.

et de résurrection qui répond de l'avenir, et qui doit fortifier Notre espérance?

Hortatur fideles ad sese omni bono devovendum, præsertim juventuti educendæ.

Continuez donc, très chers fils, à vous dévouer avec confiance et avec courage à tout ce qui est bien. Parmi les bonnes œuvres vous avez rappelé tout-à-l'heure et avec raison, comme méritant une place à part, l'éducation religieuse de l'enfance et de la jeunesse, la fondation d'écoles, où des maîtres instruits et pieux enseignent aux enfants avec les lettres humaines les vérités et les préceptes de la religion. C'est là, en effet, le point de départ de tout progrès et de toute civilisation, et l'unique source d'où découle le véritable bonheur des peuples. Préparer ainsi à votre patrie des générations chrétiennes, soumises à Dieu et à son Église, former des héros prêts à tout sacrifier au devoir, voilà, bien chers fils, un objet digne d'exciter votre généreuse et sainte émulation. — Nous ne cessons de prier le Seigneur qu'il bénisse vos efforts et vos travaux ; et comme gage de ces faveurs célestes, Nous vous accordons, Nous-même, de tout cœur à vous tous, aux sociétés et aux œuvres que vous représentez, à vos familles et à vos amis, à la France tout entière Notre bénédiction Apostolique.

ALLOCUTIO

ad Austriacos.

TANTA devozione ed ossequio, tanta concordia di sentimenti, tali proteste di obbedienza, quali si rivelano nelle vostre nobili parole, figli dilettissimi, Ci commuovono profondamente e vivamente Ci consolano. — Abbiamo visto molti dei Nostri cari figli dell' Austria al momento in cui il mondo cattolico festeggiava il Nostro Giubileo sacerdotale; ne ricevemmo anche allora con singolar gradimento i doni, gli omaggi, i voti, ed esprimemmo, come voi ricordate, il desiderio di vederli prendere sempre più vivo interesse alla causa della Chiesa, del Papa, della Santa Sede, che è pure la causa del benessere dei popoli e degli Stati. Oggi la vostra numerosa presenza, le vostre calde parole, il vostro omaggio Ci provano che non parlammo indarno alla vostra fede, al vostro cuore.

16 APRILIS 1888.

Gaudet Pontifex hortamina sua tanto zelo piorum corda inflammasse.

Voi ricordate le tante prove di affetto che i popoli cattolici e i Principi dell' Austria riceverono in ogni tempo dalla Sede Apostolica: e a Noi pure è dolce il riconoscere la fedeltà e l' attaccamento che essi alla lor volta attestarono in mille occasioni verso i romani Pontefici; e nulla più desideriamo quanto il vederli rinnovare gli antichi esempî.

Recordatur quanta devotionis Ecclesia et Austria sibi invicem præbuerint testimonia.

Voi avete ben ragione di congiungere nei vostri cuori la devozione al Papa, e l' amore al vostro Sovrano: tali vi vuole anche la Chiesa, che dell' ossequio e dell' obbedienza ai principi fa ai suoi figli un rigoroso dovere, e nel tempo stesso che li vuole esemplari cattolici, li vuole altresi ottimi cittadini e fedelissimi sudditi. — Cosi pure la Chiesa, sempre sollecita del vero bene e della vera prosperità degli Stati, con indefesso studio ed amore, unita ai suoi figli, prodiga alla gioventù le materne sue cure. Ed anche ai Principi caldamente raccomanda di assicurare con provvide leggi alle crescenti generazioni un' istruzione ed educazione veramente cristiana.

Vult Ecclesia viros catholicos optimos esse cives.

Juventutis bene educendæ imprimis est sollicita.

Voi prendete viva parte alle Nostre amarezze, e deplo-

Lætatur Pontifex fideles amaritudinibus suis dolentes uniri.

rate con Noi la condizione indegna fatta da più anni al Vicario di GESÙ CRISTO, al Capo e Pastore supremo di tutti i cattolici: e Noi mentre siamo lieti di questa comunanza di affetti tra padre e figli, lodiamo altamente il vostro proposito di reclamare per Noi quella indipendenza che esige la natura del Nostro supremo potere, e quella libertà che Ci è necessaria nell' esercizio dell' Apostolico ministero. La quale, se ben si considera, non è possibile che torni mai a pregiudizio di alcuna nazione, ma per l' indole sua essenzialmente benefica, è nata a promuovere il vero bene di tutte. — In tempi di tanta perverzione e di tanto sconvolgimento sociale si conosce e si apprezza anche di più, come voi fate, l' insigne beneficio che Dio ha fatto ai popoli e alle nazioni, collocando in mezzo ad essi questo faro inestinguibile di verità; questo potere sovrumano, universale, più forte, nella sua moderatrice e benefica virtù, di qualunque umana e creata potenza, congiurata ai suoi danni.

Quanto beneficio mundo sit Pontificatus ostendit.

Perseverate, figli carissimi, nei sentimenti e nei propositi che Ci avete manifestati, e fate che essi siano altresì i sentimenti e i propositi di tutti i vostri connazionali. Fate loro conoscere l' amore di padre che nutriamo per tutti loro, e quanto li desideriamo felici nella professione aperta e nella pratica della religione cattolica.

Ipsos ad perseverandum hortatur apostolicam eis benedictionem impertiens.

Infine non possiamo, figli diletti, accomiatarci da voi senza procurarvi il conforto dell' Apostolica benedizione. La quale con effusione di cuore in primo luogo impartiamo a Sua Maestà il vostro Imperatore e alla di Lui augusta famiglia; ai Vescovi e Clero; a tutti voi qui presenti, alle vostre famiglie, e a tutti i Nostri cari figli dell' Austria.

ALLOCUTIO

ad Belgas.

NOUS éprouvons, très chers fils, une grande joie en voyant aujourd'hui la nation Belge représentée ici par des délégués aussi nombreux et aussi choisis, appartenant à tous les rangs et à toutes les conditions. Il était juste, au reste, comme Nous le disions récemment au représentant de Sa Majesté, votre Roi, qui venait de sa part Nous offrir ses félicitations, que la Belgique eût sa place d'honneur dans les fêtes de Notre Jubilé sacerdotal. Elle Nous est unie, en effet, par des liens plus intimes et d'une plus spéciale affection. Nous avons vécu au milieu de ses fils, et ce souvenir Nous est toujours resté particulièrement cher, car il Nous rappelle tous les témoignages que Nous en reçûmes, dès cette époque, de leurs sentiments de fidélité à l'Église, et de leur inébranlable attachement au Siège Apostolique. — Nous pûmes connaître alors, par Nous-même, le caractère du peuple belge, en apprécier la droiture et la loyauté, admirer la vivacité des Wallons, la naïve bonté et la pureté de mœurs des Flamands ; peuple laborieux, intelligent, persévérant dans ses entreprises, fidèle au devoir, surtout quand il s'agit des devoirs envers Dieu, l'Église, la Patrie et le Roi. Et à ce propos il Nous souvient que le Roi Léopold Ier, dont tout le monde admirait la haute sagesse, Nous disait parfois, dans nos entretiens particuliers, qu'il se sentait fier d'être le Souverain d'un peuple aussi bon, aussi calme et aussi religieux. C'est donc pour Notre cœur une douce consolation de vous voir aujourd'hui devant nous, très chers fils, d'accueillir les vœux de votre piété filiale, et de vous adresser en ce moment Nos plus paternels et plus affectueux encouragements.

19 APRILIS 1888.

Pontifex specialissime de Belgarum frequentia gaudet, quippe quibus se speciali vinculo conjunctum sentit.

Laudat indolem nationis, testimonium Leopoldi I afferens.

Vous avez donné naguère une preuve éclatante de votre constance et de la fermeté de votre caractère, en revendiquant hautement le plein exercice des libertés religieuses qu'on avait essayé de vous ravir, ou du moins de vous diminuer. — Le souvenir des souffrances que vous supportâtes

Laudat recentem victoriam a catholicis belgis relatam.

alors et des sacrifices, que vous dûtes vous imposer, sera pour vous un stimulant qui excitera votre vigilance et soutiendra votre courage. Votre situation religieuse est améliorée. Veillez à ce qu'à l'avenir elle ne vienne plus à être compromise et en tout cas sachez, à l'occasion, la défendre vaillamment.

Concordiam inter se, Episcopatui obedientiam eisdem commendat.

A cette fin, et puisque l'union fait la force, soyez unis, unis entre vous et aux chefs qui vous dirigent, et en matière de religion soumis et obéissants aux Évêques, vos guides légitimes et sûrs. Évitez toute division de partis, et n'ayez qu'une pensée, qu'un seul et même esprit.

Momentum summum christianæ educationis proclamat.

L'instruction de la jeunesse et son éducation religieuse, vous le savez, forme l'objet des soins les plus incessants et les plus tendres de l'Église. Nous connaissons combien est grand, à ce sujet, le zèle et la sollicitude de vos Évêques. — Néanmoins Nous ne pouvons ne pas rappeler ici la haute importance qu'il y a, que la jeunesse dans les écoles, dans les collèges, au sein des familles reçoive partout un enseignement pur de toute doctrine erronée, et une éducation foncièrement catholique. En formant de la sorte l'esprit et le cœur des jeunes générations on aura travaillé de la manière la plus efficace au véritable bonheur de votre pays.

Novam cathedram in Universitate Lovaniensi erigendam se curasse recolit.

Nous aimons ajouter ici un mot sur l'Université catholique de Louvain. Dans l'intérêt de sa gloire et de sa prospérité Nous avons conseillé aux Évêques de fonder des chaires spéciales pour le haut enseignement de la philosophie, puisée aux sources des doctrines de l'Angélique saint Thomas. — De cet enseignement découleront, Nous en avons la certitude, des fruits précieux et abondants. Il s'y formera des savants de la plus haute valeur, qui rappelleront les gloires de l'ancienne Université de Louvain, l'orgueil de la Belgique. La générosité des Belges, Nous n'en doutons pas, viendra en aide aux besoins de ces nouvelles chaires.

Belgis benedicit.

Et maintenant il ne Nous reste, très chers fils, qu'à supplier le Seigneur qu'il daigne de répandre sur vous et sur votre patrie l'abondance des faveurs célestes. Et comme gage de ces faveurs et de Notre paternelle affection, Nous accordons à vous tous ici présents, aux Cercles et aux Sociétés catholiques, à vos familles et à tous les Belges la bénédiction Apostolique.

ALLOCUTIO

ad Polonos.

IN tanta hominum frequentia, qui undique ob quinquagesimum sacerdotii natalem ad Nos quotidie salutatum adeunt, gratum est et vos intueri quos ex Galicia et e Ducatibus Cracoviensi et Bucovinensi eximia pietatis vis Romam evocavit, scilicet ut et vestra et popularium vestrorum officia coram profiteremini. Haec voluntatum concordia, quae adeo est per se ipsa mirabilis, eo Nos vehementius delectat, quod cogitamus non exiguas esse inter vos et genere et sermone et ipso religioso ritu dissimilitudines. Utique nobilissima haec est, et verae Christi Ecclesiae unice propria laus, populos uno omnes complexu tenere coniunctos, simulque efficere ut, permanente morum atque originum discrimine, idem tamen universi sentiant, idemque velint. — Quod ad diversos caeremoniarum sanctissimarum ritus attinet, profecto Apostolica Sedes, quemadmodum re ipsa semper perspectum est, non modo non recusat, sed volens et libens concedit ut gentes singulae consuetudines legitimas traditumque a maioribus morem custodiant ac tueantur. — Tanta in unitate varietas, regii instar amictus est, specie formaque varia conspicui, quo immaculata Christi sponsa magis efficitur ad spectandum insignis.

21 APRILIS 1888.

Lætatus de frequentia Polonorum, Pontifex ex dissimilitudinibus, quæ inter se et ipsos sunt, argumentum sumit ad proclamandum Ecclesiæ universalis decorem.

Atque huiusmodi conciliandorum populorum virtus, quae in Ecclesia residet, late manat, multumque potest, ut vos ipsi experiendo nostis, ad componenda dissidia tollendasque difficultates, quas forte vel rerum eventa vel hominum studia excitaverint.

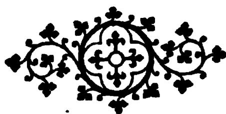
Inde apud omnes multum valet ad pacem.

Sancte igitur inviolateque praeclarum istum retinete animorum consensum, qui perpetuus est et fidei comes et caritatis christianae fructus. — Pergite in obsequio obedientiaque erga apostolicam Sedem, multis iam rebus perspecta, immotos permanere: itemque ad omnem christianam laudem contendere; ad illustria maiorum vestrorum exempla vitam moresque componere.

Hortatur eos ad consensum, obsequium erga Sedem Apostolicam, fiduciamque in Pontificem ipsis devotissimum.

Ceterum magnopere velimus in studio vos curaque Nostra paterna securos conquiescere. Officia vobis Nostra nullo tempore defutura sunt : et quantum vigilando nitendoque possumus, tantum, vestro commodo, elaborabimus in tutandis augendisque rebus omnibus, quae ad incolumitatem prosperitatemque religionis pertinere intelligantur.

Interea uberem vobis caelestium munerum copiam imploramus, eorumque auspicem, pariterque benevolentiae Nostrae testem, Apostolicam benedictionem vobismetipsis, quotquot adestis, itemque civibus vestris peramanter in Domino impertimus.

ALLOCUTIO

ad Lusitanos.

SIATE i benvenuti anche voi, diletti figli, che non voleste esser da meno degli altri nel festeggiare il Nostro Giubileo sacerdotale e nèl testimoniarci la vostra incrollabile devozione. Voi vi gloriate che i cattolici del Portogallo non la cedano a nessun' altra nazione in amore ed in attaccamento alla Nostra Persona ed alla Chiesa. E noi abbiamo la consolazione di assicurarvi che la benevolenza Nostra vi abbraccia tutti con non minore effusione che gli altri Nostri figli più cari. — Voi protestate solennemente di portare qui innanzi al Nostro trono intatta, vigorosa, ardente quella fede che ereditaste dagli avi vostri e che conservaste sempre gelosamente, come il più ricco tesoro. E Noi, ringraziando il cielo che vi ha degnati di un favore cosi segnalato, vi dichiariamo colla maggior compiacenza, che dono più gradito e più preziozo non potevate arrecarci ; ed in grazia di questo sentimento che vi muove, Ci si rendono vie più preziosi e graditi anche gli altri doni e le altre prove di filiale ossequio, con cui la generosa pietà dei Portoghesi volle prender parte alla letizia del Nostro cinquantesimo di Sacerdozio.

26 APRILIS 1888.

Paternum affectum in Lusitanos eo libentius testatur Pontifex,

quo eloquentius ipsi fidem suam inconcussam proclamarunt.

Del resto, voi già conoscete, figli carissimi, i sentimenti che nutriamo nell' animo per voi e per la vostra nazione : più volte, in occasioni recenti, abbiamo avuto agio di far noto publicamente il premuroso interesse che prendiamo per l' incremento della religione e per la prosperità del vostro paese : più volte abbiamo volentieri riconosciuto i titoli insigni di benemerenza dai Portoghesi e dai loro Re aquistati verso la Chiesa ; più volte abbiamo attestato l' animo Nostro propenso a rinnovare in vostro favore gli esempi di speciale amore e benevolenza lasciati dai Nostri Predecessori. — Ma ora amiamo di ripeter tutto questo a voi col vivo della voce, e col mezzo vostro a tutti i vostri concittadini. La prima Nostra cura è sempre di promuovere

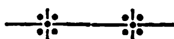
Recolit Pontifex quæ jam antea pro Lusitania egerit, præsertim recenti Concordato.

in tutto il regno e nelle vostre colonie i vantaggi della fede; ma da questi siam certi che trae immenso profitto la stessa sociale prosperità della nazione. Sempre, come nella conclusione del recente Concordato, è Nostro fermo intendimento di provvedere innanzi tutto al bene delle anime secundo che le speciali condizioni dei tempi e delle cose lo esigono, e di tener conto al tempo stesso di tutti i legittimi interessi e delle gloriose tradizioni del Portogallo. Sempre lo insegnammo; ma tutta la vostra storia è la più luminosa conferma del salutare influsso della religione sulla felicità dei popoli. — E questo Ci fa ardentemente desiderare che nel vostro regno, come da per tutto, possa sempre godere la Chiesa libertà di spiegare la sua azione benefica, e di formare alla sua scuola elette schiere di valorosi operai, dell' uno e dell' altro clero, pieni dello spirito di GESÙ CRISTO, mediante i quali, conservare in patria e far giungere nelle lontane regioni i benefici della fede e della vera civiltà.

Vota facit pro libertate Ecclesiæ.

Per ciò che spetta a voi, figli carissimi, calcate, vi diciamo con paterno e caldo affetto, le vestigia dei vostri maggiori, e date nuovamente al mondo lo spettacolo della loro fede operosa come nei tempi migliori. — Siate tutti concordi e coraggiosi nella professione e nella difesa della religione: nessuno spirito di parte divida e indebolisca le vostre forze: nessuna difficoltà vi allontani da quella devozione per la Chiesa e per la Santa Sede, che meritò al vostro regno il glorioso titolo di *Fedelissimo.* A questo fine imploriamo per voi la speciale protezione del cielo; e con singolare affetto impartiamo a Sua Maestà Fedelissima e a tutta la reale famiglia, a voi qui presenti, alle vostre famiglie e a tutto il Portogallo l'Apostolica benedizione.

Avitæ traditioni ut fideles maneant ipsos hortatur, eis benedicens.

ALLOCUTIO

ad Hollandienses.

LES sentiments que vous venez de Nous exprimer, très chers fils, sont dignes de vous et de la fermeté de votre caractère. Votre langage aussi noble que franc et loyal témoigne que les catholiques Néerlandais connaissent et jugent sainement les artifices et les manœuvres insidieuses des ennemis de l'Église et qu'ils sont résolus à les combattre avec un courage tout chrétien.

29 APRILIS 1888.

Laudat Hollandienses de robusta fide, deque tam longo itinere suscepto.

C'est pour affirmer devant Nous ces généreux sentiments et pour fortifier encore plus votre foi et votre piété que vous avez entrepris ce lointain pèlerinage à Rome à l'occasion de Notre Jubilé sacerdotal ; car vous êtes persuadés qu'en honorant, comme tous les peuples viennent de le faire, en Notre Personne, le Vicaire de JÉSUS-CHRIST, et en recevant ses paternelles exhortations, vous puisez une nouvelle force pour soutenir avec succès vos luttes et pour triompher de vos adversaires. — Nous sommes, en effet, à une époque de luttes et de combats ; les assauts de nos ennemis ont, de nos jours, redoublé; ils sont devenus plus audacieux, et leur haine contre l'Église plus accentuée. Et cependant quel est le spectacle qu'offre à leurs regards l'Église catholique en ce moment ? Ils la voient, cette Église, briller d'un éclat, où rejaillit sa vertu divine avec une splendeur qui grandit à mesure qu'ils la persécutent davantage. Ils voient les peuples de toutes les nations et de tous les pays accourir à Rome, avec le plus tendre amour se prosterner aux pieds du Pontife romain dépouillé et prisonnier, Lui offrir les trésors de leurs richesses, l'hommage de leur respect filial et de leur inébranlable attachement. — Ce sont là des faits que nulle cause humaine ne saurait expliquer ; des faits providentiels qui devraient frapper l'esprit de nos adversaires, et les persuader combien leur haine est déraisonnable et insensée. — Mais hélas ! il n'est que trop vrai que le propre des sectes est d'aveugler et d'endurcir le cœur de leurs adhérents. Dès

Ecclesiam hocce jubilæo magnificari ut vere divinam testatur.

Sicut Pontifex Romæ certare cogitur,

lors, malgré nous et par la nécessité de la défense, la lutte s'impose et devient inévitable.

ita Hollandienses fortiter demicant pro juribus fidei.

Quant à vous, chers fils, Nous savons, comme Nous le disions tout à l'heure, avec quelle fermeté les catholiques de la Néerlande, nonobstant d'incessantes difficultés, continuent cette lutte, avec quelle constance ils ont toujours défendu l'intégrité de leur foi, et montré leur fidélité à l'Église et aux traditions religieuses de leurs pères. — Tout récemment encore ils ont donné une éclatante preuve de cette fidélité en renouvelant leurs pèlerinages, et en Nous faisant connaître par leurs Évêques, d'une manière toute spéciale et touchante, la part qu'ils prenaient à Nos amertumes et à Nos angoisses.

Perseverent, hierarchiæ restitutæ subditi,

Continuez donc, très chers fils, à maintenir vos âmes dans vos pieuses et généreuses dispositions: démontrez-en l'efficacité par une action énergique, persévérante et soutenue. — Le rétablissement de la hiérarchie ecclésiastique dans votre pays est devenu pour vous une source féconde de bienfaits et d'heureuses espérances. Que donc, sous la houlette de vos pasteurs et de vos guides, les vérités catholiques se répandent de plus en plus parmi vous, et que leur beauté et leur attrait surnaturel captivent les esprits les plus rebelles.

scholas catholicas quam plurimas ubique spargentes.

Afin de mieux assurer la victoire, Nous vous exhortons vivement à multiplier et à favoriser les écoles partout où il y a des populations catholiques, même dans les plus humbles villages et les hameaux, et à faire en sorte que la jeunesse soit préservée de toute doctrine erronée, et reçoive partout une instruction et une éducation conformes aux enseignements de la foi et de la morale catholiques.

Ipsis benedicit.

Tels sont les vœux que Nous formons pour la prospérité et l'accroissement de la religion catholique dans votre patrie: et en implorant sur elles l'abondance des faveurs célestes, comme gage de Notre spéciale affection, Nous accordons aux dignes Évêques ici présents, au Clergé, à vous tous et à vos familles, à tous les catholiques de la Néerlande la bénédiction Apostolique.

ALLOCUTIO

ad fideles dioecesis Barcinonensis.

NON è questa la prima volta che abbiamo la consolazione di vedere innanzi a Noi i buoni cattolici della Catalogna, i quali nel corso del Nostro Pontificato sentirono spesso il bisogno di offrirci personalmente l'omaggio della loro filiale devozione. — Anche dalle altre provincie, Ci è grato il ricordarlo, accorsero qui allo stesso scopo Spagnuoli in gran numero, animati verso di Noi dagli stessi sentimenti di ossequio e di amore.

3 Maii 1888.

Pontifex laudat Hispanorum frequentiam, munificentiam, obedientiam.

Oggi pertanto, diletti figli, vedendovi qui raccolti siamo lieti di salutarvi collo stesso affetto di altra volta ; vorremmo anzi dire, se fosse possibile, con affetto e compiacenza anche maggiore ; chè in questo tempo, ed in ispecie in occasione del Nostro Giubileo sacerdotale, Ci avete dato nuove prove, e splendidissime, del vostro inviolabile attaccamento alla Nostra Persona e alla Sede Apostolica. Vedemmo qui infatti, nello scorso Gennaro, accorrere per le feste giubilari numerosi i Vescovi, vedemmo con essi numerose rappresentanze del Clero e laicato, e nobilissime dame spagnuole. — Universali poi e solenni furono le dimostrazioni con cui la cattolica Spagna, dietro l'esempio della piissima e dilettissima Nostra Figlia la Regina Reggente, volle prendere parte alla letizia del Nostro Giubileo ; ricchissimi furono i suoi doni e le sue offerte ; e il posto distintissimo che occupa la Spagna nella Mostra Vaticana parla altamente della generosità dei suoi figli verso di Noi. — A questi titoli singolari un altro se ne aggiunge agli occhi Nostri preziosissimo : vogliamo dire la docile e pronta obbedienza con cui vi gloriate di accogliere e di seguire gl' insegnamenti della Sede Apostolica. È questa la migliore prova del vostro incrollabile attaccamento al centro della fede : ma al tempo stesso è questa la vostra sicurezza e salute in mezzo a tanta colluvie di errori e alla pazza superbia del secolo, che spinge gli animi a ribellarsi alla verità e a Dio. — Le parole che più volte abbiamo diretto alla Spagna cattolica, improntate sempre dalla più paterna solleci-

Iterum monet eos, ut ab inimicorum insidiis vigilantiâ securi, concordes inter sese existant.

tudine, non ebbero altro scopo che provvedere ai vostri speciali bisogni: vi premunimmo sui pericoli che oggi incontra la religione, e sulle insidie dei nemici; e in particolar modo sempre vi raccomandammo di rimuovere di mezzo a voi le cause di divisione, far tacere le gare di partito di fronte ai grandi interessi della Chiesa e della patria, riunire gli animi nell' amore e nella professione di quella fede per la quale la Spagna fu già cosi grande e gloriosa. Sono gli stessi sentimenti che anche in questo momento C' ispirano; è lo stesso scopo che Ci muove: sono gli stessi ammaestramenti che v' impartiamo. — E voi, figli dilettissimi, secondateli sempre colla certezza di compiere un sacro dovere che ridonda tutto a bene ed a prosperità della vostra nazione.

Laudat Hispanos quod tam ægre spoliatum esse Pontificem patiantur.

Questo stesso, in modo speciale, si avvera di quel vivo interesse che tutti prendete alla causa della Nostra indipendenza e libertà. — Sappiamo che questa causa sta profondamente a cuore alla grande maggioranza degli Spagnuoli, i quali deplorano con Noi l'indegna condizione cui fummo ridotti, e reclamano con Noi e per Noi quella vera sovranità, senza la quale non è che ombra e nome vano l' indipenza del Nostro supremo potere. — Con ciò voi mostrate di comprenderne l' altissima importanza che non solo nell' ordine religioso, ma altresì nell' ordine sociale riveste siffatto potere, la forza invincibile di cui è dotato, e la virtù che spiega in mille guise a beneficio dei popoli e delle nazioni.

Vindicat fortiter sua iura.

Con ciò voi condannate la stoltezza di coloro che per fini settari lo combattono e vorrebbero vederlo avvilito e ridotto, se fosse possibile, all' impotenza. — Sarà un nuovo vanto e una nuova gloria per la cattolica Spagna l' aver propugnato e sostenuto in momenti così difficili le sacre ragioni del romano Pontificato.

Benedicit Hispanis.

Con questi sentimenti, dal fondo del cuore e colla maggior tenerezza, vi benediciamo; e con voi qui presenti benediciamo tutti coloro di cui siete i rappresentanti: benediciamo la degna vostra Regina e il Re, suo figlio, i vostri Vescovi, il Clero e il popolo, le opere e le istituzioni cattoliche e tutta la nazione Spagnuola.

EPISTOLA

ad Episcopos Brasiliae

DE SUBLATA IBIDEM SERVITUTE.

5 MAII 1888.

In plurimis maximisque pietatis significationibus, quas universae fere gentes, ad gratulandum Nobis annum quinquagesimum sacerdotii feliciter plenum, exhibuerunt quotidieque exhibent, una quaedam singulariter movit, a Brasilia profecta, quod nimirum, ob eius eventus faustitatem, libero sint iure donati non pauci ex iis, qui per latissimos istius imperii fines sub iugo ingemunt servitutis. — Tale quidem opus, christianae plenum misericordiae, curantibus cum clero viris matronisque beneficiis, auctori Deo et largitori bonorum omnium oblatum est, tamquam gratiarum testimonium de aucto tam benigne Nobis munere aetatis et incolumitatis. — Nobis autem fuit acceptum in primis et iucundum, eo vel magis, quod in hac Nos pergrata opinione confirmabat, omnino velle Brasilianos servitutis immanitatem tolli penitusque extirpari. Cui quidem voluntati populari obsecundatum est eximio studio ab Imperatore pariter et a Filia augusta, itemque ab eis qui rei publicae praesunt, certis quoque legibus in id latis et sancitis. Quantum Nobis haec res afferret solatii, nominatim, superiore mense Ianuario, augusti Imperatoris apud Nos Legato declaravimus : hoc amplius adiuncto, Nosmetipsos ad Episcopos Brasiliae, miserorum servorum caussâ, litteras daturos (1).

Servos Brasiliæ multos occasione jubilæi sui libertate donatos maxime lætatur Pontifex.

Inde, necnon aliunde, de servitute penitus ibidem tolenda auguratur.

Nos quidem ad omnes homines vice fungimur Christi, Filii Dei, qui humanum genus amore tanto complexus est, ut non modo non recusarit, naturâ nostra suscepta, versari nobiscum, sed et nomen adamarit Filii hominis, palam testatus, se ad consuetudinem nostram propterea accessisse *ut praedicaret captivis remissionem* (2), atque a pessima, quae

Christus, cujus gerit vicem, ad liberandum hominem incarnatus.

---

1. « A l'occasion de notre Jubilé,...Nous désirons donner au Brésil un témoignage « tout particulier de Notre paternelle affection, au sujet de l'émancipation des « esclaves. » *(Réponse à l'Adresse du Ministre du Brésil, de Souza Correa.)*

2. Is., LXI, 1 ; Luc., IV, 19.

peccati est, servitute humano genere vindicato, *omnia quae in caelis et quae in terra sunt in se instauraret* [1], itemque universam Adami progeniem ex alta communis noxae ruina in gradum pristinum dignitatis restitueret. Aptissime ad rem S. Gregorius Magnus: *Quum Redemptor noster totius conditor creaturae, ad hoc propitiatus humanam voluerit carnem assumere, ut divinitatis suae gratia, dirupto, quo tenebamur captivi, vinculo servitutis, pristinae nos restitueret libertati, salubriter agitur, si homines quos ab initio natura liberos protulit, et ius gentium iugo substituit servitutis, in ea qua nati fuerant, manumittentis beneficio, libertate reddantur* [2]. — Addecet igitur, et est plane muneris Apostolici, ea omnia foveri a Nobis impenseque provehi, unde homines tum singuli tum iure sociati habere queant praesidia ad multiplices miserias levandas, quae, tamquam corruptae arboris fructus, ex culpa primi parentis profluxere: ea quippe praesidia, quocumque in genere sunt, non modo ad cultum et humanitatem valde possunt, sed etiam apte conducunt ad eam rerum ex integro renovationem, quam Redemptor hominum IESUS CHRISTUS spectavit et voluit.

Teste Gregorio, servorum liberatio Deo grata.

Quæcumque ad renovandum humanum genus conducunt, Pontificis sunt.

Iamvero tot inter miserias, graviter deplorandum videtur de servitute, cui pars non exigua humanae familiae abhinc multis saeculis est obnoxia, in squalore iacens et sordibus, idque omnino contra quam a Deo et natura erat primitus institutum. — Sic enim ille rerum conditor summus decreverat, ut homo in bestiis et agrestibus et natantibus et volucribus regium quemdam dominatum teneret, non item ut in similes sui homines dominaretur: *Rationalem factum*, ex Augustini sententia, *ad imaginem suam, noluit nisi irrationabilibus dominari: non hominem homini, sed hominem pecori* [3]. Quo fit ut *conditio servitutis iure intelligatur imposita peccatori. Proinde nusquam Scripturarum legimus servum, antequam hoc vocabulo Noe iustus peccatum filii vindicaret. Nomen itaque istud culpa meruit, non natura* [4].

Servitus, statui naturali opposita, teste Augustino, pœna est.

Ex primi contagione peccati et cetera mala omnia et ista erupit monstrosa perversitas, ut homines fuerint, qui, memoriâ fraternae ab origine coniunctionis reiecta, non iam

1. Ephes., I, 10. — 2. Lib. VI, ep. 12. — 3. Gen., I, 26. — 4. Gen. I, Noe c. XXX.

duce natura mutuam inter se benevolentiam mutuamque observantiam colerent, sed cupiditatibus obedientes suis, homines alios infra se putare coeperint, et perinde habere ac nata iugo iumenta. Hoc modo, nulla ratione habita neque communis naturae, neque dignitatis humanae, neque divinae expressae similitudinis, consecutum est ut, per certationes et bella quae deinde exarserunt, qui vi existerent superiores, ii victos sibi subiicerent, atque ita multitudo eiusdem generis individua sensim in duas abscesserit partes, sub victoribus dominis victa mancipia. — Cuius rei luctuosum quasi theatrum memoria priscorum temporum explicat, ad tempora usque Domini Servatoris, quum calamitas servitutis populos omnes late pervaserat, rariorque erat numerus ingenuorum, ut Caesarem poeta ille atrociter dicentem induxerit; *Humanum paucis vivit genus* (1). Idque apud eas etiam nationes viguit, quae omni cultu expolitae eminebant, apud Graecos, apud Romanos, quum paucorum dominatio esset in plurimos; eaque cum improbitate et superbia tanta exercebatur, ut servorum turbae nihil supra censerentur quam bona, non personae sed res, omnis expertes iuris, ipsa adempta facultate retinendae fruendaeque vitae. *In potestate dominorum sunt servi, quae quidem potestas iuris gentium est: nam apud omnes peraeque gentes animadvertere possumus, dominis in servos vitae necisque potestatem esse, et quodcumque per servum acquiritur id dominis acquiritur* (2). — Ex hac rerum perturbatione licuit dominis servos permutare, venumdare, hereditate tradere, caedere, morti dare, iisque abuti ad licentiam diramque superstitionem : impune et in luce licuit. — Quin etiam ethnicorum qui prudentissimi ferebantur, philosophi insignes, consultissimi iuris, hoc sibi aliisque, per summam communis iudicii iniuriam, suadere conati sunt, esse servitutem nihil aliud quam necessariam naturae conditionem : nec enim sunt veriti profiteri, quia servorum genus generi liberorum longe multumque et virtute intelligendi et praestantia corporum cederet, oportere idcirco, servos, veluti carentia ratione et consilio instrumenta, dominorum usquequaque voluntatibus temere indigneque

5 MAII 1888.

Genesis servitutis describitur.

Immensus servorum numerus ante Christum natum;

Pessima eorumdem conditio.

Immanis de servitutis necessitate, deque servorum natura apud philosophos doctrina.

1. Lucan., *Phars*, V, 343. — 2. Iustinian. *Inst.* l. I, tit, 8, n. I.

servire. Eiusmodi detestanda maxime tum inhumanitas tum iniquitas; qua semel accepta, nulla iam sit oppressio hominum barbara et nefanda, quae non sese in legis quadam iurisve specie impudentissime tueatur. — Inde vero quale flagitiorum seminarium, quae pestis et pernicies in civitates manarit, exemplorum pleni sunt libri: in animis servorum, exacui odia, teneri dominos suspicione metuque perpetuo; alios ad explendas iras parare faces, cervicibus alios instare crudelius; aliorum numero, aliorum vi civitates commoveri, levi momento dissolvi: tumultus et seditiones, direptiones et incendia, praelia caedesque misceri.

Inde infinitæ calamitates civitatibus ortæ.

Christus homines ad dignitatem filiorum Dei revocavit,

In eo deiectionis profundo mortalium plurimi laborabant, multoque miserius ut mersi erant superstitionum caligine; quum, maturis divino consilio temporibus, lux e caelo admirabilis oborta est, et gratia redimentis Christi ad hominum universitatem se copiose profudit; cuius beneficio illi erecti sunt e caeno et aerumna servitutis, omnesque omnino a deterrimo peccati servitio ad praestantissimam dignitatem filiorum Dei sunt revocati et adducti. — Apostoli enimvero inde ab initio Ecclesiae, praeter alia praecepta vitae sanctissima, hoc etiam tradidere et inculcavere, quod est non semel scriptum a Paulo ad renatos e lavacro Baptismatis: *Omnes filii Dei estis per fidem, quae est in Christo Iesu: quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Non est Iudaeus neque Graecus, non est servus neque liber, non est masculus neque femina; omnes enim vos unum estis in Christo Iesu* (1). *Non est Gentilis et Iudaeus, circumcisio et praeputium, barbarus et Scytha, servus et liber, sed omnia et in omnibus Christus* (2). *Etenim in uno Spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus, sive Iudaei sive Gentiles, sive servi sive liberi, et omnes in uno Spiritu potati sumus* (3). — Aurea sane, honestissima, saluberrima documenta, quorum efficacitate non modo hominum generi decus redditur suum atque augetur, sed etiam, cuiuscumque ipsi sunt loci vel linguae vel gradus, inter se consociantur et vinculis fraternae necessitudinis arctissime continentur. Ea vere beatissi-

teste Paulo.

1. Gal., III, 26-28. — 2. Coloss., III, 11. — 3. I Cor., XII, 13.

mus Paulus, qua Christi urgebatur caritate, ex ipso Eius corde hauserat, qui se fratrem singulis cunctisque hominibus perbenigne dedidit, quique de se omnes, ne uno quidem dempto aut posthabito, ita nobilitavit ut consortes adsciscere naturae divinae. Ea ipsa non secus fuere ac divinitus insertae propagines, quae mirum in modum provenientes effloruerunt ad spem felicitatemque publicam; quum, decursu rerum et temporum, perseverante opera Ecclesiae, societas civitatum ad similitudinem familiae renovata coaluerit, christiana et libera.

5 MAII 1888.

Qua ex doctrina germinavit nova societas christiana libera.

Principio enim solertissima cura Ecclesiae in eo versata est, ut populus christianus de hac etiam magni ponderis re sinceram Christi et Apostolorum doctrinam acciperet probeque teneret. Iam nunc per Adamum novum, qui est Christus, communionem fraternam et hominis cum homine et gentis cum gente intercedere: ipsis, sicut unam eamdemque, intra naturae fines, originem, sic, supra naturam, originem unam eamdemque esse salutis et fidei: omnes aequabiliter in adoptionem unius Dei et Patris accitos, quippe quos eodem ipse pretio magno una redemerit: eiusdem corporis membra omnes, omnesque eiusdem participes mensae divinae: omnibus gratiae munera, omnibus item munera vitae immortalis patere. — Hisce positis, tamquam initiis et fundamentis, contendit Ecclesia ut servilis vitae oneribus et ignominiae mitigationem aliquam bona mater afferret; eius rei caussa iura atque officia dominos inter servosque necessaria, prout affirmata sunt in Apostolorum epistolis, definivit valideque commendavit. — Apostolorum enim principes ita servos quos adiunxerant Christo commonebant: *Subditi estote in omni timore, non tantum bonis et modestis, sed etiam dyscolis* (1). *Obedite dominis carnalibus cum timore et tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo; non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo, cum bona voluntate servientes, sicut Domino, et non hominibus; scientes quoniam unusquisque quodcumque fecerit bonum, hoc recipiet a Domino, sive servus sive liber* (2). Idem Paulus

Ab exordio Ecclesia homines docuit aequales origine, doptione, societate.

Servilem statum primo mitigare studuit, officiis mutuis descriptis,

docente Paulo.

1. I Petr., II, 18. — 2. Eph., VI, 5-8.

Timotheo suo: *Quicumque sunt sub iugo servi, dominos suos omni honore dignos arbitrentur: qui autem fideles habent dominos, non contemnant, quia fratres sunt, sed magis serviant, quia fideles sunt et dilecti, qui beneficii participes sunt. Haec doce et exhortare* (1). Tito pariter mandavit, doceret servos *dominis suis subditos esse, in omnibus placentes, non contradicentes, non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes, ut doctrinam Salvatoris nostri Dei ornent in omnibus* (2). — Illi vero fidei christianae prisci discipuli optime intellexerunt, ex tali hominum fraterna in Christo aequalitate nihil admodum de obsequio, de honore, de fidelitate, de ceteris officiis, quibus ad dominos tenerentur, neque minui neque remitti; inde autem non unum consequi bonum, ut eadem nimirum officia et certiora essent, et leviora fierent atque suavia ad exercendum, et fructuosiora ad gloriam promerendam caelestem. Sic enim dominis reverentiam et honorem habebant tamquam iis hominibus qui auctoritate Dei, a quo omnis potestas derivatur, pollerent; non apud ipsos poenarum metus aut consiliorum astutia et incitamenta utilitatum valebant, sed conscientia officii, vis caritatis. Vicissim ad dominos iusta ab Apostolo spectabat cohortatio, ut bene factis servorum gratiam ipsi bonam rependerent: *Et vos, domini, eadem facite illis, remittentes minas; scientes quia et illorum et vester Dominus est in caelis, et personarum acceptio non est apud eum* (3): considerarent, sicut servo haud aequum sortem dolere suam, quum *libertus sit Domini*, neque item homini libero, quum *Christi sit servus* (4), licere usquam spiritus tollere superbeque imperare. In quo erat dominis praeceptum, ut suis ipsi in servis hominem agnoscerent convenienterque colerent, neque alios a se natura, et secum pares religione conservosque ad communis Domini maiestatem. — Istis tam rectis legibus, maximeque factis ad partes conformandas societatis domesticae, re ipsa paruerunt Apostoli. Insigne Pauli exemplum, ut fecit ille scripsitque benevole pro Onesimo, servo Philemonis fugitivo: quem ad eum remittit hac peramanti commendatione: *Tu*

Utrorumque fructus ex hac doctrina colligitur, servorum utpote libertorum, dominorum utpote servorum Christi.

Quae Paulus docuit, primus egit, Onesimum commendans.

1. I Tim., VI, 1-2. — 2. Tit., II, 9-10. — 3. I Ephes., VI, 9. — 4. I Cor., VII, 22.

autem illum ut mea viscera suscipe,... iam non ut servum, sed pro servo carissimum fratrem et in carne et in Domino : si autem aliquid nocuit tibi aut debet, hoc mihi imputa (1).

5 MAII 1888.

Utramque agendi rationem in servos, ethnicam et christianam, qui conferre velit, facile dabit, fuisse alteram inclementem et flagitiosam, alteram mitissimam plenamque honestatis, neque erit commissurus, ut Ecclesiam, tantae indulgentiae ministram, merita laude fraudare videatur. — Id eo vel magis, quum quis diligenter advertat qua Ecclesia lenitate et prudentia foedissimam servitutis pestem exsecuit depulitque. — Illa enim ad manumissionem libertatemque curandam servorum noluit properare, quod, nisi tumultuose et cum suo ipsorum damno reique publicae detrimento fieri profecto non poterat; sed praecipuo consilio prospexit ut animi servorum in disciplina sua erudirentur ad veritatem christianam, et consentaneos mores cum baptismo induerent. Quamobrem, in servorum multitudine quos sibi filios adnumerabat, si qui, spe aliqua illecti libertatis, vim et seditionem essent moliti, ea vitiosa studia improbavit semper Ecclesia et compressit, adhibuitque per suos ministros remedia patientiae. Haberent scilicet persuasum, se quidem, propter sanctae fidei lumen atque insigne a Christo acceptum, ethnicis dominis multum dignitate antecellere, ab ipso tamen fidei Auctore et Parente religiosius adstringi, ne quid adversus eos in se admitterent, neu minimum a reverentia eis debita et obedientia discederent; se autem quum nossent regno Dei adlectos, libertate filiorum eius potitos, ad bona non peritura vocatos, laborare ne vellent de abiectione incommodisque vitae caducae, sed oculis animisque ad caelum sublatis, se ipsi consolarentur sanctoque in proposito confirmarent. Servos in primis allocutus est Petrus Apostolus quum scripsit : *Haec est gratia, si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiens iniuste. In hoc enim vocati estis, quia et Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius* (2). — Laus tanta sollicitudinis cum moderatione coniunctae, quae divi-

Christiana agendi ratio, ethnicæ opponitur.

Sapientissime Ecclesia servitutis pestem paulatim sustulit.

Rebelles servos damnat : ad patientiam hortatur, intuitu dignitatis christianæ et patientiæ Christi.

1. Ad Phil., 12-18. — 2. I Petr., II, 19-21.

Nihilominus quo mitiores et magis subditi dominis, eo ad resistendum persecutoribus, jussisque injustis, fortiores fuerunt.

nam Ecclesiae virtutem praeclarius exornat, augetur etiam a fortitudine animi supra quam credibile sit invicta et excelsa, quam bene multis de servis infimis potuit ipsa indere et sustinere. Permira res, qui dominis suis erant in exemplum morigeri eorumque gratiâ omnium erant laborum patientissimi, nullo ipsos pacto potuisse adduci, ut dominorum iniqua mandata mandatis Domini sanctis anteferrent, atque adeo vitam acerbissimis cruciatibus, securis animis, securo vultu, obiecisse. Nomen *Patamianae* virginis ad memoriam invictae constantiae ab Eusebio celebratur: quae scilicet potius quam impudici heri indulgeret libidini, mortem non timida oppetiit, et profuso sanguine fidem IESU Christo servavit. Similia admirari licet servorum exempla, qui, dominis libertatem sibi animorum, fidemque Deo obligatam oppugnantibus, firmissime ad necem repugnaverunt: qui vero, christiani servi, aliis de caussis restiterint dominis, vel coniurationes turbasve civitatibus exitiosas concitarint, historia prodidit nullos.

Exempla martyrum e servitio afferuntur multa, rebellium nulla.

Pacatis exinde rebus quietisque Ecclesiae temporibus, apostolica documenta de fraterna inter Christianos coniunctione animorum sancti Patres admirabili exposuere sapientia, et caritate pari ad servorum utilitatem transtulerunt, hoc enisi convincere, ut iura quidem dominis in operis servorum ex honesto constarent, nequaquam vero liceret imperiosa illa potestas in capita et immanis saevitia. In Graecis praestat Chrysostomus, qui habet hunc locum saepe tractatum, quique perlaeto animo et lingua affirmavit, servitutem, ad veterem verbi notionem, iam per id tempus, magno christianae fidei beneficio esse sublatam, ut sine re nomen inter Domini discipulos et videretur et esset. Etenim Christus (sic ille summatim disputat), quum culpam origine contractam summa in nos miseratione detersit, sanavit idem consecutam multiplicem ad ordines societatis humanae corruptionem; proptereaque, quemadmodum mors per ipsum, terroribus positis, placida est ad beatam vitam migratio, ita sublatam esse servitutem. Christianum hominem, nisi rursus peccatis serviat, servum ne dixeris: fratres omnino, quotquot sunt in CHRISTO IESU renati et suscepti:

Paulatim, disjuncto justo ab injusto, Ecclesia in servitute aliud damnavit, aliud toleravit.

Doctrina Chrysostomi, apud Græcos, de sublata per Christum servitute.

a nova ista procreatione atque in Dei familiam cooptatione, non a claritate generis, ornamenta proficisci; a veritatis, non a sanguinis laude dignitatem parari; quo vero species ipsa evangelicae *fraternitatis* ampliorem habeat fructum, opus admodum esse, vel in externa vitae consuetudine, vicissitudinem quamdam elucere studiorum et officiorum libentissimam, ita ut servi eodem ferme loco ducantur quo domestici et familiares, iisque a patrefamilias non solum ea suppetant quae sunt vitae victusque, sed omnia etiam religiosae institutionis praesidia. E singulari denique salutatione Pauli ad Philemonem, gratiam adprecantis et pacem *Ecclesiae quae in domo tua est* (1), documentum aeque dominis servisque christianis optime haberi statutum, quos inter communio sit fidei, inter eos communionem esse debere caritatis (2). — De Latinis merito et iure commemoramus Ambrosium; qui tam studiose in eadem caussa omnes necessitudinum rationes est persecutus, tamque definite ad christianas leges utrique hominum generi propria attribuit, nemo ut aptius fecerit: cuius sententiae nihil attinet dicere quam plene cum sententiis Chrysostomi perfecteque conveniant (3).

5 MAII 1888.

Quid fraternitas evangelica.

Inde servi jam domestici et familiares.

Idem habet, apud Latinos, præcipue Ambrosius.

Erant haec rectissime, ut patet, utiliterque praescripta; sed et iam, quod caput est, integre sancteque a priscis temporibus sunt custodita ubicumque floruit christiana professio. — Quod nisi esset, non ita Lactantius, defensor ille religionis eximius, confidenter quasi testis instaret: *Dicet aliquis: Nonne sunt apud vos alii pauperes, alii divites, alii servi, alii domini? nonne aliquid inter singulos interest? Nihil: nec alia caussa est cur nobis invicem fratrum nomen impertiamur, nisi quia pares esse nos credimus: nam quum omnia humana, non corpore sed spiritu metiamur, tametsi corporum sit diversa conditio, nobis tamen servi non sunt, sed eos et habemus et dicimus spiritu fratres, religione conservos* (4).

Præclarus locus Lactantii.

Procedebant Ecclesiae curae in patrocinio servorum, et, nullâ missa opportunitate, eo usque caute pertinebant, si

1. Ad Phil., v, 2. — 2. Hom. XXIX, in Gen., or. in Lazar., Hom. XIX. in ep. I ad Cor., Hom. I, in ep. ad Phil. — 3. De Abr. de Iacob, et vita beata c. III, de Patr. Ioseph. c. IV, Exhort. virgin. c. I. — 4. Divin. Instit. l. V. c. 16.

De servis libertate donandis a principio Ecclesia sollicita.

tandem ii possent in libertatem dari: quod profuturum valde erat ad salutem etiam sempiternam. — Bene respondisse eventus, annales sacrae antiquitatis afferunt testimonia. Nobiles ipsae matronae, Hieronymi laudibus spectatissimae, huic rei iuvandae singularem operam contulerunt: referente autem Salviano, in christianis familiis, iisque non ita locupletibus, fiebat saepenumero, ut servi manumissione munifica liberi abirent. Quin etiam eo praeclarius specimen caritatis S. Clemens multo ante laudavit; quemadmodum Christiani nonnulli sese servituti, conversis personis, subiecerint, quod servos quosdam alio pacto liberare nequissent ([1]). — Quare, praeter quam quod servorum manumissio in templis haberi, item ut actio pietatis, coepta est, eam Ecclesia instituit christifidelibus testamenta facientibus commendare, tamquam opus pergratum Deo magnique apud ipsum meriti et praemii: ex quo illa manumissionis heredi mandandae concepta verba *pro amore Dei*, *pro remedio* vel *mercede animae meae*. Neque rei ulli, in pretium captivorum, temperatum est: donata Deo bona, divendita; aurum et argentum sacrum, conflata; basilicarum ornamenta et donaria, alienata: id quod Ambrosius, Augustinus, Hilarius, Eligius, Patritius, alii multi et sanctissimi viri fecerunt non semel. — Vel maxime fecerunt pro servis Pontifices romani, illi vere in omni memoria et infirmiorum tutores et vindices oppressorum. S. Gregorius M. quam plurimos potuit ipse in libertatem asseruit, et in concilio romano an. DXCVII iis libertatem concessam voluit qui monasticam vitam agere constituissent: posse servos, invitis dominis, matrimonia libere inire Hadrianus I defendit: ab Alexandro III, an. MCLXVII, apertissime edictum est mauro Valentiae regi, ne quem christianum hominem servitio addiceret, quod nemo natura servus, a Deo liberi omnes facti. Innocentius autem III, an. MCIIC, Ordinem *Sanctissimae Trinitatis Christianis redimendis* qui Turcarum in potestatem incidissent, rogatu auctorum, Ioannis a Matha, Felicis Valesii probatum ratumque habuit. Similem huic Ordinem *Mariae sanctae a Mercede* Honorius III posteaque

Egregia documenta antiqua.

Leges a Pontificibus de ipsis latæ.

Ordo geminus ad hunc scopum institutus.

1. Ep. ad Cor., c. 55.

Gregorius IX rite probavere: quem Petrus Nolascus ea ardua lege condiderat, ut religiosi illi homines se ipsi pro Christianis in tyrannide captivis captivos devoverent, opus si esset ad redimendos. Idem Gregorius magis amplum libertatis subsidium decrevit, ut Ecclesiae servos nefas esset permutari: idem exhortationem ad Christifideles addidit, ut pro admissorem poenis servos suos Deo Sanctisque piaculi caussâ donarent. — Accedunt multa in hac re benefacta Ecclesiae. Ipsa etenim servos ab asperis dominorum iris damnosisque iniuriis, adhibitâ severitate poenarum, defendere consuevit; quos violenta manus vexaret, iis perfugia pandere aedes sacras; manumissos accipere in fidem, atque eos animadversione continere, qui ausi malis artibus liberum hominem in servitutem redigere. Eo ipsa propensius libertati favit servorum, quos quoquo modo, pro temporibus locisque, haberet suos; vel quum statuit ut omni servitutis vinculo ab episcopis solverentur, qui se laudabili vitae honestate aliquamdiu probassent, vel quum episcopis facile permisit, ut sibi addictos suprema voluntate liberos dicerent. Dandum item miserationi et virtuti Ecclesiae, quod servis remissum aliquid sit de gravitate legis civilis, quoad est impetratum, ut proposita Gregorii Magni temperamenta, in scriptum ius civitatum recepta, valerent: id autem factum, Carolo Magno praesertim agente, qui ea in *Capitularia* sua, quemadmodum postea Gratianus in *Decretum*, induxit. Monumenta denique, leges, instituta, continuo aetatum ordine, docent et declarant magnifice summam Ecclesiae caritatem in servos, quorum conditionem afflictam nullo tempore vacuam tutela reliquit, omni semper ope allevavit. — Itaque Ecclesiae catholicae, amplissimo Christi Redemptoris beneficio, expultrici servitutis, veraeque inter homines libertatis, fraternitatis, aequalitatis effectrici, satis numquam, proinde ac de prosperitate gentium merita est, haberi potest vel laudis vel gratiae.

5 MAII 1888.

Alia hac in re enumerantur Ecclesiæ beneficia.

Gregorii Magni et Caroli Magni documenta.

Ab Ecclesia vera libertas, fraternitas, æqualitas.

Saeculo inclinante quinto decimo, quo tempore, funestâ servitutis labe apud gentes christianas prope deleta, sese civitates in libertate evangelica stabilire atque etiam latius proferre imperium studebant, haec Apostolica Sedes dili-

Saeculo XV eadem libertatem dominarum nationum a tyrannide injusta vindicavit.

gentissime cavit, necubi mala eiusdem pravitatis germina reviviscerent. Ad regiones igitur nove repertas Africae, Asiae, Americae, vigilem providentiam intendit : fama enim manaverat, earum duces expeditionum, homines christianos, armis ingenioque minus recte uti, ad struendam imponendamque innoxiis nationibus servitutem. Cruda scilicet natura soli, quod erat subigendum, neque minus metallorum opes explorandae effodiendae, quum operas bene validas postularent, iniusta plane suscepta sunt atque inhumana concilia. Fieri enim coepta est quaedam mercatura, servis ad id opus ex Aethiopia deportandis, quae, nominata deinceps *la tratta dei Negri*, nimium quantum eas occupavit colonias. Secuta quoque est, non absimili iniuria, indigenarum hominum (qui universe *Indi* appellati) ad modum servitutis oppressio. His de rebus ubi Pius II certior est factus, morâ nulla interposita, die VII Octobris an. MCCCCLXII, epistolam dedit ad episcopum Rubicensem, qua tantam improbitatem redarguit et damnavit. Aliquo post tempore, Leo X quantum potuit officiorum et auctoritatis apud reges et Lusitaniae et Hispaniarum adhibuit, qui eam licentiam, religioni pariter atque humanitati iustitiaeque probrosam, radicitus excidendam curarent. Nihilo minus ea calamitas confirmata haerebat, manente impura caussa, inexplebili habendi cupiditate. Tum Paulus III, de conditione Indorum servorumque maurorum paterna caritate anxius, ad hoc venit extremum consilii, ut solemni decreto, in luce quasi conspectuque omnium gentium, pronuntiaret, triplicis modi potestatem illis deberi universis iustam et propriam ; posse nimirum sui quemque esse iuris, posse consociatos suis legibus vivere, posse rem sibi facere et habere. Hoc amplius, litteris missis ad Card. Archiepiscopum Toletanum, qui fecissent contra idem decretum, in eos statuit interdictionem sacrorum, integra romano Pontifici reconciliandi facultate (1). Eâdem providentia eademque constantia, Indis atque Mauris, iisque vel nondum christiana fide instructis, alii subinde Pontifices sese assertores libertatis acerrimos praestitere, Urbanus VIII, Benedictus XIV, Pius VII ; qui praeterea in princi-

Commercium Indorum, tratta dei Negri *nuncupatum, vehementer Pius II et Leo X damnarunt.*

Paulus III item legem tulit in favorem servorum maurorum.

Alia recentiora Pontificum acta.

1. *Veritas ipsa*, 2 Iun. 1559.

pum Europae foederatorum Vindobonensi conventu, communia consilia huc etiam advertit, ut ea Nigritarum distractio, quam diximus, multis iam desueta locis, funditus convelleretur. Etiam Gregorius XVI negligentes humanitatis et legum gravissime admonuit, idemque Apostolicae Sedis decreta statutasque poenas revocavit, et rationem nullam praetermisit ut externae quoque nationes, europaearum secutae mansuetudinem, a dedecore et feritate servitutis abstinerent, abhorrerent (1). Opportunissime vero Nobis accidit, ut suâ summos principes rerumque publicarum moderatores gratulatione prosequamur, quibus perseveranter instantibus, querimoniis diuturnis aequissimisque naturae et religionis iam satis est factum.

5 MAII 1888.

Hodie demum querela deponitur.

In re tamen persimili residet Nobis in animo alia quaedam cura quae non mediocriter angit, et Nostram urget sollicitudinem. Quippe tam turpis hominum mercatura ea quidem mari fieri desiit, terrâ vero nimis multum nimisque barbare exercetur; idque maxime in nonnullis Africae partibus. Hoc enim perverse a Mahometanis posito, hominem Aethiopem adsimilisve nationis vix aliquo numero supra esse belluam, videre licet et horrere perfidiam hominum atque immanitatem. Ex improviso in Aethiopum tribus tale nihil metuentes more irruunt impetuque praedonum; in pagos, in villas, in mapalia incursant, omnia vastant, populantur, diripiunt; viros perinde et feminas et pueros, facile captos vinctosque abducunt, ut per vim ad nundinas trahant flagitiosissimas. Ex Aegypto, ex Zanzibar, partim quoque ex Sudan, quasi e stationibus, illae detestabiles expeditiones deduci solent; per longa itinera pergere viri constricti catenis, tenuissimo victu, sub crebra verberum caede; ad haec ferenda imbecilliores necari; qui satis salvi, gregatim cum reliqua turba ire venum, atque emptori prostare moroso et impudenti. Cui vero quisque venditus et permissus sit, discidio miserabili qua uxorum, qua liberorum, qua parentum, illius in potestate ad servitutem adigitur maxime duram et fere nefandam, neque ipsa recusare potest sacra Mahometi.

Remanet tamen servorum horrenda mercatura in partibus Africæ.

Describitur ejusdem immanitas.

1. *In supremo Apostolatus fastigio*, 3 Dec. 1837.

Haec Nos, summa animi aegritudine, a quibusdam non ita ante accepimus, qui coram nec sine lacrimis eiusmodi infamiam et deformitatem spectaverunt: cum iis autem plane cohaerent quae a nuperis Africae aequinoctialis exploratoribus sunt narrata. Quin etiam istorum ex testimonio et fide compertum apparet, ad quater centena millia sic homines afros vendi solitos, pecorum instar, quotannis; quorum dimidiam circiter partem de viis asperrimis languidos concidere ibique interire; ut, sane ad dicendum quam triste, velut factam ex residuis ossibus semitam ea loca peragrantes dispiciant. — Quis non tantarum miseriarum cogitatione moveatur? Nos equidem qui personam gerimus Christi, amantissimi omnium gentium sospitatoris et Redemptoris, quique adeo laetamur de plurimis gloriosisque Ecclesiae promeritis in omne genus aerumnosos, vix possumus eloqui quanta miseratione erga illas afficimur infelicissimas gentes, quanta caritatis amplitudine ad eas pandimus brachia, quam vehementer cupimus omnia ipsis posse allevamenta et subsidia impertire, eo proposito ut, simul cum servitute hominum servitute superstitionis excussa, uni veroque Deo, sub Christi suavissimo iugo, possint tandem servire, divinae hereditatis nobiscum participes. Utinam omnes, quicumque imperio et potestate antecedunt, vel iura gentium et humanitatis sancta esse volunt, vel religionis catholicae incrementis ex animo student, ubique omnes, hortantibus rogantibus Nobis, ad eiusmodi mercaturam, qua nulla inhonesta magis et scelerata, comprimendam, prohibendam, extinguendam enixe conspirent. — Interea, dum acriore ingeniorum et operum cursu nova itinera ad africas terras, nova commercia instruuntur, contendant viri apostolici, ut, quoad melius fieri possit, sit saluti servorum libertatique consultum. Huc ipsi alio praesidio nullo reapse proficient, nisi, divinâ gratia roborati, toti sint in disseminanda fide nostra sanctissima eaque laboriosius in dies alenda; cuius est fructus insignis ut libertatem mire conciliet ac pariat *qua Christus nos liberavit* (1). Itaque, tamquam in speculum virtutis apostolicae, inspiciant monemus in vitam

De tanta calamitate gravissime dolens, Pontifex potentes omnes enixe invitat ut sua faciant ad eamdem tollendam.

Viros apostolicos ad zelum adhortatur, Petri Claver exemplo proposito.

1. Galat., IV, 31.

et facta *Petri Claver*, cui recentem gloriae lauream addidimus: in eum inspiciant, qui, summâ laborum constantia, annos continenter quadraginta, maurorum gregibus servorum miserrimis sese totum impendit, vere ipsorum Apostolus praedicandus quibus se perpetuum servum et profitebatur et dabat. Caritatem viri, patientiam si curae habeant sumere sibi et referre, ii profecto digni exsistent administri salutis, auctores consolationis, nuntii pacis, qui solitudinem, incultum, feritatem in ubertatem possint religionis cultusque laetissimam, Deo iuvante, convertere. *5 MAII 1888.*

Ad res Brasiliae redux, gaudet servitutem sublatam, Imperatorem laudat.

Iamque in vobis, Venerabiles Fratres, cogitatio et litterae Nostrae gestiunt conquiescere, ut vobis iterum significemus iterumque vobiscum sociemus singulare quod capimus gaudium, ob ea quae isto in Imperio publice inita sunt de servitute consilia. Siquidem per leges quum provisum cautumque sit, ut, quotquot sunt adhuc de conditione servili, in ordinem et iura liberorum debeant admitti, id Nobis ut bonum et faustum et salutare per se videtur, sic etiam spem firmat fovetque ad auctus rei civilis reique sacrae in futurum laetandos. Ita Brasilici nomen Imperii apud humanissimas quasque gentes erit merito in commemoratione et in laudibus, nomenque simul florebit Imperatoris augusti; cuius ea fertur praeclara vox, nihil se habere optatius, quam ut omne in finibus suis servitutis vestigium celeriter deleatur. — At vero, dum ea ipsa legum iussa perficiuntur, incumbite alacres, omni ope rogamus, et operam providentissime date praesenti rei, quam difficultates impediunt profecto non leves. Omnino per vos efficiendum, ut domini et servi optimis inter se animis congruant optimaque fide, neu quidquam de clementia aut de iustitia decedant, sed, quaecumque transigenda sunt, omnia legitime, sedate, christiano modo transigant: quod enim exoptabant omnes, tolli et deleri servitutem, hoc prospere cedat optandum maxime est, nullo divini vel humani iuris incommodo, nulla civitatis perturbatione, atque adeo cum solida ipsorum, quorum agitur caussa, utilitate servorum. — Quibus singulatim, sive qui iam facti liberi sunt, sive qui fient propediem, monita nonnulla salutis, e sententiis delibata magni gentium Apo-

Episcopis invigilandum ut servorum conditio sedate mutetur.

stoli, pastorali cum studio animoque paterno commendamus. Ergo illi memoriam et voluntatem gratam pie ad eos servare diligenterque profiteri studeant, quorum concilio operaque in libertatem vindicati sunt. Tanto se munere numquam praebeant indignos, nec umquam libertatem cum licentia cupiditatum permisceant; eâ vero utantur quo modo cives decet bene moratos, ad industriam vitae actuosae, ad commoda et ornamenta quum familiae tum civitatis. Vereri et colere maiestatem principum, parere magistratibus, legibus obtemperare, haec officia et similia, non tam metu adducti quam religione, assidue exsequantur: etiam cohibeant arceantque alienae copiae et praestantiae invidiam, quae dolendum quam multos ex tenuioribus quotidie torqueat et quam multa ministret nequitiae plena instrumenta adversus ordinum securitatem et pacem. Re sua et statu contenti, nihil carius cogitent, nihil appetant cupidius quam bona regni caelestis, quorum gratiâ in lucem editi sunt et a Christo redempti: de Deo eodemque Domino ac Liberatore suo cum pietate sentiant, eum totis viribus diligant, eius mandata omni cura custodiant. Sponsae eius, Ecclesiae sanctae, se filios esse gaudeant, esse optimos laborent, et quam possint amoris vicem sedulo reddant.

Libertate donatis opportuna consilia præbenda: sint grati, bene morati, auctoritati subditi, modesti, Christo et Ecclesiæ addicti.

Haec eadem documenta vos item, Venerabiles Fratres, ipsis suadere et persuadere libertis insistite; ut, quod summum est Nobis votum idemque vobis bonisque omnibus esse debet, partae libertatis fructus religio in primis, quacumque istud patet Imperium, amplissimos habeat, ad perpetuitatem persentiat.

Ad hunc finem adlaborent Episcopi.

Id autem quo succedat felicius, cumulatissimam a Deo gratiam opemque maternam Immaculatae Virginis imploramus et exposcimus. Caelestium munerum auspicem paternaeque Nostrae benevolentiae testem, vobis, Venerabiles Fratres, Clero populoque universo Apostolicam benedictionem peramanter impertimus.

Opitulante Deipara Immaculata, auspice apostolica benedictione.

Datum Romae apud S. Petrum die V Maii MDCCCLXXXVIII, Pontificatus Nostri anno undecimo.

LEO PP. XIII.

ALLOCUTIO

ad Mexicanos.

Ci consola e ad un tempo Ci commuove profondamente il vedere in quest' oggi al Nostro cospetto una così eletta schiera di pellegrini Americani, qua convenuti a prendere parte alle Nostre feste giubilari, e che rappresentano tutti i ceti e tutte le classi della cattolica nazione del Messico. — La vostra presenza infatti, figli diletti, è per sè sola un attestato solenne della vostra fede ; chè solo un sentimento vivo e profondo di devozione sincera alla Sede Apostolica e d' incrollabile attaccamento al Vicario di GESÙ CRISTO poteva indurvi a valicare i mari, e ad affrontare i disagi e i pericoli di un così lungo viaggio. E questo sentimento di viva fede avete ora voluto apertamente affermare colle nobili ed affettuose parole del vostro indirizzo.

11 MAII 1888.

Gaudet Pontifex de frequenti concursu Mexicanorum, quorum devotionem laudat.

Ora, giunti alla meta, a voi piace di aggiungere che il trovarvi in Roma, in questa eterna città e presso la tomba degli Apostoli, è a voi cagione di santa letizia, di soave e ineffabile consolazione. E ben vi apponete, o miei figli ; chè qui è il centro della cattolica fede, qui la cattedra infallibile di verità ; e nell' unione intima e indissolubile a questa fede, nella docile obbedienza a questo magistero supremo è riposto il vero benessere di un popolo che si gloria del nome cattolico.

Iter Romam ipsis maxime profuturum affirmat.

E tale appunto è il popolo messicano. — Nel riandare gli annali della vostra storia si ritrovano pagine gloriose dedicate ai fasti della religione. Insigne fu la pietà degli avi vostri, e che essi a voi qual preziosa eredità tramandarono. Di questa pietà munifica, a non dire altro, fanno ampia fede le pie istituzioni da essi fondate, i monumenti sacri, i sontuosi tempi eretti nelle vostre città. Tra essi Ci è grato nominare il Santuario famoso di N. S. della Guadalupa, ove la Vergine augustissima, venerata con culto speciale dal popolo Messicano, sembra tenere in sua dolce tutela e amorosamente custodire la patria vostra all' ombra del suo patrocinio potente.

Avitam pietatem gentis Americanæ commendat.

Sectas deplorat hodiedum apud ipsos sævientes,

Ma pur troppo, o miei cari, neppure la patria vostra è andata immune dalle funeste conseguenze dei moderni sconvolgimenti; e lacerata da interne discordie, da ree passioni, dovè anch' essa sperimentare deplorevoli conseguenze dal lato religioso e morale. Soprattutto le fu dannosa l'azione malefica delle sètte, che vi diffusero ampiamente l'incredulità e l'indifferentismo religioso. Malgrado ciò, la fede cattolica, la Dio mercè, non si spense mai nel popolo Messicano che, nella sua generalità, si mantenne fedele alla religione degli avi, fermo e costante nell' obbedienza dovuta alla Chiesa romana.

sed incassum.

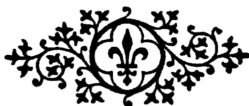
Recolit quanta, temporum decursu, Romani Pontifices egerint pro fide in his partibus conservanda.

Da sua parte la Sede Apostolica non cessò mai di porre ogni studio e di vigilare attentamente a che tra voi si conservasse sempre la fede, pura e incorrotta. — Appena, abbattuti gl' idoli e dispersa la barbarie, i ministri della Chiesa cattolica poterono penetrare nelle vostre contrade, spargervi largamente il seme della dottrina evangelica, e impiantarvi con lieto successo il regno di GESÙ CRISTO. In seguito i romani Pontefici, nel corso dei secoli, non si ristettero mai dal favorire e promuovere in ogni maniera i vostri spirituali interessi. Per opera loro fu nel Messico provvidamente e su solide basi impiantata la gerarchia ecclesiastica, prosperarono rigogliose e fiorenti le religiose famiglie, tanto benemerite della società e della Chiesa. Per opera loro, e per lo zelo dei Vescovi, ebbero vita istituzioni cattoliche senza numero. — Quanto a Noi, nel Nostro Pontificato, abbiamo sempre riguardato il vostro paese con speciale benevolenza, sia col provvedere di degni e zelanti pastori le vostre Sedi, sia col dare impulso e incremento alle discipline teologiche e filosofiche, approvando e incoraggiando all' uopo l' erezione in Puebla de los Angeles di un' alta Accademia di studi sacri. — Ed oh piacesse a Dio che il Messico, ad esempio di altre nazioni, con relazioni e vincoli sempre più stretti e cordiali si avvicinasse a Noi e a questa Sede Apostolica! Quanto di meglio non saremmo Noi pronti a fare a suo pro! Quanto non Ci adopereremmo per richiamare il popolo Messicano all' antico fervore, e per ridestare in lui quell' operosa attività di vita cattolica che,

Res a se gestas recordans, vota facit pro unione inter Sedem Romanam et eorum patriam,

mentre procaccerebbe in sommo grado il bene delle famiglie, influirebbe pur anche alla vera prosperità dello Stato! *5 MAII 1888.*

Sono questi, o dilettissimi, i Nostri voti. — Altro ora a Noi non resta che accogliere benignamente e con grato animo le felicitazioni ed i doni che Ci avete offerti, ed in *cui benedicit.* ricambio implorarvi dal Signore la pienezza dei celesti favori. Dei quali vogliamo siavi pegno l' Apostolica benedizione che, con effusione di cuore, impartiamo ai vostri Pastori, a voi qui presenti, alle vostre famiglie, alla razza indigena, da voi ricordata, e a tutto il popolo Messicano.

ALLOCUTIO

ad fideles Afros et Lugdunenses.

24 MAII 1888.

Inter immensum undique concursum præcipuas partes egisse Gallos Pontifex testatur.

PAR une disposition merveilleuse de la Providence, Notre Jubilé sacerdotal vient d'être chez tous les peuples catholiques l'occasion de manifestations éclatantes et extraordinaires de foi et d'attachement au Vicaire de JÉSUS-CHRIST. — Non contents de Nous témoigner leurs sentiments par des lettres d'une piété touchante et par des dons très précieux, ils ont voulu se faire représenter auprès de Nous et Nous offrir personnellement leurs filials hommages et leurs félicitations. Nous avons vu accourir ainsi successivement à Rome des pèlerinages et des députations non seulement de tous les pays d'Europe, mais jusque des régions les plus reculées du globe. La France, comme il convenait à son noble caractère et à son titre privilégié, avait donné le premier élan à ce mouvement religieux par son pèlerinage des ouvriers, et par plusieurs autres depuis. — Il vous était réservé, Monsieur le Cardinal, d'en continuer la pieuse série aux solennels jours de la Pentecôte, en amenant ici ce pèlerinage Africain-Lyonnais.

Gaudet de præsentia Afrorum.

Ainsi que vous l'avez observé, c'est la première fois qu'un Pape voit devant Lui, à Rome, les descendants des anciens chrétiens d'Afrique, de cette terre autrefois si féconde en Saints, et depuis des siècles si triste et si désolée. — Vous l'avez dit, Monsieur le Cardinal, dès le début de Notre Pontificat, Nos yeux se sont portés vers cette terre déshéritée, Notre cœur s'est ému au spectacle des innombrables misères physiques et morales dont elle est le théâtre. Nous avons cherché, dans la mesure de Nos forces, à y porter un remède convenable et salutaire. Par la reconstitution de l'antique siège de Carthage, Nous avons voulu faire revivre le souvenir des Cyprien, des Augustin, et de leurs chrétientés jadis si florissantes ; et par ce fait préparer la reconstitution de l'ancienne Église africaine. — A cette fin, étendant notre regard à tous les autres points de ce continent mystérieux, où tant de millions d'âmes n'ont jamais

Quæ egit pro salute Africæ recolit: Carthaginiensem sedem restituendo,

entendu la parole de l'Évangile, Nous leur avons envoyé des Missionnaires et des Apôtres courageux et zélés. — Ce qui par dessus tout n'a cessé de remplir Notre âme de tristesse et de commisération, c'est la pensée de ce grand nombre de créatures humaines, réduites par la force et la cupidité à un esclavage honteux et dégradant. — Dans ces jours-mêmes Nous avons publié la Lettre Encyclique, dont vous venez de parler tout à l'heure, Monsieur le Cardinal, adressée aux Évêques du Brésil. Après les avoir félicités de l'heureux événement qui vient de se produire en leur pays ; après avoir exposé la doctrine de l'Église catholique et rappelé la constante sollicitude des Pontifes romains à ce sujet, suivant l'exemple de Nos Prédécesseurs, Nous avons invité et vivement engagé tous ceux qui ont le pouvoir entre les mains, de mettre un terme au hideux trafic appelé — la traite des Nègres — et à employer tous les moyens pour que cette plaie ne continue pas davantage à déshonorer le genre humain. Et puisque le continent Africain est le théâtre principal de ce trafic, et comme la terre propre de l'esclavage, dans cette même lettre Nous recommandons à tous les Missionnaires qui y prêchent le saint Évangile, de consacrer toutes leurs forces, leur vie même, à cette œuvre sublime de rédemption, à l'exemple du glorieux Pierre Claver, que Nous avons récemment canonisé. — A ces missionnaires Nous recommandons aussi de racheter autant d'esclaves qu'il leur sera possible, ou du moins de leur procurer tous les soulagements de la plus tendre charité de pères et d'apôtres. — Mais c'est sur vous surtout, Monsieur le Cardinal, que Nous comptons pour le succès des difficiles œuvres et missions d'Afrique. Nous connaissons votre zèle actif et intelligent ; Nous savons tout ce que vous avez fait jusqu'à ces jours, et Nous avons la confiance que vous ne vous lasserez pas, avant d'avoir mené à bonne fin vos grandes entreprises.

24 MAII 1888.

operarios in messem mittendo.

commercium servorum haud semel damnando.

Hortatur missionnarios ut totis viribus huic commercio tollendo sese devoveant.

Zelum Emmi purpurati commendat.

Pour vous, pieux catholiques de Lyon, vous aviez un droit spécial de vous joindre à ce pèlerinage, car c'est votre antique et illustre cité, qui est le berceau de la belle œuvre de la Propagation de la Foi. Depuis qu'elle y a pris nais-

Laudat Lugdunenses, institutumque apud ipsos ortum, pro-

24 MAII 1888.

pagandæ fidei.

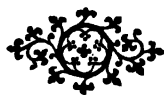
sance, elle n'a cessé d'y grandir et d'y susciter toujours de nouveaux dévouements. Si aujourd'hui les circonstances paraissent moins favorables, Lyon et la France ne permettront pas que cette grande institution vienne jamais à décroître ou à perdre quelque chose de sa splendeur et de sa providentielle fécondité.

Ad Afros redux ipsis gratulatur de recepta et jam toritoribus confirmata fide.

Avant de terminer, Nous voulons encore une fois tourner Nos regards vers vous, chers enfants d'Afrique. — Nous voulons vous dire combien Nous vous félicitons de la grande grâce que le Dieu très miséricordieux vous a faite en vous arrachant aux ténèbres du paganisme, et même quelques-uns d'entre vous, aux fers de l'esclavage, pour vous établir dans la lumière et dans la sainte liberté de la foi chrétienne. Persévérez dans vos pieux sentiments ; soyez constamment fidèles aux promesses de votre baptême, et à votre tour devenez les apôtres et les messagers de la bonne nouvelle auprès de vos innombrables frères moins fortunés que vous.

Cunctis benedicit.

Et maintenant il ne Nous reste qu'à vous accorder, comme gage de Notre paternelle affection, la bénédiction Apostolique ; d'abord à Vous, Monsieur le Cardinal, et ensuite aux évêques, aux directeurs du pèlerinage, à tous ici présents, à vos familles, à vos œuvres, et à toutes les missions du continent Africain.

ALLOCUTIO

ad S. R. E. Cardinales

DE NOVO CODICE DELICTORUM ET POENARUM.

I Junii 1888.

Inter innumeras gentes Pontifici gratulantes

MIRANDUM sane fidei pietatisque publicae exemplum toto hoc anno, sacerdotii Nostri quinquagesimo, singulari munere providentissimoque Dei consilio, ubique gentium intueri licuit. Stipati sumus peregre convenientium quotidiana frequentia: obsequia accepimus ab omnibus civitatum ordinibus, eaque variis, nec opinatis testata modis. Ad plura hominum millia ex omni Europa, non paucos ex remotioribus Americae partibus, novissimeque ex Africa his in tectis venerabundos complexi sumus.

emicuit jure Italia catholica.

In hoc pietatis pulcherrimo honestissimoque certamine, perspicere potuistis, Venerabiles Fratres, qualem sibi locum Italicae gentes vindicarint: quae scilicet suum illum veterem ac perennem in Apostolicam Sedem animum luculenta et multiplici significatione confirmarunt. — Consentaneum videbatur, idque prudentia atque humanitas ipsa postulabant, gratulantium vocibus nihil admisceri dissonum. Non defuere tamen domi qui dissentirent; quin immo his ipsis honoribus Pontifici romano magnificentius habitis recruduisse eorum videtur offensio, qui Ecclesiam implacabilius oderunt: quorum infensus atque inimicus animus, toto hoc intervallo, insolentius quam alias, mixtis ad probra minis, erupit. Iidem vero, quoniam plurimum possunt, nunc quidem prae se consilia sua confidentius ferunt: multiplicatisque passim impedimentis, maioribus in dies adstringere vinculis Ecclesiam moliuntur. Cuiusmodi propositi, si cetera deessent, Codex delictorum et poenarum, de quo in coetu legumlatorum sententiae dicuntur, novum praebet ac lamentabile testimonium: in iis intelligimus legum capitibus, quae recta Clerum catholicum, oblique vero Sedis Aposto-

Italia vero inimica pro plausu minas adhibet, novo codice delictorum et pœnarum proposito.

licae iura attingunt. Cumque res agatur permagni momenti, de ea ipsa vobiscum, Venerabiles Fratres, animum Nostrum breviter communicare decrevimus.

Harum pessimarum legum summa texitur.

Harum legum haec summa est: quaedam delicta finguntur, quibus patria dicitur violari, eaque poenis sanciuntur valde gravibus, nec tamen qualia illa sint explicando definitur. Similiter per speciem prohibendorum discriminum, quae maxime a potentia cleri imminere dicuntur, severissime in sacerdotes animadvertitur, si quid contra leges, contra instituta civilia, vel publicae potestatis acta, vel etiam contra tranquillitatem domesticam, remve cuiusquam familiarem fecisse vel suasisse convincantur. — Istiusmodi leges, Venerabiles Fratres, non est dubium quo reapse pertineant, praesertim si coniuncte accipiantur cum ceteris in genere non dissimili, maxime vero cum satis aliunde sint auctorum consilia cognita. Primum scilicet vindicandorum romani Pontificatus iurium volunt poenarum metu eripere facultatem. Verum vix attinet dicere quam id sit iniquum, iura sanctissima, cum legitima Ecclesiae libertate apta et connexa, aliis pro arbitrio oppugnare, aliis ne defendere quidem impunite licere. Quoniam vero ea incolumia esse iura, catholicorum omnium magnopere interest, dubitandum non est, extituros toto orbe qui patrocinium Sedis Apostolicae libere suscipiant, solis ex Italia catholicis, qui maxime omnium deberent, lege prohibitis. — Sed quod magis refert, prout saepe diximus, ea Romanorum Pontificum conditio, quae ipsorum est tuendae libertati necessaria, nihil obest rebus italicis, immo plurimum verissimeque prodest, ita ut quicumque eam vindicant libertatem, non hostes patriae, sed optimi sint fidelissimique cives habendi.

Intendunt imprimis jurium Sedis Apostolicæ vindicationem impedire, in ipsa Italia, cui maxime eadem prosunt;

dein Ecclesiam vinculare, eam ab officio divinitus imposito prohibendo.

Deinde istae ipsae leges simulacro tutandae reipublicae reipsa servitutem Ecclesiae tegunt. Cum enim munus officiumque Ecclesiae sanctissimum sit, omnia constanter praecipere, omniaque, vel invitis hominibus, tueri, quaecumque sibi ad praecipiendum tuendumque IESUS CHRISTUS iniunxit, propterea in legibus institutisque civitatum si quid a christianis fidei morumque praeceptis dissideat, probare clerus vel silentio dissimulare non potest, proposito sibi

Apostolorum exemplo, qui de IESU CHRISTO eiusque doctrina silere a magistratibus iussi, impavido pectore respondebant: « *si iustum est in conspectu Dei, vos potius audire, quam Deum, iudicate* [1] ». Qualis erat christiani nominis fortuna futura, si quibuslibet populorum institutis, si magistratuum iussis nullo discrimine, vera iniquane forent, Ecclesia paruisset? Mansisset sancita legibus superstitio vetus, nec ullo modo humanum genus ad Evangelii lumen emersisset.

I JUNII 1888.

Sed illud in primis iniuriosum, defensionis caussâ, apparari arma contra Ecclesiam oportere. Itane vero? Omnis est iustitiae magistra et custos Ecclesia, iniurias pati nata, non facere. — Valde etiam a veritate est iustitiaque alienum, universum clericorum ordinem in suspiciones tam graves sine iusta caussa vocari. Neque enim ulla ratione apparet quid caussae sit, cur nova in eos decreta sciscantur. Quo tempore clerus italicus, quove loco, male de salute vel tranquillitate publica meruit? — Sed si altius rei momenta repetantur, apparet, quantopere ista legum capita sanctissimis Ecclesiae institutis repugnent. Ecclesia enim, Dei voluntate, perfecta societas est, et quemadmodum leges suas, ita suos habet magistratus, potestatis gradu rite distinctos, quorum est princeps omnium Pontifex romanus, universae Ecclesiae divino iure praepositus, idemque Dei solius potestati iudicioque subiectus. In hoc igitur quod in Ecclesiae instituta invadunt, inferunt potius, quam propulsant iniurias. Idque faciunt lege singulari, meditata severitate, nec definitis certisque sententiis, sed vagis latissimeque patentibus, nihil ut non audere interpretandi libido queat. Mirum igitur non est, si indignitas rei tot iam improbantium vel expostulantium voces expressit.

Falsa defensionis specie, ultro Ecclesiam lacessunt,

quum sit pacis cultrix, societasque perfecta.

Codex iste, vagis sententiis perfide conflatus,

Novimus latas etiam alibi contra clerum leges. Verum non fiunt exemplis haec, de quibus loquimur, probabiliora: et quod maius est, huius generis legibus Ecclesia quidem nuspiam nulloque modo acquievit, sed, quantum potuit, perpetuo restitit. Neque est praetereundum, latas eas esse,

nullis externis exemplis probabilis ostendi potest.

1. Act., IV, 19.

1 JUNII 1888.

cum studia partium contra catholicum nomen vehementius exarsissent, et unâ simul aequitas mentibus, tranquillitas rebus abesset. Pacatis animis, meliora consilia non uno loco ineuntur, legumque illarum odiosam vim cernimus partim desuetudine hebescere, partim contrariis legibus deleri.

Jure hinc queritur Pontifex,

His de caussis Nostrum est Apostolicam vocem tollere, aperteque, uti facimus, testari, leges, de quibus agitur, iuri potestatique Ecclesiae esse contrarias, libertati sacrorum munerum obesse, de Episcoporum, de cleri universi, in primisque de Sedis Apostolicae dignitate plurimum detrahere, ita quidem ut eas constituere, probare, sancire minime liceat.

non quasi procellam metuens,

Atque haec non ob eam caussam conquerimur, quod acrioris belli advenientes impetus metuamus. Alias vidit Ecclesia procellas, de quibus tamen omnibus non modo victrix, sed pulchrior et fortior evasit. Divina virtus tutam ab hominibus facit. — Novimus Episcopos ; non ignoramus ceterum Italiae clerum : si in eos casus inciderint, ut alterutrum necesse sit, displicere hominibus, aut in officiis sanctissimis delinquere, non dubitamus quid acturi sint. Sed illud Nos vehementer excruciat, Ecclesiam et Pontificatum pervicacius in Italia oppugnari, cum tamen itali homines numero longe maximo Pontificatum et Ecclesiam religiosissime observent et colant constantia mirabili, et ab Ecclesia et a Pontificatu infinita vis beneficiorum in italicum nomen semper influxerit. Illud nos pariter angit, cunctis opibus viribusque secundum vota *sectarum* elaborari ut ab Ecclesiae complexu hic abstrahatur populus, in materno ipsius sinu altus atque educatus : nec minus dolemus, quod consilio fiat asperius, longiusque ducatur istud cum Ecclesia dissidium, quod Nos, et Ecclesiae ipsius caussâ et caritate patriae, maxime velimus, ut saepe diximus, quo modo iustitia, Sedisque Apostolicae iura postulant, omnino sublatum. Velle, imperia perpetuo cum Ecclesia confligere, stultum consilium est, perniciosissimum rebus publicis : nulli tamen quam Italorum generi perniciosius.— Quamobrem, quoniam plura non possumus, etiam atque etiam Deum obsecramus, huc propitius respiciat, meliorum temporum auctor : nomi-

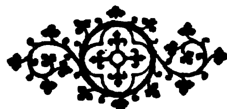
sed propter injuriam Italiæ fideli illatam,

propter sectarum dominatum,

propter dilatam Italiæ peroptabilem pacem.

natimque Italiae populis largiatur, ut fidem catholicam integram, cum amore Sedis Apostolicae coniunctam, perpetuo custodiant, atque horum bonorum causså quidvis pati et perpeti ne recusent.

Dei opem Ecclesiæ Italiæque implorat.

LITTERAE ENCYCLICAE

de libertate humana.

20 Junii 1888.

PROLOGUS. *Libertate homo dominus est suorum actuum.*

LIBERTAS, praestantissimum naturae bonum, idemque intelligentia aut ratione utentium naturarum unice proprium, hanc tribuit homini dignitatem ut sit *in manu consilii sui*, obtineatque actionum suarum potestatem. — Verumtamen eiusmodi dignitas plurimum interest qua ratione geratur, quia sicut summa bona, ita et summa mala ex libertatis usu gignuntur.

Magni momenti est ea recte uti.

Sane integrum est homini parere rationi, morale bonum sequi, ad summum finem suum recta contendere. Sed idem potest ad omnia alia deflectere, fallacesque bonorum imagines persecutus, ordinem debitum perturbare, et in interitum ruere voluntarium. — Liberator humani generis IESUS

Quid religioni Christianae debeat.

CHRISTUS, restituta atque aucta naturae dignitate pristina, plurimum ipsam iuvit hominis voluntatem; eamque hinc adiunctis gratiae suae praesidiis, illinc sempiterna in coelis felicitate proposita, ad meliora erexit. Similique ratione de hoc tam excellenti naturae bono et merita est et constanter merebitur Ecclesia catholica, propterea quod eius est, parta nobis per IESUM CHRISTUM beneficia in omnem saeculorum aetatem propagare. — Nihilominus complures numerantur,

Unde oriantur criminationes adversus Ecclesiam in causa libertatis.

qui obesse Ecclesiam humanae libertati putent. Cuius rei caussa in perverso quodam praeposteroque residet de ipsa libertate iudicio. Hanc enim vel in ipsa sui intelligentia adulterant, vel plus aequo opinione dilatant, ita ut pertinere ad res sane multas contendant, in quibus, si recte diiudicari velit, liber esse homo non potest.

Libertates modernae.

Alias Nos, nominatimque in litteris Encyclicis *Immortale Dei*, de *modernis*, uti loquuntur, *libertatibus* verba fecimus, id quod honestum est secernentes ab eo quod contra: simul demonstravimus, quidquid iis libertatibus continetur boni id tam esse vetus, quam est veritas: illudque semper Ecclesiam libentissime probare et re usuque recipere solitam. Id quod accessit novi, si verum quaeritur, in parte quadam inquinatiore consistit, quam turbulenta tempora ac rerum

novarum libido nimia peperere. — Sed quoniam sunt plures in hac opinione pertinaces, ut eas libertates, in eo etiam quod continent vitii, summum aetatis nostrae decus et constituendarum civitatum fundamentum necessarium putent, ita ut, sublatis iis, perfectam gubernationem reipublicae cogitari posse negent, idcirco videtur, publica Nobismetipsis utilitate proposita, eiusmodi argumentum pertractari separatim oportere.

Hujus argumenti separatim tractandi opportunitas.

PARS PRIMA.

LIBERTAS CHRISTIANA

1º Libertas naturalis.

Libertatem *moralem* recta persequimur, sive in personis ea singulis, sive in civitate spectetur. — Principio tamen iuvat aliquid de libertate *naturali* breviter dicere, quia quamquam a morali omnino distinguitur, fons tamen atque principium est, unde genus omne libertatis sua vi suaque sponte nascitur. Hanc quidem omnium iudicium sensusque communis, quae certissima naturae vox est, in iis solum agnoscit, qui sint intelligentiae vel rationis compotes, in eaque ipsa caussam inesse apparet, cur auctor eorum, quae ab eo aguntur, verissime habeatur homo. Et recte quidem: nam quando ceteri animantes solis ducuntur sensibus, soloque naturae impulsu acquirunt quae sibi prosint, fugiuntque contraria, homo quidem in singulis vitae factis rationem habet ducem. Ratio autem, quaecumque habentur in terris bona, omnia et singula posse iudicat esse, et aeque posse non esse : et hoc ipso nullum eorum decernens esse necessario sumendum, potestatem optionemque voluntati facit ut eligat, quod lubeat. — Sed *de contingentia*, ut appellant, eorum bonorum, quae diximus, ob hanc caussam iudicare homo potest, quod animum habet natura simplicem, spiritualem cogitationisque participem : qui idcirco quod est eiusmodi, non a rebus corporeis ducit originem, neque pendet ex eis in conservatione sui ; sed, nulla re intercedente, ingeneratus a Deo, communemque corporum conditionem longo intervallo transgrediens, suum et proprium habet vivendi genus, suum agendi : quo fit ut, immutabilibus ac necessariis veri bonique rationibus iudicio comprehensis, bona illa singularia nequaquam esse necessaria videat. Itaque cum animos hominum segregatos esse statuitur ab omni concretione mortali eosdemque facultate

Ideo homo arbitrii libertate præditus, quia de bonorum contingentia judicare valet ;

ideo autem de bonorum contingentia judicare potest, quia animum habet natura simplicem, spiritualem, cogitationis participem.

cogitandi pollere, simul naturalis libertas in fundamento suo firmissime constituitur.

Arbitrii libertatem Ecclesia constanter propugnavit adversus Manichæos, Reformatores, Jansenianos.

Iamvero sicut animi humani naturam simplicem, spiritualem atque immortalem, sic et libertatem nemo nec altius praedicat, nec constantius asserit Ecclesia catholica, quae scilicet utrumque omni tempore docuit, sicque tuetur ut dogma. Neque id solum : sed contra dicentibus haereticis novarumque opinionum fautoribus, patrocinium libertatis Ecclesia suscepit, hominisque tam grande bonum ab interitu vindicavit. In quo genere, litterarum monumenta testantur, insanos Manichaeorum aliorumque conatus quanta contentione repulerit ; recentiori autem aetate nemo est nescius quanto studio quantaque vi tum in Concilio Tridentino, tum postea adversus Iansenii sectatores, pro libero hominis arbitrio dimicaverit, nullo tempore nulloque loco *fatalismum* passa consistere.

Libertas arbitrii seu facultas eligendi

est in voluntate

quatenus a ratione dirigitur.

Libertas itaque, ut diximus, eorum est, qui rationis aut intelligentiae sunt participes, propria : eademque, si natura eius consideretur, nihil est aliud nisi facultas eligendi res ad id, quod propositum est, idoneas, quatenus qui facultatem habet unum aliquod eligendi e pluribus, is est factorum suorum dominus. — Iamvero quia omne, quod rei cuiuspiam adipiscendae caussa assumitur, rationem habet boni, quod utile dicitur : bonum autem hoc habet natura, ut proprie appetitionem moveat, idcirco liberum arbitrium est voluntatis proprium, seu potius ipsa voluntas est, quatenus in agendo habet delectus facultatem. Sed nequaquam voluntas movetur, nisi mentis cognitio velut fax quædam praeluxerit : videlicet bonum voluntati concupitum, est necessario bonum quatenus rationi cognitum. Eo vel magis quod in omnibus voluntatibus delectum semper iudicatio praeit de veritate bonorum, et quodnam sit anteponendum ceteris. Atqui iudicare, rationis esse, non voluntatis, nemo sapiens dubitat. Libertas igitur si in voluntate inest, quae natura sua appetitus est rationi obediens, consequitur ut et ipsa, sicut voluntas, in bono versetur rationi consentaneo. — Nihilominus quoniam utraque facultas a perfecto abest, fieri potest ac saepe fit, ut mens

voluntati proponat quod nequaquam sit reapse bonum, sed habeat adumbratam speciem boni, atque in id sese voluntas applicet. Verum sicut errare posse reque ipsa errare vitium est, quod mentem non omni parte perfectam arguit, eodem modo arripere fallax fictumque bonum, esto indicium liberi arbitrii, sicut aegritudo vitae, est tamen vitium quoddam libertatis. Ita pariter voluntas, hoc ipso quod a ratione pendet, quando quidquam appetat quod a recta ratione dissideat, vitio quodam funditus inquinat libertatem, eâdemque perverse utitur. Ob eamque caussam Deus infinite perfectus, qui cum sit summe intelligens et per essentiam bonitas, est etiam summe liber, malum culpae velle nulla ratione potest; nec possunt, propter contemplationem summi boni, beati coelites. Scite Augustinus aliique adversus Pelagianos hoc animadvertebant, si posse deficere a bono secundum naturam esset perfectionemque libertatis, iam Deus, IESUS CHRISTUS, angeli, beati, in quibus omnibus ea potestas non est, aut non essent liberi, aut certe minus perfecte essent, quam homo viator atque imperfectus. De qua re Doctor Angelicus multa saepe disputat, ex quibus effici cogique potest, facultatem peccandi non libertatem esse, sed servitutem. Subtilissime illud in verba Christi Domini [1], « Qui facit peccatum, servus est peccati : » *Unumquodque est illud, quod convenit ei secundum naturam. Quando ergo movetur ab aliquo extraneo, non operatur secundum se, sed ab impressione alterius, quod est servile. Homo autem secundum suam naturam est rationalis. Quando ergo movetur secundum rationem, proprio motu movetur et secundum se operatur : quod est libertatis ; quando vero peccat, operatur praeter rationem, et tunc movetur quasi ab alio, retentus terminis alienis: et ideo* « qui facit peccatum, servus est peccati ». — Quod satis perspicue ipsa viderat philosophia veterum, atque ii praecipue quorum est doctrina, nisi sapientem, liberum esse neminem: sapientem vero, uti exploratum est, nominabant, qui constanter secundum naturam, hoc est honeste et cum virtute vivere didicisset.

20 JUNII 1888.

Facultas eligendi malum non est de essentia libertatis, sed provenit ex imperfectione rationis et voluntatis;

idcirco non reperitur in Deo neque in Beatis,

et servitus potius quam libertas dici debet.

1. Ioan., VIII, 34.

2° Libertas moralis.

Libertas naturalis non excludit legem, sed potius eam in auxilium postulat.

Princeps omnium lex naturalis,

Quoniam igitur talis est in homine conditio libertatis, aptis erat adiumentis praesidiisque munienda, quae cunctos eius motus ad bonum dirigerent, a malo retraherent : secus multum homini libertas nocuisset arbitrii. — Ac primo quidem *lex*, hoc est agendorum atque omittendorum norma, fuit necessaria ; quae quidem proprie nulla esse in animantibus potest, qui necessitate agunt, propterea quod quidquid agant, naturae agunt impulsu, nec alium ullum sequi ex se possunt in agendo modum. Verum eorum, qui libertate fruuntur, ideo in potestate est agere, non agere, ita vel secus agere, quia tum, quod volunt, eligunt, cum antecessit illud quod diximus rationis iudicium. Quo quidem iudicio non modo statuitur quid honestum naturâ sit, quid turpe, sed etiam quid bonum sit reque ipsa faciendum, quid malum reque ipsa vitandum : ratio nimirum voluntati praescribit quid petere, et a quo debeat declinare, ut homo tenere summum finem suum aliquando possit, cuius caussa sunt omnia facienda. Iamvero haec *ordinatio rationis* lex nominatur. — Quamobrem cur homini lex necessaria sit, in ipso eius libero arbitrio, scilicet in hoc, nostrae ut voluntates a recta ratione ne discrepent, prima est caussa, tanquam in radice, quaerenda. Nihilque tam perversum praeposterumque dici cogitarive posset quam illud, hominem, quia natura liber est, idcirco esse oportere legis expertem : quod si ita esset, hoc profecto consequeretur, necesse ad libertatem esse non cohaerere cum ratione : cum contra longe verissimum sit, idcirco legi oportere subesse, quia est naturâ liber. Isto modo dux homini in agendo lex est, eumdemque praemiis poenisque propositis ad recte faciendum allicit, a peccando deterret. — Talis est princeps omnium *lex naturalis*, quae scripta est et insculpta in hominum animis singulorum, quia ipsa est humana ratio recte facere iubens et peccare vetans. Ista vero humanae rationis praescriptio vim habere legis non potest, nisi quia altioris est vox atque interpres rationis, cui mentem libertatemque nostram subiectam esse oporteat. Vis enim legis cum ea sit, officia imponere et iura tribuere, tota in auctoritate nititur, hoc est in vera potestate statuendi officia describendique iura, item poenis praemiisque imperata san-

ciendi: quae quidem omnia in homine liquet esse non posse, si normam actionibus ipse suis summus sibi legislator daret. Ergo consequitur, ut naturae lex sit ipsa *lex aeterna*, insita in iis qui ratione utuntur, eosque inclinans *ad debitum actum et finem*, eaque est ipsa aeterna ratio creatoris universumque mundum gubernantis Dei. — Ad hanc agendi regulam peccandique frenos singularia quaedam praesidia, Dei beneficio, adiuncta sunt, ad confirmandam hominis regendamque voluntatem aptissima. In quibus princeps est atque excellit divinae virtus *gratiae;* quae cum mentem illustret, voluntatemque salutari constantia roboratam ad morale bonum semper impellat, expeditiorem efficit simulque tutiorem nativae libertatis usum. Ac longe est a veritate alienum, interveniente Deo, minus esse liberos motus voluntarios: nam intima in homine et cum naturali propensione congruens est divinae vis gratiae, quia ab ipso et animi et voluntatis nostrae auctore manat, a quo res omnes convenienter naturae suae moventur. Immo gratia divina, ut monet angelicus Doctor, ob hanc caussam quod a naturae opifice proficiscitur, mire nata atque apta est ad tuendas quasque naturas, conservandosque mores, vim, efficientiam singularum.

20 JUNII 1888.

quæ est ipsa lex æterna insita in iis qui ratione utuntur eosque inclinans ad debitum actum et finem:

ad ejus observationem juvat gratia, quæ arbitrii libertatem minime lædit.

Quae vero de libertate singulorum dicta sunt, ea ad homines civili inter se societate coniunctos facile transferuntur. Nam quod ratio lexque naturalis in hominibus singulis, idem efficit in consociatis *lex humana* ad bonum commune civium promulgata. — Ex hominum legibus aliae in eo versantur quod est bonum malumve natura, atque alterum sequi praecipiunt, alterum fugere, adiuncta sanctione debita. Sed istiusmodi decreta nequaquam ducunt ab hominum societate principium, quia societas sicut humanam naturam non ipsa genuit, ita pariter nec bonum procreat naturae conveniens, nec malum naturae dissentaneum: sed potius ipsi hominum societati antecedunt, omninoque sunt a lege naturali ac propterea a lege aeterna repetenda. Iuris igitur naturalis praecepta, hominum comprehensa legibus, non vim solum habent legis humanae, sed praecipue illud multo altius multoque augustius complectuntur imperium, quod ab

Legem naturalem lex humana sancit.

ipsa lege naturae et a lege aeterna proficiscitur. Et in isto genere legum hoc fere civilis legumlatoris munus est, obedientes facere cives, communi disciplina adhibita, pravos et in vitia promptos coercendo, ut a malo deterriti, id quod rectum est consectentur, aut saltem offensioni noxaeque ne sint civitati. — Alia vero civilis potestatis praescripta non ex naturali iure statim et proxime, sed longius et oblique consequuntur, resque varias definiunt, de quibus non est nisi generatim atque universe natura cautum. Sic suam conferre operam cives ad tranquillitatem prosperitatemque publicam natura iubet : quantum operae, quo pacto, quibus in rebus, non natura sed hominum sapientia constituitur, Iamvero peculiaribus hisce vivendi regulis prudenti ratione inventis, legitimaque potestate propositis, lex humana proprii nominis continetur. Quae quidem lex ad finem communitati propositum cives universos conspirare iubet, deflectere prohibet : eademque quatenus pedisequa et consentiens est praescriptionibus naturae, ducit ad ea quae honesta sunt, a contrariis deterret. Ex quo intelligitur, omnino in aeterna Dei lege normam et regulam positam esse libertatis, nec singulorum dumtaxat hominum, sed etiam communitatis et coniunctionis humanae. — Igitur in hominum societate libertas veri nominis non est in eo posita ut agas quod lubet, ex quo vel maxima existeret turba et confusio in oppressionem civitatis evasura, sed in hoc, ut per leges civiles expeditius possis secundum legis aeternae praescripta vivere. Eorum vero qui praesunt non in eo sita libertas est, ut imperare temere et ad libidinem queant, quod pariter flagitiosum esset et cum summa etiam reipublicae pernicie coniunctum, sed humanarum vis legum haec debet esse, ut ab aeterna lege manare intelligantur, nec quidquam sancire quod non in ea, veluti in principio universi iuris, contineatur. Sapientissime Augustinus [1] : « *Simul etiam te videre arbitror, in illa temporali (lege) nihil esse iustum atque legitimum quod non ex hac aeterna (lege) sibi homines derivarint.* » Si quid igitur ab aliqua potestate sanciatur,

vel applicat et determinat :

hinc lex æterna veræ libertatis norma,

tum in subditis, tum in imperantibus,

tum in singulis personis, tum in consociatis.

1. *De lib. Arb.*, lib. 1, cap. 6, n. 15.

quod a principiis rectae rationis dissideat, sitque reipublicae perniciosum, vim legis nullam haberet, quia nec regula iustitiae esset, et homines a bono cui nata societas est, abduceret.

20 Junii 1888.

Natura igitur libertatis humanae, quocumque in genere consideretur, tam in personis singulis quam in consociatis, nec minus in iis qui imperant quam in iis qui parent, necessitatem complectitur obtemperandi summae cuidam aeternaeque rationi, quae nihil est aliud nisi auctoritas iubentis, vetantis Dei. Atque hoc iustissimum in homines imperium Dei tantum abest ut libertatem tollat aut ullo modo diminuat, ut potius tueatur, ac perficiat. Suum quippe finem consectari et assequi, omnium naturarum est vera perfectio: supremus autem finis, quo libertas aspirare debet humana, Deus est.

Religio christiana et Ecclesia catholica veram libertatem constanter promoverunt tum in individuis hominibus, tum in populis,

Haec verissimae altissimaeque praecepta doctrinae, vel solo nobis lumine rationis cognita, Ecclesia quidem exemplis doctrinaque divini Auctoris sui erudita passim propagavit, asseruit: quibus ipsis et munus suum metiri, et christianas informare gentes nunquam destitit. In genere morum leges evangelicae non solum omni ethnicorum sapientiae longissime praestant, sed plane vocant hominem atque instituunt ad inauditam veteribus, sanctitatem, effectumque propiorem Deo simul efficiunt perfectioris compotem libertatis. — Ita semper permagna vis Ecclesiae apparuit in custodienda tuendaque civili et politica libertate populorum. Eius in hoc genere enumerare merita nihil attinet. Satis est commemorare, servitutem, vetus illud ethnicarum gentium dedecus, opera maxime beneficioque Ecclesiae deletam. Aequabilitatem iuris, veramque inter homines germanitatem primus omnium IESUS CHRISTUS asseruit: cui Apostolorum suorum resonuit vox, non esse Iudaeum, neque Graecum, neque barbarum, neque Scytham, sed omnes in Christo fratres. Tanta est in hac parte tamque cognita Ecclesiae virtus, ut quibuscumque in oris vestigium ponat, exploratum sit, agrestes mores permanere diu non posse: sed immanitati mansuetudinem, barbariae tenebris lumen veritatis brevi successurum. Item populos civili urba-

a) *deleta servitute,*

b) *civilitate late propagata*

et conservata. nitate excultos magnis afficere beneficiis nullo tempore Ecclesia desiit, vel resistendo iniquorum arbitrio, vel propulsandis a capite innocentium et tenuiorum iniuriis, vel demum opera danda ut rerum publicarum ea constitutio valeret, quam cives propter aequitatem adamarent, externi propter potentiam metuerent.

c) *inculcata justa obedientia,* Praeterea verissimum officium est vereri auctoritatem, iustisque legibus obedienter subesse: quo fit ut virtute vigilantiaque legum ab iniuria improborum cives vindicentur. Potestas legitima a Deo est, et *qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit:* quo modo multum obedientia adipiscitur nobilitatis, cum iustissimae altissimaeque auctoritati adhibeatur. — Verum ubi imperandi ius abest, vel si quidquam praecipiatur rationi, legi aeternae, imperio Dei contrarium, rectum est non parere, scilicet hominibus, ut Deo pareatur. Sic praecluso ad tyrannidem aditu, non omnia pertrahet ad se principatus; sua sunt salva iura singulis civibus, sua societati domesticae, cunctisque reipublicae membris, data omnibus verae copia libertatis, quae in eo est, quemadmodum demonstravimus, ut quisque possit secundum leges rectamque rationem vivere.

d) *præscriptis auctoritatis humanæ limitibus.*

PARS SECUNDA.

LIBERALISMUS.

1° Varii gradus liberalismi.

Libertatis abusus et corruptio est liberalismus.

Quod si, cum de libertate vulgo disputant, legitimam honestamque intelligerent, qualem modo ratio oratioque descripsit, exagitare Ecclesiam nemo auderet propter illud quod per summam iniuriam ferunt, vel singulorum libertati vel liberae reipublicae esse inimicam. — Sed iam permulti Luciferum imitati, cuius est illa nefaria vox *non serviam,* libertatis nomine absurdam quamdam consectantur et meracam licentiam. Cuiusmodi sunt ex illa tam late fusa tamque pollenti disciplina homines, qui se, ducto a libertate nomine, *Liberales* appellari volunt.

Revera quo spectant in philosophia *Naturalistae,* seu *Rationalistae,* eodem in re morali ac civili spectant *Liberalismi* fautores, qui posita a *Naturalistis* principia in mores actionemque vitae deducunt. — Iamvero totius *rationalismi* humanae principatus rationis caput est: quae obedientiam divinae aeternaeque rationi debitam recusans, suique se iuris

esse decernens, ipsa sibi sola efficitur summum principium et fons et iudex veritatis. Ita illi, quos diximus, *Liberalismi* sectatores in actione vitae nullam contendunt esse, cui parendum sit, divinam potestatem, sed sibi quemque esse legem : unde ea philosophia morum gignitur quam *independentem* vocant, quae sub specie libertatis ab observantia divinorum praeceptorum voluntatem removens, infinitam licentiam solet homini dare. — Quae omnia in hominum praesertim societate quo tandem evadant, facile est pervidere. Hoc enim fixo et persuaso, homini antistare neminem, consequitur caussam efficientem conciliationis civilis et societatis non in principio aliquo extra aut supra hominem posito, sed in libera voluntate singulorum esse quaerendam : potestatem publicam a multitudine velut a primo fonte repetendam, praetereaque, sicut ratio singulorum sola dux et norma agendi privatim est singulis, ita universorum esse oportere universis in rerum genere publicarum. Hinc plurimum posse plurimos : partemque populi maiorem universi iuris esse officiique effectricem. — Sed haec cum ratione pugnare, ex eis quae dicta sunt apparet. Nullum siquidem velle homini aut societati civili cum Deo creatore ac proinde supremo omnium legislatore intercedere vinclum, omnino naturae repugnat, nec naturae hominis tantum, sed rerum omnium procreatarum : quia res omnes effectas cum caussa, a qua effectae sunt, aliquo esse aptas nexu necesse est : omnibusque naturis hoc convenit, hoc ad perfectionem singularum pertinet, eo se continere loco et gradu, quem naturalis ordo postulat, scilicet ut ei quod superius est, id quod est inferius subiiciatur et pareat. — Sed praeterea est huiusmodi doctrina tum privatis hominibus tum civitatibus maxime perniciosa. Sane reiecto ad humanam rationem et solam et unam veri bonique arbitrio, proprium tollitur boni et mali discrimen ; turpia ab honestis non re, sed opinione iudicioque singulorum differunt : quod libeat, idem licebit ; constitutâque morum disciplinâ, cuius ad coercendos sedandosque motus animi turbidos nulla fere vis est, sponte fiet ad omnem vitae corruptelam aditus. In rebus autem publicis, potestas imperandi separatur a vero

20 JUNII 1888

A Liberalismi absoluti sectatores rejiciunt omnem Dei auctoritatem et legem,

ut hominem faciant sui juris, societatis constitutionem a singulorum voluntate repetant, et summam potestatem attribuant multitudini :

hujus liberalismi doctrina a) *cum ratione pugnat, siquidem creaturà essentialiter a Creatore pendet;*

praeterea b) *periculis plena est, nempe* α) *boni malique discrimen tollit,*

b) *bonis animi consulere, ad quae nihil legibus divinis aptius,*

quodque alias Nosmetipsi nec semel monuimus, quamvis principatus civilis non eodem, quo sacer, proxime spectet, nec iisdem eat itineribus, in potestate tamen gerenda obviam esse interdum alteri alter necessario debet. Est enim utriusque in eosdem imperium, nec raro fit, ut iisdem de rebus uterque, etsi non eadem ratione, decernat. Id quotiescumque usuveniat, cum confligere absurdum sit, sapientissimaeque voluntati Dei aperte repugnet, quemdam esse modum atque ordinem necesse est, ex quo, caussis contentionum certationumque sublatis, ratio concors in agendis rebus existat. Et huiusmodi concordiam non inepte similem coniunctioni dixere, quae animum inter et corpus intercedit, idque commodo utriusque partis: quarum distractio nominatim est perniciosa corpori, quippe cuius vitam extinguit.

c) *in ordine ad finem ultimum concorditer cum Ecclesia agere.*

2° Modernae libertates.

A

Rejicienda cultuum libertas, 1° *quoad privatos, quia* a) *religio est praecipuum hominis officium et princeps omnium virtutum:*

Quæ quo melius appareant, varia libertatis incrementa quae nostrae quaesita aetati feruntur, separatim considerari oportet. — Ac primo illud in singulis personis videamus, quod est tantopere virtuti religionis contrarium, scilicet de *libertate*, uti loquuntur, *cultus*. Quae hoc est veluti fundamento constituta, integrum cuique esse, aut quam libuerit, aut omnino nullam profiteri religionem. — Contra vero ex omnibus hominum officiis illud est sine dubitatione maximum ac sanctissimum, quo pie religioseque Deum colere homines iubemur. Idque necessario ex eo consequitur, quod in Dei potestate perpetuo sumus, Dei numine providentiaque gubernamur, ab eoque profecti, ad eum reverti debemus. — Huc accedit, virtutem veri nominis nullam esse sine religione posse: virtus enim moralis est, cuius officia versantur in iis, quae ducunt ad Deum, quatenus homini est summum atque ultimum bonorum; ideoque religio quae *operatur ea, quae directe et immediate ordinantur in honorem divinum* [1], cunctarum princeps est moderatrixque virtutum. Ac si quaeratur, cum plures et inter se dissidentes usurpentur religiones, quam sequi unam ex omnibus necesse sit, eam certe ratio et natura respondent, quam Deus iusserit, quam ipsam

1. S. Th. II-II, qu. LXXXI, a. 6.

facile homines queant notis quibusdam exterioribus agnoscere, quibus eam distinxisse divina providentia voluit, quia in re tanti momenti summae errorem ruinae essent consecuturae. Quapropter oblata illa, de qua loquimur, libertate, haec homini potestas tribuitur, ut officium sanctissimum impune pervertat vel deserat, ideoque ut aversus ab incommutabili bono sese ad malum convertat : quod, sicut diximus, non libertas sed depravatio libertatis est, et abiecti in peccatum animi servitus.

20 JUNII 1888.

b) *ea autem profitenda religio quam Deus jussit :*

Eadem libertas, si consideretur in civitatibus, hoc sane vult, nihil esse quod ullum Deo cultum civitas adhibeat aut adhiberi publice velit : nullum anteferri alteri, sed aequo iure omnes haberi oportere, nec habita ratione populi, si populus catholicum profiteatur nomen. Quae ut recta essent, verum esse oporteret, civilis hominum communitatis officia adversus Deum aut nulla esse, aut impune solvi posse : quod est utrumque aperte falsum. Etenim dubitari non potest quin sit Dei voluntate inter homines coniuncta societas, sive partes, sive forma eius spectetur, quae est auctoritas, sive caussa, sive earum, quas homini parit, magnarum utilitatum copia. Deus est, qui hominem ad congregationem genuit atque in coetu sui similium collocavit ; ut quod natura eius desideraret, nec ipse assequi solitarius potuisset, in consociatione reperiret. Quamobrem Deum civilis societas, quia societas est, parentem et auctorem suum agnoscat necesse est, atque eius potestatem dominatumque vereatur et colat. Vetat igitur iustitia, vetat ratio atheam esse, vel, quod in atheismum recideret, erga varias, ut loquuntur, religiones pari modo affectam civitatem, eademque singulis iura promiscue largiri. — Cum igitur sit unius religionis necessaria in civitate professio, profiteri eam oportet quae unice vera est, quaeque non difficulter, praesertim in civitatibus catholicis, agnoscitur, cum in ea tamquam insignitae notae veritatis appareant. Itaque hanc, qui rempublicam gerunt, conservent, hanc tueantur, si volunt prudenter atque utiliter, ut debent, civium communitati consulere. Publica enim potestas propter eorum qui reguntur utilitatem constituta est : et quamquam hoc proxime spectat, deducere cives ad

2° *rejicienda eadem libertas quoad civitatem,*

a) *quia etiam societas sua erga Deum officia habet,*

b) *quæ præstare tenetur secundum formam Deo acceptam ;*

huius, quae in terris degitur, vitae prosperitatem, tamen non minuere, sed augere homini debet facultatem adipiscendi summum illud atque extremum bonorum, in quo felicitas hominum sempiterna consistit : quo perveniri non potest religione neglecta.

3° veræ religionis professio prodest libertati a) *tum subditorum,*

Sed haec alias uberius exposuimus : in praesentia id animadverti tantum volumus, istiusmodi libertatem valde obesse verae, cum eorum qui regunt, tum qui reguntur, libertati. Prodest autem mirifice religio,quippe quae primum ortum potestatis a Deo ipso repetit, gravissimeque principes iubet, officiorum suorum esse memores, nihil iniuste acerbeve imperare, benigne ac fere cum caritate paterna populo praeesse.Eadem potestati legitimae cives vult esse subiectos, ut Dei ministris ; eosque cum rectoribus reipublicae non obedientia solum, sed verecundia et amore coniungit, interdictis seditionibus, cunctisque incaeptis quae ordinem tranquillitatemque publicam perturbare queant,quaeque tandem caussam afferunt cur maioribus frenis libertas civium constringatur. Praetermittimus quantum religio bonis moribus conducat, et quantum libertati mores boni. Nam ratio ostendit, et historia confirmat, quo sint melius moratae, eo plus libertate et opibus et imperio valere civitates.

b) *tum principum*

B *Pariter rejicienda illimitata* libertas loquendi,

Iam aliquid consideretur de *libertate loquendi*, formisque litterarum quodcumque libeat exprimendi. Huius profecto non modice temperatae, sed modum et finem transeuntis libertatis ius esse non posse, vix attinet dicere. Est enim ius facultas moralis, quam, ut diximus saepiusque est dicendum, absurdum est existimare, veritati et mendacio, honestati et turpitudini promiscue et communiter a natura datam. Quae vera, quae honesta sunt, ea libere prudenterque in civitate propagari ius est, ut ad quamplures pertineant ; opinionum mendacia, quibus nulla menti capitalior pestis, item vitia quae animum moresque corrumpunt, aequum est auctoritate publica diligenter coercere, ne serpere ad perniciem reipublicae queant. Peccata licentis ingenii, quae sane in oppressionem cadunt multitudinis imperitae, rectum est auctoritate legum non minus coercere, quam illatas per vim imbe-

siquidem a) *nullum esse potest jus disseminandi falsum,*

sed b) *e contra necessitas urget protegendi multitudinem adversus præstigias et captiones dialecticas,*

cillioribus iniurias. Eo magis quod civium pars longe maxima praestigias cavere captionesque dialecticas, praesertim quae blandiantur cupiditatibus, aut non possunt omnino, aut sine summa difficultate non possunt. Permissa cuilibet loquendi scribendique infinita licentia, nihil est sanctum inviolatumque permansurum: ne illis quidem parcetur maximis verissimisque naturae iudiciis, quae habenda sunt velut commune idemque nobilissimum humani generis patrimonium. Sic sensim obducta tenebris veritate, id quod saepe contingit, facile dominabitur opinionum error perniciosus et multiplex. Qua ex re tantum capiet licentia commodi, quantum detrimenti libertas: eo enim est maior futura libertas ac tutior, quo frena licentiae maiora. — At vero de rebus opinabilibus disputationi hominum a Deo permissis, utique quod placeat sentire, quodque sentiatur, libere eloqui concessum est, non repugnante natura: talis enim libertas nunquam homines ad opprimendam veritatem, saepe ad indagandam ac patefaciendam deducit.

20 JUNII 1888.

c) *ne errore dominante, vera libertas detrimentum capiat.*

De ea, quam *docendi libertatem* nominant, oportet non dissimili ratione iudicare. — Cum dubium esse non possit quin imbuere animos sola veritas debeat, quod in ipsa intelligentium naturarum bonum est et finis et perfectio sita, propterea non debet doctrina nisi vera praecipere, idque tum iis qui nesciant, tum qui sciant, scilicet ut cognitionem veri alteris afferat, in alteris tueatur. Ob eamque caussam eorum, qui praecipiunt, plane officium est eripere ex animis errorem, et ad opinionum fallacias obsepire certis praesidiis viam. Igitur apparet, magnopere cum ratione pugnare, ac natam esse pervertendis funditus mentibus illam, de qua institutus est sermo, libertatem, quatenus sibi vult quidlibet pro arbitratu docendi licentiam: quam quidem licentiam civitati dare publica potestas, salvo officio, non potest. Eo vel magis quod magistrorum apud auditores multum valet auctoritas et verane sint, quae a doctore traduntur, raro admodum diiudicare per se ipse discipulus potest.

C
Item rejicienda libertas quidlibet docendi, *quia* a) *in veritate est intelligentium naturarum perfectio et finis, adeoque* b) *ea sola mentes imbuere debet.*

Quamobrem hanc quoque libertatem, ut honesta sit, certis finibus circumscriptam teneri necesse est: nimirum ne

Veritas in qua sola versari debet præcipientium doctrina, est a) naturalis, quæ est commune patrimonium generis humani,

fieri impune possit, ut ars docendi in instrumentum corruptelae vertatur. — Veri autem, in quo unice versari praecipientium doctrina debet, unum est naturale genus, supernaturale alterum. Ex veritatibus naturalibus, cuiusmodi sunt principia naturae, et ea quae ex illis proxime ratione ducuntur, existit humani generis velut commune patrimonium : in quo, tanquam fundamento firmissimo, cum mores et iustitia et religio, atque ipsa coniunctio societatis humanae nitatur, nihil tam impium esset tamque stolide inhumanum, quam illud violari ac diripi impune sinere. — Nec minore conservandus religione maximus sanctissimusque thesaurus earum rerum, quas, Deo auctore, cognoscimus. Argumentis multis et illustribus, quod saepe Apologetae consueverunt, praecipua quaedam capita constituuntur, cuiusmodi illa sunt : quaedam esse a Deo divinitus tradita : Unigenitum Dei Filium carnem factum, ut testimonium perhiberet veritati : perfectam quandam ab eo conditam societatem, nempe Ecclesiam, cuius ipsemet caput est, et quacum usque ad consummationem saeculi se futurum esse promisit. Huic societati commendatas omnes, quas ille docuisset, veritates voluit, hac lege, ut eas ipsa custodiret, tueretur, legitima cum auctoritate explicaret : unâque simul iussit, omnes gentes Ecclesiae suae, perinde ac sibimetipsi, dicto audientes esse : qui secus facerent, interitu perditum iri sempiterno. Qua ratione plane constat, optimum homini esse certissimumque magistrum Deum, omnis fontem ac principium veritatis, item Unigenitum, qui est in sinu Patris, viam, veritatem, vitam, lucem veram, quae illuminat omnem hominem, et ad cuius disciplinam dociles esse omnes homines oportet: *Et erunt omnes docibiles Dei* ([1]). — Sed in fide atque in institutione morum, divini magisterii Ecclesiam fecit Deus ipse participem, eamdemque divino eius beneficio falli nesciam : quare magistra mortalium est maxima ac tutissima, in eâque inest non violabile ius ad magisterii libertatem. Revera doctrinis divinitus acceptis se ipsa Ecclesia sustentans, nihil habuit antiquius, quam ut munus

et b) supernaturalis

quam Deus docuit

et Ecclesiæ credidit.

1. Ioan., VI, v. 45.

sibi demandatum a Deo sancte expleret : eademque circumfusis undique difficultatibus fortior, pro libertate magisterii sui propugnare nullo tempore destitit. Hac via orbis terrarum, miserrima superstitione depulsa, ad christianam sapientiam renovatus est. — Quoniam vero ratio ipsa perspicue docet, veritates divinitus traditas et veritates naturales inter se oppositas esse revera non posse, ita ut quodcumque cum illis dissentiat, hoc ipso falsum esse necesse sit, idcirco divinum Ecclesiae magisterium tantum abest ut studia discendi atque incrementa scientiarum intercipiat, aut cultioris humanitatis progressionem ullo modo retardet, ut potius plurimum afferat luminis securamque tutelam. Eademque caussa non parum proficit ad ipsam libertatis humanae perfectionem, cum IESU CHRISTI Servatoris sit illa sententia, fieri hominem veritate liberum. *Cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos* [1]. — Quare non est caussa, cur germana libertas indignetur, aut veri nominis scientia moleste ferat leges iustas ac debitas, quibus hominum doctrinam contineri Ecclesia simul et ratio consentientes postulant. Quin imo Ecclesia, quod re ipsa passim testatum est, hoc agens praecipue et maxime ut fidem christianam tueatur, humanarum quoque doctrinarum omne genus fovere et in maius provehere studet. Bona enim per se est et laudabilis atque expetenda elegantia doctrinae : praetereaque omnis eruditio, quam sana ratio pepererit, quaeque rerum veritati respondeat, non mediocriter ad ea ipsa illustranda valet, quae Deo auctore credimus. Revera Ecclesiae haec beneficia debentur sane magna, quod praeclare monumenta sapientiae veteris conservarit : quod scientiarum domicilia passim aperuerit ; quod ingeniorum cursum semper incitaverit, studiosissime has ipsas artes alendo, quibus maxime urbanitas aetatis nostrae coloratur. — Denique praetereundum non est, immensum patere campum, in quo hominum excurrere industria, seseque exercere ingenia libere queant : res scilicet quae cum doctrina fidei morumque christianorum non habent necessariam cognationem,

20 JUNII 1888.

Quum veritas supernaturalis opponi nequeat naturali,

magisterium Ecclesiæ minime obest incremento scientiarum,

nec germanæ libertati obsunt leges fidei tuendæ causa ab Ecclesia latæ.

Campus immensus liberis investigationibus patens.

1. Ioan., VIII, 32.

vel de quibus Ecclesia, nulla adhibita sua auctoritate, iudicium eruditorum relinquit integrum ac liberum. — His ex rebus intelligitur quae et qualis illa sit in hoc genere libertas, quam pari studio volunt et praedicant *liberalismi* sectatores. Ex una parte sibi quidem ac reipublicae licentiam adserunt tantam, ut cuilibet opinionum perversitati non dubitent aditum ianuamque patefacere: ex altera Ecclesiam plurifariam impediunt, eiusque libertatem in fines quantum possunt maxime angustos compellunt, quamquam ex Ecclesiae doctrina non modo nullum incommodum pertimescendum sit, sed magnae omnino utilitates expectandae.

Tandem libertas conscientiæ, *alia absurda et rejicienda,*

Illa quoque magnopere praedicatur quam *conscientiae libertatem* nominant; quae si ita accipiatur, ut suo cuique arbitratu aeque liceat Deum colere, non colere, argumentis quae supra allata sunt, satis convincitur. — Sed potest etiam in hanc sententiam accipi, ut homini ex conscientia officii, Dei voluntatem sequi et iussa facere, nulla re impediente, in civitate liceat. Haec quidem vera, haec digna filiis Dei libertas, quae humanae dignitatem personae honestissime tuetur, est omni vi iniuriaque maior: eademque Ecclesiae semper optata ac praecipue cara. Huius generis libertatem sibi constanter vindicavere Apostoli, sanxere scriptis Apologetae, Martyres ingenti numero sanguine suo consecravere. Et merito quidem: propterea quod maximam iustissimamque Dei in homines potestatem, vicissimque hominum adversus Deum princeps maximumque officium, libertas haec christiana testatur. Nihil habet ipsa cum animo seditioso nec obediente commune: neque ullo pacto putanda est, velle ab obsequio publicae potestatis desciscere, propterea quod imperare atque imperata exigere, eatenus potestati humanae ius est, quatenus cum potestate Dei nihil dissentiat, constitutoque divinitus modo se contineat. At vero cum quidquam praecipitur quod cum divina voluntate aperte discrepet, tum longe ab illo modo disceditur, simulque cum auctoritate divina confligitur: ergo rectum est non parere.

alia prorsus admittenda,

Contra *Liberalismi* fautores, qui herilem atque infinite potentem faciunt principatum, vitamque nullo ad Deum

respectu degendam praedicant, hanc de qua loquimur coniunctam cum honestate religioneque libertatem minime agnoscunt: cuius conservandae caussa si quid fiat, iniuria et contra rempublicam factum criminantur. Quod si vere dicerent, nullus esset tam immanis dominatus, cui subesse et quem ferre non oporteret.

20 JUNII 1888.

cui tamen adversantur liberalismi fautores.

3° Tolerantia.

Perfecta doctrinae applicatio optanda, non tamen semper possibilis.

Vehementer quidem vellet Ecclesia, in omnes reipublicae ordines haec, quae summatim attigimus, christiana documenta re usuque penetrarent. In iis enim summa efficacitas inest ad sananda horum temporum mala, non sane pauca nec levia, eaque magnam partem iis ipsis nata libertatibus, quae tanta praedicatione efferuntur, et in quibus salutis gloriaeque inclusa semina videbantur. Spem fefellit exitus. Pro iucundis et salubribus acerbi et inquinati provenere fructus. Si remedium quaeritur, sanarum doctrinarum revocatione quaeratur, a quibus solis conservatio ordinis, adeoque verae tutela libertatis fidenter expectari potest. — Nihilominus materno iudicio Ecclesia aestimat grave pondus infirmitatis humanae: et qualis hic sit, quo nostra vehitur aetas, animorum rerumque cursus, non ignorat. His de caussis, nihil quidem impertiens iuris nisi iis quae vera quaeque honesta sint, non recusat quominus quidpiam a veritate iustitiaque alienum ferat tamen publica potestas, scilicet maius aliquod vel vitandi caussa malum, vel adipiscendi aut conservandi bonum. Ipse providentissimus Deus cum infinitae sit bonitatis, idemque omnia possit, sinit tamen esse in mundo mala, partim ne ampliora impediantur bona, partim ne maiora mala consequantur. In regendis civitatibus rectorem mundi par est imitari: quin etiam cum singula mala prohibere auctoritas hominum non possit, debet *multa concedere atque impunita relinquere, quae per divinam tamen providentiam vindicantur, et recte* (1). Verumtamen in eiusmodi rerum adiunctis, si communis boni caussa et hac tantum caussa, potest vel etiam debet lex hominum ferre toleranter malum, tamen

Idcirco, aliquando, propter graves rationes, potest imo et debet malum tolerari,

1. S. August., *de lib. arb.* lib. 1, cap. 6, num. 14.

nec potest nec debet id probare aut velle per se : quia malum per se cum sit boni privatio, repugnat bono communi, quod legislator, quoad optime potest, velle ac tueri debet. Et hac quoque in re ad imitandum sibi lex humana proponat Deum necesse est, qui in eo quod mala esse in mundo sinit, *neque vult mala fieri, neque vult mala non fieri, sed vult permittere mala fieri, et hoc est bonum* (1). Quae doctoris Angelici sententia brevissime totam continet de malorum tolerantia doctrinam. — Sed confitendum est, si vere iudicari velit, quanto plus in civitate mali tolerari pernecesse est, tanto magis distare id genus civitatis ab optimo : itemque tolerantiam rerum malarum, cum pertineat ad politicae praecepta prudentiae, omnino circumscribi iis finibus oportere, quos caussa, id est salus publica postulat. Quare si saluti publicae detrimentum afferat et mala civitati maiora pariat, consequens est eam adhiberi non licere, quia in his rerum adiunctis abest ratio boni. Si vero ob singularia reipublicae tempora usuveniat, ut modernis quibusdam libertatibus Ecclesia acquiescat, non quod ipsas per se malit, sed quia permissas esse iudicat expedire, versis in meliora temporibus, adhibitura sane esset libertatem suam, et suadendo, hortando, obsecrando studeret, uti debet, munus efficere sibi assignatum a Deo, videlicet sempiternae hominum saluti consulere. Illud tamen perpetuo verum est, istam omnium et ad omnia libertatem non esse, quemadmodum pluries diximus, expetendam per se, quia falsum eodem iure esse ac verum, rationi repugnat. Et quod ad *tolerantiam* pertinet, mirum quantum ab aequitate prudentiaque Ecclesiae distant, qui *Liberalismum* profitentur. Etenim permittenda civibus omnium earum rerum, quas diximus, infinita licentia, omnino modum transiliunt, atque illuc evadunt, ut nihilo plus honestati veritatique tribuere, quam falsitati ac turpitudini videantur. Ecclesiam vero, columnam et firmamentum veritatis, eamdemque incorruptam morum magistram, quia tam dissolutum flagitiosumque *tolerantiae* genus constanter, ut debet, repudiat,

sed hæc tolerantiæ necessitas imperfectionem status socialis arguit.

Quam inique erga Ecclesiam in negotio tolerantiæ se gerant Liberalismi *fautores.*

1. S. Th. p. I, qu. XIX, a. 9 ad. 3.

idemque adhiberi fas esse negat, criminantur esse a patientia et lenitate alienam; quod cum faciunt, minime sentiunt, se quidem, quod laudis est, in vitio ponere. Sed in tanta ostentatione *tolerantiae*, re persaepe contingit, ut restricti ac tenaces in rem catholicam sint: et qui vulgo libertatem effuse largiuntur, iidem liberam sinere Ecclesiam passim recusant.

20 JUNII 1888.

RECAPITULATIO.

Libertas humana essentialiter Deo subordinata.

Et ut omnis oratio unâ cum consectariis suis capitulatim breviterque, perspicuitatis gratiâ, colligatur, summa est, necessitate fieri, ut totus homo in verissima perpetuaque potestate Dei sit; proinde libertatem hominis, nisi obnoxiam Deo eiusque voluntati subiectam, intelligi minime posse. Quem quidem in Deo principatum aut esse negare, aut ferre nolle, non liberi hominis est, sed abutentis ad perduellionem libertate: proprieque ex animi tali affectione conflatur et efficitur *Liberalismi* capitale vitium. Cuius tamen distinguitur forma multiplex: potest enim voluntas non uno modo, neque uno gradu ex optemperatione discedere, quae vel Deo, vel iis, qui potestatem divinam participant, debetur.

Liberalismus est repudiatio divinæ legis, quæ vario gradu fit:

Profecto imperium summi Dei funditus recusare atque omnem obedientiam prorsus exuere in publicis, vel etiam in privatis domesticisque rebus, sicut maxima libertatis perversitas, ita pessimum *Liberalismi* est genus: omninoque de hoc intelligi debent quae hactenus contra diximus.

primus liberalismi gradus, repudiatio cujusvis legis divinæ;

Proxima est eorum disciplina, qui utique consentiunt, subesse mundi opifici ac principi Deo oportere, quippe cuius ex numine tota est apta natura: sed iidem leges fidei et morum, quas natura non capiat, ipsa Dei auctoritate traditas, audacter repudiant, vel saltem nihil esse aiunt, cur earum habeatur, praesertim publice in civitate, ratio. Qui pariter quanto in errore versentur, et quam sibimetipsis parum cohaereant, supra vidimus. Et ab hac doctrina, tamquam a capite principioque suo, illa manat perniciosa sententia de rationibus Ecclesiae a republica disparandis: cum contra liqueat, geminas potestates, in munere dissimili et

secundus gradus, repudiatio legis supernaturalis;

gradu dispari, oportere tamen esse inter se actionum concordia et mutatione officiorum consentientes.

tertius gradus, repudiatio auctoritatis ecclesiasticæ quatenus vel Ecclesia absolute rejicitur,

Huic tamquam generi subiecta est opinio duplex. — Plures enim rempublicam volunt ab Ecclesia seiunctam et penitus et totam, ita ut in omni iure societatis humanae, in institutis, moribus, legibus, reipublicae muneribus, institutione iuventutis, non magis ad Ecclesiam respiciendum censeant, quam si esset omnino nulla : permissa ad summum singulis civibus facultate, ut privatim, si libeat, dent religioni operam. Contra quos plane vis argumentorum omnium valet, quibus ipsam de distrahendis Ecclesiae reique civilis rationibus sententiam convincimus : hoc praeterea adiuncto, quod est perabsurdum, ut Ecclesiam civis vereatur, civitas contemnat.

vel non agnoscitur ut societas perfecta ;

Alii, quominus Ecclesia sit, non repugnant, neque enim possent : ei tamen naturam iuraque propria societatis perfectae eripiunt, nec eius esse contendunt, facere leges, iudicare, ulcisci, sed cohortari dumtaxat, suadere, regere sua sponte et voluntate subiectos. Itaque divinae huiusce societatis naturam opinione adulterant, auctoritatem, magisterium, omnem eius efficientiam extenuant et coangustant, vim simul potestatemque civilis principatus usque eo exaggerantes, ut sicut unam quamvis e consociationibus civium voluntariis, ita Ecclesiam Dei sub imperium ditionemque reipublicae subiungant. — Ad hos plane refellendos argumenta valent Apologetis usitata, nec praetermissa Nobis, nominatim in Epistola encyclica *Immortale Dei*, ex quibus efficitur, divinitus esse constitutum, ut omnia in Ecclesia insint, quae ad naturam ac iura pertineant legitimae, summae, et omnibus partibus perfectae societatis.

quartus gradus est, immoderata conciliationis voluntas.

Multi denique rei sacrae a re civili distractionem non probant ; sed tamen faciendum censent, ut Ecclesia obsequatur tempori, et flectat se atque accommodet ad ea, quae in administrandis imperiis hodierna prudentia desiderat. Quorum est honesta sententia, si de quadam intelligatur aequa ratione, quae consistere cum veritate iustitiaque possit : nimirum ut, explorata spe magni alicuius boni, indul-

gentem Ecclesia sese impertiat, idque temporibus largiatur, quod salva officii sanctitate potest. — Verum secus est de rebus ac doctrinis, quas demutatio morum ac fallax iudicium contra fas invexerint. Nullum tempus vacare religione, veritate, iustitia potest : quas res maximas et sanctissimas cum Deus in tutela Ecclesiae esse iusserit, nihil est tam alienum quam velle, ut ipsa quod vel falsum est vel iniustum dissimulanter ferat, aut in iis quae sunt religioni noxia conniveat.

20 JUNII 1888.

Itaque ex dictis consequitur, nequaquam licere petere, defendere, largiri, cogitandi, scribendi, docendi, itemque promiscuam religionum libertatem, veluti iura totidem, quae homini natura dederit. Nam si vere natura dedisset, imperium Dei detrectari ius esset, nec ulla temperari lege libertas humana posset. — Similiter consequitur, ista genera libertatis posse quidem, si iustae caussae sint, tolerari, definita tamen moderatione, ne in libidinem atque insolentiam degenerent.— Ubi vero harum libertatum viget consuetudo, eas ad facultatem recte faciendi cives transferant, quodque sentit de illis Ecclesia, idem ipsi sentiant. Omnis enim libertas legitima putanda, quatenus rerum honestarum maiorem facultatem afferat, praeterea nunquam.

Modernæ libertates loco iurium haberi nequeunt,

nec illimitatæ esse possunt;

iis licet uti ad bonum.

Ubi dominatus premat aut impendeat eiusmodi, qui oppressam iniusta vi teneat civitatem, vel carere Ecclesiam cogat libertate debita, fas est aliam quaerere temperationem reipublicae, in qua agere cum libertate concessum sit : tunc enim non illa expetitur immodica et vitiosa libertas, sed sublevatio aliqua, salutis omnium caussa quaeritur, et hoc unice agitur ut, ubi rerum malarum licentia tribuitur, ibi potestas honeste faciendi ne impediatur.

Qua ratione postulanda libertas ubi Ecclesia opprimitur.

Atque etiam malle reipublicae statum populari temperatum genere, non est per se contra officium, salva tamen doctrina catholica de ortu atque administratione publicae potestatis. Ex variis reipublicae generibus, modo sint ad consulendum utilitati civium per se idonea, nullum quidem Ecclesia respuit : singula tamen vult, quod plane idem natura iubet, sine iniuria cuiusquam, maximeque integris Ecclesiae iuribus esse constituta.

Non improbatur regimen populare,

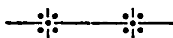
nec rei politicæ gestio, Ad res publicas gerendas accedere, nisi alicubi ob singularem rerum temporumque conditionem aliter caveatur, honestum est: immo vero probat Ecclesia, singulos operam suam in communem afferre fructum, et quantum quisque industriâ potest, tueri, conservare, augere rempublicam.

nec justa gentium et locorum independentia. Neque illud Ecclesia damnat, velle gentem suam nemini servire nec externo, nec domino, si modo fieri, incolumi iustitia, queat. Denique nec eos reprehendit qui efficere volunt, ut civitates suis legibus vivant, civesque quam maxima augendorum commodorum facultate donentur. Civicarum sine intemperantia libertatum semper esse Ecclesia fautrix fidelissima consuevit: quod testantur potissimum civitates italicae, scilicet prosperitatem, opes, gloriam nominis municipali iure adeptae, quo tempore salutaris Ecclesiae virtus in omnes reipublicae partes, nemine repugnante, pervaserat.

Haec quidem, venerabiles Fratres, quae fide simul et ratione duce, pro officio Nostro apostolico tradidimus, fructuosa plurimis futura, vobis maxime Nobiscum adnitentibus, confidimus. — Nos quidem in humilitate cordis Nostri supplices ad Deum oculos tollimus, vehementerque petimus, ut sapientiae consiliique sui lumen largiri hominibus benigne velit, scilicet ut his aucti virtutibus possint in rebus tanti momenti vera cernere, et quod consequens est, convenienter veritati, privatim, publice, omnibus temporibus immotâque constantia vivere. — Horum coelestium munerum auspicem et Nostrae benevolentiae testem vobis, venerabiles Fratres, et Clero populoque, cui singuli praeestis, Apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 20 Iunii An. 1888, Pontificatus Nostri Undecimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

Episcopis Hiberniae.

DE URGENDO DECRETO NUPER LATO.

SAEPE Nos ex hoc Apostolici muneris fastigio curas et cogitationes ad catholicos cives vestros contulimus; animusque Noster haud semel est publicis consignatus litteris, e quibus, quemadmodum sumus erga Hiberniam affecti, cuivis sine dubitatione appareat.—Praeter ea, quae superioribus annis sacrum Consilium christiano nomini propagando, auctoritate Nostra, de Hibernia providit, satis epistolae loquuntur, quas ad Venerabilem Fratrem Cardinalem Mac-Cabe Archiepiscopum Dublinensem semel atque iterum dedimus: itemque oratio, quam nuperrime ad catholicos e gente vestra non paucos habuimus: a quibus quidem non modo gratulationes et vota pro incolumitate Nostra, verum etiam grati animi significationem accepimus ob perspectam in Hibernos Nostram voluntatem. — His ipsis proximis mensibus, cum templum in hac alma Urbe exaedificari in honorem Patritii, magni Hibernorum Apostoli, placuerit, consilium quidem maxima animi propensione adiuvimus, reque pro viribus adiuturi sumus.

24 JUNII 1888.

Suam in Hibernos voluntatem variis argumentis Pontifex testatur.

Nunc vero paterna ista caritas cum in Nobis eadem perseveret, dissimulare non possumus, gravia Nobis ac permolesta accidere, quae novissimo tempore istinc afferuntur. Inopinatam concitationem animorum intelligimus, inde repente coortam, quod ea dimicandi ratione, quam *plan of campaign* et *boycotting* nominant, pluribus usurpari coepta, sacrum Consilium perduellibus Ecclesiae vindicandis uti decrevit non licere. — Atque illud dolendum magis, non paucos numerari, qui populum ad conciones turbulentas vocare insistant: quibus in concionibus inconsideratae iactantur periculosaeque opiniones, nec auctoritati decreti parcitur: quod ipsum longe alio, quam quo revera spectat, commentitiis interpretationibus detorquetur. Immo vero obediendi officium gigni ex illo negant, perinde ac verum

Queritur decretum de illicita dimicanda ratione, plan of compaign *et* boycotting *nuncupata, non fuisse uti par erat receptum.*

propriumque Ecclesiae munus nequaquam sit de honestate et turpitudine actionum humanarum iudicare. — Ista quidem agendi ratio distat plurimum a professione christiani nominis, cuius profecto illae sunt virtutes comites, moderatio, verecundia, potestati legitimae obtemperatio. Nec praeterea decet in caussa bona, videri quodammodo eos homines imitari, qui, quod non iure petunt, tumultuose adipisci contendant. — Et haec quidem eo sunt graviora, quia Nos omnia diligenter circumspeximus, ut liceret rerum vestrarum statum ac popularium querelarum caussas penitus et sine errore cognoscere. Auctores habemus, quibus iure creditur: vosmetipsos coram percontati sumus: praetereaque superiore anno Legatum ad vos misimus virum probatum et gravem, qui veritatem summa cura exquireret, et ad Nos ex fide referret. — Nominatimque de hac providentia populus Hibernus gratias Nobis publice agendas curavit. Num igitur non in eo temeritas inest, quod aiunt, de caussa Nos iudicavisse non satis cognita? praesertim cum res improbaverimus, in quibus improbandis consentiunt aequi viri, quotquot, ista dimicatione vestra non impliciti, pacatiore iudicio de rebus existimant.

Bonam causam male defendi dolet.

Ex plena rerum cognitione decretum latum fuisse declarat.

Illud pariter non vacat iniuria suspicari, parum Nos Hiberniae caussâ moveri, et quae sit apud vos fortuna populi, non admodum laborare. Contra sic afficit Nos Hibernorum conditio, ut neminem magis: nihilque tam vehementer cupimus, quam ut tranquillitatem adepti prosperitatemque meritam ac debitam, aliquando respirent. Nullo tempore recusavimus, quominus pro melioribus rebus suis contenderent: sed illudne ferendum videatur, aditum in contentione ad maleficia patefieri? Quin immo ob id ipsum, quod, interiectis cupiditatibus politicarumque partium studiis, permixtum fas atque nefas una atque eadem caussa complectitur, Nos quidem constanter studuimus id quod honestum esset ab eo secernere, quod non esset honestum, catholicosque ab omni re deterrere, quam christiana morum disciplina non probaret. — Quamobrem consiliis tempestivis Hibernos monuimus, meminissent professionis catholicae, nihil unquam naturali repugnans honestati, nihil divina lege

Malis Hiberniæ maxime permotus meliora ipsi optat, sed juste petenda.

quod apprime catholicos decet.

non concessum susciperent. — Recens igitur decretum non iis debet praeter opinionem accidisse: eo vel magis, quod vosmetipsi, Venerabiles Fratres, anno MDCCCLXXXI, Dublinum congregati, Clerum et populum cavere iussistis, quaecumque essent ordini publico caritative contraria, cuiusmodi illa sunt, nolle quod iure debeatur reddere, nolle reddi: personam, vel bona cuiusquam violare: legibus, vel etiam iis, qui fungantur munere publico, vim opponere: in clandestina foedera coire, et cetera generis eiusdem. Quae quidem praecepta, plena aequitatis maximeque opportuna, laudata Nobis ac probata sunt.

24 JUNII 1888.

Appellat ad decretum anno 1883 ab episcopis latum.

Nihilominus cum populus inveterato cupiditatum fervore transversus raperetur, nec deessent qui novas quotidie faces admoverent, intelleximus, praecepta requiri magis definita, quam quae generatim de iustitia et caritate retinenda antea dederamus. Pati Nos prohibebat officium, tot catholicos homines, quorum Nobis est in primis commissa salus, viam insistere praecipitem et lubricam, quae ad evertendas res potius duceret, quam ad miserias sublevandas.— Rem igitur ex veritate aestimari oportet: animumque illum Nostrum in eo ipso decreto Hibernia recognoscat amantem sui, optataeque prosperitati congruentem, quia caussae quantumvis iustae nihil tam obest, quam vi et iniuriis esse defensam.

Loquendum instantius Pontifici erat;

quod et egit, animo prosperitatem Hiberniæ consulente.

Haec quae scribimus ad vos, Venerabiles Fratres, magisterio vestro Hibernia cognoscat. Concordia sententiarum et voluntatum, ut oportet, coniunctos, nec vestrâ tantum, sed et Nostrâ auctoritate fultos, multum vos confidimus assequuturos: illud praecipue, ut cupiditatum tenebrae ne diutius tollant iudicium veri, maximeque concitatores populi temere se fecisse poeniteat. Cum multi sint, qui ad deserenda officia vel certissima aucupari caussas videantur, date operam, ut de vi eius decreti nullus relinquatur ambiguitati locus. Intelligant universi, eam omnem rationem, quae ne adhiberetur interdiximus, adhiberi omnino non licere. — Honestas utilitates honeste quaerant, potissimumque, ut christianos decet, incolumi iustitia atque obedientia Sedis Apostolicae: quibus in virtutibus Hibernia quidem omni tempore solatium simul et animi robur invenit.

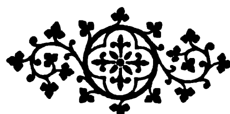
Suam voluntatem, omnibus patefaciendam, iterum exprimit.

Jura juste et christiane tuenda.

Populo Hiberno benedicit. Interea caelestium munerum auspicem et benevolentiae Nostrae testem vobis, Venerabiles Fratres, et Clero populoque Hiberno Apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 24 Iunii 1888, Pontificatus Nostri anno undecimo.

LEO PP. XIII.

MOTU PROPRIO

COLLEGIO BELGARUM URBANO

CENTUM ITALICARUM LIBELLARUM

MILLIA TRIBUUNTUR.

10 JULII 1888.

Belgicum clerum, sibi e propinquo notum, Pontifex valde commendat.

CUM plura Nobis ad recordationem iucunda ex rebus Belgicis in animo insederint, tum praecipue honestissimum ordinem Cleri meminisse perlibenter solemus. — Belgicos quippe sacerdotes nosse olim e propinquo licuit: spectandaeque eorum disciplinae, sollertiae, caritatis, non tempus Nobis, non locus defuit. Permansere illae quidem in eis virtutes, eaedemque, si Deo placet, permanebunt perennes ac perpetuae, maxime quod omni cura studioque, uti probe scimus, in Clericorum seminaria Episcopi incumbunt, officium nullum praetermittere soliti, ut sacrorum alumni eâ, qua par est, ratione instituantur. — Nihilominus tamen, quoniam strenuorum sacerdotum quotidie est opportunitas maior, vigilantiaque summa provideri oportet, ut continenter eorum numerus iunioribus suppleatur, idcirco hac in re ad providas Episcoporum curas volumus aliquid etiam a Nobis adiumenti accedere; in quo simul appareat benevolentiae Nostrae veteris in Belgas singulare testimonium. — Cui quidem voluntati Nostrae perficiendae optimum patere locum in Collegio Belgarum Urbano censemus, ad cuius initia Nosmetipsi, utique cum legatione Belgica fungeremur, nonnihil contulimus operae. Idque sane auspicato: nam Collegium, de quo loquimur, dignos existimatione hominum fructus edidit quadraginta amplius annis, spemque facit constanter editurum pares. Compertum est enim, viros ex eo prodivisse non paucos virtute doctrinâque auctos, ad sacra scienter exercitatos, quorum in adiuvandis Episcoporum laboribus gerendisque sacerdotalibus muneribus utiliter integreque versata est ac versatur industria. Ex quo confirmatur quam hoc salutare sit, ut sacerdotes aliquot in sinu suo educatos ad catholicas gentes Roma submittat. — His de caussis

Cujus educatio ut levetur, aliquid munifice conferre vult.

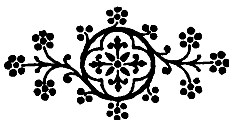
Idcirco Collegio Belgarum urbano, cujus initia fovit, fructus probavit,

adjicit argenteos italicos nummos ad centum millia, unde septem quotannis alumni nutriantur, ab Episcopis designandi singulis unus, ab Archiepiscopo Mechl. duo.

Collegio supra dicto attribuimus, addicimus argenteos italicos nummos ad *centum millia*, hac lege ut ex annuo huius pecuniae reditu in perpetuum adolescentes *septem*, natione Belgae, qui bonam spem ostendant et animi et ingenii, iidemque ad sacra aspirent, gratis alantur, instituantur. De cooptatione eorum volumus, ut Belgarum Episcopi legant mittantque singuli singulos ; Archiepiscopus Mechliniensis duos, quorum alterum sumat ex auditoribus philosophiae sublimioris in Lyceo magno Lovaniensi, rogata doctorum eiusdem facultatis sententia.

Datum Romae apud S. Petrum die 10 Iulii 1888, Pontificatus Nostri anno undecimo.

LEO PP. XIII.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE HONORIS SIGNO OCCASIONE JUBILAEI INSTITUENDO.

QUOD singulari Dei concessu et munere adeo provecti sunt Nostrae aetatis anni, ut potuerit a Nobis quinquagesimus sacerdotii natalis feliciter agi, id profecto Nos non tam Nostra, quam Ecclesiae atque huius Apostolicae Sedis caussa delectat. Faustitas enim eius eventus plene, cumulateque confirmat, quam miro pietatis ardore quantaque voluntatum consensione soleant catholici homines IESU CHRISTI Vicarium colere et observare, utque difficultates rerum et temporum dirumpere, aut perturbare nequeant officiorum et studiorum vicissitudinem, quae populis christianis cum Romano Pontifice intercedit. Siquidem ex omnibus orbis terrarum partibus, quacumque invectum est catholicum nomen, tot ac tam praeclarae amoris et obsequii significationes sunt nobis exhibitae, ut institui quodammodo visa sit inter populos voluntatis erga Nos et liberalitatis honesta certatio. De rebus sermo est, quas quidem norunt omnes et quas auctori bonorum omnium Deo Nos referimus acceptas. Ceterum nullum est pietatis testimonium, nullum officii genus, quod christiani homines, ea sibi oblata occasione, Nobis non detulerunt. Revera neminem latet, ut multis in locis festus ille habitus atque auctus sit dies, quo quinquagenariam Sacerdotii Nostri memoriam celebravimus, ut de vita et incolumitate Nostra, tamquam de publico bono, decretae sint gratiarum actiones et gratulationes; ut ad commemorationem auspicati diei non pauca sint christianae plena caritatis opera instituta: videlicet comparata calamitosis adiumenta, aperta perfugia puellis, pueri recepti in scholas, redempta a servitute mancipia. Testis vero est alma Urbs Nostra, quam ingens vis peregrinorum continenter menses huc confluxerit, qui haberent ad Nos aditum et eximia erga nos animi sensa coram profiteretur. Vidimus sane plurimos genere, sermone, moribus inter se dissimiles non solum ab Euro-

17 JULII 1888.

Pontifex, recolit grate splendorem jubilaei sacerdotalis,

opera caritatis hac occasione instituta,

pae regionibus, sed vel a dissitis Africae, Asiae, Americae et Oceaniae oris Romam conferre eiusdem omnes fidei et paris observantiae testimonium Pontifici Maximo daturos. Res quidem cum valde per se mirabilis, tum Nobis, qui gentes universas una eademque caritate complectimur, summopere iucunda. Verum sunt alia etiam officia, quorum non excidet Nobis memoria et gratia: ea enim animo tam lubenti, gratoque accepimus, quam obsequenti ac prono sunt delata. De donis nimirum loquimur, muneribusque omnis generis, quae ex orbe terrarum fere universo catholici homines quasi pietatis tributum, Nobis conferenda curaverunt. Sunt ea quidem et plurima numero et genere varia, propter dissimilitudinem locorum, dissimilem rationem habentia: quorum alia divitias et artificia referunt naturae, alia opificum industriam prudentiamque artis testantur: multa vel materia, vel opere valde sunt conspicua, multa contuentium animos vel ipsa peregrinitate delectant. Huiusmodi vero dona cum collecta sint et comportata ab omnibus orbis partibus, omnemque civium ordinem ita attingant, ut pretiosis Regum procerumque donariis proxima videantur munuscula pauperum, Nos non parvi referre ducimus ad Apostolicae Sedis laudem, ea omnia simul congerere et in Nostris Vaticanis aedibus ad spectandum proponere. Quod quidem bene ac prospere cessisse, institutisque rebus exitum contigisse quem optabamus, et laetamur maxime et gratias Deo, uti par est, plurimas agimus et habemus. Sed libet Nobis animum Nostrum et memorem et gratum profiteri etiam viris iis, qui honorum Nobis habendorum fautores extitere. Etsi enim probe novimus ob faustitatem proximi eventus studium populorum alacrius fuisse, quam ut incitari oporteret, non sumus tamen nescii in instituendis sodalitatibus pia peregrinatione ad Nos adeuntibus, in muneribus perferendis, ordinandis, custodiendis, in omnibus denique amoris pietastisque officiis praestandis eorum virorum solertiam industriamque mirifice excelluisse. Iis vero se socias et administras addidisse scimus pias feminas, quae in eiusmodi voluntatis erga Nos significationibus impertiendis suas sibi partes deposcere voluerunt. Quibus e rebus placet

dona innumera undique sibi collata, publiceque in Vaticanis aedibus exposita.

Gratum se profiteri Pontifici libet erga omnes speciali titulo de Jubilæo meritos.

Nobis, ut apud eos omnes cum eventus memoria, tum benevolentiae Nostrae maneat testimonium. Idcirco volumus, iubemus ex argyrometallo nec non ex auro argentoque conflari insigne formam Crucis habens, quod tamen quatuor interiectis liliis efficiatur octogonon. Media in coniunctione numisma parvum extet, cuius in adversa parte nomen et imago Nostra effingatur ; in aversa autem exprimatur Pontificale insigne, inscribaturque « Pro Ecclesia et Pontifice ». Extremae vero partes Crucis, quae obversae sunt, ornentur cometa, qui una cum liliis insigne efficit gentis Nostrae : quae autem aversae, signentur « Pridie Kal. Ianuar. 1888 ». Huiusmodi honoris signo, quod e toenia serica purpurei coloris linea alba flavaque ad utramque oram virgata dependeat, merentium pectus sinistro latere decorari concedimus. Omnibus vero et singulis qui tali honore digni habiti fuerint, auspicem caelestium munerum, Apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

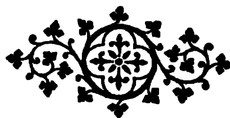
17 JULII 1888.

Idcirco insigne novum conflandum jubet, cum titulo « Pro Ecclesia et Pontifice. »

Omnibus hoc insigne digne gesturis benedicit.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 17 Iulii 1888. Pontificatus Nostri anno undecimo.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

EPISTOLA ENCYCLICA

QUA ARMENII SEJUNCTI AD ROMAN. COMMUNIONEM REVOCANTUR.

25 JULII 1888.

Pontifex gaudet de composito dissidio quo nuper quidam ex Armeniis defecerant.

PATERNA caritas, qua partes omnes Dominici gregis complectimur, vi naturâque sua est eiusmodi, ut laeta, tristia, quaecumque uspiam in christiana republica eveniunt, intima Nos perpetuâque communicatione sentiamus. Itaque sicut antea magnus ac diuturnus in animo Nostro insederat dolor, quod quidam ex Armenia gente, praesertim in urbe Constantinopoli, sese a fraterno coetu vestro seiunxissent, ita nunc laetitiam capimus singularem ac vehementer optatam, quod dissidium illud, Dei beneficio, auspicato conquieverit. Dum autem restitutam Vobis concordiam pacemque gratulamur, temperare Nobis nequimus, quin Vos hortemur enixe, ut divinae bonitatis tam grande munus custodire sedulo et augere studeatis. Quo autem hoc consequamini, videlicet idem sapere idemque in iis, quae ad religionem pertinent, sentire, oportet omnes quidem constanter, ut facitis, in obedientia huic Apostolicae Sedi permanere : vos autem, dilecti filii, Patriarchae vestro, aliisque Antistitibus, qui vobis iure legitimo praesunt, fideliter subesse et obtemperare. — Quoniam vero ad hanc ipsam religiosam concordiam labefactandam saepe suboritur occasio cum ex dissensionibus in publicis negotiis, tum propter iurgia de privatis rebus, primas illas a vobis arceat fidelis ea, quae spectatissima in vobis est, observantia et animorum subiectio erga supremum Othomanici imperii Principem, cuius perspecta Nobis est aequitas, studium servandae pacis, et egregia in Nos voluntas luculentis testata indiciis. Iurgia vero ac simultates facile a vobis aberunt, si vestris haeserint defixa mentibus, moribusque expressa fuerint quae beatus Paulus gentium Apostolus tradit de caritate perfecta, quae *patiens* ac *benigna est, non aemulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quaerit quae sua sunt, non*

Ad hoc munus servandum, multum inservient concordia, debitaque iis qui præsunt obedientia.

Publicas dissensiones devitent subjectione erga supr. Othomanici imperii Principem;

jurgia vero privata, consilium Apostoli de

irritatur, non cogitat malum (1). Porro eximia haec et perfecta animorum consensio aliud vobis praestabit bonum, ut per eam augere, quemadmodum diximus, latiusque provehere possitis restitutae concordiae pacisque fructus; oculos enim ad vos animosque convertet ceterorum qui, licet commune vobiscum genus nomenque gentis habeant, adhuc tamen a vobis Nobisque dissident, neque sacris eius, cui praesumus, ovilis septis includuntur. Ii scilicet concordiae et caritatis vestrae intuentes exempla, facile intelligent, Christi spiritum vigere inter vos, quippe unus Ille suos ita sibi iungere potest, ut unum corpus efficiant. Utinam illi id agnoscant, et ad eam unitatem redire constituant, unde maiores eorum discessere! Quo facto necesse erit eos incredibili voluptate perfundi, quum senserint sese Nobis vobisque iunctos etiam cum ceteris coniungi fidelibus, qui totum diffusi per orbem censentur catholico nomine; adeoque senserint, se in tabernaculis manere mysticae Sion, cui datum est uni ex divinis oraculis, ut ubique terrarum dilatet locum tentorii sui et pelles tabernaculorum suorum extendat.

caritate servando.

Hujus optandæ consensionis animarum fructus erit Armeniorum adhuc sejunctorum, ad ovile unicum reditus, summe ipsis optabilis.

Ceterum ut optata haec reversio contingat vestrum est potissimum operam dare, Venerabiles Fratres, qui Armeniis dioecesibus praeestis, quibus neque zelum ad cohortandum, neque doctrinam ad persuadendum defore novimus. Quin etiam Nostro nomine et verbis eos, qui dissentiunt, per Vos revocari volumus: non enim pudor est, imo vero maxime decet, parentem ab se digressos diuque expectatos liberos revocare domum, imo occurrere et brachia pandere reduces amplexura. Neque fore putamus, ut voces suasionesque vestrae in irritum cadant. Spem enim Nobis facit optati exitus primum amplissima misericordia Dei in omnes gentes effusa, tum ipsius Armenii populi docilitas et ingenium. Quam pronus ad amplectendam veritatem semel agnitam sit, quam paratus ad regressum, si in devia senserit se deflexisse, multis testatum est monumentis historiae. Glorientur ii vel ipsi, qui sacra a vobis separatim obeunt, Armeniam gentem Christi fidem edoctam fuisse a Gregorio, viro san-

Maximam spem Pontifex reponit in zelo Armeniorum catholicorum, ut fratres ad patrem communem reducant.

Laudat gentis Armenicæ docilitatem et ingenium.

Recolit Gregorium

1. Corinth., XIII 4-5.

Illuminatorem a S. Silvestro Rom. P. receptum,

ctissimo, cui Illuminatori dictum cognomen est, eumque parentem ac patronum obsequio colunt singulari. Huius memorabile et inter eos iter est ad urbem Romam, ut S. Silvestro Romano Pontifici suam probaret fidem, observantiam profiteretur. Fertur imo exceptus ab eo fuisse summa cum benevolentia et quibusdam facultatibus auctus. Eodem fuisse animo, quo Gregorius fuerat, in Apostolicam Sedem complures ex iis qui posthac Armeniis praefuerunt ecclesiis, compertum est ex eorum epistolis, ex peregrinationibus ad Urbem susceptis, imprimis vero e Synodalibus decretis. Ac sane dignissima memoratu sunt, quae in Sisensi Synodo anno MCCCVII habita Armenii Patres edixere de officio parendi huic Apostolicae Sedi: *Sicuti corporis est capiti obedire, ita debet similiter universalis Ecclesia (quae corpus est Christi) obtemperare ei, qui totius Ecclesiae caput a Christo Domino est constitutus.* Quae confirmata sunt et enucleatius explicata in Adanensi Concilio anno eiusdem saeculi decimo sexto. Gnarum praeterea Vobis est, ut alia quae minoris sunt missa faciamus, quid gestum fuerit in Synodo Florentina. Quo cum Legati Constantini V Patriarchae accessissent, Eugenium IV decessorem Nostrum uti Christi Vicarium venerati, se venisse dixerunt ad caput, ad pastorem, ad fundamentum Ecclesiae, rogantes ut caput condoleret membris, pastor colligeret gregem, fundamentum Ecclesiam confirmaret (1). Et symbolum suum ac fidem exhibentes rogabant: *si est defectus, doce.* Tum vero edita a Pontifice conciliaris Constitutio *Exultate Deo*, qua illos docuit quaecumque de doctrina catholica scitu necessaria existimavit. Quam Constitutionem Legati, suo suique Patriarchae totiusque Armeniae gentis nomine, excipere sese amplectique declararunt submisso ac prono ad parendum animo, *profitentes tamquam veri obedientiae filii, nomine quo supra, ipsius Sedis Apostolicae ordinationibus et iussionibus fideliter obtemperare.* Eapropter Azarias, Patriarcha Ciliciae, datis ad Gregorium XIII decessorem Nostrum litteris IV Idus Aprilis anno MDLXXXV, verissime perscripsit: *Ecce invenimus libros*

necnon permultos in sensu Gregorii permanentes.

Patres Sisensis Synodi Apostolicæ Sedis jura proclamant.

Confirmant Patres Adanenses, et præsertim Florentini.

Describitur modus agendi legatorum Constantini V. Patriarch. cum Eugenio IV.

Citantur litteræ Azariæ Patr.

1. Labbaei *Conc. Collect.*, suppl. Tom. V, 210.

maiorum nostrorum de obedientia Catholicorum et Patriarcharum Nostrorum ad Pontificem Romanum, quomodo S. Gregorius Illuminator obediens fuit S. Silvestro Papae. Hinc in more fuit Armeniae gentis, missos pro re nata ab Apostolica Sede legatos honestissime excipere, eiusque mandata religiose facessere.

25 JULII 1888: Cilicia ad Gregorium XIII datas.

Haec equidem plurimum valitura confidimus, ut plures hactenus a Nobis segregati ad coniunctionem expetendam inducant animum: si quibus vero cunctandi haerendive caussa fuerit metus, ne minus de se sollicitam experturi sint Apostolicam Sedem, minusve amanter quam vellent excipiantur a Nobis, hos iubete, Venerabiles Fratres, ad ea referre animum quae gesserunt Romani Pontifices decessores Nostri, qui nunquam passi sunt desiderari ab Armeniis paternae caritatis suae argumenta. Hi nimirum peregrinantes illos ad Urbem, vel ad se confugientes benigne semper complexi sunt, imo hospitales domos iis patere voluerunt. Gregorius XIII, ut scitum est, destinaverat animo ephebeum condere Armeniis iuvenibus recte instituendis: quod tamen, morte interceptus cum ille nequivisset efficere, ex parte praestitit Urbanus VIII, quippe qui cum ceteris exteris alumnis Armenios quoque recepit in collegium amplissimum ab se excitatum ad propagandam fidem. Nos autem, tempore licet iniquo, initum a Gregorio XIII consilium plenius exequi, Deo dante, potuimus, aedesque satis amplas ad S. Nicolai Tolentinatis Armeniis alumnis addiximus, eorumque collegium rite constituimus. Quae omnia sic acta sunt, ut Armeniae liturgiae et linguae, quam vetustas, elegantia et insignium commendat scriptorum copia, debitus haberetur honor; imo iamdiu cautum, ut ex Episcopis ritu vestro Romae perpetuo moraretur unus, cuius esset initiare sacris quotquot ex iis alumnis Dominus in sortem suam vocasset. Ad haec in Urbaniano collegio schola iampridem Armeniae linguae tradendae instituta fuit, et Pius IX Decessor Noster curavit, ut in gymnasio Pontificii Seminarii Romani praeceptor esset, a quo nostrates sermonem, litteras, historiam Armeniae gentis addiscerent. Neque huius Urbis finibus se continuit Romanorum Pontificum de Armeniis sollicitudo;

Ut omnis metus prorsus deponatur a parte Armeniorum,

Pontifex enumerat quaedam praecipua Sedis Romanae in ipsos benevolentiae testimonia.

Recolit quae Gregorius XIII, quae Urbanus VIII,

immo quae ipse egerit ad condendum ephebeum Armeniis in Urbe,

in quo liturgia Armeniorum, per proprium episcopum, Romae degentem, servaretur.

Cathedram linguae Armenicae Romae conditam eamque florentissimam testatur.

Recolit curas Benedicti XIV, Leonis XII, Pii VIII, Pii IX ad servandam in propria regione liturgiam armenicam, ad augendas episcopales sedes,

ad mittendum eo Apostolicum Delegatum.

namque iis nihil fuit antiquius, quam ut Ecclesiam vestram difficultatibus, quibus esset implicita, eximerent, damna sarcirent eidem iniquitate temporum illata, eiusque commodis prospicerent. Obscurum est nemini Benedicti XIV studium ut sarta tectaque servaretur liturgia vestra non secus ac aliarum orientalium Ecclesiarum, atque ut catholicorum Armeniae Patriarcharum successio in Sisensi sede restitueretur. Exploratae vobis curae sunt Leonis XII et Pii VIII eo conversae, ut in urbe imperii Othomanici principe Armenii praefectum suae gentis haberent in civilibus negotiis, ad instar aliarum nationum, quae in eadem ditione sitae sunt. Recens demum memoria est rerum a Gregorio XVI et Pio IX gestarum, ut episcopales sedes in vestra regione augerentur, atque ut Armenius Antistes Constantinopoli esset honore et dignitate praestans. Quod primo factum est Archiepiscopali et Primatiali sede ibidem constituta, deinde unione decreta cum Patriarchatu Ciliciae; ea lege ut Patriarchae in ea urbe domicilium esset, quae caput imperii est. Neve locorum distantia interiecta arctam coniunctionem extenuaret, quae Armenios fideles Romanae Ecclesiae devincit, providenter constitutum est, ut Delegatus Apostolicus in eadem urbe esset, qui Romani Pontificis gereret vices. Quae Nobis de gente vestra cura fuerit, vos ipsi testes estis, Nosque vicissim testes sumus voluntatis erga Nos vestrae, cuius significationem non semel accepimus.

Rationes exponit bene sperandi de reditu Armeniorum dissidentium;

qui reditus ad bonum ipsius Armeniae nunc ut olim mul-

Quare cum istinc populi ingenium, mos maiorum, omnis anteactae aetatis memoria Armenios a vobis seiunctos ad hanc veritatis arcem validius trahat quam ut longiori possint distineri mora; hinc vero Apostolica Sedes semper contenderit coniunctissimam sibi habere nationem vestram, ac sicubi defecisset, ad pristinam communionem revocare; sane vobis, Venerabiles Fratres, praegravia suppetunt argumenta ad suadendum, et Nobis ad bene sperandum, ut vetus coniunctio plenissime restituatur. Quod utique genti universae bene vertet non modo ad aeternam animarum salutem, sed et ad eam, quae pie optari potest, in terris prosperitatem et decus. Testatur enim historia, inter sacros Armeniae Antistites eos praefulsisse ceteris, uti splendida sidera,

qui Romanae Ecclesiae adhaeserunt arctius, maximamque fuisse iis saeculis nationis gloriam, quibus in ea catholica religio latissime floruit.

25 IULII 1888.

tum conferret.

Uti haec iuxta vota et ex sententia cedant unus praestare potest rerum omnium moderator Deus qui *quos dignatur vocat, et quem vult religiosum facit* ([1]). Ad Eum supplices Nobiscum adhibete preces, Venerabiles Fratres, ac dilecti filii, ut flexanima Eius gratia moti quotquot e gente vestra per baptismum ingressi in christianae vitae societatem seiunctum a Nobis coetum habent, impleant ad Nos reversi gaudium Nostrum, *idem* sapientes, *eamdem caritatem habentes, unanimes, idipsum sentientes* ([2]). Contendite ut suffragatrix adsit apud gratiae thronum *gloriosa, benedicta, sancta, semper Virgo Deipara Maria, Christi mater* et offerat *preces nostras Filio suo et Deo nostro* (3). Deprecator cum ea adhibeatur martyr illustris Gregorius Illuminator, ut opus ab se laboribus invictaque cruciatuum perpessione inchoatum, divinae minister opis, perficiat solidetque. Denique et illud, Nostra praeeunte prece, deposcite ut Armeniorum docilitas reditusque ad unitatem catholicam exemplo et incitamento sit ceteris qui Christum quidem colunt, sed a Romana Ecclesia secesserunt, ut illuc redeant unde digressi sunt, fiatque unum ovile et unus Pastor.

Auxilium Dei atque almae Virginis enixe efflagitat, necnon D. Gregorii Illuminatoris.

Utinam reditus Armeniorum reditum aliorum adhuc a Rom. Sed. sejunctorum praeparet.

Haec dum votis et spe Nostra prosequimur, Apostolicam benedictionem, divinae benignitatis auspicem, Vobis, Venerabiles Fratres, vobisque universis, dilecti filii, effusa caritate impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 25 Iulii 1888, Pontificatus Nostri anno undecimo.

LEO PP. XIII

1. S. Ambros. in Luc., c. IV. — 2. Philip., II, 2. — 3. Atiph. Liturg. Arm.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE USU CAPPAE MAGNAE ARCHIABBATI BEURONENSI CONCESSO.

31 JULII 1888.

Pontifex Congregationem Beuronensem O. S. B. ejusque archiabbatem D. Maurum Wolter egregii commendat.

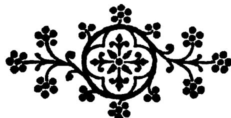
QUUM probe Nobis cognitum perspectumque sit, quam eximia apud omnes opinione in Imperio Austro Hungarico et in Germania floreat Congregatio Ordinis S. Benedicti, et quam egregie de religione et Ecclesia, nominatim in civitatibus Pragensi, Beuroniensi et Secoviensi meruerit et in praesentiarum mereat, Nos annuendum censuimus precibus, quae Nobis admotae sunt, ut dilecto filio Mauro Wolter qui amplissimo munere Archiabbatis dictae Congregationis Beuroniensis integre fungitur, suisque in posterum successoribus concedere velimus Cappae Magnae privilegium, quo iam ex Apostolicae Sedis venia Solesmesii Archiabbas in Gallia fruitur. Quapropter Nos moti etiam suffragiis catholicorum Antistitum earum regionum, qui singulari commendatione eamdem Congregationem prosequuti sunt, omnes et singulos quibus Nostrae hae litterae favent peculiari benevolentia complectentes et a quibusvis excommunicationis, et interdicti, aliisque ecclesiasticis censuris sententiis et poenis quovis modo, vel quavis de caussa latis, si quas forte incurrerint, huius tantum rei gratia absolventes et absolutos fore censentes, motu proprio atque ex certa scientia, et matura deliberatione Nostra, deque Apostolicae potestatis plenitudine volumus, atque decernimus, ut deinceps perpetuis futuris temporibus Archiabbas Beuroniensis Congregationis Ordinis S. Benedicti pro tempore existens Cappae Magnae, servatis servandis, usu fruatur. Decernentes praesentes litteras firmas, validas et efficaces semper existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac illis ad quos spectat et pro tempore spectabit in omnibus et per omnia plenissime suffragari, et irritum esse et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, et, quatenus

Archiabbati Beuronensi in perpetuum cappæ magnæ usum concedit.

opus sit, dictae Congregationis etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 31 Julii 1888, Pontificatus Nostri anno undecimo.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

DECRETUM

DE AMPLIORI CULTU LITURGICO B. M. V. E ROSARIO EXHIBENDO.

5 Augusti 1888.

DIUTURNIS Ecclesiae acerbitatibus ac temporum quotidie invalescente difficultate commotus Sanctissimus Dominus Noster Leo Papa XIII cunctos a sui Pontificatus exordiis ubique christianos excitare non destitit ad Deiparam Virginem Mariam sacri Rosarii ritu colendam atque implorandam. Inter cetera, quae praeclare edocuit in sua prima de Rosario Encyclica (1 Septembr. 1883), ait: *Divini necessitas auxilii haud sane est hodie minor, quam cum magnus Dominicus, ad publica sananda vulnera, Marialis Rosarii usum invexit. Ille vero caelesti pervidit lumine, aetatis suae malis remedium nullum praesentius futurum, quam si homines ad Christum, qui via, veritas et vita est, salutis per Eum nobis partae crebra commentatione rediissent; et Virginem illam, cui datum est cunctas haereses interimere, deprecatricem apud Deum adhibuissent. Idcirco sacri Rosarii formulam ita composuit, ut et salutis nostrae mysteria ordine recolerentur, et huic meditandi officio mysticum innecteretur sertum ex angelica salutatione contextum, interiecta oratione ad Deum et Patrem Domini Nostri Iesu Christi. Nos igitur non absimili malo idem quaerentes remedium, non dubitamus quin eadem haec a beatissimo viro, tanto cum orbis catholici emolumento, inducta precatio, momenti plurimum habitura sit ad levandas nostrorum quoque temporum calamitates.* Pontificiae voluntati permagna animorum alacritate et concordia ubique locorum obtemperatum est, *ut luculenter apparuerit quantus religionis et pietatis ardor extet in populo christiano, et quantam in caelesti Mariae Virginis patrocinio spem universi reponant* (Encyclica 30 Augusti 1884). Huiusmodi porro spei veluti praeclarus fructus, iure nunc accenseri debet memorabile factum quod hoc anno, sacerdotii eiusdem Sanctissimi Domini Nostri quinquagesimo, Deus ostendit: mirandum profecto publicae religionis et fidei exemplum, pul-

Recoluntur SS. D. Leonis XIII Encyclicae de Rosario.

Solemnis jubilaei sacerdotalis celebratio tamquam fructus hujus crescentis cultis describitur.

cherrimum honestissimumque pietatis certamen in toto christiano orbe inter omnigenas laetitiae significationes exhibitum. Omnes hominum ordines, vel ex dissitis terrarum partibus, gestierunt prosequi Pontificem Summum, beati Petri successorem, omni genere officii : legationibus, litteris, peregrinationibus etiam longinquis ultro susceptis, oblatisque ingenti numero et effusa magnificentia muneribus, de quibus verissime dictum est, materiam et opus propensione superari voluntatis. *Qua* scilicet *in re admirabiliter fulget Dei benignitas et virtus, qui in magnis Ecclesiae laboribus vires eius confirmat ac fulcit: qui pro nomine suo certantibus solatia tribuit: qui providentiae suae consilio ex malis ipsis uberem bonorum messem educit : fulget item Ecclesiae gloria, quae originis vitaeque suae vim divinam ostendit, ac divinum quo regitur vivitque, spiritum : quo fit, ut fidelium mentes et voluntates uno eodemque vinculo invicem, itemque cum supremo Ecclesiae Pastore iungantur.* (Allocut. Consistor. 25 novembr. 1887.)

Iamvero id perpendentes catholicorum gentes, dum inferorum portae quotidie audaciores fiunt in bello adversus Ecclesiam urgendo, probe sentiunt quantopere oporteat in potentissimam Dei Matrem augere fervorem, augere fiduciam, ut per Rosarii preces exorata, nomini Christiano et Apostolicae Cathedrae propitia succurrat : memores velle Deum donorum suorum continuationem atque implementum *non solum bonitatis suae, sed etiam perseverantiae nostrae esse fructum.* (Breve Apost. 24 Decembr. 1883.) *Opportunum inde apparet ut adhuc augeatur.*

Quapropter ad gratias agendas pro acceptis beneficiis, et pro concedendis enixius deprecandum, Beatissimus Pater, quae superioribus annis per suas Encyclicas et per sacrorum rituum Congregationis decreta (20 Augusti 1885 — 26 Augusti 1886 — 11 Septembris 1887) de salutaris sacri Rosarii ritu, praesertim toto mense Octobri celebrando, statuit et hortatus est ; eadem omnia hoc vertente anno fieri mandat ac vehementer hortatur. Et quoniam plura de ampliori cultu liturgico magnae Virgini sub titulo Rosarii exhibendo iam decrevit, novum addere adhuc volens incrementum, sacrum festum ejusdem Rosarii solemnitatis, *Igitur, decretis præcedentibus confirmatis, cultum de Rosario* officio proprio cum missa *decorandum decernitur.*

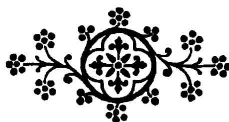
Dominicae primae Octobris adsignatum, *Officio proprio cum Missa* decoravit, illudque ab utroque Clero in posterum recitari praecepit, iuxta schema quod, a se recognitum et probatum, per eamdem sacrorum rituum Congregationem hac ipsa die edi mandavit.

Nonis Augusti, in festo Beatae Mariae Virginis ad Nives anno 1888.

D. CARDINALIS BIANCHI S. R. C. PRAEFECTUS

L. ✠ S.

LAURENTIUS SALVATI S. R. C. *Secretarius.*

ALLOCUTIO

ad Card. Alimonda archip. Taurin. et ad eccles. viros ex omni Italia Romam peregrinantes.

DE TUENDIS APOST. SEDIS JURIBUS.

25 SEPTEMBRIS 1888.

SIATE i ben venuti anche voi, figli carissimi, che rappresentate quest' oggi d' innanzi a Noi il Clero e le crescenti speranze delle Chiese di Italia. — Gli alti e nobili sensi che Ella, Signor Cardinale, a nome di tutti, Ci ha ora espressi, il numeroso vostro concorso e lo scopo che vi siete prefissi di ringraziamento al Signore per l' anno Nostro giubilare sono per Noi altrettanti motivi di viva compiacenza e di pienissimo gradimento. Conosciamo la devozione del Clero italiano verso il Pontefice, e l' unione perfetta che regna tra esso, i suoi Vescovi e la Sede Apostolica. — Noi alla volta Nostra portiamo a questo Clero particolare interesse ed affetto. Verso di esso abbiamo sempre mostrato le più sollecite cure, affinchè per la copia di una sana dottrina, per l' integrità della vita, per lo zelo delle anime, per lo spirito del più generoso sacrificio degnamente corrispondesse alla sua sublime missione. E Noi ardentemente desideriamo che esso ogni dì più si arricchisca e si adorni delle più elette virtù e che il suo ministero interamente consacri al bene del popolo italiano, istruendolo de' suoi doveri, riformandone i costumi, educandolo alle salutari pratiche della religione.

Pontifex Em. Purpurati necnon cleri itali laudat fidem, devotionem.

Suum in clerum amorem testatur,

vota faciens ut muneri sacro strenue incumbat,

Ma oltre a questi doveri, un altro non meno grave gliene incombe nell' aspra lotta che sostiene la Chiesa all' ora presente; quello cioè di essere e di mostrarsi, di fronte a tutti, costantemente devoto a questa Sede Apostolica, e di propugnarne, come possa meglio, le sacre ragioni. E su ciò intendiamo d' insistere oggi in modo speciale, volendo che sia questo l' ammaestramento precipuo che vi diamo in circostanza così solenne.

ut præsertim Apost. Sedis jura vindicet.

Nessuno di voi, dilettissimi figli, ignora con quante arti

Protestatur contra injurias et calumnias Sedi Romanæ illatas.

Nulla vera libertate gaudet.

si tenti oggidì di falsare le idee del popolo italiano, intorno alle attuali condizioni del Pontificato; con quali mezzi si cerchi di oscurare anche le più manifeste verità. — Si dice infatti e si ripete al popolo di continuo che al Pontefice è lasciata in Roma ampia e piena libertà, e che ne è rispettata l'autorità e la persona. Ma tutto il mondo sa e vede a quale indegna e intollerabile condizione è egli ridotto; in balìa e potere altrui, segno a dileggi, ludibrio della plebe. — Si osa inoltre affermare che le rivendicazioni del Pontefice sono dettate da spirito di ambizione e da cupidigia di

Causam non suam superbe, sed veritatis magnanime tuetur.

mondana grandezza. Spostata così e rimpiccolita la questione, si argomentano costoro d'illudere più facilmente i semplici. — Ma ben più in alto sono rivolte le Nostre mire: in verità, è la grande causa della libertà e della indipendenza della Chiesa che ora si agita. — E voi, figli carissimi, anche per altrui ammaestramento, non vi stancate di

Proclament igitur Itali fideles, Pontificem suprema potestate civili indigere ad munus summum libere et tuto obeundum.

ripetere altamente che la suprema potestà, di cui, per divina disposizione, è rivestito il Pontefice, di sua natura non può sottostare a qualsiasi terrena potestà; e che per essere veramente libero e indipendente, almeno nel presente ordine di Provvidenza, il Pontefice deve avere una reale sovranità; che infatti questa sovranità a favore di Lui fu dalla stessa Provvidenza per vie mirabili disposta, preparata, costituita; e quindi per lunghi secoli conservata in

Quod Providentia miris viis contulit.

mezzo alle più svariate e contrarie vicende fino a' dì nostri. Il qual meraviglioso disegno di Provvidenza apparve sempre, più specialmente su Roma, che, prescelta ad essere la sede perpetua del Vicario di CRISTO, doveva offerire al Pontefice, in faccia al mondo, le più sicure ed evidenti

Sacratissima est hæc potestas, quam qui oppugnant, hostes Ecclesiæ sunt.

condizioni di libertà. Così nessuna sovranità al mondo fu della pontificia più legittima nell'origine, più alta e veneranda per lo scopo, più lunga nella durata. — Gli avversari di questa sovranità furono sempre i nemici e i persecutori della Chiesa, e la guerra mossale negli ultimi tempi, a tutti è notorio che fu opera principalmente delle sètte congiurate ai damni della Chiesa.

Che nessuno di voi pertanto, che nessuno dei cattolici si lasci fuorviare, nè illudere. Diritti così sacrosanti, poggiati

sopra così solide fondamenta, sopravvissutti a tante vicende, connessi coi più grandi e vitali interessi della Chiesa e della civil società, potranno essere per qualche tempo manomessi e violati, ma non oppressi e conculcati per sempre. — Spesso fortunati eventi, favori ed appoggi di potenti sembrano dar piena sicurezza e baldanza ai nemici: ma il corso delle cose umane è sempre nelle mani della Provvidenza di Dio, che lo muta e dirige a sua posta, facendolo servire sempre alla maggior gloria del suo nome e al bene della sua Chiesa.

27 SEPTEMBRIS 1888.

Tam divina jura possunt quidem ad tempus procella obrui, sed ut fortiora emergant.

Nè è da tenere in alcun conto la vieta accusa spesso da Noi recisamente respinta, che cioè, col rivendicare i diritti della Sede Apostolica, Ci mostriamo nemici del bene d' Italia. — Diciamo anzi che domandando si faccia una volta ragione a quei sacri ed imprescrittibili diritti, Noi lungi dal mostrarci nemici d' Italia, non facciamo che desiderarne il vero bene; volendo ciò che solo può procacciare alle nazione stabile tranquillità, e alle coscienze pace sicura.

Nedum Italiæ noceat ea vindicando, ipsi magnopere Pontifex prodest.

Finalmente, non sappiamo bene a qual fine, recentemente fu detto che dal Vaticano non esce mai per l' Italia una parola amica. — Vana e stolta accusa anche questa. Fu parola amica aver Noi in più incontri ricordato all' Italia le grandezze e i beneficî innumerevoli che le provennero dalla Chiesa e dal Pontificato romano. Fu parola amica averle spesso inculcato di custodire gelosamente e fedelmente seguire le gloriose tradizioni degli avi suoi. — Fu parola amica averla a tempo messa sull' avviso sui deplorabili ed immanchevoli damni di cui le sarebbe stata funesta cagione la lotta sleale intrapresa per solo odio di setta contro la divina istituzione del Papato. — E quando, dal dovere costretti, levammo la voce contro leggi ed atti emanati a damno della religione e della Chiesa in Italia, anche quella fu voce amica, perchè intesa a conservarle pura e immacolata, qual prezioso tesoro, l' avita fede.

Haud semel amice, etsi querens, Italiæ Pontifex locutus est.

Ma quale in ricambio è il contegno che si richiede verso di Noi dalla parte avversa? Risponda, per tacer del passato, il nuovo codice che si discute, e le nuove leggi di persecu-

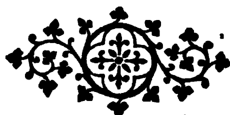
Italia e contra novis armis pacifico zelo respondit.

zione che si minacciano, dirette a sempre più inceppare la Chiesa, e ad allontanar sempre più la sua salutare influenza dalla scuola e da ogni ordine della civil società. — Ebbene, Noi, i sacri pastori, i fedeli, posti in così acerbe distrette, se da una parte col divino aiuto non falliremo giammai ai nostri doveri, non cesseremo dall' altra d' innalzare più calde all' Altissimo le Nostre preghiere, affinchè a beneficio d' Italia, a salute degli stessi nostri nemici, non tardi a far risplendere la grandezza delle sue misericordie.

Utinam Deus Italiæ parcat, Ecclesiam tuendo.

Voi, figli carissimi, ispiratevi sempre a questi sentimenti. E con essi riportate ai vostri paesi anche la specialissima benedizione che, dal fondo del cuore, a pegno dei celesti favori, impartiamo a voi tutti qui presenti, al clero, alla gioventù avviata al Santuario e a tutto il popolo italiano.

Benedicit peregrinis.

MOTU PROPRIO

NOVAE DE ORDINANDA BIBLIOTHECA VATICANA LEGES IUBENTUR.

1 OCTOBRIS 1888.

Pontifex testatur se vestigia decessorum suorum ingressum curas omnes in Vaticanam Bibliothecam contulisse.

AUGUSTUM sanctissimumque munus, quo romani Pontifices funguntur, maxime postulare ab iis videbatur, ut, quanto plura possent, monumenta litterarum colligerent, in quibus essent varii ingeniorum velut descripti cursus et a quibus praeteritorum temporum sapientia ac multiplicis eruditionis documenta, tamquam e perenni fonte, peti possent. Itaque peropportune providentissimeque decessores Nostri Bibliothecam in ipsis aedibus pontificalibus, suo et Apostolicae Sedis paratam usui exquisitis omnium disciplinarum voluminibus magno studio et ingenti sumptu locupletandam curaverunt. Pari consilio, nimirum ut ex tanta librorum supellectile maiores usque in Ecclesiae commoda fructus caperentur. Nos quidem vel ab ipsis Pontificatus exordiis cogitationes curasque Nostras in Bibliothecam Vaticanam contulimus. Cumque Nobis gnarum esset, scite graviterque plura statuta fuisse ad illius tutelam ornatumque a praedecessoribus Nostris inclytae recordationis Xisto V, Clemente XII, Benedicto XIV, Clemente XIII et Pio IX, eorum ingressi vestigia, cavimus ut ea servarentur : et per Constitutionem Nostram motu proprio editam V Idus Septembris anno MDCCCLXXVIII normas praescripsimus, quibus custodiae decorique eius plenius prospectum fuit, aucto officiorum numero, dataque scientiae cupidis copia commodius eam adeundi celebrandique. Nihilosecius resedit in animo Nostro cupido maius aliquid praestandi, quod honori esset Ecclesiae, sanaeque doctrinae utilitati et incremento. Scilicet Nos haud latebat, ferri passim nostra aetate homines studio inflammato ad historicas disquisitiones, ac pervestigandas intimas rerum gestarum caussas, eoque studio abuti religionis hostes ut offundant lumini historiae tenebras, eamve mendacio contaminent, ut fallacibus fabulis adiiciant fidem, demum ut calumnias insontibus inferant, virosque omnem promeritos

Ad incrementum studiorum historicorum, quibus hostes religionis nimis sæpe contra veritatem abutuntur, ape-

riendam doctorum inquisitionibus Bibl. Vat. duxit.

posteritatis laudem in contemptum et invidiam adducant. Sane ad has fraudes evertendas nihil aptius ac validius est, quam in aprico posita factorum veritas, ineluctabilibus testata monumentis litterarum et artium. Quum ingens eorum copia suppetat in Vaticana Bibliotheca, merito censuimus eo clarius lumen firmiusque praesidium ex illa peti posse ad illustrandam veritatem, ad tuendam rem catholicam, ad profligandos errores, quo largius instrueretur subsidiis omnibus ac ministeriis, quibus efficitur ne quid inconditum aut incompositum in ea sit, atque eruditis maximae praebentur opportunitates, quo facilior sit thesaurorum id genus exploratio.

Quem ad finem novas leges, jam experientia probatas, confirmat ac sancit,

Quum itaque id animo intenderemus, novas statuimus iubere leges de ordinanda Bibliotheca, deque officiis eorum qui ei praesunt vel ministrant, easque complexi Constitutione Nostra motu proprio edita die XII kalendas Apriles anno MDCCCLXXXV servari ad tempus praecepimus experiendi caussa. Iamvero triennium et amplius periculo facto, multa ex iis probavit experientia, nonnulla immutari suasit. Quibus sicuti opus erat emendatis, memoratas leges confirmamus et sancimus Pontificia auctoritate Nostra, vimque legis perpetuae obtinere iubemus ex die ipsa his litteris Nostris adscripta.

Decernimus autem et expresse declaramus praesentes litteras semper firmas, validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri, quamvis non fuerint exhibitae, vel regestis exceptae in actis Camerae, aliusve Officii Apostolici; non obstante Pii IV Constitutione *de registrandis*, aliisque contrariis quibuscumque. Volumus insuper earumdem litterarum triplex exemplar fieri, quorum alterum custodiri iubemus in Regesto Abbreviatoris Nostri de Curia, alterum in tabulario Praefecturae Pontificalis Domus, tertium in peculiari Grammatophylacio Bibliothecae Vaticanae. Committimus autem Cardinali S. R. E. Bibliothecario et mandamus omnibus qui in Vaticana Bibliotheca officia gerunt, ut praedictis legibus pro sua quisque parte fideliter pareant, easque sedulo curent servari. Ceterum Nobis tantum et Nostris Successoribus *pro tempore*

ea Cardinali Bibliothecario,

specialiter et directe facultatem reservamus subrogandi derogandique iis legibus, si quid eiusmodi varia temporum ratio, rerumve adiuncta postulaverint; nec non facultatem dirimendi dubitationes omnes et difficultates, quas circa earum significationem vel usum, quum factis aptantur, suboriri contigerit.

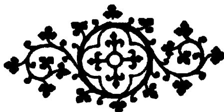
I OCTOBRIS 1888.

necnon suis successoribus ipsis commendans.

Datum Romae apud S. Petrum die I Octobris 1888, Pontificatus Nostri anno undecimo.

LEO PP. XIII.

DE CURIA I. DE AQUILA E VICECOMITIBUS.

REGOLAMENTO
DELLA BIBLIOTECA VATICANA.

PRIMA PARTE

ORDINAMENTO ORGANICO

1.

I. De ordine organico Bibl. Vat.

La Biblioteca Vaticana, creata ampliata ed arricchita dalla munificenza dei Papi per uso della S. Sede entro il recinto del Palazzo Vaticano, è una sacra proprietà della medesima.

2.

Il Sommo Pontefice ne commette l'alta direzione,col titolo e qualità di protettore, al Cardinale Bibliotecario di S.R. Chiesa.

3.

La Prefettura de' sacri Palazzi Apostolici provvede alla dotazione e alle spese pel suo materiale assetto e per la sua conservazione.

4.

Per l'immediata direzione, per l'andamento e servizio della medesima sono stabilite e retribuite tre classi di officî.

1.ª Sotto-bibliotecarî — Prefetti — Segretario; i quali sotto la presidenza del Cardinale Bibliotecario ed in unione ad altri membri spiecali formano il *Congresso direttivo;*

2.ª Scrittori filologi — ed Assistenti;

3.ª Inservienti.

5.

La nomina a tutti i sopra enunciati officî dipende dal Sommo Pontefice, il quale per quelli di 1.ª e 2.ª classe la communica per l'organo della Segreteria di Stato, e per quelli di 3.ª classe per mezzo della Prefettura Palatina.

DEL CARDINALE BIBLIOTECARIO

6.

De Cardinali Protectore.

È attribuita al Cardinale Bibliotecario l'alta superiorità e sorveglianza sui varî rami di questo pontificio istituto e su tutto il personale che vi appartiene.

Sua cura principale è che da tutti sieno esattamente osservati i decreti e le ordinazioni emanate dai Romani Pontefici sulla biblioteca e che sieno acconciamente disposti e accuratamente custoditi i ricchi tesori e monumenti che vi si racchiudono.

A quest' effetto ha un gabinetto particolare nel recinto dell' edificio, ove può accedere e trattenersi a suo beneplacito.

7.

Esercita le prime parti di onore e corrisponde con gli alti dignitarî nelle cose riguardanti l'istituto; s'informa circa le regolari ammissioni degli estranei allo studio; partecipa ai subalterni le nomine e gli ordini pontificî, dà il possesso ai nuovi Officiali, si accerta che ciascuno adempia al proprio officio e richiama a dovere i negligenti.

8.

Prende parte, quando lo crede, alle adunanze periodiche del Congresso direttivo e vi presiede, e nei casi di urgenza straordinariamente lo fa convocare: esamina e fa esaminare dal medesimo le domande e i progetti su cui per ordine del Sommo Pontefice è richiesto il parere del Congresso; esamina parimenti l'annuo bilancio della biblioteca, le proposte di spese straordinarie per riparazioni ed acquisti, i progetti dei lavori d'illustrazione e di complemento alle collezioni, ed appone il visto ai relativi atti con quelle avvertenze che reputa del caso.

9.

Tratta in udienza col Sommo Pontefice le cose risguardanti la biblioteca, informa il medesimo sull' andamento e

servizio degl' impiegati, riferisce i miglioramenti proposti e giudicati dal Congresso direttivo confacevoli al buon indirizzo e incremento dell' istituto.

10.

In caso di assenza viene egli rappresentato nelle sue funzioni dai due Sotto-bibliotecari, ciascuno per la parte che respettivamente gli è assegnata.

De ejusdem locum tenentibus.

DEI SOTTO-BIBLIOTECARI

11.

Le attinenze dei due Sotto-bibliotecari, finchè non piaccia al Pontefice di riunirle in un solo soggetto, sono così partite. Ad uno è commessa la direzione dell'economia e della disciplina; all' altro quella dei lavori che concernono la parte scientifica e monumentale. A tale uopo accedono alla biblioteca nei giorni di apertura, per l'opportuna vigilanza e per compiere le loro parti.

12.

Il Sotto-bibliotecario, a cui spatta l'economia, s'occupa della amministrazione dei fondi destinati a dote della biblioteca. A tale effetto fa compilare il ruolo di tutti gl'impiegati e la tabella preventiva delle spese, e li sottopone ogni anno alla Prefettura Palatina col consuntivo. Prende cura dei lavori materiali occorrenti per la biblioteca, come pure degli acquisti deliberati ad incremento del patrimonio scientifico o a decorazione dell' edificio.

13.

In quanto alla disciplina egli ha lo speciale incarico di vigilare acciò che ogni impiegato faccia accuratamente il suo officio ; di richiamare al dovere i morosi e gl'indisciplinati, e di adottare verso i medesimi, con intesa del Cardinale Bibliotecario, gli opportuni provvedimenti.

14.

È commesso al Sotto-bibliotecario cui risguarda la direzione dei lavori che cuncernono la parte scientifica e monumentale di curare la compilazione regolare e completa degl'inventarî e cataloghi, e la sistemazione dell' archivio ; di dar mano e presiedere ai lavori di concetto ; rispondere alle consultazioni ; fare annotare i doni e nuovi acquisti, e ringraziare i donatori.

DEI PREFETTI

De custodibus vel Præfectis.

15.

Dei dûe Prefetti o *Custodi*, il primo risiede nel luogo, ritiene le chiavi degl' ingressi, è responsabile delle consegne e compie le prime parti verso tutti quelli che hanno accesso alla bibliotheca.

Il secondo lo coadiuva ed assente lo supplisce, specialmente nella sopraintendenza allo studio.

16.

Ambedue sono tenuti alla quotidiana e continuata presenza nelle ore di studio, ed in caso di legittimo impedimento hanno cura che la loro assenza non sia simultanea e che l'officio non rimanga senza assistenza.

17.

Vengono immessi al possesso della loro carica dal Cardinale Bibliothecario e dai Sotto-bibliothecarî con atto regolare di consegna, previa verifica di quanto si contiene nella biblioteca. Tale atto deve stendersi in doppio originale, l' uno de' quali si conserva dalla Prefettura Palatina e l' altro rimane nell' archivio della bibliotheca.

18.

Hanno pure le chiavi di tutti gli armadî ove si custodiscono le rare edizione, i manoscritti, i codici e le collezioni

artistiche e archeologiche. Eglino sono garanti che queste chiavi restino sempre sotto la loro custodia e niuno ne possa fare uso senza di loro. Parimenti hanno in consegna tutti i correspondenti indici ed inventarî: di quelli manoscritti e non ancora pubblicati non daranno comunicazione se non a persone debitamente autorizzate.

19.

Essi presiedono alla sala di studio; danno esecuzione ai rescritti di ammissione degli estranei rendendone informato il Cardinale Bibliotecario; ordinano l'estrazione e il trasporto dei volumi richiesti mediante l'assistenza di uno degl' impiegati; mantengono l' ordine, il silenzio, e l'osservanza del Regolamento.

20.

Invigilano acciò nelle ore di studio gli Scrittori ed Assistenti compiano le parti loro assegnate, e gli studiosi non abusino del ricevuto permesso, e non rechino alcuna alterazione o nocumento ai codici e ai volumi sopra cui s'aggirano i loro studî.

21.

Sopravvegliano alla mondezza e al buon assetto di tutte le aule, alla conservazione e integrità materiale di tutte le collezione e suppellettili, curando che gl' inservienti faccione puntualmente i loro ufficî di polizia e di rassettamento, e che qualunque guasto e deperimento sia prontamente riparato.

22.

Ai Sotto-bibliotecarî ed ai Prefetti per l'esercizio del loro impiego vien data speciale facoltà di leggere libri e codici proibiti. Saranno poi muniti di speciali istruzioni circa il poterlo permettere agl' inferiori impiegati ed agli estranei ammessi allo studio.

DEL SEGRETARIO

23.

Il *Segretario* sta agli ordini dei Superiori, attende a quanto spetta alla corrispondenza ed amministrazione. Stende i processi verbali del Congresso leggendoli nelle successive sessioni ; partecipa a chi si appartiene le deliberazioni del medesimo. Compila il diario ove si notano le vicende dell' Istituto, tanto nel materiale, che nel personale, non che il registro dei doni e degli acquisti. Conserva in officio i documenti finchè non siano collocati in archivio, del quale prende cura dietro consegna fattagli dai Sottobibliotecarî col relativo inventario.

DEGLI SCRITTORI

24.

Il corpo degli Scrittori filologi è di tre classi : *ordinarî*, *emeriti*, *onorari*. *De scriptoribus*

Gli *ordinari* sono destinati ai lavori bibliografici e ad opere illustrative e letterarie a servigio della biblioteca secondo le varie lingue dei codici che ivi esistono, cioè greca, latina, ebraica, siriaca, araba, slava ; e secondo la qualità dei pregevoli monumenti che in fatto di storia e belle arti ivi si conservano. *ordinariis,*

Gli *emeriti* sono quelli Scrittori ordinarî che dopo lodevole corso del loro officio sono dichiarati tali dal Sommo Pontefice. — Questi vengono esonerati dal servizio ordinario, ma prendono parte ai lavori ed alle consultazioni quando siano addimandati del loro concorso per volere del Santo Padre, o per deliberazione del Congresso. *emeritis,*

Gli *onorari* sono coloro che per insigni meriti sono decorati dal Sommo Pontefice di tale titolo senza obblighi particolari.

25.

Gli Scrittori *ordinari* sono tenuti alla presenza quotidiana per ore quattro nei giorni assegnati dal calendario. *honoris causa.*

Il loro servizio sia ad esclusivo profitto della biblioteca, segnatamente per la compilazione degl' indici e cataloghi; per la trascrizione o versione dei codici; per le occorrenti storiche e paleografiche illustrazioni; come anche per preparare i materiali delle deliberate edizioni e curarne la pubblicazione, secondo che verrà loro determinato dal Congresso direttivo.

DEL CONGRESSO.

26.

De conventu vel concilio.

Il Congresso direttivo sotto l' alta presidenza del Cardinale protettore discute e risolve gli affari più rilevanti dell' istituto; ha cura della conservazione dei monumenti; sopraintende alla compilazione dei lavori letterarii e alla loro pubblicazione, consentita che sia dal Sommo Pontefice. Quando per ordine del medesimo viene consultato sopra domande e requisiti di concorrenti, o sopra proposte di opere, di acquisti e provvedimenti per la bibliotheca, emette i suoi pareri ragionati e li rassegna al Superiore per cui mezzo furono richiesti.

25.

Fanno parte del Congresso i Sotto-bibliotecarî, i Prefetti e due altri membri nominati dal Sommo Pontefice fra gli Scrittori ordinarî ed emeriti, ed il Segretario. Dovendosi trattare cose relative ai Musei cristiano e numismatico, vi sara invitato il respettivo Prefetto.

28.

Il Congresso ordinariamente si aduna una volta al mese il primo Lunedì non impedito, senza bisogno di speciale convocazione. Il Segretario ne compila gli atti e li registra. Le deliberazioni si prendono a maggioranza di suffragi, previa matura e libera discussione: è riservata al Cardinale Bibliotecario la prerogativa del magis in caso di parità. Devono essere comunicate alla Prefettura dei SS. Palazzi le deliberazioni che riguardano provvedimenti

straordinarî, spese ed altro di pertinenza della medesima, la quale ne fa relazione al Sommo Pontefice per le sovrane risoluzioni.

29.

Gli Officiali superiori si adunano e si concertano fra di loro ogni qualvolta occorre, pel disbrigo degli affari correnti che risguardano i loro speciali offici ed il generale andamento dell' Istituto.

DEGLI ASSISTENTI

30.

Gli *Assistenti* sono in genere tenuti a prestare l'opera loro in qualsiasi lavore e incombenza riguardante l' istituto. Il Congresso direttivo deputa ciascuno di essi, secondo la rispettiva capacità, a materie speciali sotto la dipendenza dell' Officiale all' uopo designato. Le loro incombenze si riferiscono principalmente : — 1° all' assetto delle collezioni e compimento de' cataloghi — 2° all' ordinamento ed alla custodia degli stampati — 3° alla segreteria pei servizî di scritturazione e di amministrazione — 4° ai lavori paleografici — 5° all' estrazione, consegna, registrazione e al ritiro dei codici e libri occorrenti per lo studio — 6° all' accompagnamento di persone ragguardevoli che visitano la biblioteca.

31.

Gli *Assistenti* oltr' essere provati per integrità di principî religiosi e politici e per civiltà e onoratezza, devono essere forniti d' una relativa cultura letteraria e paleografica, ed altresì conoscere alcuna fra le lingue straniere che sono maggiormente in uso.

DEGL' INSERVIENTI

32. *De ministris.*

Per il servizio materiale dell' Istituto e degli annessi Musei, e per la custodia di tutto il vasto edificio, il numero

degl' inservienti viene accresciuto e stabilito in cinque *Bidelli* ed un *Portiere*. Uno fra questi eletto dal Congresso col titolo di *Decano* è responsabile della esatezza di tutti i servizii, compreso quello di guardia.

33.

Nel tempo di servizio essi indossano un vestiario uniforme fornito dalla Prefettura Palatina. Devono stare agli ordini dei Superiori e sotto l'immediata dipendenza dei Prefetti e Segretario, ed eseguire le proprie incombenze con tutta fedeltà, diligenza e cortesia, distinguendosi pel loro tratto rispettoso e civile, tanto verso i Superiori, che verso le persone che accedono alla biblioteca.

34.

È loro vietato di contrarre impegni sotto qualunque forma e per qualunque titolo con le persone, che si recano per lo studio o per le visite alla bibliotheca, e di pretenderne gratificazioni. Le regalie spontanee che venissero loro offerte andranno in commune, e saranno partite in eguali porzioni con la doppia in favore del Decano.

35.

Sono riguardati come inservienti straordinarii i legatori di libri, che provvisoriamente prestano l' opera loro nella biblioteca. Essi stanno sotto l'immediata dipendenza del Sotto-bibliotecario per la economia e dei Prefetti. Per le legature di codici antichi stampati, si useranno le seguenti cautele: — che tali lavori vengano eseguiti in luogo appartato entro il recinto della biblioteca — che niuna legatura si muti se può essere ristaurata — che la vecchia legatura sia conservata quando vi si riconosca interesse o pregio qualunque — che ai legatori si consegnino pochi volumi per volta prendendone nota in apposito registro — che le carte di risguardo recanti qualche scritto o qualsiasi artistico segno e vestigio sieno conservate nei loro luoghi — che la deliberazione delle legature sia prima approvata da Congresso direttivo.

36.

Per tutti i lavori occorrenti nella biblioteca s'impiegano d'ordinario i soli artisti dipendenti dalla Prefettura Palatina. Il Sotto-bibliotecario dell' economia ad essa si rivolge nei casi di bisogno.

37.

L'orario di apertura, presenza e studio, da osservarsi in avvenire, viene ampliato e stabilito secondo il nuovo *Calendario* annesso al presente regolamento.

38.

Nelle vacanze estive dal 1° Luglio al 30 Settembre quantunque s'intermettano i lavori ordinarî, non deve mancare un servizio ristretto di assistenza all'istituto per le contingenze e per i lavori straordinarî.

Un turno di due Assistenti e di un Bidello a cura del Congresso sarà stabilito, acciò faccia il detto servizio regolarmente sotto la direzione dei Prefetti.

SECONDA PARTE

ORDINAMENTO INTERNO

II. De ordine interno.

39.

Tutto il fabbricato e circuito delle sale destinate in vari tempi dai Sommi Pontefici alla biblioteca Vaticana e alle sue collezioni deve rimanere segregato e libero da altri usi e senza comunicazione e subalterni ingressi di altri officii. *De Ædibus.*

40.

Quando le dette collezioni per la loro specifica importanza e pel continuato aumento non potessero coesistere nello stesso recinto senza scapitare del loro pregio artistico e senza recare impedimento alla disciplina e sicurezza della biblioteca, spetterà al Congresso direttivo di riferirne per

mezzo della Prefettura Palatina al Sommo Pontefice,il quale deciderà se e dove debbano essere ordinate in separati gabinetti e acconciamente disposte.

41.

Finchè non sia avvenuta la detta separazione, i presenti ordinamenti e le norme disciplinari della biblioteca si applicano anche alla custodia,conservazione e mostra delle collezioni sopradette.

42.

È interdetto d'introdurre in Biblioteca fuoco e sostanze infiammabili e di visitarla notte tempo.

43.

Il servizio di nettezza per tutto l'edificio si farà dagl'inservienti almeno una volta in ciascuna settimana ed anche straordinariamente se occorre, secondochè verrà loro ordinato dal Sotto-bibliotecario dell' economia e dai Prefetti ai quali ne è commessa la sorveglianza. Per la sala di studio, per la sala d'ingresso e pei gabinetti speciali dovrà farsi ogni giorno prima che abbia luogo l'apertura dello studio.

44.

Ad un bidello per turno è imposto il servizio quotidiano *di guardia*, che consiste nell' aprire la biblioteca mezz'ora prima, senza ammettervi alcuno sino all'ora dell' ingresso: esso prima di partire dovrà percorrere tutto l' edifizio, ed assicurarsi come ogni cosa si trovi in regola.

45.

Gli addetti alla Biblioteca nelle rispettive attinenze di officio sono mallevadori del danno e deperimento che avvenisse per loro malfatto e negligenza.

46.

Rimane fermo il Pontificio divieto, emanato sin dalla fondazione, di estrarre dalla biblioteca e trasferire altrove — non eccettuate le abitazioni entro i Sacri Palazzi — senza la debita licenza del Sommo Pontefice, qualunque volume manoscritto o stampato, qualunque scrittura, capo d'arte ed oggetto qualsiasi della suppellettile letteraria ed artistica ivi esistente. *De suppellectile.*

Resta pure in pieno vigore la pena della scommunica maggiore, riservata in modo espresso al Sommo Pontefice, e confermata in tutti i Motu-proprii finora promulgati oltre le altre pene disciplinari e la riparazione del danno, contro coloro che contravvengono a questo divieto, dal quale non va esente alcuna classe di persone ancorchè costituite in alta dignità, e neppure lo stesso Cardinale Bibliotecario.

47.

Incorrono nella stessa pena coloro che ardiscono di estrarre pagine, di staccare fogli dai codici, oppure li alterano, li corrompono o ne radono i carratteri e le marche, od anche in qualche modo danneggiano con dolo gli stessi codici, i volumi, e gli altri oggetti sopradetti.

48.

Chiunque abbia ottenuto la Ponteficia licenza di estrazione deve esibire l'originale rescritto ai Prefetti, e nell'atto della consegna deve loro rilasciare analoga ricevuta da conservarsi insieme al rescritto nell'archivio: nell'atto poi della restituzione deve farsi esatto riscontro degli articoli consegnati, per accertarne la identità e interezza, restituendo od annullando la ricevuta.

I Prefetti terranno un registro di tali estrazioni all' effetto di eccitare i detentori alla riconsegna, qualora decorso un equo spazio di tempo, o cessato il motivo dell'ottenuto permesso venisse ritardata.

49.

Per gli Officiali dell'Archivio Vaticano vien confermata la speciale licenza loro concessa con l'articolo 36 del Motuproprio 1° Maggio 1884, di attingere notizie dalla biblioteca e di consultarne anche gl' indici e manoscritti pei loro studi. Ma quando avvenga di dovere estrarre ed asportare dalla medesima libri, codici ed altre scritture, dovranno attenersi alla norma ivi determinata, cioè previa intelligenza dei due Cardinali Bibliotecario e Archivista, e mediante scheda di richiesta e corrispondente ricevuta in iscritto.

50.

Tutti i codici e volumi sia manoscritti sia stampati, ed ogetti delle varie collezioni dovranno portare una numerazione inalterabile, e dove si può, una marca indelebile che ne designi la proprietà tassativa della Vaticana.

51.

Per l'accurata e più sicura custodia dei codici e delle collezioni, che si conservano in appartati scrigni ed armadii, sono prescritte queste ulteriori cautele : — doppio inventario, l' uno da conservarsi nell' archivio, e l' altro da servire per lo studio ; — doppia chiave, da ritenersi una in luogo cauto dal 1° Prefetto, e l'altra da lasciarsi in deposito presso la Prefettura de' SS. PP. AA.; — oltre la chiudenda esterna, rete di ferro munita da serrame per esporli all' aria e preservarli da tarlo ; — confronto coll'inventario almeno una volta l'anno in giorni di vacanza alla presenza dei Sotto-bibliotecarî e Prefetti ; — assistenza d' uno dei Prefetti o d'altro impiegato da essi incaricato quando si devono estrarre a richiesta degli studiosi,e pronta chiusura degli armadî fatta che sia la estrazione ; — vigilanza speciale, rigorosa consegna e custodia quando rimangono fuori di posto per causa di studio o legatura ; assistenza assidua di alcuno degli impiegati destinato dal Sotto-bibliotecario dell' economia, quando dai lavoranti si

fanno acconcimi con apertura di armadî e con estrazione degli oggetti che vi si contengono.

52.

Un' attenzione particolare porteranno i Sotto-bibliotecarî ed i Prefetti sopra manoscritti ed oggetti che minacciano deperimento, per ordinarne rispettivamente la trascrizione e il restauro, facendone scrupolosamente conservare i frammenti e le importanti legature, e corredando i residui di opportune note per l'interesse della storia.

53.

Nell' acquisto e nella permuta di codici, di stampati e di oggetti d'arte si avrà per norma, che sempre proceda una stima competente che ne faccia rilevare il pregio ed il valore intrinseco; che se ne consideri il vantaggio comparativo in riguardo alle collezioni esistenti nella biblioteca; che in ogni caso debba precedere il giudizio e la deliberazione del Congresso direttivo con l' approvazione del Cardinale Bibliotecario.

In casi di acquisto urgente e di non notabile spesa potranno i rispettivi Prefetti prendere gli opportuni concerti col Sotto-bibliotecario della economia.

54.

È per massima proibito di dilucidare i codici, di copiare le miniature, le lettere iniziali, gli ornati, e di cavarne eliotipie, fotografie o facsimili.

Le domande per ritrarre disegni o fotografie, e per fare altri lavori simili, che non rechino nocumento agli originali, dovranno essere dirette al Cardinale Bibliotecario il quale, ottenuto il voto del rispettivo Prefetto, potrà secondarle, rimettendo al Sotto-Bibliotecario della disciplina di determinare le norme e condizioni compatibili coll' interno regolamento, e di approvare l'artista che dovrà eseguirli.

55.

Dopo il compimento degl' inventarî e dei cataloghi di ciascuna collezione, sarà cura del Sotto-bibliotecario per gli studî e dei Prefetti, che vengano compilati *indici speciali* con illustrazioni delle pergamene, degli autografi, dei codici miniati, delle rarità bibliografiche, delle raccolte archeologiche ed artistiche, dei disegni e delle incisioni, delle carte idrografiche e geografiche e delle altre pregevoli specialità che si conservano nella Biblioteca.

56.

I Sotto-bibliotecarî ed i Prefetti volgeranno pure la loro sollecitudine all' ordinamento ed alla manutenzione delle numerose collezioni di libri stampati.

A questa importante sezione verranno adetti, a giudizio del Congresso direttivo, Scrittori ed Assistenti, i quali debbano recare a termine gl' indici della medesima, e tener dietro al suo movimento.

La disposizione delle predette collezioni acconciamente collocate nelle respettive sale non potrà essere dipoi variata senza una grave necessità e senza superiore approvazione, mantenendo in ogni caso l' unità e integrità di esse e la loro corrispondenza con i cataloghi e inventarî.

57.

De Bibliothecæ inservientibus.

Per gl' impiegati a servigio della biblioteca, oltre incensurabili qualità religiose e civili, si esige speciale cultura e fisica attitudine, secondo la qualità dell' officio.

58.

Quanto volte la proposta ai vari officî sia rimessa al Congresso direttivo, avrà luogo il sistema del concorso per requisiti, o per esame, secondo la natura dei medesimi.

Lo scrutinio ed esame deve in peculiar modo aggirarsi sul merito e sulla capacità intorno alla lingua, letteratura e disciplina a cui devono essere specialmente destinati. —

In tal caso, se per ordine del Sommo Pontefice il concerrente debba essere sottoposto ad esperimento, il Congresso direttivo presieduto dal Cardinale Bibliotecario vi assiste, invitandovi, se occorre, da reputati collegi e istituti altri professori o persone di provata perizia in quella lingua e dottrina; e previa discussione e segreta votazione di tutti gli esaminatori, fa relazione dell' esperimento col mezzo dello stesso Cardinale al Sommo Pontefice a cui è riservata la scelta.

59.

Fuori di quelli di ruolo, non possono essere amessi nella biblioteca altri impiegati senza speciale facoltà pontificia.

60.

Nelle ore di chiusura della biblioteca è vietato anche agli addetti alla medesima di trattenervisi senza permesso del Sotto-bibliotecario della disciplina e del primo Prefetto.

61.

È obbligo di tutti gl' impiegati di prestar l' opera loro per pubblicazioni e lavori a vantaggio e decoro dell' istituto, e per incarichi che d'ordine del Sommo Pontefice venissero loro commessi.

I lavori da pubblicarsi con autorizzazione del Pontefice a nome della biblioteca, prima di essere messi a stampa, debbono approvarsi da persona a ciò deputata dal Congresso.

62.

È ingiunto a tutti di mantenere il segreto in ordine ad atti e documenti riservati che si custodiscono in biblioteca, ed a lavori che vi si eseguiscono a servizio della Santa Sede. La violazione di tale segreto verrà riguardata come una mancanza grave di fedeltà in officio.

63.

Gli addetti alla biblioteca non possono senza speciale permesso ritenere l'officio di bibliotecarî, di archivisti e di custodi in altri istituti, ed è loro interdetto di fare traffico di manoscritti, di libri e stampe.

64.

La loro condotta nell' interno della biblioteca dovrà essere al tutto corretta e conformata ai regolamenti, ed anche al di fuori dovrà essere onorata e incensurabile, qual si addice ad impiegati del Pontefice e alla qualità dell' istituto a cui appartengono.

65.

Quelli che si rendono biasimevoli coi loro portamenti anderanno soggetti a misure anche di rigore secondo la gravità dei casi.

66.

La retribuzione assegnata agli Officiali ed inservienti della biblioteca viene stabilita dalla tabella esistente presso la Prefettura dei SS. Palazzi.

67.

Per ottenere che il quotidiano servizio di tutti gli impiegati riesca assiduo e diligente, viene ingiunto un registro di *presenza*, nel quale a cura dei Prefetti devono giornalmente notarsi i nomi degl' intervenuti e le ore del prestato servizio.

I permessi di assenza per legittime cause non eccedendi il periodo di giorni 15 si concedono dal Sotto-bibliotecario della disciplina; se per maggiore durata, occorre l' autorizzazione del Congresso ed il beneplacito del Cardinale Bibliotecario.

68.

Per le illegitime assenze e per le abituali negligenze in ufficio, verranno applicate misure disciplinari di ammonizione, o, secondo il caso, di ritenute sullo stipendio.

69.

Il Congresso deve tenersi informato dei lavori che si vanno eseguendo da ciascuno Scrittore ed Assistente, e nel Novembre deve da ognuno di essi esigere una relazione scritta di ciò che ha fatto durante l' anno.

Con questi ed altri elementi il Congresso forma la relazione, da rassegnarsi annualmente al Sommo Pontefice, sullo stato e andamento della biblioteca e servizio degli impiegati.

TERZA PARTE

III. De ordine studiorum ac visitationum.

ORDINAMENTO PER LO STUDIO E PER LE VISITE.

70.

La nuova sala attigua alla biblioteca, testè attuata e fornita di tutto il necessario, è destinata allo studio per gli scrittori e per gli estranei. *De studiis.*

71.

Nei giorni e nelle ore di apertura designati dal nuovo calendario, la sala di studio sarà accessibile a tutti coloro che vi sono debitamente ammessi.

72.

In quanto all'accesso di estranei ed alle comunicazioni di materie di studio, i Prefetti abbiano presente, ed all' opportunità facciano palese quale è la mente dei sommi Pontefici nell' apprire ai privati la loro biblioteca; cioè — — 1° che scopo unico è di favorire la ricerca della verità, l' incremento della religione e della sana scienza; — 2° che le comunicazioni sono limitate ai monumenti, ai codici ed agli oggetti di arte, i quali formano la suppellettile più ricca e più pregevole della Biblioteca; gli stampati, facili a trovarsi nelle pubbliche librerie, non si apprestano ordinariamente agli studiosi se non in quanto abbisognano per lo esame e confronto dei testi a penna; — 3° che non si comunicano atti e documenti d' indole riservata per ragione

di pubblico interesse religioso e sociale, o riferentisi a persone viventi, o a fatti di recente data; — 4° che sta sempre in arbitrio del Pontefice di moderare, e secondo le contingenze anche sospendere e revocare il permesso di accesso e comunicazione a questo suo interno istituto.

73.

L'ammissione degli studiosi alla biblioteca si concede dal sommo Pontefice con particolare rescritto, o immediatamente, o per organo della Segreteria di Stato. Le domande devono essere dirette allo stesso Sommo Pontefice e presentate per mezzo della detta Segreteria, alla quale per cura del Sotto-bibliotecario della disciplina saranno tosto trasmesse quelle, che i postulanti credessero di depositare negli officî stessi della biblioteca.

74.

Nelle relative suppliche dovrà designarsi la qualità dello studio ed accennarsi lo scopo ed uso delle ricerche.

Le persone straniere o sconosciute dovranno inoltre presentare i titoli comprovanti le loro personali qualità.

75.

Ottenuta la licenza pontificia, i Prefetti ammettono i postulanti nella sala di studio, assegnano ad essi un posto, fanno porgere loro la scheda di domanda, nella quale ciascuno indica il codice o volume domandato, e mette la propria firma.

76.

Dei codici o volumi domandati i Prefetti ordinano la estrazione nel modo detto all' art. 19, e fattili col mezzo dei Bidelli trasportare alla sala di studio, li consegnano ai richiedenti dietro ricevuta per ciascun codice distaccata dalla matrice con indicazione dei connotati distintivi del medesimo.

77.

I codici, i volumi ed altri manoscritti ad un medesimo richiedente non si consegnano che uno per volta. Per consultarne contemporaneamente più insieme occorre un permesso speciale dei Prefetti, i quali prescriveranno le cautele nei singoli casi opportune.

78.

È ingiunto agli studiosi di usare la più scrupulosa diligenza nel trattare e svolgere i documenti che ricevono, badando di non soprapporvi oggetti e materie da insudiciarli o da nuocere alla loro integrità e conservazione, ed astenendosi dal farvi annotazioni, segni o cancellature.

79.

Per lavori anche innocui di disegno, facsimile, fotografia e simili dovrà starsi al disposto dell' art. 54, in virtù del quale devono in ciascun caso aver luogo domanda e autorizzazione speciale, ed opportune cautele secondo la qualità del lavoro.

80.

Quelli che osassero commettere sottrazioni a danno della biblioteca, ovvero che osassero staccar fogli, radere o adulterare i caratteri e le marche, o contraffare dolosamente o corrompere i testi, oltre l' azione penale e l'immediata espulsione ed interdizione di accesso, incorrono nella sanzione espressa negli art. 46 e 47 del presente regolamento, cioè nella scomunica maggiore riservata al Sommo Pontefice.

81.

Presiedono alla sala di studio i Prefetti ; hanno sotto di sè un Assistente e due Bidelli per esercitare la debita vigilanza e l'occorrente servizio, e mantenere l'ordine ed il silenzio. Ad ognuno incombe di contenersi con tutti i riguardi di civile rispetto e urbanità : è vietata qualunque discussione, contesa, e qualsiasi molesto rumore.

82.

Non potranno i Prefetti permettere agli estranei di trattenersi nella sala di studio e nei locali della biblioteca fuori dei giorni e delle ore di apertura stabiliti dal calendario.

83.

È bensì in potere dei Prefetti di congedare dalla sala e interdire l'accesso a coloro che abusassero del ricevuto permesso, o contravvenissero alla disciplina ed ai regolamenti.

84.

Non è permessa la trascrizione di testi e documenti manoscritti per mezzo di estranei amanuensi. Quando gli studiosi intendano di farla di propria mano, ne domanderanno il permesso ai Prefetti, i quali sono in facoltà di esaminare il testo prima di annuire, e di esigere la revisione della copia, prima che sia estratta dalla biblioteca.

Se la trascrizione venga domandata direttamente alla biblioteca, i Prefetti vedranno se sia il caso di darne l'incarico ad alcuno degli addetti all'istituto per eseguirla, ovvero di provvedere altrimenti. Il lavoro sarà equamente retribuito.

85.

I Prefetti faranno notare in apposito registro le copie estratte, e raccomanderanno agli studiosi di esibire in dono alla biblioteca un esemplare della pubblicazione che essi faranno con notizie e documenti desunti dalla medesima.

86.

Al termine dell'apertura devonsi in ciascun giorno riprendere i volumi e codici dalle mani degli studiosi, ai quali non si rende l' atto di ricevuta, se non previa restituzione e verifica della interezza ed identità di ciò che era stato loro consegnato.

87.

Nella sala di studio è stabilito uno o più armadi guarniti, ove i Prefetti giornalmente fanno riporre dai Bidelli e provvisoriamente custodire i codici, e tutto ciò che serve allo studio. Le chiavi di questi armadi e la chiave duplicata degli scanni degli Scrittori devono custodirsi dal primo Prefetto.

88.

L'apparato telefonico testè messo in opera nell'ampio perimetro della biblioteca, è destinato esclusivamente ad agevolare l'interno servizio della medesima.

89.

De visitationibus.

I Superiori stabiliranno di concerto per i visitatori un orario consentaneo alla qualità del luogo, subordinato ai bisogni del servizio ed alla generale disciplina dei SS. Palazzi. Non sono ammesse visite nei giorni festivi e nelle ore in cui la biblioteca è chiusa per lavori straordinari.

90.

Nelle ore destinate alla visita sono chiusi gli armadi, gli scrigni e le scancie a vetro, ove si custodiscono le varie collezioni, nè potranno aprirsi senza i Prefetti che ne conservano le chiavi.

91.

L'accesso dei visitatori deve a cura dei Prefetti essere ordinato in maniera, che non avvenga mai senza loro intesa, e che il Portiere od un Bidello rimanga sempre alla porta per introdurli e per ricevere la consegna de' bastoni, ombrelli ed oggetti che ai visitatori non è permesso di portare entro le aule : e che altri due Bidelli, e non meno, sieno destinati ad associarli, non dovendo per regola permettersi visite senza accompagnamento, ed in soverchia moltitudine da ingenerare confusione, ma a separati drappelli, evitando sempre inutili colloqui e prolungati tratteni-

menti. Ai visitatori di riguardo i Superiori stessi fanno cortese officio di compagnia, o deputano una guida erudita fra gli Scrittori od Assistenti.

92.

È obbligo degli accompagnatori d' invigilare attentamente che non si commettano sconci od abusi, che non si tocchino e non si estraggano oggetti dai loro posti, e che non si rechi alcun danno alla suppellettile,ai monumenti, ai mobili ed alle sale della biblioteca. In caso che ciò avvenisse, ne devono prontamente informare i Prefetti, i quali hanno pieno potere di fare espellere gli autori e adottare le opportune misure contro di essi.

Non sono ammessi i così detti ciceroni, o servitori di piazza a fare da guida ai visitatori.

93.

Tutti gli addetti alla biblioteca, essendone avvisati, sono tenuti ad intervenirvi anche fuori delle ore di servizio, quando ufficialmente accede il Sommo Pontefice, e quando per suo invito visitano la biblioteca sovrani, principi e personaggi ragguardevoli.

94.

Ciascuno dei Superiori, per la parte che lo riguarda, curerà la esatta osservanza del presente regolamento, essendo riservata al solo Sommo Pontefice la facoltà di derogarvi.

Resta abrogata ogni,anteriore disposizione che non fosse in conformità del medesimo.

CALENDARIO

per l' apertura e per lo studio e servizio

DELLA BIBLIOTECA VATICANA.

ORE

Calendarium dierum quibus Bibl. Vat. studentibus ac invisentibus pateat.

Ore quattro in ogni giorno ; cioè, dal 1 Ottobre a Pasqua di Risurrezione, *dalle 9 ant. all' 1 pom.;* — da Pasqua al 30 Giugno, *dalle ore 8 ant. al mezzodì.*

GIORNI

Lo studio ed il servizio è quotidiano, meno i giorni qui appresso notati.

VACANZE

In tutte le domeniche e giorni festivi di precetto.

In tutti i giovedì dell' anno.

Nelle feste natalizie, *dal 24 al 28 Dicembre.*

Nella festa della Cattedra di S. Pietro, *18 Gennaio.*

Dal giovedì avanti quinquagesima a tutto il mercoledì delle Ceneri.

Dal mercoledì santo sino al mercoledì dopo Pasqua inclusivo.

Nella stagione estiva, dal 1° Luglio al 30 Settembre.

Nei giorni anniversari dell' elezione e incoronazione del Sommo Pontefice.

Nel giorno anniversario della morte dell' ultimo Pontefice.

Nei giorni di Concistoro pubblico o semipubblico.

Dal giorno della morte del Sommo Pontefice sino all 'incoronazione del Successore.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

Card. Lavigerie, arch. Carthag. et Alger.

DE OPERE AD TOLLENDAM AFRIC. SERVITUTEM SUSCEPTO.

17 OCTOBRIS 1888.

OPUS tibi sane magnum et arduum, urgente Nos caritate mandavimus : scilicet ut omnia fidenter experiri, quaecumque in tua essent potestate, velles, ad prohibendam tot miserorum in Africa servitutem. — Quod tamen ita suscepisti libens, ut facile appareret, qualem animum, ubi salus hominum agitur, quamque excelsum geras. Nunc vero ex litteris tuis intelleximus, et alacriorem te et ardentiorem ea in re quotidie fieri, ut vel summos pro eadem labores non modo non recusare, sed appetere etiam ac deposcere videaris ; proptereaque non possumus, aut etiam non debemus continere Nos, quin his apud te litteris testemur, probari Nobis vehementer coeptus istos tuos, in quibus ipsis pro merito commendandis haud segnes extitisse Episcopos, et scimus et laetamur. Ceterum eum tibi optamus precamurque exitum, quem par est in caussa tam nobili bonaque consequi. — Atque initia quidem satis iubent confidere, si Deo placet, de reliquis. Consentiunt enim summi Europae Principes, quod anno MDCCCLXXVIII in conventu Berolinensi spoponderunt, obviam animosius eundum tam ingenti malo. — In privatis autem hominibus videmus plurimorum misericordiam litteris abs te ac sermone commotam : idque, ut epistola tua confirmat, non modo apud magnanimum genus cives tuos, sed etiam apud Belgas in alienarum solatia calamitatum et ipsos natura paratissimos ; et apud Britannos de mancipiis Aethiopum diu multumque meritos, et apud catholicos e Germania, de quorum pietate, quemadmodum etiam de Lusitanorum, nihil est tam magnum quod non iure expectemus. Pari autem propensione voluntatis et Italos et Hispanos fautores operis adiutoresque futuros, nullo pacto ambigimus. Si servitutis Afrorum indignissimae

Zelum Emin. Purpurati pro delenda Africana servitute Pontifex egregie laudat.

Conventus Berolinensis bonam jubet haberi spem ;

necnon misericordia omnium nationum commota, in liberalitatem parata.

teterrimaeque plenior aliquanto cognitio continuo inflammavit animos, et ad quaerenda remedia fecit alacres, humanitatis simul caritatisque christianae sensibus magnopere excitatis, non inepte coniicimus, quantum ex Europa approbationis gratiaeque hactenus impetravisti, tantumdem operae ac liberalitatis te posthac impetraturum. — Itaque non hortabimur te, neque enim hortatione indiget tam actuosa virtus, sed potius gratulabimur, quod pergas isto animo constantiaque, Deo auspice, coepta persequi. Certe nuspiam episcopalem caritatem tuam utilius collocaveris, nec ulla propemodum re merueris de christiano nomine melius. Est enim cunctorum aeque hominum, non minus christiano quam naturali iure, sancita libertas : Ecclesiamque si qui criminantur aut ullo tempore fuisse servituti conniventem, aut non satis de eadem tollenda laboravisse, ii nec gratos se, nec gnaros rerum probant, cum luculente historia loquatur quid hanc ad rem viri apostolici in ipsa Africa, quid ex urbe Roma, principe catholici orbis, summi Pontifices praestiterint. Tu vero ne dubites quin rebus omnibus, quibus possumus, consilia Nos industriamque tuam simus adiuturi. Cuius voluntatis Nostrae quasi pignus habeto argenteos italicos nummos *ad ter centum millia :* quam tibi summam perhibentes destinamus, ut in collegia, seu *comitatus* abolendae Afrorum servituti institutos, opportune cures partiendam. Nihil profecto optatius esse Nobis potest, quam ferre opem hominibus tam inhumane vexatis : ipsosque ex omni gente catholicos, quorum eximia erga Nos, hoc nominatim anno, liberalitas extitit, nosse iuverit, munificentiae suae fructus huc etiam adhibitos, nimirum ad propulsandas tam immanes iniurias, tuendamque in tot fratribus nostris humanae personae dignitatem. — Macte animo, dilecte Fili Noster, spemque maximam in parente ac servatore cunctorum hominum Deo repone ; cuius munerum auspicem paternaeque Nostrae benevolentiae testem tibi et clero populoque tuo universo Apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Itaque ipsi gratulando, animum Cardinalis stimulat.

Libertatis humanae Ecclesia per saecula strenua vindex.

Pignus bonae suae voluntatis, ingentem pecuniam, iubilaei fructum, Purpurato Principi tribuit.

opus ipsius Apost. benedictione muniens.

Datum Romae apud S. Petrum die 17 octobris 1888, Pontificatus Nostri anno undecimo.

LEO PP. XIII.

ALLOCUTIO

ad fideles Neapolitanae Archidioecesis.

24 OCTOBRIS 1888.

Fidem Neapolitanam, antiquitus notam, hoc anno notissimam Pontifex laudat.

In molte occasioni ci fu dato conoscere ed apprezzare i sentimenti di devozione e di amore che il popolo napoletano professa alla Santa Sede e alla Nostra persona. Ma in un modo speciale lo conoscemmo in quest' anno, per la ricorrenza del Nostro Giubileo sacerdotale, quando in bel numero i cattolici di Napoli, insiene con tanti altri Nostri figli convenuti qui d' ogni paese, vennero a presentarci l' omaggio dei loro augurî e dei loro doni. — Vi vediamo in molto numero anche adesso mentre volge al suo termine l' anno giubilare; e come allora, così anche adesso accogliamo con vivo gradimento i sensi che questa circostanza ha posto sulle labbra del vostro Porporato Pastore; sensi d' inviolabile fedeltà a questa Sede Apostolica e di perfetta unione con Noi, di cui volete dividere non pur le gioie, ma anche i dolori e le amarezze.

Varios Italorum Romam concursus recolit.

La quale dimostrazione Ci riesce tanto più accetta, inquantochè viene ad aggiungersi alle altre molte e singolari che Ci furono date nel corso di questo anno dai cattolici di tutte le parti d' Italia. — Fu numerosissimo il pellegrinaggio generale dello scorso gennaio, fatto con vero slancio di fede, in mezzo a non lievi difficoltà e disagi: al quale altri non pochi successero di mano in mano da quasi tutte le regioni italiane, e recentemente quello del Clero. Tutti poi poterono essere testimoni con qual nobile e generosa gara tutte le città d'Italia, e prime tra esse le più grandi e le più illustri, abbiano contribuito allo splendido successo della mostra Vaticana. —

Unde apparet quantopere Italia mane Sedi Romanae fida atque grata, quantopere Italia maneat.

Così l' Italia cattolica smentisce a fatti chi vorrebbe farla comparire nemica del Pontificato, e protesta contro quelli che da esso tentano di distaccarla. Memore anzi dei grandi beneficî che le vennero dai romani Pontefici, e delle glorie singolari di cui si coperse quando ai medesimi si mantenne fedele ed unita, in mezzo alle trepidazioni dell' ora presente bene addimo-

stra di comprendere d' onde essa possa sperare scampo e salute. Deh! piacesse al cielo che tutti gl' italiani lo comprendessero; e piuttosto che fargli guerra, si consigliassero di circondare il Papato di quel rispetto e di ridonargli quella libertà che all'alto suo grado è dovuta! — Ma in quella vece, voi ben lo sapete, o dilettissimi, figli degeneri con ogni arte e studio si adoperano a combatterlo e ad avvilirlo: le quotidiane ingiurie e contumelie lanciate contro di Noi, che ne sosteniamo le ragioni, non hanno più oramai nè freno nè misura. Di tutto si abusa e da tutto si toglie pretesto; come avvenne delle parole che non ha guari rivolgemmo al pellegrinaggio del Clero, contro le quali più che mai si sfogarono lungamente le ire degli avversarî. Eppure in quelle parole nulla vi fu di nuovo: ciò che allora dicemmo, sempre lo abbiamo detto nel corso del nostro Pontificato. — Sempre abbiamo dichiarato la presente condizione incompatibile con la dignita e l' alta missione del romano Pontefice: sempre abbiamo ridomandato per la Santa Sede uno stato di vera libertà e di non illusoria indipendenza. Per questo altissimo scopo, e non per viste umane, sempre abbiamo rivendicato i sacri diritti del Pontificato ed una effettiva sovranità. Perchè adunque tanta violenza di attacchi e d'ingiurie? Solo perchè fatti e circostanze ben note hanno reso più fieri gli odî, più audaci i propositi contro tutto ciò che tocca le sacre ragioni della Chiesa e della Santa Sede. — E più che altrove la lotta infierisce qui in Roma, eccitata e sostenuta dallo spirito satanico delle sètte: qui, dove tutto parla dei Pontefici e della loro spirituale e temporale sovranità, si sono come concentrate le ire nemiche: qui, anche in circostanze solenni, non si ha ritegno di confermare con nuove offese usurpazioni e violenze che sono ancora nella memoria di tutti. E così, senza comprendere i veri ed alti destini di Roma, si fa prova di menomarne la grandezza, abbassandola alla semplice condizione di capitale di un regno; mentre pur nell' antica sua storia si rivela capo e regina del mondo; e predestinata da Dio Sede del Vicario di CRISTO, è e sarà sempre la capitale del mondo cattolico. — Ma sia quanto

Suorum officiis, Pontifex opponit injurias ab hostibus quotidie acceptas.

Confirmat orationem nuper ad clerum habitam.

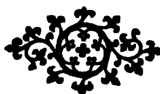
Romam sectarum sedem factam queritur, pristinæ gloriæ vix memorem.

si voglia fiera la lotta, Noi conscii de' Nostri doveri, non abbandoneremo mai la difesa dei grandi interessi della Chiesa e della Sede Apostolica; ma con l'aiuto divino li propugneremo con tanto maggior costanza, quanto maggiore è lo sforzo dei nemici per oppugnarli.

Deo fisus, munus nunquam deseret.

Et ipsi fortes causam Dei invictam agant, apostolica benedictione muniti.

E voi, figli carissimi, e con voi quanti sono cattolici, siate e mostratevi sempre di questa nobile causa costanti e non timidi amici; disertarla sarebbe viltà e somma sciagura. Se a suo danno vedete ora congiurati molti e potenti nemici, desiderosi di opprimerla, non per questo dovete essere voi men fiduciosi e fedeli. La causa della Chiesa è causa di Dio, il quale con provvidenza mirabile la scorge e le infonde quella forza invitta, che nè l'astuzia nè la violenza riuscirono mai a domare. Vi conforti al nobile còmpito la grazia celeste, e la benedizione Apostolica che di tutto cuore impartiamo a Lei, Signor Cardinale, a tutti qui presenti, a tutto il clero e popolo napoletano.

DECRETUM

DE GRATIARUM ACTIONIBUS DIE 31 PROX. DECEMBR. SACR^mo CORDI JESU PERSOLVENDIS.

PLURES catholici orbis sacrorum Antistites supplicia vota Sanctissimo Domino Nostro Leoni Papae XIII nuperrime porrexerunt expostulantes, ut omnes Ecclesiae filii, qui hoc anno, ad finem nunc properante. Eiusdem Sanctissimi Domini Nostri Iubilaeum Sacerdotale ubivis unanimi et impensissimo dilectionis ac religionis studio concelebrarunt, iterum congregentur ad gratiarum actiones Sacratissimo Cordi IESU persolvendas, unde fluenta divinae misericordiae in omnes abundanter emanant. Hisce porro votis et precibus, quae et eximiae in Deum pietatis, et erga IESU CHRISTI Vicarium in terris filialis obsequii praestantissimum extant argumentum, ab infrascripto sacrorum rituum Congregationis Secretario relatis, Sanctitas Sua obsecundans, declarare dignata est a Se maxime probari et commendari, ut in Ecclesiis Metropolitanis, Cathedralibus, Collegiatis, Parochialibus et aliis in quibus, de Reverendissimorum Ordinariorum consensu, placuerit, postrema die, nempe 31 proximi mensis Decembris, ad Divini Cordis cultum Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum publicae fidelium adorationi per aliquod temporis spatium maneat expositum ; Beatae Mariae Virginis Rosarii quinque decades recitentur, ac demum post cantum hymni Ambrosiani, et *Tantum ergo*, additis Orationibus *Deus, cuius misericordiae*, — *Concede nos*, Collectis pro Papa et pro Ecclesia, populo cum Divina Hostia benedicatur. Singulis vero Christifidelibus rite confessis ac sacra Synaxi refectis, qui eiusmodi publicae deprecationi pie interfuerint, et dulcissimum Servatoris nostri IESU CHRISTI Cor pro gratiarum actione ut supra, nec non pro sanctae matris Ecclesiae et Apostolicae Sedis tranquillitate et pace ac pro peccatorum conversione cum fide et

1 NOVEMBRIS 1888.

Plurium antistitum votis obsecundans, SS. D. Leo XIII ultimo anni iubilaei die gratiarum actiones in toto orbe persolvendas commendat,

quarum modus praescribitur,

quibusque indulgentia plenaria adnectitur.

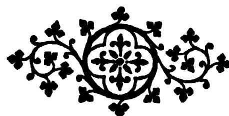
fiducia exoraverint, Beatissimus Pater Indulgentiam plenariam in forma Ecclesiae consueta, animabus quoque in Purgatorio detentis applicabilem, benigne concedit. De postulato autem, quod ab iisdem sacris Praesulibus simul exhibitum fuit, pro elevando annuo festo Sacratissimi Cordis IESU in tota Ecclesia ad ritum duplicis primae classis, Sanctitas Sua sibi reservavit.

Die solemni omnium Sanctorum, 1 novembris, anno 1888.

D. CARDINALIS BIANCHI S. R. C. PRAEFECTUS.

L. ✠ S.

LAURENTIUS SALVATI S. R. C. *Secretarius.*

EPISTOLA

Archiep. et Episc. Americae

DE SUBVENIENDO ITALIS EODEM COMMIGRANTIBUS.

10 DECEMBRIS 1888.

Pontifex deflet atque describit ærumnas tum corporis, tum praesertim animæ in quas incurrunt miseri ex Italia in Americam quotannis turmatim commigrantes.

QUAM aerumnosa et calamitosa sit eorum conditio, qui ex Italia quotannis in Americae regiones ad vitae subsidia quaerenda turmatim commigrant, tam compertum vobis est, ut nihil attineat id fuse per Nos explicari. Imo vero mala, quibus illi premuntur, vos quidem ex propinquo intuemini, eaque, datis non semel ad Nos litteris, commemorata dolenter sunt a plerisque vestrum. Deflendum sane, quod tot miseri Italiae cives, solum mutare inopia coacti, in mala plerumque graviora incurrant, quam quae effugere voluerunt. Ac persaepe ad labores varii generis, quibus vita corporis absumitur, longe miserior adiungitur animorum pernicies. Prima ipsa demigrantium transvectio periculis plena ac detrimentis est : incidunt enim plerique in cupidos homines quorum quasi mancipia fiunt, et gregatim in naves coniecti, atque inhumane habiti, ad depravationem naturae sensim impelluntur. Ubi vero ad destinatas oras appulerunt, linguae et locorum ignari quotidianis operis addicti, improborum insidiis, et potentiorum, quibus sese manciparint, patent insidiis. Qui autem industria sua satis sibi parare potuerunt unde vitam tueantur, versantes tamen assidue inter eos, qui omnia ad quaestum et utilitatem suam referunt, nobiles humanae naturae sensus paulatim exuentes, eorum vitam vivere discunt qui omnes spes et cogitationes suas in terra defixerunt. Huc accedunt obvia passim irritamenta cupiditatum, fraudesque sectarum, quae istic late grassantur religioni infensae, et plerosque in viam trahunt quae ducit ad interitum.

Quæ mala longe graviora fiunt ex inopia sacerdotum

In his autem malis illud longe luctuosius est, quod in tanta multitudine hominum, amplitudine regionum, difficultate locorum, haud facile praesto esse iis potest ea, quae par

italicam linguam callentium.

esset, salutaris cura ministrorum Dei, qui italicae compotes linguae, ipsis verbum vitae tradant, sacramenta administrent, et opportuna subsidia impertiant, quibus eorum erigatur animus in spem bonorum caelestium, et vita spiritus sustentetur ac vigeat. Hinc multis locis rari admodum sunt ii, quibus sacerdos adsit morituris, non rari quibus nascentibus minister deest ad regenerationis lavacrum: plurimi sunt quibus nuptiae, nulla habita Ecclesiae legum ratione ineuntur, unde similis patribus propagatur proles, atque ita passim apud hoc genus hominum oblivione delentur christiani mores, pessimi quique inolescunt.

Pastoris boni munus exsequens in dupliciter suos, Pontifex consilio habendo committit consultationem de optimis ad hoc mala sananda remediis.

Haec omnia Nos reputantes animo, ac miseram tot hominum vicem dolentes, quos quasi oves pastore destitutas deerrare cognoscimus per avia, abrupta et infesta locorum, simulque cogitantes Pastoris aeterni caritatem et monita, Nostri muneris esse duximus, omnem quam possumus eis opem afferre, salubria pascua parare, ac omni qua datur ratione, eorum bono et saluti consulere. Quod eo libentius aggressi sumus, quod caritas hominum, quos eadem ac Nos regio tulit, ad id proniores faciat, ac certa spes teneat, numquam defore Nobis studia vestra operamque adiutricem. Quapropter curavimus, ut in sacro Consilio christiano nomini propagando hac super re consultatio haberetur, eique mandavimus, ut quaesitis et diligenter expensis remediis, quibus tot mala et incommoda possint depelli, sin minus, allevari, quod maxime e re foret proponeret Nobis, utrumque spectans, ut animarum saluti prodesset, atque migrantium molestias, quatenus fieri posset, leniret. Cum vero caussa potissima invalescentium malorum in eo sit, quod infelicibus illis desit sacerdotale ministerium, per quod caelestis gratia impertitur et augetur, plures ex Italia presbyteros istuc mittere decrevimus, qui conterraneos suos noto solentur alloquio; doctrinam fidei ac vitae christianae praecepta doceant ignorata aut neglecta, sacramentorum apud eos salutari ministerio fungantur, succrescentem sobolem ad religionem et humanitatem informent, omnes demum ex quovis ordine, consilio ac ope iuvent, cunctisque foveant curae sacerdotalis officiis. Quo id commodius ac plenius

Conterraneis suis mittit sacerdotes Italos.

10 DECEMBRIS 1888.

ad hunc scopum Collegio Placentiæ nuper instituto,

effici posset, per litteras Nostras 17 Kalendas Decembres anno superiore datas sub annulo Piscatoris, Apostolicum sacerdotum Collegium Placentiae episcopali in sede, curante Ven. Fratre Iohanne Baptista Placentinorum Episcopo constituimus, quo ecclesiastici viri, quos CHRISTI caritas urget, ex Italia conveniant, ut iis excolantur studiis, iis exerceantur muneribus eaque disciplina, per quam strenue et feliciter penes dissitos Italiae cives legatione pro CHRISTO fungantur, et idonei fiant dispensatores mysteriorum Dei.

in quo juvenes bonæ spei ex ipsis Italis Americam incolentibus recipientur, inde ad suos tamquam optimi adjutores cleri reversuri.

Inter alumnos autem huius Collegii, quod quasi Seminarium haberi volumus ministrorum Dei ad salutem Italorum Americam incolentium, iuvenes etiam a vestris regionibus, italis parentibus natos, recipi et institui volumus, modo in sortem Domini vocati sacris cupiant initiari, ut deinde sacerdotio aucti et istuc remeantes, sub vestra pastorali potestate, omnes quarum usus fuerit, Apostolici ministerii partes expleant. Neque vero ambigimus, quin et reduces isti paterna cum caritate excipiantur a vobis, itemque facultates impetrent opportunas sacri ministerii caussa in cives suos, monito parocho, exercendas: quippe ad vos venturi sunt quasi auxiliares copiae, ut sub auctoritate cuiusque vestrum, cuius in dioecesi versantur, sacrae militiae operam navent. Profecto in primo operis exordio tanta haec auxilia haudquaquam erunt, quanta res ac tempus flagitant, neque eorum qui mittendi sunt opera, par esse ita poterit numero et necessitatibus fidelium, ut singulis et remotioribus in locis sacerdotes constitui possint, qui curam animarum gerant. Quamobrem optimum factu censemus, si in dioecesibus, quae advenis ex Italia magis abundant, communia habeantur domicilia sacerdotum, qui exinde digressi circumiacentem regionem peragrent, et sacris expeditionibus excolant. Qua ratione autem, quibusve locis opportunius ea possint constitui, id erit prudentiae vestrae decernere. — Haec omnia quae Apostolicae Nostrae providentiae esse duximus, vobis hisce litteris significanda curavimus. Si quis autem ex vobis compererit sive sensu et iudicio suo, sive collatis cum Fratribus consiliis, aliquid praeterea

Quo autem facilius necessitatibus dissitis satis fiat, suadet Pontifex ut sacerdotibus ad hoc opus validis domus communes aperiantur.

Consilia quævis utilia grate excipiet Pontifex.

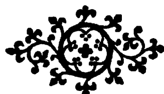
praestari a Nobis posse ad eorum utilitatem et solatium, quorum caussa haec scribimus, sciat se Nobis gratum facturum, si de hoc ad sacrum Consilium fidei propagandae praepositum studiose retulerit.

Ad tantum opus sperat sibi fidelium opes non defuturas.

Ex hoc autem opere, quod ad curam et praesidium plurimarum animarum, omni catholicae religionis solatio carentium suscepimus, fructus Nobis pollicemur uberes, maxime, si accesserint, uti confidimus, ad illud sustentandum tuendumque fidelium, quorum pietati pares suppetant opes, studia et subsidia. — Caeterum adprecati Deum benignissimum, qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire, ut hisce coeptis propitius adspiret, ac prospera det incrementa, Apostolicam benedictionem intimae dilectionis testem vobis, Venerabiles Fratres, et universo Clero ac fidelibus, quibus praeestis, peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 10 decembris 1888, Pontificatus Nostri anno undecimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

Archiepiscopo Turonensi,

DE OBSERVANTIA EPISCOPIS A LAICIS DEBITA.

17 DECEMBRIS 1888.

Pontifex testatur recte a Turonensi episcopo scriptum quoddam iniuriosum fuisse damnatum.

EST sane molestum et grave, adhibere severius eos, qui loco filiorum diligantur: id tamen vel inviti quandoque faciant oportet, qui aliorum salutem procurare ac tueri sancte debent. Multoque severitatis tunc est necessitas maior, cum non sine caussa metuitur ne et graviora fiant incommoda productione temporis, et latius ad offensionem bonorum fluant. — Tales te caussae videntur, Venerabilis Frater, nuper impulisse, ut pro potestate in scriptum quoddam animadverteres, sane reprehendendum, quod esset in sacram Episcoporum auctoritatem iniuriosum, neque unum aliquem ex eis carperet, sed plurimos: quorum agendi regendique ratio sic erat acri descripta stilo et prope in iudicium vocata, quasi maximis sanctisque muneribus defuissent. — Profecto non est ullo modo ferendum, laicos homines, professione catholicos, palam in diariorum paginis tantum sibi arrogare, ut licere putent et contendant, de personis quibuslibet, non exceptis episcopis, liberrime, prout visum fuerit iudicare et eloqui: in rebus omnibus, nisi quae fidem divinam attingant, ita sentire uti libeat, et suo quemque arbitratu agere. —

Culpat libertatem scribendi et loquendi quam sibi quidam laïci arrogant.

In hac caussa nihil esse potest, Venerabilis Frater, cur de assensione et approbatione Nostra dubites. Muneris enim Nostri maxime est vigilare et conniti, ut divina Episcoporum potestas omnino incolumis atque inviolata consistat. Nostrum est pariter imperare et efficere, ut ea ubique honore vigeat suo, neve quidquam a catholicis iustae obtemperationis et reverentiae ulla in parte desideret. Divinum quippe aedificium, quod est Ecclesia, verissime nititur, tamquam in fundamento conspicuo, primum quidem in Petro et successoribus eius, proxime in Apostolis et successoribus Apostolorum Episcopis: quos qui audit vel

Pontificis est vindicare honorem collegii Episcopalis, tantas in Ecclesia partes agentis.

spernit, is perinde facit ac si audiat vel spernat CHRISTUM Dominum. Ex Episcopis constat pars Ecclesiae longe augustissima, quae nimirum docet ac regit homines iure divino: ob eamque rem quicumque eis resistat, vel dicto audiens esse pertinaciter recuset, ille ab Ecclesia longius recedit (1). — Neque vero continenda obtemperatio est, quasi finibus, in rebus ad fidem christianam pertinentibus, sed multo amplius proferenda, videlicet ad res omnes, quascumque episcopalis potestas complectitur. Sunt illi quidem in populo christiano fidei sanctae magistri, at praesunt etiam tamquam rectores et duces, atque ita praesunt, ut de hominum salute, quos habent a Deo creditos, ipsi Deo ratio sit ab illis aliquando reddenda. Unde existit illa Pauli Apostoli ad christianos hortatio: *obedite praepositis vestris et subiacete eis; ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri* (2). — Liquet enimvero et perspicuum est, duplicem hominum esse in Ecclesia ordinem, alterum ab altero natura sua distinctum, pastores et gregem, id est rectores et multitudinem. Prioris ordinis munus est docere, gubernare, moderari vitae disciplinam, praecepta dare: alterius vero officium subesse, obsequi, praecepta sequi, honorem adhibere. Quod si, qui subesse debent, partes eorum qui sunt superioris ordinis sumant, illi non modo temere et iniuria faciunt, sed, quantum in ipsis est, ordinem ab auctore Ecclesiae Deo providentissime constitutum funditus pervertunt. — Si vero forte quisquam in ipso Episcoporum ordine reperiatur non suae satis memor dignitatis, qui religionem officii aliqua ex parte videatur deseruisse, nihil ipsi ob eam caussam de potestate sua decederet; et quamdiu communionem cum romano Pontifice retinuerit, profecto ex eius ditione liceret nemini observantiam in eum atque obedientiam minuere. Contra inquirere in acta Episcoporum, eaque redarguere, nullo modo attinet ad privatos: verum ad eos dumtaxat attinet, qui sacro in ordine illis potestate antecedunt, praecipue ad Pontificem maximum, quippe cui CHRISTUS non agnos

Declarat quousque se extendat officium ipsis obtemperandi.

Munus utriusque in Ecclesia ordinis, pastorum et gregis, definit.

Episcopus, usquedum non a Sedis Romanae communione sejunctus est, jura in obedientiam sibi debitam servat;

quem redarguere non privati, sed superioris Pastoris est,

1. Matth., XVIII, 17. — 2. Heb., XIII, 17.

modo, sed oves, quotquot ubique sunt, ad pascendum commiserit. Ut summum, in gravi aliqua conquerendi materia, concessum est rem totam ad Pontificem romanum deferre; id tamen caute moderateque, quemadmodum studium suadet communis boni, non clamitando aut obiurgando, quibus modis dissidia verius offensionesque gignuntur, aut certe augentur.

17 DECEMBRIS 1888.

præsertim supremi, ad quem, sed moderate, licet rem deferre.

Ita rerum capita, quae potissima sunt, nec convelli queunt, quin Ecclesiae regimen in magnam confusionem perturbationemque compellatur, non semel Nos commemorare habuimus et inculcare. Satis loquuntur et epistola ad legatum Nostrum in Gallia a te iterum commode evulgata, et aliae subinde ad Archiepiscopum Parisiensem, ad Episcopos Belgii, ad nonnullos ex Italia, binaeque litterae Encyclicae ad Episcopos tum Galliae, tum Hispaniae. Nunc ea ipsa documenta rursus commemoramus, rursus inculcamus, spe magna freti, fore quidem ex admonitione et auctoritate Nostra ut animorum motus apud vos per hos dies excitati resideant, confirmentur omnes et conquiescant in fide, in obsequio, in iusta debitaque eorum verecundia, qui sunt sacrae potestatis in Ecclesia compotes. — A quibus profecto officiis non ii solum putandi sunt declinare, qui rectorum auctoritatem aperta fronte repudient, sed ii non minus, qui adversentur et repugnent callide tergiversando et obliquis dissimulatisque consiliis. Obedientiae vera et non fucata virtus non est contenta verbis, sed in animo potissimum et voluntate consistit. — Quoniam vero culpa agitur certe cuiusdam ephemeridis, facere nequaquam possumus quin auctoribus ephemeridum catholicis iterum praecipiamus, ut documenta et praescripta, quorum supra est facta mentio, uti leges sanctas vereantur, neque ab eis ullo pacto discedant. Iidem praeterea hoc in animis persuasum habeant et defixum, se nimirum, si usquam praeterire illud propositum et iudicio suo indulgere non dubitent, sive praeiudicando quod Apostolica Sedes nondum censuerit, sive auctoritatem Episcoporum laedendo, sibique eam arrogando quam habere non possunt, frustra omnino confidere, germanam catholici nominis laudem retinere, aut

Pontifex, alia documenta commemorans idem docentia, ad pacem animos adhortatur.

Obedientia vera quæ sit.

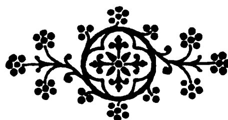
Gravia iterantur monita auctoribus ephemeridum catholicis.

ullo modo prodesse caussae sanctissimae nobilissimaeque posse, quam tuendam ornandamque susceperunt. — Iam vero hoc Nos summopere optantes, ut ad sanitatem redeant quicumque erraverint, et obsequium sacrorum Antistitum in omnium animis penitus inhaereat, Apostolicam benedictionem, tibi, Venerabilis Frater, cunctoque Clero et populo tuo, paternae benevolentiae et caritatis testem, in Domino impertimus.

Episcopo, clero, populo Turonensi apost. bened. impertitur.

Datum Romae apud S. Petrum die 17 decembris 1888, Pontificatus Nostri anno undecimo.

LEO PP. XIII.

ALLOCUTIO

ad S. R. E. Cardinales.

I SINGOLARI beneficî, di cui nel corso di quest'anno si è degnato il Signore di ricolmarci, Ci fanno sentire imperioso il bisogno di rendere alla divina bontà, sul finire dell' anno giubilare, le Nostre più devote ed umili azioni di grazie. — Dimostrazioni di fede e di devozione Ci vennero da ogni parte : la generosità dei piccoli gareggiò con quella dei grandi : la concordia di tutta la cattolicità nell' ossequio e nell' amore verso il suo Capo risplendette di vivissima luce : dovunque si ridestò più vivo l' interesse per la Nostra Persona e per la difesa dei sacri diritti della Sede Apostolica. — Abbiamo perciò con tutto il trasporto dell' animo accondisceso alla proposta, che da varie parti Ci fu fatta, di chiudere l' anno con atti di speciale e solenne ringraziamento. Ed ora vediamo col maggior gradimento che il Sacro Collegio, nell' atto di offrirci i suoi voti per le Feste Natalizie, unisce agli augurî i sensi di doverosa riconoscenza a Dio pei beneficî a Noi compartiti e a Lui rivolge per Noi ferventi preghiere.

24 DECEMBRIS 1888.

Pontifex gratias agit Deo, una cum Sacro Collegio, pro beneficiis singularibus anno jubilaei receptis.

Se non che, mentre è piaciuto al Signore di esserci largo di consolazioni e di conforto, negli arcani suoi consigli non gli è piaciuto di alleviare e di rendere men dura la Nostra condizione ; anzi ha permesso che si aggravasse. — Tutti vedono quale essa sia e a quali estremi si voglia spingere. È ora più che mai la guerra sistematica contro tutto che è cattolico. — Non vi è istituzione di tal natura cui, all' occasione, non si attenti con disposizioni o legislative o amministrative. Non sono rispettate nemmeno le pie fondazioni destinate a portare in lontani paesi, in un col nome italiano, i beneficî della fede ; non le fa sicure nemmeno il diritto meglio provato e riconosciuto dalle stesse supreme corti di giustizia ; chè tosto una nuova legge viene a rendere vana la vittoria. — Le imprese più meritevoli di essere sostenute per onore dell' umanità e della civiltà, come quella contro

Sed etiam queritur de crescente in dies furore hostium Ecclesiæ, quibus nihil sacrum, nihil pium.

la schiavitù e la tratta dei Negri, le vediamo sospettate e meno favorite per questo solo che sono promosse dalla Chiesa e dal Pontefice. — Contro la Santa Sede e la Nostra Persona tutto è permesso, fino agli scherni e le minacce della plebaglia. — I nemici hanno in mano tutte le armi per nuocere; e come non bastassero le antiche, ne hanno fabbricato a posta delle nuove e più terribili.

Hujus furoris ratio est missio divinæ Ecclesiæ,

E tutto questo perchè? La ragione vera è l'odio delle sètte contro la Chiesa cattolica, contro la sua divina missione e contro il potere spirituale del supremo suo Capo. — È questa una verità in più occasioni da non pochi de' nostri nemici apertamente confessata. Ma i più astuti fra essi per nascondere ancora l'empio divisamento, a pretesto delle odiose misure, non cessano di accampare la necessità che ha lo stato di difendersi contro il Pontefice, supposto nemico d'Italia. E nemico d'Italia lo dicono sol perchè fermo nella rivendicazione di una effettiva sovranità a tutela della sua indipendenza.

prætextus vero, defensio contra hostem Italiæ.

Spesse volte abbiamo respinto la stolta ed indegna accusa come un'arte maligna, lungamente usata allo scopo d'inimicare gl' italiani al Pontificato. — Vano è tentare di persuadere chi erra di deliberato proposito: ma per la verità e per coloro che, anche tra' nostri nemici, non sono giunti a tanto, giova ripetere che il far ragione ai giusti reclami e rivendicazioni del romano Pontefice è anzi provvedere alla tranquillità e alla prosperità dell'Italia nella maniera più efficace e più conforme alle sue gloriose tradizioni. — No, non è avversare l'Italia volere che la più grande potenza morale che sia al mondo, abbia nel seno stesso d'Italia dove la Provvidenza da tanti secoli l'ha collocata, quella sovranità vera, per la quale non soggiaccia ad alcun estraneo potere, e agli occhi di tutti apparisca pienamente libera nell'esercizio della sua sublime missione. — No, non è cospirare contro l'Italia adoperarsi a raggiungere quest'intento. Una causa sì nobile sdegna di essere sostenuta per vie tenebrose e per mezzi meno leciti e onesti. I cattolici che la propugnano, convinti di volere con ciò il bene della patria loro più e meglio di qualunque

Sed contra.

Nedum noceat, prodest maxime Italiæ supremam auctoritatem moralem in ipsa sedem habere.

Jus Pontificis palam propugnatur;

altro, dicono altamente quello che vogliono, ed agiscono alla gran luce del giorno, servendosi dei mezzi che le leggi consentono a tutti, la stampa, le proteste, le petizioni. — Si levano, è vero, con grido unanime, a favore dei Nostri diritti misconosciuti e conculcati, i Vescovi e i fedeli di ogni nazione; e questo è prova della grandezza e della vitalità con la quale si collegano strettamente gl' interessi religiosi, morali e sociali di tutto il mondo. — Ma non è vero che in questo concerto di voci taccia l' Italia cattolica. Quali siano i suoi sentimenti verso il Pontefice lo hanno dimostrato le migliaia e migliaia d' italiani venuti in Roma nell' occasione del Giubileo per attestare al Pontefice i sensi della loro devozione ed inconcussa fede. Quali siano i suoi veri sentimenti lo sanno gli stessi avversarî, i quali con destituzioni e minacce, con ogni genere di ostacoli, occulti e palesi, con nuove leggi espressamente sancite, non hanno avuto altra mira che di soffocare la voce dei cattolici italiani e d' impedire in avvenire ogni loro manifestazione a difesa della causa del Papato. — Ma non per questo essi la diserteranno, ne siamo certi. Siano pure potenti i nemici; sia pure che tutto sembri andare a seconda dei loro disegni, non è da perdere per questo la fiducia e il coraggio cristiano. — L' avvenire è in mano di Dio; e Noi in questi giorni di grazia e di salute ardentemente desideriamo che tutti i fedeli, concordi di mente e di volontà, si uniscano a Noi nel supplicare la divina clemenza pei grandi bisogni e della Chiesa e del mondo.

24 DECEMBRIS 1888.

ab orbe catholico universo proclamatur;

defenditur ab ipsa catholica Italia,

cujus vocem hostes premere conantur,

sed incassum.

Intanto, a testimonianza del Nostro particolare affetto ed a pegno delle più elette grazie divine, impartiamo a Lei, signor Cardinale, a tutto il Sacro Collegio, ai Vescovi e Prelati e a tutti qui presenti l' Apostolica benedizione.

LITTERAE ENCYCLICAE

DE VITA SANCTE INSTITUENDA.

30 DECEMBRIS 1888.

Pontifex grate recordatur solemnitates jubilaei, in quibus pignus unitatis Ecclesiae ejusque vitalitatis salutat.

EXEUNTE iam anno, cum natalem sacerdotii quinquagesimum, singulari munere beneficioque divino, incolumes egimus, sponte respicit mens Nostra spatium praeteritorum mensium, plurimumque totius huius intervalli recordatione delectatur. — Nec sane sine caussa: eventus enim, qui ad Nos privatim attinebat, idemque nec per se magnus, nec novitate mirabilis, studia tamen hominum inusitato modo commovit, tam perspicuis laetitiae signis, tot gratulationibus celebratus, ut nihil optari maius potuisset. — Quae res certe pergrata Nobis perque iucunda cecidit : sed quod in ea plurimi aestimamus, significatio voluntatum est, religionisque liberrime testata constantia. Ille enim Nos undique salutantium concentus id aperte loquebatur, ex omnibus locis mentes atque animos in IESU CHRISTI Vicarium esse intentos : tot passim prementibus malis, in Apostolicam Sedem, velut in salutis perennem incorruptumque fontem, fidenter homines intueri : et quibuscumque in oris catholicum viget nomen, Ecclesiam romanam, omnium ecclesiarum matrem et magistram, coli observarique, ita ut aequum est, ardenti studio ac summa concordia. — His de caussis per superiores menses non semel in caelum suspeximus, Deo optimo atque immortali gratias acturi, quod et hanc Nobis vivendi usuram, et ea, quae commemorata sunt, curarum solatia benignissime tribuisset : per idemque tempus, cum sese occasio dedit, gratam voluntatem Nostram, in quos oportebat, declaravimus. Nunc vero extrema anni ac celebritatis renovare admonent accepti beneficii memoriam : atque illud peroptato contingit, ut Nobiscum in iterandis Deo gratiis Ecclesia tota consentiat. Simul vero expetit animus per has litteras publice testari, id quod facimus, quemadmodum tot obsequii, humanitatis, et amoris testimonia ad leniendas curas molestiasque Nostras consolatione non mediocri valuerunt, ita eorum et memo-

Quod pluries infra anni cursum egit, nunc eodem exeunte publice testatur : gratum usque beneficiorum acceptorum animum.

riam in Nobis et gratiam semper esse victuram. — Sed maius ac sanctius restat officium. In hac enim affectione animorum, romanum Pontificem alacritate insueta colere atque honorare gestientium, numen videmur nutumque Eius agnoscere, qui saepe solet atque unus potest magnorum principia bonorum ex minimis momentis elicere. Nimirum providentissimus Deus voluisse videtur, in tanto opinionum errore, excitare fidem, opportunitatemque praebere studiis vitae potioris in populo christiano revocandis. — Quamobrem hoc est reliqui, dare operam ut, bene positis initiis, bene cetera consequantur: enitendumque, ut et intelligantur consilia divina, et re ipsa perficiantur. Tunc denique obsequium in Apostolicam Sedem plene erit cumulateque perfectum, si cum virtutum christianarum laude coniunctum ad salutem conducat animorum: qui fructus est unice expetendus perpetuoque mansurus.

Sed et altius inde sumit consilium.

Obsequium in Apost. Sedem tum dignum fructum capit, si populi christiani vita ad meliora provehitur.

Ex hoc summo Apostolici muneris gradu, in quo Nos Dei benignitas locavit, patrocinium veritatis saepenumero, ut oportuit, suscepimus, conatique sumus ea potissimum doctrinae capita exponere, quae maxime opportuna eque re publica viderentur esse, ut quisque, veritate perspecta, pestiferos errorum afflatus, vigilando cavendoque, defugeret. Nunc vero, uti liberos suos amantissimus parens, sic Nos alloqui christianos universos volumus, familiarique sermone hortari singulos ad vitam sancte instituendam. Nam omnino ad christianum nomen, praeter fidei professionem, necessariae sunt christianarum artes exercitationesque virtutum ; ex quibus non modo pendet sempiterna salus animorum, sed etiam germana prosperitas et firma tranquillitas convictus humani et societatis. — Iamvero si quaeritur qua passim ratione vita degatur, nemo est quin videat, valde ab evangelicis praeceptis publicos mores privatosque discrepare. Nimis apte cadere in hanc aetatem videtur illa Ioannis Apostoli sententia, *omne, quod in mundo est, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitae* (1). Videlicet plerique, unde orti, quo

Quare, ad doctrinæ capita jam sæpenumero exposita nunc Pontifex addit monita de vita sancte instituenda, a qua pendent tum felicitas æterna, tum prosperitas temporalis.

Regnat hodiedum triplex concupiscentia.

1. I Ep., II, 16.

vocentur, obliti, curas habent cogitationesque omnes in haec imbecilla et fluxa bona defixas: invita natura, perturbatoque ordine, iis rebus sua voluntate serviunt, in quas dominari hominem ratio ipsa clamat oportere. — *Ejusdem genesis describitur.* Appetentiae commodorum et deliciarum comitari proclive est cupiditatem rerum ad illa adipiscenda idonearum. Hinc effrenata pecuniae aviditas, quae efficit caecos quos complexa est, et ad explendum quod exoptat inflammata rapitur, nullo saepe aequi iniqui discrimine, nec raro cum alienae inopiae insolenti fastidio. Ita plurimi, quorum circumfluit vita divitiis, fraternitatis nomen cum multitudine usurpant, quam intimis sensibus superbe contemnunt. Similique modo elatus superbia animus non legi subesse ulli, nec ullam vereri potestatem conatur: merum amorem sui libertatem appellat. *Tamquam pullum onagri se liberum natum putat* (1). — *Accedunt incitamenta peccandi ludi scenici, ephemerides, artes, semina morum perversorum.* Accedunt vitiorum illecebrae ac perniciosa invitamenta peccandi: ludos scenicos intelligimus impie ac licenter apparatos: volumina atque ephemeridas ludificandae virtuti, honestandae turpidini composita; artes ipsas, ad usum vitae honestamque oblectationem animi inventas, lenocinia cupiditatum ministrare iussas. Nec licet sine metu futura prospicere, quia nova malorum semina continenter velut in sinum congeruntur adolescentis aetatis. *Adde scholas publicas ab Ecclesiæ tutela avulsas;* Nostis morem scholarum publicarum: nihil in eis relinquitur ecclesiasticae auctoritati loci: et quo tempore maxime oporteret tenerrimos animos ad officia christiana sedulo studioseque fingere, tum religionis praecepta plerumque silent. Grandiores natu periculum adeunt etiam maius, scilicet a vitio doctrinae: quae sepe est eiusmodi, ut non ad imbuendam cognitione veri, sed potius ad infatuandam valeat fallacia sententiarum iuventutem. *necnon doctrinam philosophicam rationalisticam, materialisticam, imo atheisticam,* In disciplinis enim tradendis permulti philosophari malunt solo rationis magisterio, omnino fide divina posthabita: quo firmamento maximo uberrimoque lumine remoto, in multis labuntur, nec vera cernunt. Eorum illa sunt, omnia, quae in hoc mundo sint, esse corporea: hominum et pecudum easdem esse origines similemque naturam: nec desunt qui de ipso

1. Iob, XI, 12.

summo dominatore rerum, ac mundi opifice Deo dubitent, sit necne sit, vel in eius natura errent, ethnicorum more, deterrime. Hinc demutari necesse est ipsam speciem formamque virtutis, iuris, officii. Ita quidem, ut dum rationis principatum gloriose praedicant, ingeniique subtilitatem magnificentius efferunt, quam par est, debitas superbiae poenas rerum maximarum ignoratione luant. — Corrupto opinionibus animo, simul insidet tamquam in venis medullisque corruptela morum ; eaque sanari in hoc genere hominum sine summa difficultate non potest, propterea quod ex una parte opiniones vitiosae adulterant iudicium honestatis, ex altera lumen abest fidei christianae, quae omnis est principium ac fundamentum iustitiae.

1 Decembris 1888.

qua ipsa ratio virtutis pervertitur, quaque de sua superbia per ignorantiam punitur,

sanationis duplici ratione incapax.

Ex eiusmodi caussis quantas hominum societas calamitates contraxerit, quotidie oculis quodammodo contemplamur. Venena doctrinarum proclivi cursu in rationem vitae resque publicas pervasere : *rationalismus*, *materialismus*, *atheismus* peperere *socialismum*, *communismum*, *nihilismum :* tetras quidem funestasque pestes, sed quas ex iis principiis ingenerari non modo consentaneum erat, sed prope necessarium. — Sane, si religio catholica impune reiicitur, cuius origo divina tam illustribus est perspicua signis, quidni quaelibet religionis forma reiiciatur, quibus tales assentiendi notas abesse liquet ? Si animus non est a corpore natura distinctus, proptereaque si, intereunte corpore, spes aevi beati aeternique nulla superest, quid erit caussae quamobrem labores molestiaeque in eo suscipiantur, ut appetitus obedientes fiant rationi ? Summum hominis erit positum bonum in fruendis vitae commodis potiundisque voluptatibus. Cumque nemo unus sit, quin ad beate vivendum ipsius naturae admonitu impulsuque feratur, iure quisque detraxerit quod cuique possit, ut aliorum spoliis facultatem quaerat beate vivendi. Nec potestas ulla frenos est habitura tantos, ut satis cohibere incitatas cupiditates queat ; consequens enim est, ut vis frangatur legum et omnis debilitetur auctoritas, si summa atque aeterna ratio iubentis vetantis Dei repudietur. Ita perturbari funditus necesse est civilem hominum societa-

Enumerantur errores hisce ex causis defluentes, funesta sed logica quadam deductione : socialismus, communismus, nihilismus.

Ad quos totius societatis hostes comprimendos impar erit sola vis.

tem, inexplebili cupiditate ad perenne certamen impellente singulos, contendentibus aliis quaesita tueri, aliis concupita adipisci.

Sed sanabiles Deus fecit nationes,

Huc ferme nostra inclinat aetas. — Est tamen, quo consolari conspectum praesentium malorum, animosque erigere spe meliore possimus. Deus enim *creavit ut essent omnia, et sanabiles fecit nationes orbis terrarum* (1). Sed sicut omnis hic mundus non aliter conservari nisi numine providentiaque eius potest, cuius est nutu conditus, ita pariter sanari homines sola eius virtute queunt, cuius beneficio sunt ab interitu ad vitam revocati. Nam humanum genus semel quidem IESUS CHRISTUS profuso sanguine redemit, sed perennis ac perpetua est virtus tanti operis tantique muneris : *et non est in alio aliquo salus* (2). Quare qui cupiditatum popularium crescentem flammam nituntur opposita legum extinguere, ii quidem pro iustitia contendunt : sed intelligant, nullo se fructu aut certe perexiguo laborem consumpturos, quamdiu obstinaverint animo respuere virtutem Evangelii, Ecclesiaeque nolle advocatam operam. In hoc posita malorum sanatio est, ut, mutatis consiliis, et privatim et publice remigretur ad IESUM CHRISTUM, christianamque vivendi viam.

sua utique virtute,

nempe meritis Jesu Christi Redemptoris.

Remedium ab Evangelio, ab Ecclesia expectandum, tam publicæ quam privatæ vitæ.

Summa Christianæ vitæ est resistere naturæ pravæ.

Iamvero totius vitae christianae summa et caput est, non indulgere corruptis saeculi moribus, sed repugnare ac resistere constanter oportere. Id *auctoris fidei et consummatoris* IESU omnia dicta et facta, leges et instituta, vita et mors declarant. Igitur quantumvis pravitate naturae et morum longe trahamur alio, curramus oportet *ad propositum nobis certamen* armati et parati eodem animo eisdemque armis, quibus Ille, qui *proposito sibi gaudio sustinuit crucem* (3). Propterea que hoc primum videant homines atque intelligant quam sit a professione christiani nominis alienum persequi, uti mos est, cuiusquemodi voluptates, horrere comites virtutis labores, nihilque recusare sibi, quod sensibus suaviter delicateque blandiatur. *Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis* (4) : ita ut consequens sit, Christi non esse, in quibus non exerci-

Qui voluptates sequuntur, vel labores fugiunt, Christi non sunt.

1. Sap., I, 14. — 2. Act., IV, 12. — 3. Heb., XII, 1, 2. — 4. Galat., V, 24.

tatio sit consuetudoque patiendi cum aspernatione mollium et delicatarum voluptatum. Revixit enim homo infinita Dei bonitate in spem bonorum immortalium, unde exciderat, sed ea consequi non potest, nisi ipsis Christi vestigiis ingredi conetur, et cogitatione exemplorum eius mentem suam moresque conformet. Itaque non consilium, sed officium, neque eorum dumtaxat, qui perfectius vitae optaverit genus, sed plane omnium est, *mortificationem Iesu in corpore circumferre* (1). — Ipsa naturae lex, quae iubet hominem cum virtute vivere, qui secus posset salva consistere? Deletur enim sacro baptismate peccatum, quod est nascendo contractum, sed stirpes distortae ac pravae, quas peccatum insevit, nequaquam tolluntur. Pars hominis ea, quae expers rationis est etsi resistentibus viriliterque per IESU CHRISTI gratiam repugnantibus nocere non possit, tamen cum ratione de imperio pugnat, omnem animi statum perturbat, voluntatemque tyrannice a virtute detorquet tanta vi, ut nec vitia fugere nec officia servata sine quotidiana dimicatione possimus. *Manere autem in baptizatis concupiscentiam vel fomitem, haec sancta synodus fatetur ac sentit, quae cum ad agonem relicta sit, nocere non consentientibus, sed viriliter per Iesu Christi gratiam repugnantibus, non valet; quinimo qui legitime certaverit coronabitur* (2). — Est in hoc certamine gradus fortitudinis, quo virtus non perveniat nisi excellens, eorum videlicet, qui in profligandis motibus a ratione aversis eo usque profecerunt, ut caelestem in terris vitam agere propemodum videantur. Esto, paucorum sit tanta praestantia: sed, quod ipsa philosophia veterum praecipiebat, domitas habere cupiditates nemo non debet: idque ii maiore etiam studio, quibus rerum mortalium quotidianus usus irritamenta maiora suppeditat: nisi qui stulte putet, minus esse vigilandum ubi praesentius imminet discrimen, aut, qui gravius aegrotant, eos minus egere medicina. — Is vero, qui in eiusmodi conflictu suscipitur, labor magnis compensatur, praeter caelestia atque immortalia, bonis: in primis quod isto modo, sedata perturbatione partium, plurimum restituitur naturae de dignitate pristina. Hac enim lege est

4 DECEMBRIS 1888.

Mortificatio non consilium, sed officium; non perfectiorum sed plane omnium.

Baptismus delet peccatum, sed non stirpes.

Unde, docente Tridentino, manet lucta ad bene vivendum.

Lucta in summis heroica, necessaria in omnibus.

Laboris fructus sunt:

1. II. Cor. IV, 10. — 2. Conc. Trid. Sess. V, can. 5.

animi libertas, atque hoc ordine generatus homo, ut animus imperaret corpori, appetitus mente consilioque regerentur: eoque fit, non dedere se pessimis dominis cupiditatibus, praestantissima sit maximeque optanda libertas. — *virtutes omnes.* Praeterea in ipsa humani generis societate non apparet quid expectari ab homine sine hac animi affectione possit. Utrumne futurus est ad bene merendum propensus, qui facienda, fugienda, metiri amore sui consueverit? Non magnanimus quisquam esse potest, non beneficus, non misericors, non abstinens, qui non se ipse vincere didicerit, atque humana omnia prae virtute contemnere. — Nec silebimus, id omnino videri divino provisum consilio, ut nulla afferri salus hominibus, nisi cum contentione et dolore queat. *Hæc lucta, qua christiani divino capiti assimilantur,* Revera si Deus liberationem culpae et errati veniam hominum generi dedit, hac lege dedit, ut Unigenitus suus poenas sibi debitas iustasque persolveret. Iustitiaeque divinae cum IESUS CHRISTUS satisfacere alia atque alia ratione potuisset, maluit tamen per summos cruciatus profusa vita satisfacere. Atque ita alumnis ac sectatoribus suis hanc legem imposuit suo cruore sancitam, ut eorum esset vita cum morum ac temporum vitiis perpetua certatio. Quid Apostolos ad imbuendum veritate mundum fecit invictos, quid martyres innumerabiles in fidei christianae cruento testimonio roboravit, nisi affectio animi illi legi obtemperans sine timore? *apostolos, martyres genuit, omnesque salutis sollicitos.* Nec alia via ire perrexerunt, quotquot curae fuit vivere more christiano, sibique virtute consulere: neque igitur alia nobis eundum, si consultum saluti volumus vel nostrae singulorum, vel communi. Itaque, dominante procacitate libidinum, tueri se quemque viriliter necesse est a blandimentis luxuriae: cumque passim sit in fruendis opibus et copiis tam insolens ostentatio, muniendus animus est contra divitiarum sumptuosas illecebras, ne his inhians animus, quae appelantur bona, quae nec satiare eum possunt, ac brevi sunt dilapsura, thesaurum amittat non deficientem in caelis. *Muniendi proin animi contra concupiscentias.* Denique illud etiam dolendum, quod opiniones atque exempla perniciosa tanto opere ad molliendos animos valuerunt ut plurimos iam prope pudeat nominis vitaeque christianae: quod quidem aut perditae nequitiae est, aut

segnitiae inertissimae. Utrumque detestabile, utrumque tale, ut nullum homini malum maius. Quaenam enim reliqua salus esset, aut qua spe niterentur homines, si gloriari in nomine IESU CHRISTI desierint, si vitam ex praeceptis evangelicis constanter aperteque agere recusarint? Vulgo queruntur viris fortibus sterile saeculum. Revocentur christiani mores: simul erit gravitas et constantia ingeniis restituta.

1 DECEMBRIS 1888.

Revocandus honor morum christianorum.

Sed tantorum magnitudini varietatique officiorum virtus hominum par esse sola non potest. Quo modo corpori, ut alatur, panem quotidianum, sic animae, ut ad virtutem confirmetur, nervos atque robur impetrare divinitus necesse est. Quare communis illa conditio lexque vitae, quam in perpetua quadam diximus dimicatione consistere, obsecrandi Deum habet adiunctam necessitatem. Etenim, quod est vere ab Augustino venusteque dictum, transcendit pia precatio intervalla mundi, divinamque devocat e caelo misericordiam. Contra cupiditatum turbidos motus, contra malorum daemonum insidias, ne circumventi in fraudem inducamur, adiumenta petere atque auxilia caelestia iubemur oraculo divino, *orate ut non intretis in tentationem* (1). Quanto id necessarium magis, si utilem dare operam alienae quoque saluti volumus? Christus Dominus, unigenitus Filius Dei, fons omnis gratiae et virtutis, quod verbis praecepit, ipse prior demonstravit exemplo: *erat pernoctans in oratione Dei* (2): sacrificioque proximus *prolixius orabat* (3). — Profecto longe minus esset naturae extimescenda fragilitas, nec languore mores desidiaque diffluerent, si divinum istud praeceptum minus iaceret incuria ac prope fastidio intermissum. Est enim exorabilis Deus, gratificari vult hominibus, aperte pollicitus, sua se munera large copioseque petentibus daturum. Quin etiam invitat ipsemet petere, ac fere lacessit amantissimis verbis: *ego dico vobis, petite et dabitur vobis, quaerite et invenietis, pulsate et aperietur vobis* (4). Quod ut confidenter ac familiariter facere ne vereamur, maiestatem numinis sui similitudine atque imagine temperat parentis suavissimi cui nihil potius, quam caritas

Sed ad hoc est impetrandum Dei auxilium,

Christo iubente verbo,

docente exemplo,

stimulante promissis.

1. Matth., XXVI, 41. — 2. Luc., VI, 12. — 3. Luc., XXII, 43. — 4. Luc., XI, 9.

liberorum. *Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester, qui in caelis est, dabit bona petentibus se* (1)? — Quae qui cogitaverit, non nimium mirabitur si efficientia precum humanarum Ioanni quidem Chrysostomo videatur tanta, ut cum ipsa potentia Dei comparari illam putet posse. Propterea quod sicut Deus universitatem rerum verbo creavit, sic homo impetrat, orando, quae velit. Nihil est rite adhibitis precibus impetrabilius, quia insunt in eis quaedam velut moventia, quibus placari se Deus atque exorari facile patiatur. Nam inter orandum sevocamus ab rebus mortalibus animum, atque unius Dei cogitatione suspensi, conscientia tenemur infirmitatis humanae : ob eamque rem in bonitate et amplexu parentis nostri acquiescimus, in virtute conditoris perfugium quaerimus. Adire insistimus auctorem omnium bonorum, tamquam spectari ab eo velimus aegrum animum, imbecillas vires, inopiam nostram : plenique spe, tutelam atque opem eius imploramus, qui aegrotationum medicinam, infirmitatis miseriaeque solatia praebere solus potest. Tali habitu animi modeste de se, ut oportet, submisseque iudicantis, mire flectitur Deus ad clementiam, quia quemadmodum superbis resistit, ita humilibus *dat gratiam* (2). — Sancta igitur sit apud omnes consuetudo precandi : mens, animus, vox precentur : unaque simul ratio vivendi consentiat, ut videlicet per legum divinarum custodiam perennis ad Deum ascensus vita nostra videatur.

Efficacia orationis commendatur, rationeque monstratur.

Tota hominis vita oratio sit.

Quemadmodum virtutes ceterae, ita haec etiam, de qua loquimur, gignitur et sustentatur fide divina. Deus enim auctor est, quae sint homini vera atque unice per se expetenda bona : itemque infinitam Dei bonitatem, et IESU redemptoris merita eodem auctore cognovimus. Sed vicissim pia precandi consuetudine nihil est ad alendam augendamque fidem aptius. Cuius quidem virtutis, in plerisque debilitatae, in multis extinctae, apparet quanta sit hoc tempore necessitas. Illa enim est maxime, unde non modo vitae privatorum petenda correctio est, sed etiam earum rerum iudicium expectandum, quarum conflictio quietas et securas

Fide genita, oratio fidem nutrit.

1. Matth., VII, 11. — 2. I Petr., V, 5.

esse civitates non sinit. Si aestuat multitudo immodicae libertatis siti, si erumpunt undique proletariorum minaces fremitus, si inhumana beatiorum cupiditas numquam se satis consecutam putat, et si quae sunt alia generis eiusdem incommoda, his profecto, quod alias uberius exposuimus, nihil subvenire melius aut certius, quam fides christiana, potest.

I DECEMBRIS 1888.

Ab imminuta fide procedunt hodiernæ societatis mala.

Locus admonet, ad vos cogitationem orationemque convertere, quotquot Deus ad sua dispensanda mysteria, collata divinitus potestate, adiutores adscivit. Si caussae indagantur privatae publicaeque salutis, dubitandum non est, vitam moresque clericorum posse plurimum in utramque partem. — Meminerint, igitur, se *lucem mundi* a IESU CHRISTO appellatos, quod *luminis instar universum orbem illustrantis, sacerdotis animam splendescere oportet* (1). Lumen doctrinae, neque illud vulgare, in sacerdote requiritur, quia muneris eius est implere sapientia ceteros, evellere errores, ducem esse multitudini per itinera vitae ancipitia et lubrica. In primis autem vitae innocentiam comitem doctrina desiderat, praesertim quod in emendatione hominum longe plus exemplo, quam peroratione proficitur. *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona* (2). Cuius divinae sententiae ea profecto vis est, talem esse in sacerdotibus perfectionem oportere absolutionemque virtutis, ut se tamquam speculum praebere intuentibus queant. *Nihil est, quod alios magis ad pietatem et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt: cum enim a rebus saeculi in altiorem sublati locum conspiciantur, in eos tamquam in speculam reliqui oculos coniiciunt, ex eisque sumunt, quod imitentur* (3). Quare si omnes caveant vigilanter oportet, ne ad vitiorum scopulos adhaerescant, neu consectentur res caducas appetitione nimia, apparet quando id efficere sacerdotes religiosius et constantius debeant. — Nisi quod nec satis est non servire cupiditatibus: illud etiam sanctitudo dignitatis postulat ut sibimetipsis acriter imperare assuescant, itemque omnes animi vires,

Ad quæ sananda præsertim conferunt clericorum vita moresque.

Eluceat sacerdos doctrina, innocentia.

Boni exempli virtutem Conc. Trid. proclamat.

Sacerdotem insuper, teste

1. S. Io. Crysost., *De Sac.*, I, 3, c. 1. — 2. Matth., v, 16. — 3. Conc. Trid. Sess. XXII, c. 1, de Ref.

Bernardo, sui dominum esse oportet, suique vacuum.

praesertim intelligentiam ac voluntatem, quae summum in homine obtinent locum, in obsequium Christi cogere. *Qui relinquere universa disponis, te quoque inter reliquenda connumerare memento imo maxime et principaliter abnega temetipsum* (1). Soluto ac libero ab omni cupidine animo, tum denique alacre et generosum studium concipient salutis alienae, sine quo nec satis consulerent suae. *Unus erit de subditis quaestus, una pompa, unaque voluptas, si quomodo possent parare plebem perfectam. Id omnibus satagent etiam multa contritione cordis et corporis, in labore et aerumna, in fame et siti, in frigore et nuditate* (2). Cuiusmodi virtutem semper experrectam et ad ardua quaelibet, proximorum gratia, impavidam mire fovet et corroborat bonorum caelestium contemplatio frequens. In qua sane quanto plus posuerint operae, tanto liquidius magnitudinem munerum sacerdotalium et excellentiam et sanctitatem intelligent. Iudicabunt illud quam sit miserum, tot homines per IESUM CHRISTUM redemptos, ruere tamen in interitum sempiternum : divinaeque cogitatione naturae in amorem Dei et intendent sese vehementius et ceteros excitabunt.

Inde oritur animarum zelus,

quem corroborat cœlestium contemplatio.

Nil desperandum.

Est eiusmodi cursus ad salutem communem certissimus. In quo tamen magnopere cavendum, ne qui magnitudine difficultatum terreatur, aut propter diuturnitatem malorum de sanatione desperet. Dei aequissima immutabilisque iustitia et rectae factis praemia reservat et supplicia peccatis. Gentes vero et nationes, quoniam ultra mortalis aevi spatium propagari non possunt, debitam factis mercedem ferant in terris necesse est. Utique non est novum, successus prosperos peccanti civitati contingere : idque iusto Dei consilio, qui actiones laudabiles, neque enim est ulla gens omni laude vacans, eiusmodi beneficiorum genere interdum remuneratur : quod in populo romano iudicat Augustinus contigisse. Rata tamen lex est, ad prosperam fortunam omnino plurimum interesse quemadmodum publice virtus, ac nominatim ea, quae parens est ceterarum iustitia colatur. *Iustitia elevat gentem : miseros autem facit populos peccatum* (3). —

Iustus Deus nationibus debita operibus bonis vel malis in terris reservat.

Inde iustitiæ cultus ad bonum commune maxime efficax.

1. S. Bernard. *Declam.*, c. 1. — 2. S. Bernard. Lib. IV, *De Consid.*, c. 2. — 3. Prov., XIV, 34.

Nihil attinet considerationem hoc loco intendere in victricia facinora: nec exquirere, ullane imperia, salvis rebus suis et ad voluntatem fluentibus, gerant tamen velut in imis visceribus inclusum semen miseriarum. Unam rem intelligi volumus, cuius rei plena est exemplorum historia, iniuste facta aliquando esse luenda, eoque gravius, quo fuerint diuturniora delicta. Nos quidem magnopere illa Pauli Apostoli sententia consolatur, *Omnia enim vestra sunt: vos autem Christi, Christus autem Dei* [1]. Videlicet arcano divinae providentiae nutu sic rerum mortalium regitur gubernaturque cursus, ut, quaecumque hominibus accidunt, omnia Dei ipsius gloriae asserviant, itemque sint eorum saluti, qui IESUM CHRISTUM vere et ex animo sequuntur, conducibilia. Horum vero mater et altrix, dux et custos est Ecclesia: quae idcirco cum Christo sponso suo sicut intima atque incommutabili caritate copulatur, ita coniungitur societate certaminum et communione victoriae. Nihil igitur anxii Ecclesiae caussa sumus, nec esse possumus: sed valde pertimescimus de salute plurimorum, qui, Ecclesia superbe posthabita, errore vario in interitum aguntur: angimur earum caussa civitatum, quas spectare cogimur aversas a Deo, et summo rerum omnium discrimini stolida securitate indormientes. *Nihil Ecclesiae par est.... Quot Ecclesiam oppugnarunt, ipsique perierunt? Ecclesia vero caelos transcendit. Talis est Ecclesiae magnitudo: vincit impugnata, insidiis appetita superat..... luctatur nec prosternitur, pugilatu certat, nec vincitur* [2]. Neque solum non vincitur, sed illam, quam perenni haustu a Deo ipso derivat, emendatricem naturae et efficientem salutis virtutem conservat integram, nec ulla temporum permutatione mutabilem. Quae virtus si senescentem vitiis et perditum superstitione mundum divinitus liberavit, quidni devium revocabit? Conticescant aliquando suspiciones ac simultates: amotisque impedimentis, esto iurium suorum ubique compos Ecclesia, cuius est tueri ac propagare parta per IESUM CHRISTUM beneficia. Tunc enimvero licebit experiendo cognoscere, quo lux Evangelii

I Decembris 1888.

Sed in iustis flagellis, Deus suam attingit gloriam, bonorumque felicitatem,

teste Paulo,

necnon Ecclesiae, sponsae Christi.

Mali intereunt,

Ecclesia autem invicta — teste Chrysostomo — nihil de virtute salutifera amittit.

Libertate proin plena polleat, ut, ad quae prosit, ostendere valeat.

1. I Cor., III, 22-23. — 2. S. Io. Chrys. Or. post. Eutrop. captum habita n. 1.

Redit Pontifex ad spem ex jubilæo conceptam.

pertineat, quid virtus Christi redemptoris possit. — Hic annus, qui est in exitu, non pauca, ut initio diximus, reviviscentis fidei indicia praetulit. Utinam istiusmodi velut scintilla crescat in vehementem flammam, quae, absumptis vitiorum radicibus, viam celeriter expediat ad renovandos mores et salutaria capessenda. Nos quidem mystico Ecclesiae navigio tam adversa tempestate praepositi, mentem animumque in divinum gubernatorem defigimus, qui clavum

Christum navigii Ecclesiæ gubernatorem adprecatur ut tempestati imperet,

tenens sedet non visus in puppi. Vides, Domine, ut undique eruperint venti, ut mare inhorrescat, magna vi excitatis fluctibus. Impera, quaesumus, qui solus potes, et ventis et mari. Redde hominum generi pacem veri nominis, quam mundus dare non potest, tranquillitatem ordinis. Scilicet munere impulsuque tuo referant sese homines ad ordinem debitum, restituta, ut oportet, pietate in Deum, iustitia et caritate in proximos, temperantia in semetipsos, domitis

regnumque suum pacatum advenire faciat.

ratione cupiditatibus. Adveniat regnum tuum, tibique subesse ac servire ii quoque intelligant oportere, qui veritatem et salutem, te procul, vano labore exquirunt. Inest in legibus tuis aequitas ac lenitudo paterna : ad easque servandas ultro nobis ipse suppeditas expeditam virtute tua facultatem. Militia est vita hominis super terram, sed ipse *certamen inspectas, et adiuvas hominem ut vincat, et deficientem sublevas, et vincentem coronas* (1).

Atque his sensibus erecto in spem laetam firmamque animo, munerum caelestium auspicem et benevolentiae Nostrae testem, vobis, Venerabiles Fratres, et Clero populoque catholico universo Apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum ipso die natali D. N. IESU 1888, Pontificatus Nostri anno undecimo.

LEO PP. XIII.

2. Cf. S. Aug. in Ps. 32.

EPISTOLA

ad Abbates et priores

Monasteriorum Ordinis S. Benedicti in Austria,

DE UNITATE ORDINIS IBIDEM PROCURANDA.

GRATULATIO unanimis quae a vobis, dilecti filii, et a religiosis sodalibus quibus praeestis Nobis facta est, quod annum ab inito sacerdotio quinquagesimum sospites impleverimus, haud mediocre Nobis attulit solatium et gaudium. Atque eo iucundius Nos affecit ea egregiae voluntatis significatio, quod ab Ordine proficisceretur diu de Ecclesia multumque merito : qui ad expoliendos gentium mores civili cultu et humanitatis artibus cum religione coniunctis utilem ac praestantem operam contulit. Quare amoris testimonia per vos exhibita grata recordatione prosequimur, et digna agnoscimus quibus parem rependamus paternae caritatis vicem. Ex quo fit ut Nobis gaudeamus iampridem cogitationes Nostras fuisse conversas ad provehendas rationes Ordinis vestri, simulque optemus illud ubique penes vos induci, sine quo id quod gessimus perfectum ac frugiferum esse non potest. Nostis scilicet, dilecti filii, restitutum a Nobis in Urbe fuisse antiquum S. Anselmi collegium, ubi Ordinis vestri alumni sincerum haurirent Sancti Parentis sui spiritum, et prope hanc veritatis Cathedram sacras disciplinas docerentur. Proinde hoc opus non modo eo spectabat ut solidae doctrinae laus, qua vester Ordo ab exordiis suis iure gloriatur, eidem illibata maneret ; sed eo praecipue ut alumni perciperent penitus atque incorruptam servare assuescerent eam vitae disciplinam, quae ab immortali Ordinis conditore tradita est. Iam vero ut hoc opus finem suum attingat, necesse est parem, imo eamdem in Monasteriis omnibus vigere disciplinam, ita ut nihil in iis differat, nihil intersit. Secus alumni, quos istinc etiam missum iri

30 DECEMBRIS 1888.

Pro gratulationibus ab Ordine S. Ben. acceptis,

Pontifex grata vice,

ad bonum ejusdem Ordinis procurandum sese iterato confert.

Recolit Collegium S. Anselmi a se restitutum, ejusque scopum duplicem exponit scientiæ ac disciplinæ promovendæ.

Cujus alterius scopi ratio postulat, ut quædam in Austriacis monasteriis vigeat disciplinæ unitas,

confidimus, quum ad suos erunt redituri, diversum nacti spiritum vitaeque genus non se in suas recipi familias autumabunt, sed advenarum instar versari inter alienissimos. Gravior praeterea Nos urget ratio, ut curemus ea tolli discrimina, quae efficiunt ne monasteria vestra paribus regantur institutis. Nam dum ante oculos posita habemus bona multa, quae in Austriaco Imperio praestantur a viris lectissimis vestri Ordinis in curanda animarum salute, in iuvenilis aetatis institutione, in scientiis provehendis rerum divinarum et humanarum, cernimus simul illud desiderari quod ad augendas singulorum et universorum vires plurimum confert, nempe ut monasteria eiusdem regionis sociata sint communi vinculo unius Congregationis, quae ea suo complexu contineat. Atqui eiusmodi coniunctio semper habita est tutissimum monasticae vitae firmamentum, eaque fructus gignit uberrimos in aliis Ordinis monasteriis, quae in Germania, in Hungaria, in Anglia, in Italia, in Helvetia et in transmarinis regionibus sita sunt. Scitum est autem, familias plures in Congregationem non posse coalescere nisi par eademque in omnibus vitae disciplina servetur. Quamobrem ut istuc curas vestras, dilecti filii, Nobiscum intendatis necessum esse prorsus, nedum magnopere expedire, censemus. Vestrum enim est prae ceteris viam et rationem agnoscere, qua communis disciplina in singula Austriae monasteria possit induci, quippe experientia edocti quid res et tempus postulent, optime perspicitis quomodo sancta Ordinis regula locorum ac temporum conditioni adtemperari valeat, quin de illius natura et vi quidpiam detrahatur. Nos autem malumus auctoritate Nostra probare quod optimum factu prudentia vestra censuerit, quam quod Nobis placuerit pro potestate decernere. Statuimus itaque ut singuli et universi Abbates ac Priores monasteriorum Ordinis S. Benedicti, quae in Austria sunt, eorumque Vicarii Salisburgum conveniant die XXVIII Martii anno MCCCCLXXXIX aliisque ab eo dicendis quem conventui praesidem constituerimus, ut collatis consiliis deliberationem habeant de Congregationibus instituendis, deque novis condendis constitutionibus, queis omnia regantur Austriae monasteria,

summe, ad augendas vires, monachis optabilis,

uti testatur ipsa Ordinis benedictini historia.

Quare Pontifex injungit Abbatibus et Prioribus, ut consulant inter se de mediis ad hanc majorem unitatem procurandam opportunis, eadem ipse probaturus.

Diem conventus indicit,

ejusque objectum diffinit.

atque earum formam ad Nos transmittant maioris partis coëuntium suffragiis probatam. Quum vero ea scriptio illuc spectare debeat ut magis magisque in domibus vestris regularis disciplina floreat, vix est ut vos moneamus, lucubrationem vestram iis principiis esse informandam, quibus legiferi Patris vestri regula nititur. Tales itaque sunto Constitutiones novae, ut perfectior atque expeditior per eas fiat observantia votorum, quibus vos Deo devinxit religiosa professio. Imprimis quum nihil magis obsit paupertati quam privati peculii habendi facultas, naviter cavere oportet, ne haec mala labes domicilia monachorum inficiat. Nec praetereunda diligens officiorum descriptio quae ex obedientiae virtute manant, ne segnis incuria in levioribus sensim ad lapsus graviores inducat. Muniendum pariter praesidiis omnibus votum stabilitatis, cuius ope maxime sodales in unam veri nominis familiam coëunt: proinde unus devinciat omnes fraternae caritatis nexus, par sit omnium vivendi agendique ratio, communi omnes utantur mensa, coniunctim precibus, meditationi, spirituali lectioni vacent, simulque ad laxandum a laboribus animum conveniant. Quo perfectior autem familiae imago sit, extrariis famulis aditus ne pateat, ac fratres laici sic admittantur, ut simplicibus obstricti votis spirituali subsint magistro. Neque vero opus est ut vos moneamus, nil tolerandum esse quo turbetur solitudo ac silentium, per quae potissime perficitur morum conversio, adeoque clausurae leges, quibus ea quasi tuto vallo saepiuntur, rigide esse servandas. Denique summa Patrum qui in unum convenerint cura sit, ut religiosi sodales nihil antiquius habeant, quam ut pie riteque sacris operentur, neque a laudibus agendis Deo in Odeo communi unquam abstineant. Sane si ex hisce principiis novae Constitutiones ducantur, iisque monachi religiose paruerint, non dubitamus quin illustrius Ordini decus sit accessurum, et utiliora fidelibus futura sint exteriora ministeria, quae monachi exercent. Ampliora enim gratiarum subsidia eorum laboribus impertiet Deus, et saeculares homines dociliores illis praebebunt aures, quorum virtutem solidam clarius enitere suspexerint.

30 Decembris 1888.

Quales oportet Constitutiones novas insinuat.

Caveatur a privato peculio,

officia nitide describantur.

stabilitas, vitaque communis, familiæ vincula, muniantur.

Loco famulorum extrariorum, laïci fratres adhibeantur.

Silentium ac clausura serventur.

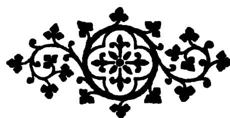
Opus Dei summe colatur.

Ex his elementis novum Ordini decus, et majus fidelibus bonum prosilient.

Nos interim, dilecti filii, certa fiducia nitimur fore, ut paternas Nostras voces excipiatis volentes libentesque, ac desideriis Nostris obsequi alacriter connitamini : hinc divinae benignitatis auspicem Apostolicam benedictionem Vobis et religiosis familiis, quibus praeestis, peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 30 Decembris 1888, Pontificatus Nostri anno undecimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Ill. Antonium Flores

Aequatorianae Reipublicae Praesidem,

DE VICARIATIBUS APOST. AMAZONICIS

PLAGIS CONSTITUENDIS.

EXIMIA pietas tua et studium, quo flagras, ut religionis salutaris vis latius promanet in eos, qui istam, cui praees, regionem incolunt, praeclare enitebant in iis litteris, quas pridie nonas Octobris ad Nos dedisti. His equidem mirifice delectati sumus, eoque iucundius, quod animi sensus et petitiones in iis explicatas non abs te uno profectas intelleximus, sed et ab utroque Ordine amplissimo, penes quem legum iubendarum potestas est. — Quare incertum Nobis non erat, iis litteris sensus exprimi, voluntatem et vota nationis universae. Hoc autem commune studium ut per Vicariatus Apostolicos in plagis Amazonicis constitutos Christi regnum amplificetur in terris, non minus Nobis solatio est, quam decori vobis et laudi. — Perspicuam namque apertamque facit vivam quae viget in populo fidem, simulque in te aliisque qui summae rei praesunt pietatem prudentiae coniunctam, parem gravitati muneris et excelso honoris gradui quem obtinetis. — Ac sane nihil dignius christianis viris et sapientibus civitatis moderatoribus, nihil pariter rei publicae utilius, quam sedulam dare operam, ut ingens hominum multitudo, quae propinqua vestris urbibus et oppidis accolit, excussis ignorantiae tenebris, et posita agresti asperitate morum, luce illustretur evangelicae doctrinae, ac simul humano civilique cultui assuescat. — Propterea tibi, dilecte Fili, nobilis et illustris Vir, dubitandum non est quin pro eo ac debeamus, plurimi faciamus desiderium tuum, adeoque petitiones tuis comprehensae litteris praecipuas curas Nostras ad se converterint. Equidem iam mandavimus prudentibus lectisque viris, quorum

30 IANUARII 1889.

Pontifex Præsidi ac populo Æquatorianæ Reipublicæ pro expressis epistola sensibus gratias agit.

Consilium de Vicar. Apost. in Amazonicis plagis constituendis egregie laudat.

Sperat fore ut mox feliciter ad exitum ducatur.

opera consilioque in huiusmodi negotiis utimur, ut illuc studia sua conferant, optimam quaesituri rationem qua ea res commode riteque valeat expediri. — Nos itaque laeta spes tenet, et eventura feliciter quae in optatis habes, et rem prospere sciteque gestam fructus daturam salutis uberrimos. Imo neque tibi populoque cui praesides benefacti credimus defutura praemia. — Eae namque sylvestres tribus earumque posteritas, quum ope vestra exuerint feritatem pristinam, et cum religione omnes acceperint humanitatis artes, facere non poterunt quin gratias vobis habeant immortales, tantique mercedem muneris vobis adprecentur et impetrent a summo bonorum largitore Deo. Interim tibi, dilecte Fili, nobilis et illustris Vir, gratulamur ex animo quod religioni studens eam inieris viam quae ad veram ducit solidamque gloriam; ac certa fiducia nitimur, te numquam tui dissimilem fore, teque ipsum constanter praestiturum Ecclesiae tam obsequentem filium, quam paratum ad officia adiutorem. Demum paternae caritatis testem Apostolicam benedictionem tibi, duobus publicis Conciliis et universo populo cui praees peramanter impertimus.

Exinde Præsidi amplam mercedem optat.

Præsidi ac populo Aquat. iterum laudatis benedicit.

Datum Romae apud S. Petrum die 30 Ianuarii 1889, Pontificatus Nostri anno undecimo.

LEO PP. XIIII.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE CATHOLICA STUDIORUM UNIVERSITATE IN CIVITATE OTTAWIENSI INSTITUENDA.

CUM Apostolica Sedes omni tempore curas ad tuendam fidei integritatem morumque disciplinam studiosissime adhibuit, tum etiam in eo semper advigilavit, ut ampla domicilia doctrinis, bonisque artibus excolendis catholicae iuventuti paterent, in quibus recta mentis atque animi institutio ad privatam ac publicam societatis humanae utilitatem posset hauriri, eademque cum opus esse censuit, nunquam praetermisit, quin eorum domiciliorum dignitati, stabilitati et prosperitati adserendae, suae auctoritatis et opis praesidia conferret. Istas ob caussas gratissimum fuit Nobis intelligere iam inde ab anno MDCCCXLVIII Ottawae praeclara in urbe Canadensis regionis collegium iuventuti catholicae instituendae conditum fuisse a Iosepho Eugenio Guigues illustris memoriae presbytero Congregationis oblatorum Mariae Immaculatae qui primus Ottawae Episcopus datus est, idemque collegium ampliora in dies incrementa feliciter suscepisse, tum collegii aedificio novis operibus amplificato, tum bibliotheca instituta et museis omnique instrumento ad omnigenam eruditionem comparatis, tum concursu et frequentia alumnorum, quos laus et fama institutionis e longinquis etiam locis excivit, adeo ut collegium ipsum decreto edito a supremo Canadensis regionis Consilio legifero anno MDCCCLXVI dignum iudicatum fuerit, ut iustum ac legitimum universitatis civilis studiorum nomen acciperet, omnibusque donaretur iuribus, quibus ceterae universitates potestatis civilis auctoritate fruuntur. Cum haec collegio Ottawiensi fauste et feliciter evenissent, huic Apostolicae Sedi anno MDCCCLXXXVIII preces oblatae sunt Praepositi Congregationis oblatorum Mariae Immaculatae ac doctorum decurialium collegii, nec non litterae Archiepiscopi Otta-

5 FEBRUARII 1889.

Pontifex testatur Ecclesiam studiorum semper fuisse sollicitam

Laudat collegium Ottawæ a primo ejusdem sedis Episcopo institutum.

Postulantibus ut eidem collegio catholicæ universitatis dignitas conferatur, libens annuit,

wiensis impense postulantium, ut idem Ottawiense collegium tot nominibus commendatum dignitate et iuribus catholicae Universitatis, ex more institutoque Apostolicae Sedis augeretur. Huiusmodi preces Nos libenter excipiendas censuimus. Novimus enim quantas opportunitates habeat Lyceum magnum optimorum studiorum in urbe nobilissima Ottawae Archiepiscopalis cathedrae honore aucta et civilis regionis sede constitutum, quae natura loci media inter alias Canadensis regionis urbes assurgens, omnibus commeantibus facile pervia est ac ex praesentia insuper lectissimorum virorum qui in supremis civilis potestatis consiliis sedent, quique rerum publicarum administrationem gerunt, splendidam capit accessionis dignitatem. Novimus etiam quo studio dilecti filii sodales Congregationis oblatorum Mariae Immaculatae ab anno MDCCCXLVIII rectae institutioni iuventutis operam dederint, curis pariter ac opibus suis in hoc salutare opus eiusque tuitionem ultro collatis, et quantopere semper cordi fuerit eiusdem Congregationis Praepositis apud suos obsequium erga Apostolicam Sedem et sacrorum Antistites, uti decet, tueri et fovere ac praestantes suae Congregationis alumnos ad docendi munus in Ottawiensi collegio promovere, quorum plures in hac alma Urbe in Gregoriano Lyceo Societatis Iesu doctrinae laurea ornati fuere, simulque advigilare ut philosophicae ac theologicae institutiones ex S. Thomae Aquinatis doctrina traderentur ; quibus rebus factum esse compertum habemus, ut plures praeclarique ex Ottawiensium doctorum disciplina alumni prodierint, qui existimationem, et decus institutoribus suis late conciliarunt. Nos igitur hisce rebus rite perpensis, et communibus votis libenter annuentes tum Venerabilis Fratris Iosephi Thomae Duhamel Archiepiscopi Ottawiensis tum Praepositi et sodalium Congregationis oblatorum Mariae Immaculatae, aliorumque illustrium Ottawiensium civium, hisce litteris ad maiorem Dei gloriam, ad incrementum catholicae religionis, ad decus, utilitatemque Canadensis regionis Ottawiense collegium catholicae iuventuti erudiendae a Congregatione oblatorum Mariae Immaculatae conditum, cuius regimen et magisteria

intuitu loci peropportune electi ad hoc munus;

intuitu quoque meritorum Congregationis oblatorum Mar. Immac., cujus laudem celebrat.

Solemniter evehit collegium Ottawiense ad gradum catholicæ Universitatis.

5 Februarii 1889.

Leges ejusdem Sedi Apostolicae approbandas exposcit.

a presbyteris Congregationis eiusdem sub huius Sanctae Sedis et Archiepiscopi Ottawiensis auctoritate geruntur, canonica institutione ad dignitatem catholicae Universitatis studiorum evehimus eidemque Universitati ius attribuimus, ut magisterii lauream aliosque gradus academicos in singulis doctrinae generibus ad consueta universitatum statuta et leges conferre possit. Cum porro plurimum intersit ad prosperitatem Universitatis et decus eam rectis aptisque legibus prudenter instrui, quibus regimini eius opportune consulatur, volumus et statuimus, ut eiusdem Universitatis statuta et leges huic Apostolicae Sedi primo quoque tempore exhibeantur, quo iis mature expensis ea possit suae auctoritatis robur adiicere. Volumus praeterea, ut Apostolici Cancellarii munere in eadem Universitate Venerabilis Frater Archiepiscopus Ottawiensis et qui post eum futuri sunt in Archiepiscopali sede fungantur, atque ut ipse Archiepiscopus et successores eius, nec non alii provinciae Ottawiensis et Torontinae Episcopi, qui seminaria, collegia aliaque huiusmodi instituta praedictae Universitati aggregaverint, rectae, sanaeque doctrinae tuendae in eadem Universitate praesint. Potestatem denique facimus eidem Universitati, ut ad morem Lycei Magni Quebecensis alumnos, qui in seminariis, collegiis, aliisque institutis ecclesiasticarum provinciarum Ottawiensis et Torontinae dumtaxat erudiuntur, in numerum alumnorum suorum adsciscat, eosque iuribus ac ceteros Ottawiensis Lycei auditores favoribus prosequatur. Haec volumus et statuimus ac propterea decernimus has litteras Nostras firmas, validas et efficaces semper existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, atque illis ad quos spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, in omnibus et per omnia plenissime suffragari; sicque in praemissis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam caussarum Palatii Apostolici Auditores, Sedis Apostolicae Nuntios, ac S. R. E. Cardinales etiam de Latere Legatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum esse et inane, si secus super his, a quoquam, quavis auctoritate

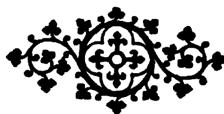
Cancellarium et rectores designat.

Privilegium ei confert aliunde sibi adsciscendi alumnos.

scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus licet speciali atque individua mentione ac derogatione dignis in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 5 Februarii 1889, Pontificatus Nostri anno undecimo.

Pro D. CARD. LEDOCHOWSKI
T. Fausti *Substitutus.*

ALLOCUTIO

Ad S. R. E. Cardinales.

DE MUNERE PACIFICO ECCLESIAE COMMISSO.

NOSTIS errorem sane maximum, per quem multorum animos, libertatis adipiscendae specie deceptos, sensim a IESU CHRISTO Ecclesiaque secedere nostra videt aetas. Scilicet pravarum doctrinarum fructus temporibus moribusque maturati adolescunt: iamque vitium est parvis magnisque civitatibus fere commune, exuere formam christianam, constituere disciplinam civilem, totamque administrare rem publicam, religione posthabita. — Tali animorum habitu Nos quidem affecti cura ac sollicitudine summa, cogitare de remedio numquam intermisimus: vosque ipsi, Venerabiles Fratres, testes estis, operae Nos diligentiaeque in eo plurimum ponere, ut appareat, quo sit tandem miserrimus iste a Deo discessus evasurus, et ut quotquot ad alia aberraverint, referant sese ad liberatorem suum, Unigenitum Dei, in cuius fide patrocinioque conquiescere perpetuo ac fidenter debuissent. His de caussis semper studuimus cum exterarum gentium imperiis eas, quas moris est, vel confirmare necessitudines, vel coniungere. Restituere in praesentia conamur cum potentissimo Russiae imperio: neque diffidimus id, quod est in optatis, ex sententia successurum. Qua in re cogitationes curasque Nostras singulari studio ac pari benevolentia contulimus in rei catholicae apud Polonos statum: quodque ad ordinandam earum dioecesium administrationem magnopere pertinebat, aliquot iam Episcopi designati sunt. Eos ipsos renuntiare hodierna die in hoc amplissimo concessu vestro magnopere libuisset, nisi plus aliquanto temporis tota negotii perfectio desideraret.

11 FEBRUARII 1889.

Pontifex queritur de pulsa e societate religione.

Sollicitudinem suam indefessam testatur ut ad Deum reditus fiat.

Varia studia sua ad hunc finem exponit.

Omnino idem iter, quamquam inimicorum operâ non raro impeditum, sed tamen idem iter, quantum est in Nobis, perseveranti voluntate tenebimus. Atque in hoc proposito

Una societatis spes: Ecclesia catholica;

ea Nos cogitatio confirmat, unum esse perfugium animorum, unam spem sempiternae salutis eamque certissimam, Ecclesiam catholicam : propterea que, in hac plena dimicationum vita mortali, Nostrum est omnes homines ad Ecclesiae sinum, tamquam ex aspero mari ad portum, vocare, maximeque ad confidendum caritati eius impellere : confugientes enim ad sese semper est materno acceptura complexu, adhibendoque Evangelii lumine sanatura. — Praeterea in hanc, quae degitur, aetatem tam ancipites incubuere casus, ut fessis communibus rebus omni ope et contentione subvenire necesse sit. Urgent enim undique, quod vel his ipsis postremis diebus in Urbe vidimus, urgent populares cupiditates inflammatae ac furentes ; et crescente rerum malarum audacia, in ipsa civilis societatis fundamenta impetum conantur facere. Silente religionis voce, sublatoque divinarum metu legum, quae ipsos animi motus in officio continere iubent, quaenam vis esset in civitatibus reliqua satis efficax ad propellenda pericula ? In hoc igitur, quod datur opera revocandis illuc hominibus, ubi praecepta virtutum ac principia conservandi ordinis incorrupta vigent, verissimo afficitur beneficio respublica, egregieque de salute communi meretur.

praesertim in his turbatis temporibus.

In omnium votis est pax.

Sed est et aliud considerandum, quod opportunitatem habet singularem. Nimirum si contigit unquam alias, ut pacatae res concordi populorum voto expeterentur, certe expetuntur maxime hoc tempore, cum in ore est omnium pax, tranquillitas, otium. Testantur summi principes, et quotquot per Europam res publicas gerunt, hoc se velle conarique unice, pacis beneficia tueri : idque valde assentientibus cunctis civitatum ordinibus, quia revera quotidie magis apparet bellorum populare fastidium. Honestissimum fastidium, si quod aliud : nam certare armis potest esse quandoque necessarium, numquam tamen vacat magna mole calamitatum. Quanto autem calamitosius hodie futurum in tanta copiarum magnitudine, tam longe provecta rei militaris scientia, tam multiplici ad internecionem instrumento ? Quae quoties cogitamus, magis ac magis caritate accendimur gentium christianarum, earumque caussâ non

Et certe bella hodie magis unquam formidolosa.

11 FEBRUARII 1889.

possumus non suspenso animo impendentes formidines pertimescere. Nihil est igitur tanti, quanti ab Europa periculum belli prohiberi : ita quidem ut, quidquid in hanc caussam confertur operae, in salutem publicam conferri iudicandum sit. — Verumtamen ad fiduciam rerum tranquillarum, parum est cupere, neque satis inest in mera voluntate praesidii. Similique modo ingentes copiae et vis infinita bellici apparatus hostilem impetum continere, ne erumpat, aliquandiu possunt, quietem parere securam et stabilem non possunt. Immo vero districta minaciter arma ad alendas sunt, quam ad tollendas simultates ac suspiciones aptiora : percellunt animos sollicita expectatione rerum futurarum, atque illud nominatim pariunt incommodi, ut in cervicibus populorum imponantur onera, incertum saepe utrum tolerabiliora bello. — Itaque quaerenda paci fundamenta sunt et firmiora et coniunctiora naturae : propterea quod ius suum vi armisque defendere concessum est non repugnante natura ; sed illud natura non patitur, vim esse iuris efficientem caussam. Quoniam pax tranquillitate ordinis continetur, consequens est ut quemadmodum privatorum, ita et imperiorum concordia in iustitia maxime et caritate nitatur. Violare neminem, alieni iuris vereri sanctitatem, colere fidem benevolentiamque mutuam, perspicuum est vincula concordiae esse firmissima atque immutabilia, quorum adeo pollet virtus, ut vel semina inimicitiarum atque aemulationis nulla esse patiatur. Iamvero utriusque virtutis parentem et custodem Deus esse iussit Ecclesiam suam : quae idcirco nihil habuit, neque est habitura sanctius, quam conservare iustitiae caritatisque leges, propagare, tueri. Hoc proposito terras omnes Ecclesia peragravit : dubiumque est nemini, quin barbaras gentes, iniecto amore iustitiae mitigatas, ab immanitate studiorum bellicorum ad pacis artes humanitatemque traduxerit. Tenues, potentes, qui parent, qui imperant, aeque omnes iubet servare iustitiam, nec quicquam pro iniuria contendere. Ipsa est, quae populos universos, quantumvis vel locis dissitos, vel genere differentes, necessitudine et caritate fraterna coniunxit. Ac probe memor legum atque exemplorum divini auctoris

Describuntur discrimina et onera pacis armatae.

Vera pax in justitia et charitate.

Jam vero harum virtutum custos est Ecclesia,

ipsius testante historia,

docente Conditore Rege pacifico.

sui, qui *rex pacificus* appellari voluit, cuius ipsum natalem caelestia pacis praeconia nunciavere, quiescere vult homines in pulcritudine pacis, ac multa prece studet contendere a Deo, ut belli discrimina a capite fortunisque populorum defendat. Quamdiu autem et opus fuit et per tempora licuit, nulla in re libentius, interposita auctoritate sua, laboravit, quam in reconcilianda concordia, regnisque pacandis.

Huic muneri Pontifex se numquam defuturum profitetur.

His rationibus caussisque maximis et sanctissimis in omni consilio Nostro movemur, Venerabiles Fratres, hisque paremus. Quoscumque tempora casus invexerint, qualiacumque hominum vel iudicia futura sint vel acta, ad eamdem normam dirigetur omnis actio Nostra: ab hac via certum est non discedere. Ad extremum, de incolumitate pacis si mereri alia ratione non licuerit, certe perseverabimus ad Eum, nemine prohibente, confugere, qui potest voluntates hominum, unde vult, torquere, quo vult, inflectere: enixeque precabimur, ut depulso omni bellorum metu, ac debito rerum ordine benignitate sua restituto, veris eisdemque stabilibus firmamentis Europa quiescat.

Novos tres Cardinales proclamat.

Ceterum, venerabiles fratres, priusquam veniamus ad novas Episcoporum cooptationes, adlecturi in perhonorificum Ordinem vestrum sumus tres viros, quorum non ignota vobis ornamenta animi: nimirum IOSEPHUM BENEDICTUM DUSMET ex Ordine Benedictinorum Cassinensium, Archiepiscopum Cataniensem, dignis Episcopo virtutibus, maximeque prudentia et caritate spectatum: IOSEPHUM D'ANNIBALE Episcopum Tit. Charystiensem, S. R. et U. Inquisitionis Assessorem, probitate, modestia, doctrinae copia clarum: ALOISIUM MACCHI Domus Nostrae Pontificalis Praepositum, morum integritate probatum, variisque muneribus atque honoribus nitide functum.

Quid vobis videtur?

Itaque auctoritate omnipotentis Dei, sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, ac Nostra, creamus et publicamus S. R. E. Cardinales ex Ordine Presbyterorum.

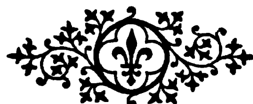
IOSEPHUM BENEDICTUM DUSMET
IOSEPHUM D'ANNIBALE:

11 FEBRUARII 1889.

Ex ordine Diaconorum

ALOISIUM MACCHI.

Cum dispensationibus, derogationibus, et clausulis necessariis et opportunis. In Nomine Patris ✠ et Filii ✠ et Spiritus ✠ Sancti. Amen.

EPISTOLA

Ad Archiepiscopum S. Salvatoris in Brasilia.

21 Februarii 1889.

Pontifex gratias agit pro acceptis a Brasilio devotionis signis.

CERTUM Nobis ac persuasum erat, te aliosque Brasiliae Episcopos in hac temporum difficultate haud segnius adserturos libertatem ac iura Apostolicae Sedis, quam ceteri fecerint sacrorum Antistites. Ideo non insperatum, etsi gratissimum, ad Nos pervenit praeclarum testimonium quod ea de re Nobis praebuere officiosae litterae, quas nuper abs te accepimus aliisque Venerabilibus Fratribus, qui Brasiliensibus Ecclesiis regendis praesunt. — Quo iucundius Nobis hoc officium esset accessit gravitas rerum ac sententiarum, qua non modo dignitatem Nostram tuebamini et rationes catholicae Ecclesiae, sed etiam praecepta sanctissima iuris gentium quae violari quidem vi et armis possunt, at nequeunt everti et extingui. — Apte porro respondit expectationi Nostrae iusta severitas, qua leges improbatis eo concilio latas ut dispensatores mysteriorum Dei, minatione poenarum conterriti, turpiter officium deserant sacrique ministerii exercitium ad eam normam dirigant, quam civilis potestas, non quam CHRISTI doctrina praescripsit. Quibus legibus si parere opus esset, nulla iam foret sacerdotalium munerum sanctitas, nulla religio. Quae cum sint apertissima, haud miramur etiam fidelem populum istius regionis, prout innuitis, eosdem praeseferre sensus, quos litteris vestris explicavistis. — Ea res spem facit fore ut omnium mentibus affulgeat tam manifesta lux veritatis, cunctique cordati homines tam grave et concors de iis quae acta sunt contra Ecclesiam iudicium ferant, ut auctores ipsos rerum ab se gestarum pudeat, iique revocato ad viam iustitiae gradu non minus paci Ecclesiae quam suae et communi saluti prospiciant. — Vos interim pie ac sapienter facitis dum supplici prece ad Deum conversa supremam eius invocatis opem, ut propitius adsit populo suo, neque eum sinat diutius his conflictari molestiis. Optantes itaque ut ad preces vestras, quae et Nostrae sunt, Pater Caelestis inclinet aures, Eumque ro-

Gaudet de vindicato a catholicis hujus regionis Ecclesiæ jure.

Novas leges contra libertatem ministerii sacri latas vehementer damnat.

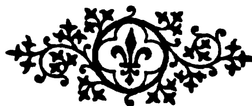
Sperat veritatem sua luce tenebras erroris mox superaturam.

Fidelibus Brasiliæ benedicit.

gantes ut large ac munifice in vos effundat gratiae suae divitias, Apostolicam benedictionem, Nostrae dilectionis testem, tibi, Venerabilis Frater, aliisque Brasiliae Episcopis, itemque Clero et fidelibus vigilantiae vestrae concreditis peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 21 Februarii 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

Ad Archiepiscopos et Episcopos foederatarum Americae septentrionalis civitatum,

QUA UNIVERSITAS WASHINGTON CONSTITUITUR.

7 Martii 1889.

Laudat Pontifex zelum Praesulum foederatarum civit. Amer. septentr.

MAGNI Nobis gaudii caussam affert studium vestrum, quo ad catholicae pietatis incolumitatem ad vestrarum dioecesium utilitates curandas incumbitis, et praesertim ad praesidia paranda, quibus rectae institutioni tum clericorum tum laicae iuventutis, ac doctrinae in omni scientiarum divinarum et humanarum genere ad fidei normam tradendae consulatur. — Quamobrem pergratae Nobis extiterunt litterae vestrae exeunte superiore anno ad Nos datae, quibus Nobis significatis Lycei magni seu Universitatis studiorum, cui in urbe Washington excitandae operam datis, ita coeptum opus feliciter procedere, ut ad tradendas hoc anno in re theologica doctrinas, omnia iam curis vestris rite sint comparata, ac a Venerabili Fratre Ioanne Keane Episcopo titulari Iassensi eiusdem Lycei rectore, quem ad Nos misistis, libenter statuta ac leges vestrae Universitatis excepimus, quas Nostrae auctoritati et iudicio subiecistis. Qua in re omni laude dignissimum iudicamus consilium vestrum, qui anno centesimo ab ecclesiastica hierarchia istic constituta monumentum ac memoriam perpetuam rei auspicatissimae fausta Universitatis vestrae dedicatione statuere decrevistis. Nos itaque cura confestim suscepta explendi iuxta desideria vestra, leges Universitatis vestrae ad Nos allatas, delectis S. E. R. Cardinalibus e sacro consilio christiano nomine propagando cognoscendas et expendendas commisimus, ut de iis ad Nos sua iudicia referrent. — Nunc eorum sententiis ad Nos delatis, Nos postulationibus vestris libenter annuentes, statuta ac leges Universitatis vestrae per has litteras auctoritate Nostra probamus, eidemque propria

Gaudet de mox aperienda universitate in urbe Washington.

Ejus leges sibi a rectore allatas, et cognoscendas dilectis judicibus traditas,

libenter probat, atque firmat,

universitatem juxta eas solemniter instituens.

iustae ac legitimae Universitatis studiorum iura tribuimus. Potestatem itaque academiae vestrae facimus, ut alumnos quorum doctrina experimentis probata fuerit, ad gradus quos vocant academicos provehere possit, itemque ad magisterii lauream, tum in philosophicis et theologicis doctrinis, tum in iure pontificio caeterisque disciplinis in quibus gradus et lauream conferri mos est, cum earum in academiae sede progredientibus annis fuerint magisteria instituta.

Archiepiscopum Baltimorensem ejusdem cancellarium instituit.

— Volumus autem te, dilecte Fili Noster, vosque, Venerabiles Fratres, rectae studiorum rationi et disciplinae alumnorum in vestra Universitate tuendae, vigili cura praeesse, sive per vos ipsos, sive per delectos ex vobis Antistites, quos huic muneri praeficiendos censueritis. — Cum porro princeps inter Episcopales foederatorum Americae septentrionalis statuum sedes Baltimorensis sit, Baltimorensi Archiepiscopo eiusque successoribus munus tribuimus, ut supremi academiae moderatoris seu cancellarii auctoritate fungatur.

Rationem studiorum brevi exponit.

Cupimus praeterea ut studiorum methodus servanda, seu programmata disciplinarum, quae in Universitate vestra tradentur, ac in primis rei philosophicae et theologicae, huic Apostolicae Sedi cognoscenda exhibeantur, quo eius approbatione firma et rata sint, atque uti Universitatis eiusdem magisteria in omni doctrinarum genere ita sint constituta, ut clerici iuvenes ac laici aeque opportunitatem habeant, qua possint pleno doctrinae pabulo nobilem scientiae cupiditatem explere. In his autem magisteriis volumus, ut iuris quoque pontificii et iuris ecclesiastici publici doctrinae tradendae schola instituatur, quam doctrinam his praecipue temporibus magni momenti esse cognoscimus. — Hortamur porro vos omnes, ut vestra seminaria, collegia, aliaque catholica instituta, Universitati vestrae prout in statutis innuitur, adscribi curetis, omnium tamen libertate salva et incolumi.

Ad theologicas et philosophicas scholas etiam incipientes admittendi.

Quo autem uberiores fructus ex variis Lycei Magni disciplinis in plures deriventur, placet ut ad eas scholas praesertim theologicas et philosophicas, ne dum admittantur ii qui ea studia absolverint, ut Concilii plenarii tertii Baltimorensis decreta ferunt,verum et ii etiam qui vel incipiendis vel prosequendis eius scien-

Americanos ad liberalitatem erga novum institutum adhortatur.

tiae curriculis navare operam velint. — Quoniam vero haec magna studiorum Universitas non modo ad patriae vestrae decus augendum pertinet, sed uberes et salutares fructus tum ad sanae doctrinae propagationem, tum ad catholicae pietatis praesidium pollicetur, iure confidimus, Americanos fideles pro sui magnitudine animi, suae liberalitatis opem, ad coeptum opus splendide perficiendum, desiderari a vobis non passuros. Constituta autem per has Nostras litteras Universitate Washingtoniensi indicimus ne ad alia huius generis instituta procedatur inconsulta Sede Apostolica. — Haec quae hisce litteris declaravimus et constituimus, perspicuo argumento fore vobis arbitramur studii et sollicitudinis qua afficimur, ut gloria et prosperitas catholicae religionis in ista regione in dies magis augeatur. Caeterum Deum clementissimum a quo omne datum optimum et donum perfectum dimanat impense rogamus, ut incoepta vestra secundo laetoque exitu ad animorum vestrorum vota fortunet, idque ut feliciter contingat Apostolicam benedictionem sincerae Nostrae dilectionis testem tibi, dilecte Fili Noster, vobisque, Venerabiles Fratres, et universo Clero ac fidelibus,quibus praesidetis,in auspicium omnium caelestium munerum peramanter in Domino impertimus.

eisque benedicit.

Datum Romae apud S. Petrum die 7 Martii 1889, D. Thomae Aquinati sacra, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE CONVENTU ABBATUM ET PRIORUM MONASTERIORUM ORDINIS SANCTI BENEDICTI EX AUSTRIA SALISBURGI HABENDO PRAESIDE S.R.E. PRESB. CARD. SERAPHINO VANNUTELLI.

15 MARTII 1889.

Pontifex testatur benevolentiam suam in Ord. S. Bened. de Ecclesia optime meritum.

SINGULARI benevolentia semper complexi sumus illustrem S. Benedicti Ordinem, quem Nobis commendarunt insignia in Ecclesiam merita, praecellens conditoris virtus, pluriumque alumnorum eius, atque ipsa institutionis veneranda vetustas. Hac benevolentia, quam erga Ordinem universum constanter prae Nobis tulimus, singulas quoque eius partes, uti par est, prosequimur, idque haud omisimus pro re nata testatum facere non obscuris indiciis. Quare non ita pridem peculiares curas, quas res ac tempus poscere videbantur, ad ea monasteria convertimus eiusdem Ordinis quae sita sunt intra fines Austriaci Imperii, ac litteris Nostris die XXX Decembris superioris anni datis ad Abbates et Priores eorumden monasteriorum desiderium et spem, quam fovemus, expressimus ut monachi illic degentes fructus salutis in dies ferant ampliores. Tum consilium patefecimus a Nobis initum, ut in iis monasteriis omnibus par eademque vigeat disciplina vitae, Parentis legiferi spiritu informata et praescriptis congruens, atque ut etiam illic, prout alibi factum est, Congregationes fiant, quae plura monasteria suo complexu contineant. Quo commodius autem possent haec cogitata perfici, conventum indiximus Salisburgi habendum, quo coeant Abbates omnes ac Priores, qui praedictis monasteriis praesunt, eorumque Vicarii, qui collatis consiliis deliberent cum de Congregationibus instituendis, tum de novis condendis constitutionibus, quibus cuncta regantur Austriae monasteria, quae ordinis S. Benedicti nomine et instituto censentur. Primum huius conventus diem praestituimus XXVIII huius mensis et anni, simulque polliciti sumus virum certum a Nobis missum iri, qui delibera-

Recolit litteras 30 Decembris 1888, quibus, ad unionem majorem ejusdem Ordinis in Austriaco Imperio obtinendam, Salisburgi conventus indicebatur.

Præsidem hujus conventus eligit Card. Seraph. Vannutelli,

tionibus praesit et dies dicat, quibus subinde convocati Patres consilium sint habituri. Quapropter ut data praestetur a Nobis fides, atque istius conventus magis illustretur amplitudo, alteri ex Patribus Cardinalibus S. R. E. hanc demandare curam decrevimus. Teque inter alios nominatim, dilecte Fili Noster, ad hoc Praesidis munus eligendum censuimus, quippe cui insuetum non est cum iis versari, quibus es praefuturus et plures conciliavit commoratio haud brevis in Austriaco Imperio, ubi Nuncii Nostri Apostolici perfunctus es muniis. Te itaque istius conventus, quem Salisburgi habendum indiximus, Praesidem per has litteras Nostras constituimus, omnesque tibi tribuimus facultates et iura, quae usui sint ad creditum munus rite obeundum. Quo te ita defungi oportet, ut quidquid ab re est, a deliberationibus amoveatur et cuncti sedulam dent operam novis concinnandis Constitutionibus, quae ad eam exactae normam, quae in litteris Nostris exeunte Decembri datis traditur, eos pariant salutares effectus, quos in iisdem litteris explicavimus. Facilem equidem huius perfunctionem muneris tibi fore confidimus: non enim ambigimus, quin religiosi viri, qui conventum celebraverint, dignos se praebeant Sancti Institutoris alumnos, adeoque cum in rogandis novis legibus, tum in sententiis dicendis eam praeseferant gravitatem et fraternam dilectionem, quae eorum dignitatem ac religionem decet. Id profecto eo etiam valebit, ut susceptum negotium possit expediri celerius: quoniam vero perficiendo operi, quod varium ac multiplex est, diem certum non licet praestituere et quaedam interdum incidunt, quae moram afferunt insperato, ideo prudentiae et arbitrio tuo permittimus, ut, quum e re visum fuerit, praescribas consultandi finem, Patresque congressos dimittas. Quin etiam si quid forte intervenerit, quod cessare suadeat ad tempus, potestatem tibi facimus inchoati conventus intermittendi ut in diem per te statuendum differatur. Demum bona spe ducti talem fore huius conventus exitum, ut eius ope religiosa sancti Benedicti familia florentior vigeat in Austriaco Imperio, simulque optantes alumnis eius ibi degentibus plenius testari paternam caritatem No-

olim Vindobonæ nuntium, eumque rite constituit.

Tenorem futuræ deliberationis præscribit.

Vota facit pro felici successu.

Præsidi potestatem facit indicendi finem congressus;

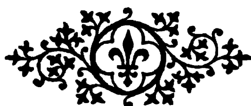
imo, si necesse sit, inchoatum intermittendi, ad opportunum tempus;

demum ei Apostolicam benedictionem impertiendi.

stram, facultatem tibi largimur et munus committimus, ut omnibus qui eumdem conventum celebraverint, Apostolicam benedictionem Nostro nomine impertias. Haec volumus, statuimus et mandamus, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 15 Martii 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

ALLOCUTIO

ad S. R. E. Cardinales, inchoante XII pontificatus anno.

DE REBUS ITALIAE.

2 Martii 1889.

Gratias agit sacro Collegio pro votis, Deo pro auxilio sibi ab ineunte pontificatu praestito.

La devozione e l'affetto di cui sono improntate le parole che a nome del Sacro Collegio ella, Signor Cardinale, Ci ha rivolto, e i voti fatti per la Nostra conservazione e prosperità, non possono non commuoverci vivamente. Ci torna di consolazione e di conforto il sapere che il Sacro Collegio prende la più sincera parte alle Nostre gioie e ai Nostri dolori: gioie e dolori che si alternano sempre nella vita, ma che con più vivo contrasto si manifestarono in questo ultimo anno. Siamo immensamente debitori al Signore per la singolare assistenza prestataci, non solo in questo, ma in tutti gli undici anni di pontificato già trascorsi: ed al cominciare dell'ottantesimo anno di età, sentiamo più che mai il bisogno che le Nostre deboli forze siano potentemente sostenute dall'alto. Tanto più che le difficoltà del governo della Chiesa, in tempi così critici, esigono, da chi ne porta il peso, cure molteplici e gravissime e di tutti i momenti.

Octogesimum inchoans annum, novum a Numine robur impetrat.

Le condizioni generali d'Europa e del mondo, il Sacro Collegio ben lo conosce, sono oltremodo incerte e paurose; e si ripercuotono dolorosamente sulla Santa Sede. Priva di una vera sovranità che ne assicuri l'indipendenza, e sottoposta al potere altrui, non può non risentire le incertezze, i pericoli, i danni cui è esposta l'Italia al di dentro e al di fuori. Onde è che ogni agitazione che sorga all'interno e particolarmente a Roma, ogni disastro che la minacci dall'estero, fa nascere nei cattolici di tutto il mondo apprensioni, ansietà e timori per la sorte del loro Capo. — A questa, che può dirsi fondamentale cagione delle Nostre sollecitudini, altre se ne aggiungono parimenti gravissime, per il lamentevole stato delle cose religiose in Italia. Si è detto, ed anche in altro luogo si è ripetuto, che la Chiesa in

Queritur de conditione S. Sedi facta, qua cogitur omnes angustias pati Italiae internas et externas,

quoque veram libertatem Ecclesia amisit.

Italia gode della maggior libertà e di una condizione la più invidiabile. Ma come ascoltare senza giusta indignazione simili enormezze? Il solo fatto di avere, coll' occupazione del principato civile, tolto alla S. Sede la sua sovranna indipendenza, è già tale offesa che le altre comprende ed abbraccia. Questa offesa tocca direttamente il Capo supremo della cattolicità, e la libertà della sua azione nel mondo: questa violata o comunque impedita, tutto il governo della Chiesa convien che ne soffra. — Ma oltre questa, altre offese abbiamo a deplorare contro il Nostro spirituale potere in Italia. Qui l'esercizio del ministero episcopale nei nuovi pastori che Noi nominiamo soffre indugi od impedimenti pel così detto *Exequatur*, che per sistema si differisce sempre di molti mesi, e diviene per l'autorità laica il mezzo di assoggettare le persone, da Noi con diligentissima ponderazione prescelte, ad inquisizioni fiscali, talora anche della più bassa specie. Nè è nuovo il caso che a persone degnissime, giudicate da Noi adatte agli speciali bisogni di alcune diocesi, sia negato il possesso della mensa; la qual cosa, oltre la privazione dei mezzi necessarî alla vita, porta pure funesti effetti su molti atti della giurisdizione episcopale, indispensabili al governo di una diocesi. Ma non basta; chè per alcune nomine s' impongono vincoli anche più forti coi pretesi diritti di patronato, prima abbandonati e non esercitati per più anni, poi ripresi e mantenuti duramente: i quali peraltro non potendosi da Noi in alcun modo ammettere per mancanza di ogni fondamento giuridico e delle condizioni volute dai canoni per esercitarli, avrebbero per effetto di lasciare indefinitamente senza pastori un numero non piccolo di diocesi. E infatti ve ne sono al presente non poche, vacate da qualche anno, e tutte sommamente desiderose di avere in mezzo a loro i Vescovi da Noi da lungo tempo nominati.

Queritur de modo tyrannico quo abusus Exsequatur *dictus vexat electos a Summo Pontifice ad regendas diœceses.*

Queritur de juribus patronatus illegitime vindicatis, unde plures ecclesiæ pastoribus carent.

Nè basta ancora: ricordiamo, solo accennando, e le difficoltà opposte alla recluta del giovane Clero e alle vocazioni ecclesiastiche; e la sottrazione di tanti operai evangelici per la dispersione degli Ordini religiosi; l' esclusione della Chiesa dal pubblico insegnamento; le disposizioni del nuo-

Alias permultas vexationes enumerat, genuinæ libertati maxime contrarias.

vo codice penale contro il Clero; la confisca di una gran parte della sostanza ecclesiastica; gli atti già consumati e gli altri che si minacciano a danno delle Opere pie, dei pii sodalizi e di qualsiasi istituzione cattolica; il favore accordato alle sètte, nemiche giurate del nome cristiano. — Sarebbero queste per avventura le prove della sconfinata libertà, di cui gode ora la Chiesa in Italia?

Quæ, si Ecclesiæ, Italiæ imprimis nocent.

Questo stato di cose, se nuoce alla Chiesa, è funestissimo all' Italia, e le fa correre tutti i danni di cui è causa alle nazioni l' oblio e il disprezzo della religione. Abbiamo ricordato, non ha guari, il grande interesse che vi è per le nazioni di non allontanarsi da Cristo e dalla sua Chiesa, senza la cui sovrumana virtù invano si spera di contenere i popoli nel dovere e di assicurar loro i beneficî inestimabili della pace. — Ciò vale in modo tutto proprio per l' Italia, che fatta centro per Roma della religione divina e favorita dalla Provvidenza più di ogni altra nazione, dovrebbe provare tanto più gravemente le conseguenze del suo allontanamento da Cristo, quanto maggiore sarebbe la sua ingratitudine. Le nazioni, come gl' individui, quando si scostano dalla via tracciata loro dalla Provvidenza, vanno miseramente in decadenza ed a certa rovina. È follia sperare che l' Italia possa godere prosperità, facendo guerra alla religione di Cristo. È follia sperare che l' Italia possa aver pace, sicurezza, tranquillità, finchè si mantiene viva la lotta contro il Papato, se ne conculcano le ragioni, e gli si nega quella condizione di vera sovranità, che è efficace tutela della sua indipendenza. Vegga pertanto il popolo italiano e riconosca alfine dove e quali siano i suoi veri amici; e seguendo l' impulso dell' indole sua, profondamente religiosa e cristiana, s' ispiri sempre alle gloriose tradizioni dei suoi tempi migliori.

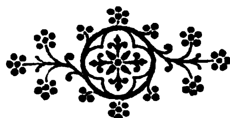
Sors Italiæ sorti Ecclesiæ arctissime connectitur.

Utinam tandem sapiat.

Deo fisus, Sacro Collegio benedicit.

Intanto Noi, tra le difficoltà che Ci circondano, confidati negli aiuti del cielo e nella santità della causa che sosteniamo, sicuri della costante cooperazione del Sacro Collegio, proseguiremo animosi l' opera Nostra, aspettando ed affrettando colla preghiera il momento della misericordia per la Chiesa e per la società. Ed attestando nuovamente al

Sacro Collegio il Nostro grato animo, a pegno di specialissimo affetto, impartiamo ad esso e ai singoli suoi membri, come pure ai Vescovi e Prelati e a quanti sono qui presenti, l' Apostolica benedizione. *2 MARTII 1889.*

EPISTOLA

ad Episcopos Mexicanos.

14 MARTII 1889.

Pontifex gratias agit Episcopis Mexicanis pro virili contra iniurias S. Sedi factas protestatione.

PATI sane non poterat zelus et religio vestra, per novas leges in hac urbe latas violari impune dignitatem Nostram et Ecclesiae iura, quin iustas ederet querelas et quae gesta sunt gravi expostulatione improbaret. Quare nec praeter opinionem nec praeter spem Nobis incidit nobilis declaratio vestrae de ea re sententiae, quam significantissimis expressam verbis in epistola legimus di XIV kalendas Martias a vobis communiter data. — Tametsi haec spes et expectatio Nostra haud obstitit quominus ex vestris litteris non mediocre solatium, imo aliquod, quantum temporis calamitas sinit, gaudium caperemus. Eae siquidem pleniorem efficiunt concentionem incundam, partam ex concordi voce totius catholici episcopatus, simulque Nobis cogitantibus unde eae profectae sint indicium praebent praestantis fidei ac dilectionis plane singularis. — Non enim Nos latet rerum asperitas in qua versamini, neque ingens quo seiungimur invicem tractus terrarum marisque interiectus : scimus autem sic homines esse natura comparatos, ut quoties suis ac praesentibus urgentur malis, levissime afficiantur alienis, praesertim eorum quos procul ab se dissitos noverint. Iamvero vos paene oblitos molestiarum in quibus estis, perspicimus incendi studio tuendi res Nostras, ac vehementer tangi cura et cogitatione eorum quae patimur, tum propter ademptam huic Sanctae Sedi cum civili principatu libertatem, tum propter impedimenta in dies graviora quibus, usus ipse intercipitur spiritualis potestatis Nostrae. —Quum ex his luculenter patefiat vestra in Nos egregia voluntas, par est ut Nos officia vestra simili complectamur dilectionis affectu. Quod quum praestamus ultro, meritas vobis habemus gratias pro impenso studio quo, fusis precibus, divina Nobis auxilia conciliare contenditis. Ut his instetis assidue Nostra haud egetis hortatione : vobis certe preces Nostrae non deerunt quas adhibebimus immortali Deo, ut munera et fructus pacis, quam

Ex ea se solatium et spem percepisse testatur.

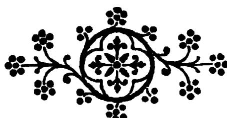
Gaudet singulari modo quod Episcopi Mexicani, tam dissiti a Sancta Sede, tamque dura ipsi patientes, tantopere doloribus Pontificis participent.

Iterum gratias agens, plenamque pacem optans, eis benedicit.

Nobis optamus, vobis quoque largiatur ubertim. Horum interim auspicem esse cupimus Apostolicam benedictionem, quam vobis universis et singulis, Venerabiles Fratres, nec non Clero et fidelibus vigilantiae vestrae concreditis peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 14 Martii 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Episcopum Brixiensem.

31 MARTII 1889.

Pontifex gratias agit Præsuli de accepto suæ optimæ voluntatis testimonio.

GRATAM scito Nobis epistolam tuam fuisse. In ea enim visi sumus novum perspicere testimonium episcopalis vigilantiae tuae, itemque studii singularis, quo perseveras cum colere Nos amantissime, tum iurium Apostolicae Sedis velle atque optare incolumitatem. Animique tui declarandi si qua detur opportunitas, te videmus eam libenter arripere, nec praeterlabi facile sinere ; uti nuper, cum illud in lucem prodiit Opusculum, quod ipse commemoras, quodque sane si displicet tibi, ut scribis, iure displicet. — Imo vero nemo prudens rerumque existimator aequus reperiatur, quin tecum magna voluntate consentiat. Hoc enim quis ferendum putet, res permagni momenti, cum potestate Pontificis Maximi, cum ipsa Apostolici muneris libertate copulatas, audacter ad suum revocari arbitrium, publiceque diiudicari ab homine quidem privato, nulla ad id auctoritate praedito ? Atqui ab ipso Pontifice iudicata caussa est : is enim quid et sentire ceteros oporteat non semel neque obscure significavit. Utrumne suadere secus multitudini, salva officii religione, liceat ? — Illud vero magis arrogans magisque praeposterum, consilia rerum gerendarum dare, Sedique Apostolicae quid optimum factu sit, velle ostendere. Sane eiusmodi disputationum huc fere summa redit, expedire atque utile esse, sedate Nos pacateque acquiescere rebus novis ac temporibus. Scilicet quod est per vim iniuriamque actum, id cuperent Nostra fieri voluntate ratum ; perinde ac minime liqueret, hanc rerum conditionem, in quam diu compellimur, omnino esse et a dignitate romani Pontificis alienam, et verae eius libertati repugnantem, ita quidem ut non illam accipere, sed perpeti necessitate coacti debeamus quoad summo ac providentissimo rerum humanarum moderatori Deo placuerit. — Praeterea civilem romanorum Pontificum auctoritatem non populorum voluntas, sed verius pravarum sectarum audacia violavit : illae quippe sacram coniuratae

Intolerabile declarat res gravissimas S. Sedis a viris privatis publice diiudicari, quum sæpe de eisdem ipse Pontifex aliter sit locutus.

Vellent ita sentientes Pontificem ad pacem cum hostibus S. Sedis impellere.

Sed conditio S. Sedi facta nullo modo rata haberi potest.

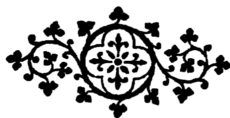
Violata Roma non populorum sed sectarum studio fuit.

evertere potestatem, initium excidii a civili principatu fecere, ut hoc veluti expugnato deiectoque praesidio, in illam ipsam conatus suos impetusque converterent. Id iam quam aperte obstinateque moliantur res loquitur ipsa. — Opportunum est igitur ac magnopere salutare munire animos diligenter contra huius generis scripta, eo periculosiora quod, ut plurimum, simulatione modestiae atque ementita religionis specie multitudini imponunt. — Caelestium munerum auspicem ac benevolentiae Nostrae testem tibi, Venerabilis Frater, et Clero populoque tuo Apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Muniendi sunt animi contra consilia speciem modestiæ præ se ferentia.

Datum Romae apud S. Petrum die 31 Martii 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Ducem Norfolciae.

13 APRILIS 1889.

Levamen a litteris nomine catholicorum Britanniæ ad se missis egregium accepit Pontifex.

AD leniendum dolorem quo afficimur ex vulneribus, quae ab infensis hostibus quotidie graviora inferuntur Ecclesiae, nil Nobis videtur praestabilius filiorum amantium officiis, qui se zelo domus Dei profitentur incensos et libera saltem voce religionis ac veritatis adserunt iura. Gratum proinde solatium cepimus ex litteris quas nuper Tua Nobilitas ad Nos dedit nomine universae, cui praesides, societatis catholicorum maiorem Britanniam incolentium. — Ac merito quidem iucunda Nobis fuit concors et obsequens adsensio vestra vocibus Nostris, queis conquesti sumus direptionem temporalis principatus Apostolicae Sedis, laesionem sanctissimorum Ecclesiae iurium et iniquam acerbitatem legum quae potius de sacri ministerii perfunctione, quam de licentia criminum coërcenda non ita pridem in Italia perlatae sunt. — In quibus improbandis non minus sollers se prodidit prudentia vestra quam religionis studium ; scite enim pervidistis ancipitem ictum, quo Ecclesia percellitur, dum administrorum eius deterior fit conditio quam ceterorum civium, simulque poenarum metus obiicitur ne iidem conscientias fidelium, ceu recte scripsisti, ad religionis morumque defensionem audeant ducere. — Quum autem haec mala parta sint ab iis qui sese iactant communis libertatis civium adsertores ac vindices, peropportuna in eos cadit animadversio Nobilitatis Tuae tuorumque civium, quorum iudicium de iis quibus religiosa aut civilis libertas laeditur ab illis repudiari non potest. Utinam istud iudicium valeat, ut quotquot sincerus urget iustae libertatis amor, harumce legum poeniteat, sin minus pudeat, per quas honestissimus civium ordo tristi subiicitur servitutis iugo. — Quidquid tamen alii sentiant, vos certe laus manet illustris testimonii quod iustitiae ac veritati praebuistis, et filialis pietatis qua communi fidelium Parenti levationem aliquam doloris studuistis afferre. Huic filiali studio parem ultro rependi-

Iniqua nimis ipsis visa est conditio Ecclesiæ in Italia novis legibus facta.

Recte judicarunt quo tendat ictus administris Ecclesiæ illatus.

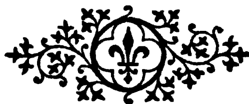
Gaudet Britannos catholicos sanum de vera libertate judicium tulisse.

Iterum gratias agens, duci societatique cui præest, paterne benedicit.

mus paternae caritatis vicem, ac caelestium ubertatem munerum vobis adprecantes a Deo, Apostolicam benedictionem tibi, dilecte Fili, Nobilis Vir, et universae societati cui praesides peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 13 Aprilis 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Archiep. Card. Mechliniensem.

DE PROXIME HABENDO CATHOLICORUM CONVENTU.

14 APRILIS 1889.

Pontifex laudat consilium proxime habendi catholicorum conventus.

Conspiratio illustrium virorum in defensionem veritatis, egregium spectaculum.

Imprimis laudandum studium meliorandae miserae opificum conditionis.

Ab Ecclesia et Evangelio remedium petendum.

Vota faciens pro felici conventus eventu, Pontifex benedictionem Mechliniam conventuris impertit.

De magno catholicorum virorum conventu, quem Mechliniae proxime habendum decrevistis, vere scribis, Venerabilis Frater, haud exigui momenti susceptum a vobis esse negotium. Sane ubi summa capita vidimus deliberationi iudicioque servata vestro, statim magnitudinem cognovimus varietatemque rerum, in quibus primum diiudicandis, deinde agendis, vestra versabitur opera. — Profecto, cum tanta passim multitudo numeretur rerum malarum conspiratione consentiens, pulcrum est in caussa honesta ac nobili tot elaborare viros, quibus nec claritas deest generis, nec auctoritas nominis, nec splendor honorum : atque unum in omnibus esse propositum, similem caritatem. Praecipue vero ista Nobis probatur voluntas vestra, quod videmus esse sapienter actuosam. Hoc enim vultis, hoc contenditis, meliores res populo cum virtute quaerere, mortalis vitae commoda cum magnis animorum bonis coniungere, christianaeque morum honestati non minus quam solatio miseriarum consulere. Optima sane maximeque efficax iuvandorum populorum ratio; a qua quotquot deflectunt, pessimo publico deflectunt: omnium enim bonorum, quae vel homines singuli vel civitates natura ac ratione appetunt, inest in religione principium, in Evangelii virtute fundamentum. — Quapropter omnipotentem Deum obsecramus, ut communibus inceptis vestris volens propitius faveat, eiusque munere beneficioque fore confidimus, ut consilia ac labores vestri ad maiorem Belgici nominis prosperitatem conducant universaeque rei catholicae bene vertant. Caelestium donorum auspicem, benevolentiaeque Nostrae testem tibi, Venerabilis Frater, et quotquot Mechliniam auspiciis tuis convenerint, Apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 14 Aprilis 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Episcopum Matritensem.

DE HABENDO CATHOLICORUM MATRITI CONVENTU.

PLURIMUM Nobis voluptatis attulit acceptum nuntium solemnis conventus, qui propediem Matriti a catholicis Hispanis erit celebrandus. Nam quum illius habendi consilium multam a Nobis meruerit laudem, necesse est ut ipsa rei effectio accidat Nobis optatissima. — Atque ex eo Nostra augetur laetitia quod novimus Hispanos fideles, pro ea qua praestant gravitate, positis partium studiis et opinionum dissidiis quod ad rationem civilem attinet, frequentes iter parare ad huius coetus sedem de rebus maximis acturos, quae religionis defensionem attingunt bonumque ac decus Ecclesiae. Potissime vero id Nos delectat quod in ea re gerenda praecipuae partes erunt sacrorum Antistitum qui numero plures aderunt in eo consessu, in quo nihil disceptari decernive poterit quin iis ducibus et auctoribus fiat. — Haec plane Nobis laetam spem ostendunt fructuum optimorum, quos conventus iste ubertim allaturus erit, dignos pietate et fide eorum qui in illum coiverint et accommodos temporum necessitati. At vero hi fructus eo erunt ampliores quo firmius persuasum erit Hispanis fidelibus id ab se flagitare officium ut, hominum gratia metuque posthabitis, connitantur in dies magis studiis viribusque collatis ad tuenda religionis iura et summas Ecclesiae rationes. Profecto incensum studium, quod ad hunc coetum celebrandum catholici viri istius regni praeseferunt, illustria ponit initia, nedum fausta praebet auspicia, gradiendi per hanc semitam, quae si alacriter emensa fuerit, non minorem datura est Ecclesiae utilitatem quam solidam Hispaniae gloriam. — Eo conferet imprimis summa consensio animorum et coniunctio voluntatum, cuius curandae fovendaeque munus tuum est, Venerabilis Frater, aliorumque Pastorum qui Hispanicis praesunt ecclesiis. Ad

19 APRILIS 1889.

Lætatur Pontifex de proxime celebrando Matriti conventu,

a quo optimos fructus expectat,

eo vel magis quo plures Antistites ibidem aderunt.

Hortatur ut fructus hujus conventus sit omnium concors ad tuenda religionis bona conspiratio.

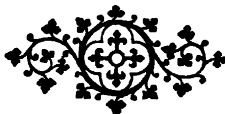
Hanc consensionem zelo Præsulum commendat.

eam suadendam vestra spectat hortatio, ad noxias dissidii caussas avertendas vestra intendat auctoritas. Nec vero ambigimus quin hac ratione et ope multa et ingentia possint bona parari: plura et maiora quae humanis sunt impervia viribus dabit ipse Deus, si fervida et constanti prece fuerit exoratus. — Eius praesidio confisus erectoque animo, Venerabilis Frater, aggredere propositum opus quod ad incrementum catholici nominis et illustris gentis Hispanicae salutem benevertat. Adsit tibi aliisque in Christi nomine tecum congregatis divinarum sedium assistrix sapientia, viresque vestras confirment ac roborent gratiae caelestis auxilia. Quae quidem tibi aliisque in hoc coetu tibi adsidentibus large copioseque adprecamur, dum vobis universis et singulis Apostolicam benedictionem, paternae caritatis testem, peramanter impertimus.

Divina munera ipsis, conventurisque adprecatur.

Datum Romae apud S. Petrum die 19 Aprilis 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

Ad Episcopum Cremonensem

DE LAUDABILI EJUSDEM SUBMISSIONE.

29 APRILIS 1889.

Laudat Pontifex modestiam qua, Fenelonium imitatus, Cremonensis Episcopus suum agnovit errorem.

LIBENTES intelleximus, id quod te facere aequum erat nec dubitabamus facturum, summa te voluntate potestatis legitimae decreto paruisse, iudicioque Nostro recentem illam lucubrationem tuam teque ipsum submisisse cum obsequii reverentiaeque testificatione debita. — Qua in re eminet profecto virtutis exemplum, nominatim in Episcopo laudandum : idque etiam insignius, quia maximâ populi coronâ libere editum. De illa vulgo cognita modestia Fenelonii nondum fama conticuit : quo ipso confirmatur, non tam esse miserum aliqua in re opinione delinquere, quam deliquisse fateri gloriosum. — Habes igitur, Venerabilis Frater, in ipsa facti conscientia praecipuum fructum consolationis : quamquam videri tibi iucunda ac perhonorifica debet etiam approbatio hominum sapienter iudicantium. Horum erga te voluntas illam quoque animi molestiam facile absterserit, quam debes ex eorum clamore plausuque cepisse, qui tua illa scriptura in suffragium caussae suae avidius abutuntur.

Fructum hujus submissionis describit.

— Ceterum intelligis quanti sit videre diligenter, ne caussa romani Pontificatus in angustiorem campum disceptando cogatur. Videlicet oportet in negotio tam gravi non iudicium ex eventis rerum mutabilibus facere, sed repetere altius rationes, serioque perpendere quid iustitia postulet, quid Sedi Apostolicae ad divinum munus suum desideretur.

Ab alto tractanda est quæstio de Romano Principatu.

— Quod enim saepe diximus saepiusque est dicendum, in civili principatu non humana quaedam res, sed libertas vertitur officiorum Apostolicorum ac iurium : quae libertas alienae obnoxia esse potestati arbitrioque non debet. Idcirco decessores Nostri omnes incolumitatem tueri principatus sui omni contentione studioque conati sunt, Nosque ipsi conamur vindicare perseverantia pari, quantarum rerum contineat ille praesidium, aestimantes. Hoc iudicio dirigenda opinio est : hoc idem accurate animis inculcandum,

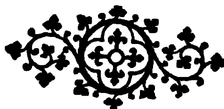
Agitur enim non de humana re, sed de divina libertate Ecclesiæ, a Pontificibus semper strenue vindicata.

praesertim cum apud multos, cetera laudabiles, liberiorum sententiarum plus aequo creverit favor. — Te interim paternae caritatis sinu complectimur, constanterque fore ut ipse benevolentiae Nostrae voluntate mutua tuorumque vicissitudine officiorum respondeas, certo scimus. Divinorum vero munerum auspicem, animique in te Nostri testem accipe Apostolicam benedictionem, quam tibi peramanter impertimus.

Praesuli amanter benedicit.

Datum Romae apud S. Petrum die 29 Aprilis 1889. Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

Ad Archiepiscopum Monachensem

DE RESPONSO AB ADMINISTRO REGIO EPISCOPIS FACTO.

29 Aprilis 1889.

Laudat Pontifex Episcopos Bavariæ de postulatis ad regni regentem missis; necnon zelum quo responsum regii administri ad se afferendum curavere.

SICUT acceptum studium habuimus quo Nos certiores fecisti mense Novembri superioris anni de postulatis tuis aliorumque Bavariae Antistitum ad Regiam Celsitudinem Luitpoldum regnum istud regentem, ut gravia removeantur incommoda quibus istic Ecclesia afficitur, ita et curam probavimus a te nuper adhibitam ut nobis exemplar afferretur rescripti, quo Regius Administer negotiis ecclesiasticis et scholasticis praefectus, nomine Principis Serenissimi, respondit petitionibus vestris ad Eum delatis. — At vero dolendum et responsionem illam Nostris vestrisque optatis neutiquam congruere. Nam licet Regius Administer in scriptione sua perhumaniter vobiscum egerit, vobisque in quibusdam assensus morem ultro gesturum spoponderit, quoad eius fieri poterit, in pluribus tamen, iisque gravissimis quae petita fuerunt vel adsensionem cohibuit, vel animum prorsus ab iis alienum ostendit. Imo in eo documento quaedam proferuntur quae cum catholica doctrina componi nequeunt, vel principia oppugnant sanctissima, quae rata semper habuit Ecclesia de mutuis sacrae et civilis potestatis iuribus et officiis. Non est enim ambigendum quin decreta Apostolicae Sedis vel Oecumenicae Synodi, in iis maxime quae ad fidem spectant, suapte natura et vi omnes ad obsequium adstringant qui christiano nomine censentur, nec quidquam detrahi de eorum potestate si regio placito fuerint destituta. — Divinum enim magisterium, quod a Christo Domino traditum fuit Ecclesiae, sanctiones eius de fide et moribus immunes facit a censura et potestate eorum qui rei publicae praesunt administrandae. Si secus esset, ea fidei dogmata vel praecepta morum, quae perpetuo vera et iusta sunt, mutabilia fierent ex diverso imperantium ingenio pro tem-

Responsum hoc, etsi perhumanum forma, nullatenus justis querelis facit satis

Imo injuriosa continet Ecclesiæ, quum decreta Apost. Sedis vel Œcum. Conc. regio placito subdat.

Magisterium Ecclesiæ jure divino independens est a sanctione quavis civili.

porum et locorum varietate. Praeterea ad tuenda Ecclesiae iura in Bavarico regno illud summopere valere debet, quod solemnis conventio inita fuerit inter Decessorem Nostrum Pium VII et Maximilianum I Bavariae Regem, semper ab Apostolica Sede religiose servata, cui ab altero e paciscentibus derogari vel abrogari nequit, altero ignaro vel abnuente. — Quapropter minime arbitramur vestri postulatus aequitatem ex eo infirmari quod civiles prostent leges quibus diversum ius constituatur. — Neque praeterire possumus acerbum illud Nobis accidisse quod omnis fere spes adimatur reversionis religiosis sodalibus, quorum salutare civibus ministerium est, ac legis favore, quo iamdiu usae fuerant, indignae habeantur virgines Deo devotae, quae in puellis instituendis utile magisterium exercent. Plena quidem aequitatis est facta vobis sponsio, abfuturos esse ab electione Moderatorum regularium Ordinum et votorum nuncupatione viros delegatos a civili potestate ; at huius promissionis vis ex eo minuitur quod adhuc aditus illis patere dicatur, si res ac tempus videatur postulare. — Ceterum dum damna deflemus, quae ex reiectis precibus vestris Bavaricae Ecclesiae sunt oritura, nondum spem abiicimus fore ut Deus misericors praesentem leniat asperitatem rerum et tempora vobis concedat laetiora. Id citius fiet si cum zelo Antistitum connitantur certatim fidelium studia ut errores Ecclesiae infensos, quos alia tulit aetas, profliget veritatis vis et iuris auctoritas.

Servanda solemnis conventio inita inter Pium VII et Maximilianum I.

Dolet Pontifex de iniusta lege religiosos expellente, virginesque a scholastico munere arcente.

Sponsio de electionibus regularium æqua, sed precaria.

Damna ex reiectis precibus oritura deflens, meliora tempora a studio Antistitum expectat.

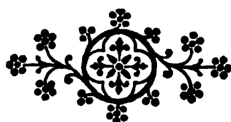
Tu vero, Venerabilis Frater, una cum aliis Episcopis Bavarici regni, perge constanter Ecclesiae iura tueri, tuoque ministerio impigre defungi. — Ampla vobis a Deo tribuetur merces, et a bonis omnibus laus si per vos veritatis vox nunquam obruta conticescat. Curate ut crediti vobis greges fide, innocentia, officiorum custodia, caritate omnibus exemplo sint ; ostendite paratiores vos esse ut bene de patria mereamini quam contemptores religionis parati sint ad nocendum. Id eo valebit ut omnibus demum persuasum sit nullum firmius praesidium esse quo civilis fulciatur auctoritas, quam sacrum ministerium vestrum cunctis nexibus expeditum. — Nos interim Deum adprecati ut fructus

Zelum Episcoporum Bavariæ stimulat, eisque benedicit.

laborum vestrorum multiplicet secundum divitias suas, vosque ope sua potenti sustentet ac protegat, Apostolicam benedictionem tibi, aliis Bavariae Episcopis, itemque Clero et fidelibus vigilantiae vestrae concreditis peramanter impertimus. *29 APRILIS 1889.*

Datum Romae apud S. Petrum die 29 Aprilis 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

Ad Rectorem Univers. Cathol. Lugdunensem.

DE CATHOLICO CONVENTU LUGDUNI HABITO.

27 APRILIS 1889.

Pontifex gratias agit de acceptis litteris gesta conventus Lugdunensis describentibus.

DESCRIPTIO rerum quae gestae sunt in conventu catholicorum Lugduni habito, grata licet per se, iucundior tamen Nobis obvenit ex adiectis litteris, quas die Magno Leoni sacra ad Nos dedisti cum decurionibus ac praeceptoribus Universitatis Lugdunensis aliisque dilectis filiis a quibus nobile istud Athenaeum celebratur. — Siquidem ex iis litteris comperimus, eamdem animis vestris inesse observantiam in Apostolicam Sedem, eamdem sollicitudinem de eius libertate ac praesidiis ad eam tuendam necessariis, quam diserte explicaverant in conventu fidelium istic coacto egregii viri, honoris gradu et prudentia spectatissimi. Quod illorum sententiis ac votis ipse et coetus cui praees pleno suffragamini adsensu, id Nos delectat magnopere, cum quia significationibus filialis studii gratia adiicitur ex meritis et doctrina expromentium, tum quia reliqua hominum multitudo facile eorum exemplo ducitur, quos optimis disciplinis novit excultos. — Maximae vero laudi vobis esse censemus curam praecipuam quam, intenti sapientiae studiis, ad religionem confertis, per quam homines Deo iunguntur qui scientiarum Dominus est ; nec non studium quo adseritis Ecclesiae iura, cuius magisterium divinae veritatis luce mentes illustrat, multisque errorum sordibus ipsam rerum humanarum scientiam praestat immunem. Dum itaque merita vos honestamus laude, etiam atque etiam hortamur ut magno animo eam pergatis emetiri viam quam virtus fidesque vestra vos iussit inire, et libertatem Ecclesiae eo constantius tueamini, quo pertinacius hostes infensi eam in servitutem petunt et conantur redigere. In hoc certamine pro iustitia suscepto ne desinatis unquam pias adhibere preces praepotenti Deo in cuius manu victoria est, quique militibus suis vires

Laudat acta in hoc catholico conventu.

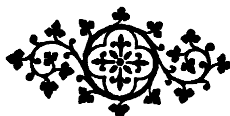
Imprimis laudat studium quo incumbitur sapientiæ christianæ, et quo Ecclesiæ iuria vindicantur;

in quibus ut perseveretur instat, Deo auxilium ministrante.

praeliandi suppeditat. — Nos interim Eum adprecamur ut vos sua virtute confirmet, suaeque sapientiae lumine perfundat, simulque horumce donorum auspicem Apostolicam benedictionem tibi, dilecte fili, praedictis doctoribus, aliisque, qui tuis litteris suum adscripsere nomen, peramanter impertimus. *Apostolicam benedictionem impertit.*

Datum Romae apud S. Petrum die 30 Aprilis 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Cardinalem Benavides y Navarrete Archiepiscopum Caesaraugustanum

DE CONGRESSU CATHOLICO MATRITI HABITO.

7 MAII 1889.

Pontifex gratias agit pro epistola nomine coeuntium ad se missa.

NUNCIA ac testis gratissima studii et amoris tui, aliorumque qui tecum Matriti catholicorum primum habuere conventum, ad Nos pervenit obsequiosa epistola quam communi coëuntium nomine die vicesima quarta Aprilis Nobis misisti. Nullum equidem eas legentes officium desideravimus pietatis vestrae. — Pervidimus enim auspicata congressui vestro dedisse initia concordem omnium concentionem in profitenda immota fide et obedientia erga supremam hanc Beati Petri Sedem, utpote quae lucem veritatis praefert ad illustrandas mortalium mentes, et vitalem vim effundit qua fideles omnes in unum corpus coalescunt. His exordiis illud consentaneum fuit quod statutum habuistis deliberationes et scita vestra exigere ad normam documentorum quae pro temporum necessitate litteris Nostris encyclicis complexi sumus. — Atque id certam Nobis spem fecit munitam tutamque vos inituros viam in perquirendis atque expendendis caussis unde parta sunt mala, quae in totam irrepserunt hominum societatem, ac faciliorem fore vobis agnitionem remediorum per quae, pro varia locorum ratione variisque hominum generibus, ea possint averti mala, vel leniri saltem eorum acerbitas. Neque vero levi Nobis voluptati fuit coniunctissima voluntas qua Sedis Apostolicae adseruistis libertatem et iura, palam professi, reddenda Nobis esse ea libertatis praesidia et ornamenta dignitatis, quibus summi providentia Dei Romanum Pontificatum instruxit, ut expedite obiret excelsum ministerium suum ad Ecclesiae bonum et ipsius rei publicae salutem.— Hinc facile intelligimus vehementer vos dolere eas quibus conflictamur molestias et conditionem miseram quo communem fidelium Patrem redegit

Laudat conventus Matriti habiti devotionem in S. Sedem,

docilitatem erga doctrinam ejusdem,

unde magna spes salutis prosilit;

studium pro vindicanda Sedis Apostolicæ libertate;

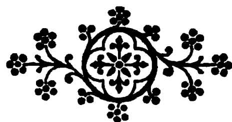
querelas et expostulationes de molestiis eidem per hostes illatis.

vis hostium, qui in hac sede Nostra rerum potiri voluerunt Ecclesiae ipsius meditantes interitum. Quare non minus significationes amoris et fidei, quam querelas et expostulationes vestras habuimus acceptissimas; ac Deum adprecati ut ex iis, quae a vobis cauta et constituta fuerint, fructus educat salutis uberrimos ad religionis incrementum solidamque prosperitatem et gloriam illustris nationis vestrae, Apostolicam benedictionem tibi, dilecte Fili Noster, nec non Venerabilibus Fratribus aliisque dilectis filiis, qui tecum in hoc catholicorum conventu consedere, ac ceteris Hispanici regni fidelibus peramanter in Domino impertimus.

Catholicis Hispanis benedicit.

Datum Romae apud S. Petrum die 7 Maii 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

ALLOCUTIO

ad S. R. E. Cardinales.

DE MISERA CONDITIONE SEDIS APOSTOLICAE.

24 MAII 1889.

Dolet Pontifex de conditione semper graviore S. Sedi a capta urbe facta.

AMPLISSIMUM Collegium vestrum itemque ordinem Episcoporum hodierna die suppleturi, valde velimus pacatiore vos laetioreque animo affari, nihilque in hunc locum, nisi quod audire liberet, afferre. — At vero qui possumus in tam aspero laboriosoque statu? Circumstant, ut videtis, mala atque incommoda eadem quae undeviginti ante annis, capta Urbe, consecuta sunt: imo evasere diuturnitate graviora, nec apparet quem sint habitura modum, si voluntas inimicorum spectetur, quibus longo successu crevisse animos, nimis acerbe experimur. — Testes estis, Venerabiles Fratres, quali res ferantur cursu, quanta sit in Pontifice violando ex una parte audacia, ex altera impunitas. Neque dubium est quae consilia agitentur: erumpunt enim undique, et multiplici factorum testimonio convincuntur. Scilicet adversus instituta christiana acerbiores quotidie exercentur inimicitiae, constrictâ romani Pontificis oppressâque libertate. Idcirco contra sacram Sedis Apostolicae potestatem incitari opinionem popularem, invidiamque multitudinis quotidiana dictorum petulantiâ impune inflammari videmus. — Iamque huc ventum est, ut in hac ipsa urbe, in conspectu prope Nostro, impietati liceat religionem IESU CHRISTI insigni eademque perenni iniuria lacessere, honoribus virtuti debitis desertori catholici nominis non sine insolenti ostentatione decretis.

Nova consilia hostium religionis detegit.

Queritur de seducto populo,

de religione publice lacessita, deque honoribus homini impio decretis.

Hic status rerum romanarum tenet suspensos catholicos cujusvis nationis.

His de caussis catholicos ex omnibus terris assidua quaedam tenet, velut fixa in pectore, sollicitudo. Neque enim possunt aut ferre leviter parentis publici indignam conditionem, aut libertatem augustissimi ministerii non curare in Episcopo animarum suarum. — Consolari Nos pietate mirabili maximoque studio numquam intermittunt:

novissimo autem tempore, cum ex variis Europae partibus in civitates principes summa voluntate convenissent, utilia rebus communibus consilia inter se collaturi, nostis quantam partem cogitationum et curarum suarum Sedi Apostolicae tribuerint. Iamvero quod censuerunt, ad custodiendam Apostolici muneris in Pontifice libertatem civili principatu esse opus, sententias suas ad exemplum doctrinasque Sedis Apostolicae, ut aequum erat, conformarunt. Quod autem enitendum sibi omni ratione legitima decreverunt, ut re ipsa Pontifex in libertatem debitam restituatur, iure suo usi sunt, caussae iustissimae, quae catholicorum omnium communis putanda est, tutelâ suscepta. — Pro qua caussa Nos quidem maxime et ante alios, ut debemus, diu propugnamus, ab eâque vindicanda, ita adsit propitius Deus, nec longinquitas temporis Nos, neque ulla difficultatum magnitudo deterrebit.

Congressus illustres nuper in eum curas verterunt,

suas facientes expostulationes Sedis Apostolicæ.

Iam, ut propositum exsequamur, adlegere in Collegium vestrum decrevimus Episcopos aliquot ex Gallia, Belgio, Bohemia, pietate doctrinâque commendatos, qui in sua quisque dioecesi administranda luculentum virtutum episcopalium dedere specimen : item duos Antistites Urbanos, qui per varios munerum gradus laudabilem operam Sedi Apostolicae diu navarunt. Ii autem sunt

Novi Cardinales e Gallia, Belgio, Bohemia creantur.

FRANCISCUS MARIA RICHARD, Archiepiscopus Parisiensis :

IOSEPHUS ALFREDUS FOULON, Archiepiscopus Lugdunensis :

AMATUS VICTOR GUILBERT, Archiepiscopus Burdigalensis :

PETRUS LAMBERTUS GOOSSENS, Archiepiscopus Mechliniensis :

FRANCISCUS PAULLANUS SCHOENBORN, Archiepiscopus Pragensis :

ACHILLES APOLLONI, Sanctae Romanae Ecclesiae Vicecamerarius:

CAIETANUS DE RUGGIERO, Praefectus Operum Vaticanorum.

Quid vobis videtur?

Itaque auctoritate omnipotentis Dei, sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, et Nostra, creamus et publicamus S. R. E. Cardinales

Ex Ordine Presbyterorum

FRANCISCUM MARIAM RICHARD
IOSEPHUM ALFREDUM FOULON
AMATUM VICTOREM GUILBERT
PETRUM LAMBERTUM GOOSSENS
FRANCISCUM PAULLANUM SCHOENBORN.

Ex Ordine Diaconorum

ACHILLEM APOLLONI
CAIETANUM DE RUGGIERO.

Cum dispensationibus, derogationibus, et clausulis necessariis et opportunis. In Nomine Patris ✠ et Filii ✠ et Spiritus ✠ Sancti. Amen.

EPISTOLA

ad Archiepiscopum Mediolanensem.

DE OBEDIENTIA DEBITA DECRETO « POST OBITUM » PROPOSITIONES ROSMINIANAS DAMNANTI.

LITTERIS ad te, Venerabilis Frater, et ad Archiepiscopos Taurinensem et Vercellensem itemque ad Episcopos provinciarum istarum, datis die 25 Ianuarii an. 1882, officii Nostri duximus vobiscum agere de quibusdam dissensionum initiis deque periculis, quae imminere videbamus ob graves istis ipsis in provinciis exortas, praesertim inter ephemeridum auctores, de philosophico-theologicis Antonii Rosmini doctrinis disceptationes. — Providentiae curaeque vestrae esse diximus, nihil omittere quod ad modum aliquem animorum ardori imponendum magis aptum videretur ne veritatis inquirendae studium in detrimentum evaderet caritatis et iustitiae. — Illud etiam addebamus, satius esse ut catholici praesertim ephemeridum scriptores ab huiusmodi quaestionibus tractandis abstinerent: et hanc Sedem Apostolicam de gravioribus negotiis, potissimum quae ad sanctitatem atque integritatem catholicae veritatis pertinent, pro sui officii ratione sollicitam evigilare, ea adhibita consilii maturitate in qua quemlibet catholicum virum par est conquiescere.

1 Junii 1889.

Pontifex recolit epistolam suam 24 jan. 1882, de sedandis controversiis rosminianis,

deque zelo ephemeridum scriptorum ad utiliora provehendo.

Propositum quidem Nobis erat, iteratis quamplurium doctorum virorum, etiam ex ordine Episcoporum, votis satisfacere, qui nempe enixis precibus postularant, ut placeret Nobis de Antonii Rosmini scriptis cognoscere ac decernere. — Enimvero Nos istiusmodi curam demandavimus consilio Venerabilium Fratrum Nostrorum Cardinalium S. R. et U. Inquisitioni praepositorum: norunt autem omnes huius Praefecturam Consilii ab ipso geri Pontifice maximo. Illi autem voluntati praeceptisque Nostris obsequuti sunt, eâ, quam negotii gravitas desiderabat, prudentiâ et iudicii

Recolit historiam decreti « Post obitum », quo, matura præmissa deliberatione, quadraginta propositiones Rosmini damnatæ sunt.

maturitate adhibita: nimirum pluribus conventibus habitis, sententias omnes, quotquot ipsis erant ad examinandum propositae, cura fuit cognoscere penitus et multa deliberatione perpendere. De iis vero quae singulis conventibus acta ac deliberata, continuo Nos, uti iusseramus, eiusdem sacri Consilii Assessor accurate fidelissimeque edocebat. Demum die 14 Decembris anni 1887 fieri placuit decretum « Post obitum » quo nimirum « propositiones » quadraginta ex Antonii Rosmini operibus posthumis magnam partem depromptae, eidemque decreto adiectae, damnantur. — Hoc decretum, profecto ad doctrinam pertinens, prout est una cum « propositionibus » supra dictis editum, plane approbavimus et Nostra confirmavimus auctoritate: illud tamen, certis de caussis, non ante evulgari iussimus, quam quo evulgatum est die, scilicet 7 Martii an. 1888.

Decretum hoc se probasse testatur, certisque de causis solum 7 martii 1888 evulgari jussisse.

Haec tibi, Venerabilis Frater, per has litteras significanda censuimus: neque enim desunt qui tueri ac persuadere verbo scriptove contendant, quum de decreto « Post obitum » agitur, de decreto agi, cui refragari impune liceat; illud prope inscientibus Nobis factum itemque latum promulgatumque sine approbatione Nostra esse.

Quare nullo modo ei refragari licet,

Praeterea hac ipsa in re sacrum Inquisitionis Consilium a Pontifice maximo seiungunt ac separant; in quo sane apparet callidior quaedam tergiversatio cum suspicionibus non aequis temere coniuncta. — Nos quidem propensi ad clementiam natura et officio sumus: consuevimus etiam benevole atque amanter complecti quotquot esse prompta ad obediendum voluntate vidimus; nec facile patiemur talem in Nobis consuetudinem lenitatis exsolescere; sed tamen eam, quam diximus nonnullorum agendi rationem Nobismetipsis et Apostolicae Sedi iniuriosam, non possumus non improbare vehementer. — Probe cognitum Nobis est, Venerabilis Frater, haud exiguas a te curas susceptas, ut decretum illud sincero ac prompto, uti catholicae Ecclesiae filios decet, mentis et voluntatis obsequio ab omnibus e Clero populoque tuo exciperetur: dolendum tamen, hisce curis tuis non eum, quem velimus, respondisse exitum. — Maiorem itaque in modum te hortamur, ut coeptis alacriter

ac si Pontifex a Consilio Inquisitionis esset sejunctus.

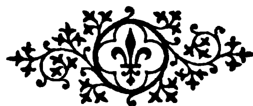
Etsi ad clementiam prona, tales excessus non potest S. Sedes non improbare.

Stimulat Pontifex Antistitis zelum ut hæc offensio tollatur.

insistas, ac modis omnibus studeas quamlibet in hoc genere caussam offensionis removere. Divini autem favoris auspicem, paternaeque benevolentiae Nostrae tamquam pignus, Apostolicam benedictionem, tibi, Venerabilis Frater, universaeque archidioecesi tuae peramanter impertimus. *1 JUNII 1889.*

Datum Romae apud S. Petrum die 1 Iunii 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Abbates et priores monasteriorum O. S. B. in Austria.

DE CONVENTU NUPER SALISBURGI HABITO.

7 Junii 1889.

Pontifex lætatur de felici successu conventus Salisburgensis,

GRATA Nobis et iucunda, quae de recenti vestro conventu, Deo bene iuvante, feliciter acto, retulit Nobis dilectus Filius Noster Seraphinus Vannutelli Cardinalis, qui eidem conventui mandato Nostro iussuque praefuit. Cognoscere quippe licuit tum alacritatem amoremque parendi, qui vos Salisburgum, eius rei caussa, frequentes perduxit, tum collatam a vobis, concordi studio diligentissimeque, operam Constitutionibus condendis novis, queis cuncta ex Austria monasteria regantur. Maxima enim cura fuit ea providere ac statuere, quibus omnis actio vestra opportunior temporibus evadat, potissimumque fructus uberes in eo gignat, quod vel ad sacrorum munerum administrationem vel ad iuventutem recte instituendam pertinet. — Item delectati valde sumus communi epistolâ, amoris et officii plenâ, quam ad Nos mittendam curastis una cum ipsarum codice Constitutionum, quibus approbationem Sedis Apostolicae cupitis accedere. — Ex his consiliis atque actis fore confidimus ut efficax disciplinae communis incrementum existat, idque non modo singulis salutare sit, sed universo etiam faustum et gloriosum ordini Benedictinorum, qui virtute, nomine rebusque gestis tanto plus excelluit, quanto sanctius Conditoris sui et spiritum retinuit et leges custodivit. — Interim caelestium munerum auspicem, paternaeque Nostrae benevolentiae testem, Apostolicam benedictionem vobis, dilecti filii, et religiosis sodalibus vestris peramanter impertimus.

necnon de epistola cum Constitutionum codice accepta.

Inde spem nutriens majoris incrementi ordinis monastici,

benedictionem peramanter impertit.

Datum Romae apud S. Petrum die 7 Iunii 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE FESTO SANCTISSIMI CORDIS IESU

RITU DUPLICI PRIMAE CLASSIS

CELEBRANDO.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

28 Junii 1889.

Pontifex faustum omen capit ex saecularibus festis in honorem SS. Cordis celebratis.

BENIGNO divinae providentiae consilio contingere arbitramur, ut altero exeunte saeculo, ex quo praecipua caritatis beneficia per Christum Redemptorem in humanum genus collata sub Sanctissimi Cordis IESU symbolo cultu peculiari recoli coepta sunt, saecularia sollemnia ob rei memoriam in universa Ecclesia peragantur. Nos quidem faustitate huius eventus sicut suavi quadam pietatis et caritatis dulcedine perfundimur, ita ad bonam erigimur spem, huiusmodi sollemnia haud vacua populo christiano futura esse fructu. Maxime interest aeternae animarum salutis, ut christiani omnes « crescant in gratia et cognitione Domini Nostri IESU CHRISTI, ipsiusque sciant supereminentem scientiae caritatem », ita ut partem aliquam velint ingentis caritatis animo concipere, qua Sacrosanctum cor IESU est inflammatum. Profecto ipse nihil potius habet, quam ut amoris ignis, quo cor suum conflagrat, in hominum animis eliciatur, quemadmodum suis testatus est discipulis : « Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut accendatur ? » Quo vero homines miro huic ac pleno amoris desiderio libentius obsequantur, magnorum facta praemiorum promissione, eorum spe IESUS omnes ad se invitat, atque allicit. Ad eum igitur, qui mutuum a nobis amorem quasi mercedem exigit caritatis suae, nos conferamus et sanctissimum Cor eius amore pariter ac vulnere saucium perfugium nobis paratum putemus. Si quidem eam ob caussam, sicut multi vitae sanctitate clari testati sunt, Cor IESU hastae mucrone in cruce transfixum est, nimirum ut christiani homines quemdam in eo quasi recessum quo confugerent, ubi requiesce-

Christus ignem, quo Cor suum ardet, cupit accendi in mundo.

Promissis ipsius allecti, adeant fideles istud Cor, lancea apertum ut ipsos excipiat.

rent, haberent. Et quidem vel per hos dies oblata saecularis solemnitatis celebrandae occasione Deus homines admonere velle videtur, ut recipiant se ad IESUM CHRISTUM, et ii praesertim, qui laborant et onerati sunt, in sacro Corde eius munimen contra salutis suae hostes et pacis tranquillitatem requirant. Eiusmodi vero ad Cor divinum christianorum accessus uti iis salutaris est vitae ita IESU gratus et acceptus. Praecipuus enim huius cultus finis ille est, scilicet ut ingrati animi crimen tam hominibus commune debitis obsequii, amoris et pietatis officiis expietur et Deus per Sanctissimum Cor IESU humano generi placetur. Quapropter studeant omnes christiani amantissimum Cor illud, quantum possunt, redamare ; studeant idem in tanta temporum iniquitate non modo neglectu, sed iniuriis etiam et nequioribus quotidie ausibus lacessitum, supplici atque humili obsecratione lenire ; studeant scelera pietate, maledicta piis laudibus, contemptum amore rependere. Nos vero, quantum in Nobis est, nihil praetermittimus, ut in fausto hoc eventu augeatur christianorum pietas et saluberrima Cordis IESU religio provehatur, quum praesertim, Deo volente, adeo iam aucta et confirmata sit, ut in ea praesidium et columen christianae reipublicae non immerito collocetur. Quamobrem quum complures sacrorum Antistites, Clerus et populus ex omnibus orbis terrarum partibus supplices ad Nos preces admoverint, ut festum Sacrosancti Cordis IESU ad superiorem ecclesiasticae liturgiae ritum evehere velimus, Nos moti etiam exemplo summorum Pontificum decessorum Nostrorum, nominatim Innocentii XII, Clementis XIII, Pii VI et Pii IX, benigne piis eorum optatis adnuendum censuimus. Quare, quod bonum faustumque sit populo christiano et SSmi Cordis IESU cultui benevertat, Apostolica auctoritate Nostra, perrogata etiam Congregationis S. R. E. Cardinalium sacris ritibus tuendis praepositorum sententia, Sacri Cordis IESU festum ad ritum duplicis primae classis, sine octava, in universa Ecclesia evehimus, absque tamen praecepto audiendi Missam et a servilibus abstinendi, nulla facta mutatione relate ad eos, qui amplioribus ex huius Apostolicae Sedis indulto gaudent privile-

Adeant illud per hæc festa, ingratorum offensiones expiaturi placatione sui amoris.

Ad augendum cultum tutelarem SS. Cordis, Pontifex, multorum votis cedens, decessorumque motus exemplis,

festum Ejusdem ad ritum duplicis primæ classis sine octava provehit, quin tamen sit de præcepto.

giis. Idem festum feria sexta post octavam Corporis Christi tanquam in sede propria recolatur et sollemnitatibus dumtaxat ritus duplicis primae classis universae Ecclesiae, nempe Nativitatis S. Ioannis Baptistae ac SS. Apostolorum Petri et Pauli, nec non festis particularibus eiusdem ritus, ceu dedicationis et titularis Ecclesiae, locique Patroni, quando haec sub duplici praecepto fiant, cedat locum; quibus casibus die immediate festum subsequenti, velut in sede propria reponatur. In concurrentia vero cum octava festi SS. Corporis Christi vesperae integrae fiant eiusdem octavae sine ulla commemoratione, habita ratione indolis utriusque festi. Quoad concurrentiam vero cum duplicibus primae classis ambae vesperae ordinentur iuxta rubricas et decreta sacrorum rituum Congregationis. Praeterea ad christianorum pietatem in Sacrosanctum Cor IESU impensius fovendam, pari auctoritate Nostra Apostolica, ut in iis Ecclesiis, vel oratoriis ubi die festo sive proprio, sive translato ipsius Sacri Cordis IESU coram SS. Eucharistia divina officia persolventur, Clerus et populus, qui hisce officiis intererit, easdem lucretur indulgentias, quas fidelibus per octiduum Corporis Christi divinis officiis adsistentibus Summi Pontifices largiti sunt, concedimus atque impertimus. In iis vero Ecclesiis et oratoriis ubi feria sexta, quae prima unoquoque mense occurrit, peculiares pietatis exercitationes in honorem Divini Cordis, approbante loci Ordinario, mane peragentur, indulgemus ut huiusmodi piis exercitationibus addi valeat Missa votiva Sacri Cordis IESU, dummodo in illum diem non incidat festum aliquod Domini, aut duplex primae classis, vel feria, vigilia, octava ex privilegiatis, de cetero servatis rubricis. Decernentes praesentes litteras firmas, validas et efficaces semper existere et fore, illisque ad quos spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, in omnibus et per omnia plenissime suffragari. Non obstantibus Constitutionibus et ordinationibus Apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque.

28 JUNII 1889.

Quædam de ordine festi deque concurrentia diffiniuntur.

Ubi hoc festum coram exposita S. Eucharistia celebratur, indulgentiæ octidui Corporis Christi ipsi adnectuntur.

Votiva Missa SS. Cordis conceditur pro solemnitate primæ feriæ VI cujusque mensis.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 28 Iunii 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

Pro D. CARD. LEDOCHOWSKI
T. Archiep. Seleuciensis, *Substitutus.*

ALLOCUTIO

ad S. R. E. Cardinales

DE SIGNO APOSTATAE BRUNO ROMAE ERECTO.

30 JUNII 1889.

Pontifex detegit rationem cur Sacrum Collegium extra ordinem vocaverit.

UOD nuper, cum Vos hoc ipso in loco alloqueremur, novas easque graviores iniurias contra Ecclesiam romanumque Pontificatum comparari in hac alma Urbe diximus, id plane est, summo cum animi Nostri dolore omniumque bonorum offensione, patratum. — De qua re convocari Vos extra ordinem iussimus, ut liceat promere in medium, quo Nos modo affecerit indigne factum, itemque libere, uti par est, in conspectu vestro tantum nefas exsecrari.

Impia sectæ consilia, quæ ab expugnatione urbis ad evertendam Ecclesiam tendunt,

Post conversionem rerum italicarum, romanaeque expugnationem Urbis, vidimus profecto religionem sanctissimam Sedemque Apostolicam longa iniuriarum serie violari. — Sed pravae hominum sectae acriter ad peiora, nondum concessa, tendunt. Obstinavere animis principi catholici nominis Urbi omnis profani moris impietatisque imponere principatum : atque huc flammas invidiae undique collectas admovent, ut hanc Ecclesiae catholicae velut arcem adorti, opportunius moliantur ipsum lapidem angularem, quo illa nititur, funditus, si fieri posset, evertere. Revera, quasi non satis ruinarum tot iam annos edidissent, en semetipsos conati audaciâ vincere, uno ex sanctissimis anni christiani diebus, monumentum statuunt in publico, quo contumax in Ecclesiam spiritus posteritati commendetur ; simulque doceatur, capitale cum catholico nomine geri bellum placere. — Id velle, nominatim machinatores facti fautoresque praecipuos, res loquitur ipsa. Augent honoribus hominem dupliciter transfugam, haereticum iudicio convictum, cuius usque ad extremum spiritum est provecta adversus Ecclesiam pertinacia. Imo his ipsis de caussis ornandum censuere: neque enim in eo vera decora constat fuisse. Non singularem rerum scientiam : sua quippe ipsum scripta *pantheismi*

ad summum audaciæ per recens erectum signum pervenere.

Tam impii hominis glorificatio, belli indictio est.

arguunt turpisque *materialismi* sectatorem, vulgaribus implicatum erroribus, a semetipso non raro dissidentem. Non ornamenta virtutum, cum contra mores eius documento posteritati sint extremae nequitiae corruptelaeque, quo hominem possunt non domitae cupiditates impellere. Non praeclare facta, non egregia in rem publicam merita: suetae illi artes, simulare, mentiri, sibi esse deditum uni, nec ferre si qui secus sentiret, adulari, abiecto animo pravoque ingenio. Honorum igitur, quos tali viro tantos habuerunt, ea vis, ea prope vox est, seorsum iam a doctrina divinitus tradita, seorsum a fide christiana vitam omnem institui, mentesque hominum a potestate IESU CHRISTI penitus vindicari oportere. — Quod plane idem est sectarum malarum consilium atque opus, quae, quacumque vi possint, alienare a Deo contendunt totas civitates; et cum Ecclesia romanoque Pontificatu infinito odio atque ultima dimicatione confligunt. — Quo autem et iniuria foret insignior et caussa notior, dedicationem fieri magno apparatu, maiore frequentia placuit. Multitudinem non exiguam sua intra moenia undique accitam per eos dies Roma vidit: circumducta impudenter infesta religioni vexilla: quodque maxime horribile est, nec defuere signa cum simulacris *nequissimi*, qui subesse in caelis Altissimo recusavit, princeps seditiosorum, cunctarum instimulator perduellionum. — Scelesto facinori insolentia concionum scriptorumque addita, in quibus rerum maximarum sanctitati sine pudore, sine modo illuditur, vehementerque illa extollitur exlex cogitandi libertas, quae pravarum opinionum fecunda procreatrix est, unâque cum moribus christianis fundamenta quatit disciplinae societatisque civilis.

Glorificatur Bruno non propter scientiam, — vulgaris fuit; — non propter mores, — erat moribus horrendus; non propter merita in rem publicam, — abjectum animum prodidit; sed propter rebellionem in Ecclesiam; inde sectis gratus.

Addenda solemnitas insueta hujus dedicationis:

vexilla impia, imo vexilla nequissimi Roma intra mœnia vidit.

Quid de concionibus, de scriptis pravam libertatem extollentibus?

Tam triste autem opus longa praeparatione curari, instrui, perfici licuit, non modo scientibus qui praesunt, sed favorem atque incitamenta prolixe aperteque praebentibus.

Quæ omnia perfici licuit, annuentibus qui præsunt.

Acerbum dictu, ac simile portenti est, ab hac alma Urbe, in qua domicilium Vicarii sui Deus collocavit, rebellantis in Deum rationis humanae manare praeconium: atque unde incorrupta Evangelii praecepta et consilia salutis petere orbis terrarum consuevit, ibi, conversis inique rebus, nefa-

Est revera abominatio desolationis in loco sancto.

rios errores ipsamque haeresim monumentis impune consecrari. Huc Nos traxere tempora, ut *abominationem desolationis* videremus *in loco sancto.*

Pontifex indignabundus orbi catholico tantum facinus denunciat.

In tanta indignitate rerum, quoniam christianae reipublicae regimen cum custodia tutelâque religionis commissum Nobis est, testamur, offensam contumeliâ Urbem, sanctitatemque fidei christianae ignominiose violatam: universoque orbi catholico sacrilegum facinus, querendo indignandoque, denunciamus.

Hæc injuria docet sectas Pontificatus eversionem moliri;

Pontificem jure divinum munus, non humanam rem defendere;

falsas fuisse omnes erga Pontificem obsequii promissiones;

Romam, sectarum mente, caput impietatis destinari.

Verumtamen utilia documenta fas est ex iniuria capere. — Hinc enim magis magisque apparet, num quieverint, everso principatu civili, hostiles animi, an aliud expetant ut extremum, scilicet ipsam aequare solo sacram Pontificum auctoritatem, fidemque christianam ex stirpe delere. — Similiter eminet, num Nos in repetendis Apostolicae Sedis iuribus humanâ aliqua re, an potius libertate Apostolici muneris, dignitate Pontificis, atque ipsâ rerum italicarum germana prosperitate moveamur. — Denique ex hoc ipso rerum eventu nimium nosse licet, quid valeant et quo ceciderint tam multa et ampla, quae initio promittere ac spondere non dubitaverant. Obsequia enimvero omnisque venerationis officia, quibus romanum Pontificem honestari liberaliter se velle aiebant, iniuriae contumeliaeque gravissimae sensim consecutae sunt; quarum nunc maxima atque in omnium luce et conspectu mansura, impuri perditique hominis monumentum. — Hanc item Urbem, quam fore semper et gloriosam et tutam romani Pontificis sedem affirmabant, caput esse novae impietatis volunt, ubi rationi humanae, velut in divino fastigio positae, cultus adhibeatur absurdus et procax.

Patet inde quid libertatis vel dignitatis Pontifici relictum sit.

Itaque reputate apud vos, Venerabiles Fratres, quaenam Nobis in summo fungendo munere Apostolico, vel libertas vel dignitas relicta sit. — A metu et periculo ne persona quidem abest Nostra: nemo enim unus ignorat, quorsum conspirent quidve petant homines pessimarum partium; nec quisquam est quin videat, eos ipsos, secundis usos temporibus, et numero in dies et impudentia magis valere, decretumque habere non ante quiescere, quam res ad extre-

mum casum perniciemque compulerint. Quod si in re, de qua conquerimur, unâ deterrente utilitatis caussa, non tanta illis data licentia, ut prava sua consilia vi etiam manuque infestâ persequerentur, nemo facile sibi suadere queat, non aliquando, opportunitatem nactos, ad id quoque sceleris esse venturos ; maxime quod in eorum sumus potestate, qui nec verentur sic criminari Nos publice, quasi inimico atque infenso in Italicas res animo essemus. — Nec minus metuendum est, ne proiecta ad omne facinus audacia perditorum hominum inflammataeque libidines, non aeque semper coerceri possint et restingui, si forte tempora inciderint magis formidolosa et turbulenta, seu propter civiles turbas rerumque publicarum conversiones, seu propter motus calamitatesque bellorum. — Ita eo testatius apparet, quae demum conditio teneat summum Ecclesiae Caput, Pastorem et Magistrum catholici nominis.

30 JUNII 1889.

Hostes S. Sedis ad extremum res deducere volunt.

Poterunt ad tempus, specie utilitatis, contineri.

Metuendum non minus est, fore ut tandem aliquando finem attingant.

Hac Nos profecto acerbitate aegritudinum et mole curarum, devexa praeterea ut sumus aetate, pene fracti conficeremur, nisi erigeret animum viresque sustentaret quum exploratissima spes, fore nunquam ut Vicarium suum divina ope Christus destituat, tum conscientia officii, qua sancte monemur, eo Nos debere firmius ad gubernacula Ecclesiae incumbere, quo saeviat in eam acrius errorum et cupiditatum ab inferis concitata procella. — Spem igitur et fiduciam omnem habemus in Deo sitam, cuius agitur caussa, confisi maxime deprecatione praesentissima, quam incenso animi studio imploramus, magnae Virginis, christiani populi Adiutricis, itemque beatorum Principum Apostolorum Petri et Pauli, quorum in tutela et praesidio alma haec Urbs feliciter semper conquievit.

Sed, quum spe divinae opis, tum conscientia officii sustinetur Pontifex.

Simul implorato adjutorio Virginis Mariae, Principumque Apostolorum,

Iamvero, quemadmodum vos, Venerabiles Fratres, dolores Nobiscum precesque ad Deum, conservatorem et vindicem Ecclesiae suae, assidue consociatis, ita minime dubitamus, quin Venerabiles Fratres, per Italiam Episcopi, sint idem facturi constanter, atque adeo intentiore cura et opera, prout temporum poscunt discrimina, populo quisque suo sint consulturi. — In hoc praecipue contendant hortamur, ut aperiant illis planeque declarent, quantae iniquitatis et per-

Pontifex hortatur Italiae Episcopos,

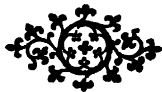
ut, sibi cum Sacro Collegio uniti, populos instantius instruant de temporum calamitatibus, deque officiis quae bonis incumbant ad eas depellandas.

fidiae instituta a religionis iisdemque patriae hostibus sint ad perficiendum suscepta. Rem videlicet esse de summo verissimoque bono, quod fide catholica continetur; nihil hostes conari impensius, quam ut italas gentes ab ea fide divellere possint et abstrahere, cuius munere omnis generis gloriâ et prosperitate ipsae diutissime floruerunt; viris autem catholicis nefas omnino tantis periculis indormire vel leviter occurrere; sed esse oportere in sua fide profitenda animosos, in tuenda stabiles, alacres quoque et paratos ad quasvis iacturas, si res postulent, pro ipsa faciendas. — Quae quidem documenta et monita cives romanos propius attingunt, quippe quod eorum fides, ut palam est, in periculosiores quotidie offensiones callide adducatur. At ipsi vero, quanto amplius a Deo fidei beneficium, ex tanta cum hac Apostolica Sede vicinitate et coniunctione, se habere sciunt, tanto magis in ea perseverare meminerint, patribus illis maioribusque digni, quorum fidem praeclara toto orbe fama celebravit. Ipsi porro atque Itali omnes, omnesque ubique catholici, tum precibus tum omni piorum operum genere, ne cessent a Deo contendere, si iram suam, tot in Ecclesiam nefariis conviciis insanisque contentionibus provocatam, clementius remittat, et communibus bonorum votis, misericordiam, pacem, salutem efflagitantium, benignissime obsecundet.

Monendi specialissime sunt fideles romani,

ne majorum degeneres evadant.

Omnes catholici ad orationem confugiant.

INSTRUCTIO

S. Congreg. Episc. et Regul.

QUA, OCCASIONE SIGNI BRUNO ERECTI, EPISCOPIS CATHOLICI ORBIS, PONTIFICIS IUSSU, OPPORTUNA MONITA PRAEBENTUR.

18 JULII 1889.

Recoluntur encyclicæ litteræ Humanus genus *contra massonum sectam.*

VARIUM ac multiplex genus moliminum, insidiarum et artium, quo tenebricosa Massonum societas Christi regnum in terris contendit evertere, perspicue explicatum fuit a Ssmo Domino Leone XIII per litteras encyclicas die 20 Aprilis anno 1884 datas, quarum initium « *Humanum genus* ». Ad eam eversionem parandam consilium initum perfectumque est potiendi urbe Roma, cuius consilii ratio simplices quidem latere potuit callidis declarationibus et promissis deceptos, fallere tamen prudentiores non potuit. Non enim obscura erant incitamenta et auxilia, quibus oppugnationem Urbis fovebat secta nequam ubique gentium diffusa, obtendens Italiae prosperitatem et decus, licet huic impenderent ob eam rem pericula externa et dissidia intestina. Pravum illud consilium apertius se prodidit ex iis quae subinde acta sunt in gravem Ecclesiae et romani Pontificatus perniciem. Sane eo loco, quo res nunc est, nemo nisi volens decipi posset, postquam adversae sectae proceres potentiorum elati patrocinio eorumque favore qui rei summae praesunt, re et verbis declararunt quid expetierint ut extremum in Urbe oppugnanda. Re quidem, dum testem esse voluere civitatem sanctam honorum, quibus extulerunt apostatae impurissimi flagitia et contumaciam, verbis autem quum principum suorum voce testati sunt palam, auspicari se per ea solemnia religionem novam in qua, spreto immortalis Dei dominatu, divinus humanae rationi adhibetur cultus.

Oppugnationem Urbis ad evertendam Ecclesiam a secta paratam fuisse, non ad procurandam Italiæ libertatem,

facinus ultimum aperte detexit.

Plane haec iam omnibus comperta sunt, quippe quae graviter ac dilucide orbi universo denunciavit, merita inusta ignominiae nota, Summi Pontificis augusta vox per Allocutionem, quam habuit in Consistorio extra ordinem coacto Iunio mense exeunte. Quamvis autem Pontificia

Denuntiatio solemnis coram Sacro Collegio nuper facta

ad universam spectat Ecclesiam.

oratio potissime spectaverit ad tuendam fidem Italorum,quae maxime petitur insidiis vocaturque in discrimen, atque imprimis Romanorum, inter quos nefarium scelus patratum fuit, censenda tamen ea res non est ad Episcopos et fideles ceterarum gentium non pertinere. Siquidem in hac Urbe principe catholici nominis bellum indictum est atrox communi fidei ac religioni, eiusque Capiti supremo, simulque iacta contumelia lacessiti sunt omnes, qui hanc profitentur fidem et huic Capiti obtemperant. Propterea Sacra haec Congregatio Episcoporum et Regularium negotiis praeposita, ex mandato Sanctissimi Patris, omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis et ceteris Ordinariis catholici orbis munus iniungit : I°. Ut in omnibus ecclesiis sibi subiectis ea hora qua maxima populi frequentia est recitari curent memoratam Allocutionem Pontificiam in vernaculum sermonem translatam : II°. Ut per litteras pastorales, sermones parochorum aliorumque sacerdotum, qui sacras conciones habent, doceri curent fideles gravitatem facinoris de quo in eadem Allocutione agitur, quid valeat, quo spectet, nec non discrimen cui obnoxia est cuiusque religio et fides propter eam sectam quae incautos petens astu et insidiis, in romanum Pontificatum vires omnes intendit. Moneantur porro impense fideles de obligatione qua tenentur eas vitare insidias, eam sectam oppugnare, fidem tueri, ac strenue testari voce et operibus, omni denique ratione et ope legitima defendere romani Pontificis iura, cogitantes cum libertate illius arcte suam cuiusque libertatem esse coniunctam : III°. Demum ut creditis sibi fidelibus publicas praeces praescribant itemque opera expiatoria et salutaris poenitentiae, quibus sarciatur iniuria per triste monumentum in Urbe positum divino Numini illata, placetur Eius ira, quam hominum crimina provocarunt, et abundet misericordia Eius cum in Ecclesiam suam, quam securae pacis denuo compotem faciat, tum in ipsos hostes, quos ad bonam frugem conversos in maternum illius complexum reducat.

Bellum capiti Romae indictum, totum corpus afficit.

Quare S. Congr. Ep. et Reg., de mandato Pontificis, iubet 1° ut opportuno die oratio haec fidelibus vulgari sermone legatur, 2° ut populus de gravitate facinoris, deque vitanda massonum secta instruatur,

3° ut praescribantur fidelibus preces operaque expiatoria.

Datum Romae die 18 Iulii 1889.

I. CARD. VERGA Praef.

✠ Fr. ALOISIUS Episcopus Callinicen. *Secretarius.*

EPISTOLA

ad Imperatorem Brasiliae

DE LIBERTATE CULTUUM ATQUE DOCENDI.

Maestà,

È GIUNTO a Nostra conoscenza, che fra i varî progetti, annunciati nel programma del nuovo Ministero Brasiliano, ve ne sono alcuni, che toccando gl' interessi più vitali della religione e rompendo il filo delle gloriose tradizioni di cotesto Impero avrebbero per effetto, qualora fossero recati a compimento, di turbare la pace delle coscienze, di affievolire in coteste cattoliche popolazioni il sentimento religioso e di preparare un avvenire pieno di pericoli per la Chiesa cattolica non meno che per la civile società. Intendiamo parlare della libertà di culto e d'insegnamento e delle disposizioni, che vi si collegano, le quali sebbene non indicate apertamente nella pubblica dichiarazione del governo, pur nondimeno non lasciano alcun dubbio sulla loro qualità e natura.

19 JULII 1889.

Pontifex testatur se certiorem factum de propositis a novis ministris mutationibus religioni haud consentaneis, nempe de libertate cultuum atque docendi.

Non è qui Nostro proposito di svolgere tutti gli argomenti, che si oppongono all' introduzione degli anzidetti progetti. Parlando alla Maestà Vostra, di cui è noto lo spirito colto ed elevato, basterà esporne alcuni tra i principali.

Pauca, utpote catholico Principi, exponet.

La libertà di culto considerata rapporto alla società è basata su questo concetto, che lo Stato, anche in una nazione cattolica, non è tenuto a professarne od a favorirne alcuno; esso deve essere indifferente a riguardo di tutti ed averli in conto di giuridicamente uguali. Non si tratta quindi di quella tolleranza di fatto, che in date circostanze può essere accordata ai culti dissidenti; ma bensì di riconoscere a questi i medesimi diritti che competono a quell' unica vera religione, che Dio constituì nel mondo e distinse con caratteri e segni ben chiari e definiti, perchè tutti potessero rav-

Libertas cultuum — distincta ab æqua tolerantia, quando hæc necessaria est — supponit societatem, et catholicam, ad nullum cultum teneri.

Tale magisterium, loco filiorum, parentum, civium optimis moribus imbutorum, generationem parit corruptam corde, mente scepticam.

contribuito la fede, si scalzano o si combattono apertamente quei principî fondamentali, su cui riposano morale, giustizia e religione.—Quindi è che il magistero devia dal suo nobile scopo, ch' è quello di dare alla società non solo uomini istruiti, ma onesti, che con l' esatto adempimento dei loro doveri verso i loro simili, verso la famiglia e verso lo stato concorrano ad assicurare la felicità generale. Esso invece di comprimere negli animi giovanili i germi delle passioni, che generano l' egoismo, l'orgoglio e la cupidigia, e farvi fiorire i sentimenti e le virtù che distinguono il buon figlio, il buon padre, il buon cittadino, si rende istromento di corruzione, spingendo la gioventù inesperta nella via del dubbio, dell' errore e dell' incredulità e deponendo nel cuore di essa i germi di tutte le perniciose tendenze.

Quo magis hæc libertas erroris sævit, eo magis libertas Ecclesiæ contrahitur.

Questi effetti sono tanto più inevitabili in quanto che se da un lato si apre la porta ad ogni mostruosità di opinioni, dall' altro, inaugurato il principio del libero insegnamento, si suole intralciare in mille modi la libertà della Chiesa e la sua legittima influenza nella educazione della gioventù.

Hæc satis, ad mala ostendenda ex utraque libertate catholicæ nationi oritura.

De reliquis, Pontifex attingit matrimonium civile, vota faciens, ut ministri ad meliora consilia se recipiant.

Queste poche considerazioni saranno sufficienti, ne siamo certi, a mostrare alla Maestà Vostra i mali gravissimi, a cui potrebbero dare origine le mentovate riforme in un paese, che ha conservato fino ad ora gelosamente il prezioso retaggio della fede, ed i cui abitanti sono così fedeli alle sante tradizioni de' loro padri. — Non vogliamo poi ricercare quali sieno le altre disposizioni complementari, a cui si fa allusione nel programma del Ministero : la formola con cui vengono adombrate è vaga e generale, e potrebbe racchiudere altre innovazioni perniciose, tra cui quella perniciosissima del così detto matrimonio civile od altre consimili.Noi però amiamo meglio credere, che gli uomini chiamati dalla sovrana fiducia di Vostra Maestà a dividere la responsabilità del potere, comprenderanno nel loro senno politico quanto sia utile per un popolo di conservare intatti i preziosi vantaggi della pace religiosa.—Confidiamo soprattutto,

Recolens recenter servitutem

che la Maestà Vostra nella sua alta penetrazione e nel suo costante attaccamento alla religione cattolica, di cui avem-

mo non ha guari una nuova e luminosa prova nell'opera tanto sapientemente e generosamente compiuta dell'abolizione della schiavitù nel suo Impero, non permetterà mai, che sieno cambiate le basi di una legislazione corrispondente ai veri interessi del popolo e dell'autorità sovrana che lo governa, e sia schiusa un'era di discordie e di turbamenti religiosi e sociali. — La Maestà Vostra coll'allontanare dal suo Impero questa sventura contribuirà efficacemente alla prosperità del medesimo e chiamerà sopra di Sè, sopra l'Augusta sua Famiglia e sopra la nazione Brasiliana le benedizioni del cielo.

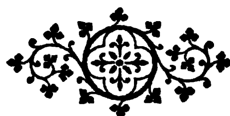
19 JULII 1889.

ab Imperatore sublatam, optat Pontifex, ut Princeps antiqua jura Ecclesiæ in imperio suo catholico conservet, atque ab eo ita magnas calamitates avertat.

Con questa intima persuasione impartiamo di tutto cuore alla Maestà Vostra ed a tutta l'Imperiale Famiglia l'Apostolica benedizione.

Dal Vaticano 19 Luglio 1889.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Georgium Python status et reipublicae Friburgensis consiliario

DE CONDENDA UNIVERSITATE FRIBURGENSI.

1 AUGUSTI 1889.

Pontifex laudat condendæ universitatis Friburgensis consilium.

QUOD alicubi in Europa, nuperrimeque in America sapiens catholicorum liberalitas effecit, ut cupidae maiorum disciplinarum iuventuti Universitates studiorum catholicae constituerentur, id modo et in Helvetia Friburgenses, Deo bene iuvante, feliciter aggressos intelleximus. — Vix attinet dicere quam Nobis et gratum sit et probatum catholicorum in hoc genere studium, praesertim cum non simus nescii, nec difficultatibus eos fuisse nec laboribus impensisve ullis a proposito deterritos. Idque recte quidem : nihil enim hoc tempore est, in quo possint ipsimet industriam suam vel opportunius vel utilius exercere, quum nempe de re agatur, quae cum Ecclesiae ac religionis bono, cum incolumitate fidei catholicae quammaxime coniungitur. Revera, cum tanta passim sit pravarum opinionum multitudo, iuvenum catholicorum institutionem maximis periculis videmus quotidie obnoxiam : ita sane ut nisi securum aliquod ipsis quasi perfugium pateat, valde pertimescendum sit, ne a veritate abducantur, fideique catholicae, quod est bonorum omnium maximum, misere iacturam faciant. — Quod ad Helvetiam pertinet, quam sane amanter studioseque complecti nunquam intermisimus, susceptum plane a vobis est consilium peropportunum, quod rei catholicae magnopere profuturum arbitramur : desiderabatur enim apud vos graviorum disciplinarum domicilium, in quo adolescentes catholici, tuti ab omni errorum periculo instituerentur. — Quamobrem et tibi, dilecte fili, et populo Friburgensi valde gratulamur, ac certa spes est fore ut prospere coepta adoptatum exitum, Dei beneficio, celeriter perducatis. — Per-

Utilitatem talium institutionum, hoc præsertim tempore, summam exponit.

Helvetiæ inde maximum bonum expectat.

Gratulatur proin Friburgensibus, necnon Consi-

libenter autem accepimus litteras a te missas eorum nomine, qui rei civili Friburgensium praesunt, in quibus Universitatis tum constituendae tum regendae accurate exponitur ratio. Neque minus dilectati sumus Episcoporum et probatissimorum virorum consensu, qui nempe initum a vobis opus et singulari laude et felicibus votis prosequuti sunt. — Cum vero caussa agatur, quae in communem cedit utilitatem, valde confidimus non modo ex Helvetia, sed aliunde etiam adfuturam vobis catholicorum hominum generosam liberalitatem. — Interim divini favoris auspicem, et paternae praecipuaeque benevolentiae Nostrae tamquam pignus, Apostolicam benedictionem tibi, dilecte fili, populoque Friburgensi universo intimo cordis affectu impertimus.

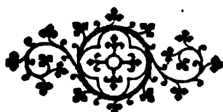
lio regni atque Episcopis.

Sperat liberalitates ad tantum opus non defecturas.

Apostolicam benedictionem impertit.

Datum Romae apud S. Petrum die 1 Augusti 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA ENCYCLICA

DE IMPLORANDO AUXILIO B. IOSEPH.

15 AUGUSTI 1889.

Rursus auxilium contra potestatem tenebrarum *Pontifex publica orbis deprecatione expectat.*

QUAMQUAM pluries iam singulares toto orbe deprecationes fieri, maioremque in modum commendari Deo rem catholicam iussimus; nemini tamen mirum videatur si hoc idem officium rursus inculcandum animis hoc tempore censemus. — In rebus asperis, maxime cum *potestas tenebrarum* audere quaelibet in perniciem christiani nominis posse videtur, Ecclesia quidem suppliciter invocare Deum, auctorem ac vindicem suum, studio perseverantiaque maiore semper consuevit, adhibitis quoque sanctis caelitibus, praecipueque augusta Virgine Dei genitrice, quorum patrocinio columen rebus suis maxime videt adfuturum. Piarum autem precationum positaeque in divina bonitate spei serius ocius fructus apparet. — Iamvero nostis tempora, Venerabiles Fratres: quae sane christianae reipublicae haud multo minus calamitosa sunt, quam quae fuere unquam calamitosissima. Interire apud plurimos videmus principium omnium virtutum christianarum, fidem: frigere caritatem: subolescere moribus opinionibusque depravatam iuventutem: IESU CHRISTI Ecclesiam vi et astu ex omni parte oppugnari: bellum atrox cum Pontificatu geri: ipsa religionis fundamenta crescente in dies audacia labefactari. Quo descensum novissimo tempore sit, et quid adhuc agitetur animis, plus est iam cognitum, quam ut verbis declarari oporteat.

Calamitatem crescentem temporum describit,

nonnisi divina ope sanandam.

Tam difficili miseroque statu, quoniam mala sunt, quam remedia humana, maiora, restat ut a divina virtute omnis eorum petenda sanatio sit. — Hac de caussa faciendum duximus, ut pietatem populi christiani ad implorandam studiosius et constantius Dei omnipotentis opem incitaremus. Videlicet, appropinquante iam mense Octobri, quem Virgini Mariae a *Rosario* dicatum esse alias decrevimus, vehementer hortamur, ut maxima qua fieri potest religione, pietate, frequentia mensis ille totus hoc anno agatur. — Paratum novimus in materna Virginis bonitate perfugium: spesque

Studiosius inde imploranda Domina a Rosario.

Ecclesiæ toties in angustiis auxiliata.

Nostras non frustra in ea collocatas certo scimus. Si centies illa in magnis christianae reipublicae temporibus praesens adfuit, cur dubitetur, exempla potentiae gratiaeque suae renovaturam, si humiles constantesque preces communiter adhibeantur? Immo tanto mirabilius credimus adfuturam, quanto se diutius obsecrari maluerit.

Sed una cum Deipara Sponsus ejusdem instantius colendus.

Sed aliud quoque est propositum Nobis; cui proposito diligentem, ut soletis, Venerabiles Fratres, Nobiscum dabitis operam. Scilicet quo se placabiliorem ad preces impertiat Deus, pluribusque deprecatoribus, Ecclesiae suae celerius ac prolixius opituletur, magnopere hoc arbitramur expedire, ut una cum Virgine Deipara castissimum eius Sponsum beatum Iosephum implorare populus christianus praecipua pietate et fidenti animo insuescat: quod optatum gratumque ipsi Virgini futurum, certis de caussis iudicamus. — Profecto hac in re, de qua nunc primum publice dicturi aliquid sumus, pietatem popularem cognovimus non modo pronam, sed velut instituto iam cursu progredientem: propterea quod Iosephi cultum, quem superioribus quoque aetatibus romani Pontifices sensim provehere in maius et late propagare studuerant, postremo hoc tempore vidimus passim nec dubiis incrementis augescere, praesertim postea quam Pius IX fel. rec. decessor Noster sanctissimum Patriarcham, plurimorum Episcoporum rogatu, patronum Ecclesiae catholicae declaravit. — Nihilominus cum tanti referat, venerationem eius in moribus institutisque catholicis penitus inhaerescere, idcirco volumus populum christianum voce inprimis atque auctoritate Nostra moveri.

Ad cujus cultum, jam magnopere superiori ætate apud fideles adauctum, adhuc provehendum, Pontifex aliquid verbo conferre intendit.

Tituli ac merita B. Josephi enumerantur.

Cur beatus Iosephus nominatim habeatur Ecclesiae patronus, vicissimque plurimum sibi Ecclesia de eius tutela patrocinioque polliceatur, caussae illae sunt rationesque singulares, quod is vir fuit Mariae, et pater, ut putabatur, IESU CHRISTI. Hinc omnis eius dignitas, gratia, sanctitas, gloria profectae. Certe matris Dei tam in excelso dignitas est, ut nihil fieri maius queat. Sed tamen quia intercessit Iosepho cum Virgine beatissima maritale vinclum, ad illam praestantissimam dignitatem, qua naturis creatis omnibus longissime Deipara antecellit, non est dubium quin acces-

Beatissimæ Virgini nullus pro-

pior, conjugali nempe vinculo ac proin dignitate.

serit ipse, ut nemo magis. Est enim coniugium societas necessitudoque omnium maxima, quae naturâ suâ adiunctam habet bonorum unius cum altero communicationem. Quocirca si sponsum Virgini Deus Iosephum dedit, dedit profecto non modo vitae socium, virginitatis testem, tutorem honestatis, sed etiam excelsae dignitatis eius ipso coniugali foedere participem. — Similiter augustissima dignitate unus eminet inter omnes, quod divino consilio custos filii Dei fuit, habitus hominum opinione pater. Qua ex re consequens erat, ut Verbum Dei Iosepho modeste subesset, dictoque esset audiens, omnemque adhiberet honorem, quem liberi adhibeant parenti suo necesse est. — Iam vero ex hac duplici dignitate officia sponte sequebantur, quae patribusfamilias natura praescripsit, ita quidem ut domus divinae, cui Iosephus praeerat, custos idem et curator et defensor esset legitimus ac naturalis. Cuiusmodi officia ac munia ille quidem, quoad suppeditavit vita mortalis, revera exercuit. Tueri coniugem divinamque sobolem amore summo et quotidiana assiduitate studuit: res utrique ad victum cultumque necessarias labore suo parare consuevit: vitae discrimen, regis invidia conflatum, prohibuit, quaesito ad securitatem perfugio: in itinerum incommodis exiliique acerbitatibus perpetuus et Virgini et IESU comes, adiutor, solator extitit. — Atqui domus divina quam Iosephus velut potestate patria gubernavit, initia exorientis Ecclesiae continebat. Virgo sanctissima quemadmodum IESU CHRISTI genitrix, ita omnium est christianorum mater, quippe quos ad Calvariae montem inter supremos Redemptoris cruciatus generavit: itemque IESUS CHRISTUS tamquam primogenitus est christianorum, qui ei sunt adoptione ac redemptione fratres. — Quibus rebus caussa nascitur, cur beatissimus Patriarcha commendatam sibi peculiari quadam ratione sentiat multitudinem christianorum, ex quibus constat Ecclesia, scilicet innumerabilis isthaec perque omnes terras fusa familia, in quam, quia vir Mariae et pater est IESU CHRISTI, paterna propemodum auctoritate pollet. Est igitur consentaneum, et beato Iosepho apprime dignum, ut sicut ille olim Nazarethanam familiam, quibuscumque rebus usu-

Ipsum ei Verbum subditum fuit, tamquam Parenti.

Utrumque munus in divinam domum excellentissime exercuit.

Hæc autem domus Ecclesiæ initium, cujus Maria Mater, Jesus, primogenitus.

Jure proin universam Ecclesiam tuetur cælesti patrocinio.

venit, sanctissime tueri consuevit, ita nunc patrocinio caelesti Ecclesiam Christi tegat ac defendat.

15 AUGUSTI 1889.

Hoc quidem munus Jacobi filius splendide præfiguravit.

Haec quidem, Venerabiles Fratres, facile intelligitis ex eo confirmari, quod non paucis Ecclesiae patribus, ipsa adsentiente sacra liturgia, opinio insederit, veterem illum Iosephum, Iacobo patriarcha natum, huius nostri personam adumbrasse ac munera, itemque claritate sua custodis divinae familiae futuri magnitudinem ostendisse. — Sane praeterquam quod idem utrique contigit nec vacuum significatione nomen, probe cognitae vobis sunt aliae eaedemque perspicuae inter utrumque similitudines: illa imprimis, quod gratiam adeptus est a domino suo benevolentiamque singularem: cumque rei familiari esset ab eodem praepositus, prosperitates secundaeque res herili domui, Iosephi gratiâ, affatim, obvenere. Illud deinde maius quod regis iussu toti regno summa cum potestate praefuit: quo autem tempore calamitas fructuum inopiam caritatemque rei frumentariae peperisset, aegyptiis ac finitimis tam excellenti providentia consuluit, ut eum rex *salvatorem mundi* appellandum decreverit. — Ita in vetere illo Patriarcha huius expressam imaginem licet agnoscere: Sicut alter prosperus ac salutaris rationibus heri sui domesticis fuit, ac mox universo regno mirabiliter profuit, sic alter christiani nominis custodiae destinatus, defendere ac tutari putandus est Ecclesiam, quae vere domus Domini est Deique in terris regnum.

Concordat cum nomine, inventa apud dominum gratia, missioque salvatoris mundi a rege ipsi demandata.

Cujusvis fideles conditionis in B. Josepho exemplar habent atque patronum: conjugati, virgines, nobili genere nati, locupletes, proletarii atque inferioris fortunæ.

Est vero cur omnes, qualicumque conditione locoque, fidei sese tutelaeque beati Iosephi commendent atque committant. — Habent in Iosepho patresfamilias vigilantiae providentiaeque paternae praestantissimam formam: habent coniuges amoris, unanimitatis, fidei coniugalis perfectum specimen: habent virgines integritatis virginalis exemplar eumdem ac tutorem. Nobili genere nati, proposita sibi Iosephi imagine, discant retinere etiam in afflicta fortuna dignitatem: locupletes intelligant, quae maxime appetere totisque viribus colligere bona necesse sit. — Sed proletarii, opifices, quotquot sunt inferiore fortuna, debent suo quodam proprio iure ad Iosephum confugere, ab eoque, quod imitentur, capere. Is enim, regius sanguis, maximae sanctissimaeque

In paupertate, manuumque labore vitam degens maxima edidit virtutum documenta.

Discant ab ipso egeni moderari studium emergendi, Providentiæ parendo,

atque ab omni violenta revendicatione se alienos habentes,

fisi Ecclesiæ caritati.

omnium mulierum matrimonio iunctus, pater, ut putabatur, filii Dei, opere tamen faciendo aetatem transigit, et quaecumque ad suorum tuitionem sunt necessaria, manu et arte querit.— Non est igitur, si verum exquiritur, tenuiorum abiecta conditio : neque solum vacat dedecore, sed valde potest, adiuncta virtute, omnis opificum nobilitari labor. Iosephus, contentus et suo et parvo, angustias cum illa tenuitate cultus necessario coniunctas aequo animo excelsoque tulit, scilicet ad exemplar filii sui, qui acceptâ formâ servi cum sit dominus omnium, summam inopiam atque indigentiam voluntate suscepit. — Harum cogitatione rerum debent erigere animos et aequa sentire egeni et quotquot manuum mercede vitam tolerant : quibus si emergere ex egestate et meliorem statum anquirere concessum est non repugnante iustitia, ordinem tamen providentiâ Dei constitutum subvertere, non ratio, non iustitia permittit. Immo vero ad vim descendere, et quicquam in hoc genere aggredi per seditionem ac turbas, stultum consilium est, mala illa ipsa efficiens plerumque graviora, quorum leniendorum caussâ suscipitur. Non igitur seditiosorum hominum promissis confidant inopes, si sapiunt, sed exemplis patrocinioque beati Iosephi, itemque materna Ecclesiae caritate, quae scilicet de illorum statu curam gerit quotidie maiorem.

Ad augendum B. Patriarchæ cultum oratio peculiaris statuitur, Rosarii recitationi in posterum mense octobri quotannis adjungenda.

Indulgentia huic orationi adnectitur.

Commendatur insuper cultus mensis martii,

Itaque plurimum Nobis ipsi, Venerabiles Fratres, de vestra auctoritate studioque episcopali polliciti : nec sane diffisi, bonos ac pios plura etiam ac maiora, quam quae iubentur, sua sponte ac voluntate facturos, decernimus, ut Octobri toto in recitatione *Rosarii*, de qua alias statuimus, oratio ad sanctum Iosephum adiungatur, cuius formula ad vos una cum his litteris perferetur : idque singulis annis perpetuo idem servetur. Qui autem orationem supra dictam pie recitaverint, indulgentiam singulis septem annorum totidemque quadragenarum in singulas vices tribuimus. — Illud quidem salutare maximeque laudabile, quod est iam alicubi institutum, mensem Martium honori sancti Patriarchae quotidiana pietatis exercitatione consecrare. Ubi id institui non facile queat, optandum saltem, ut ante diem eius festum in templo cuiusque oppidi principe supplicatio

in triduum fiat. — Quibus autem in locis dies decimus nonus Martii, beato Iosepho sacer, numero festorum de praecepto non comprehenditur, hortamur singulos, ut eum diem privata pietate sancte, quoad fieri potest, in honorem Patroni caelestis, perinde ac de praecepto, agere ne recusent.

15 AUGUSTI 1889.

et imprimis ipsius festi B. Josephi.

Interea auspicem caelestium munerum et Nostrae benevolentiae testem vobis, Venerabiles Fratres, et Clero populoque vestro Apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 15 Augusti 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

ORATIO

ad Sanctum Iosephum.

AD te, beate IOSEPH, in tribulatione nostra confugimus, atque implorato Sponsae tuae sanctissimae auxilio, patrocinium quoque tuum fidenter exposcimus. Per eam, quaesumus, quae te cum immaculata Virgine Dei Genitrice coniunxit, caritatem, perque paternum, quo Puerum IESUM amplexus es, amorem supplices deprecamur, ut ad hereditatem, quam IESUS CHRISTUS acquisivit sanguine suo, benignus respicias, ac necessitatibus nostris tua virtute et ope succurras.

Tuere, o Custos providentissime divinae Familiae, IESU CHRISTI sobolem electam ; prohibe a nobis, amantissime Pater, omnem errorem ac corruptelarum luem ; propitius nobis, sospitator noster fortissime, in hoc cum potestate tenebrarum certamine e caelo adesto ; et sicut olim Puerum IESUM e summo eripuisti vitae discrimine, ita nunc Ecclesiam sanctam Dei ab hostilibus insidiis atque ab omni adversitate defende : nosque singulos perpetuo tege patrocinio, ut ad tui exemplar et ope tua suffulti, sancte vivere, pie emori, sempiternamque in caelis beatitudinem assequi possimus. — Amen.

EPISTOLA

ad Card. Gibbons Archiepisc. Baltimorensem.

DE CELEBRANDO CENTESIMO ANNO AB HIERARCHIA IN FOEDERATIS AMERICAE CIVITATIBUS CONSTITUTA.

7 Septembris 1889.

Pontifex laudat consilium celebrandi centesimum annum ab Hierarchia ibidem constituta, tum conventu Baltimorae habendo, tum lycaeo Washington condendo.

CUM ex aliis rebus tuum aliorumque sacrorum Antistitum foederatarum istarum Americae civitatum in patriam et religionem studium splendide elucet, tum mirifice etiam ex iis quae tuae ad Nos litterae mense elapso datae retulerunt. Nunciant enim Nobis saecularia solemnia quae, convenientibus in unum Pastoribus ac fidelibus, proximo Novembri in ista Baltimorensi urbe publice acturi estis, centesimo anno exeunte a Hierarchica sacrorum pastorum potestate in istis regionibus constituta, et dedicationem quam habituri estis apud civitatem Washington Lycei Magni catholici, quod ad faustum novi saeculi auspicium, suffragante vobis catholicorum civium liberalitate, condidistis. — Dignum sane est animi vestri religione consilium a vobis susceptum, quod eo spectat, tum ut pia gratâque memoria recolatis beneficia, quae istis regionibus divina providentia contulit, tum etiam ut perpetuum monumentum statuatis in memoriam rei auspicatissimae, quod non minus ad pastoralis vestri ministerii decus, quam ad solidam et salutarem vestrorum civium utilitatem pertinet. — Quamobrem iustam Nos habere caussam agnoscimus gloriam vobiscum tribuendi Deo bonorum omnium auctori, et gratulandi virtuti vestrae, quae in eo campo in quo patrum vestrorum inclita vestigia impressa sunt, strenuam praefert eorum industriae aemulationem, strenuam animi in divina gloria latius provehenda alacritatem. Obsequium autem tuum, dilecte Fili Noster, et omnium istius regionis Antistitum, quod in tuis litteris erga Apostolicam hanc cathedram diserte professus es, amantissime excepimus, ac certos vos esse cupimus, uti sanctae

Ita simul de peractis gratiae agentur, monumentum posteritati profuturum statuetur.

Gratulatur Pontifex zelo Antistitum Americae civitatum foederatarum, necnon devotioni eorum in S.

memoriae decessores Nostri, sic Nos singulari vos vobisque creditos fideles caritate complecti, fervida vota pro vestra omni prosperitate facere, et magnum percipere de istorum fidelium optima in omne opus bonum voluntate, magnum de vestra sacerdotali virtute solatium. — Quod vero a Nobis postulas, ut aliquos delectos viros ex urbe mittamus qui Nostro nomine solemnibus vestris praesentes intersint, non deerimus optatis vestris ; immo eo libentius eis annuemus quod haec res non solum existimationis et benevolentiae Nostrae erga vos testimonium erit, sed splendidum etiam documentum catholicae illius unitatis, quae ubique pastores et fideles inter sese, et cum supremo Ecclesiae rectore in fide et caritate coniungit. Quod reliquum est, Deum custodem et sospitatorem catholici nominis ex corde adprecamur, ut sub florentissimo isto faustoque regimine, in quo vobis datum est sancti vestri ministerii libertate frui, opera pietatis vestrae laetis fecundet erga Ecclesiam et patriam fructibus, ac amplissimorum benignitatis suae munerum auspicem esse velit Apostolicam benedictionem, quam tibi, dilecte Fili Noster, cunctisque Venerabilibus Fratribus foederatarum istarum Americae civitatum Episcopis, et Clero ac fidelibus omnibus, quibus praesidetis, peramanter in Domino impertimus.

Sedem paterne ipsos complectentis.

Delectos viros solemnibus istis interfuturos libenter mittet, testes simul et benevolentiæ Sedis Romanæ et unitatis Ecclesiæ.

Fausta quæque his regionibus optat a Domino.

Datum Romae apud S. Petrum die 7 Septembris 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

ALLOCUTIO

ad opifices Gallos Romam peregrinantes

DE REMEDIO SOCIALI A RELIGIONE PETENDO.

30 OCTOBRIS 1889.

Pontifex recolit opifices inchoante anno jubilæi a se receptos.

IL y a deux ans, une nombreuse phalange d'ouvriers, venus de France, se groupaient ici autour de Nous. Avec eux, et sous les plus heureux auspices, s'ouvrait alors Notre année Jubilaire, pour laquelle ils Nous apportaient comme les prémices des manifestations du monde catholique. Ce jour laissa dans Notre âme une douce et forte impression, que votre présence, chers fils, et les nobles paroles que vient de Nous adresser, en votre nom, Mons. le Cardinal qui préside ce pèlerinage, ne peuvent que raviver en Nous et rendre à jamais ineffaçable. — Soyez les bienvenus. L'hommage que vous rendez, en ce moment, au Chef suprême de la religion catholique, révèle le fond de votre pensée. Vous avez compris, — et c'est, à la fois, votre cœur et votre intelligence qui vous l'ont dicté, — vous avez compris, que seulement dans la religion vous trouverez force et consolation, au milieu de vos incessantes fatigues et des misères d'ici-bas. La religion seule, en effet, ouvrira vos âmes aux immortelles espérances ; elle seule ennoblira votre travail, en l'élevant à la hauteur de la dignité et de la liberté humaine. En confiant donc à la religion vos destinées présentes et futures, vous ne pouviez faire acte de plus haute sagesse. Et sur ce point, Nous sommes heureux de confirmer ici les paroles, prononcées par Nous en d'autres circonstances, et que vous venez de rappeler. Nous voulons même insister, une fois de plus, sur ces vérités, persuadé, comme Nous le sommes, que pour vous aussi, votre salut sera l'œuvre de l'Église et de ses enseignements remis en honneur dans la société.

Confirmat, quod peregrinantes opifices ipsi testantur, in religione esse remedium summum laborantibus.

Æthnica societas servitute arduum quæ-

Le paganisme, vous ne l'ignorez pas, avait prétendu résoudre le problème social en dépouillant de ses droits la partie faible de l'humanité, en étouffant ses aspirations, en

paralysant ses facultés intellectuelles et morales, en la réduisant à l'état d'absolue impuissance. C'était l'esclavage.

situm solvit.

— Le christianisme vint annoncer au monde, que la famille humaine tout entière, sans distinction de nobles et de plébéiens, était appelée à entrer en participation de l'héritage divin ; il déclara que tous étaient, au même titre, les fils du Père céleste, et rachetés au même prix ; il enseigna que le travail était, sur cette terre, la condition naturelle de l'homme, que l'accepter avec courage était, pour lui, un honneur et une preuve de sagesse, que vouloir s'y soustraire, c'était à la fois, montrer de la lâcheté, et trahir un devoir sacré et fondamental.

Christianismus omnes fideles nobilitavit, legemque laboris omnibus imposuit sacram.

Afin de réconforter plus efficacement encore les travailleurs et les pauvres, le divin Fondateur du Christianisme daigna joindre l'exemple aux paroles : Il n'eut pas où reposer sa tête ; Il éprouva les rigueurs de la faim et de la soif ; Il passa sa vie tant publique que privée dans les fatigues, les angoisses et les souffrances. D'après sa doctrine, le riche, comme s'exprime Tertullien, a été créé pour être le trésorier de Dieu sur la terre ; à lui les prescriptions sur le bon usage des biens temporels ; contre lui les formidables menaces du Sauveur, s'il vient à fermer son cœur devant l'infortune et la pauvreté !

Conditor religionis ipse pauperem vitam egit, divitibus severa officia in pauperes imponens.

Cependant, cela même ne suffisait pas encore. Il fallait rapprocher les deux classes, établir entre elles un lien religieux et indissoluble. Ce fut le rôle de la charité : elle créa ce lien social et lui donna une force et une douceur inconnues jusqu'alors ; elle inventa, en se multipliant elle-même, un remède à tous les maux, une consolation à toutes les douleurs ; et elle sut, par ses innombrables œuvres et institutions, susciter, en faveur des malheureux, une noble émulation de zèle, de générosité et d'abnégation.

Insuper sociale vinculum caritatem induxit.

Telle fut l'unique solution, qui, dans l'inévitable inégalité des conditions humaines, pouvait procurer à chacun une existence supportable. Durant des siècles, cette solution était universellement acceptée et s'imposait à tous. Sans doute, on y a vu se produire des actes de révolte et d'insubordination, mais ils n'ont jamais été que partiels et cir-

Hæc doctrina, inæqualitatem conditionum temperans, per longa sæcula pacem continuit.

conscrits ; la foi avait de trop profondes racines dans les âmes, pour qu'une éclipse générale et définitive fût alors possible. Nul ne se serait permis de contester la légitimité de cette base sociale ; nul n'eût osé former le vaste projet de pervertir, sur ce point, l'esprit et le cœur des populations et de viser à la ruine totale de la société. Quels ont été les doctrines funestes et les événements qui ébranlèrent, plus tard, l'édifice social si patiemment élevé par l'Église, Nous l'avons dit ailleurs ; Nous ne voulons y revenir ici. — Ce que Nous demandons, c'est qu'on cimente à nouveau cet édifice en revenant aux doctrines et à l'esprit du christianisme ; en faisant revivre, au moins quant à la substance dans leur vertu bienfaisante et multiple, et sous telles formes que peuvent le permettre les nouvelles conditions des temps, ces corporations d'arts et métiers, qui jadis, informées de la pensée chrétienne, et s'inspirant de la maternelle sollicitude de l'Église, pourvoyaient aux besoins matériels et religieux des ouvriers, leur facilitaient le travail, prenaient soin de leurs épargnes et de leurs économies, défendaient leurs droits et appuyaient, dans la mesure voulue, leurs légitimes revendications. — Ce que Nous demandons, c'est que, par un retour sincère aux principes chrétiens, on rétablisse et l'on consolide entre patrons et ouvriers, entre le capital et le travail, cette harmonie et cette union, qui sont l'unique sauvegarde de leurs intérêts réciproques, et d'où dépendent, à la fois, le bien-être privé, la paix et la tranquillité publique.

Redeatur ad ipsam, adjunctis cœtibus opificum novo rerum ordini accommodatis, spirituque christiano imbutis.

Salus ex harmonica conspiratione utriusque elementi, substantiæ atque laboris, petenda.

A l'entour de vous, chers fils, s'agitent des milliers d'autres travailleurs, qui, séduits par de fausses doctrines, s'imaginent trouver un remède à leurs maux dans le renversement de ce qui constitue comme l'essence même de la société politique et civile, dans la destruction et l'anéantissement de la propriété. Vaines illusions ! Ils iront se heurter contre des lois immuables que rien ne saurait supprimer. Ils ensanglanteront les chemins où ils passeront, en y amoncelant les ruines et en y semant la discorde et le désordre ; mais ils ne feront, par là, qu'aggraver leurs propres misères et attirer sur eux les malédictions des âmes honnêtes. Non, le remède n'est ni dans les projets et les agissements pervers et subver-

Remedium falso in subversione proprietatis quæsitum.

sifs des uns, ni dans les théories séduisantes, mais erronées, des autres ; il est tout entier dans le fidèle accomplissement des devoirs qui incombent à toutes les classes de la société, dans le respect et la sauvegarde des fonctions et des attributions propres à chacune d'elles en particulier. Ces vérités et ces devoirs, l'Église a la mission de les proclamer hautement et de les inculquer à tous.

30 OCTOBRIS 1889.

in fideli custodia est omnium officiorum.

Aux classes dirigeantes il faut un cœur et des entrailles pour ceux qui gagnent leur pain à la sueur de leur front ; il leur faut mettre un frein à ce désir insatiable des richesses, du luxe et des plaisirs, qui, en bas comme en haut, ne cesse de se propager de plus en plus. A tous les degrés, en effet, on a soif de jouissances ; et comme il n'est pas accordé à tous d'y donner satisfaction, il en résulte un malaise immense et des mécontentements, qui auront pour résultat la révolte et l'insurrection en permanence.

Virtutes in omni gradu sociali necessariæ enumerantur.

Aux détenteurs du pouvoir il incombe, avant toutes choses, de se pénétrer de cette vérité, que pour conjurer le péril qui menace la société, ni les lois humaines, ni la répression des juges, ni les armes des soldats ne sauraient suffire ; ce qui importe par dessus tout, ce qui est indispensable, c'est qu'on laisse à l'Église la liberté de ressusciter dans les âmes les préceptes divins et d'étendre sur toutes les classes de la société sa salutaire influence ; c'est que, moyennant des règlements et des mesures sages et équitables, on garantisse les intérêts des classes laborieuses, on protège le jeune âge, la faiblesse et la mission toute domestique de la femme, le droit et le devoir du repos du Dimanche, et que, par là, on favorise dans les familles comme dans les individus la pureté des mœurs, les habitudes d'une vie ordonnée et chrétienne. Le bien public, non moins que la justice et le droit naturel, réclame qu'il en soit ainsi.

Sciant rem publicam regentes efficacissimum remedium in libera actione Ecclesiæ residere, simulque in tuendis sacris juribus personæ atque familiæ opificis.

Aux patrons il est prescrit de considérer l'ouvrier comme un frère, d'adoucir son sort dans la limite possible et par des conditions équitables, de veiller sur ses intérêts tant spirituels que corporels, de l'édifier par le bon exemple d'une vie chrétienne, et surtout de ne se départir jamais, à son égard et à son détriment, des règles de l'équité et de la

Munera dominorum quæ sint.

justice, en visant à des profits et à des gains rapides et disproportionnés.

Opifices servent officia religiosa, domestica, civilia.

A vous enfin, mes chers fils, et à tous ceux de votre condition, il revient de mener toujours une conduite digne de louange par la pratique fidèle de vos devoirs religieux, domestiques et sociaux. Vous Nous avez déclaré, tout-à-l'heure, et cela Nous a grandement réjoui, vous Nous avez déclaré, que c'est votre volonté formelle de vous soumettre avec résignation au travail et à ses pénibles conséquences, de vous montrer toujours paisibles et respectueux envers vos patrons, dont la mission est de vous procurer de l'ouvrage et de l'organiser, de vous abstenir de tout acte capable de troubler l'ordre et la tranquillité, de conserver, enfin, et de nourrir dans vos cœurs des sentiments de reconnaissance et de confiance filiale envers la sainte Église, qui vous a délivrés de l'antique joug de l'esclavage et de l'oppression, et envers le Vicaire de JÉSUS-CHRIST, qui ne cesse et ne cessera jamais de veiller sur vous en Père, de s'enquérir de vos intérêts et de les favoriser, en rappelant à tous leurs devoirs respectifs et leur parlant le langage de la charité.

Recolit Pontifex promissa modo ipsorum ore accepta.

Fideles permaneant Sedi Apostolicæ angustiis pressæ.

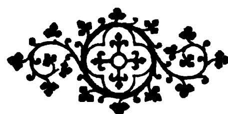
Que ce sentiment de reconnaissance et cette dévotion à l'Église et à son Chef restent en vous inébranlables et s'accroissent de plus en plus. — Notre condition s'aggrave avec les années, et la nécessité, pour Nous, d'une indépendance réelle et d'une vraie liberté dans l'exercice de Notre ministère apostolique, devient de jour en jour plus évidente. En bons catholiques, restez fidèles, chers fils, à cette très noble cause. Faites-la vôtre, et que chacun de vous, dans sa sphère, se fasse un devoir de la défendre et d'en hâter le triomphe.

Regressi in patriam, optimo exemplo, quid religio possit ostendant,

Et maintenant, chers fils, retournez dans votre patrie, dans cette France, où, malgré des aberrations individuelles et passagères, on n'a jamais vu décroître l'ardeur pour le bien, ni pâlir la flamme de la générosité et du sacrifice. Retournez dans vos foyers, et prouvez, par votre conduite, que dans les associations, où les principes religieux sont en honneur, règnent, en même temps, l'amour fraternel, la paix, la discipline, la sobriété, l'esprit de prévoyance et d'économie domestique. Allez, et que la grâce du Seigneur vous accom-

pagne partout, vous assiste, vous protège, vous soutienne dans vos fatigues, vous encourage en vous faisant goûter, dès à présent, les ineffables joies qui découlent de la vertu, et que donne l'espérance d'une vie meilleure dans la patrie des croyants. *30 OCTOBRIS 1889. gratia cælesti roborati.*

C'est le regard et les mains élevés vers le ciel, que Nous y faisons monter, que Nous y ferons monter tous les jours, pour vous, bien-aimés fils, ces vœux, ces supplications et ces prières. En attendant, et comme gage de ces faveurs célestes, Nous vous accordons la bénédiction Apostolique. Nous vous bénissons tous ici présents, avec toute l'effusion de Notre cœur de Père. Nous bénissons vos épouses, vos fils, et vos familles. Nous bénissons vos chefs, vos patrons et vos bienfaiteurs, ainsi que toutes les pieuses associations dont vous faites partie. *benedictione Pontificis muniti.*

EPISTOLA

ad Cardinalem Goossens, Archiep. Mechliniensem

DE NOVA CATHEDRA PHILOSOPHIAE LOVANII ERIGENDA.

8 Novembris 1889.

Pontifex novæ cathedræ philosophicæ juxta mentem suam in universitate Lovaniensi condendæ,

PER alias litteras idibus Iulii anno superiore datas Nostram tibi sententiam explicavimus de philosophiae studiis in illustri Athenaeo Lovaniensi amplificandis. Equidem necessum, nedum opportunum, esse ducimus ea recte et ordine dispertita sic tradi alumnis, ut complexa quidquid veterum sapientia tulit et sedula recentiorum adiecit industria large copioseque eos sint paritura fructus, qui religioni pariter et civili societati proficiant. Qua vero ratione et ope ea res expediri commodius et perfici possit, perpensis etiam difficultatibus quas praecavere oportet, id tibi non ita pridem significari curavimus per dilectum filium Nostrum Cardinalem a publicis negotiis Administrum. — Iamvero libenter comperimus te aliosque Belgarum Episcopos non modo propensam huic consilio Nostro, prout et ceteris, ostendisse voluntatem, sed etiam rei gerendae initia fecisse. Novimus scilicet renunciatum fuisse praesidem instituti philosophiae superioris dilectum filium Desideratum Mercier, Urbanum Antistitem, virum multa doctrinae, philosophiae praesertim, laude praestantem eiusque provehendae studiosissimum, eidemque curam novi operis rite ordinandi apteque constituendi fuisse demandatam. — Collatum huic munus ultro confirmamus auctoritate Nostra, ac certa spe nitimur fore ut ille favore ac praesidio fultus Belgarum Antistitum et Rectoris Athenaei protinus et impigre salutari huic operi manus admoveat, nec ulli parcat vigiliae aut labori donec nobile inceptum feliciter videat absolutum. — Huic operi aggrediendo, pro tenui largiendi facultate, quae Nobis suppetit in hisce rerum angustiis, centum addiximus et quinquaginta

gaudet Episcopos initia fecisse,

præsidemque eidem Ill. D. Mercier, quem egregie laudat, renuntiasse.

Confirmans eidem munus, zelum ejus stimulat.

Copiosam largitionem aggre-

millia argenteorum francicorum, prout iam tibi Nostro nomine nunciatum fuit. Quo munere testari voluimus cum favorem, quo magnum Lyceum Lovaniense prosequimur, tum patriam caritatem qua Belgarum populum complectimur, cuius haeret adhuc animo Nostro suavissima nec ulla temporis vi delenda recordatio. — Profecto haud ignoramus sumptibus longe amplioribus opus esse ad institutum perficiendum, quod Athenaei Lovaniensis dignitati congruat et scopum quo spectat prorsus attingat. Sed enim Nobis spem facit, opes collatum iri incepto pares, cum actuosa pietas sacrorum Antistitum, tum perspecta liberalitas fidelium Belgarum, quae luculenter enituit quoties religionis tutelae et incrementis vel publico bono prospiciendum fuit. — Neque vero latere potest Belgarum prudentiam, in Ecclesia Dei, etiam rerum humanarum, ne dum divinarum, scientiam summo semper in pretio et honore fuisse, eamque nostra praesertim aetate late ac penitus excoli oportere; quippe eius nomine abuti solent veritatis hostes ut fidei veritatem oppugnent, et pessima quaeque effundant opinionum monstra, quibus caeca mentium obscuritas et foeda morum pravitas gignitur. Nemini autem obscurum est iuventutem imprimis fraudibus hisce et insidiis peti, eamque maxime vocari in discrimen. Quare omnis adhibenda cura est ut sanis universae philosophiae doctrinis imbuantur iuveniles animi, solidaeque muniantur scientiae praesidiis ne per eam quae late grassatur errorum luem inducantur in fraudem. — Quum porro Ecclesia eo falso nomine in crimen vocetur, quasi perosa scientiarum lucem ignorantiae tenebras studeat offundere, eo conniti oportet catholicos homines ut prae se ferant palam, se verae scientiae lumina haud fastidire sed appetere, quippe quae fidei dogmata non evertunt sed mirifice illustrant, quum utraque ab uno dimanent auctore fidei et rerum mundanarum conditore Deo. — Quum itaque saepe experti noverimus quantum habeat ponderis Nostra commendatio penes te, ceterosque pastores, Clerum populumque Belgarum, vos graviori hortatu haud egere putamus ut studiis viribusque consociatis strenue provehere et perficere adnitamini susceptum opus, quo

diendo operi addicit,

reliquos sumptus a liberalitate Belgarum expectans.

Celebrat opportunitatem operis ad instruendam solida scientia, contra fidei hostes, iuventutem.

Catholicis viris scientiae lumina appetenda proclamat.

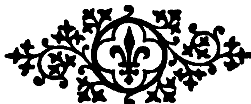
Optima a perspecto zelo Belgarum sperat,

simul vobis liceat maximam apud Deum inire gratiam, insigni benefacto communem patriam ornare, Nosque ipsos quasi optatissimo munere oblato demereri. — Divinae interea benignitatis, quam vobis adprecamur, auspicem Apostolicam benedictionem tibi, dilecte Fili Noster, tuis in episcopatu collegis, Cleroque et populo curationi vestrae concreditis peramanter in Domino impertimus.

quibus benedicit.

Datum Romae apud S. Petrum die 8 Novembris 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE FACULTATE THEOLOGICA IN CATHOLICO PARISIENSI ATHENAEO INSTITUENDA.

10 Decembris 1889.

Eminentia sacrae Theologiae celebratur.

In magna et multiplici disciplinarum copia quae menti veritatis cupidae obiicitur, neminem latet sacram Theologiam ita principem sibi locum vindicare, ut vetus sapientum effatum sit ceteris scientiis atque artibus officium incumbere, ut ei inserviant ac velut ancillarum more famulentur. Haec siquidem caelestia mysteria scrutatur, quae Deus ipse hominibus revelata voluit, eaque omnia, quae aeternam beatitatem spectant eique adipiscendae conducunt, explanat, divinae sapientiae thesauros recludit, atque in eo rerum ordine versatur, qui quidquid naturae ambitus elatius atque sublimius continet toto caelo supergreditur. Inde contigit ut pro munere atque officio homines docendi a Christo sibi tradito Ecclesia catholica maxime semper sollicita fuerit de sacrae doctrinae cultu, eamque et intactam caute servari, et naviter atque fideliter tradi et diligentissime excoli summa semper sedulitate curaverit. Quapropter romani Pontifices praestantissimae huius scientiae studia omni ope in Lyceis, in Academiis et in Universitatibus fovere, provehere, peculiaribusque privilegiis et honoribus decorare studuerunt, iisque obsecuti sacrorum Antistites idem in suo quisque populo praestandum sibi esse censuerunt. Sed inter hos summis prosequi laudibus Nos decet Galliarum Episcopos, qui operam dantes, ut facultates theologicae, ubi rerum ac temporum vices siverint, instaurarentur, maximam impenderunt curam ne principis istius scientiae, quae rerum omnium, quas mentis humanae acies intueri potest, summam quodammodo complectitur, in catholico Parisiensi Athenaeo facultas deesset. Quibus cognitis Consilium Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium studiis regundis praepositorum, ne suprema haec facultas in principe Galliarum civitate

Ecclesia, ac imprimis Romani Pontifices hujus scientiae semper fuere maxime solliciti.

Zelus Episcoporum Galliarum laudatur facultatem theologiae in Athenaeo Parisiensi instituendam curantium.

De sententia S. R. E. Cardinalium.

careret praesidio et ornamento, Apostolicae auctoritatis munimine, quod expetebatur, eam iamdudum confirmandam esse censuisset, nisi rerum adiuncta rem caute prorogari suasissent. Sublatis modo difficultatibus, quae antea huiusmodi privilegii concessionem praepedire videbantur, idem VV. FF. NN. Consilium, re perpensa rite ac perspecta, optato canonicae erectionis honore theologicam facultatem Parisiensem muniendam et exornandam, eiusdemque recentiores constitutiones approbandas iudicavit. Hanc Venerabilium Fratrum Nostrorum sententiam, Nos, quibus vel maxime cordi est sacrarum disciplinarum cultum et studium, quantum in Domino possumus, omnimode iuvare et promovere, eo libentiori animo ratam habemus et confirmamus, quo uberrimos inde fructus extituros confidimus.

Pontifex consilium ratum habet et confirmat.

Iucundissima enim subit recordatio fausti illius temporis, quo ex Parisiensis facultatis theologicae gremio prodibant, atque in ea rursus partae sapientiae thesauros effundebant Petrus Lombardus, Guillelmus Parisiensis, Albertus Magnus, Bonaventura, Aegidius, aliique quamplures, qui totum orbem lectissimae sapientiae luce collustrarunt, quos prae numero praetermittere necesse est, ut unum memoremus Thomam Aquinatem, quem velut solem fulgidissimum Ecclesia universa admiratur et suspicit. Tales tamque insignes duces novi doctores sequantur, et eorum si legant vestigia, maxime vero si Angelici Magistri doctrinam amplectantur et diligenter enarrent et strenue tueantur, pristinam illam dignitatem et eximium decus magno studiorum et ipsius rei christianae incremento revicturum speramus.

Laudem celebrat prioris perillustris facultatis Parisiensis.

Angelicum praesertim magistrum novae exemplar praemonstrat.

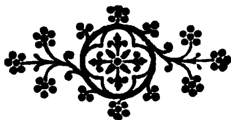
Propterea Apostolica auctoritate Nostra, harum litterarum vi edicimus ac decernimus, ut theologica facultas Parisiensis veram ac proprie dictam habeat canonicam erectionem, atque eidem canonice Apostolica Nostra auctoritate institutae iura omnia et praerogativas similibus institutionibus a Sancta Sede approbatis concessa perpetuis futuris temporibus deferimus et elargimur, ea tamen lege, ut adamussim omnia et singula quae in constitutionibus, seu statutis decreto eorumdem Venerabilium Fratrum Nostrorum adiectis, continentur, omnino serventur. Haec volumus et

Canonice erigit facultatem theologicam, juxta adjectas constitutiones.

praecipimus, non obstantibus quamvis individua et specifica mentione ac derogatione dignis in contrarium facientibus quibuscumque. *10 DECEMBRIS 1889.*

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 10 Decembris 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

EPISTOLA

ad Ludovicum Vivès

DE NOVA EDITIONE OPERUM B. ALBERTI MAGNI.

10 Decembris 1889.

Pontifex laudat consilium opera B. Alberti Magni de integro edendi.

QUOD opera b. Alberti magni instituisti de integro edere, susceptus tibi quidem labor est non exiguus, sed fructuosus, opinamur, futurus. Quamquam enim post Alberti aetatem incrementa cuivis scientiarum generi complura attulit dies, eius tamen vis et copia doctrinae, quae Thomam aluit Aquinatem, et aequalibus eorum temporum miraculo fuit, non potest vetustate ulla consenescere. Utique videntur hodie nimis multi ponere ingenii laudem in fastidio antiquitatis : sed omnino illa est philosophandi ratio optima, exquirere meditando nova, unâque simul sapientiam veterum non relinquere. — Igitur laboriosa maximi viri volumina, quae fient iam industriâ tuâ notiora, spargere multo latius magnitudinem luminis sui posse confidimus, eorum nominatim commodo, qui in divinarum rerum humanarumve scientiâ diligentius elaborent. — Cum vero tua ista editio auspicio satis bono in lucem tibi proditura videatur, si Nostro inscribatur nomine, Nobisque dedicetur, id quidem fieri non modo non recusamus, sed etiam gratum habemus : maxime quia Noster in Doctorem Angelicum amor vetus ab amore magistri eius non est diiunctus. Tibi interim, dilecte fili, caelestium munerum auspicem Apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Commendat doctrinam magistri D. Thomae Aquinatis.

Nova veteribus coniungere vera philosophandi ratio.

Gratum habet quod nova editio sibi dedicetur.

Datum Romae apud S. Petrum die 10 Decembris 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

LETTERA

al signor cardinale Lucido Maria Parocchi,

vicario generale di Roma.

DE CLERO ROMANO RITE INSTITUENDO.

Signor Cardinale,

FRA le molteplici cure, che per dovere dell' Apostolico ministero Noi abbiamo sempre consacrato alla conservazione e all' incremento della religione cattolica in Italia, principalissima è quella che riguarda il Clero, dal quale in grandissima parte dipendono gl' interessi della fede e delle anime. Perciò in ogni occasione abbiamo caldamente inculcato, che il Clero venga formato non solo alla scienza soda e verace, ma in modo speciale alle virtù sacerdotali e allo spirito schiettamente ecclesiastico, che è lo spirito stesso del sommo ed eterno Sacerdote GESU CRISTO. — Ma la necessità di avere un Clero così formato è molto più forte e più sentita per la città di Roma. Qui, nella Capitale del mondo cattolico, nel centro della religione nostra santissima, dove i cattolici convengono da ogni parte della terra per trovarvi conforto alla loro fede, qui più che altrove è necessario che la vita e i costumi e le opere di coloro che son chiamati *luce del mondo* e *sale della terra*, risplendano di più chiaro e fulgido lume, affinchè tutti ne traggano edificazione e stimoli a ben fare. — Perciò come abbiamo fatto recentemente con tutti i Vescovi d' Italia, così e molto più sentiamo ora il bisogno di richiamare, Signor Cardinale, su questo importantissimo argomento tutta la sua attenzione. — Le condizioni proprie di Roma, il maggior numero di ecclesiastici, che qui accorrono da ogni paese, esigono maggiori cure ed industrie perchè la disciplina del Clero non abbia a soffrire per tali cause, nè a perdere la sua efficacia. — È giusto qui render onore a tanta parte di ecclesiastici, che esemplari e pieni di zelo, tutti dati alle opere del ministero

18 DECEMBRIS 1889.

Pontifex testatur speciale studium quo clerum rite instituendum semper prosecutus est.

Talis clerus Romæ imprimis necessarius est, unde major eidem adhibenda cura.

Clerus romanus, ut maxima parte munere dignus, laudibus ornatur.

e della carità cristiana, nella devozione e nell'attaccamento alla Santa Sede e al Vicario di Gesu Cristo, nell'obbedienza e nel rispetto verso i loro superiori e nello spirito di unione e di concordia sentono esser riposta la più sicura garanzia del loro retto operare, la sorgente delle maggiori benedizioni del cielo, l'efficacia dei loro sforzi. Per essi si continuano le gloriose tradizioni del Clero romano, che tanti e sì luminosi modelli ha lasciato all'imitazione dei posteri, alcuni dei quali giudicati degni anche degli onori dei Santi. — Ma si sa che i nemici, in tutte le varie forme della guerra che ora muovono alla Chiesa, prendono sempre più specialmente di mira Roma, e in essa raccolgono le loro forze. E così anche contro il Clero qui si è cominciata un' opera tenebrosa colla perfida mira di screditarlo, di scinderlo, di alienarlo dai legittimi superiori e di farlo ribelle alla loro autorità. Per tale scopo è buono ogni mezzo; ma il più deplorevole e il più penoso si è, che tra gli stessi ecclesiastici se ne possa trovare alcuno che dimentico dei propri doveri e della santità del suo carattere, giunga a tanto da prestare il concorso dell' opera sua per l' esecuzione d' intendimenti così perversi. — Per questi motivi è da avvisare senza indugio e con tutta energia al pericolo. Importa moltissimo, che alla educazione del giovane Clero si dieno le cure più intelligenti e più assidue; che si usi il più oculato discernimento e le maggiori cautele nell'ammissione di quella parte di Clero che viene da altre diocesi; che gli uni e gli altri non sieno troppo lasciati in loro balìa, ma sia per ciò che riguarda la loro condotta, sia per ciò che spetta all'esercizio dei diversi ministeri ed officî, sappiano di esser sempre sotto l' occhio vigile dei superiori e sentano sempre il freno salutare di una ferma e saggia disciplina. — Ma sopra ogni altra cosa interessa, che tutti sieno animati di quello spirito di santità, di annegazione, di sacrificio, di zelo che è proprio del loro carattere e che li rende veri ministri di Christo. A tale effetto nulla può essere più opportuno che chiamarli tutti di tanto in tanto a raccogliersi negli Esercizî spirituali, che sono di una mirabile efficacia per la riforma della vita, per la perseveranza

Omni via hostes Ecclesiæ clerum insequentes,

seducere conantur quos forte minus fideles invenerint.

Muniendi proin tirones contra tales insidias;

arctius invigilandum aliunde advenientibus.

Omnes vita spirituali instruantur, in eaque permaneant ope recollectionis annuæ.

nel bene e per dare nuovo vigore allo spirito, in mezzo ai pericoli e a tante cause di dissipazione che offre il mondo. — Sappiamo che qui già vige il santo costume del ritiro spirituale per gli ecclesiastici: ma ora vogliamo qualche cosa di più speciale, e nominatamente che tutto il Clero di Roma, senza eccezione, debba consacrare nell' anno prossimo alcuni giorni al ritiro e alla preghiera. — A Lei, Signor Cardinale, affidiamo la cura di tutto predisporre per l'esecuzione di questa Nostra volontà; e siamo certi, che tutti gli ecclesiastici risponderanno volonterosi all' invito ed entrando nelle Nostre viste, sapranno trarre da questa grazia singolare, che Dio loro prepara, quel maggiore e più durevole profitto che Noi così ardentemente bramiamo.

18 DECEMBRIS 1889.

Talis recollectio integro clero in proximum annum indicitur.

Modus ejusdem instituendæ cardinali vicario relinquitur.

A tale effetto imploriamo sopra di essi le più copiose benedizioni del cielo: ed a Lei, Signor Cardinale, e a tutto il Clero e popolo di Roma impartiamo di cuore l'Apostolica benedizione.

Dal Vaticano, 18 Decembre 1889.

LEO PP. XIII.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE CANONICA THEOLOGICAE FACULTATIS ERECTIONE IN CATHOLICA TOLOSANA UNIVERSITATE.

20 DECEMBRIS 1889.

Gloriam prioris universitatis Tolosanae testantur reliquiae Aquinatis eodem, iubente Urbano V, translatae.

Pontifex gaudet de rediviva hac illustri institutione.

EXIMIA sacrarum disciplinarum laude floruisse Tolosanam urbem, et singularem de iis commendationem apud Apostolicam Sedem sibi comparasse vel ex caussa facile coniicitur, quare decessor Noster Urbanus V mortales Angelici Doctoris exuvias Tolosam transferri iussit; quam caussam beatus ille Pontifex ita significavit « quia ibi est Universitas nova in theologia, quam volo fundari in solida et firma doctrina illius sancti ». Huiusmodi Universitatem, quae quidem ubi tanti viri et conditi sunt sacri cineres et singulari modo memoria celebratur quasi monumentum extat, nostris hisce temporibus cura praesertim atque opera tum Tolosani, tum trium viciniorum dioeceseon Antistitum instauratam esse ac renovatam, Nos summopere delectamur. Vestigia enim sequuti decessorum Nostrorum, qui sacrarum doctrinarum custodes non modo sed etiam fautores semper extitere, iam inde a Nostri Pontificatus initio studiose dedimus operam, ut scientiarum omnium princeps et dux theologia, ex civilibus exul Athenaeis, in pristinum decus apud catholica studiorum instituta revocaretur. Siquidem in tot errorum tenebris utile esse et maxime expedire Nobis visum est, clarissimae huius disciplinae studia provehi, quippe quae ad mentes divinae veritatis lumine illustrandas, ad propugnandam catholicam fidem, ad omnium denique scientiarum incrementum tantum habet momenti, ut nihil quod praestans ac insigne sit sine ea promatur. Quo vero uberiores ex ea percipi fructus possent, Nos haud semel praecepimus, ut theologiae magisteria augerentur, studia autem ad eam exigerentur rationem, quae a summo scholasticorum est proposita. Ea quidem omnia diligenter fideliterque in catholico Tolosano Athenaeo iam confecta esse et scimus et

Recolit quid pro theologicis studiis ab exordio regiminis ipse egerit.

Laetatur de instaurata facultate tolosana.

laetamur, magnamque hanc esse ducimus laudem, unde illustre illud scientiarum domicilium accessionem gloriae et nominis capiat non mediocrem. Ex iis enim quae non semel ad hanc Apostolicam Sedem sunt perlata, satis compertum est moderatores et doctores eiusdem Athenaei assiduam impendisse operam, ut theologica facultas prae ceteris proficeret, uti par erat, nunc vero ita esse constitutam, ut canonicae erectionis honorem promereri videatur. Quapropter quum a dilecto filio Nostro Iuliano Floriano S. R. E. Presbytero Cardinali Desprez ex dispensatione Apostolica Archiepiscopo Tolosano sint preces Nobis admotae, ut recentiores Athenaeo constitutiones confirmemus et supra dictam theologicam facultatem Apostolicae auctoritatis munimine roboremus, et gratiis privilegiisque honestemus, quae institutionibus a Sede Apostolica praecipue approbatis abundantius reservantur, Nos, perrogatâ sententiâ Sacrae Congregationis studiis regundis, huiusmodi votis benigne adnuendum censuimus. Idcirco, quo Nostrae erga fundatores, moderatores, doctores, nec non studiosam iuventutem Tolosani Athenaei catholici benevolentia cognita magis ac perspecta sit, omnes et singulos quibus Nostrae hae litterae favent peculiari beneficentia prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis et interdicti, aliisque ecclesiasticis censuris, sententiis et poenis quovis modo, vel quavis de caussa latis, si quas forte incurrerint, huius tantum rei gratia absolventes et absolutos fore censentes, de Apostolica auctoritate Nostra, vi praesentium concedimus, ut memorati Athenaei constitutiones, dummodo iuxta animadversiones a praedicta S. Congregatione additas emendentur, ratae sint et confirmatae, et privilegiis iam antea concessis canonica erectio theologicae facultatis accedat. Itaque volumus ut exinde Tolosana theologica facultas academicos gradus, baccalaureatus nimirum, licentiae et laureae doctoralis, ex privilegio Apostolicae Sedis et ad Sedis ipsius beneplacitum rite ac valide conferre possit et valeat, sedulo diligenterque servatis praescriptionibus ac regulis, quae in statutis continentur, quorum exemplar apud eamdem S. Congregationem studiis regundis iussimus

Rogante cardinali archiepiscopo confirmat facultatem theologicam ibidem erectam.

Solemni ritu dictam facultatem erigit,

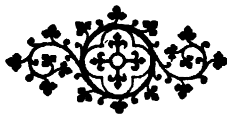
cum jure conferendi academicos gradus,

servatis statutis a Congregatione jussis

asservari. Decernentes praesentes litteras firmas, validas et efficaces semper existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac illis ad quos spectat et pro tempore quomodolibet spectabit in omnibus et per omnia plenissime suffragari, et irritum esse et inane si secus super his, a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, nec non dicti Athenaei etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 20 Decembris 1889, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

M. Card. LEDOCHOWSKI.

ALLOCUTIO

Ad S. R. E. Cardinales

DE BELLO ECCLESIAE INDICTO.

24 DECEMBRIS 1889.

Colle espressioni del maggior gradimento accogliamo i voti di felicità, che fa per Noi il Sacro Collegio in questa lietissima ricorrenza delle feste natalizie : ed a lei, signor Cardinale, che a nome di tutti ha portato la parola, come pure a tutti i suoi Colleghi, offriamo anche Noi, ricambio, i più sinceri e i più felici augurî. — L'unione strettissima che ha con Noi il Sacro Collegio dei Cardinali, opportunamente da lei ricordata, esige questa perfetta corrispondenza di sentimenti e reciprocanza di affetti tanto nei lieti quanto nei tristi eventi. L'augurio della pace che ella Ci fa, non potrebbe essere nè più proprio del mistero che si festeggia, nè più adatto al bisogno che se ne prova : questo augurio è dolce il ripeterlo nei tempi che traversiamo, tempi non di tranquillità e di pace, ma di persecuzioni e di lotte. La Chiesa, la sua azione nel mondo, il suo sacerdozio, i suoi insegnamenti, le sue sacre ragioni sono da per tutto, e in Italia e in Roma più che altrove, combattute, malmenate e respinte dalla vita sociale, con tutti i mezzi di cui dispone l' umana potenza, la più fina astuzia. Tutte le istituzioni cattoliche nella loro prodigiosa varietà, da quelle ordinate direttamente alla propagazione e alla conservazione della fede nel mondo fino a quelle destinate a sollievo delle molteplici umane miserie, sono prese di mira coll' intendimento d' impadronirsene e di cancellare da esse ogni carattere religioso e cristiano. — Diciamo cose notissime, e ciascuno di voi col suo pensiero abbraccia i tanti fatti, che sono di ciò che diciamo la prova più irrefragabile. Non diremmo nulla di esagerato se aggiungessimo che la guerra va direttamente contro Dio stesso, contro cui l' umana ragione osa sollevarsi ribelle, temeraria, giudicarlo e come provocarlo a tenzone. Quest' audacia diabolica, impotente contro Dio e il suo Cristo, riversa il suo odio profondo e sfoga il suo

Pontifex gratias rependit pro expressis a S. Collegio votis.

Animorum concordia dupliciter dulcis in temporibus turbatis.

Describuntur vexationes Ecclesiæ illatæ.

Omnia tentat Satanas contra Ecclesiam Dei,

furore satanico contro la Chiesa di GESU CRISTO, e contro i suoi figli. È una lotta fiera, accanita, che non risparmia nulla, e fa prova di scuotere e, se fosse possibile, distruggere dalle fondamenta l'opera divina del Redentore. — Spinte le cose a tanto estremo, è superfluo dire qual sia qui la condizione Nostra, e quanto di giorno in giorno si faccia più sensibile la mancanza di quella vera libertà e indipendenza, che è indispensabile per lo spedito esercizio del supremo Apostolato.

præsertim contra libertatem Pontificis.

Ora, in mezzo a tanto imperversare di esterni nemici, e finchè a Dio non piaccia di umiliarli e di abbatterli, qual cosa può esservi più desiderabile di quella pace divina che fu annunziata agli uomini sul nascere del re pacifico, che è frutto della sua grazia e della sua carità e che invano si cercherebbe di avere dal mondo? Se dal di fuori tanto furor di nemici ne assale, sarà gran conforto se almeno al di dentro, nel seno cioè della grande famiglia cattolica, regni dovunque sovrana la pace, mercè la perfetta concordia di pensieri, di volontà, di azione, che di tutti i fedeli fa come un sol corpo per la piena armonia tra il Capo e le membra. Questa unione è per se stessa la miglior difesa che possa opporsi agli assalti e alle insidie nemiche; essa raddoppia e centuplica le forze, e anche in mezzo alle maggiori violenze dà all'animo una calma serena ed un coraggio invincibile.

Donec placeat Deo prosternere inimicos, saltem intus floreant pax et concordia, optimi animorum stimuli.

È gran mercè che, malgrado i tentativi che si fanno, il popolo cattolico, com'ella, Signor Cardinale, pocanzi osservava, resta concordemente unito ai suoi pastori e per essi al Pastore supremo e alla Sede Apostolica. Ma è necessario stringere sempre più e rendere indissolubili questi vincoli; è necessario richiamare i popoli alla pratica fedele e costante della vita cristiana. — Questi motivi Ci fecero già pensare a rivolgere a tutti i Nostri fratelli nell'Episcopato nuovamente la parola, ciò che faremo tra poco, per ricordare i grandi doveri che ai cattolici viventi in mezzo alla società impongono le circostanze speciali dei tempi, e i grandi pericoli cui è eposta la loro fede e con la fede l'eterna loro salvezza. Questi doveri sono: l'amor della Chiesa sopra

Crescat proin unio inter pastores et greges, per fidelem vitæ christianæ disciplinam, de qua Pontifex intendit mox singulos admonere, novo scripto.

ogni altra cosa terrena, addimostrato colla prova dei fatti; la professione aperta e coraggiosa della fede di cui Dio ci ha fatto dono, la difesa e l'incremento di essa per la parte che può spettare a ciascuno; la perfetta concordia degli animi nella piena soggezione di tutti ai sacri pastori e nell'amore scambievole fra loro; la vita pienamente conforme ai precetti della legge divina e della Chiesa, i quali tutti si compendiano nella carità. — Desideriamo ardentemente che mercè il buon volere di ciascuno e per gli sforzi riuniti di tutti la Nostra parola porti in abbondanza i preziosi vantaggi che ne speriamo. Sarà la maggior consolazione che possano mai darci in mezzo a tante amarezze i Nostri figli, persuasi come siamo che questo sia anche il modo più efficace per affrettare il giorno delle misericordie, della libertà e della tranquillità della Chiesa.

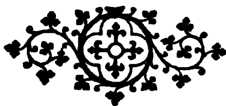
24 DECEMBRIS 1889.

cujus summam tangit,

et a quo multa sperat.

Intanto in questi giorni di grazia e di salute da tutti i cuori cattolici salga più calda che mai la preghiera al Redentore divino per i grandi bisogni della sua Chiesa. Egli, che ha vinto il mondo e debellato l'inferno, si degni di far gustare anche alla nostra calamitosa età i frutti inestimabili della sua vittoria. Con questa speranza esprimiamo di nuovo al Sacro Collegio dei Cardinali i Nostri augurî anche pel nuovo anno, ed a ciascuno di essi, come pure a tutti i Vescovi e Prelati qui presenti, impartiamo dal fondo del cuore l'Apostolica benedizione.

Christum natum, mundi debellatorem implorat.

ALLOCUTIO

Ad S. R. E. Cardinales.

DE LEGIBUS INIQUIS NUPER LATIS.

30 DECEMBRIS 1889.

Pontifex laetatur de novis universitatibus in America et in Helvetia conditis.

TEMPESTIVUM quoddam solatium ex remotis Americae oris, pariterque ex Helvetiis nuper accepimus. Quod enim magnopere catholici expetebant, ut propria aliquot sibi esse Gymnasia magna in eruditionem iuventutis liceret, id sua ipsorum contentione novissimo tempore assecuti sunt, constitutis Washingtoni, Ottawae, itemque Friburgi maiorum disciplinarum domiciliis : in quibus hoc quidem sanctissimae legis instar habebitur, coniungere incolumitatem fidei cum elegantia doctrinae, neque minus ad religionem, quam ad artes optimas informare adolescentes. Qua de re probe intelligimus quantam haberi gratiam imprimis Episcoporum providentiae et constantiae, tum collatae privatorum operae oporteat. Utrisque sua tribuenda laus quod, coniunctis consiliis studiisque, memorabile beneficium pepererint, quo non Ecclesia solum, sed civitas magnâ cum salute sua perfruatur. Nam eiusmodi coeptorum cernimus animo, Venerabiles Fratres, fructus futuros : intereaque Nos ea cogitatio non parum recreat, in civitatibus, quae memoratae sunt, libere properare ad incrementa posse catholicum nomen, tutela legum et hominum aequitate defensum. —

Intus queritur augeri angustias.

Ista quidem satis iucunda foris acerbiorem sensum earum rerum efficiunt quae geruntur domi. Hic enim impugnare Ecclesiam adversarii non desistunt : quin etiam profitentur hostiles animos quotidie audacius, gloriamque facinoris ultro petere non verentur. Satis eloquuntur hominis non privati nuper dicta, cum in concione frequenti, eâque consulto vocatâ, quid rectores rerum italicarum de Ecclesia romanoque Pontificatu cogitent, quid velint, aperte indicavit.

Recolit hostium acta, dictaque,

— Neque absimiles in Urbe, mense Iunio, auditae voces, quibus diebus per inusitatas easque clamosas significationes non tam transfugae honos, quam Ecclesiae ignominia quaerebatur. Ita facile apparet, eodem inclinare utrobique sen-

tentias, et hoc esse prorsus commune propositum, exercere cum avita religione inimicitias, pravarumque sectarum auspiciis et ductu totum italorum genus, si fieri posset, ab Ecclesiae complexu divellere. Compertas illas habetis, Venerabiles Fratres, plenas importunitate atque audacia sententias. Romanorum Pontificum in urbem Romam oppugnare iura placuit, eademque usque adeo opinione minuere, ut non plus habere momenti dicta sint, quam quod regiarum domorum rationes habere universe solent. Quod autem est Nobis ereptum, id esse novis possessoribus firmo perpetuoque iure quaesitum, quasi nasci ius ex vi iniuriâque possit. — Supervacaneum profecto est hoc loco meminisse titulos omnino singulares, quorum caussâ Sedes Apostolica ius sibi suum in Urbe vindicat, vindicabit. Pariter nihil est opus naturam commemorare civilis romanorum Pontificum principatus, qui, cum illuc pertineat ut Apostolici ministerii libertatem dignitatemque debitam efficaci custodia tueatur, caussam habet sibi unice propriam, idemque a communi ratione principatuum non parum differt. At vero silere omnino neque possumus, neque debemus, cum in Apostolicam Sedem istos velut renovatos impetus vis inimica convertat. Eo vel maxime, quod in propugnatione iuris Nostri non tutelam rei alicuius mortalis Nobis proponimus ipsi tamquam finem, sed maiora quaedam atque altiora spectamus. Videlicet fidem christianam conservari integram, ut oportet, volumus: eius enim vocatur in discrimen incolumitas, quando qui populo praesunt has partes assignant reipublicae, vindicare humanae rationi sine modo, sine lege, principatum: quod, missis ambagibus, nihil est aliud, quam respuere funditus quaecumque a Deo tradita sunt, planeque ab Ecclesia desciscere. Itaque non id agitur tantum ut religionem civitas nullam habeat potiorem, aequabilitatemque iuris largiatur nullo discrimine singulis, in quo iniqua et summe perniciosa ipsa aequabilitas est: sed lacessere placet catholicum nomen publica denunciatione belli, et cum pessimis IESU CHRISTI inimicis consilia viresque coniungere. Vix credibile videatur, huc denique esse perventum, idque in Italorum gente, quae christianae

praesertim contra inviolabile Apost. Sedis jura in Romam.

Causam Sedis Apostolicae vindicat.

Non agitur de re humana sed de tutela rei sacrae.

implacabili odio lacessitae.

veritatis lumen maturrime, Dei munere, aspexit bonitatisque divinae maxima ac plane singularia beneficia undeviginti saeculorum spatio et sensit et religiose custodivit. Sed res est ante oculos posita. Nec sane minacius dicunt, quam faciant: quin omni ratione conantur destinata perficere, proptereaque non desinunt institutorum et legum in Ecclesiae perniciem torquere cursum.

Contra novum codicem panarum, Ecclesiæ atque clero injuriosum, Pontifex solemniter iterato protestatur.

Proximae calendae Ianuariae initium novi iuris poenalis sunt, ut nostis, allaturae. De quo cum deliberationes anno superiore in legumlatorum coetu haberentur, Nos quidem hoc ipso loco haud praetermisimus capita illa, ut oportebat, redarguere, quae per speciem castigandae licentiae illuc revera pertinent ut iustam Cleri libertatem minuant, operamque praepediant. In quo detractum iri plurimum Ecclesiae diximus, quippe quae in societatis perfectae formam divinitus constituta sui iuris est, nec debet in muneribus officiorum suorum ulli hominum imperio subesse. Simul conquerebamur, iniuriam fieri universo ordini Clericorum quod in eos, nulla caussâ probabili, sacri iuris auctoritate contempta, singulares leges singulari severitate constituerentur. Quae tamen perlevi sententiarum mutatione probatae lataeque sunt. Nos itaque Apostolici officii Nostri memores quas tunc expostulationes, coeptâ iniuriâ, fecimus, easdem nunc, patratâ, renovamus.

Protestatur insuper contra legem de Operibus Piis, quæ est sacrilega multiplicis juris violatio.

Sed aliud ex alio vulnus impendere Ecclesiae videtis: rogatam legem intelligimus de Operibus Piis, quam nuperrime festinatis suffragiis probavere: quamque ipsam fatentur esse tanquam gradum ad cetera iactum; scilicet ad omnia religionis delenda vestigia ex institutis civitatum. Congruit sane cum eiusmodi proposito ratio legis; cuius ea vis est imprimis, quaecumque pietatis caussâ instituta esse constiterit, ea partim extinguere, partim in aliam formam naturamque convertere, ita plane ut in tanta mutatione eversio rerum institutarum verissime consecutura videatur. — Sed illud prae ceteris nec pietati consentaneum nec iustitiae, omnia fere, quae instituta sint aut testamento relicta, divini cultus caussâ, aut defunctis expiandis, dotandisve puellis ad collegia monialium aspirantibus, hoc ipso

haberi caduca et vacua, aliosque in usus converti oportere. In quo perspicuum est, auctorum violari voluntatem, propterea quod suam illi pecuniam utique in eas caussas, quae memoratae sunt, nec ullo pacto in alias, addixere: quae caussae cum ad religionem, ad piorum manium solatia, ad perfectionem virtutis pertineant, tam sunt naturâ immutabiles ac perpetuae, quam iura et officia, quae hominem iungunt Deo. — At vero ne illud quidem praeterire taciti possumus, in Decurias praepositorum rei subsidiariae administrandae plerosque omnes cooptari, ne feminis quidem exceptis, licere, Parochos non licere. Quod quidem ita placuisse memoravere ob cognitam illorum in Episcopos suos romanumque Pontificem voluntatem: ita ut dubitari non possit, qua mente, cuius rei gratiâ, hanc, de qua loquimur, legem invenerint. — Utique *laicam* inquiunt esse beneficentiam oportere, ut queat esse gratior: nam accipere verecundius, animumque despondere calamitosos consuevisse, ubi caritatem christianam sibi sentiant adesse. Sed miserum est in christianis reperiri, qui tam vehementer errent in eius aestimatione virtutis, quae princeps est et regina ceterarum. Quandoquidem sincera voluntas hominum iuvandorum non potest nisi ex intima benevolentia nasci: hanc vero aut unice aut maxime insidere in eorum animo necesse est, qui singulos homines paene se alteros putent, fratrumque diligant loco: qui ceteros aeque ac se ex Deo tamquam patre genitos, pariterque IESU CHRISTI sanguine redemptos, et ad eamdem in caelis felicitatem vocatos sciant. Quin inopes atque aerumnosos tam amanter IESUS CHRISTUS complectitur, ut collatam in eos beneficentiam plane collocatam apud se, seque ipse obligatum beneficio deputet. His sensibus comitata caritas tantum abest ut animos frangat miserorum, ut potius extollat ad tantam personae dignitatem, quantam homo sine caelestis doctrinae lumine ne fingere quidem cogitatione posset. Nunc vero huiusce indolis caritas frustra requiratur extra Ecclesiam Dei, quam videlicet unam IESUS CHRISTUS sapientiae, disciplinae, charismatum suorum reliquit heredem: quaeque divini auctoris sui quam bene et obtemperare consiliis et

30 DECEMBRIS 1889.

Queritur quod a decuriis parochi arceantur.

Nihil efficacius ad solandam miseriam quam sincera fraterna caritas.

Hac autem extra Ecclesiam Dei frustra requiritur.

exempla imitari consueverit, dedit omni tempore documenta maxima. Ullumne aerumnarum est genus, cui non Ecclesia succurrere nedum pietate materna, sed excellenti prudentia vigilantiaque studuerit? Ita eius potissimum operâ atque auctoritate, aut saltem consilio, gratiâ, tutelâ, opportuna variis calamitatibus solatia ubique gentium inventa sunt, sed iis in locis plura, in quibus florentior Ecclesia, virtutumque christianarum studia maiora. Insignis hac laude Italia, quae fidem catholicam, per prospera, per adversa, intemeratam retinendo, fuit omni aetate beneficiorum huius generis uberrime ferax. Eo magis inhumanum atque italica gente indignum, praeripere Ecclesiae voluisse beneficentiae publicae facultatem. — Obtenderant quidem interversos reditus maleve locatos: sed lux veritatis, unde minime voluissent, erupit. Instituta de administratione quaestio criminationem falso confictam splendide refutavit.

Ipsa Italiam tantopere reddidit piorum operum feracem, ex quo magis elucet impietas novae legis.

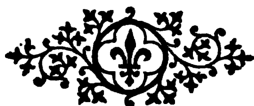
Protestatur demum Pontifex contra iniurias Episcopo Troadensi illatas.

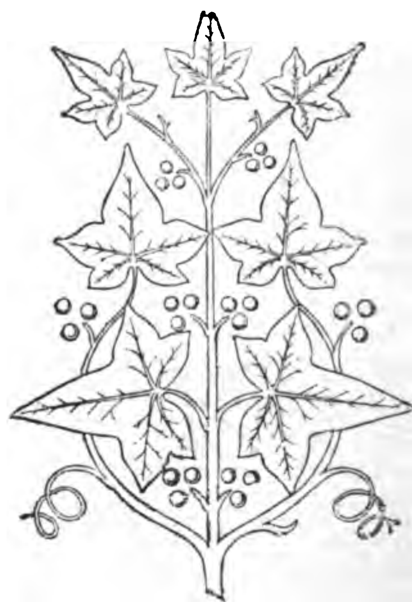
Inter quae velut ad cumulandas iniurias aliud accessit commissum audax, quo, qui rerum civilium potiuntur, in ipsam rei sacrae administrationem invasere. Facile, Venerabiles Fratres, intelligitis quo spectet oratio: ad ea nimirum, quae contra venerabilem fratrem Aloisium Episcopum titularem Troadensem, Ordinarium Aquaevivae et Altamurae, his ipsis postremis mensibus aggressi sunt statuere. Actas res universi cogniscitis: primum Episcopo Troadensi interdictum utriusque Ecclesiae bonis: tum ipsum gradu motum: aedibus eiectum: simulque earum Ecclesiarum delatum alteri regimen, perinde ac res agatur mere civilis, omnino in ditione arbitrioque posita politicae potestatis. Quo facto non perruptae solum Ecclesiae leges sunt, sed ipsa pontificii Nostri primatus nativa iura violata. Itaque non sine magno angore animi conquerimur talem iniuriam: simul, quae hac super re per vim decreta gestave sunt, improbamus atque Apostolica auctoritate reiicimus. Ad Clerum populumque earum Ecclesiarum quod attinet, utrosque in Domino monemus, quid a se postulet officium serio perpendere. Sicut aequum est, politicae potestati dicto audientes esse in rerum genere civilium, ita in iis quae regimen animarum attingunt non alii possunt auctoritati,

Monet clerum et populum ut fortiter in sacris Ecclesiae pareant.

quam Nostrae legitimoque iure praepositorum subesse, nisi velint, quod Deus prohibeat, se ipsi ab hoc centro seiungere catholicae unitatis. *30 DECEMBRIS 1889.*

Nunc vero, prius quam Episcopi designentur vacuis Ecclesiarum sedibus praeficiendi, ad maiorem Dei gloriam et Ecclesiae utilitatem duos praestantes viros S. R. E. Cardinales creamus, quos tamen iustis de caussis in pectore reservamus, arbitrio Nostro quandocumque publicandos. Cum dispensationibus, derogationibus et clausulis necessariis et opportunis. In nomine Pa ✠ tris, et Fi ✠ lii, et Spiritus ✠ Sancti. Amen. *Duos cardinales creat.*

ELENCHUS DOCUMENTORUM.

INDEX ANALYTICUS [1].

1. Index materiarum alphabeticus quarto volumini adiicietur.

Pag.

tiæ adjutricem 267. — Tale magisterium, loco filiorum, parentum, civium optimis moribus imbutorum, generationem parit corruptam corde, mente scepticam 268. — Quo magis hæc libertas erroris sævit, eo magis libertas Ecclesiæ contrahitur 268. — Hæc satis, ad mala ostendenda ex utraque libertate catholicæ nationi oritura 268. — De reliquis, Pontifex attingit matrimonium civile, vota faciens, ut ministri ad meliora consilia se excipiant 268. — Recolens recenter servitutem ab Imperatore sublatam, optat Pontifex, ut Princeps antiqua jura Ecclesiæ in imperio suo catholico conservet, atque ab eo ita magnas calamitates avertat 269.

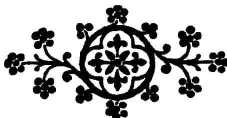
69. EPISTOLA ad Georgium Python status et reipublicæ Friburgensis consiliario. — De condenda universitate Friburgensi. — 1 augusti 1889 270

Pontifex laudat condendæ universitatis Friburgensis consilium 270. — Utilitatem talium institutionum, hoc præsertim tempore, summam exponit 270. — Helvetiæ inde maximum bonum expectat 270. — Gratulatur proin Friburgensibus, necnon Consilio regni atque Episcopis 271. — Sperat liberalitates ad tantum opus non defecturas 271. — Apostolicam benedictionem impertit 271.

70. EPISTOLA ENCYCLICA de implorando auxilio B. Joseph. — 15 augusti 1889. 272

Rursus auxilium contra *potestatem tenebrarum* Pontifex publica orbis deprecatione expectat 272. — Calamitatem crescentem temporum describit, non nisi divina ope sanandam 272. — Studiosius inde imploranda Domina a Rosario, Ecclesiæ toties in angustiis auxiliata 273. — Sed una cum Deipara Sponsus ejusdem instantius colendus 273. — Ad cujus cultum, jam magnopere superiori ætate apud fideles adauctum, adhuc provehendum, Pontifex aliquid verbo conferre intendit 273. — Tituli ac merita B. Josephi enumerantur 273. — Beatissimæ Virgini nullus propior, conjugali nempe vinculo, ac proin dignitate 274. — Ipsum ei Verbum subditum fuit, tamquam Parenti 274. — Utrumque munus in divinam domum excellentissime exercuit 274. — Hæc autem domus Ecclesiæ initium, cujus Maria Mater, JESUS, primogenitus 274. — Jure proin universam Ecclesiam tuetur cœlesti patrocinio 274. — Hoc quidem munus Jacobi filius splendide præfiguravit 275. — Concordat cum nomine, inventa apud dominum gratia, missioque salvatoris mundi a rege ipsi demandata 275. — Cujusvis fideles conditionis in B. Josepho exemplar habent atque patronum : conjugati, virgines, nobili genere nati, locupletes, proletarii atque inferioris fortunæ 275. — In paupertate, manuumque labore vitam degens maxima edidit virtutum documenta 276. — Discant ab ipso egeni moderari studium

1. Erratis, quæ, curas omnes frustrata, in notulas perpauca irrepsere, index analyticus purgatus est.

Typis Societatis Sancti Augustini. — Brugis.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

LEONIS PAPAE XIII

ALLOCUTIONES, EPISTOLAE, CONSTITUTIONES,

Aliaque Acta Praecipua.

— VOLUMEN IV. (1890-1891.) —

Typis Societatis Sancti Augustini,

DESCLÉE, DE BROUWER ET SOC.,

M DCCC XCIV.

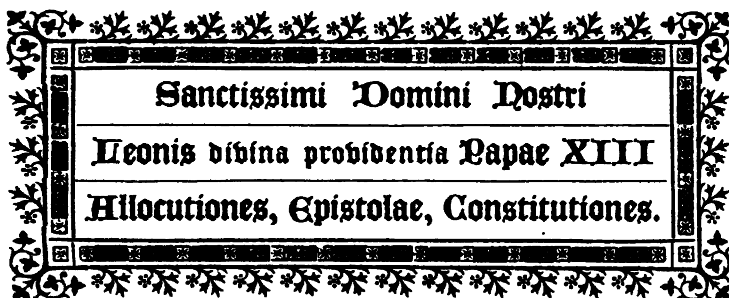
SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

LEONIS PAPAE XIII,

Allocutiones, Epistolae, Constitutiones,

ALIAQUE ACTA PRAECIPUA.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE COLLEGIO CLERICORUM BOHEMORUM IN URBE CONDENDO.

1 JANUAR. 1890.

Munere supremo fungens,

ICARIAM potestatem Eius in terris gerentes, qui *via, veritas et vita* est, *via* scilicet, ut S. Leo Magnus inquit, *conversationis sanctae, veritas doctrinae divinae, et vita beatitudinis sempiternae*, nihil unquam praetermittendum censuimus, quod ad fidei integritatem et morum sanctitatem tuendam, firmiusque in dies nectenda vincula, quae varias christiani nominis gentes cum Apostolica Sede coniungunt, pertineret.

Pontifex de instituendo clero sollicitus,

Ad hos porro fructus assequendos quisque videt quam necessaria sit opera, industria, virtusque eorum, qui in Dei exercituum militiam nomen dederunt, et, divinis ministeriis addicti, Deo et Ecclesiae se ipsos perpetuo consecrarunt. — Hanc ob caussam decessorum Nostrorum vestigia secuti, ac memores eorum quae de sacerdotalis muneris natura et officiis a sanctis Patribus mandata litteris et Pontificum maximorum legibus praescripta sunt, omni ope contendimus, ut iuvenum clericorum mentis et animi disciplinae diligenter consuleremus, ac potissimum in votis habuimus, ut delecti iuvenes clerici ex exteris quibusque nationibus suam in hac alma urbe domum altricem haberent, ubi penes hanc cathedram veritatis sanam doctrinam, dignumque sacrorum ministris animi cultum, accurata institutione perciperent. Hoc Nos animo et voluntate affecti, bonumque spectantes dioecesium *regni Bohemi*, ubi latus patet sacri ministerii fructibus campus, ab exordio Pontificatus Nostri cum *Friderico* e Principibus *Schwarzenberg* S.

praesertim de collegiis variarum nationum Romae condendis,

auxiliantibus Cardin. Archiep. Pragensi et Imperatore Austriæ, Regeque Bohemiæ,

R. E. Cardinali Archiepiscopo Pragensi illustris memoriae egimus, ut in hac urbe delectis regni Bohemi clericis instituendis propria constitueretur sedes, atque anno MDCCCLXXXIV, V. F. *Francisco* e Comitibus *de Schoenborn* Episcopo Budvicensi, nunc S. R. E. Cardinali Archiepiscopo Pragensi, operam navante, et Imperiali ac Regia Maiestate FRANCISCI IOSEPHI Austriae Imperatoris, Hungariae Regis Apostolici, et Bohemiae Regis, pro sedula cura, qua suorum populorum verae prosperitati studet, votis Nostris annuente,

collegium Bohemorum, in privata domo inchoatum,

alumni Bohemi ad duodecim in contubernium in urbe, privata in domo primum, convictumque coaluerunt, quorum numerus iusti deinde ac legitimi collegii foret rudimentum.

Sed ad hanc rem illud maxime interesse visum est, ut stabilis alumnis pararetur domus, quae collegii pleno iure propria esset, et in alumnorum usum apte comparata. Quam-

in ædes ad S. Franciscæ Romanæ suis sumptibus translatum,

obrem aedibus, quae ad S. Franciscae Romanae *Vico Sixtino* in urbe positae sunt, auctoritate Nostra coemptis, propria Bohemis alumnis sedes constituta est, in cuius emptionem ex aerario Nostro *octoginta* argenteorum italicorum *millia* contulimus.

spe eximiæ juventutis ductus, necnon totius Bohemiæ votis obsecundans,

Cum porro collegii initia prospere admodum cesserint, et non modo proximis annis alumnorum numerus auctus fuerit, sed etiam egregia initialium voluntas eorumque in doctrina et virtute progressus, spem firmam iniecerint, ampla ex eorum institutione commoda dioecesibus Bohemiae esse obventura, preces ad Nos delatae sunt, ut coetui de quo loquimur clericorum Bohemorum in urbe constituto, legitimi collegii ius auctoritate Nostra tribuere vellemus.

canonice erigit.

Nos itaque supremum fastigium operi imponere, cuius suscipiendi auctores fuimus, opportunum rati, precibusque ad Nos allatis libenter annuentes, hisce litteris ad maiorem Dei gloriam, ad incrementum catholicae religionis, ad decus utilitatemque incliti Bohemiae Regni collegium clericorum Bohemorum in urbe, quod ad S. Franciscae Romanae Vico Sixtino sedem habet, canonica institutione, sub Nostra et successorum Nostrorum auctoritate fundamus, constituimus, eodemque iure esse volumus, quo pontificia clericorum collegia in urbe sunt, ad eas leges quae infra dicuntur.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Pragensi et Episcopis omnibus Regni Bohemiae curae erit, clericos ex utroque idiomate Bohemo et Germanico quod in patria viget, in quibus voluntas inserviendi Deo in sacris ministeriis, ingenii acies, discendi ardor, bona corporis valetudo sit, gymnasiali studiorum cursu emenso, deligere in collegium cooptandos, quorum numerus in singulis dioecesibus pro portione ita inter ipsas definiendus erit, ut ex omnibus in praesens non maior quam *triginta* alumnorum numerus conficiatur.

1 JANUAR. 1890.

Bohemiae Episcoporum cura sit eodem ad summum triginta alumnos egregios mittendi.

Alumni in collegium cooptati philosophicis et theologicis disciplinis operam dabunt, nec non aliis ecclesiasticis institutionibus fruentur, quae in pontificiis scholis in urbe tradi consueverunt.

Ratio studiorum atque morum instructionis hujus collegii describitur.

Cum ad divina ministeria Dei munere se vocatos, et eruditionis iter in urbe catholici orbis principe sibi apertum intelligant, nihil eis potius esse debebit, quam omni ope niti, ut gratis animis solidique profectus fructibus divino beneficio respondeant. Quare ab ipso institutionis initio, ad pietatis et doctrinae laudem, ad observandas fideliter et obedienter disciplinae leges, ad omne genus officii, quod iuvenes decet in sortem Domini vocatos, animum diligenter adiicient.

Opera praeterea ipsis danda est, ut mutuam inter se caritatem concordiamque retineant, quam nulla offensio perturbet; studioseque animum intendant iis addiscendis quae ad divina officia, ad chori disciplinam, ad ministerium sacrorum pertinent, nec non cum vacua a studiorum curis tempora inciderint, scribendis habendisque in utraque lingua germanica et bohema sacris privatim concionibus, quo ad sacrum verbi ministerium in patria obeundum, umbratili exercitatione mature informentur.

Cum porro alumni, doctrinae et pietatis studio probati, aetatisque maturitatem adepti, moderatorum iudicio digni habeantur qui sacris ordinibus initientur, statuimus ut iidem in urbe, dimissorialibus litteris suorum Episcoporum relatis, ad sacros ordines provehantur, eosque a legibus solvimus, quibus iure canonum cautum est ut denunciationes ha-

Ordinandi alumni a communi canonum lege eximuntur.

beantur, stata temporis intervalla inter ordines serventur, itemque ne ordines extra tempora a iure constituta suscipiantur.

Collegium Urbanianum *pro norma habeatur novi collegii.*

In alumnorum disciplina leges quae in *collegio Urbaniano* fidei propagandae vigent, adhibitis praescriptionibus iis, quas sibi proprias collegii conditio postulat, accurate serventur.

Quod Bohemiae antistites regent,

Ius et potestas in collegium penes Archiepiscopum Pragensem caeterosque sacrorum Bohemiae Antistites, eaque una simul omnium erit.

per moderatorem ab eisdem proponendum, a summo vero Pontifice instituendum.

Moderator collegio regendo, seu rector is erit, qui a Pontifice maximo eo nomine et potestate praeficiatur. Ipsi autem constituendo ius erit Archiepiscopo Pragensi, communicatis cum Bohemiae Episcopis consiliis, virum aut viros, quos hoc munere dignos censeat, Pontifici maximo designare.

Huic singulis annis regiminis rationem reddíturum.

Collegii moderator singulis annis de disciplinae rationibus, de moribus alumnorum, de rei familiaris conditione accuratam descriptionem duplici exemplo conficiet, quorum alterum sacro *Consilio studiis regundis* praeposito, alterum Archiepiscopo Pragensi exhibeat, qui eamdem descriptionem caeteris Bohemiae Episcopis tradendam curabit.

Adsit protector,

Adiutorem autem vicario munere, seu pro-rectorem, moderator habebit, ex praestantioribus collegii alumnis, Episcopo annuente, cuius in ditione sit alumnus, deligendum: isque caeteris anteferendus erit, qui virtutis et prudentiae laude, ad collegii usus magis opportunus videatur.

necnon magister pietatis.

Ad magistrum pietatis in collegio constituendum, collegii moderator de viro quem huic magisterio opportunum censuerit ad Cardinalem *vice sacra Antistitem urbis* referet, isque rite delectus erit, cuius eligendi idem Antistes auctor fiat. Pietatis autem magister apud alumnos eosque, qui in collegii ministerio et domicilio sunt, parochi muneribus fungetur.

Annua subsidia

Quo autem necessariis sumptibus in alumnorum victum cultumque, quo vita indiget, copiae et facultates suppetant, praeter eam pecuniam quae ex aerario Austriaci Imperii in

religionis impensas constituto, in singulos alumnos suppeditatur, Nos praeterea auctoritate Nostra addicimus Bohemorum collegio et in perpetuum attribuimus reditus omnes et iura, quae domus sunt a Carolo IV Bohemiae Rege et Romanorum Imperatore in hospitium Bohemorum in urbe, *vico Caesarinorum* olim conditae, ad quod genus pertinet, tum annua pecunia Barberiniana scutatorum nummûm *sexaginta* eidem hospitio legata, tum summa scutatorum nummûm *ducentorum* a Pontificio Nostro datariatu annuis pensionibus persolvenda.

1 JANUAR. 1890.

collegio Bohemorum munificentia Romani Pontificis assignantur.

Cum porro rationibus rei familiaris collegii, amplioribus subsidiis consuli oportere intelligamus, in hanc rem omnes quas possumus curas ultro conferemus, nihil dubitantes de communi Bohemiae Antistitum in rem eamdem studio, qui probe norunt quantam utilitatum segetem haec clericalis ordinis palaestra in urbe constituta, ipsis in agro dominico excolendo allatura sit.

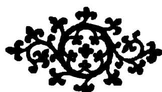
Caeterum liberalitas Bohemiae tam salubri operi non defuerit.

Certa autem et explorata spe ducimur, adnitentibus Episcoporum curis, piam liberalitatem copiosiorum e Bohemia civium huic salutari operi non defuturam, ad quod liberalitatis genus optimum quemque, Dei gloriae studium, religionis amor et patriae caritas satis hortantur.

Haec volumus, statuimus atque edicimus, decernentes ut hae litterae Nostrae firmae rataeque, uti sunt, ita in posterum permaneant: irritum autem et inane futurum decernimus, si quid super his a quoquam contigerit attentari: contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 1 Ianuarii 1890, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

M. Card. LEDOCHOWSKI.

LITTERAE ENCYCLICAE

DE PRAECIPUIS CIVIUM CHRISTIANORUM OFFICIIS.

10 JANUAR. 1890.

Posthabita sapientia christiana omnia mala imminent.

SAPIENTIAE christianae revocari praecepta, eisque vitam, mores, instituta populorum penitus conformari, quotidie magis apparet oportere. Illis enim posthabitis, tanta vis est malorum consecuta, ut nemo sapiens nec ferre sine ancipiti cura praesentia queat, nec in posterum sine metu prospicere. — Facta quidem non mediocris est ad ea bona, quae sunt corporis et externa, progressio: sed omnis natura, quae hominis percellit sensus, opumque et virium et copiarum possessio, si commoditates gignere suavitatesque augere vivendi potest, natum ad maiora ac magnificentiora animum explere non potest. Deum spectare, atque ad ipsum contendere, suprema lex est vitae hominum: qui ad imaginem conditi similitudinemque divinam, naturâ ipsâ ad auctorem suum potiundum vehementer incitantur. Atqui non motu aliquo cursuque corporis tenditur ad Deum, sed iis quae sunt animi, cognitione atque affectu. Est enim Deus prima ac suprema veritas, nec nisi mens veritate alitur: est idem perfecta sanctitas summumque bonorum, quo sola voluntas aspirare et accedere, duce virtute, potest.

Progressio in ordine materiali, etsi hoc tempore ingens, hominem ad finem suum, Deum nempe cognoscendum atque amandum, ducere nequit.

Idem valet de societate.

Quod autem de singulis hominibus, idem de societate tum domestica tum etiam civili intelligendum. Non enim ob hanc caussam genuit natura societatem ut ipsam homo sequeretur tamquam finem, sed ut in ea et per eam adiumenta ad perfectionem sui apta reperiret. Si qua igitur civitas nihil praeter commoditates externas vitaeque cultum cum elegantia et copia persequatur, si Deum in administranda republica negligere, nec leges curare morales consueverit, deterrime aberrat ab instituto suo et praescriptione naturae, neque tam est ea societas hominum et communitas putanda, quam fallax imitatio simulatioque societatis. — Iamvero ea, quae diximus, animi bona, quae

Quare societas externa provehens, sed religionem negligens, non vera societas habenda est.

in verae religionis cultu constantique praeceptorum christianorum custodia maxime reperiuntur, quotidie obscurari hominum oblivione aut fastidio cernimus, ita fere ut, quanto sunt earum rerum incrementa maiora, quae corpus attingunt, tanto earum, quae animum, maior videatur occasus. Imminutae plurimumque debilitatae fidei christianae magna significatio est in iis ipsis iniuriis, quae catholico nomini in luce atque in oculis hominum nimis saepe inferuntur: quas quidem cultrix religionis aetas nullo pacto tulisset. — His de caussis incredibile dictu est, quanta hominum multitudo in aeternae salutis discrimine versetur: sed civitates ipsae atque imperia diu incolumia esse non possunt, quia labentibus institutis moribusque christianis, maxima societatis humanae fundamenta ruere necesse est. Tranquillitati publicae atque ordini tuendo sola vis relinquitur: vis autem valde est infirma, praesidio religionis detracto: eademque servituti pariendae quam obedientiae aptior, gerit in se ipsa magnarum perturbationum inclusa semina. Graves memoratu casus saeculum tulit: nec satis liquet num non sint pertimescendi pares. — Itaque tempus ipsum monet remedia, unde oportet, quaerere: videlicet christianam sentiendi agendique rationem in vita privata, in omnibus reipublicae partibus, restituere: quod est unum ad pellenda mala, quae premunt, ad prohibenda pericula, quae impendent, aptissimum. In id nos, Venerabiles Fratres, incumbere opus est, id maxima qua possumus contentione industriaque conari: eiusque rei caussâ, quamquam aliis locis, ut sese dedit opportunitas, similia tradidimus, utile tamen arbitramur esse in his Litteris magis enucleate officia describere catholicorum: quae officia, si accurate serventur, mirabiliter ad rerum communium salutem valent. Incidimus in vehementem eamque prope quotidianam de rebus maximis dimicationem: in qua difficillimum est non decipi aliquando, non errare, non animo multos succumbere. Nostrum est, Venerabiles Fratres, admonere quemque, docere, adhortari convenienter tempori, ut *viam veritatis nemo deserat.*

10 JANUAR. 1890.

Hodie, quo magis crescit cura rerum corporalium, eo minor fit religionis sollicitudo.

Inde injuriæ fidei christianæ publice illatæ.

Inde discrimina hominum, civitatumque.

Vim ordini tuendo absque religionis vinculo imparem esse, graves jam casus docuere.

Quare, ut redeatur tum in privata vita, tum in publica ad christianam sapientiam,

his Litteris Pontifex officia catholicorum describere intendit.

Esse in usu vitae plura ac maiora catholicorum officia, quam eorum qui sint fidei catholicae aut perperam compotes,

Catholici, fide suscepta, Ecclesiaeque per ipsam subditi, officia sibi propria suscepere.

aut omnino expertes, dubitari non potest. Cum parta iam hominum generi salute, IESUS CHRISTUS praedicare Evangelium Apostolos iussit omni creaturae, hoc pariter officium hominibus universis imposuit, ut perdiscerent et crederent, quae docerentur: cui quidem officio sempiternae salutis omnino est adeptio coniuncta. *Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit: qui vero non crediderit condemnabitur* (1). Sed christianam fidem homo, ut debet, complexus, hoc ipso Ecclesiae ut ex ea natus subiicitur, eiusque fit societatis maximae sanctissimaeque particeps, quam summa cum potestate regere, sub invisibili capite CHRISTO IESU, romani Pontificis proprium est munus. — Nunc vero si civitatem, in qua editi susceptique in hanc lucem sumus, praecipue diligere tuerique iubemur lege naturae usque eo, ut civis bonus vel mortem pro patria oppetere non dubitet, officium est christianorum longe maius simili modo esse in Ecclesiam semper affectos. Est enim Ecclesia civitas sancta Dei viventis, Deo ipso nata, eodemque auctore constituta: quae peregrinatur quidem in terris, sed vocans homines et erudiens atque deducens ad sempiternam in caelis felicitatem. Adamanda igitur patria est, unde vitae mortalis usuram accepimus: sed necesse est caritate Ecclesiam praestare, cui vitam animae debemus perpetuo mansuram: quia bona animi corporis bonis rectum est anteponere, multoque, quam erga homines, sunt erga Deum officia sanctiora. — Ceterum vere si iudicare volumus, supernaturalis amor Ecclesiae patriaeque caritas naturalis, geminae sunt ab eodem sempiterno principio profectae caritates, cum ipse sit utriusque auctor et caussa Deus: ex quo consequitur, non posse alterum officium pugnare cum altero. Utique utrumque possumus et debemus, diligere nosmetipsos, benevolentes esse cum proximis, amare rempublicam potestatemque quae reipublicae praesit: eodemque tempore Ecclesiam colere uti parentem, et maxima, qua fieri potest, caritate complecti Deum. — Nihilominus horum officiorum ordo, vel calamitate temporum vel iniquiore hominum voluntate, aliquando pervertitur. Nimirum incidunt caussae, cum aliud videtur a

Uti civis terrenam patriam, ita, imo magis, catholicus Ecclesiam diligere debet, patriam caelestem, in terris peregrinantem.

Uterque amor a Deo auctore est, ideoque nequit alter cum altero pugnare.

1. Marc., XVI, 16.

civibus respublica, aliud a christianis religio postulare: idque non alia sane de caussa, quam quod rectores reipublicae sacram Ecclesiae potestatem aut nihil pensi habent, aut sibi volunt esse subiectam. Hinc et certamen existit, et periclitandae virtuti in certamine locus. Urget enim potestas duplex: quibus contraria iubentibus obtemperari simul utrisque non potest: *Nemo potest duobus dominis servire* (1), ita ut omnino, si mos geritur alteri, alterum posthaberi necesse sit. Uter vero sit anteponendus, dubitare nemo debet. — Videlicet scelus est ab obsequio Dei, satisfaciendi hominibus caussâ, discedere: nefas IESU CHRISTI leges, ut pareatur magistratibus, perrumpere, aut, per speciem civilis conservandi iuris, iura Ecclesiae migrare. *Obedire oportet Deo magis, quam hominibus* (2). Quodque olim magistratibus non honesta imperantibus Petrus ceterique Apostoli respondere consueverunt, idem semper est in caussa simili sine haesitatione respondendum. Nemo civis pace bellove melior, quam christianus sui memor officii: sed perpeti omnia potius, et ipsam malle mortem debet, quam Dei Ecclesiaeve caussam deserere. — Quapropter non habent vim naturamque legum probe perspectam, qui istam in delectu officii constantiam reprehendunt, et ad seditionem aiunt pertinere. Vulgo cognita et a Nobis ipsis aliquoties explicata loquimur. Non est lex, nisi iussio rectae rationis a potestate legitima in bonum commune perlata. Sed vera ac legitima potestas nulla est, nisi a Deo summo principe dominoque omnium proficiscatur, qui mandare homini in homines imperium solus ipse potest: neque est recta ratio putanda, quae cum veritate dissentiat et ratione divina: neque verum bonum, quod summo atque incommutabili bono repugnet, vel a caritate Dei torqueat hominum atque abducat voluntates. — Sanctum igitur christianis est publicae potestatis nomen, in qua divinae maiestatis speciem et imaginem quamdam tum etiam agnoscunt, cum geritur ab indigno: iusta et debita legum verecundia, non propter vim et minas, sed propter conscientiam officii: *non enim dedit nobis Deus spiritum timoris* (3). Verum si reipublicae

10 JANUAR. 1890.

Pugnant tamen aliquando, dum, ex culpa reipublicae rectorum, ordo inter utrumque pervertitur.

Quibus in casibus Deo obediendum magis quam hominibus.

Haec nullo modo seditio est.

Nam deest reipublicae legitima potestas ad jubendum quod est contrarium rationi divinae et summo bono.

Civilem auctoritatem ut a Deo catholicus veretur, usquedum non contradicit auctoritati divinae.

1. Matth., VI, 24. — 2. Act., V, 29. — 3. II Tim., I, 7.

leges aperte discrepent cum iure divino, si quam Ecclesiae imponant iniuriam, aut iis, quae sunt de religione, officiis contradicant, vel auctoritatem IESU CHRISTI in pontifice maximo violent, tum vero resistere officium est, parere scelus : idque cum ipsius reipublicae iniuria coniunctum, quia peccatur in rempublicam quidquid in religione delinquitur. — Rursus autem apparet quam sit illa seditionis iniusta criminatio : non enim abiicitur principi legumque latoribus obedientia debita : sed ab eorum voluntate in iis dumtaxat praeceptis disceditur, quorum ferendorum nulla potestas est, quia cum Dei iniuria feruntur, ideoque vacant iustitia, et quidvis potius sunt quam leges. — Nostis, Venerabiles Fratres, hanc esse ipsissimam beati Pauli Apostoli doctrinam : qui cum scripsisset ad Titum, monendos christianos *principibus et potestatibus subditos esse, dicto obedire*, illud statim adiungit, *ad omne opus bonum paratos esse* [1] : quo palam fieret, si leges hominum contra sempiternam legem Dei quicquam statuant, rectum esse non parere. Similique ratione princeps Apostolorum iis, qui libertatem praedicandi Evangelii sibi vellent eripere, forti atque excelso animo respondebat, *si iustum est in conspectu Dei, vos potius audire, quam Deum, iudicate : non enim possumus quae vidimus et audivimus non loqui* [2].

Nulla proin seditio, quum nulla ibi possit esse vera lex.

Ita docent principes Apostolorum.

Maximum christianorum officium est utramque patriam debito ordine diligere.

Ambas itaque patrias unumquemque diligere, alteram naturae, alteram civitatis caelestis, ita tamen ut huius, quam illius habeatur caritas antiquior, nec unquam Dei iuribus iura humana anteponantur, maximum est christianorum officium, itemque velut fons quidam, unde alia officia nascuntur. Sane liberator generis humani de se ipse : *Ego*, inquit, *in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati* [3]. Similiter, *ignem veni mittere in terram, et quid volo, nisi ut accendatur* [4]? In huius cognitione veritatis, quae mentis est summa perfectio, in caritate divina, quae perficit pari modo voluntatem, omnis christianorum est vita ac libertas posita. Quarum rerum, veritatis scilicet et caritatis, nobilissimum patrimo-

Teste Jesu Christo, veritas et caritas sunt nobilissimum redemptorum patrimonium.

1. Tit., III, 1. — 2. Act., IV, 19, 20. — 3. Io., XVIII, 37. — 4. Luc., XII, 49.

nium, sibi a IESU CHRISTO commendatum, perpetuo studio vigilantiaque conservat ac tuetur Ecclesia. *10 JANUAR. 1890.*

Contra Ecclesiam vertuntur ipsae progressiones scientiarum.

Sed quam acre adversus Ecclesiam bellum deflagraverit quamque multiplex, vix attinet hoc loco dicere. Quod enim rationi contigit complures res occultas et a natura involutas scientiae pervestigatione reperire, easque in vitae usus apte convertere, tantos sibi spiritus sumpsere homines, ut iam se putent numen posse imperiumque divinum a communi vita depellere. — Quo errore decepti, transferunt in naturam humanam ereptum Deo principatum: a natura petendum omnis veri principium et normam praedicant: ab ea manare, ad eamque esse cuncta religionis officia referenda. Quocirca nihil esse divinitus traditum: non disciplinae morum christianae, non Ecclesiae parendum: nullam huic esse legum ferendarum potestatem, nulla iura; imo nec ullum Ecclesiae dari in reipublicae institutis locum oportere. Expetunt vero atque omni ope contendunt capessere res publicas et ad gubernacula sedere civitatum, quo sibi facilius liceat ad has doctrinas dirigere leges moresque fingere populorum. Ita passim catholicum nomen vel aperte petitur, vel occulte oppugnatur: magnâque cuilibet errorum perversitati permissâ licentiâ, multis saepe vinculis publica veritatis christianae professio constringitur.

Superbia decepti, homines omnia ad meram humanam naturam contrahere volunt, semoto Deo et Ecclesia.

Sit proin catholicus religione sua rite imbutus,

His igitur tam iniquis rebus, primum omnium respicere se quisque debet, vehementerque curare, ut alte comprehensam animo fidem intenta custodia tueatur, cavendo pericula, nominatimque contra varias sophismatum fallacias semper armatus. Ad cuius incolumitatem virtutis illud etiam perutile, et magnopere consentaneum temporibus iudicamus, studium diligens, ut est facultas et captus singulorum, in christiana doctrina ponere, earumque rerum, quae religionem continent, quasque assequi ratione licet, maiore qua potest notitia mentem imbuere. Cumque fidem non modo vigere in animis incorruptam, sed assiduis etiam incrementis oporteat augescere, iteranda persaepe ad Deum est supplex atque humilis Apostolorum flagitatio, *adauge nobis fidem* (1).

fidemque suam augere studeat.

1. Luc., XVIII, 5.

Imo quisque paratus sit ad fidem quovis modo defendendam.

Verum in hoc eodem genere, quod fidem christianam attingit, alia sunt officia, quae observari accurate religioseque si salutis semper interfuit, hac tempestate nostra interest maxime. — Nimirum in hac, quam diximus, tanta ac tam late fusa opinionum insania, profecto patrocinium suscipere veritatis, erroresque ex animis evellere, Ecclesiae munus est, idque omni tempore sancteque servandum, quia honor Dei, ac salus hominum in eius sunt tutela. At vero, cum necessitas cogit, incolumitatem fidei tueri non ii solum debent qui praesunt, sed *quilibet tenetur fidem suam aliis propalare, vel ad instructionem aliorum fidelium sive confirmationem, vel ad reprimendum infidelium insultationem* (1). Cedere hosti, vel vocem premere, cum tantus undique opprimendae veritati tollitur clamor, aut inertis hominis est, aut de iis, quae profitetur, utrum vera sint, dubitantis. Utrumque turpe, atque iniuriosum Deo: utrumque cum singulorum tum communi saluti repugnans: solis fidei inimicis fructuosum, quia valde auget remissior proborum opera audaciam improborum. — Eoque magis christianorum vituperanda segnities, quia falsa crimina dilui, opinionesque pravae confutari levi negotio, ut plurimum, possunt: maiore aliquo cum labore semper possunt. Ad extremum, nemo unus prohibetur eam adhibere ac prae se ferre fortitudinem, quae propria est christianorum: qua ipsa non raro animi adversariorum et consilia franguntur. Sunt praeterea christiani ad dimicationem nati: cuius quo maior est vis, eo certior, Deo opitulante, victoria. *Confidite: ego vici mundum* (2). Neque est quod opponat quisquam, Ecclesiae conservatorem ac vindicem IESUM CHRISTUM nequaquam opera hominum indigere. Non enim inopia virium, sed magnitudine bonitatis vult ille ut aliquid a nobis conferatur operae ad salutis, quam ipse peperit, obtinendos adipiscendosque fructus.

Dimicatio pro Ecclesia est Christianorum lex et gloria.

Fidem profiteantur et propagent.

Huiusce partes officii primae sunt, catholicam doctrinam profiteri aperte et constanter, eamque, quoad quisque potest, propagare. Nam, quod saepius est verissimeque dictum, christianae quidem sapientiae nihil tam obest, quam non

1. S. Thom., II-II Quaest. III, art. II, ad 2. — 2. Io., XVI, 33.

10 JANUAR. 1890.

Veritas christiana rite exposita assensum rationis postulat.

Praedicatio haec necessaria.

Magistris primario incumbit;

sed secundario quoque privatis fidelibus,

quorum opera perutilis, teste concilio Tridentino.

Quisque exemplo et constantia fidei praedicare tenetur.

esse cognitam. Valet enim per se ipsa ad depellendos errores probe percepta: quam si mens arripuerit simplex praeiudicatisque non adstricta opinionibus, assentiendum esse ratio pronuntiat. Nunc vero fidei virtus grande munus est gratiae bonitatisque divinae: res tamen ipsae, quibus adhibenda fides, non alio fere modo quam audiendo noscuntur. *Quomodo credent ei, quem non audierunt? Quomodo autem audient sine praedicante?... Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi* (1). Quoniam igitur fides est ad salutem necessaria, omnino praedicari verbum CHRISTI consequitur oportere. Profecto praedicandi, hoc est docendi, munus iure divino penes magistros est, quos *Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei* (2), maximeque penes Pontificem romanum, IESU CHRISTI vicarium, Ecclesiae universae summa cum potestate praepositum, credendorum, agendorum magistrum. Nihilominus nemo putet, industriam nonnullam eadem in re ponere privatos prohiberi, eos nominatim, quibus ingenii facultatem Deus cum studio bene merendi dedit: qui, quoties res exigat, commode possunt non sane doctoris sibi partes assumere, sed ea, quae ipsi acceperint, impertire ceteris, magistrorum voci resonantes tamquam imago. Quin imo privatorum opera visa est Patribus Concilii Vaticani usque adeo opportuna ac frugifera, ut prorsus deposcendam iudicarint. *Omnes christifideles, maxime vero eos, qui praesunt, vel docendi munere funguntur, per viscera Iesu Christi obtestamur, nec non eiusdem Dei et Salvatoris nostri auctoritate iubemus, ut ad hos errores a sancta Ecclesia arcendos et eliminandos, atque purissimae fidei lucem pandendam studium et operam conferant* (3). Ceterum serere fidem catholicam auctoritate exempli, professionisque constantia praedicare, quisque se posse ac debere meminerit. — In officiis igitur quae nos iungunt Deo atque Ecclesiae, hoc est numerandum maxime, ut in veritate christiana propaganda propulsandisque erroribus elaboret singulorum, quoad potest, industria.

Quibus tamen officiis non ita, ut oportet, cumulate et

1. Rom., X, 14, 17. — 2. Act., XX, 28. — 3. Const., *Dei Filius*, sub fin.

Sed et requiritur in certamine concordia.

utiliter satisfacturi sunt, si alii seorsum ab aliis in certamen descenderint. — Futurum sane IESUS CHRISTUS significavit, ut quam ipse offensionem hominum invidiamque prior excepit, in eamdem pari modo opus a se institutum incurreret; ita plane ut ad salutem pervenire, ipsius beneficio partam, multi reapse prohiberentur. Quare voluit non alumnos dumtaxat instituere disciplinae suae, sed hos ipsos societate coniungere, et in unum corpus, *quod est Ecclesia* (1), cuius esset ipse caput, apte coagmentare. Permeat itaque vita CHRISTI IESU per totam compagem corporis, alit ac sustentat singula membra, eaque copulata tenet inter se et ad eumdem composita finem, quamvis non eadem sit actio singulorum (2). His de caussis non modo perfecta societas Ecclesia est, et alia qualibet societate longe praestantior, sed hoc ei est inditum ab Auctore suo ut debeat pro salute generis humani contendere *ut castrorum acies ordinata* (3). Ista rei christianae compositio conformatioque mutari nullo modo potest : nec magis vivere arbitratu suo cuiquam licet, aut eam, quae sibi libeat, decertandi rationem consectari: propterea quod dissipat, non colligit, qui cum Ecclesia et IESU CHRISTO non colligit, verissimeque contra Deum contendunt, quicumque non cum ipso Ecclesiaque contendunt (4).

Christus ad debellandos doctrinæ suæ, hostes Ecclesiam, ad modum corporis cujus esset ipse caput, instituit.

Hæc societas perfecta exigit actionem communem in membris.

Primo adsit concordia sententiarum,

Ad hanc vero coniunctionem animorum similitudinemque agendi, inimicis catholici nominis non sine caussa formidolosam, primum omnium concordia est necessaria sententiarum: ad quam ipsam videmus Paulum Apostolum Corinthios cohortantem vehementi studio et singulari gravitate verborum : *Obsecro autem vos, fratres, per nomen Domini nostri Iesu Christi, ut idipsum dicatis omnes, et non sint in vobis schismata : sitis autem perfecti in eodem sensu et in eadem sententia* (5). — Cuius praecepti facile sapientia perspicitur. Est enim principium agendi mens : ideoque nec congruere voluntates, nec similes esse actionis queunt, si mentes di-

de qua Paulus.

Principium agendi mens.

1. Coloss., I, 24. — 2. *Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eumdem actum habent : ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra.* Rom., XII, 4, 5. — 3. Cantic., VI, 9. — 4. *Qui non est mecum, contra me est : et qui non colligit mecum, dispergit.* Luc., XI, 23. — 5. I Cor., I, 10.

versa opinentur. Qui solam rationem sequuntur ducem, vix in eis aut ne vix quidem una esse doctrina potest: est enim ars rerum cognoscendarum perdifficilis: mens vero et infirma est naturâ, et varietate distrahitur opinionum, et impulsione rerum oblata extrinsecus non raro fallitur; accedunt cupiditates, quae veri videndi nimium saepe tollunt aut certe minuunt facultatem. Hac de caussa in moderandis civitatibus saepe datur opera ut coniuncti teneantur vi, quorum animi discordant. — Longe aliter christiani: quid credere oporteat, ab Ecclesia accipiunt, cuius auctoritate ductuque se certo sciunt verum attingere. Propterea sicut una est Ecclesia, quia unus IESUS CHRISTUS, ita cunctorum toto orbe christianorum una est atque esse debet doctrina. *Unus Dominus, una fides* (1). *Habentes autem eumdem spiritum fidei* (2), salutare principium obtinent, unde eadem in omnibus voluntas eademque in agendo ratio sponte gignuntur.

10 JANUAR. 1890.

Hujus sibi relictæ defectus, accedentibus cupiditatibus, corcordiam perdifficilem in naturalibus reddit.

At christiano, unus Dominus, una fides.

Sed, quod Paulus Apostolus iubet, unanimitatem oportet esse perfectam. — Cum christiana fides non humanae, sed divinae rationis auctoritate nitatur, quae enim a Deo accepimus, *vera esse credimus non propter intrinsecam rerum veritatem naturali rationis lumine perspectam, sed propter auctoritatem ipsius Dei revelantis, qui nec falli nec fallere potest* (3), consequens est ut, quascumque res constet esse a Deo traditas, omnino excipere singulas pari similique assensu necesse sit: quarum rerum abnuere fidem uni huc ferme recidit, repudiare universas. Evertunt enim ipsum fundamentum fidei, qui aut elocutum hominibus Deum negent, aut de infinita eius veritate sapientiave dubitent. — Statuere vero quae sint doctrinae divinitus traditae, Ecclesiae docentis est, cui custodiam interpretationemque Deus eloquiorum suorum commisit. Summus autem est magister in Ecclesia Pontifex romanus. Concordia igitur animorum sicut perfectum in una fide consensum requirit, ita voluntates postulat Ecclesiae romanoque Pontifici perfecte subiectas atque obtemperantes, ut Deo. — Perfecta autem

Hæc unanimitas perfecta esse debet, quum unico fundamento nitatur, nempe divinæ rationis auctoritate.

Quid autem hæc auctoritas revelet, Ecclesia docet.

1. Ephes., IV, 5. — 2. II Cor., IV, 13. — 3. Conc. Vat. Const. *Dei Filius*, cap 3.

Ecclesiæ docenti obedientia aut perfecta aut nulla.

esse obedientia debet, quia ab ipsa fide praecipitur, et habet hoc commune cum fide, ut dividua esse non possit : imo vero si absoluta non fuerit et numeros omnes habens, obedientiae quidem simulacrum relinquitur, natura tollitur. Cuiusmodi perfectioni tantum christiana consuetudo tribuit, ut illa tamquam nota internoscendi catholicos et habita semper sit et habeatur. Mire explicatur hic locus a Thoma Aquinate iis verbis : *Formale... obiectum fidei est veritas prima secundum quod manifestatur in Scripturis sacris, et doctrina Ecclesiae, quae procedit ex veritate prima. Unde quicumque non inhaeret, sicut infallibili et divinae regulae, doctrinae Ecclesiae, quae procedit ex veritate prima in Scripturis sacris manifestata, ille non habet habitum fidei : sed ea, quae sunt fidei, alio modo tenet quam per fidem... Manifestum est autem, quod ille, qui inhaeret doctrinis Ecclesiae tamquam infallibili regulae, omnibus assentit, quae Ecclesia docet: alio quin side his, quae Ecclesia docet, quae vult, tenet, et quae non vult, non tenet, non iam inhaeretEcclesiae doctrinae sicut infallibili regulae, sed propriae voluntati* (1). *Una fides debet esse totius Ecclesiae, secundum illud* (I Corinth. 1) : *Idipsum dicatis omnes et non sint in vobis schismata : quod servari non posset nisi quaestio fidei exorta determinetnr per eum, qui toti Ecclesiae praeest, ut sic eius sententia a tota Ecclesia firmiter teneatur. Et ideo ad solam auctoritatem Summi Pontificis pertinet nova editio Symboli, sicut et omnia alia, quae pertinent ad totam Ecclesiam* (2).

Praeclarus affertur locus D. Aquinatis, de unitate fidei totius Ecclesiæ, ad mentem Pauli.

Hæc obedientia fidei completitur, præter dogmata expresse diffinita,

doctrinas universales et ordinarias Ecclesiæ;

In constituendis obedientiae finibus, nemo arbitretur, sacrorum Pastorum maximeque romani Pontificis auctoritati parendum in eo dumtaxat esse, quod ad dogmata pertinet, quorum repudiatio pertinax diiungi ab haereseos flagitio non potest. Quin etiam neque satis est sincere et firmiter assentiri doctrinis, quae ab Ecclesia, etsi solemni non definitae iudicio, ordinario tamen et universali magisterio tamquam divinitus revelatae credendae proponuntur : quas *fide catholica et divina* credendas Concilium Vaticanum decrevit. Sed hoc est praeterea in officiis christianorum ponendum, ut potestate ductuque Episcoporum imprimis-

1. *II-II. Quæst.* v. art. III. — 2. *II-II. Quæst.* 1, art. x.

que Sedis Apostolicae regi se gubernarique patiantur. Quod quidem quam sit consentaneum, perfacile apparet. Nam quae divinis oraculis continentur, ea Deum partim attingunt, partim ipsum hominem itemque res ad sempiternam hominis salutem necessarias. Iamvero de utroque genere, nimirum et quid credere oporteat et quid agere, ab Ecclesia iure divino praecipitur, uti diximus, atque in Ecclesia a Pontifice maximo. Quamobrem iudicare posse Pontifex pro auctoritate debet quid eloquia divina contineant, quae cum eis doctrinae concordent, quae discrepent: eademque ratione ostendere quae honesta sint, quae turpia: quid agere, quid fugere, salutis adipiscendae caussa, necesse sit: aliter enim nec eloquiorum Dei certus interpres, nec dux ad vivendum tutus ille esse homini posset.

10 JANUAR. 1890.

insuper respicit regimen Episcoporum et imprimis Sedis Apostolicæ.

Altius praeterea intrandum in Ecclesiae naturam: quippe quae non est christianorum, ut fors tulit, nexa communio, sed excellenti temperatione divinitus constituta societas, quae illuc recta proximeque spectat, ut pacem animis ac sanctitatem afferat: cumque res ad id necessarias divino munere sola possideat, certas habet leges, certa officia, atque in populis christianis moderandis rationem viamque sequitur naturae suae consentaneam. — Sed istiusmodi regiminis difficilis est et cum frequenti offensione cursus. Gentes enim Ecclesia regit per cunctos terrarum tractus disseminatas, genere differentes moribusque, quas, cum in sua quaeque republica suis legibus vivant, civili simul ac sacrae potestati officium est subesse. Quae officia in eisdem personis coniuncta reperiuntur, non vero pugnantia, uti diximus, neque confusa, quia alterum genus ad prosperitatem pertinet civitatis, alterum ad commune Ecclesiae bonum, utrumque pariendae hominum perfectioni natum.

Ecclesia, societas perfecta, comprehendit omnes nationes.

Regit proin subditos, civili propriæ nationis potestati alia ratione subditos.

Qua posita iurium et officiorum terminatione, omnino liquet esse liberos ad res suas gerendas rectores civitatum: idque non modo non invitâ, sed plane adiuvante Ecclesia: quae quoniam maxime praecipit ut colatur pietas, quae est iustitia adversus Deum, hoc ipso ad iustitiam vocat erga principes. Verum longe nobiliore instituto potestas sacra eo spectat, ut regat hominum animos tuendo *regnum Dei et*

Ecclesia rectores civitatum, imponendo legem ipsis parendi, adjuvat.

Sed quod ad spiritualia pertinet sibi soli vindicat.

iustitiam eius (1), atque in hoc tota versatur. Dubitari vero salva fide non potest, istiusmodi regimen animorum Ecclesiae esse assignatum uni, nihil ut in eo sit politicae potestati loci : non enim Caesari, sed Petro claves regni caelorum IESUS CHRISTUS commendavit. — Cum hac de rebus politicis deque religiosis doctrinâ quaedam alia coniunguntur non exigui momenti, de quibus silere hoc loco nolumus.

Multum interest inter utramque rempublicam.

Ab omni politico genere imperii distat christiana respublica plurimum. Quod si similitudinem habet conformationemque regni, profecto originem, caussam, naturam mortalibus regnis habet longe disparem. — Ius est igitur, vivere Ecclesiam tuerique se consentaneis naturae suae institutis ac legibus. Eademque cum non modo societas perfecta sit, sed etiam humana quavis societate superior, sectari partium studia et mutabilibus rerum civilium flexibus servire iure officioque suo valde recusat. Similique ratione custos iuris sui, observantissima alieni, non ad se putat Ecclesia pertinere, quae maxime forma civitatis placeat, quibus institutis res christianarum gentium civilis geratur : ex variisque reipublicae generibus nullum non probat, dum religio morumque disciplina salva sit. — Ad hoc exemplum cogitationes actionesque dirigi singulorum christianorum oportet. Non dubium est, quin quaedam sit in genere politico honesta contentio, cum scilicet incolumi veritate iustitiaque certatur, ut opiniones re usuque valeant, quae ad commune bonum prae ceteris conducibiles videantur. Sed Ecclesiam trahere ad partes, aut omnino adiutricem velle ad eos, quibuscum contenditur, superandos, hominum est religione intemperanter abutentium. Ex adverso sancta atque inviolata apud omnes debet esse religio : imo in ipsa disciplina civitatum, quae a legibus morum officiisque religionis separari non potest, hoc est potissimum perpetuoque spectandum, quid maxime expediat christiano nomini : quod ipsum sicubi in periculo esse adversariorum operâ videatur, cessandum ab omni dissidio, et concordibus animis et consiliis

Ecclesia, societas perfecta, sed altior, non se immiscet partibus politicis,

neque determinat formas civilis regiminis.

Ecclesiam in hoc imitantes, catholici ad partes Ecclesiam ne trahant,

et ad defensionem religionis, omni inter se seposito dissidio convolent.

---

1. Matth., VI, 33.

propugnatio ac defensio suscipienda religionis, quod est commune bonum maximum, quo sunt omnia referenda. — Idque opus esse ducimus aliquanto exponere accuratius.

10 JANUAR. 1890.

Utraque societas in suo ordine principatum tenet.

Profecto et Ecclesia et civitas suum habet utraque principatum: proptereaque in gerendis rebus suis neutra paret alteri, utique intra terminos a proxima cuiusque caussa constitutos. Ex quo tamen nulla ratione disiunctas esse sequitur, multoque minus pugnantes. — Sane non tantum nobis ut essemus natura dedit, sed ut morati essemus. Quare a tranquillitate ordinis publici, quam proxime habet civilis coniunctio propositam, hoc petit homo, ut bene sibi esse liceat, ac multo magis ut satis praesidii ad perficiendos mores suppeditet: quae perfectio nusquam nisi in cognitione consistit atque exercitatione virtutis. Simul vero vult, id quod debet, adiumenta in Ecclesia reperire, quorum ope pietatis perfectae perfecto fungatur munere: quod in cognitione usuque positum est verae religionis, quae princeps est virtutum, propterea quod, revocando ad Deum, explet et cumulat universas. — In institutis igitur legibusque sanciendis spectanda hominis indoles est moralis eadem ac religiosa, eiusdemque curanda perfectio, sed recte atque ordine: nec imperandum vetandumve quidquam nisi ratione habita quid civili hominum societati sit, quid religiosae propositum. Hac ipsa de caussa non potest Ecclesiae non interesse quales in civitatibus valeant leges, non quatenus ad rempublicam pertinent, sed quia fines debitos aliquando praetergressae in ius Ecclesiae invadunt. Quin imo resistere, si quando officiat religioni disciplina reipublicae, studioseque conari, ut in leges et instituta populorum virtus pervadat Evangelii, munus est Ecclesiae assignatum a Deo. Quoniamque fortuna reipublicae potissimum ex eorum pendet ingenio qui populo praesunt, idcirco Ecclesia patrocinium iis hominibus gratiamve praebere non potest, a quibus oppugnari sese intelligat, qui iura ipsius vereri aperte recusent, qui rem sacram remque civilem natura consociatas divellere contendant. Contra fautrix, uti debet, eorum est qui, cum de civili deque christiana republica quod sentire rectum est, ipsi sentiant, ambas in communi

Civis jus habet ut a civili potestate adjuvetur, non solum ut bene sibi esse liceat, sed ut morum perfectionem, quippe per veram religionem, attingere possit.

Leges proin civiles ordinem moralem respicere debent.

Unde Ecclesia nequit patrocinari malos legislatores, sed fovere eos debet quos æquius civili potestate usuros prævidet.

randi voluntas, robusto animo constantiaeque coniuncta, christianis universis est necessaria, ut, quoscumque casus tempus invexerit, *in nullo* sint *deficientes* (1), magnopere velimus in singulorum animis alte insidere eam, quam Paulus (2) *prudentiam spiritus* nominat. Haec enim in moderandis actionibus humanis sequitur optimam mediocritatis regulam, illud in homine efficiens, ne aut timide desperet propter ignaviam, aut nimis confidat propter temeritatem. — Est autem quod differat inter prudentiam politicam, quae ad bonum commune, et eam quae ad bonum cuiusque privatim pertinet. — Haec enim cernitur in hominibus privatis, qui consilio rectaeque rationi obediunt in gubernatione sui : illa vero in praepositis, maximeque in principibus, quorum muneris est cum potestate praeesse : ita quidem ut politica privatorum prudentia in hoc videatur tota consistere, legitimae potestatis iussa fideliter exequi (3). Haec dispositio atque hic ordo tanto magis valere in christiana republica debet, quanto Pontificis politica prudentia plura complectitur : eius enim est non solum regere Ecclesiam, sed generatim civium christianorum actiones ita ordinare, ut cum spe adipiscendae salutis aeternae apte congruant. Ex quo apparet, praeter summam sententiarum concordiam et factorum, necesse esse politicam potestatis ecclesiasticae observare in agendo sapientiam. Iamvero christianae rei administratio proxime et secundum Pontificem romanum ad Episcopos pertinet : qui scilicet, quamquam pontificalis fastigium potestatis non attingunt, sunt tamen in ecclesiastica hierarchia veri principes ; cumque singulas Ecclesias singuli administrent, sunt *quasi princi-*

Commendatur hæc virtus indeficiens, prudentiæ spiritus conjuncta.

Politica prudentia bonum commune prospiciens,

in Ecclesia imprimis Romanum Pontificem respicit,

dein Episcopos ;

1. Iac., I, 4. — 2. Rom., VIII, 6. — 3. *Prudentia in ratione est ; regere autem et gubernare proprie rationis est ; et ideo unusquisque inquantum participat de regimine et gubernatione, intantum convenit sibi habere rationem et prudentiam. Manifestum est autem quod subditi, inquantum est subditus, et servi, inquantum est servus, non est regere et gubernare, sed magis regi et gubernari. Et ideo prudentia non est virtus servi, inquantum est servus, nec subditi, inquantum est subditus. Sed quia quilibet homo inquantum est rationalis, participat aliquid de regimine secundum arbitrium rationis, intantum convenit ei prudentiam habere. Unde manifestum est quod prudentia quidem in principe est ad modum artis architectonicae. ut dicetur in VI* Ethicorum ; *in subditis autem ad modum artis manu operantis.* S. Thom. II-II, Quæst. XLVII, art. XII.

pales artifices... in aedificio spirituali (1), atque habent munerum adiutores, ac ministros consiliorum clericos. Ad hanc Ecclesiae constitutionem, quam nemo mortalium mutare potest, actio est accommodanda vitae. Propterea quemadmodum Episcopis necessaria est cum Apostolica Sede in gerendo episcopatu coniunctio, ita clericos laicosque oportet cum Episcopis suis coniunctissime vivere, agere. — Ipsorum quidem Antistitum utique potest esse aliquid aut minus laudabile in moribus, aut in sententiis non probabile: sed nemo privatus arroget sibi personam iudicis, quam Christus Dominus illi imposuit uni, quem agnis atque ovibus praefecit. Memoria quisque teneat sapientissimam Gregorii magni sententiam: *Admonendi sunt subditi, ne praepositorum suorum vitam temere iudicent, si quid eos fortasse agere reprehensibiliter vident, ne unde mala recte redarguunt, inde per elationis impulsum in profundiora mergantur. Admonendi sunt, ne cum culpas praepositorum considerant, contra eos audaciores fiant, sed sic, si qua valde sunt eorum prava, apud semetipsos diiudicent, ut tamen divino timore constricti ferre sub eis iugum reverentiae non recusent... Facta quippe praepositorum oris gladio ferienda non sunt, etiam cum recte reprehendenda iudicantur* (2).

10 JANUAR. 1890.

qui ordo ab omnibus servetur oportet.

Antistites iudicare non privatorum est sed supremi Pastoris.

Citatur Gregorius magnus.

Verumtamen parum sunt conata profutura, nisi ad virtutum christianarum disciplinam vita instituatur. — Illa est sacrarum Litterarum de Iudaeorum genere sententia: *Usque dum non peccarent in conspectu Dei sui, erant cum illis bona: Deus enim illorum odit iniquitatem... Cum recessissent a via, quam dederat illis Deus, ut ambularent in ea, exterminati sunt praeliis a multis nationibus* (3). Atqui inchoatam formam populi christiani gerebat Iudaeorum natio: atque in veteribus eorum casibus saepe imago inerat veritatis futurae: nisi quod longe maioribus beneficiis auxit nos atque ornavit divina benignitas, ob eamque rem ingrati animi crimen multo efficit christianorum graviora delicta.

Summum remedium esse in reditu ad virtutes christianas,

exemplo populi Judaïci aperte constat.

Ecclesia quidem nullo tempore nulloque modo deseritur a Deo: quare nihil est, quod sibi ab hominum scelere me-

1. *S. Thom. Quodlib.* I, XIV. — 2. *Reg. Pastor. P.*, III, Cap. IV. — 3. Iudith, V, 21, 22.

In pœnam degenerantium Christianorum maxima mala civitatibus imminent.

tuat: at vero degenerantibus a christiana virtute nationibus non eadem potest esse securitas. *Miseros* enim *facit populos peccatum* (1). — Cuius vim veritatemque sententiae si omnis retro experta est aetas, quid est caussae quamobrem nostra non experiatur? Imo debitas iam instare poenas, permulta declarant, idemque status ipse confirmat civitatum; quarum plures videlicet intestinis malis attritas, nullam ab omni parte tutam videmus. Quod si improborum factiones institutum iter audacter perrexerint: si evenerit iis ut, quemadmodum grassantur malis artibus et peiore proposito, sic opibus potentiâque invalescant, metuendum sane ne totas civitates a fundamentis, quae posuit natura, convellant. —

Quæ mala, cura hominum haud deflectenda, a solo misericordi Deo humiliter exorato depelli poterunt,

Neque vero prohiberi tantae formidines sola hominum ope possunt, praesertim quia multitudo ingens, fide christiana reiecta, iustas superbiae poenas in hoc luit, quod veritatem obcaecata cupiditatibus frustra conquirit, falsa pro veris amplexatur, sibique videtur sapere cum vocat *malum bonum, et bonum malum*, ponens *tenebras lucem, et lucem tenebras* (2). Igitur Deus intersit, ac benignitatis suae memor civilem hominum societatem respiciat necesse est. Quamobrem, quod vehementer alias hortati sumus, singulari studio con-

et a virtutibus christianis redivivis.

stantiaque enitendum, ut clementia divina obsecratione humili exoretur, virtutesque, quibus efficitur vita christiana, revocentur. — Imprimis autem excitanda ac tuenda caritas

Imprimis instauretur caritas:

est, quae praecipuum vitae christianae firmamentum continet, et sine qua aut nullae omnino sunt, aut fructu vacuae virtutes. Idcirco beatus Paulus Colossenses adhortatus, ut vitium omne defugerent, variamque virtutum laudem consectarentur, illud subiicit, *super omnia autem haec caritatem*

caritas nempe Dei

habete, quod est vinculum perfectionis (3). Vere vinculum est perfectionis caritas, quia quos complexa est, cum Deo ipso intime coniungit, perficitque ut vitam animae hauriant a Deo, cum Deo agant, ad Deum referant. Debet vero caritas Dei cum caritate proximorum consociari, quia infinitam

conjuncta cum caritate proximorum.

Dei bonitatem homines participant, eiusque gerunt in se expressam imaginem atque formam. *Hoc mandatum habe-*

1. Prov., XIV, 34. — 2. Is., V, 20. — 3. Coloss., III, 14.

mus a Deo, ut qui diligit Deum, diligat et fratrem suum (1). *Si quis dixerit quoniam, diligo Deum, et fratrem suum oderit, mendax est* (2). Atque hoc de caritate mandatum divinus eius lator *novum* nominavit, non quod diligere homines inter se non aliqua iam lex, aut ipsa natura iussisset, sed quia christianum hoc diligendi plane novum erat atque in omni memoria inauditum genus. Qua enim caritate IESUS CHRISTUS et diligitur a Patre suo et homines ipse diligit, eamdem impetravit alumnis ac sectatoribus suis, ut cor unum et anima una esse in ipso possent, sicut ipse et Pater unum natura sunt. Huius vis praecepti nemo ignorat quam alte in christianorum pectus a principio descenderit, et quales quantosque concordiae, benevolentiae mutuae, pietatis, patientiae, fortitudinis fructus attulerit. Quidni opera detur exemplis maiorum imitandis? Tempora ipsa non exiguos admovent ad caritatem stimulos. Renovantibus impiis adversus IESUM CHRISTUM odia, instauranda christianis pietas est, magnarumque rerum effectrix renovanda caritas. Quiescant igitur, si qua sunt, dissidia : sileant certationes illae quidem, quae vires dimicantium dissipant, nec ullo modo religioni prosunt : colligatisque fide mentibus, caritate voluntatibus, in Dei atque hominum amore, ut aequum est, vita degatur.

10 JANUAR. 1890.

Commendatur mandatum novum caritatis fraternæ,

a primis christianis mire servatæ,

hodie summe necessariæ.

Locus admonet hortari nominatim patresfamilias, ut his praeceptis et domos gubernare studeant, et liberos mature instituere. Initia reipublicae familia complectitur, magnamque partem alitur intra domesticos parietes fortuna civitatum. Idcirco qui has divellere ab institutis christianis volunt, consilia a stirpe exorsi, corrumpere societatem domesticam maturant. A quo eos scelere nec cogitatio deterret, id quidem nequaquam fieri sine summa parentum iniuria posse : naturâ enim parentes habent ius suum instituendi, quos procrearint, hoc adiuncto officio, ut cum fine, cuius gratiâ sobolem Dei beneficio susceperunt, ipsa educatio conveniat et doctrina puerilis. Igitur parentibus est necessarium eniti et contendere, ut omnem in hoc genere propulsent iniuriam, omninoque pervincant ut sua in po-

Monentur patresfamilias ut educandorum christiane liberorum sedulo operam suscipiant.

Qualis esse debeat ista institutio.

1. I Io., IV, 21. — 2. Ib., 20.

testate sit educere liberos, uti par est, more christiano, maximeque prohibere scholis iis, a quibus periculum est ne malum venenum imbibant impietatis. Cum de fingenda probe adolescentia agitur, nulla opera potest nec labor suscipi tantus, quin etiam sint suscipienda maiora. In quo sane digni omnium admiratione sunt catholici ex variis gentibus complures, qui suas erudiendis pueris scholas magno sumptu, maiore constantia paravere. Aemulari salutare exemplum, ubicumque postulare videantur tempora, decet; sed positum sit imprimis, omnino in puerorum animis plurimum institutionem domesticam posse. Si adolescens aetas disciplinam vitae probam, virtutumque christianarum tamquam palaestram domi repererit, magnum praesidium habitura salus est civitatum.

Commendantur catholici qui scholas propriosumptu paravere.

Attigisse iam videmur, quas maxime res hoc tempore sequi, quas fugere catholici homines debeant. — Reliquum est, idque vestrarum est partium, Venerabiles Fratres, curare ut vox Nostra quacumque pervadat, omnesque intelligant quanti referat ea, quae his litteris persecuti sumus, reipsa efficere. Horum officiorum non potest molesta et gravis esse custodia, quia iugum IESU CHRISTI suave est, et onus eius leve. — Si quid tamen difficilius factu videatur, dabitis auctoritate exemploque operam, ut acrius quisque intendat invictumque praestet a difficultatibus animum. Ostendite, quod saepius ipsi monuimus, in periculo esse praestantissima, ac summe expetenda bona: pro quorum conservatione omnes esse patibiles labores putandos; ipsisque laboribus tantam remunerationem fore, quantam christiane acta vita maximam parit. Alioqui propugnare pro Christo nolle, oppugnare est; ipse autem testatur [1], negaturum se coram Patre suo in caelis, quotquot ipsum coram hominibus profiteri in terris recusarint. — Ad nos quod attinet, vosque universos, numquam profecto, dum vita suppetat, commissuri sumus, ut auctoritas, consilium, opera Nostra quoquo modo in certamine desideretur. Neque est dubium, cum gregi, tum pastoribus singularem Dei opem, quoad debellatum erit, adfuturam.

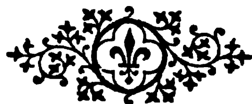
Stimulatur zelus Antistitum.

1. Luc., IX, 26.

Qua erecti fiducia, caelestium munerum auspicem, benevolentiaeque Nostrae tamquam pignus Vobis, Venerabiles Fratres, et clero populoque universo, quibus singuli praeestis, Apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus. *10 JANUAR. 1890.* *Apostolica benedictio impertitur.*

Datum Romae apud S. Petrum die 10 Ianuarii 1890, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE FESTO S. IOSEPHI IN HISPANIA REGIONIBUSQUE EI SUBIECTIS RESTITUENDO.

28 JANUAR. 1890.

Inter fructus e recenti Encyclica perceptos Pontifex salutat Hispaniæ catholicæ postulationes de instaurando publice festo S. Josephi.

QUOD paucis abhinc mensibus, Nobis christianum populum ad implorandum sanctissimi Deiparae Sponsi patrocinium cohortantibus, de studio sacrorum Antistitum, quibus litteras encyclicas dedimus, sperandum esse videbatur, id eventu ipso iam confirmari coepisse haud exigua animi Nostri laetitia percipimus. — Huius enim studii luculentum extitit testimonium ex fervidissimis precibus, quas, certiore facto Hispaniae gubernio, Nobis exhibuerunt plures catholici illius regni Episcopi vota cleri et populi proponentes, qui inde occasionem captandam censuerunt, ut consilium, quod iamdudum susceperant, optatum exitum habere posset. Avitum nempe Hispanorum studium, et propensam omnium animorum erga Beatissimum Patriarcham voluntatem cogitantes, diem eius recordationi consecratum e festorum dierum numero sublatum publica religione carere aegre ferebant Venerabiles illi Episcopi, et universim quicumque christiano nomine censentur iure ac merito conquerebantur; ideoque a Nobis impensissimis precibus postularunt, ut diem S. Iosepho sacrum in pristinam dignitatem restituamus. Hunc sane honorem beatissimo Viro deberi nemo est qui non videat. Qui enim Virginis Deiparae Sponsus delectus eius dignitatis coniugali foedere particeps fuit, quem Christus Dei Filius et suum esse custodem et parentem existimari voluit, qui divinae in terris domui quasi patria potestate praefuit, qui Ecclesiam habet suae fidei ac tutelae concreditam, ea excellit praestantia, ut nullo non sit obsequio prosequendus. — Verum inclita Hispaniae natio propriam habet caussam, qua beatum Deiparae Sponsum praecipuo prosequatur honore, excolat obsequio, quam Archiepiscopus Vallisoletanus una cum eiusdem provinciae

Tituli ad hunc cultum commendantur,

specialissime pro Hispania, S. Teresiæ, eximiæ S. Josephi cultricis, patria.

Episcopis in precibus Nobis admotis opportune commemoravit. In Hispania enim, in illa ipsa provincia Vallisoletana, et ortum duxit et vitam omnium virtutum exercitatione insignem egit sancteque obiit intemerata Virgo Teresia, quae, quum vehementissimo IESU amore exardesceret, S. Iosephi, quem Parentem suum IESUS Servator existimari voluit, eximiam dignitatem incredibili prosequuta obsequio, patrocinium praedicavit, cultum promovit. — His igitur precibus, quae gratissimo animum Nostrum sensu perfuderunt, libentissime obsecundantes, suprema auctoritate Nostra constituimus atque edicimus, ut dies decima nona Martii Beato Iosepho sacra per totam Hispaniam, et in regionibus ei subiectis, diebus festis accenseatur, ita ut omnes cum sancto Missae Sacrificio adesse, tum ab iis profanis operibus quae servilia dici solent abstinere praecepto debeant, quo magno Ecclesiae Patrono debitum tribuatur obsequium, et efficacissimo eius patrocinio universa natio largius fruatur. — Non obstantibus, quamvis speciali atque individua mentione ac derogatione dignis, in contrarium facientibus quibuscumque. Volumus autem, ut praesentium litterarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus adhibeatur fides, quae adhiberetur ipsis praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

28 JANUAR. 1890.

Ratas habens hasce postulationes, Pontifex sancit festum 19 martii per totam Hispaniam diebus festis accensendum.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 28 Ianuarii 1890, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

EPISTOLA

Ad Cardinalem Rampolla, de morte fratris Iosephi Cardinalis.

15 FEBRUAR. 1890.

Pontifex recolit multiplicia affectus condolentis testimonia sibi undique exhibita in morte dilectissimi fratris.

IN mezzo al profondo dolore da cui fu trafitto il Nostro cuore per la morte dell'amatissimo Nostro fratello Giuseppe, l'unico che Ci rimaneva, Ci sono state di grande consolazione e d'indicibile sollievo le singolari prove di affettuoso interesse, dateci a gara da ogni parte. Sovrani e Principi, il Sacro Collegio dei Cardinali, gli Ambasciatori e i Ministri accreditati presso la Santa Sede, grandissimo numero di Vescovi a nome pure del loro clero e popolo, comunità religiose, associazioni cattoliche si fecero sollecite di dimostrarci la parte vivissima che hanno preso al Nostro dolore; e perchè queste non fossero sterili condoglianze, vi hanno aggiunto fervide e speciali preghiere a conforto Nostro e a suffragio dell'anima del compianto fratello. — La Compagnia di GESU che lo aveva ricevuto tra i suoi, di particolari cure lo circondò infermo, pietosi officî ed onoranze gli prodigò dopo morto. Ma in questa dimostrazione di affetto Roma tiene un posto a parte; chè i capitoli delle basiliche patriarcali vollero rendere all'estinto solenni funebri onori: i prelati, il patriziato, la nobiltà, i cittadini Ci fecero esprimere i sensi del loro dispiacere per il Nostro lutto e accorsero numerosi a pregare pace al defunto.

Cum Societate Jesu, partes præcipuas huic luctui Roma habuit.

Publice se gratum Pontifex testatur.

Commossi e grati per questi attestati di affetto vogliamo che tutti conoscano i sensi di vivissimo gradimento con cui li abbiamo accolti e la singolare consolazione che ne abbiamo provato. E di questo diamo speciale incarico a lei, signor Cardinale, che ben conosce i Nostri sentimenti a questo riguardo.

Vota facit pro anima defuncti.

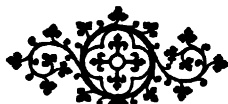
Faccia il Signore nella sua infinita misericordia che all'anima del diletto Nostro germano, il quale consacrò tutta la sua vita alla ricerca e all'insegnamento della verità e in essa trovò le sue delizie, venga per tante preghiere affrettata la visione della prima ed essenziale verità, che

tutte in sè le comprende e che forma la beatitudine dei celesti comprensori. *19 FEBRUAR. 1890.*

Riceva, signor Cardinale, come pegno del Nostro specialissimo affetto, l'Apostolica benedizione che di cuore le impartiamo.

Dal Vaticano 15 Febbraio 1890.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

Ad Cardinalem Benavides et Navarrete Archiepiscopum Caesaraugustanum.

DE CATHOLICORUM CONVENTU CAESARAUGUSTAE HABENDO.

19 FEBRUAR. 1890.

Pontifex laudat propositum celebrandi novi conventus, simulque recolit conventum Matritianno superiore habitum.

QUOD tuae Nobis nunciarunt litterae Ianuario mense exeunte datae de altero Hispanorum catholicorum conventu Caesaraugustae habendo, ducibus auctoribusque dioecesium praesulibus, id Nos magnopere delectavit. Iucundiorem hunc nuncium fecit officium tuum quo lumen petiisti et adprecationem propitiam ab hac Apostolica Sede, quo auspicatius ea res suscipi possit et felicius perfici. Inceptum sane est eiusmodi quod Nobis solatio sit, ac spem bonam ostendat; similis enim conventus Matriti coactus anno superiore, celebris frequentia virorum doctrina et dignitate praestantium, cui et ipse praefuisti, praeclara edidit testimonia fidei et constantiae singularis, quum solemniter Ecclesiae iura et sanae doctrinae vim salutarem adseruit. — Laeta hinc spes affulget fore ut coetus tibi adsessurus in ista civitate, praenobili ob pietatem civium, quam ornatiorem faciunt martyrum suorum palmae et Reginae superum tutela praesens, nihil concedat Matritensi conventui splendore celebritatis et amplitudine congredientium; imo clarior eo sit et fructus pariat uberiores. Plane argumenta rerum de quibus disceptandum erit, quae Nobis obsequenter significata sunt, scienter ac tempestive selecta agnovimus; merito autem confidimus ea docte copioseque explicatum iri, optimasque exinde initum iri rationes et consilia quae civilis societatis et Ecclesiae temporibus maxime expediant. — Eo firmius autem hac spe nitimur, quod gravibus viris disputantibus ac deliberantibus rectrix ac moderatrix aderit prudentia et auctoritas Episcoporum, tuaque praesertim, dilecte fili Noster, cui partes erunt agendae pares dignitati qua prae-

Vota facit, argumenta retractanda probat, Episcopos, imprimis cardinalem Præsidem, ut sapienter conventum regant, hortatur.

stas. Equidem haud ambigimus quin, ducibus vobis, Hispaniae fideles catholicae religionis studium a maioribus traditum constanter retinere pergant, ac sedulo meminerint hanc sibi potissimam gloriae et potentiae caussam extitisse. *19 FEBRUAR. 1890.*

At vero fructus maximus atque optatissimus per hunc conventum capiendus erit ex aucta et confirmata animorum coniunctione ad communem matrem Ecclesiam tuendam, quae in praesens conflictatur asperrime. Huius concordiae conciliandae fovendaeque studium cum tibi aliisque Ecclesiarum praesulibus, tum ceteris Hispanis fidelibus commendamus enixe. *Fructus princeps colligendus sit concordia bonorum in tuenda Ecclesia.*

Haud obscurae sunt Nobis pertinacis dissidii caussae, e studiis partium in re civili manantes, quae istic catholicos viros inter se committunt et ab officiis arcent gravioribus quae Deo et Ecclesiae debentur. Agnoscant denique omnes hoc sibi esse agendum, quod litteris Nostris encyclicis XVIII kalendas Februarias datis tradidimus, ut, misera et inani concertatione relicta, viribus iunctis invictae phalangis instar, consurgant ad caussam tuendam rei catholicae in grave discrimen adductam. — Quamobrem te aliosque Hispaniarum Antistites etiam atque etiam hortamur, ut occasionem nacti, quam indictus vobis conventus praebet, nulli parcatis labori et industriae quae flectere possit obfirmatos animos, ne se amplius ferri sinant eo contentionis spiritu, qui spiritui adversatur lenitatis et pacis divini Conditoris Ecclesiae, et communium hostium effert audaciam. Eos itaque, prout res postulaverit, monete, obsecrate et arguite, neque eos latere sinite, optatam hanc concordiam, tantorum parentem et altricem bonorum, sine gravi piaculo praepediri ac scindi non posse. Testem interea paternae caritatis Nostrae Apostolicam benedictionem habete, quam tibi, dilecte fili Noster, aliisque, qui Hispanarium dioecesibus praesunt, simulque clero et fidelibus vigilantiae vestrae commissis peramanter impertimus. *Pontifex premit catholicos ut tandem, monitis parentes suis, steriles discordias ponant.* *Optatissimam hanc concordiam zelo Praesulum instanter commendat.*

Datum Romae apud S. Petrum die 19 Februarii 1890, Pontificatus Nostri anno duodecimo.

LEO PP. XIII.

ALLOCUTIO

ad S. R. E. Cardinales.

DE OFFICIO SUMMI PONTIFICIS.

2 MART. 1890.

Pontifex vota Sacri Collegii grate excipiens,

RICEVA il Sacro Collegio dei Cardinali i Nostri più grati sentimenti per gli auguri, che per la bocca del suo degno Decano Ci ha così nobilmente fatto nella ricorrenza anniversaria di questo giorno.

vitam suam Deo devovet ad pugnandum pro Ecclesia undique oppugnata.

Il doppio natale, che Ella, Signor Cardinale, ha testè ricordato, Ci ammonisce della Nostra grande età e degli anni non brevi passati in tempi assai difficili sulla Cattedra di S. Pietro. La vita Nostra è nelle mani di Dio, ed è già da gran tempo tutta consecrata al servizio della Chiesa. Il Nostro voto più ardente è che ogni giorno della vita che Ci rimane riesca ad esaltazione della Chiesa medesima, ad incremento della fede, ed a salvezza delle anime. E poichè i tempi presenti sono tempi di guerra più che mai accanita, e i nemici sono molti e potenti e stretti, dovunque, in formidabile lega contro la Chiesa di Cristo e contro il Pontificato, la grazia che imploriamo e che desideriamo C'impetrino dal cielo le preghiere de' Nostri figli, è che non abbia mai da mancare coll'età la vigoria necessaria per le grandi lotte, la forza di bastare alle immense cure che porta seco l'Apostolico ministero.

Thesauros catholicæ doctrinæ societati summe profuturos sperat.

È vero, Signor Cardinale; Noi fin dai primordi del Pontificato abbiamo creduto essere Nostro specialissimo còmpito mostrare al mondo i grandi tesori della dottrina cattolica, sia perchè da molti non conosciuta, sia perchè da altri travisata, calunniata e combattuta; e principalmente perchè siamo convinti che da tale dottrina bene intesa e fedelmente praticata verrebbe infallibilmente la più felice e la più completa soluzione dei grandi problemi che agitano l'umana società e il rimedio efficace a tanti mali che la travagliano. Lo abbiamo particolarmente mostrato per ciò che tocca la stabilità e il buon andamento della società domestica, la costituzione degli Stati, i pericoli del socialismo,

il benessere delle classi operaie. — È sommamente deplorevole che l'umana ragione, sdegnosa di ogni freno e ricusando di assogettarsi allo stesso Dio, da cui essenzialmente dipende, si ribelli al lume della verità divina, audacemente la impugni e giunga ad opporre ad essa i suoi trovati, le conquiste dei tempi nuovi. L'esperienza di un secolo ha provato ciò che possa ri promettersi da questi nuovi trovati la prosperità dei popoli, la tranquillità degli Stati, la felicità delle famiglie.—Del resto è grande e funesta aberrazione credere gl'insegnamenti cattolici incompatibili coi progressi e collo stato della presente società: essi non sono incompatibili che cogli errori che la malizia o l'ignoranza vi ha mescolato. La verità e i principî regolatori dell'umano consorzio sono di tutti i tempi ed hanno la virtù sempre fresca e sempre nuova di apportare in ogni epoca vita e salvezza. Guai alla società se in mezzo al farneticare della superbia e della licenza umana non risplendesse sempre sulla terra il sole della verità cattolica, per illustrarla della sua luce e riscaldarla del suo raggio fecondatore! Noi perciò non desisteremo mai di annunziare al mondo la dottrina, di cui GESÙ CRISTO ha fatto depositaria, interprete e maestra la sua Chiesa, colla missione d'insegnarla a tutte le genti. *Euntes, docete omnes gentes.* — È il ministero della parola gran parte dell'Apostolico officio, ed a questo dovere coll'aiuto del cielo non falliremo giammai. Sia pure che questa parola molti la disprezzino e la scherniscano; sia pure che per somma ingiuria veggano in essa la ribellione alle terrene potestà, là dove non è che doverosa soggezione ed omaggio a Dio; l'avvilimento della ragione dove non è che la perfezione e la somma dignità della medesima; la servitù dove non è che la vera libertà, sola degna dell'uomo. È questa una ragione di più per mettere in luce la verità dei celesti insegnamenti, la quale, se la società deve essere ancora salva, tosto o tardi finirà per trionfare sopra i traviamenti dell' umana perversità.

2 MART. 1890.

Mentes hominum a veritate aversas dolet.

Catholica doctrina, nedum obsit progressui humanæ societatis, ipsum summopere tuetur.

Quare, quidquid calumnientur hostes, a prædicando verbo salutis numquam desistet.

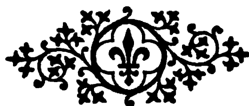
Così piacesse al cielo che quelli che hanno in mano le sorti delle nazioni in tanta prevalenza d'idee le più sovversive, si adoperassero nell'interesse della società a far cessare

Utinam rectores civitatum saperent, Ecclesiamque juvarent.

la guerra che in tutti i rami del pubblico insegnamento,colla stampa e ogni altro mezzo,si muove contro la dottrina cattolica ; piacesse al Signore che si decidessero a porre la Chiesa e specialmente il suo Capo supremo in condizioni tali di libertà e d'indipendenza da poter senza contrasti esercitare la missione ricevuta da Dio a salute del mondo.

Sacro Collegio benedicit.

Con questo voto, che è pure il voto di tutti voi, rinnoviamo al Sacro Collegio i Nostri ringraziamenti, ed a prova dello specialissimo affetto che gli portiamo,siamo lieti d'impartire anche in questa occasione, a lei, Signor Cardinale, e a tutti i suoi Colleghi, ai Vescovi e Prelati e a tutti qui presenti l'Apostolica benedizione.

LETTERA

Ad Gulielmum II, Imperatorem Germaniae,

DE CONVENTU BEROLINI HABENDO

AD DELIBERANDUM

DE CONDITIONE OPIFICUM.

NOI rendiamo grazie a V. M. della lettera che Ella ha voluto scriverci per interessarci alla Conferenza internazionale, la quale sta per radunarsi a Berlino, allo scopo di cercare i mezzi di migliorare le condizioni delle classi operaie. — Ci è anzitutto gradito di felicitare V. M. per aver preso tanto a cuore una causa così nobile, così degna di seria attenzione e che interessa l' intero universo.

14 MART. 1890.

Pontifex Imperatori gratias agit de invitante se epistola, deque consilio salutari ab ipso inito.

Questa causa d' altronde non ha cessato dal preoccupare Noi stessi, e l' opera intrapresa da V. M. risponde ad uno dei Nostri voti più cari. Già pel passato, come Ella si ricorda, Noi abbiamo manifestato i nostri pensieri sopra questo argomento e colla Nostra parola abbiamo fatto valere in suo favore l' insegnamento della Chiesa cattolica, di cui Noi siamo il Capo. — In una più recente circostanza Noi abbiamo di nuovo ricordato questo insegnamento; e perchè questo difficile ed importante problema sia risoluto secondo tutte le regole della giustizia, ed i legittimi interessi della classe laboriosa sieno, come si conviene, tutelati, Noi abbiamo esposto a tutti ed a ciascuno, compreso i governi, i doveri e gli obblighi speciali che loro incombono.

Recolit quæ ipse in eodem ordine egerit, dixerit.

Senza verun dubbio l' azione combinata dei governi contribuirà potentemente a raggiungere lo scopo tanto desiderato. La conformità di vedute e delle legislazioni, per quanto almeno lo consentano le condizioni diverse dei luoghi e dei paesi, sarà di natura da fare grandemente progredire la questione verso una equa soluzione.

Ad quæsitum solvendum quum multa utiliter statui possint a potestate civili,

Perciò Noi non potremo che appoggiare altamente tutte le deliberazioni della conferenza, che tenderanno a rialzare

eadem laetanter se probaturum declarat.

le condizioni degli operai, come per esempio, una distribuzione di lavoro più proporzionata alle forze, all'età ed al sesso di ciascuno, il riposo nel giorno del Signore ed in generale tuttociò che impedirà che l'operaio sia sfruttato, come un vile stromento, senza riguardo per la dignità di uomo, per la sua moralità, pel suo focolare domestico.

Sed insuper, teste ipso Imperatore, declarat adhibenda remedia a religione petita, necnon ab Ecclesia.

Però non è sfuggito a V. M. che la felice soluzione di una questione così grave richiederebbe, oltrechè il savio intervento dell'autorità civile, il possente concorso della religione e la benefica azione della Chiesa. — Il sentimento religioso invero è solo capace d'assicurare alle leggi tutta la loro efficacia ed il Vangelo è il solo codice ove si trovino consegnati i principi della vera giustizia, le massime della mutua carità che deve unire tutti gli uomini come figli dello stesso padre e membri della stessa famiglia.

Rationem hujus asserti exponit.

La religione insegnerà quindi al padrone a rispettare nell'operaio la dignità umana ed a trattarlo con giustizia ed equità. Essa inculcherà nella coscienza dell'operaio il sentimento del dovere e della fedeltà e lo renderà morale, sobrio ed onesto. — È per aver perduto di vista, negletti e disconosciuti i principî religiosi che la società si vede scossa fin dalle sue fondamenta. Richiamarli e rimetterli in vigore è l'unico mezzo di ristabilire la società sopra le sue basi e di garantirle la pace, l'ordine e la prosperità. Ora è questa la missione della Chiesa, di predicare e di diffondere nel mondo intero questi principî e queste dottrine.

Quid possit ad hunc finem Ecclesia libertate pollens ostendit.

Ad essa quindi appartiene di esercitare una larga e feconda influenza nella soluzione del problema sociale. Tale influenza Noi l'abbiamo esercitata e Noi la eserciteremo ancora, specialmente a profitto delle classi operaie. — Dal canto loro i Vescovi ed i Pastori, aiutati dal loro clero, agiranno egualmente nelle loro rispettive diocesi, e Noi speriamo che questa salutare azione della Chiesa, lungi dal vedersi contrariata dai poteri civili, troverà d'ora in poi presso loro aiuto e protezione. Ce ne sta garante da un lato l'interesse che i governi annettono a questa grave questione e dall'altra il benevolo appello che V. M. Ci ha testè diretto. Intanto Noi facciamo i più ardenti voti affinchè i lavori

della conferenza sieno fecondi di benefici resultati e rispondano pienamente alla comune attesa.

14 MART. 1890.

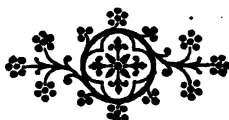
E prima di terminare la presente, Noi vogliamo esprimere qui la soddisfazione che abbiamo provato, apprendendo che V. M. aveva invitato a prendere parte alla Conferenza, in qualità di Suo delegato, Monsignor Kopp, Principe Vescovo di Breslavia. Egli si terrà certo onoratissimo di questa prova di alta fiducia, che V. M. gli dà in tale occasione.

Vota faciens pro felici successu conventus, gaudet Episcopum Breslaviensem, eidem interfuturum.

È infine colla più viva soddisfazione che Noi esprimiamo a V. M. i voti più sinceri che Noi facciamo per la Sua prosperità e per quella della Sua Imperiale Famiglia.

Dal Vaticano, 14 Marzo 1890.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

Ad presb. Sarda y Salvany, directorem ephemeridis « Revista popular ».

DE RATIONE SCRIPTORIBUS EPHEMERIDUM SERVANDA.

15 MART. 1890.

Pontifex gratias agit scriptori de votis transmissis cum munere, deque zelo luculenter expresso.

QUOD tua in Nos studia constare volueris, redeunte die sacra Epiphaniae Domini, editis obsequii significationibus piisque votis pro Ecclesiae victoria, tuo lectorumque tuorum nomine, id sane Nobis pergratum accidit : maior autem huic officio commendatio ex eo accessit quod, pietatem ss. Magorum imitatus, collatae stipis munere cumulaveris obsequii tui testimonium, tametsi opus hisce non erat ut tuus erga Nos innotesceret animus, quippe quem satis prodit finis quem in edenda ephemeride tibi propositum esse significas ; nempe ut eius ope latius effundatur sana Ecclesiae doctrina. Non exigua quidem huius propositi laus est, atque initendum tibi tuisque sociis ut illud penitus assequamini. — Id vero commodissime fiet, si ii qui vacant quotidianae scriptioni sedulo spiritum foveant concordiae et pacis ne partium civilium studiis abripiantur quae Hispanos fideles in diversa trahunt ; si religiose absoluteque pareant iis quae ab Apostolica Sede praecepta sunt ad haec tollenda dissidia et firmandam animorum coniunctionem, quam Christus Dominus constare voluit inter omnes credituros in se ; demum si in rebus agendis docilem retineant obedientiam Episcopis debitam, qui tradita a gloriosis maioribus servantes instituta huic arci veritatis adhaerent arctissime. — Quum haec scriptorum ephemeridum officia sint, miserum sane est quod ii non desint qui ab ipsis desciscunt ; imo eo deveniant ut verbis abutantur litterisque Nostris, quibus parem in omnes benevolentiam praestamus, ut eos impetant qui aliter ac ipsi de re publica sentiunt, et tristes foveant concertationes. Quo facto nihil est indignius, quippe eo spectat ut tuendae

Scriptoribus ephemeridum commendat spiritum concordiæ, obedientiam Sedi Apostolicæ atque Episcopis.

Graviter dolet et reprobat aliter nonnullos se gessisse.

religionis obtentu privatae simultates exerceantur, ingenti cum iactura ipsius religionis et caritatis, quam impense et constanter commendamus, ut omnes in Domino idem sapiant ac velint.

15 MART. 1890.

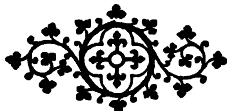
Nosti, dilecte fili, opportune parari ad arctam hanc coniunctionem fovendam (qua nihil Nobis est antiquius nihil enixius expetendum tam necessario rei christianae tempore) catholicorum virorum indictum Caesaraugustae conventum. Quare haud ambigimus quin ephemeris tua plurimum operae collatura sit quo magis excitet studiosos sui ac lectores omnes, ut quacumque valent ratione et ope studiis obsecundent sacrorum Antistitum, qui huic conventui praeerunt, quo plenius optatos habeat exitus.

Invitat scriptorem ut commendet lectoribus conventum Cæsaraugustæ proxime habendum, a quo multum pro concordia sperat.

Hac freti fiducia tibi, dilecte fili, tuisque sociis, nec non iis qui ephemeridis tuae editioni subscripsere et reliquis eiusdem lectoribus Apostolicam benedictionem peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 15 Martii 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Episcopum Orgeliensem.

DE SEDANDO DISCORDIARUM STUDIO.

20 MART. 1890.

Pontifex commendat opportunam epistolam nuper ab Episcopo Orgeliensi de studio concordiæ ad clerum gregemque datam.

CUM huic opportuna tempori, tum Nobis gratissima extitit epistola ad clerum et populum tibi creditos a te data, ac per dilectum filium Nostrum Cardinalem a publicis negotiis administrum ad Nos transmissa, qua vestigia sequens praesignata a Nobis in litteris encyclicis, maximeque in iis quarum initium « *Sapientiae christianae* » hortatus es catholicos Hispanos ut, positis dissidiis, quibus in contraria scinduntur, unum sapiant omnes ac sentiant. Namque illud sane miserum quod aliquot abhinc annos complures ex iis, decepti ac distracti studiis civilium partium humanisque commodis, ceperint invicem concertare ductu et imperio pauciorum quorumdam, qui eximia istius populi religione abutuntur, ut adversarios deprimant quibuscum de re publica dissentiunt, privatas expleant cupiditates, et quae Dei sunt in rem suam vertant. — Quo spiritu hi duces agantur ex eo licet arguere, quod sibi docendi munus arrogent in Ecclesia, ut de fratrum fide sanaque doctrina iudicium ferant, quod in rebus agendis, quae ad religionem pertinent, atque in ipsis sacris aedibus cum iis a quibus dissident sociari nolint ; quod sese invicem ope ephemeridum quotidianis ac publicis incessant conviciis ; quod in suam sententiam detorqueant documenta apertissima, quibus sua agendi ratio a potestate ecclesiastica improbatur ; quod graviter moniti cunctari callide, ac tergiversari non desinant ; demum quod suspiciosi ac circumspecti erga Pastores suos, eorum auctoritatem et moderationem (verbo licet obsequentes) reapse tamen despiciant. — Plane ex hisce indiciis perspicitur, non veritatis ac religionis (quae obtenditur) sed alterius rei studium fovere haec dissidia et simultates christiana professione prorsus indignas. Si itaque obfirmato animo in sua perstant sententia post ingentes curas frustra a Nobis et ab Episcopis impensas, ut eos a pleno periculis tramite avoca-

Agendi ratio discordiæ amatorum gravissime notatur.

Non religionis sed alterius rei studium foventes, lucem oderunt, cæci cæcorum duces.

remus, in comperto est eos lucem odisse, ac malle caecos esse et caecorum duces. — Quae cum Nobis dolenda sunt, tum eo fiunt acerbiora quod his contentionibus, deflendis oppido et ingloriis, expertes non sint ecclesiastici quidam viri officii immemores, quodque deterius est, religiosi sodales spectatae pridem fidei et observantiae in Apostolicam Sedem, qui clam vel palam operam conferunt, ut malum hoc insidat penitus latiusque manet maxima cum pernicie supremarum Ecclesiae rationum et patriae. Sic inscii forsan et imprudentes dexterae punientis Dei administri fiunt qui pacis nunciandae divino nomine ministerium inierant.

20 MART. 1890.

Inter quos dolendum est quosdam ecclesiasticos et religiosos viros, inscios forsan, reperiri.

Haec Nobis considerantibus aptissima tempori visa sunt quae legimus in litteris tuis, quibus scite ac dilucide caussas, vim et originem explicavisti malae huius labis, quae Hispaniam inficit, quae ex ea sint metuenda damna, quaeque illi adhibenda remedia. — Facere idcirco non possumus quin merita efferamus laude studium quo constanti obsecundas sollicitudini Nostrae, Hispanosque fideles revocare contendis ad caritatem perfectam, summamque animorum coniunctionem, quam necessaria Ecclesiae tempora et districta christiani civis officia postulant. Hinc etiam laeta spe tenemur fore ut egregium opus tuum, connitentibus aliis in episcopatu fratribus, imprimis vero adspirante Deo, ac suffragantibus sanctis praestitibus, queis iure gloriatur Hispania, optatos habeat eventus ; nempe ut catholici omnes, Pastoribus audientes dicto, humana quavis utilitate posthabita, iuvenili quodam animi impetu, digno maiorum suorum fide, et consociatissima voluntate convolent quasi agmine facto ad communem tuendam matrem, Ecclesiam, quae tantis premitur aerumnis et ab hostibus tam multis et infensis in certamen adducitur. — Hac spe freti testem dilectionis Nostrae Apostolicam benedictionem tibi, Venerabilis Frater, nec non clero et populo tuae vigilantiae commissis peramanter in Domino impertimus.

Valde inde commendat Pontifex zelum Praesulis Orgeliensis,

cujus opus praecellens optat fore perutile ad revocandos animos discordiarum aestu laborantes.

Datum Romae apud S. Petrum die 20 Martii 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Philippum Archiepiscopum Coloniensem.

DE QUAESTIONE SOCIALI, DEQUE MISSIONIBUS AFRICANIS.

20 APRIL. 1890.

Pontifex sese quaestioni sociali maxime profitetur sollicitum.

REM magni discriminis versari haud ignoras in ea quaestione quae socialis dicitur, cuius tanta gravitas est ut eos quoque sollicitet qui in maximis Europae regionibus summae rei praesunt. Neque te latet eo iamdiu curas Nostras fuisse conversas, ut perspectae fierent intimae huius mali caussae, quaeque sint illi aptissima adhibenda remedia. Quin etiam in litteris non ita pridem datis ad Serenissimum Germaniae Imperatorem, Borussiae Regem, qui perhumaniter Nobis scripserat de illustri conventu qui ea super re Berolini nuper est habitus, perspicue declaravimus studium quo ferimur ut miseris opitulemur, qui victum labore quaeritant iisque omnem pro viribus benevolentiam praestemus. — Illud sane prudentiam tuam latere nequit, quod magna licet praesidia sint queis civilis potestas uti valet ut operariorum conditio allevetur, potiores tamen sint in eo salutari opere partes Ecclesiae. Quippe divina vis qua religio pollet mentes hominum penitus et corda permeans sic ea dirigit ac flectit, ut iusti rectique viam sequantur ultro. — Est enim Ecclesia nativo quodam iure revelatae a Deo veritatis fidelis custos a Christo Domino, qui sapientia Patris est, mandatum habens et heres caritatis Eius, qui «*propter* nos *egenus factus est cum esset dives*» ut aeque dives ac pauper Ipsius referrent imaginem, adepti dignitatem filiorum Dei : atque ita pauperes dilexit ut iis praecipuae praeberet caritatis indicia. Ab eo profecta est sanctissima Evangelii doctrina, qua nullum prestabilius munus est humano generi datum; nam descripta praeferens immutabilia singulorum iura et officia, nobili iustitiae et caritatis complexu sola potest efficere ne quid asperum sit in ea conditionum differentia quam suapte vi natura hominum gignit. Quare tutissimam iniret viam

Ad hanc solvendam potiores partes Ecclesia agit.

quippe cui Evangelium commissum est, omnia jura ac officia perfecte complectens.

omniaque gereret auspicatissime ea gens, quae quidquid appetit, quidquid publice ac privatim gerit ad huius veracis doctrinae normam exigeret.

20 APRIL. 1890.

Haec plane Nobiscum sentiunt et intelligunt sacri Antistites Germanici Imperii, quorum pastoralem zelum probarunt Nobis plura ab iis praeclare gesta vel incepta ut aerumnosae vitae plebis operariae et egentis apta delenimenta pararent. — Verum quo plenius et efficacius praestare queat Ecclesia quae res ac tempus postulat, studiis viribusque coniunctis omni utendum est ratione et ope, quae eidem praesto sit ad mali levamen comparata. Scilicet imprimis conniti oportet patienti et actuosa sedulitate ut, emendatis moribus, assuescant populi privatim ac publice sic vitam agere ut doctrinae congruat et exemplis Christi : tum opera danda est ut ne a sacris iustitiae et caritatis praeceptis discedatur siqua de re ambigitur inter varios civium ordines, atque ut ea, quae forte oboriantur, dissidia paterna interposita Pastorum auctoritate tollantur : curandum denique ut leviores toleratu sint inopibus praesentis vitae molestiae, ac divitibus opes instrumento sint non fovendae cupiditatis et inferendae iniuriae, sed beneficae stipis elargiendae, qua praetiosiores thesauros acquirant in caelis.

Germani Antistites hujus veritatis plane conscii,

adlaborent certatim ut greges ad normam Christi vitam degant,

ut servatis justitia et caritate, molestiæ inopibus minuantur, divitibus fraternus animus acuatur.

Quare multa censemus laude digna quae pia Germanorum industria molitur dum aedes parat quo pacati opifices honeste conveniant, scholas condit et gynaecea, ut sexus utriusque iuventus apte recteque instituatur, sodales congregat ad fovendam pietatem, aliaque id genus aggreditur. Siquidem haec eo pertinent ut non modo operarii homines commodius vitam agant, eorumque leventur rei familiaris angustiae, sed etiam ut religio bonique mores ab iis colantur. — Nobis enimvero periucundum accideret si Germaniae Episcopi ea qua excellunt animi constantia, simul adnitentibus clero et fidelibus, iisdem felicibus religionis auspiciis, quibus ea quae diximus suscepta sunt, opportunissima haec opera et instituta propagare latius, aliaque adiicere similia possent, maxime in his locis quae prae ceteris florent industria et artibus ac maiore opificum frequentia celebrantur.

Germanorum zelus et opera laudantur;

quæ optatur ut foveantur et crescant.

Si haec ita, uti optamus, evenerint, sane gratulandum erit Germaniae pastoribus quod et publicae tranquillitati pro virili parte prospexerint et verae humanitatis, quae civilem vitam decet, caussam susceperint. — Verum non in hoc genere tantum humanitatis caussam tueri solet Ecclesia : alia quoque sunt quae salutarem eius opem postulant. Scilicet illlus est institutum sanctissimum ut barbaros rudesque populos doctrina fidei erudiens humanitatis artibus simul expoliat moribusque civilibus excolat. Eximii huius ministerii studio plures laboribus absumsere vitam, plures cum sanguine profuderunt. Sollicitat modo Ecclesiae pastores imprimis eorum conditio misera qui Africam incolentes in servitutem redacti venalis instar mercis mancipio dari et accipi solent turpi mercatorum quaestu. Quae Nobis huius rei cura sit, litteris Nostris aperte declaravimus. — Quum itaque constitutum sit ab Imperiali gubernio Germanico, ut ad eas regiones Africae, quas patronatus iure tuetur, aditus pateat sacerdotibus catholicis, qui sacras missiones obeunt, facere non possumus quin te aliosque Venerabiles Fratres, qui Germanici Imperii dioecesibus praesunt, etiam atque etiam hortemur, ut inquiratis sedulo an in clero Germanico, qui egregia constantiae, patientiae et Apostolici zeli praebuit argumenta, aliqui videantur a Deo vocati ut afflictis illis Africae gentibus lucem inferant Evangelii. — Quo facilius vero hi possint obsequi vocanti Deo, vehementer optamus ut, te imprimis curante aliisque Germanici Imperii Episcopis, collatisque fidelium studiis, institutum condatur, quo clerici indigenae rite comparentur ad sacras missiones in Africa obeundas, ad instar collegii in Belgico regno constituti, in quod ii recipiuntur qui evangelicum praeconium in regione Congi facturi sunt. Hoc pacto in promptu mox erit quasi nobile quoddam plantarium, unde excerpti palmites verae Vitis quae Christus est, et in Africam terram translati fructum plurimum afferent, ac feras inter gentes barbariae foedas et peccatorum sordibus bonum Christi odorem effundent. — Quamobrem Nobis pergratum facies, Venerabilis Frater, si de iis quae per has litteras significavimus alios Germanici Imperii Episcopos

Sed et eruditioni barbarorum sollicita est Ecclesia,

imprimis nunc Africam incolentium.

Zelus Germaniæ catholicæ aperto sibi campo non desit.

Condatur institutum ad instar collegii Belgici pro regionibus Congi.

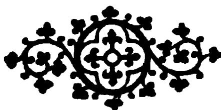
20 APRIL. 1890.

Collatis consiliis Germanorum Antistitum hoc argumentum instanter commendatur.

certiores fieri cures, unaque omnes collatis consiliis viribusque connitamini, ut ea prospere perficiantur quae cum pro civibus vestris tum pro miseris Afris peragenda tibi enixe commendavimus. Cumque eo felicior futura sit operis effectio, quo plenior fuerit consensio vestra, supplices a Deo petimus ut, hanc concordiam fovens propitius, vobis adsit ope consilioque suo, eiusque divini favoris auspicem Apostolicam benedictionem tibi aliisque praedictis Venerabilibus Fratribus, nec non clero et fidelibus vigilantiae vestrae concreditis, peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 20 Aprilis 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

ALLOCUTIO

ad cives Italos magna frequentia ad patrem convolantes.

DE OFFICIIS ITALORUM CATHOLICORUM.

20 APRIL. 1890.

Amoris signa ab Italis accepta gratissima sibi Pontifex declarat.

La vostra presenza e le vostre parole, figli carissimi, Ci sono di vera consolazione e di sensibilissimo conforto. — Le manifestazioni cattoliche degl' italiani hanno ai Nostri occhi un valore speciale per i singolari vincoli che li legano al Romano Pontefice e più per le difficili condizioni in cui li pone l'attuale dissidio tra l'Italia officiale e il Papato, e l'attitudine ostile da quella presa contro di questo.

Mæstus enumerat mala Ecclesiam in Italia opprimentia vel ei minitantia.

Tra le gravi sollecitudini dell'Apostolico officio che sosteniamo, una delle più amare e pungenti è quella che riguarda le condizioni della Chiesa in Italia, la religione e la fede del popolo italiano. E se sempre abbiam dovuto segnalare i pericoli che la minacciano, questa volta abbiamo tanto più giusta ragione di farlo, quanto i pericoli da qualche tempo sono addivenuti maggiori. — I fatti parlano da sè. La guerra, che per odio satanico le sètte muovono alla religione cattolica, qui è apertamente sostenuta dai pubblici poteri, i quali si sono pubblicamente schierati dalla loro parte. Le leggi, gli atti che d'appresso o da lontano tocchino la Chiesa e la religione, qui si fanno sotto l'ispirazione diretta delle sètte, alle quali tutto obbedisce. Si tocca infatti con mano, che gli atti del pubblico potere nella politica ecclesiastica rispondono pienamente alle aspirazioni e ai rei disegni settarî, che omai non sono più un mistero per nessuno. Basta ricordare gli articoli del nuovo codice contro il clero, gli scandali del Giugno ultimo, il discorso di Palermo, la legge proposta sulle Opere Pie e le altre che si vanno preparando. È la continuazione della guerra cominciata colla distruzione della sovranità civile dei Pontefici, e

che lungo il cammino si è sempre meglio appalesata quale negl' intendimenti degli agitatori era fin dalle prime, guerra ad oltranza e senza tregua alla religione e alla Chiesa di GESÙ CRISTO.

20 APRILIS 1890.

Di fronte e questo stato di cose, ai cattolici italiani s'impone il dovere di mostrarsi quali sono a viso aperto, e di tutto affrontare e sostenere per conservare il tesoro inestimabile della fede. Non possono esservi oggi che due campi nettamente tracciati; il campo dei cattolici risoluti di star sempre uniti coi Vescovi e col Papa a qualunque costo, e il campo nemico che li combatte. Quei che per viltà temono di mostrarsi, ed amano di stare infra due, con ciò stesso, secondo la divina parola, vanno ad ingrossare le file nemiche.

Ingravescente bello catholici Itali strenue partes Ecclesiæ tueantur.

Noi pertanto non possiamo non felicitarvi sinceramente, figli carissimi, e non apprezzare come conviene il vostro omaggio, la professione aperta della vostra fede, le proteste della vostra perfetta unione con Noi. — Con ciò voi compite non solamente un sacro dovere di religione, ma date altresì prova di essere gli amici più sinceri del vostro paese. Sappiamo che vi è chi per questo vi accusa di esserne i nemici; ma se a fatti deve giudicarsi tra voi e i vostri accusatori, guardate quali servigî rendano all'Italia essi che pretendono di esser soli ad amarla. La religione, primo bene, tesoro anzi d'immensi beni, come per gl'individui così per gli Stati, senza la quale crollano le fondamenta dell' umana società, fanno di tutto per sradicarla dal cuore degli italiani. I buoni e sani costumi, dalla cui purezza in gran parte dipende la prosperità delle famiglie e la forza delle nazioni, si corrompono profondamente di giorno in giorno, coll' indebolirsi del sentimento religioso, che ne è l'anima e il sostegno: e se a ciò si aggiungono le tante e sì potenti cause di pervertimento in ogni genere di licenza, vi è veramente da rimanere sgomenti delle generazioni avvenire. — Non parliamo del benessere e della floridezza materiale, giacchè tutti veggono a quale misera condizione sia ridotta.

Gratulatur peregrinantibus.

Religionem tutando optime inserviunt patriæ.

Or dunque domandiamo Noi: chi è che più e meglio ama

Ubi sint veri Italiæ amici ostendit.

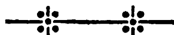
l'Italia? Chi la vuole religiosa, costumata, florida e benedetta da Dio; o chi tenta rapirle tutte queste sorgenti di benedizioni e di prosperità? Chi la vuole in pace col Pontefice e colla Chiesa e per ciò stesso amata e rispettata al di fuori; o chi ama di fomentare nel suo seno il dissidio più funesto, che ne indebolisce le forze e l'espone del continuo da parte dei nemici ai più gravi pericoli? Chi la vuole fedele a Dio e alla religione degli avi, o chi la dà in balìa delle sètte, la cui malefica influenza finisce per isfrenare le passioni delle moltitudini e lasciare la società senza difesa, contro tanti elementi sovversivi che prevalgono? A chi ha senno la risposta.

Quare Itali fideles, consiliis nuper a se datis obtemperent, venerabilem Luxago imitati.

Perciò voi, figli carissimi, stringetevi sempre più alla Chiesa e al Papa, guidati dai due più nobili amori di religione e di patria. — I doveri che, non ha guari abbiamo ricordato ed inculcato a tutti i cattolici — cioè l'amor della Chiesa, l'attacamento alla fede, il coraggio di professarla e di difenderla, l'unione con Noi e coll'episcopato, la concordia di sentimenti e di azione tra di loro, l'educazione cristiana dei figli, — in questa solenne circostanza li ricordiamo ed inculchiamo di nuovo a voi, che siete più vicini di tutti a questa Sede Apostolica e più particolari obblighi avete verso di essa. Adempiteli con costante fedeltà, in ossequio al romano Pontefice e in obbedienza alla Chiesa; ispirandovi ai nobili esempî lasciati dal Ven. *Luxago* da voi ricordato, e da tanti altri eroi di cui l'Italia per divina mercè fu sempre madre feconda. — Vi sia da ultimo grandemente a cuore la Nostra libertà e l'indipendenza vera, che Noi reclamiamo e reclameremo sempre per il Nostro Apostolico officio, e la cui tutela è riposta in una vera e reale sovranità.

Libertatem S. Sedis strenue vindicent.

Queste Nostre parole, figli diletti, scolpite profondamente nei vostri cuori, riportate e diffondete ne' vostri paesi. E riportate pure l'Apostolica benedizione, che con vera effusione di paterno affetto impartiamo a voi tutti qui presenti, ai vostri circoli, alle vostre famiglie, a tutti i cattolici italiani.

ALLOCUTIO

ad fideles Germanos Romam peregrinantes.

UTIQUE feliciter contigit, quod modo vos, dilecti filii, significabatis, ut in hunc annum incideret vestra ad urbem peregrinatio ; quo anno singulares habentur honores Pontifici ex Anicia gente sanctissimo,quem concordi sententia magnum appellavere saecula. Quis enim grata posterorum recordatione Gregorio dignior ? Is est, qui aevo infausto,in ipso romanae magnitudinis interitu fere unus illuxit, laudatissimis romanorum non impar : in eiusque meritis est hoc sane insigne et memorandum maxime, virtute animoque excelso perfecisse, ut ab illa perturbatione Italiae rerumque tam formidoloso discrimine, christiana gentium humanitas velut e maximo naufragio sospes emergeret, et ad nova incrementa properaret. — Varias inde tempestates et rerum conversiones adduxit dies; verumtamen tanti beneficia operis, non eius saeculi nec unius regionis circumscripta finibus, ad consequentes aetates latissime manarunt; idque eorum potissimum ministerio, ad quos, veluti per manus tradita, pontificalis dignitatis pervenit hereditas. Revera, saeculorum decursu, in iis custodiendis propagandisque rebus, quas Gregorius per laborem plurimum incolumes servarat, quaeque cum integritate religionis tuentur veri nominis humanitatem, nullo tempore cura et vigilantia defuit Pontificum romanorum : quorum opportunitatem virtutemque praesidii nominatim sensit Europa, quotiescumque relapsa in offensiones est ancipitesque casus, quos historiae monumenta prodidere.

8 MAII 1890.

Pontifex laudes celebrat Gregorii magni,

cujus operis hæredes sunt Pontifices Romani.

Haec omnia si aequis ponderibus homines expenderent, si vim naturamque Ecclesiae pacato iudicio considerarent, silere iussis suspicionibus variisque cupiditatibus, quae adulterant iudicium veri, profecto contumax odium et sumpta contra Ecclesiam arma facile quiescerent. Nam si spes utilitatis vel sola quaeratur, quaenam sapientia est uberri-

Munus hoc salutiferum repudiari ab hominibus queritur.

mum beneficiorum fontem voluntate repudiare? Siquidem, uti saepe monuimus, vehementer errant qui, spreto praeteritorum temporum testimonio, ad prosperitatem imperiorum et civitatum magnas habere Ecclesiam opportunitates negant. Nec sane dubitandum, multa atque idonea in praesentibus malis adfutura remedia, si divina Ecclesiae virtus posset in privatos populosque, amotis impedimentis, influere. — Verum ad vos quod spectat, dilecti filii, est nunc quidem quod vobis laetemur : habet enim Germania vestra quo sedare diuturnos illos metus et sollicitudines pristinas possimus. Nimirum ex iis opinionibus et infensis legibus, quae dimicationem genuerant, fieri quaedam ad veriores sententias inclinatio visa est. Consilia ipsa multis partibus pacifica, quae per hos postremos praevaluere annos, eodem existimamus progressura cursu, ut Ecclesiae liceat a praeteritis calamitatibus penitus respirare. Nihilominus minime desistimus respicere vos, dilecti filii : atque in his ipsis difficultatibus, quae Nos obsident domi, nihil cura studioque maiore vel expetimus vel laboramus, quam ut in Germaniae finibus tranquilla Ecclesiae libertas cum securitate salva sit. Sperare, quae cupimus, plures caussae iubent : celsitudo animi atque aequitas serenissimi Imperatoris : constantia virorum, qui praesertim in legumlatorum, coetu pro iuribus Ecclesiae diu et strenue contendunt : concordia omnium, quotquot estis in Germania catholici.

Gaudet res Germanorum in meliora conversas.

Sperat mox apud ipsos plenam Ecclesiae libertatem futuram.

Laudat pietatem peregrinorum, eisque benedicit.

Nos interim a conspectu et egregia voluntate vestra suave percipimus solatium, idque tanto magis et optatum et opportunum, quanto Nos acerbiora premunt in tam diuturna iurium Apostolicae Sedis violatione. Itaque gratum vobis animum profitemur paterna cum benevolentia coniunctum, atque auspicem divinorum munerum vobis et familiis vestris, cunctisque e Germania catholicis Apostolicam benedictionem peramanter impertimus.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE FESTO S. IOSEPHI IN LUSITANIA REGIONIBUSQUE EI SUBIECTIS RESTITUENDO.

ETSI apud nobilissimam Lusitanorum gentem de catholica fide optime meritam amor et studium erga immaculatum Deiparae Virginis Sponsum constans atque ardens semper extitit, non sumus tamen nescii encyclicas litteras Nostras, quibus proximo anno universi orbis christianos ad implorandum sanctissimi Patriarchae patrocinium cohortati sumus, non mediocre illorum pietati attulisse incrementum. Id quidem praeclare testantur vel supplices litterae, quas Lusitani Antistites nuper ad Nos dederunt, ut rei, quae iamdudum in communibus erat Lusitanorum votis, optatus tandem per Nos exitus contigeret. Quum enim ob adversas temporum vices dies Sancti Iosephi memoriae recolendae sacer e festorum numero apud Lusitanos sublatus esset, integra vero et incolumis maneret in eorum animis avita pietas, nihil optabant magis, quam ut ille dies ad observantiam et cultum veterem revocaretur. Quapropter Lusitani Antistites, populi votorum interpretes, certi aliunde Praepositos Lusitaniae gubernio pio huiusmodi desiderio non obstituros, communes ad Nos preces admoverunt, ut quemadmodum nuperrime cum Hispanis, quibus Lusitani non sunt in Sanctum Iosephum amore secundi, diem eius memoriae sacrum in festos apud eos referri velimus. Praeclarum quidem hoc est pietatis documentum, quod ad alia vetera accedit, quae Lusitani Episcopi Nobis iure commendant. Nulli enim coelitum post magnam Dei matrem, qua late patet Lusitania tot honores, quot huic sancto Patriarchae tribuuntur, vel tot vota nuncupantur : sodalitates quamplures ipsius et fretae sunt patrocinio et laetae nomine : viri laudabili pietatis consuetudine diem undevigesimam mensis Martii sponte eligunt, qua Pascha agant : opifices vero Sanctum Iosephum iure

3 Junii 1890.

Pontifex laetatur encyclicas suas litteras de cultu S. Josephi in Lusitania tulisse fructum.

Votis Antistitum et populorum obsecundans, festum almi Patriarchae antiquo juri restituit, intuitu cultus specialis quo a Lusitanis honoratur, uberisque boni inde orituri.

quodam suo caelestem sibi Patronum adsciscunt non operis, non laboris ignarum: sacra denique ipsi dies in aliquot praesertim dioecesibus singulari veneratione recolitur, tanquam festa sit constituta. Quibus omnibus e rebus Nos Lusitanorum votis annuendum censuimus, eoque libentius, quod summa pietate immaculatum Dei Genitricis Sponsum observamus et colimus, magnamque in fide tutelaque eius spem repositam habemus. Neque enim sumus dubii quin ipse, qui nascentis Ecclesiae tutor a Deo est quondam constitutus, nunc eam laborantem auxiliumque petentem volens propitius respiciat e coelis validoque patrocinio tueatur. Quod autem Sancti Iosephi cultus provehatur quotidie magis et augeatur pietas, id quidem spes certa est fore gratum acceptumque Immaculatae Dei Matri Mariae, cuius demereri gratiam hanc etiam ob caussam valde confidimus. Quapropter supradictis Lusitanorum precibus et votis benigne obsecundare volentes, moti suffragiis Lusitaniae Antistitum, Apostolica auctoritate Nostra, harum litterarum vi praecipimus, decernimus, ut dies undevigesima mensis Martii memoriae Beatissimi Patriarchae Iosephi recolendae sacra per totam Lusitaniam et per regiones Lusitanorum ditioni ac potestati subiectas in dierum festorum numero rite censeatur. Propterea christiani omnes, quum sancto Missae sacrificio adesse, tum ab iis profanis operibus, quae servilia dici solent, abstinere praecepto debent, quo caelesti Ecclesiae Patrono meritum tribuatur honoris et obsequii officium et firmissimo eius patrocinio universa illa natio largius perfruatur. Non obstantibus quamvis speciali, individua mentione ac derogatione dignis in contrarium facientibus quibuscumque. Volumus autem ut praesentium litterarum transumptis, seu exemplis etiam impressis manu alicuius Notarii publici subscriptis et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur ipsis praesentibus si forent exhibitae vel ostensae.

Sit igitur, ut olim, dies 21 martii per Lusitaniam regionesque ei subjectas festum de præcepto.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 3 Iunii 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

EPISTOLA

ad Petrum Iosephum Episcopum Viglevanensem.

GRAVITER molesteque tulimus allatum Nobis nuncium de gravi contumelia tibi irrogata, quum propter sacri muneris tui perfunctionem coram laico magistratu quaestioni obnoxius fuisti, quae de suspectis criminis haberi solet. Dolor autem, quem tua caussa cepimus, eo fuit acerbior quod episcopalis dignitas in te laederetur et novum suppeteret, triste satis, indicium dirae insectationis, qua in Italia conflictatur Ecclesia. — Lenit tamen aegritudinem Nostram cogitatio effectuum, quos necesse est oriri ex huiusmodi vexatione adversos conciliis hominum qui eam intulerunt. Quo enim exploratior fit iniusta vis, qua saevit in Ecclesiam civilis potestas, quae ipsa conscientiae arcana contendit accensere ditioni suae metuque poenarum deterrere ab officio dispensatores mysteriorum Dei, eo liquet apertius quam impudens mendacium sit, quo religionis hostes sese iustae libertatis iactant adsertores, et quam irritus eorum conatus ut sanctae militiae Christi proditores faciant qui sese illi addixere.

3 JUNII 1890.

Dolet Pontifex de gravi injuria præsuli Viglevanensi a potestate laïca irrogata.

Eamdem tamen Ecclesiæ profuturam sperat, concilia impiorum reserando.

Hi enim, Deo opitulante, neque minis cedent neque ab officio descissent, novam imo e nobili certamine adepti gloriam gestient, Apostolorum instar, quippe eo nomine quod Deo paruerint digni habiti sint contumeliam pati.

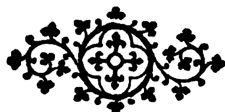
Macte igitur animo, Venerabilis Frater, Nosque tibi gratulari sinito pro sacerdotali zelo et constantia qua pastorale ministerium obis: quam strenue iniisti viam ea pergito alacriter, neve molestias reformides quas tibi forte vis et nequitia hominum adhuc erit allatura. Erigant te veterum exempla fidelium de quibus illud traditum est « *quod in multo experimento tribulationis abundantia gaudii ipsorum fuit:* » erigat spes mercedis amplissimae manentis eos qui

Hortatur Episcopum, ut, priorum temporum memor, animo inconcusso stet.

« *certamen sustinuerunt propter nomen Christi et non defecerunt.* » Tibique adiutricis gratiae Dei sit Apostolica benedictio, quam Nostri in te animi testem tibi, clero et populo dioecesis cui praees peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 13 Iunii 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

ALLOCUTIO

ad S. R. E. Cardinales.

DE CONFIRMANDA ELECTIONE PATRIARCHAE MARONITARUM ANTIOCHENI.

PRIORES curas Nostras hodierna die sibi merito vindicat inclita catholici nominis natio, quae Montem Libanum tenet, profanis clarum litteris, divinisque saepe celebratum carminibus; ipsa loci amoenitate, et caeli solique clementia insignem. Regionis decus augent illustri nomine civitates, montis radicibus adiacentes, pietatis ac religionis monumenta et domicilia passim magno numero extructa, incolarum frequentia alteque in iis insitus loci amor, in quo scilicet eorum maiores catholicae religioni securum tutumque perfugium calamitosis temporibus invenerunt. — Libanum late Maronitae insident mollioribus fusi iugis; illic patriarchalis regiminis sedem habent; gens factis clara quae olim S. Ludovico Galliae Regi in Saracenos inferenti signa, sumptis armis strenuam operam contulit; at constantia nobilior qua catholicam fidem inter plura discrimina laboresque integram atque illibatam servavit.

23 JUNII 1890.

Pontifex celebrat nationem quæ Montem Libanum tenet.

In hac gente contigit Aprili mense proxime elapso ut Patriarchalis Antiochena sedes ob interitum Venerabilis Fratris Pauli Petri Massad, pastoris sui praesidio viduaretur. — Iustis Patriarchae extincto exsolutis, Maronitarum Episcopi die 28 eiusdem mensis, successoris eius deligendi caussa, communem conventum habuere. In eo concordissimis animis plenoque consensu, Venerabilem Fratrem Iohannem Hagg Archiepiscopum Heliopolitanum Maronitarum, virum prudentiae laude spectatum, qui in curandis Ecclesiae rebus sedulam operam extincto Patriarchae navaverat, Antiochenum Maronitarum Patriarcham renunciarunt. Deinde, ut par erat, suffragatores Episcopi et Patriarcha ab ipsis electus, suas ad hanc Apostolicam Sedem dedere litteras rei gestae nuncias, a Nobis flagitantes, ut electionem ipsam

Narrat electionem novi Antiocheni Maronitarum Patriarchæ.

Postulantibus Episcopis atque ipso electo, de sententia Consilii fidei propagandæ,

Apostolica auctoritate Nostra probare et confirmare vellemus. Cum rem omnem, ex more, Consilio Nostro fidei propagandae negotiis ritus orientalis praeposito cognoscendam detulissemus, idem Consilium tota rei gestae ratione perpensa, supplicandum Nobis censuit, ut sanatis, quatenus opus sit, quibusque vitiis quae in ipsam electionem incidere potuerint, Maronitarum Antistitum precibus annueremus.

electionem sanandam probandamque censet, electumque pallio decorandum;

— Paterna caritas, qua Maronitarum gentem prosequimur, facit, ut libenter iis auctoritate Nostra praesto simus: et cum summopere Nobis cordi sit Maroniticae ecclesiae prosperitas, mandata, hac occasione, dedimus memorato Consilio Nostro negotiis ritus orientalis praeposito, ut ea decernat ac statuat quae eo pertinent, ut ecclesiastica disciplina ad praescripta Synodi Libanensis anno 1736 habitae, accuratius pleniusque servetur. Nunc autem firma fiducia freti fore, ut Patriarcha delectus, quo maiore dignitate praefulget, eo impensius de religione et ecclesia apud Maroniticam gentem sua vigilantia, opera, sollicitudine mereri studeat, eius electionem seu postulationem ad Patriarchatum Antiochenum Maronitarum probandam ratamque habendam existimavimus, eumdemque Venerabilem Fratrem in luculentius dilectionis Nostrae testimonium, sacro pallio de corpore B. Petri sumpto, ut postulat, decorandum censuimus.

deinceps præscripta synodi Libanensis 1736 melius servanda.

Quid Vobis videtur?

Auctoritate omnipotentis Dei, sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, et Nostra, electionem seu postulationem a Venerabilibus Fratribus Episcopis Maronitis factam de persona Venerabilis Fratris Ioannis Petri Hagg, sanatis quatenus opus sit quibusque vitiis quae electioni ipsi potuerint officere, probamus ratamque habemus, eumque solventes a vinculo, quo ecclesiae Heliopolitanae Maronitarum obstringitur, ad Patriarchalem Antiochenam ecclesiam Maronitarum, cum omnibus privilegiis, quibus decessores eius ab hac Apostolica Sede ornari consuevere, evehimus et promovemus, et Patriarcham ac Pastorem Maronitarum fidelium, uti in decreto ac schedula consistorialibus signifi-

cabitur, constituimus ac declaramus, contrariis quibuscumque non obstantibus. In Nomine Patris ✠ et Filii ✠ et Spiritus ✠ Sancti. Amen. *23 JUNII 1890.*

His igitur, quae ad orientalem ecclesiam pertinent, rite peractis, propositum est amplissimi vestri Ordinis honorem deferre praestantibus quatuor viris, qui sive in episcopali ministerio gerendo, sive in negotiis huius Apostolicae Sedis agendis, integritatem, fidem, prudentiam, studiosamque in Ecclesiam voluntatem, Nobis constanter probarunt. *Tres novi cardinales creantur.*

Hi autem sunt : VINCENTIUS VANNUTELLI, Archiepiscopus Tit. Sardianus, apud Lusitaniae et Algarbiorum Regem Fidelissimum ordinarii Nuntii Nostri munere perfunctus, quem S. R. E. Cardinalem creavimus et in pectore reservavimus in Consistorio habito die 30 Decembris anno 1889 : item SEBASTIANUS GALEATI, Archiepiscopus Ravennatensis : GASPAR MERMILLOD, Episcopus Lausanensis et Genevensis : ALBINUS DUNAJEWSKI, Episcopus Cracoviensis.

Quid Vobis videtur ?

Itaque auctoritate omnipotentis Dei, sanctorumque Apostolorum Petri et Pauli, et Nostra, publicamus S. R. E. Presbyterum Cardinalem

VINCENTIUM VANNUTELLI.

Insuper creamus et publicamus S. R. E. Presbyteros Cardinales

SEBASTIANUM GALEATI
GASPAREM MERMILLOD
ALBINUM DUNAJEWSKI

Cum dispensationibus, derogationibus et clausulis necessariis et opportunis. In Nomine Patris ✠ et Filii ✠ et Spiritus ✠ Sancti. Amen.

EPISTOLA

ad Patriarcham Ciliciae et Episcopos armenii ritus Rom. Sed. conjunctos.

DE PROXIME HABENDO PATRIARCHALI ARMEN. SYNODO.

29 JUNII 1890.

Zelum suum pro illustri Armenorum Ecclesia Pontifex testatur.

ARMENIAM gentem, quae catholicae veritati ac doctrinae pronas aures praebere consuevit, atque ad eam constanter retinendam multa pati, cum opus fuit, non dubitavit, romani Pontifices singulari semper benevolentia prosecuti sunt multisque beneficiis cumulaverunt. Quorum vestigia persequentes nunquam passi sumus desiderari ab ea paternae Nostrae charitatis argumenta : qua in re vos ipsos testes habemus, Venerabiles Fratres, qui probe nostis, quantas Nos ipsi, vel mandantibus Nobis Congregatio Nostra fidei propagandae pro negotiis ritus orientalis, Armeniis dederimus benignitatis atque indulgentiae significationes. Hinc cum nihil Nobis antiquius sit quam ut istius patriarchatus religiosae res maiora in dies sumant incrementa, gratum Nobis fuit accipere vos iam in eo esse ut in patriarchalem synodum conveniatis ac venerabilem fratrem patriarcham, datis nuperrime litteris ad memoratae Congregationis Cardinalium Praefectum, scripsisse velle se sperare eamdem synodum valde profuturam ad roborandam ecclesiae Armeniae cum Apostolica Sede coniunctionem, a qua sola, ut ipsemet ait, habere illa potest vim ac robur nedum se explicandi verum et vivendi. — Revera ab Episcopis simul convenientibus, ut ad gloriam Dei animarumque salutem procurandam salubria et opportuna ineant consilia, plurimum utilitatis Ecclesia merito praestolatur. Si enim, quod aperte docuit Christus Dominus, ubi duo vel tres fuerint congregati in nomine Eius in medio eorum Ipse est, multo magis sua gratia fulcire non dubitandum Episcopos qui in nomine Eius congregati studiose inquirant, religiose decernant

Laetatur de proximo habendo synodo patriarchali.

Fructus ab eo sperandos describit.

quae ad catholicam doctrinam et unitatem latius propagandam, ad errores profligandos, ad restituendam, ubi collapsa sit, ecclesiasticam disciplinam, ad mores corrigendos, ad procurandam ubi opus est, pacem animorumque concordiam pertinent. In haec omnes curas vestras fore impendendas non dubitamus, Venerabiles Fratres, et spem habemus omnia, opitulante Deo, prospere cessura. *29 JUNII 1890.*

Monita præcipua conventuris dat.

Quamobrem non satis commendare possumus, ut quae a Nostris praedecessoribus vel a Nobis et etiam a memorata Nostra Congregatione pro isto patriarchatu statuta sunt prae oculis habeatis et servari curetis. Praesertim vero synodalibus sanctionibus decernere satagite, ut fideles vestrae curae concrediti caelestis doctrinae pabulo saepe saepius nutriantur per catechesim sanctique Christi evangelii explicationem, diebus praesertim dominicis et festis solemnibus in ecclesiis tradendam per parochos aliosque sacerdotes a vobis probandos.

Quo autem omnia rite et e sententia fiant, tum sarta tecta perstet unicuique vestrum canonica in synodo libertas, quae ceteroquin normam accipiet ab instructionibus per memoratam Congregationem datis, et ab omnibus accurate servandis ; tum acta ac decreta synodi ad eamdem Congregationem mittantur auctoritate Nostra expendenda et diiudicanda.

Zelum Episcoporum Armeniæ stimulat.

Quod superest, Venerabiles Fratres, ministerium vestrum implete; laborate ut boni milites Christi, ut soli placeatis, cui vos probastis, Deo scilicet et Ecclesiae, ideoque idem sapiatis eamdem charitatem habentes, unanimes idipsum sentientes, animumque Nostrum tot undique pressum sollicitudinibus consolamini, vestram Nobis fidem ac devotionem comprobantes.

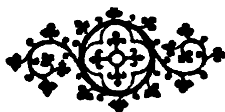
Omnia ab oratione expectanda.

Cum vero neque qui plantat sit aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus, ipsum enixe adprecamini et ab omnibus fidelibus exorandum curate, conciliatoribus adhibitis praeprimis immaculata Dei genitrice Maria, deinde insigni vestro patrono Christique glorioso martyre Gregorio Illuminatore. — Nos etiam in humilitate cordis Nostri Deum enixe precari non desinemus, ut vobis lar-

giatur spiritum consilii et fortitudinis, ut exemplo, dictis ac decretis vestris glorificetis Deum et Patrem Domini Nostri IESU CHRISTI. A quo omnia vobis bona adprecantes, Apostolicam benedictionem vobis, Venerabiles Fratres, cunctisque sacerdotibus et monachis, universisque Armenii Ciliciae patriarchatus peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 29 Iunii 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

LITTERAE APOSTOLICAE.

DE COLLEGIO SCRIPTORUM COMMENTARIORUM " LA CIVILTA CATTOLICA ".

8 JULII 1890.

Scriptores " Civiltà cattolica " a Pio IX in collegium constitutos Pontifex recolit.

SAPIENTI consilio decessor Noster fel. record. Pius IX per litteras die 12 Februarii anno 1866 datas eorum e Societate Iesu sodalium, qui commentarios « la Civiltà Cattolica » conficiendos edendosque susceperant, collegium singulare constituit iis ipsis legibus ac privilegiis quibus cetera Societatis Iesu collegia utuntur. Impertiit enim ingenio doctrinaeque perhonorificum testimonium : simulque, futura prospiciens, illum eruditorum hominum coetum, cuius opportunam atque utilem operam multos iam annos experiendo cognoverati auctoritatis Suae accessione stabilius fundavit. Illud autem hac in re propositum Pontifici praecipuum fuit, ut lecti scriptores vitae studiorumque societate coniuncti catholicam religionem et iura Sedis Apostolicae scriptis suis tuerentur, pro veritate contenderent, opinionum errores refutarent. Neque vero fefellit expectationem exitus : siquidem eius collegii sodales studium veritatis et amorem iustitiae scribendo secuti sunt, variisque ingenii monumentis clarum sibi nomen peperere. Nos quidem haec reputantes et adnitendum summa ope rati, ut scriptores, quos diximus, una elaborare, beneque de caussis optimis mereri perseverent, nonnulla quae ad perennitatem prosperitatemque collegii visa sunt interesse, statuenda ac praecipienda censuimus. Nimirum his litteris Nostris confirmamus rataque esse omnia volumus, quae Pius IX hac in re constituit et decrevit : nominatim vero declaramus collegium scriptorum, de quo agimus in potestate immediata Praepositi Societatis IESU esse, perpetuoque futurum. Item Praeposito esse integrum, potestatis suae destinare vicarium, qui collegio rite praesit, in primisque curet ut disciplina ratioque instituti inviolate servetur. Sodales in ea ipsa versari varietate materiae, quam vel a principio sumpsere, collatis inter se consiliis, sedulo pergant : in litteris, in historia, in phisi-

Fructus inde perceptos probans, confirmat idem collegium, illudque immediate Præposito S. J. subesse vult.

Rationem studiorum ipsi præscribit.

cis, ex iisque rebus quae ad elegantiam doctrinae artiumque optimarum incrementa pertinent, nullam a studiis suis alienam putent. Sed eorum esse singulare munus institutumque debet, romani Pontificatus iura defendere, philosophiae se ac theologiae dedere, idque hac sibi velut lege imposita, ut Thomam Aquinatem sequantur in utraque facultate ducem, eiusque doctrinam praecipuo quodam studio colant, tueantur. Quapropter etsi non sumus ignari huiusce eos esse iam compotes laudis, ut in Angelici, Doctoris sectatoribus ingeniosis et strenuis numerentur, volumus tamen ut, quod alacres sua sponte faciunt, idem facere suasu iussuque Nostro pergant alacriores. Quod ad fructus annuos spectat, quos scriptorum attulerit industria, praecipimus ut ex eis summa, seu patrimonium conficiatur, cuius reditus in tuitionem et amplificationem collegii, in conservationem aedium, rationesque operis universas addicantur. Eiusmodi deductis sumptibus, sepositoque quod suppetat in sumptus fortuitos, si quid praeterea redundaverit, volumus ut inde, auctore Praeposito generali, quamdiu temporum calamitas postulaverit, provinciis e societate italicis, quas in suppeditandis huic collegio idoneis scriptoribus liberales esse oportet, subsidia conferantur, aliaque pro rerum ac temporum conditione iuventur opera, quae ad gloriam Dei, ad proximorum salutem pertineant, quaeque ab instituto collegii non sint aliena. Haec volumus, statuimus, declaramus decernentes has litteras, Nostras firmas, ratas, efficaces uti sunt, ita in posterum permansuras, et irritum atque inane esse, si quid a quoquam contra eas contigerit attentari, contrariis non obstantibus quibuscumque.

imprimis quoad doctrinam S. Thomæ, jam præclare ab his scriptoribus illustratam.

Fructus annuus ex hoc labore perceptus Collegio et provinciis Italicis S. J. præscribitur applicandus.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 8 Iulii 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

EPISTOLA

ad Cardinalem Lavigerie

DE CULTU HUMANIORE AFRICAE.

17 JULII 1890.

Lætatur Pontifex per missionarios Algerienses Africæ cultum progredi.

MIRIFICE delectati sumus litteris quas adiunctas misisti orationi, gravi sane et flexanimae, qua die natali Principum Apostolorum alloquutus es missionariorum Algeriensium agmen, quod in penitiores Africae partes erat profecturum. Eo suavius autem ea scriptione affecti sumus quo clarius liquebat in melius progredi, licet inter magnas asperitates rerum, opus eorum qui humaniore cultu Africae gentes expolire contendunt ; quod opus, ceu probe nosti, singulari favore complectimur et parati sumus adiuvare pro viribus. — Quare plurimas habemus gratias providentiae summi Dei, quae cum magnanimos excitat lectosque viros, qui sese huic nobili operi addicunt, tum evangelico eorum ministerio virtutem dat et incrementa cum laeta fructuum ubertate. — Illustria plane et auditu iucunda sunt haec missionariorum studia, qui primaevos evangelii praecones aemulantes petere gestiunt interioris Africae latebras inexploratas, queis nulla lux adhuc affulsit, ut eas collustrent lumine revelationis gloriae IESU CHRISTI ; ast illud iucundius quod Principes barbararum gentium prompte fidem christianam amplexi supplices poscant auctiorem operariorum numerum, quo celerius in suis regionibus propagetur regnum Dei. — Dum vero in hisce divinae providentiae benefacta agnoscimus,non minus illam miramur in eo studio quo rectores populorum, qui in Europa sunt, validis, quibus pollent viribus, humanitatis caussam tueri contendunt in Africa. Insigne huius studii argumentum praebuit solemnis conventus nuper Bruxellis habitus in quo iidem rectores per legatos suos caussae illius,cui favemus tantopere, suscepere patrocinium. Ibi enim summo coëuntium consensu ea sunt constituta quae maxime conferre videbantur ad avertendam perniciem, quae Africae infertur ex cupiditate complu-

Laudat intrepidos viros, necnon principes barbaros ipsis faventes.

Laudat insuper acta in conventu Bruxellensi,

rium, qui humano nomine indigni, saevitia et astu barbarico exercent Nigritarum commercium, qui et ipsi imaginem praeseferunt Creatoris Dei, et communis naturae participes aequo iure cum ceteris hominibus censendi sunt. — Praeclara haec studia virorum Principum, qui gentibus Europae praesunt, meritis laudibus gratique animi sensibus prosequimur ; proinde eorum consiliis cum faustos ac plenos adprecamur exitus, tum obsecundare impense adnitemur, nec quidquam missum fiet a Nobis ut Africa universa iis utatur legibus moribusque, qui humani generis a Christo redempti dignitati respondeant.

cujus præclara studia sibi specialissime cordi esse testatur.

Ceterum curas praecipuas eo conferamus oportet ut maxima sit frequentia virorum Apostolicorum, qui in eas regiones effundant evangelii lucem ; qua in re summo Nobis usui est singularis zelus tuus et sedulitas impigra. Namque etsi plures rationes ac praesidia suppetant, quorum cuique sua vis inest et opportunitas ad Afrorum victum excolendum, nihil tamen praestabilius magisque congruens huius incepti naturae et evangelii spiritui, quam copiosa immissio praeconum veritatis,qui legionis instar impavidae aggrediantur opus, prout superioris experientia temporis edocet rerumque bene gestarum recens memoria. Scilicet Christi miles sacras obiturus missiones nulla quaestus aut gloriae cupiditate illectus pergit, sed sola excitus voce appellantis Dei apteque eius gratia comparatus ut nullas timeat fortunae minas. Hic ea caritate incensus, qua urgebatur Filius Dei ut sese pro salute humani generis immolaret, domum ac patriam deserit, ut alio nullo occupatus affectu praenobili et divino se addicat ministerio cui vires suas vitamque devoveat.Quare mirandum non est si heroica virtus virorum huiusmodi,qui appetitiones carnis assuevere spiritui subigere, ea valeat iterare prodigia per quae Spiritus Domini, docentibus Apostolis, renovavit faciem terrae, et in populos sedentes in tenebris effudit lumen fidei nunquam defecturum.—Itaque vehementer optamus ac supplices a Deo petimus ut, saeviente licet improborum odio adversus clerum et religiosas sodalitates, quamplurimi existant Apostolici viri,qui acti spiritu Christi in Africam

Sed imprimis ut augeatur numerus præconum salutis optandum.

Verus miles Evangelii describitur.

terram late serant verbum Dei, illamque profuso rigatam sanguine, si opus sit, nedum sudore fecundent. Sane quibus in locis verendum redemptionis signum elatum fuerit, ibi cito iuxta lignum Crucis florebit civilis cultus omnesque politioris humanitatis artes. Neque vero ambigimus quin tu, dilecte fili Noster, hortatui Nostro obsequens tuique sacerdotalis animi motibus alacri studio et industria instare pergas huic operi, cui Nos decessorum Nostrorum exempla sequuti, quamvis pressi rebus adversis multisque obnoxii periculis, praecipuas adhibemus curas Apostolici ministerii.

17 JULII 1890.

Zelum Cardinalis Pontifex stimulat.

— Demum te latere nolumus voluptatem quam cepimus audito consilio inito ab ea societate, quae Africanam servitutem oppugnat, ut certamen instituatur virorum ingenio et doctrina praestantium, in quo praemio donetur auctor operis quod aptius prae ceteris censeatur effecturum, ut Nigritarum mancipatio et servitus humani generis odio et suffragiis damnata penitus deleatur. Hinc ultro tibi roganti annuimus ut in eo praemio tribuendo ita Nostri nominis mentio fiat, ut ea res Nobis probatissima appareat.

Laudat certamen institutum, in quo optimi auctor operis de servitute agentis praemio donetur.

— At vero quamvis omnis huiusmodi cura et industria multa sit laude digna, quippe eo spectet ut inflammentur hominum studia et consocientur voluntates ad inceptum peragendum aeque arduum ac salutare, summa tamen spes rei prospere gerendae locanda est in ope caelestis gratiae, quae eo praesentior operantibus aderit quo enixius et constantius effusis precibus exposcetur. — Auspicem interea divinae huius opis et paternae benevolentiae testem Apostolicam benedictionem tibi, dilecte fili Noster, simulque clero et fidelibus tuae vigilantiae concreditis peramanter in Domino impertimus.

Prima tamen spes Pontifici in cælesti ope, cujus auspicem, suam benedictionem impertit.

Datum Romae apud S. Petrum die 17 Iulii 1890, Pontificatus Nostri anni decimo tertio.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Archiepiscopum Rhodiensem, Episcopum Melitensem,

QUA VINDICATUR CONVENTIO CUM ANGLIA INITA.

17 Julii 1890.

Contumeliam Pastori factam esse queritur Pontifex,

GRAVITER admodum molesteque tulimus, prout te iam docuit dilectus filius Noster Cardinalis a publicis negotiis administer, procacem quorumdam Melitensium ephemeridum scriptorum licentiam, qui te, pastorem suum, indignis contumeliis impetere et hanc Apostolicam Sedem pari iniuriae genere lacessere ausi sunt. — Nec minus improbandi sunt ausus

atque documenta non vulganda, in publicum edita, populares animos turbasse.

huiusmodi quod eorum petita fuerit occasio ex quibusdam documentis in vulgus editis, quae ad consilia spectabant ultro citroque collata circa negotia quaedam ecclesiastica istius insulae inter Sedem Apostolicam et Gubernium serenissimae Anglorum Reginae. Illud sane miserum quod opinationes quaedam, utut a Nostris alienae, iis comprehensae litteris ansam praebere potuerint ad incendendos populares animos, qui eo facilius inflammari solent quo callidius iis faces verborum admovent homines nequam, quibus ea res expedit ad conflandam vulgi invidiam adversus eos quibus precipuus habendus est honor. Plane eo intendit haec animorum concitatio ut corrumpat quod optimum est eaque discindat quae fuerant coniunctissima. —

Melitensis populi laudat indolem, ingenium, recentia vota.

Novimus enim quanta in populo Melitensi sit suavitas ingenii et morum, quantum catholicae religionis studium quod iis magni gentium Apostoli praesentia et voce inditum fuit, quanta nobilitas rerum a maioribus gestarum, quanta in hanc supremam veritatis cathedram observantia et fides. Quin etiam ex recentibus testimoniis, quum sacerdotii Nostri natalem quinquagesimum ageremus, perspecta habuimus summa erga Nos Melitensium studia et officia. Quare illos singulari caritate complectimur, et omni qua valemus ope non modo spiritualem illorum curare salutem contendimus, sed et rationibus civilibus favere quo prospe-

rioribus rebus utantur. — At quo impensius eos diligimus eo dolemus acerbius dum versatur ob oculos imago hominis inimici, qui pietatem in patriam praetexens superseminat zizania tritico lectissimo, diffidentiam excitat, dissidia serit, factorum veritatem pervertit, recta hominum consilia male explicando detorquet in laevam partem, atque ita legitimae auctoritati Ecclesiae non modo debitum detrectat obsequium, sed etiam iniuriam infert, avertitque ab ea fidelium animos avita pietate addictissimos. — Porro haec de qua querimur calumnia et fraus inimici hominis satis in aprico erit si sedato animo respiciatur romanorum Pontificum in rebus agendis consuetudo, eaque expendantur quae nuper de Melitensibus negotiis inter Nos et Regium gubernium Britannicum convenere. Testatur historia Sanctam hanc Sedem in parandis atque ineundis conventionibus cum civili potestate jugiter populorum commodis et rationibus studuisse, quo factum est ut saepe in offensiones incurreret, simultates susciperet, discrimina obiret, irae potentium fieret obnoxia. Porro quoties de rebus agitur quae ad religionem pertinent, quarum, mandante Deo, tutelam gerit prae primis et iudicia exercet, nulla cupiditate aut studio rerum humanarum obscuratam mentem ad eas advertit illudque spectat unice quod gloria Dei postulet et animarum salus, quodque magis ad bonum publicum, ad gentium pacem et tranquillitatem expediat. Eodem et Nos spectavimus in conventione ineunda cum Britannico gubernio, qua nihil derogatum est de Ecclesiae iuribus et libertate, imo ea firmius adserta sunt et constituta. Dumtaxat quaedam ecclesiasticae disciplinae capita, usu iam recepta, accuratius definita sunt, utriusque supremae potestatis consensu, huius pactionis ope. Iamvero dum haec agentes ea quoque curaremus quae usui et decori erant futura ephebeo ecclesiastico Melitensi, ubi instituuntur Ecclesiae administri, quos lucem mundi et salem terrae esse iubet divina vocatio, Nos praeterire non poterat quid ipsa posceret natura loci, quae incolas simul consociat Melitenses et Anglos. Scilicet e re Nobis visum est curare ut ampliore aptioreque cultura alumni expolian-

17 JULII 1890.

Eo magis damnandæ inimici hominis insidiæ.

Romani Pontifices, teste historia, bonum populorum semper procurarunt, præsertim religiosum, sibi commissum.

Conventionem nuper cum Britannico gubernio initam ad sanum judicium revocat.

tur, quo commodius et efficacius clerus iste tuus sacrum ministerium obire queat operamque conferre ad Melitensium aeque ac Anglorum salutem, non minus sacerdotii dignitate gravis quam auctoritate doctrinae. Id vero haud officit quominus impense studia excolantur patrii idiomatis aliarumque disciplinarum quae decent exornantque ecclesiasticos viros.

Cleri institutionem ad mentem S. Sedis Præsuli commendat.

Itaque tibi vehementer commendamus et fore confidimus, ut iuvenis clerus in quo laeta spes Ecclesiae succrescit, tum pietate floreat, tum instructu severiorum scientiarum et bonarum artium quo illustris fit et utilior sacri ministerii perfunctio. Iunctum autem doctrinae vigeat studium ecclesiasticae disciplinae, ut ex isto florenti plantario egregii prodeant administri caritatis et pacis, qui ceteris exemplo sint et quam de se excivere in Nobis sustineant expectationem. — Cleri similes fideles e populo sint, qui solidati in fide concordiam diligant, sub sint ultro auctoritati legitimae, pie matrem Ecclesiam colant, caveant autem imprimis *ne excidant a propria firmitate errore traducti* et fraude pravorum hominum, qui religionem simulantes et caritatem patriae adiutricem praebent operam sectis Ecclesiae infensis, eoque intendunt per maledicta et probra typis vulgata ut viris ac rebus infamiam inferant queis omnis debetur honos, atque unitatem proscindant quae disciplinae et obedientiae nexibus continetur.

Cleri similis, populus concordiam diligat, matrem Ecclesiam colat atque defendat.

Equidem haud ambigimus, quin pro pastorali zelo et prudentia tua curam operamque omnem sis collaturus ut discutiantur nubes quae offusae sunt veritati, atque ita gratulari possimus invicem, quod cumulate assequuti fuerimus quod erat in utriusque votis.

Pignus interea Nostrae dilectionis habeto Apostolicam benedictionem, quam tibi, Venerabilis Frater, clero et fidelibus tuae curationi commissis peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 27 Iulii 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Episcopum Leodiensem

DE TERTIO LEODII HABENDO SOCIALI CONVENTU.

7 AUG. 1890.

Pontifex læte accepit nuntium novi conventus socialis Leodii mox habendi.

IGNOTA tibi sollicitudo non est quam gerimus, ut salutaria quae religio praebet remedia adhibeantur ad ea lenienda mala, quae ex impari hominum conditione opumque partim egestate, partim cupiditate exorta in ipsam vitae societatem rectumque eius ordinem promanant. Hinc facile intelligis voluptatem quam cepimus ex nuncio, quem Nobis attulit epistola tua III nonas Augusti data de novo conventu Leodii habendo Septembri mense a catholicis viris qui curant vel fovent opera et instituta ad eum quem diximus cordi Nobis esse finem sanctissimum comparata. — Maior huic nuncio accessit gratia ex eo quod Nos docuerit, viros lectissimos e variis Europae regionibus, nedum ex Belgico regno, istuc coituros, indictoque conventui te praefuturum esse, cuius prudentiam studiumque rei bene gerendae apprime compertum habemus. At summopere Nos oblectavit quod significas propositum esse huic coetui latius effundere et vulgare documenta profecta ab hac Apostolica Sede circa eam quaestionem, in qua non tantum aequa laborum merces, quantum publicae privataeque rei securitas vertitur. Plane eius rei cura adhuc Nos occupat atque impensius in ea versamur quod novimus plures esse qui, dum se populares esse iactant, pessimo publico factis explicant placita fallacibus invecta et probata doctrinis. — Interim adprecamur ex animo et firmiter confidimus futurum, ut tibi et ceteris tecum congressuris praesens adsit ope sua Deus, atque ex collatis studiis consiliisque vestris fructus educat salutis uberrimos. Meritas insuper tibi tuoque gregi gratias agentes pro filiali studio quod, stipe liberaliter collata, in

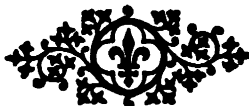
Gaudet quæstionem de æqua laborum mercede specialissime ibidem ad mentem Sedis Apost. esse retractandam.

Opem Dei congressuris optat, eisque benedicit.

hanc Sanctam Sedem testari voluistis, Apostolicam benedictionem, paternae caritatis testem, tibi ac praedicto gregi tuae vigilantiae concredito peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 7 Augusti 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Maximilianum Zara praesidem, sodalesque societatis Paullianae.

De societate ista vestra, Nobis quidem probe cognita, gaudemus quod annum iam decimum quintum, navando utiliter operam, exegerit, simulque confidimus fore ut, a salutari instituto suo nihil discedens, florere pergat et ad maiora contendere. Voluntatem profecto alacrem recteque faciendi cupidam in eo perspicimus quod modo decrevistis, quoddam velut foedus inter catholicos facere ad pravorum cuiusque generis scriptorum prohibenda contagia. Optimum sane consilium ac peropportunum : nemo enim non videt qualem moribus labem, quantam religioni ordinique publico perniciem inferant istiusmodi flagitiose impieque scripta, quae incredibili copia disseminari in vulgus quotidie solent.— Quamquam vero tanta mali vis ac magnitudo est ut stirpitus extrahi penitusve prohiberi nulla humana ope possit, oportet tamen pro virili parte resistere : minui enim et aliquatenus circumscribi acri cura industriaque potest. — Quare agite, dilecti filii, propositum animose Deo bene iuvante insistite : quantoque magis lectores studueritis a corruptis fontibus revocare, ad salubres adducere, tanto melius vos de religione honestisque moribus, imo de ipsa prosperitate publica meruisse putatote. Caelestium munerum auspicem et benevolentiae Nostrae testem accipite, dilecti filii, Apostolicam benedictionem, quam vobis peramanter impertimus.

8 AUG. 1890.

Pontifex societatis Paullianae laudat incrementum,

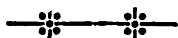
consilium,

fructus,

ejusque stimulat zelum.

Datum Romae apud S. Petrum die 8 Augusti 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Cardinalem Manning, Archiepiscopum Westmonasteriensem

DE REBUS HIBERNIS ET MELITENSIBUS.

7 Sept. 1890.

Pontifex pro acceptis litteris gratias agit.

LITTERAS abs te proxime accepimus, e quibus eminet tuus ille in Sedem Apostolicam amor tot rebus tamque diu spectatus et cognitus. Nobis quidem eiusmodi significationes animi tui gratae esse omni tempore consueverunt : sed haec, de qua loquimur, accidit ab ipsa opportunitate gratior. Habebamus enim per eos dies etiam illam molestiam, quam adlati nonnullorum ex Britannia sermones iudiciaque minus aequa pepererant. — Nosti hominum, nomini catholico inimicorum, usitàtum morem : vix reperiatur romani Pontificis, praesertim in negotiis gravioribus, dictum ullum factumve, quod eorum reprehensionem variasque vituperationes effugiat : idque saepe per imprudentiam faciunt, saepe etiam consilio. Interest enim inimicorum, quae vel optimo iure et perspicua cum utilitate communi gesta sint, in deteriorem partem accipere. Sic his postremis annis, commotâ per spem meliorum rerum Hibernia, Nos certe in earum rerum cursum constanter intentum animum habuimus studio benevolentiaque tanta, quanta Hibernorum non modo afflictae fortunae, sed virtuti, religioni, fortitudini a romano Pontifice debebatur. — Sed ut quam rectissime agerentur omnia, misimus in rem praesentem cum mandatis virum prudentem et gravem, qui,quo res statu forent,coram cerneret ; atque habitu animorum caussaque omni explorata, accurate ad Nos et fideliter referret. Cumque multos constitisset finem et modum in dimicatione transire, improbavimus quod erat dignum improbatione, admonita multitudine ut quodcumque iustitia non probaret, id omne, ut decet christianos, caute defugeret. Cuiusmodi decretis, si recte diiudicari velit, non muneri solum Nostro, ut oportebat, satis fecimus, sed ipsam, pro qua contendit Hibernia,

Queritur Romani Pontificis acta ab inimicis in deteriorem partem accepta.

Recolit quid et quo animo in rebus Hiberniæ nuper egerit.

caussam adiuvimus. Non defuere tamen qui Nostra in hac re consilia perverse interpretarentur, usque adeo ut, quod est Nostra sponte in spem tranquillitatis salutisque publicae susceptum, id suasu impulsuque civilis potestatis cum Hibernorum pernicie factum dixerint. — Neque magis ex veritate aestimavere quod a Nobis est de rebus Melitensibus quibusdam nuper transactum. Scilicet statuere visum est de aliquot disciplinae ecclesiasticae capitibus, itemque de laude doctrinae in clero opportune provehenda. Quibus de rebus, ut est mos pervetus maximeque legitimus, summos Principes cum Sede Apostolica per legationes agere, Serenissima Britanniae Regina mittendum ad Nos Legatum cum liberis mandatis censuit. Nos profecto iubebat officium non deesse occasioni: idemque suadebat eius caritas civitatis, quae ab ipso Paulo Apostolo christianis imbuta rudimentis, in magnis etiam periculis fidem catholicam memorabili constantia illibatam retinuit. — De conditionibus igitur convenit: in quibus hoc voluimus, hoc unice egimus, ut esset animorum saluti meliore, qua posset, ratione consultum. De clero autem providimus ut, incolumi sermone patrio, scientiâ optimarum artium uberius erudiatur, quo possit in muneribus sanctissimis maiore cum dignitate fructuque versari. — Atque haec ipsa, dilecte fili Noster, iure atque utiliter acta quam invidiose criminati sint, quam adverso rumore corruperint, non ignoras. In quo plane insignem Apostolicae Sedi iniuriam imponunt, propterea quod omnium temporum monumenta testantur, in negotiis christianae reipublicae romanos quidem Pontifices altiora consuevisse, quam haec humana sint, intueri, nihilque nisi salutariter cogitare. Explorata rerum veritate, quievisse Melitensium animos non sine caussa existimamus. Sed passim praevalent nimium diu opiniones de romano Pontificatu praeiudicatae et falsae: ideoque oportet magis ac magis, quo modo consilioque res gestae in lucem proferre, nec sinere ut veritati tenebrae, nemine repugnante, offundantur. — Quam ad rem non minimum, dilecte fili Noster, operae quoque tuae confidimus, maxime cum haud lateat Nos quantum et prudentia valeas, et hominum opi-

7 SEPT. 1890.

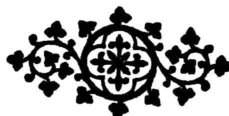
Item recolit qualem de rebus Melitensibus cum Britanniae Regina conventionem inierit.

Quum opiniones falsae de Romano Pontifice, stimulante odio, tenaces sint, prudentiae et gratiae Cardinalis confidit ut veritas mox superet calumnias.

nione floreas. Divinorum munerum auspicem et benevolentiae Nostrae praecipuae testem accipe Apostolicam benedictionem, quam tibi et clero populoque tuo universo peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 6 Septembris 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

LITTERAE ENCYCLICAE

ad Episcopos, clerum, populum Italiae.

DE BELLO ECCLESIAE IN ITALIA ILLATO.

DALL' ALTO dell' Apostolico seggio, dove la Provvidenza divina Ci ha collocato per vegliare alla salvezza di tutti i popoli, il Nostro sguardo sovente si posa sopra l'Italia, nel cui seno Iddio per atto di singolare predilezione ha posto la sede del suo Vicario, e dalla quale peraltro Ci vengono al presente molteplici e sensibilissime amarezze. — Non Ci contristano le personali offese, non le privazioni e i sacrificî impostici dall'attuale condizione di cose,non le ingiurie e i dileggi, che una stampa procace ha piena balìa di lanciare ogni giorno contro di Noi. Se si trattasse solo della Nostra persona, se non fosse la rovina alla quale vediamo andare incontro l'Italia minacciata nella sua fede, porteremmo in silenzio le offese, lieti di ripetere anche Noi ciò che diceva di sè uno dei più illustri Nostri Predecessori: *Si terrae meae captivitas per quotidiana momenta non excresceret, de despectione mea atque irrisione laetus tacerem* (1). — Ma oltrechè dell'indipendenza e dignità della Santa Sede, trattasi della stessa religione e della salute di tutta una nazione, e di tal nazione, che fin dai primi tempi aprì il seno alla fede cattolica e conservolla in ogni tempo gelosamente. Sembra incredibile, ma è pur vero : siam giunti a tanto da dover temere per questa nostra Italia la perdita della fede. — Più volte abbiam dato l'allarme perchè si avvisasse al pericolo : ma non per questo crediamo di aver fatto abbastanza. Di fronte ai continuati e ognor più fieri assalti, sentiamo più potente la voce del dovere che Ci sprona a parlare di nuovo a Voi, Venerabili Fratelli, al vostro clero e al popolo Italiano. Come non fa tregua il nemico, così non conviene rimanere silenziosi od inerti nè a Noi nè a Voi, che per divina mercè fummo costituiti

15 OCTOBR 1890.

Ad Sedem Apost. evectus, Pontifex dolet non proprios labores, sed ruinam fidei Italiae minitantem.

Iterum vocem attollit ut de periculo gregem moneat.

---

1. S Gregor. M. *Lettera all'Imperatore Maurizio, Regist.* 5.

custodi e vindici della religione dei popoli alle nostre cure affidati, Pastori e scolte vigili del gregge di Cristo, pel quale dobbiamo esser pronti, se fia duopo, a tutto sacrificare, anche la vita.

E factis non novis sed ordine congestis scopum hostium Ecclesiæ eruet,

Non diremo cose nuove, perchè i fatti, quali accaddero, non si mutano; e di essi abbiamo dovuto parlare altre volte, secondo che Ce ne venne il destro. — Ma qui intendiamo ricapitolarli in certa guisa ed aggrupparli come in un sol quadro, per ricavarne a comune ammaestramento le conseguenze che ne derivano. Sono fatti incontestabili, accaduti alla gran luce del giorno; non isolati, ma connessi fra loro per forma che nella loro serie rilevano con piena evidenza un sistema, di cui sono l'attuazione e lo sviluppo. Il sistema non è nuovo: ma è nuova l'audacia, l'accanimento, la rapidità con cui si va ora attuando. È il piano delle sètte, che si svolge ora in Italia, specialmente nella parte che tocca la Chiesa e la religione cattolica; collo scopo finale e notorio di ridurla, se fosse possibile, al niente. — Ora è superfluo fare il processo alle sètte che diconsi massoniche: il giudizio è già fatto; i fini, i mezzi, le dottrine, l'azione, tutto è conosciuto con certezza indiscutibile. Invasate dallo spirito di satana, di cui sono strumento, ardono come il loro ispiratore, di un odio mortale ed implacabile contro GESÙ CRISTO e l'opera sua; e fanno ogni lor potere d'abbatterla od inceppar la. Questa guerra al presente si combatte più che altrove in Italia, dove la religione cattolica ha gittato più profonde radici, e soprattutto in Roma, dove è il centro della cattolica unità e la Sede del Pastore e Maestro universale della Chiesa.

præsertim sectarum massonicarum.

Principatu civili Pontificum violato,

Giova riprendere fin dalle prime le diverse fasi di questa guerra. — Si cominciò col rovesciare sotto colore politico il principato civile dei Papi: ma la caduta di esso nelle intenzioni segrete dei veri capi, apertamente poi dichiarate, doveva servire a distruggere o almeno tenere in servitù il supremo potere spirituale dei romani Pontefici. — E perchè non rimanesse alcun dubbio sullo scopo vero a cui si mirava, venne subito la soppressione degli Ordini religio-

in ordines religiosos sævitum;

si, che assotigliò di molto il numero degli operai evangelici per il sacro ministero e per l'assistenza religiosa, come pure per la propagazione della fede tra gl'infedeli. — Più tardi si volle esteso anche ai chierici l'obbligo del servizio militare, colla necessaria conseguenza di ostacoli gravi e molteplici frapposti alla recluta e alla conveniente formazione anche del clero secolare. Si misero le mani sul patrimonio ecclesiastico, parte confiscandolo assolutamente, e parte caricandolo delle più enormi gravezze, a fine d'impoverire il clero e la Chiesa, e privar questa dei mezzi di cui abbisogna quaggiù per vivere e promuovere istituzioni ed opere in aiuto del suo divino apostolato. Lo hanno apertamente dichiarato gli stessi settari. *Per diminuire l'influenza del clero e delle associazioni clericali, un solo mezzo efficace è da impiegare: spogliarli di tutti i loro beni e ridurli ad una povertà completa.* — D'altra parte l'azione dello Stato è tutta diretta per sè a cancellare dalla nazione l'impronta religiosa e cristiana: dalle leggi e da tutto ciò che è vita officiale ogni ispirazione ed ogni idea religiosa è per sistema sbandita, quando non sia direttamente osteggiata: le pubbliche manifestazioni di fede e di pietà cattolica o sono proibite o sotto vani pretesti in mille modi intralciate. — Alla famiglia si è sottratta la sua base e la sua costituzione religiosa col proclamare quello che chiamano *matrimonio civile*, e coll'istruzione che si vuole al tutto laica, dai primi elementi fino all'insegnamento superiore delle Università; di guisa che le nuove generazioni, per quanto dipende dallo Stato, sono come obbligate a crescere senza alcuna idea di religione, digiune affatto delle prime ed essenziali nozioni dei loro doveri verso Dio. — È questo un mettere la scure alla radice, nè saprebbe immaginarsi mezzo più universale e più efficace per sottrarre all'influenza della Chiesa e della fede la società, la famiglia, gl'individui. *Scalzare con tutti i mezzi il clericalismo* (ossia il cattolicismo) *nelle sue fondamenta e nelle stesse sue sorgenti di vita, cioè nella scuola e nella famiglia*, è la dichiarazione autentica di scrittori massonici.

15 OCTOBR. 1890.

clerus militari cingulo adstrictus;

patrimonium ecclesiasticum direptum;

religio a publica vita exsul,

in privata frustratur per civile matrimonium, et laicam, uti aiunt, disciplinam scholarem.

Securis ad radicem missa.

Si dirà che ciò non avviene solo in Italia, ma che è un

Quæ omnia non idea minus odiosa quia aliis in nationibus sæviunt.

sistema di governo, al quale gli Stati generalmente si conformano. — Rispondiamo che questo non distrugge, ma anzi conferma quanto Noi diciamo degl' intendimenti e dell' azione della massoneria in Italia. Sì, quel sistema è adottato e messo in uso dovunque la massoneria esercita la sua empia e nefasta azione; e poichè questa è largamente diffusa, così quel sistema anticristiano è pur largamente applicato. Ma l'applicazione ne addiviene più rapida e generale e si spinge più agli estremi in quei paesi, i cui governi sono più sotto l'azione della sètta e meglio ne promuovono gli interessi. — E per mala sorte nel numero di questi paesi è presentemente la nuova Italia. Non è da oggi che essa soggiace all'influsso empio e malefico delle sètte: ma da qualche tempo queste, addivenute assolutamente dominanti et strapotenti, la tiranneggiano a loro talento. Qui l'indirizzo della pubblica cosa, per ciò che concerne la religione, è tutto conforme alle aspirazioni delle sètte; le quali per attuarle, trovano nei depositarî del pubblico potere fautori dichiarati e docili strumenti. Le leggi avverse alla Chiesa e le misure per essa offensive sono prima proposte, decretate, risolute in seno alle adunanze settarie; e basta che una cosa qualunque abbia una cotale, sebbene lontana, apparenza di far onta o danno alla Chiesa, per vederla incontanente favorita e promossa. — Tra i fatti più recenti ricorderemo l'approvazione del nuovo codice penale; in cui quello che si è voluto con maggior pertinacia, nonostante tutte le ragioni in contrario, furono gli articoli contro il clero, che costituiscono per esso come una legge di eccezione, e vanno fino a considerare come criminosi alcuni atti che sono per lui sacrosanti doveri di ministero. — La legge sulle *Opere pie*, per la quale tutto il patrimonio della carità, accumulato dalla pietà e dalla religione degli avi all'ombra e sotto la tutela della Chiesa, venne sottratto ad ogni azione ed ingerenza di essa; quella legge era stata già da più anni promossa nelle adunanze della sètta, appunto perchè doveva infliggere una nuova offesa alla Chiesa, diminuirne l' influenza sociale, e sopprimere d' un tratto una grande quantità di lasciti a scopo di culto. — Si aggiunse a questo l' opera

Nullibi tam acriter urgentur quam in nova Italia, stimulos agente secta tenebricosa.

Testes sint novus codex legum,

lex de operibus piis,

signum apostatæ flagitiose erectum,

eminentemente settaria, l' erezione cioè del monumento al famigerato apostata di Nola, promossa, voluta, attuata coll' aiuto e il favore dei governanti dalla Frammassoneria, che per la bocca degli stessi più autorevoli interpreti del pensiero settario non arrossì di confessarne lo scopo e di dichiararne il significato: lo scopo fu di far onta al Papato; il significato è che si vuole ora sostituire alla fede cattolica la libertà più assoluta di esame, di critica, di pensiero e di coscienza: e si sa bene ciò che significhi in bocca dei settarî un tal linguaggio. — Vennero a mettere il suggello le dichiarazioni più esplicite fatte pubblicamente da chi è a capo del governo, dichiarazioni che suonano appunto così: La lotta vera e reale, che il governo ha il merito di aver compreso, è la lotta tra la fede e la Chiesa da una parte, il libero esame e la ragione dall' altra. Che la Chiesa cerchi pure di reagire, di incatenar di nuovo la ragione e la libertà del pensiero e di vincere. Quanto al governo, in questa lotta, si dichiara apertamente in favore della ragione contro la fede, e si attribuisce come còmpito proprio di far sì, che lo stato Italiano sia l'espressione evidente di questa ragione e libertà: triste còmpito, che udimmo testè in occasione analoga audacemente riaffermato.

15 OCTOBR. 1890.

oratio nuper a principe gubernantium publice habita.

Alla luce di tali fatti e di queste dichiarazioni torna più che mai evidente che l'idea maestra, la quale, perciò che tocca la religione, presiede all' andamento della cosa pubblica in Italia, si è l'attuazione del programma massonico. Si vede quanta parte ne fu già attuata; si sa quanto ancora ne rimanga ad attuare; e si può preveder con certezza che, fino a tanto che i destini d'Italia saranno in mano di reggitori settarî o ligi alle sètte, se ne spingerà l' attuazione più o meno rapidamente, secondo le circostanze, fino al più completo sviluppo. — La loro azione ora è diretta a raggiungere i seguenti scopi, secondo i voti e le risoluzioni prese nelle loro assemblee più autorevoli, voti e risoluzioni tutte ispirate da un odio a morte contra la Chiesa. *Abolizione nelle scuole di qualsiasi istruzione religiosa, e fondazione d' istituti, in cui anche la gioventù femminile sia sottratta ad ogni influenza clericale, qualunque essa sia; giacchè lo Stato,*

Ex his quæ jam perpetrata sunt, licet conjicere quanta mala adhuc Italiæ a secta immineant.

Citantur vota in massonicis conventibus emissa.

che deve essere assolutamente ateo, ha il diritto e il dovere inalienabile di formare il cuore e lo spirito dei cittadini, e nessuna scuola deve essere sottratta nè alla sua ispirazione nè alla sua vigilanza. — Applicazione rigorosa di tutte le leggi in vigore dirette ad assicurare l' indipendenza assoluta della società civile dalle influenze clericali. — Osservanza rigorosa delle leggi che sopprimono le corporazioni religiose ed uso di tutti i mezzi per renderle efficaci. — Sistemazione di tutto il patrimonio ecclesiastico, partendo dal principio, che la proprietà di esso appartiene allo Stato e l' amministrazione ai poteri civili. — Esclusione d' ogni elemento cattolico o clericale da tutte le amministrazioni pubbliche, dalle opere pie, dagli spedali, dalle scuole, dai consigli nei quali si preparano i destini della patria, dalle accademie, dai circoli, dalle associazioni, dai comitati, dalle famiglie ; esclusione da tutto, dovunque, per sempre. Invece l'influenza massonica deve farsi sentire in tutte le circostanze della vita sociale, e divenire padrona e arbitra di tutto. — Con questo si spianerà la via all' abolizione del Papato ; così l' Italia sarà libera dal suo implacabile e mortale nemico, e Roma che fu in passato il centro della Teocrazia universale, sarà nell' avvenire il centro della secolarizzazione universale, d'onde deve essere proclamata in faccia al mondo intero la Magna Charta *della libertà umana.* Sono altrettante dichiarazioni, aspirazioni e risoluzioni autentiche di frammassoni o delle loro assemblee.

Hæc non celare sed strenue deprecari Pastoris est.

Senza esagerar punto, è questo lo stato presente e l' avvenire che si prevede per la religione in Italia. Dissimularne la gravità sarebbe un errore funesto. Riconoscerlo qual è, ed affrontarlo con evangelica prudenza e fortezza, dedurne i doveri, che esso impone a tutti i cattolici, e a noi specialmente, che come Pastori dobbiamo vegliar su di essi e condurli a salvezza, egli è entrare nelle mire della Provvidenza, e fare opera di sapienza e di zelo pastorale. — Per quello che riguarda Noi, l'Apostolico officio C'impone di protestare altamente di nuovo contro tutto ciò che a danno della religione si è fatto, si fa o si attenta in Italia : diffensori e tutori quali siamo dei sacri diritti della Chiesa e del Pontificato, apertamente respingiamo ed a tutto il mondo catto-

Solemnibus verbis Pontifex contra tanta scelera protestatur.

lico denunziamo le offese che la Chiesa e il Pontificato ricevono del continuo, specialmente in Roma, e che rendono a Noi più malagevole il governo della cattolicità, più grave ed indegna la Nostra condizione. Del resto abbiamo fermo nell' animo di nulla omettere per parte Nostra, che possa valere a mantener viva e vigorosa in mezzo al popolo italiano la fede e a proteggerla contro gli assalti nemici. — Facciamo perciò appello, Venerabili Fratelli, anche al vostro zelo e al vostro amore per le anime, affinchè compresi della gravità del pericolo che esse corrono, avvisiate ai rimedî e tutto poniate in opera per iscongiurarlo. Nessun mezzo è da trascurare che sia in poter nostro: tutte le risorse della parola, tutte le industrie dell' azione, tutto l' immenso tesoro di aiuti e di grazie, che la Chiesa pone in nostra mano, sono da adoperare per la formazione di un clero istruito e pieno dello spirito di GESU CRISTO; per la cristiana educazione della gioventù, per l'estirpazione delle ree dottrine, per la difesa delle verità cattoliche, per la conservazione del carattere e dello spirito cristiano nelle famiglie.

15 OCTOBR. 1890.

Deo fisus, bonorum zelum stimulat ad omnia media contra communem hostem adhibenda.

Quanto al popolo cattolico, è necessario innanzi tutto che sia istruito del vero stato delle cose in Italia in fatto di religione, dell'indole essenzialmente religiosa che ha in Italia la lotta contro il Pontefice, e dello scopo vero a cui costantemente si mira, affinchè vegga coll'evidenza dei fatti in quante guise è insidiato nella sua religione, e si persuada quanto rischio corre di essere derubato e spogliato del tesoro inestimabile della fede. — Formatasi negli animi tale persuasione, e certi d'altra parte che senza la fede è impossibile piacere a Dio e salvarsi, comprenderanno che trattasi di assicurare il massimo, per non dir unico, interesse che ciascuno quaggiù ha il dovere di porre in salvo innanzi tutto, e a costo di qualunque sacrificio, sotto pena della sua eterna infelicità. Comprenderanno altresì facilmente che, essendo questo un tempo di lotta accanita e manifesta, sarebbe viltà disertare il campo e nascondersi. Il loro dovere è di rimanere al posto, di mostrarsi a viso aperto veri cattolici per credenze ed opere conformi alla loro fede, e ciò tanto a onor di quella e a gloria del sommo Duce, di cui seguono

Populus de imminenti periculo sedulo instruatur, ut pro fide timens, fortiter impiis resistat.

le insegne ; come per non aver la somma disgrazia di essere sconfessati nel dì finale e non riconosciuti per suoi dal Giudice supremo, il quale ha dichiarato che chi non è con lui è contro di lui. — Senza ostentazione e senza timidezza, diano prova di quel vero coraggio che nasce dalla coscienza di compiere un sacrosanto dovere innanzi a Dio e agli uomini. Con questa franca professione di fede i cattolici devono unire una perfetta docilità e un filiale amore verso la Chiesa, un sincero ossequio ai Vescovi, e una assoluta devozione ed obbedienza al romano Pontefice. Insomma riconosceranno quanto sia necessario cessarsi da tutto ciò che è opera delle sètte o che dalle sètte ha favore ed impulso, perchè certamente contaminato dallo spirito anticristiano che le anima : e darsi invece con attività, coraggio e costanza alle opere cattoliche, alle associazioni ed istituzioni benedette dalla Chiesa, incoraggiate e sostenute dai Vescovi e dal romano Pontefice. — E poichè il principale strumento di cui si servono i nemici è la stampa, in gran parte ispirata e sostenuta da loro, conviene che i cattolici oppongano la buona alla cattiva stampa per la difesa della verità, per la tutela della religione, e a sostegno dei diritti della Chiesa. E come è còmpito della stampa cattolica mettere a nudo i perfidi intendimenti delle sètte, aiutare e secondare l'azione dei sacri Pastori, difendere e promuovere le opere cattoliche, così è dovere dei fedeli di sostenerla efficacemente, sia negando o ritirando ogni favore alla stampa perversa ; sia direttamente concorrendo, ciascuno nella misura che può, a farla vivere e prosperare : nella qual cosa crediamo che finora non siasi in Italia fatto abbastanza. — Da ultimo i documenti da Noi dati a tutti i cattolici, specialmente nell'enciclica « *Humanum genus* » e nell'altra « *Sapientiae christianae* » debbono essere particolarmente applicati ed inculcati ai cattolici d'Italia. Che se per restar fedeli ai questi doveri avranno qualche cosa da patire o da sacrificare, si rincorino pensando, che il regno dei cieli patisce violenza e che sol con farsi violenza si conquista ; e che chi ama sè e le cose sue più di GESÙ CRISTO, non è degno di lui. L'esempio di

Prodant credentes virtutem conscientia debiti sacri ortam.

Pastoribus uniti, segregant se prorsus a sectis, operibus bonis devoti.

Ephemeridibus, omnisque generis scriptis, impia scripta obtundant.

Litteris nostris imbuti, sciant aliquid pro nomine Christi tolerare.

tanti invitti campioni, i quali per la fede tutto generosamente in ogni tempo sagrificarono, gli aiuti singolari della grazia che rendono soave il giogo di GESÙ CRISTO e leggiero il suo peso, debbono valere potentemente a ritemprare il loro coraggio e a sostenerli nel glorioso combattimento. *15 OCTOBR. 1890.*

Religionis inimicæ, res Italiæ bono sociali et politico æque adversantur.

Non abbiamo considerato fin qui della presente condizione di cose in Italia che il lato religioso, come quello che per Noi è principalissimo ed eminentemente proprio, per ragione dell'officio Apostolico che sosteniamo. — Ma è pregio dell'opera considerare eziandio il lato sociale e politico, affinchè veggano gl'italiani, che non è solo l'amor della religione, ma altresì il più sincero e il più nobile amor di patria che deve muoverli ad opporsi agli empî conati delle sètte. — Basta osservare, per convincersene, quale avvenire si prepari all'Italia, nell'ordine sociale e politico, da gente che ha per iscopo, e non lo dissimula, di guerreggiare senza tregua il cattolicismo e il Papato.

Imminuti mores, ordo turbatus, opes dissipatæ :

Già la prova del passato è per se stessa molto eloquente. — Ciò che in questo primo periodo della sua nuova vita sia addivenuta l'Italia per moralità pubblica e privata, per sicurezza, ordine e tranquillità interna, per prosperità e ricchezza nazionale, è più noto per fatti di quello che Noi potremmo dire a parole. Quelli stessi che pur avrebbero interesse di nasconderlo, costretti dalla verità, non lo tacciono. Noi diremo solo, che nelle condizioni presenti, per una triste ma vera necessità, le cose non potrebbero andare altrimenti : la sètta massonica, per quanto ostenti uno spirito di beneficenza e di filantropia, non può esercitare che un'influenza funesta : ed appunto funesta perchè combatte e tenta distruggere la religione di Cristo, vera benefattrice dell'umanità.

en sectæ massonicæ ineluctabile opus.

Status, familia, divitiæ, sine religione consistere nequeunt.

Tutti sanno quanto e per quanti capi influisca salutarmente la religione nella società. È incontestabile, che la sana morale pubblica e privata fa l'onore e la forza degli Stati. Ma è incontestabile egualmente che senza religione non vi è buona morale nè pubblica nè privata. — Dalla famiglia solidamente costituita sulle naturali sue basi piglia

vita, incremento e forza la società. Ora senza religione e senza moralità il consorzio domestico non ha stabilità, e i vincoli di famiglia si indeboliscono e si dissolvono. — La prosperità dei popoli e delle nazioni vien da Dio e dalle sue benedizioni. Se un popolo non solo non la riconosce da lui, ma contro di lui si solleva, e nella superbia del suo spirito tacitamente gli dice di non aver bisogno di lui, quella non è che una larva di prosperità destinata a svanire, non appena piaccia al Signore di confondere la superba audacia dei suoi nemici. — La religione è quella, che penetrando nel fondo della coscienza di ciascuno gli fa sentire la forza del dovere e lo spinge a seguirlo. La religione è quella, che dà ai Principi sentimenti di giustizia e di amore pei loro sudditi, che rende i sudditi fedeli e sinceramente ad essi devoti, che fa retti e buoni i legislatori, giusti ed incorrotti i magistrati, valorosi fino all'eroismo i soldati, coscienziosi e diligenti gli amministratori. La religione è quella, che fa regnare la concordia e l'affezione tra i coniugi, l'amore e la riverenza tra i genitori ed i figli; che ispira ai poveri il rispetto pei beni altrui e ai ricchi il retto uso delle loro sostanze. Da questa fedeltà ai doveri e da questo rispetto ai diritti altrui nasce l'ordine, la tranquillità, la pace, che sono tanta parte della prosperità di un popolo e di uno Stato. Tolta la religione, tutti questi beni immensamente preziosi in un colla religione sparirebbero dalla società.

Bona tum privata tum publica a religione fluentia enumerantur.

Per l'Italia la perdita sarebbe altresì più sensibile. — Le sue maggiori glorie e grandezze, per cui tra le più colte nazioni ebbe per lungo tempo il primato, sono inseparabili dalla religione; la quale o le produsse, o le ispirò, o certo le favorì, le aiutò e diede ad esse incremento. Per le pubbliche franchigie parlano i suoi Comuni; per le glorie militari parlano tante imprese memorande contro nemici dichiarati del nome cristiano; per le scienze parlano le Università che fondate, favorite, privilegiate dalla Chiesa, ne furono l'asilo e il teatro; per le arti parlano infiniti monumenti d'ogni genere, di cui è seminata a profusione tutta Italia; per le opere a vantaggio dei miseri, dei diseredati, degli

Religionis naufragium dupliciter Italiæ exitiosum foret, cui nempe antiqua gloria omnis a religione catholica manabat.

operai parlano tante fondazioni della carità cristiana, tanti asili aperti ad ogni sorta d'indigenza e d'infortunio, e le associazioni, e corporazioni cresciute sotto l'egida della religione. La virtù e la forza della religione è immortale, perchè viene da Dio: essa ha tesori di soccorso, ha rimedì efficacissimi per i bisogni di tutti i tempi, e di qualsivoglia epoca, ai quali sa mirabilmente adattarli. Quello che ha saputo e potuto fare in altri tempi, è capace di fare anche adesso con una virtù sempre nuova e rigogliosa. Togliere pertanto all'Italia la religione è inaridire d'un colpo la sorgente più feconda di tesori e di soccorsi inestimabili.

15 OCTOBR. 1890.

Quare pessimam in patriam committit rapinam qui eam tam fecondo thesauro frustrari aggreditur.

Inoltre, uno dei più grandi e dei più formidabili pericoli che corre la società presente sono le agitazioni dei *socialisti*, che minacciano di scompaginarla dalle fondamenta. Da tanto pericolo l'Italia non va immune; e sebbene altre nazioni sieno più dell'Italia infestate da questo spirito di sovversione e di disordine, non è men vero però che anche nelle sue contrade va largamente serpeggiando quello spírito e ogni giorno si afforza. E tale è la sua rea natura, tanta la potenza della sua organizzazione, tanta l'audacia dei suoi propositi, che fa mestieri riunire tutte le forze conservatrici, per arrestarne i progressi, ed impedirne con felice successo il trionfo. Di queste forze prima e principalissima tra tutte è quella che può dare la religione e la Chiesa: senza di essa, riusciranno vane od insufficienti le leggi più severe, i rigori dei tribunali, la stessa forza armata. Come già contro le orde barbariche non valse la forza materiale, ma la virtù della religione cristiana, che penetrando nei loro animi, ne spense la ferocia, ne ingentilì i costumi, li rese docili alla voce delle verità e della legge evangelica; così contro l'infuriare delle moltitudini sfrenate non vi sarà riparo efficace senza la virtù salutare della religione; la quale facendo balenare nelle menti la luce della verità, e stillando nei cuori i santi precetti della morale di GESÙ CRISTO, faccia loro sentire la voce della coscienca e del dovere, e prima che alla mano ponga freno all'animo e smorzi l'impeto della passione. — Osteggiare

Periculum ingens a socialistis imminet, quos nulla vis poterit continere nisi religio.

pertanto la religione è privare l'Italia dell'ausiliare più potente per combattere un nemico che diviene ogni giorno più formidabile e minaccioso.

Insuper lucta Italiæ cum S. Sede, politice priori funesta est valde.

Ma non è tutto. — Come nell'ordine sociale la guerra fatta alla religione riesce funestissima e sommamente micidiale all'Italia, così nell'ordine politico l'inimicizia colla Santa Sede e col romano Pontefice è per l'Italia sorgente di grandissimi danni. Anche qui la dimostrazione non è più da fare; basta, a compimento del Nostro pensiero, riassumerne in brevi parole le conclusioni. — La guerra fatta al Papa vuol dire per l'Italia, al di dentro, divisione profonda tra l'Italia officiale e la gran parte d'italiani veramente cattolici, e ogni divisione è debolezza; vuol dire privarla del favore e del concorso della parte più schiettamente conservatrice; vuol dire alimentare nel seno della nazione un conflitto religioso che non approdò mai a pubblico bene, ma porta anzi sempre in se stesso i germi funesti di mali e di castighi gravissimi. — Al di fuori, il conflitto colla Santa Sede, oltre che priva l'Italia del prestigio e dello splendore, che le verrebbe infallibilmente dal vivere in pace col Pontificato, le inimica i cattolici di tutto il mondo, le impone immensi sagrifici, e ad ogni occasione può fornire ai nemici un'arma da rivolgere contro di lei.

Hæc lucta intus scindit corda, privat ordinem viribus sanioribus.

Foris, Italiæ reddit infestos quotquot colunt libertatem vicarii Christi.

En opus sectarum exitiale!

Ecco il benessere e la grandezza che apparecchia all'Italia chi, avendone in mano le sorti, fa quanto può per abbattere, secondo l'empia aspirazione delle sètte, la religione cattolica e il Papato!

Ponatur e contra libertas plena Ecclesiæ.

Si ponga invece, che rotta ogni solidarietà e connivenza colle sètte, sia lasciata alla religione e alla Chiesa, come alla più gran forza sociale, vera libertà e il pieno esercizio dei suoi diritti. — Qual felice cambiamento non avverrebbe nelle sorti d'Italia! I danni e i pericoli che lamentavamo qui sopra come frutto della guerra alla religione e alla Chiesa, cesserebbero al cessar della lotta: non solo, ma tornerebbero altresì a fiorire sull' eletto suolo dell'Italia cattolica le grandezze e le glorie, di cui la religione e la Chiesa fu sempre altrice feconda. Dalla loro divina virtù germoglierebbe spontanea la riforma de'pubblici e de'pri-

Quam felix rursus patrias floreret!

vati costumi; si rafforzerebbero i vincoli della famiglia; e in ogni ordine di cittadini sotto l'influsso religioso si desterebbe più vivo il sentimento del dovere e della fedeltà nell' adempierlo. — Le questioni sociali, che ora tengono tanto preoccupati gli animi, si avvierebbero verso la migliore e la più completa soluzione, mercè la pratica applicazione dei precetti di carità e di giustizia evangelica; le pubbliche libertà, impedite di degenerare in licenza, servirebbero unicamente al bene e addiverrebbero veramente degne dell' uomo: le scienze, per la verità di cui la Chiesa è maestra, e le arti, per l'ispirazione potente, che la religione deriva dall' alto, e che ha il segreto di trasfondere negli animi, salirebbero presto a nuova eccellenza. Fatta la pace colla Chiesa, sarebbe vie più cementata la unità religiosa e la concordia civile: cesserebbe la divisione tra i cattolici fedeli alla Chiesa e l'Italia,la quale acquisterebbe così un elemento potente di ordine e di conservazione. Fatta ragione alle giuste domande del romano Pontefice, riconosciuti i sovranni suoi diritti,e ripostolo in condizione di vera ed effettiva indipendenza, i cattolici delle altre parti del mondo non avrebbero più motivo di considerare l'Italia come nemica del loro Padre comune: essi che non per alieno impulso, nè inconsapevoli di quel che vogliono, ma sì per sentimento di fede e dettame di dovere, alzano ora concordemente la voce a rivendicare la dignità e libertà del Pastore supremo delle anime loro. — Che anzi crescerebbe all'Italia rispetto e considerazione presso gli altri popoli dal vivere in armonia colla Sede Apostolica; la quale, come fece sperimentare in particolar modo agl'italiani i beneficî della sua presenza in mezzo a loro; così coi tesori della fede che si diffusero sempre da questo centro di benedizione e di salute, fece che si diffondesse presso tutte le genti grande e rispettato il nome italiano. L'Italia riconciliata col Pontefice e fedele alla sua religione, sarebbe avviata ad emular degnamente le avite glorie; e da tutto ciò che è vero progresso dell' età nostra non potrebbe che ricevere novello incitamento ad avvantaggiarsi nel suo glorioso cammino. — E Roma città cattolica per eccellenza, preordinata da Dio a centro della reli-

15 OCTOBR. 1890.

Quæstio socialis pacifice soluta,

libertas publica bonis moribus tuta,

concordia restituta inter utramque potestatem,

rectores civitatum jurium suorum certiores,

totius catholici orbis Italiæ reconciliati,

decus S. Sedis in Italiam refulgens,

avita gloria rediviva,

Roma caput orbis christiani.

gione di Cristo e Sede del suo Vicario, il che fu cagione della sua stabilità e grandezza a traverso di tante età e di sì svariate vicende, riposta sotto il pacifico e paterno scettro del romano Pontefice, tornerebbe ad essere ciò che la fecero la Provvidenza e i secoli, non rimpicciolita alla condizione di capitale di un regno particolare,nè divisa tra due diversi e sovrani poteri, dualismo contrario alla sua storia; ma capitale degna del mondo cattolico, grande di tutta la maestà della religione e del sommo sacerdozio, maestra ed esempio di moralità e di civiltà ai popoli.

Optimi patriæ amici catholici.

Non sono queste, Venerabili Fratelli, vane illusioni, ma speranze poggiate sul più solido e verace fondamento. — L' asserzione che si va da tempo divulgando, essere i cattolici ed il Pontefice i nemici d'Italia, e quasi altrettanti alleati de' partiti sovversivi, non è che gratuita ingiuria e spudorata calunnia, sparsa ad arte dalle sètte per palliare i loro rei disegni e non incontrare intoppo nell' opera esecranda di scattolicizzare l'Italia. La verità che discende chiarissima da quanto abbiamo detto finora, è che i cattolici sono i migliori amici del proprio paese: e che dànno prova di forte e verace amore non solamente verso la religione avita, ma anche verso la patria loro distaccandosi interamente dalle sètte, avversandone lo spirito e le opere, facendo ogni sforzo acciocchè l' Italia non perda, ma conservi vigorosa la fede; non combatta la Chiesa, ma le sia fedele qual figlia, non osteggi il Pontificato, ma si riconcilî con lui. — Adoperatevi a tutt' uomo, o Venerabili Fratelli, affinchè la luce della verità si faccia strada in mezzo alle moltitudini, sicchè queste abbiano finalmente a comprendere dove si trova il loro bene e il loro verace interesse, ed a persuadersi che solo dalla fedeltà alla religione, dalla pace con la Chiesa e col romano Pontefice si può sperar per l'Italia un avvenire degno del suo glorioso passato. — Alla qual cosa vorremmo che ponessero mente, non diremo gli affigliati alle sètte, i quali di proposito deliberato s'argomentano di assodare sulle rovine della religione cattolica il nuovo assetto della Penisola, ma gli altri, che senza accogliere sì biechi intendimenti, aiutano l' opera di quelli col sostenerne la politica:

Pontifex excitat zelum Præsulum ut hisce doctrinis greges imbuant.

Sciant, nedum sectarii, saltem ignavi, juvenes res ad pessima declinare nisi alia via ineatur.

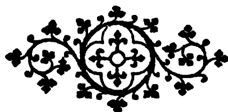
e particolarmente i giovani, sì facili a errare per effetto d'inesperienza e predominio di sentimento. Ognuno vorremmo si persuadesse come la via che si sta percorrendo, non possa essere che fatale all' Italia : e se Noi denunziamo ancora una volta il pericolo, non altro Ci muove che coscienza di dovere e carità di patria. *15 OCTOBR. 1890.*

Ma ad illuminare le menti e rendere efficaci i nostri sforzi, è duopo d'invocare soprattutto gli aiuti del cielo. E però alla nostra comune azione, Venerabili Fratelli, vada unita la preghiera, e sia una preghiera generale, costante, fervorosa, che faccia dolce violenza al cuore di Dio, lo renda propizio a questa nostra Italia, sì che allontani da essa ogni sciagura, quella in specie che sarebbe la più terribile di tutte, la perdita della fede. — Mettiamo per mediatrice appresso Dio la gloriosissima Vergine MARIA, l'invitta Regina del Rosario, che tanta potenza ha sopra le forze d'inferno e tante volte ha fatto sentire all' Italia gli effetti della sua materna dilezione. — Facciamo altresì fiducioso ricorso ai santi Apostoli PIETRO e PAOLO che questa terra benedetta conquistarono alla fede, santificarono colle loro fatiche, bagnarono del loro sangue. *Adjutorium desursum implorat a Deo, a Domina Rosarii, a principibus apostolorum.*

Auspice intanto degli aiuti che domandiamo, e pegno del Nostro specialissimo affetto vi sia l'Apostolica benedizione, che dall' intimo del cuore impartiamo a Voi, Venerabili Fratelli, al vostro clero e al popolo italiano.

Dato a Roma presso S. Pietro, li 15 Ottobre 1890, anno decimo terzo del Nostro Pontificato.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Cardinalem Mermillod, Episc. Lausanensem et Genevensem, aliosque Helvetiae Episcopos.

DE FOVENDA UNIVERSITATE FRIBURGENSI.

24 OCTOBR. 1890.

Pontifex inter acta conventus Friburgi nuper habiti imprimis probat quæ ad Universitatem ibidem conditam pertinent.

VOLENTI laetoque animo accepimus acta conventus Friburgensis nuper a vobis celebrati, quae per dilectum filium Nostrum Cardinalem a publicis negotiis administrum transmittenda Nobis curavistis. Libenter ex iis cognovimus, cetera inter negotia deliberationi vestrae proposita, actum quoque a Vobis esse de iis quae spectant ad Universitatem studiorum Friburgi anno superiore institutam. — Gnarum Nobis est, dilecte fili Noster ac Venerabiles Fratres, quantum curae, laboris et industriae a vobis impensum sit ut nobile illud inceptum felices haberet exitus, collatis ultro ac liberaliter studiis opibusque magistratus et populi eiusdem pagi. Quare gratissima Nobis haec incidit occasio ut vobis publicum ob eam rem praebeamus meritae laudis testimonium. — Hac vero opportunitate ad hoc etiam uti volumus, ut vobis testemur probatissimam Nobis fuisse cum egregiam voluntatem qua modo, simul congressi ceu quotannis soletis, confirmare hoc opus haud exiguae molis contendistis, omnia eidem pollicentes studia et officia vestra, tum pastoralem sollicitudinem qua prospexistis, ut iuvenes Helvetiae clerici commode valeant pro cuiusque studio et ingenio (quin ulla inferatur iactura seminariis dioecesium) uti magisterio sublimiori, quod in Universitate exercetur, quo plenius ac perfectius imbuantur iis disciplinis quarum rudimenta in seminariis hauserunt. — Haec enimvero, quae a vobis gesta sunt, spem fovent augentque quam cepimus sedulitate innixi et industria vestra de futuris incrementis huius instituti, cuius summam opportunitatem in rem Helveticae nationis prospeximus inde a primis exordiis, adeoque eius

Laudat zelum ab Episcopis huic operi devotum.

Optima in futurum sperat ab hoc vetere christianæ sapientiæ ædificio, superatis procellis, denuo assurgente.

24 OCTOBR. 1890.

patrocinium suscepimus studio ac benevolentia singulari. Sane in ea mentium obscuritate, quae latius in dies offunditur, dum in iis regionibus, quae humanitatis et scientiae laudem affectant, a docendi munere arcetur Ecclesia, eiusque merita in excolendis hominibus obruit ingrata oblivio, dum foeda et noxia civitatibus errorum colluvies omnia paene pervadit, luce veritatis erepta; iucunde conquiescit animus quum intuetur, deiectis sensim obstaculis, christianae sapientiae denuo vetus aedificium assurgens. — Id equidem insigni divinae providentiae muneri acceptum referimus; certum enim Nobis est, ope dumtaxat christianae sapientiae, quae fidem et rationem amice consocians ad unum consurgit principium utriusque, Deum, fieri posse ut mentes hominum, praelucente claro veritatis lumine, collustrentur, viam quae ducit ad vitam agnoscant et ineant, despectis tenebrarum filiis, qui ideo huic adversantur lumini quia veritatem oderunt.

Christiana sapientia civitatum salus.

Nos itaque conscii amplissimi muneris docendi omnes gentes divinitus dati Ecclesiae imprimisque huic Apostolicae Sedi, ac simul memores, historia duce, antiquae laudis, qua Ecclesia et romani Pontifices detersam a barbarie Europam omni scientiarum et artium cultu expolierunt, nihil inexpertum relinquemus ut missionem praenobilem pergamus obire coniunctissimam ministerio Nostro. Nimirum eam dicimus, qua Nobis cura demandatur, alendi fovendique, dilectarum instar alumnarum, scientias et optimas disciplinas, amplectendi earum cultores, atque omnem benevolentiam praestandi egregiis viris, qui illas ope et liberalitate sua sustentant. — Quapropter ambigendum vobis non est, dilecte fili Noster, Venerabiles Fratres, quin succrescens Friburgi Athenaeum prosequamur ultro favore votisque Nostris, optantes ut stabile sit et rebus utatur secundis. Imo sic habetote, plurimi a Nobis factum iri curas vestras in illud collatas, et probatissimum Nobis fore, utpote studiis Nostris apprime consentaneum, quidquid a vobis gestum fuerit, ut illud firmissimis constet fultum praesidiis et omni floreat instructum ornatu. Divinae interea benignitatis auspicem et paternae Nostrae caritatis testem

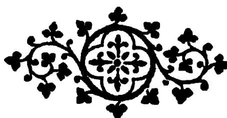
Magisterii Supremi sibi divinitus commissi munera implens,

Pontifex testatur gratissimas sibi fore quascumque curas in fovendum Friburgense Athenaeum ab Episcopis impensas.

Apostolicam benedictionem vobis, dilecte fili Noster ac Venerabiles Fratres, nec non clero et fidelibus vigilantiae vestrae concreditis peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 24 Octobris 1890. Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Cardinalem Sanfelice, Archiep. Neapolitanum, et Capecelatro, Archiepiscopum Capuanum, et alios Campaniae Episcopos.

DE OBEDIENTIA EPISCOPIS A FIDELIBUS DEBITA.

3 NOVEMB. 1890.

Pontifex laudat Præsulum Campaniæ, concordiam ac zelum.

FIERI non poterat quin ea, quae perscripta legimus in litteris vestris die 8 kalendas Novembres communiter datis, periucunda Nobis acciderent et probatissima. Ostendistis enim novo testimonio, etsi gnaris Nobis opus non erat, quam concordi inter vos animo sitis, quam obsequenti in Apostolicam Sedem, quam parato ad explenda desideria Nostra, atque ad obeunda strenue pastoralia munia tempore licet difficili et in summa rerum asperitate. — Licet autem ex hisce studiis vestris non leve caperemus solatium, illud tamen graviter molesteque tulimus, quod inter eos, quos vobis subesse oportet, homines non desint qui, praetexto studio tuendae dignitatis Nostrae, vestram extenuant, et dissidia serentes impedimento sunt salutari ministerio vestro eiusve fructus imminuunt. — Haud vos praeterit, dilecti filii Nostri et Venerabiles Fratres, quae Nobis cura sit ut suum quisque teneat in Ecclesia Dei gradum in quo situs est, neque pervertatur ordo a divino Conditore eius constitutus. Propterea semper studia fidelium pro veritate certantium ita probavimus, si in aciem prodirent Antistitum ductu et auctoritate. Caveant isti, qui plus sibi arrogant quam eorum conditio ferat, ne milites imitentur, qui legitima ducum detrectantes imperia castrensis disciplinae leges infringunt ac pro virtutis praemiis ignominiae notam merentur. Meminerint, si Ecclesiam diligunt, contumacem et importunum zelum inertia deteriorem esse, praesertim in hac misera rerum omnium perturbatione. — Nos interim a Deo adprecamur, ut omnes sui gregis oves pastorum vocibus dociles efficiat et vos in ardua vestri muneris perfunctione

Dolet nonnullos ex eorum subditos, dissidia ac diffidentiam serentes,

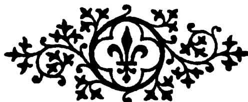
sese temere, indisciplinatorum instar militum, proprii Episcopi auctoritati subtrahere.

Deterior inertiâ contumax zelus.

validis gratiae suae sustentet auxiliis. Atque huius divinae benignitatis auspicem Apostolicam benedictionem vobis, dilecti filii Nostri ac Venerabiles Fratres, nec non clero et fidelibus vigilantiae vestrae concreditis peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 3 Novembris 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE REGIMINE ET DISCIPLINA

CONGREGATIONIS ANGLO-BENEDICTINAE

NOVANDA.

Pridie idus NOVEMB. 1890.

RELIGIOSUS Ordo Benedicti Patris de rationibus Ecclesiae reique publicae quum praeclare adud multas gentes sit meritus, tum apud Anglos meritus est praeclarissime. — Alumnos eius, extremo saeculo sexto, illuc miserat S. Gregorius Magnus, Angliae merito vocatus apostolus, ut gentem evangelii ignoratione miserrimam erudirent et rite adiungerent Christo. Quod illi quidem constantiâ laborum, copiâ doctrinae, splendore virtutum, optime, Deo adiuvante, fecerunt; iidemque instituta et artes verae solidaeque humanitatis in eas regiones feliciter invexerunt. — Huiusmodi beneficia gens Anglica quanti par erat aestimans, Ordinem Benedictinum summo semper obsequio et benevola gratia prosecuta est: quo mirabiliter factum, ut in dies et ille sedes suas viresque latius protulerit, et haec laetioribus aucta sit fructibus urbanitatis omnis maximeque religionis, a qua commemorabilem etiam sanctitatis laudem in Ecclesiae fastis obtinuit.

Pontifex recolit ordinem S. Benedicti de Anglia inde a sæculo VI specialissime meritum, ibidem maxime quoque floruisse.

At vero, saeculo sexto decimo, propter acerbissimum illud et perquam calamitosum a catholica fide dissidium, communia religiosorum domicilia depopulata et eversa sunt, monachi vel necati vel dispersi; ut sub initium saeculi consequentis vix unus, Legibertus Buckley, de ingenti Benedictinorum numero fuerit reliquus. Qui vehementer dolens suorum vicem rerumque maximarum ruinam, reputare animo coepit, si quo modo opem aliquam et religioni et patriae et suis posset afferre. Ipse igitur nonnullis aliunde monachis sibi consociatis, adlectisque et sacra veste ornatis adolescentibus nonnullis Anglis, initia posuit Sodalitatis seu Congregationis, quae etiamnum viget, Anglo-Benedictinae: cuius praecipue laboribus referenda quae

Post sæculi XVI tempestates, Legibertus Buckley, unus superstes, Congregationis Anglo-Benedictinæ auctor.

apud eam nobilissimam nationem Ecclesia catholica subinde potuit reparare. — Susceptum a Legiberto consilium inceptumque opus vix dicere attinet quam gratum et acceptum extiterit Pontificibus romanis, qui tamquam singulare Dei providentis subsidium in ipso inesse agnoscentes, curas omnes contulerunt, ut excitata Sodalitas in spem magnam saluberrimae virtutis Angliae laboranti floresceret. Eam litteris *Cum sicut accepimus*, datis die 24 Decembris anno 1612, Paulus V collaudavit, rectoque eiusdem ordini prospexit, novem iussis *definitoribus*, qui et incerta quaedam Sodalitatis negotia transigerent, et accommodatas ipsi constitutiones scriberent, legum instar habendas; scriptas autem, auctoritate ipse Apostolica, litteris *Ex incumbenti*, die 23 Augusti anno 1619, probavit et gravissime sanxit.— Quae decessoris acta Urbanus VIII, Constitutione *Plantata*, die 12 Iulii anno 1633, ample confirmavit; multa Sodalitati privilegia concessit, certamque regiminis formam praescripsit, ad ea quoque munera, quae *Missiones* nominant, rite obeunda. — Deinde Benedictus XIV, Constitutione *Apostolicum ministerium*, die 30 Maii anno 1753, ea ipsa privilegia rata firmaque habuit, atque etiam officia definivit quae monachis missionariis intercederent cum vicariis Apostolicis, rei sacrae in insula ante illud tempus praefectis. — Tum Pius IX f. r. anno 1858 curavit effecitque ut ex conventus seu capituli generalis consulto integra communis vitae disciplina in Sodalitatem universam induceretur; die autem 20 Maii anno 1860 statuit, unam eamdemque domum initialibus omnibus probandis esse debere.

Quam Congregationem Paulus V adprobavit, legibusque instruendam curavit;

Urbanus VIII privilegiis auxit, missionibus accommodavit;

Benedictus XIV in obeundis missionum officiis adjuvit;

Pius IX ad communem disciplinam initialemque probationem adducendam statuit.

Familiae Anglo-Benedictinae curam haud mediocrem Nos item gessimus; et meminisse placet, quum anno 1881 inspectorem sive, ut vocant, visitatorem legavimus dilectum filium Bonifacium Krug, sodalem Benedictinum, qui nomine Nostro cognosceret in rem praesentem quemadmodum ipsius rationes sese haberent, quidque a Nobis curationis forte postularent, et plene ad Nos referret. Relata ab illo ut summa cum diligentia prudentiaque expenderentur, singulare quoddam Consilium delegimus S. R. E. Cardinalium;

Ipse Pontifex visitatorem ad ipsam misit,

atque consilia inde orta comprobavit.

qui viderent praeterea et censerent quaenam toti Sodalitati et Apostolico missionum muneri, cui sese alumni magnam partem dedunt, possent aptius prodesse: ad ipsorum vero consultationes, die 6 Iulii anno 1883, comprobando rescripsimus. — Iam nunc optantes eo amplius testificari, et qua Nos Sodalitatem ipsam voluntate complectimur, et quanto studio dignitatis eius tenemur, rati sumus tempestive et optime factum, si per Nos difficultates quaedam radicitus evellerentur quibus illa constringitur ne pleno gradu ad propositum suum contendat. — Quarum caussa difficultatum quia residet in forma nunc valente regiminis eius, hanc visum est prudenti temperatione novari oportere, ut et temporum conveniat naturae, et propria Ordinis instituta retineat. Formam enim regiminis, quae in praesentia valet, ideo Urbanus VIII Constitutione *Plantata* edixit, quod nullum in Anglia per illa tempora erat monasterium, neque per conditiones rei sacrae et civilis esse licebat: quapropter decrevit, ut *Congregatio Anglicana sic stabilita regeretur ab uno Superiore, vocato Praeside, qui extra Angliam resideret durante schismate, et a duobus Provincialibus immediate sub dicto Praeside in Anglia; parique modo a Prioribus Residentiarum seu Conventuum extra Angliam; et deinde certo etiam numero Definitorum.* Hoc modo iurisdictio in missiones et in monachos eis deditos adempta est monasteriis, a quibus ipsi excepti, quibusque tum etiam cum missionale munus exercerent erant devincti, atque binis Provincialibus ibidem considentibus tota est transmissa: quod sane fuit pro rebus locisque sapienter constitutum, atque adeo necessarium, ne missiones inopiâ gubernationis laborarent, neque minus ut missionariis communis esset sedes ac veluti centrum quo se in rebus omnibus verterent. — Ubi vero, conversis per Angliam temporibus, aliquot ibi coenobia restitui coepta sunt suisque praepositis regi, fieri certe debebat, id quod brevi est factum, ut, ea manente disciplina, incommoda non pauca neque levia occurrerent, totius videlicet Congregationis rectio, duplicata quasi potestate, funditus misceretur. Hisce maxime temporibus res eo venit, ut ipsa periclitetur Sodalitatis concordia: sunt enim qui haec in

Pridie idus NOVEMB. 1890.

Nunc per se quaedam scopo obstantia tollere intendit.

Ostenditur qua sapienti ratione Urbanus VIII tunc temporis jurisdictionem ac disciplinam Congregationis missionibus addictæ diffinierit.

Sed instauratis monasteriis discordia orta inter duplex elementum monasticum et missionale.

quaestionem adducant, Congregatio ne Anglo-Benedictina per se et naturâ sua monastica sit an missionalis ; itemque, utrum ad monasteria summa potestatis pertineat, ob eamque caussam debeant illis missiones parere, an vero sit missionibus integrum suis propriis legibus facere, omni solutis erga illa obsequio. — Iamvero apertissime patet Congregationem Anglo-Benedictinam suapte natura monasticam esse ; eatenus autem missionalem, quia et aliis munerum sacrorum officiis et missionibus pariter dare operam consuevit : ex quo aeque patet debere missiones monasteriis, nequaquam haec illis, parere. Id quippe omnino exposcit ipsius ratio et caussa Congregationis, concinente palam historia teste. Et ipsa enim, ut alius quivis religiosorum Ordo, duo quaedam, alterum ab altero distinctum tamquam fines, spectat et sequitur: primum, ut alumnos ad omnem animi sanctimoniam consiliorum evangelicorum ductu erudiat, operibus iis fungendis quae sibi ex suis legibus propria sunt et praecipua ; proximum, ut alia accuret et peragat opera ad quae actuosam suorum virtutem porrigere possit et velit. In eo igitur primo quum vis et natura Ordinis posita sit, inde profecto normae et leges, quibus ipse dirigatur, petendae : eisdem vero legibus cetera, quaecumque in proximo continentur, necesse est obsequantur et serviant, nequaquam contra, quod praepostere fuerit. — Itaque Anglo-Benedictinae Congregationis vis et natura, quam esse usquequaque monasticam et regulae ipsae et constitutiones et annales declarant, hoc suo vult iure, ut qui monasteriis plena cum potestate praesint, iidem ipsam omnibus partibus, sive intra coenobiorum septa, sive extra, in varia munerum functione, pari cum potestate regant et moderentur. — Neque secus decursu temporum actum. Etenim anno 596 S. Augustinus una cum sociis monachis ad quadraginta, iussu S. Gregorii Magni, in Angliam perrexit *ut gentes illas ad Christum converteret ;* ubi voluntati Pontificis religiosissime obtemperans, *non alios ministros instituit esse quam monachos* ([1]). Hac de caussa primum aggressus est ad monasterium Cantuariae, in urbe principe, aedificandum, a quo omnis deinde

Congregatio quum natura magis monastica sit, missiones monasteriis parere aequum est.

In quovis ordine ex duplici elemento sanctificationis internæ, activitatisque externæ, prius naturam ipsius magis exprimit.

Inde, quum Congregatio Anglo-Benedictina monastica sit, a cœnobiorum rectoribus moderanda est.

Quod aperte docet historia prioris Congregationis a S. Augustino, juxta mentem S. Gregorii M. conditæ.

1. Mabillon, *Annal. benedict.*, an. 601.

pendebat rectio non solum de custodia legitimae disciplinae, verum etiam de officiis ad animorum salutem explendis. Sic enimvero statuerat S. Gregorius, alumnos Benedictinos simul apostolos simul monachos agere, ut monasteria tamquam sedes quasdam apostolatus haberent; abbates autem procurationem omnem gerere ecclesiarum quas monachi (neque enim alii per eas regiones erant clerici) pro fidelium accessionibus essent condituri. — Ex eo fiebat, ut quamquam monachi per omnia sacerdotii munia studiosissime versarentur, tamen rerum omnium summa et gubernatio in monasteriis penes abbates consisteret. Erant in insula, octavo saeculo ineunte, monasteria eaque ampla octo: inde quaerebantur Episcopi, qui quidem apud ipsa convenienter habitabant, sed integra in monachos missionarios abbatibus manebat auctoritas [1]. Tali disciplinae ratione Congregatio magis deinceps magisque floruit, ut saeculo quinto decimo *abbatias* quadraginta duas, *prioratus* duos et viginti obtineret: atque uno perpetuoque tenore ad excidium usque postero saeculo illatum perseveravit. — Iamvero quae ibidem nunc est Sodalitas, eadem omnino habenda est atque illa, quippe quae a monacho veterum superstite sit instaurata, eodemque intendat, ad christianam Anglorum institutionem: siquidem quod veteres in eos fecere, ab ethnica ignominia et superstitione deducendo, hoc novi facere insistunt, ad catholicam fidem reducendo.

Pridie idus NOVEMB. 1890.

Omnia per monachos Abbatibus parentes fiebant tam extra quam intra claustrorum septa.

Qualis floruit per saecula,

talis instaurata vigeat oportet.

Hac in caussa decessores Nostri, fautores eiusdem Sodalitatis amplissimi, nihil sane ullo tempore decreverunt quo in ipsam alium naturâ modum gubernationis velle viderentur inducere: atque immo ex ipsa Constitutione *Plantata*, qui recte penitusque inquisiverit, contrarium quiddam non obscure apparebit. — Quod enim, interdictis per ea tempora monasteriis in Anglia, neque praepositi quidem monachorum poterant ibi esse, quorum vigilantia consiliisque Benedictini missionarii, ut oportebat, regerentur, idcirco ab Urbano cautum est, ut bini in eam curam designati provinciales incumberent. Id autem, non ad perpetuitatem fuisse factum, sed per exceptionem dilatoriam, tandiu videlicet

Idem eruitur ex Constitutione Plantata *Urbani VIII.*

1. Mabillon, *Annal. benedict.*, an. 731-734.

mansurum et valiturum quoad rebus temporibusque cedendum, non uno ex loco eiusdem Constitutionis pernosse licet: ubi edictum ut *Praeses resideret extra Angliam, durante schismate;* ubi etiam datum posse Congregationem *a Prioribus Residentiarum seu Conventuum extra Angliam* regi: quae sane de facultate intelligenda sunt et venia temporaria, nimirum usque dum finibus ditionis suae essent illi prohibiti. Accedit quod ipse Pontifex salva esse decrevit *privilegia, gratias, indulta, facultates, praerogativas Ordinis et Congregationis Nigrorum nuncupatorum S. Benedicti ac illius Monasteriorum in Anglia* (1), in hisque ecclesiarum novem iura cathedralia: quo decreto, tacite is quidem, sed valde affirmavit, curiarum omnium ecclesiarumque administrationem, quarum utilitatibus Benedictini servirent, ad eorumdem monasteria, si quando essent in integrum restituta, nihil secus quam ante schisma pertinere: tantum igitur abest ut ea Constitutione potestati monasticae Urbanus sit refragatus. — Accedit etiam quod ita fert universe consuetudo Ordinis Benedictini: namque et apud alias eiusdem Ordinis familias, quidquid potestatis est in missiones et in alumnos missionarios, id alii defertur nemini quam coenobiorum praepositis: neque vero quisquam ignorat abbatias esse, quae non modo sibimetipsae consulant, sed ecclesiis externis curiisque haud ita paucis ius dicant easque undique administrent. — Talis autem sociandae temperandaeque potestatis modus, ut monasteriis missiones pareant, etiam propter praeclaras opportunitates quae utramque in partem redundare possunt, optandus maxime est. Quod enim monasteria, ut inter omnes constat, se minus prospere a legitima disciplina studiisque maioribus nunc habent, eius rei caussa non in alumnos, quorum voluntas vel opera desideretur, at vero in rerum hominumque inopiam, et in laborum, quae inde consequitur, immoderationem procul dubio debet conferri: quibus incommodis remedium optimum suppetet, si ex eodem capite aequabilis providentiae ratio in commune manarit. — Similia adiumenta et fortasse maiora ad missiones erunt profectura. Ut enim benevertant

Ita fert consuetudo universalis Ordinis Benedicti, ut monasteriis missiones pareant.

Tali disciplina utrisque perutilis; nam impedit ne monasteria per labores missionales exhauriantur,

et vicissim per exempla claustralia missiones fœcundantur.

1. Const. *Plantata.*

Pridie idus NOVEMB. 1890.

et fructus proferant vere salutares, opus est illis non ministerio tantum monachorum, sed multo magis exemplis eorum sanctissimis, quae mirifice possunt ad veritatem persuadendam, ad virtutem commendandam: et licet cultores tales evangelicae vineae, industrii probabilesque, non desint, eo tamen plures numerabuntur et plus auctoritate valebunt, quo monasteriis praesidia institutionis accreverint, et lux domesticae perfectionis praestiterit. — Edendis insuper scriptis quum campus missionibus pateat copiae multiplicis, in quo Ordo Benedictinus per aetates omnes tanta cum gloria elaboravit, in eo ipso Familia Anglica, coniunctis animis et laboribus, doctrinarum studiis excitatis atque in melius provectis, honeste poterit utiliterque certare: scripta enim eruditionis plena et litteratae gravitatis admodum in Anglia proficiunt, ubi intelligentis iudicii viris quaesita probantur, scriptoribus catholicis gratiam conciliant, reverentiam eliciunt erga Ecclesiam romanam, ad eamque, quod fit persaepe, devios invitant. — Illa quoque laboriosa et magni momenti opera, quam imbuendae edocendaeque iuventuti in ludis litterariis et in ephebeis missionarii impendunt, ex arctiore cum monasteriis necessitudine futurum profecto erit, ut perfectius quiddam contingat, propterea que fiat et in existimatione amplior et civitati multis modis uberior.

Monasteria sunt tamquam officinae optimorum scriptorum.

Ipsa educatio iuventutis a coenobiis maiorem accipit existimationem et fructum.

Huc nimirum, ut una ex monasteriis ac missionibus communio evaderet, sic ut coenobiorum praepositis, tamquam potestatis munere antecedentibus, monachi missionarii subessent et obedirent, responsa spectaverunt, a delectis Cardinalibus data et auctoritate Nostra firmata. Etsi vero ad caput quaestionis primum: « Derogandum ne et quonam « modo de Urbaniana Constitutione *Plantata* pro Congre- « gatione Anglo-Benedictina? » responsum est: « Non videri de ea derogandum »: non tamen id factum perinde quasi ea rectionis ratio nullâ visa sit emendatione aut immutatione egere, at verius quia spes erat fore ut eiusmodi rogatio a monachis ipsis proficisceretur, saepius antea professis, huius Apostolicae Sedis optatis nihilo minus quam monitis praeceptisque omni se velle et demissione

Relationem hanc missionem ad monasteria in responsis Cardinales intendisse.

non inficit responsum ad primum quaesitum.

obsequi et diligentia satisfacere : quo nullum quidem exhibuissent testimonium aut per se praeclarius aut acceptius Nobis pietatis studiique sui erga ipsam Apostolicam Sedem atque erga parentem Congregationem. — Sed enim mens et voluntas Nostra cognita satis declarataque erat ex subiectis ad cetera capita quaestionum responsis. Scilicet ad caput secundum hoc modo positum : « Utrum consulendum « et quonam pacto missionibus et rationi studiorum, eiusque « rei gratiâ retinenda ne disciplina de uno eodemque tiro« cinii domicilio? » responsum est: « Placere ita consulen« dum, ut ne aliae postea suscipiantur missiones, nisi de « Apostolicae Sedis venia, delectisque ad id opus monachis « doctrina et exemplo probatis ; ut praeses, definitores, « provinciales in monasteriis habeant sedes ; ut cursus et « ratio studiorum ad normam Constitutionum (cap. XVII) « exigantur, hoc praeterea suaso, ut alumni optima spe « praelucentes, Romam doctrinarum cognitione plenius « perfectiusque imbuendi mittantur ; ut unica omnibus sit « ponendi tirocinii domus ; ut conventus seu capitulum « generale ex iis dumtaxat titularibus fiat qui iurisdictione « potiantur. » Quae consulta, et voluntatis Nostrae significationes, ad id quod Nobis tantopere erat et est in votis, concordiam nempe et profectum universae Sodalitatis, rectissime singula conducebant. — Primo enim, ne monasteriis onera adderentur ad ea quibus fatigata et paene oppressa languescunt, provisum, nullas postea missiones, nisi concedente Apostolica Sede, suscipiendas. Tum, ne iuniore aetate monachi, quum non satis vel scientia instructi vel legitima disciplina essent conformati, missionali muneri addicerentur, neve in coenobiis ob sodalium paucitatem communia officia iacerent, praescriptum, ut id muneris monachis imponeretur doctrinae laude et integritate exempli probatis. — Item, ad excitanda studia sapientiae et ad pristinum decus revehenda praescriptum, ut eorum ratio ad optimas normas constitutionum exigeretur, alumnis autem praestantioribus maior quaedam petenda esset Romae perfectio. Sic etiam, coniunctionis caussâ monachos inter conventuales et missionarios, utque missionum to-

diserte declarat responsum ad secundum caput;

quod per singulas partes ostenditur, quae pertinent ad novas missiones suscipiendas,

ad missionarios deligendos,

ad excitanda studia.

tiusque Congregationis rectio in monasteriis adstricta consisteret, iussi praeses, definitores, provinciales degere in coenobiis atque ex regula vivere; quo simul persuasum haberent, utramque vitae rationem, monasticam et missionalem, apposite inter se cohaerere. — Praeterea, ut commune' sibi esse propositum, etsi per diversa officia assequendum, alumni omnes mature tenerent, praescriptio confirmata de unico tironibus probandis exercendisque domicilio. Postremo, ne in capitulis generalibus, superante missionariorum numero, conventuales decederent, adhibita cautio ut, sublata consuetudine qua ius ad ea conveniendi suffragiique ferendi titularibus, ut loquuntur, vel potestatis expertibus permittebatur, illis proprie attribueretur qui cum iurisdictione praeessent. — Ob eamdem caussam illi ipsi delecti Cardinales, ad quaestionem quintam : « Reformandae ne et quibusdam modis constitutiones Anglo-Benedictinae ? » responderunt : « Censere se « reformandas, hac mente, ut ex ipsa Congregatione « quinque viri designentur, scilicet Praeses generalis et « quatuor sub eo monachi in consilium vocati ; quorum « sit constitutiones recognoscere, et referre quae, salvâ « earumdem re, novanda videantur : qua in opera suus « etiam sit locus et responsis datis ad superiora quae- « stionum capita, et decretis recentibus *super statu regu-* « *larium* de novitiorum cooptatione ac professione, et im- « mutatis in Anglia rei sacrae civilisque conditionibus ; ita « demum ut Sodalitas, integro quidem instituto missionum, « de religione tamen et studio monasticae legis, a S. Be- « nedicto traditae, nihil admodum remittat, quin immo « acrius ea quotidie intendat. » Ex quo omnino sequebatur, quaevis praescripta, cum sancta Patris legiferi disciplina minus congruentia, quae necessitas quaedam per impedita tempora adiecisset, ea deinde, conversis compositisque rebus, de constitutionibus demi atque abrogari oportere.

Pridie idus NOVEMB. 1890.

ad rectorum sedem,

ad unicum tirocinium,

ad capitula generalia.

Accedit responsum ad quintam quæstionem, quo constitutio monasticæ legi quam maxime conformanda declaratur.

Istis Nos caussis permoti, ad tuitionem et incrementa familiae Anglo-Benedictinae, quo voluntatum inter alumnos consensione studiorumque conspiratione felicius vigeat ;

Hisce permotus Pontifex statuit sequentia.

quo possit ad priscae Sodalitatis, unde continuata existit, amplitudinem gloriae enixius procedere ; quo ipsius opera in colendis missionibus uberiore cum fructu succedat, autoritate Nostra Apostolica haec decernimus et praecipimus :

Munera provincialium ac binæ provinciæ missionales deleniur.

I. Derogantes Urbani VIII Constitutioni *Plantata*, ex qua parte regimen attingit Congregationis Benedictinae et missionariorum in Anglia, munera provincialium pariterque binas missionales provincias delemus ac deletas edicimus.

Missiones jurisdictioni monasteriorum submittuntur.

II. Missiones quae ibi nunc sunt, et quotquot, concessu huius Apostolicae Sedis, a Congregationis alumnis sint ibidem constituendae, coniungantur omnes cum monasteriis, ab eorumque Praepositis gubernentur, quorum iurisdictioni, tum in sacris tum in externis rebus, missiones et missionarios subiicimus ; iura vero sint salva Episcopis aliisque ordinariis per sacros canones constitutionesque Apostolicas reservata.

Ad præpositos monasteriorum transferuntur privilegia Provincialium.

III. Facultates et privilegia Provincialium vel Definitorum propria, quatenus curam spectant missionum et missionariorum, quocumque illis modo, sive ab Apostolica Sede, sive ex capitulis generalibus vel constitutionibus, tributa,ea omnia ad Praepositos monasteriorum transferimus, adeo ut ipsi eorumque consiliarii facultatibus et privilegiis fruantur omnibus quibus illi antehac fruebantur.

Præpositi quoad missiones præsidi generali morem gerant.

IV. Iidem vero Praepositi, in iis quoque rebus quae sunt ad missiones et missionarios, Praesidi generali consilioque eius sint dicto audientes ; neque, nisi scientibus illis et consentientibus, monachum ullum missionibus destinent.

Nonnisi optimi missionibus destinentur.

V. Praeses generalis et consilium eius dent operam, ut adolescentes alumni ad doctrinas et monasticas virtutes ratione gravissima instituantur : neque committant, ut quisquam addicatur missionibus, cuius non exploratam habuerint ad id munus indolem et facultatem : quod si alumni desint idonei, per vicarios e clero externo curent supplendum.

VI. Praeses generalis, collatis consiliis cum coenobiorum Praepositis, provideat quemadmodum missionarii quotan-

nis possint in sua quisque monasteria secedere, ibique aliquandiu, nec mense minus, esse, ut sanctioris disciplinae usu statoque piarum exercitationum curriculo animos reficiant et excolant.

Pridie idus NOVEMB. 1890.

Missionarii quotannis aliquod tempus in propriis coenobiis degant.

VII. Ad haec iubemus, certum consilium quamprimum cogi, ex Praeside generali, tamquam moderatore, ex Praepositis qui nunc sunt coenobiorum, tribusque Monachis prudentia inprimis et doctrina spectatis, quos ipse legerit Praeses ex iis qui missionibus vacant. — Talis consilii haec sint mandata : primum, ut iam constitutas missiones assignet inter monasteria ; facta ipsi potestate, nova etiam pro communi missionum bono constituendi : alterum, ut capita pecuniae, quae apud Provinciales in missionum procurationem deposita sunt, excipiat et aequas in partes tribuat monasteriis, a quibus in posterum, secundum Constitutionem Nostram *Romanos Pontifices*, editam die 8 Maii anno 1881, administrentur : tertium, ut novum constitutionum ordinem conficiat, in quo digerendo adhaereat praesentis constitutionis decretis, diligenterque respiciat ad ea quae sunt antehac sancita, de integra legitimaque communis vitae disciplina observanda, de unica tirocinii domo habenda, de sede Praesidis generalis consiliique eius in coenobiis tenenda, de vocandis ad capitula generalia, neque praetermittat recentia decreta *super statu regularium* de novitiorum cooptatione ac professione. Mandatis primo et alteri, intra sex menses ab hac edita Constitutione, tertio autem intra annum, ab ipso consilio sit satisfactum.

Per novum consilium missiones, earumque pecuniae inter monasteria aeque distribuantur.

Novus ordo constitutionum elaboretur ad mentem in hisce expositam.

Igitur quaecumque his litteris decreta ac declarata et sancita sunt, ab omnibus ad quos pertinet servari volumus ac mandamus, nec ea notari, infringi et in controversiam vocari posse, ex quavis, licet, privilegiata caussa, colore et nomine ; sed plenarios et integros effectus suos habere, non obstantibus praemissis et, quatenus opus sit, Nostris et Cancellariae Apostolicae regulis, Urbani VIII aliisque Apostolicis, etiam in generalibus ac provincialibus conciliis editis, constitutionibus, nec non quibusvis etiam confirmatione Apostolica vel quavis alia firmitate roboratis statutis, consuetudinibus ac praescriptionibus ; quibus omnibus,

Pontifex praesentia decreta omnino servanda declarat.

perinde ac si de verbo ad verbum hisce litteris inserta essent, ad praemissorum effectum, specialiter et expresse derogamus et derogatum esse volumus, ceterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo octingentesimo nonagesimo, pridie idus Novembris, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

A. CARD. BIANCHI PRO-DAT.
M. CARD. LEDOCHOWSKI

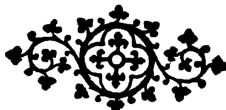
VISA

DE CURIA I. DE AQUILA E VICECOMITIBUS

Loco ✠ Plumbi

Reg. in Secret. Brevium

I. CUGNONIUS

EPISTOLA

ad Cardinalem Benavides y Navarrete

Archiepiscopum Caesaraugustanum.

DE CONCORDIA ET ZELO PACIFICO.

SUAVISSIME affecti sumus perlecta epistolai quam sensibus egregiis refertam ad Nos dedist, nomine Hispanorum fidelium, qui secundum conventum suum in ista civitate illustri celebrarunt. Vix enim sine dubitatione affirmare possemus quid magis in iis litteris mirati simus, an testimonia antiquae et constantis fidei, quae maiorum vestrorum animos incendit ac tantum patriae vestrae attulit decus, an sincera indicia filialis erga Nos studii et summae in Apostolicam Sedem observantiae. — Plane ex hac fide simul et filiali studio profectam intelleximus sollicitudinem quam geritis, ut liber omnino neque ullius potestati obnoxius sit supremus Ecclesiae Antistes, quem nequitia hominum et infensa vis e civili principatu deiectum in conditionem miseram, periculi plenam ac similem servituti detraxit. Ex hisce studiis vestris non leve Nobis obvenit solatium inter eas quibus premimur acerbitates et curas. Quum enim hinc angamur impiorum conatibus, qui scelesto foedere iuncti nihil missum faciunt, ut cogitata perficiant, bellum gerentes atrox et pertinax adversus Ecclesiam eiusque caput, facile intellectu est quantopere Nos laetari oporteat quum istic spectemus filios lucis, Pastorum ductu, in unum coëuntes deliberatum de potiori ratione et ope, qua legitima defensio paranda sit, ac sibi invicem addentes animos ad caussam Dei constanter strenueque tuendam. — Ad hanc autem voluptatem, quam ex conventu vestro cepimus, cumulus accessit, cum ex Episcoporum numero, qui stipati lectissimis ex omni ordine viris doctrina et litterarum elegantia praestantibus ex universa Hispania istuc convenere, ubi

14 NOVEMB. 1890.

Pontifex lætatur de felici eventu congressus Cæsaraugustæ habiti,

imprimis de jure ac libertate Supremi Pastoris strenue vindicatis ab iniqua temporum oppressione,

adprobante numerosissima, clarissimaque corona.

quaestionem adducant, Congregatio ne Anglo-Benedictina per se et naturâ sua monastica sit an missionalis; itemque, utrum ad monasteria summa potestatis pertineat, ob eamque caussam debeant illis missiones parere, an vero sit missionibus integrum suis propriis legibus facere, omni solutis erga illa obsequio. — Iamvero apertissime patet Congregationem Anglo-Benedictinam suapte natura monasticam esse; eatenus autem missionalem, quia et aliis munerum sacrorum officiis et missionibus pariter dare operam consuevit: ex quo aeque patet debere missiones monasteriis, nequaquam haec illis, parere. Id quippe omnino exposcit ipsius ratio et caussa Congregationis, concinente palam historia teste. Et ipsa enim, ut alius quivis religiosorum Ordo, duo quaedam, alterum ab altero distinctum tamquam fines, spectat et sequitur: primum, ut alumnos ad omnem animi sanctimoniam consiliorum evangelicorum ductu erudiat, operibus iis fungendis quae sibi ex suis legibus propria sunt et praecipua; proximum, ut alia accuret et peragat opera ad quae actuosam suorum virtutem porrigere possit et velit. In eo igitur primo quum vis et natura Ordinis posita sit, inde profecto normae et leges, quibus ipse dirigatur, petendae: eisdem vero legibus cetera, quaecumque in proximo continentur, necesse est obsequantur et serviant, nequaquam contra, quod praepostere fuerit. — Itaque Anglo-Benedictinae Congregationis vis et natura, quam esse usquequaque monasticam et regulae ipsae et constitutiones et annales declarant, hoc suo vult iure, ut qui monasteriis plena cum potestate praesint, iidem ipsam omnibus partibus, sive intra coenobiorum septa, sive extra, in varia munerum functione, pari cum potestate regant et moderentur. — Neque secus decursu temporum actum. Etenim anno 596 S. Augustinus una cum sociis monachis ad quadraginta, iussu S. Gregorii Magni, in Angliam perrexit *ut gentes illas ad Christum converteret;* ubi voluntati Pontificis religiosissime obtemperans, *non alios ministros instituit esse quam monachos* [1]. Hac de caussa primum aggressus est ad monasterium Cantuariae, in urbe principe, aedificandum, a quo omnis deinde

Congregatio quum natura magis monastica sit, missiones monasteriis parere æquum est.

In quovis ordine ex duplici elemento sanctificationis internæ, activitatisque externæ, prius naturam ipsius magis exprimit.

Inde, quum Congregatio Anglo-Benedictina monastica sit, a cœnobiorum rectoribus moderanda est.

Quod aperte docet historia prioris Congregationis a S. Augustino, juxta mentem S. Gregorii M. conditæ.

1. Mabillon, *Annal. benedict.*, an. 601.

pendebat rectio non solum de custodia legitimae disciplinae, verum etiam de officiis ad animorum salutem explendis. Sic enimvero statuerat S. Gregorius, alumnos Benedictinos simul apostolos simul monachos agere, ut monasteria tamquam sedes quasdam apostolatus haberent; abbates autem procurationem omnem gerere ecclesiarum quas monachi (neque enim alii per eas regiones erant clerici) pro fidelium accessionibus essent condituri. — Ex eo fiebat, ut quamquam monachi per omnia sacerdotii munia studiosissime versarentur, tamen rerum omnium summa et gubernatio in monasteriis penes abbates consisteret. Erant in insula, octavo saeculo ineunte, monasteria eaque ampla octo: inde quaerebantur Episcopi, qui quidem apud ipsa convenienter habitabant, sed integra in monachos missionarios abbatibus manebat auctoritas ([1]). Tali disciplinae ratione Congregatio magis deinceps magisque floruit, ut saeculo quinto decimo *abbatias* quadraginta duas, *prioratus* duos et viginti obtineret: atque uno perpetuoque tenore ad excidium usque postero saeculo illatum perseveravit. — Iamvero quae ibidem nunc est Sodalitas, eadem omnino habenda est atque illa, quippe quae a monacho veterum superstite sit instaurata, eodemque intendat, ad christianam Anglorum institutionem: siquidem quod veteres in eos fecere, ab ethnica ignominia et superstitione deducendo, hoc novi facere insistunt, ad catholicam fidem reducendo.

Pridie idus NOVEMB. 1890.

Omnia per monachos Abbatibus parentes flebant tam extra quam intra claustrorum septa.

Qualis floruit per saecula,

talis instaurata vigeat oportet.

Hac in caussa decessores Nostri, fautores eiusdem Sodalitatis amplissimi, nihil sane ullo tempore decreverunt quo in ipsam alium naturâ modum gubernationis velle viderentur inducere: atque immo ex ipsa Constitutione *Plantata*, qui recte penitusque inquisiverit, contrarium quiddam non obscure apparebit. — Quod enim, interdictis per ea tempora monasteriis in Anglia, neque praepositi quidem monachorum poterant ibi esse, quorum vigilantia consiliisque Benedictini missionarii, ut oportebat, regerentur, idcirco ab Urbano cautum est, ut bini in eam curam designati provinciales incumberent. Id autem, non ad perpetuitatem fuisse factum, sed per exceptionem dilatoriam, tandiu videlicet

Idem eruitur ex Constitutione Plantata *Urbani VIII.*

1. Mabillon, *Annal. benedict.*, an. 731-734.

mansurum et valiturum quoad rebus temporibusque cedendum, non uno ex loco eiusdem Constitutionis pernosse licet: ubi edictum ut *Praeses resideret extra Angliam, durante schismate;* ubi etiam datum posse Congregationem *a Prioribus Residentiarum seu Conventuum extra Angliam* regi: quae sane de facultate intelligenda sunt et venia temporaria, nimirum usque dum finibus ditionis suae essent illi prohibiti. Accedit quod ipse Pontifex salva esse decrevit *privilegia, gratias, indulta, facultates, praerogativas Ordinis et Congregationis Nigrorum nuncupatorum S. Benedicti ac illius Monasteriorum in Anglia* (1), in hisque ecclesiarum novem iura cathedralia: quo decreto, tacite is quidem, sed valde affirmavit, curiarum omnium ecclesiarumque administrationem, quarum utilitatibus Benedictini servirent, ad eorumdem monasteria, si quando essent in integrum restituta, nihil secus quam ante schisma pertinere: tantum igitur abest ut ea Constitutione potestati monasticae Urbanus sit refragatus. — Accedit etiam quod ita fert universe consuetudo Ordinis Benedictini: namque et apud alias eiusdem Ordinis familias, quidquid potestatis est in missiones et in alumnos missionarios, id alii defertur nemini quam coenobiorum praepositis: neque vero quisquam ignorat abbatias esse, quae non modo sibimetipsae consulant, sed ecclesiis externis curiisque haud ita paucis ius dicant easque undique administrent. — Talis autem sociandae temperandaeque potestatis modus, ut monasteriis missiones pareant, etiam propter praeclaras opportunitates quae utramque in partem redundare possunt, optandus maxime est. Quod enim monasteria, ut inter omnes constat, se minus prospere a legitima disciplina studiisque maioribus nunc habent, eius rei caussa non in alumnos, quorum voluntas vel opera desideretur, at vero in rerum hominumque inopiam, et in laborum, quae inde consequitur, immoderationem procul dubio debet conferri: quibus incommodis remedium optimum suppetet, si ex eodem capite aequabilis providentiae ratio in commune manarit. — Similia adiumenta et fortasse maiora ad missiones erunt profectura. Ut enim benevertant

Ita fert consuetudo universalis Ordinis Benedicti, ut monasteriis missiones pareant.

Tali disciplina utrisque perutilis; nam impedit ne monasteria per labores missionales exhauriantur,

et vicissim per exempla claustralia missiones fœcundantur.

1. Const. *Plantata.*

Pridie idus NOVEMB. 1890.

et fructus proferant vere salutares, opus est illis non ministerio tantum monachorum, sed multo magis exemplis eorum sanctissimis, quae mirifice possunt ad veritatem persuadendam, ad virtutem commendandam: et licet cultores tales evangelicae vineae, industrii probabilesque, non desint, eo tamen plures numerabuntur et plus auctoritate valebunt, quo monasteriis praesidia institutionis accreverint, et lux domesticae perfectionis praestiterit. — Edendis insuper scriptis quum campus missionibus pateat copiae multiplicis, in quo Ordo Benedictinus per aetates omnes tanta cum gloria elaboravit, in eo ipso Familia Anglica, coniunctis animis et laboribus, doctrinarum studiis excitatis atque in melius provectis, honeste poterit utiliterque certare: scripta enim eruditionis plena et litteratae gravitatis admodum in Anglia proficiunt, ubi intelligentis iudicii viris quaesita probantur, scriptoribus catholicis gratiam conciliant, reverentiam eliciunt erga Ecclesiam romanam, ad eamque, quod fit persaepe, devios invitant. — Illa quoque laboriosa et magni momenti opera, quam imbuendae edocendaeque iuventuti in ludis litterariis et in ephebeis missionarii impendunt, ex arctiore cum monasteriis necessitudine futurum profecto erit, ut perfectius quiddam contingat, propterea que fiat et in existimatione amplior et civitati multis modis uberior.

Monasteria sunt tamquam officinae optimorum scriptorum.

Ipsa educatio juventutis a coenobiis majorem accipit existimationem et fructum.

Huc nimirum, ut una ex monasteriis ac missionibus communio evaderet, sic ut coenobiorum praepositis, tamquam potestatis munere antecedentibus, monachi missionarii subessent et obedirent, responsa spectaverunt, a delectis Cardinalibus data et auctoritate Nostra firmata. Etsi vero ad caput quaestionis primum: « Derogandum ne et quonam « modo de Urbaniana Constitutione *Plantata* pro Congre- « gatione Anglo-Benedictina? » responsum est: « Non videri de ea derogandum »: non tamen id factum perinde quasi ea rectionis ratio nullâ visa sit emendatione aut immutatione egere, at verius quia spes erat fore ut eiusmodi rogatio a monachis ipsis proficisceretur, saepius antea professis, huius Apostolicae Sedis optatis nihilo minus quam monitis praeceptisque omni se velle et demissione

Relationem hanc missionem ad monasteria in responsis Cardinales intendisse,

non inficit responsum ad primum quaesitum,

obsequi et diligentia satisfacere : quo nullum quidem exhibuissent testimonium aut per se praeclarius aut acceptius Nobis pietatis studiique sui erga ipsam Apostolicam Sedem atque erga parentem Congregationem. — Sed enim mens et voluntas Nostra cognita satis declarataque erat ex subiectis ad cetera capita quaestionum responsis. Scilicet ad caput secundum hoc modo positum : « Utrum consulendum « et quonam pacto missionibus et rationi studiorum, eiusque « rei gratiâ retinenda ne disciplina de uno eodemque tiro- « cinii domicilio? » responsum est : « Placere ita consulen- « dum, ut ne aliae postea suscipiantur missiones, nisi de « Apostolicae Sedis venia, delectisque ad id opus monachis « doctrina et exemplo probatis ; ut praeses, definitores, « provinciales in monasteriis habeant sedes ; ut cursus et « ratio studiorum ad normam Constitutionum (cap. XVII) « exigantur, hoc praeterea suaso, ut alumni optima spe « praelucentes, Romam doctrinarum cognitione plenius « perfectiusque imbuendi mittantur ; ut unica omnibus sit « ponendi tirocinii domus ; ut conventus seu capitulum « generale ex iis dumtaxat titularibus fiat qui iurisdictione « potiantur. » Quae consulta, et voluntatis Nostrae significationes, ad id quod Nobis tantopere erat et est in votis, concordiam nempe et profectum universae Sodalitatis, rectissime singula conducebant. — Primo enim, ne monasteriis onera adderentur ad ea quibus fatigata et paene oppressa languescunt, provisum, nullas postea missiones, nisi concedente Apostolica Sede, suscipiendas. Tum, ne iuniore aetate monachi, quum non satis vel scientia instructi vel legitima disciplina essent conformati, missionali muneri addicerentur, neve in coenobiis ob sodalium paucitatem communia officia iacerent, praescriptum, ut id muneris monachis imponeretur doctrinae laude et integritate exempli probatis. — Item, ad excitanda studia sapientiae et ad pristinum decus revehenda praescriptum, ut eorum ratio ad optimas normas constitutionum exigeretur, alumnis autem praestantioribus maior quaedam petenda esset Romae perfectio. Sic etiam, coniunctionis caussâ monachos inter conventuales et missionarios, utque missionum to-

diserte declarat responsum ad secundum caput;

quod per singulas partes ostenditur, quæ pertinent ad novas missiones suscipiendas,

ad missionarios deligendos,

ad excitanda studia.

Pridie idus NOVEMB. 1890.

tiusque Congregationis rectio in monasteriis adstricta consisteret, iussi praeses, definitores, provinciales degere in coenobiis atque ex regula vivere; quo simul persuasum haberent, utramque vitae rationem, monasticam et missionalem, apposite inter se cohaerere. — Praeterea, ut commune' sibi esse propositum, etsi per diversa officia assequendum, alumni omnes mature tenerent, praescriptio confirmata de unico tironibus probandis exercendisque domicilio. Postremo, ne in capitulis generalibus, superante missionariorum numero, conventuales decederent, adhibita cautio ut, sublata consuetudine qua ius ad ea conveniendi suffragiique ferendi titularibus, ut loquuntur, vel potestatis expertibus permittebatur, illis proprie attribueretur qui cum iurisdictione praeessent. — Ob eamdem caussam illi ipsi delecti Cardinales, ad quaestionem quintam : « Reformandae ne et quibusdam modis constitutio- « nes Anglo-Benedictinae ? » responderunt : « Censere se « reformandas, hac mente, ut ex ipsa Congregatione « quinque viri designentur, scilicet Praeses generalis et « quatuor sub eo monachi in consilium vocati ; quorum « sit constitutiones recognoscere, et referre quae, salvâ « earumdem re, novanda videantur : qua in opera suus « etiam sit locus et responsis datis ad superiora quae- « stionum capita, et decretis recentibus *super statu regu-* « *larium* de novitiorum cooptatione ac professione, et im- « mutatis in Anglia rei sacrae civilisque conditionibus ; ita « demum ut Sodalitas, integro quidem instituto missionum, « de religione tamen et studio monasticae legis, a S. Be- « nedicto traditae, nihil admodum remittat, quin immo « acrius ea quotidie intendat. » Ex quo omnino sequebatur, quaevis praescripta, cum sancta Patris legiferi disciplina minus congruentia, quae necessitas quaedam per impedita tempora adiecisset, ea deinde, conversis compositisque rebus, de constitutionibus demi atque abrogari oportere.

ad rectorum sedem,

ad unicum tirocinium,

ad capitula generalia.

Accedit responsum ad quintam quæstionem, quo constitutio monasticæ legi quam maxime conformanda declaratur.

Istis Nos caussis permoti, ad tuitionem et incrementa familiae Anglo-Benedictinae, quo voluntatum inter alumnos consensione studiorumque conspiratione felicius vigeat ;

Hisce permotus Pontifex statuit sequentia.

quo possit ad priscae Sodalitatis, unde continuata existit, amplitudinem gloriae enixius procedere ; quo ipsius opera in colendis missionibus uberiore cum fructu succedat, autoritate Nostra Apostolica haec decernimus et praecipimus :

Munera provincialium ac binæ provinciæ missionales deleantur.

I. Derogantes Urbani VIII Constitutioni *Plantata*, ex qua parte regimen attingit Congregationis Benedictinae et missionariorum in Anglia, munera provincialium pariterque binas missionales provincias delemus ac deletas edicimus.

Missiones jurisdictioni monasteriorum submittuntur.

II. Missiones quae ibi nunc sunt, et quotquot, concessu huius Apostolicae Sedis, a Congregationis alumnis sint ibidem constituendae, coniungantur omnes cum monasteriis, ab eorumque Praepositis gubernentur, quorum iurisdictioni, tum in sacris tum in externis rebus, missiones et missionarios subiicimus ; iura vero sint salva Episcopis aliisque ordinariis per sacros canones constitutionesque Apostolicas reservata.

Ad præpositos monasteriorum transferuntur privilegia Provincialium.

III. Facultates et privilegia Provincialium vel Definitorum propria, quatenus curam spectant missionum et missionariorum, quocumque illis modo, sive ab Apostolica Sede, sive ex capitulis generalibus vel constitutionibus, tributa,ea omnia ad Praepositos monasteriorum transferimus, adeo ut ipsi eorumque consiliarii facultatibus et privilegiis fruantur omnibus quibus illi antehac fruebantur.

Præpositi quoad missiones præsidi generali morem gerant.

IV. Iidem vero Praepositi, in iis quoque rebus quae sunt ad missiones et missionarios, Praesidi generali consilioque eius sint dicto audientes ; neque, nisi scientibus illis et consentientibus, monachum ullum missionibus destinent.

Nonnisi optimi missionibus destinentur.

V. Praeses generalis et consilium eius dent operam, ut adolescentes alumni ad doctrinas et monasticas virtutes ratione gravissima instituantur : neque committant, ut quisquam addicatur missionibus, cuius non exploratam habuerint ad id munus indolem et facultatem : quod si alumni desint idonei, per vicarios e clero externo curent supplendum.

VI. Praeses generalis, collatis consiliis cum coenobiorum Praepositis, provideat quemadmodum missionarii quotan-

nis possint in sua quisque monasteria secedere, ibique aliquandiu, nec mense minus, esse, ut sanctioris disciplinae usu statoque piarum exercitationum curriculo animos reficiant et excolant.

Pridie idus NOVEMB. 1890.

Missionarii quotannis aliquod tempus in propriis cœnobiis degant.

VII. Ad haec iubemus, certum consilium quamprimum cogi, ex Praeside generali, tamquam moderatore, ex Praepositis qui nunc sunt coenobiorum, tribusque Monachis prudentia inprimis et doctrina spectatis, quos ipse legerit Praeses ex iis qui missionibus vacant. — Talis consilii haec sint mandata : primum, ut iam constitutas missiones assignet inter monasteria ; facta ipsi potestate, nova etiam pro communi missionum bono constituendi : alterum, ut capita pecuniae, quae apud Provinciales in missionum procurationem deposita sunt, excipiat et aequas in partes tribuat monasteriis, a quibus in posterum, secundum Constitutionem Nostram *Romanos Pontifices*, editam die 8 Maii anno 1881, administrentur : tertium, ut novum constitutionum ordinem conficiat, in quo digerendo adhaereat praesentis constitutionis decretis, diligenterque respiciat ad ea quae sunt antehac sancita, de integra legitimaque communis vitae disciplina observanda, de unica tirocinii domo habenda, de sede Praesidis generalis consiliique eius in coenobiis tenenda, de vocandis ad capitula generalia, neque praetermittat recentia decreta *super statu regularium* de novitiorum cooptatione ac professione. Mandatis primo et alteri, intra sex menses ab hac edita Constitutione, tertio autem intra annum, ab ipso consilio sit satisfactum.

Per novum consilium missiones, earumque pecuniæ inter monasteria æque distribuantur.

Novus ordo constitutionum elaboretur ad mentem in hisce expositam.

Igitur quaecumque his litteris decreta ac declarata et sancita sunt, ab omnibus ad quos pertinet servari volumus ac mandamus, nec ea notari, infringi et in controversiam vocari posse, ex quavis, licet, privilegiata caussa, colore et nomine ; sed plenarios et integros effectus suos habere, non obstantibus praemissis et, quatenus opus sit, Nostris et Cancellariae Apostolicae regulis, Urbani VIII aliisque Apostolicis, etiam in generalibus ac provincialibus conciliis editis, constitutionibus, nec non quibusvis etiam confirmatione Apostolica vel quavis alia firmitate roboratis statutis, consuetudinibus ac praescriptionibus ; quibus omnibus,

Pontifex præsentia decreta omnino servanda declarat.

perinde ac si de verbo ad verbum hisce litteris inserta essent, ad praemissorum effectum, specialiter et expresse derogamus et derogatum esse volumus, ceterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo octingentesimo nonagesimo, pridie idus Novembris, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

A. CARD. BIANCHI PRO-DAT.
M. CARD. LEDOCHOWSKI

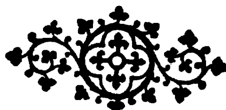
VISA

DE CURIA I. DE AQUILA E VICECOMITIBUS

Loco ✠ Plumbi

Reg. in Secret. Brevium

I. CUGNONIUS

EPISTOLA

ad Cardinalem Benavides y Navarrete

Archiepiscopum Caesaraugustanum.

DE CONCORDIA ET ZELO PACIFICO.

SUAVISSIME affecti sumus perlecta epistola quam sensibus egregiis refertam ad Nos dedistis nomine Hispanorum fidelium, qui secundum conventum suum in ista civitate illustri celebrarunt. Vix enim sine dubitatione affirmare possemus quid magis in iis litteris mirati simus, an testimonia antiquae et constantis fidei, quae maiorum vestrorum animos incendit ac tantum patriae vestrae attulit decus, an sincera indicia filialis erga Nos studii et summae in Apostolicam Sedem observantiae. — Plane ex hac fide simul et filiali studio profectam intelleximus sollicitudinem quam geritis, ut liber omnino neque ullius potestati obnoxius sit supremus Ecclesiae Antistes, quem nequitia hominum et infensa vis e civili principatu deiectum in conditionem miseram, periculi plenam ac similem servituti detraxit. Ex hisce studiis vestris non leve Nobis obvenit solatium inter eas quibus premimur acerbitates et curas. Quum enim hinc angamur impiorum conatibus, qui scelesto foedere iuncti nihil missum faciunt, ut cogitata perficiant, bellum gerentes atrox et pertinax adversus Ecclesiam eiusque caput, facile intellectu est quantopere Nos laetari oporteat quum istic spectemus filios lucis, Pastorum ductu, in unum coëuntes deliberatum de potiori ratione et ope, qua legitima defensio paranda sit, ac sibi invicem addentes animos ad caussam Dei constanter strenueque tuendam. — Ad hanc autem voluptatem, quam ex conventu vestro cepimus, cumulus accessit, cum ex Episcoporum numero, qui stipati lectissimis ex omni ordine viris doctrina et litterarum elegantia praestantibus ex universa Hispania istuc convenere, ubi

14 NOVEMB. 1890.

Pontifex laetatur de felici eventu congressus Caesaraugustae habiti.

imprimis de iure ac libertate Supremi Pastoris strenue vindicatis ab iniqua temporum oppressione,

adprobante numerosissima, clarissimaque corona.

perhumaniter et honestissime excepti sunt, tum ex frequentia populi qui istuc confluxit, rerumque in hoc coetu gestarum amplissima solemnitate. — Haec dum mente complectimur, probe dignoscimus experrectam virtutem esse Hispanae gentis, eamque non modo moveri vocibus officii sanctissimi ut collatis viribus summas rationes defendat religiosi et socialis ordinis in discrimen adductas, sed apprime consciam esse copiarum et opum, quas ad communem salutem conferre posset si nulla obessent impedimenta. Ad haec amolienda necesse est ut postrema deleantur vestigia dissidiorum, quae catholicos Hispanos miserrime distraxerunt, et quae divulsae erant vires compositae instructaeque coalescant, non ductu privatorum hominum, quibus nihil sit antiquius mortalis vitae commodis et partium studiis, sed eorum quos tutelae et custodiae religiosi et moralis ordinis praefecit Deus. — Hinc fore confidimus ut etiam pauci illi qui contra hortatus Nostros adhuc obnituntur, nec se sinunt agi spiritu fraternae concordiae, quo nihil magis necessarium est nec Nobis optatius, dociles demum se praebeant, uti pios decet Ecclesiae filios, et acie confertissima congrediantur opem laturi parenti amantissimae, Ecclesiae minis undique et telis hostium impetitae. Speramus scilicet eos re et verbis ostensuros, se ab ea semita recessisse, qua temere gradientes nec sibi proderant nec caussae Ecclesiae, sed improbo confecti labore tristem utrique parabant perniciem.

Laetatur Hispaniam, virium consciam, ad certamen fidei experrectam.

Dolet adhuc remanere quosdam contumaces catholicos, discordiae addictos.

Sperat fore ut tandem ad meliorem sensum se recipiant.

Tu vero, dilecte fili Noster, et alii Hispani Antistites, quibus comperta est invicta vis perfectae concordiae quae mentes et corda iungit, praeclarum sapientiae et virtutis dedistis exemplum vosque pares titulo ostendistis illustris gloriae a maioribus traditae quum auspice Virgine Dei parente, quam pietate singulari gens Hispana colit, consociatissima voluntate in istam civitatem convenistis. — Pergite ergo magno alacrique animo ea quam iniistis via: plus quam pro virili parte, si fieri possit, contendite concordiam et pacem fovere. Hac maxime in praesens indiget Ecclesia; hanc a vobis, hanc a fidelibus curae vestrae commissis, qui ab officiis sanctissimis penitus discedere

Laudat Episcopos Hispaniae,

eorumque stimulat zelum pacificum.

nolint, postulat vehementer. Utcumque vobis data sit occasio, neque monitis neque precibus parcite ut omnibus persuasum sit, in tuenda religionis caussa, posthabendas esse rationes humani commodi quaeque sunt privatim utilia, sed a cunctis connitendum ut e certamine victrix discedat Ecclesia. Atque hoc quidem praestandum est non pro cuiusque prudentia et arbitrio, sed nutu et iussu eorum quibus huiusce rei cura est demandata divinitus. Alia quaevis agendi ratio catholicis proposita, huic adversa vel ab ea deflectens, non prosperos, sed tristes haberet eventus, quippe opus Dei non esset, adeoque saluti non esset agentibus, sed iacturae, iuxta Domini effatum : « *Qui non est mecum, contra me est ; qui non colligit mecum dispergit.* »

14 NOVEMB. 1890.

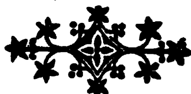
In defensione Ecclesiæ abdicanda commoda et judicia privata.

Equidem non ambigimus quin omnes Hispaniae Episcopi, qui constanter Nos demeruerunt officiis suis, pro ea qua praestant fide et observantia in Apostolicam Sedem, una cum clero et populo cui praesunt, optatis hisce Nostris cumulate satisfaciant et sollicitudini Nostrae studiose respondeant. Atque hac fiducia freti Apostolicam benedictionem, paternae caritatis testem, tibi, dilecte fili Noster, Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis et Episcopis Hispaniae, omnibus qui conventus Caesaraugustani fuere participes, eiusve scitis suffragati sunt, toti denique Hispanae genti, quam semper impense dileximus, peramanter in Domino impertimus.

Pontifex vota faciens Hispaniæ Catholicæ benedicit.

Datum Romae apud S. Petrum die 14 Novembris 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad singulos catholici orbis Episcopos.

DE MISSIONIBUS AFRICANIS STIPE COMMUNI IUVANDIS.

20 NOVEMB. 1890.

Pontifex testatur Ecclesiam delendæ servitutis semper fuisse sollicitam,

CATHOLICAE Ecclesiae, quae omnes homines materna caritate complectitur, nihil fere antiquius fuit inde ab initio, ceu nosti, Venerabilis Frater, quam ut servitutem, quae misero iugo premebat mortalium quamplurimos, sublatam cerneret penitusque deletam. Sedula enim custos doctrinae Conditoris sui, qui per se Ipse et Apostolorum voce docuerat homines fraternam necessitudinem, quae iungit universos, utpote eadem origine cretos, eodem pretio redemptos, ad eamdem vocatos beatitatem aeternam, suscepit neglectam servorum caussam ac strenua vindex libertatis extitit, etsi, prout res et tempora ferebant, sensim rem gereret ac temperate. Scilicet id praestitit prudentia et consilio constanter postulans quod intendebat religionis, iustitiae et humanitatis nomine; quo facto de nationum prosperitate cultuque civili meruit optime. — Neque aetatis decursu hoc Ecclesiae studium adserendi mancipia in libertatem elanguit; imo quo fructuosius erat in dies, eo flagrabat impensius. Quod certissima testantur monumenta historiae, quae eo nomine plures commendavit posteritati decessores Nostros, quos inter praestant S. Gregorius Magnus, Hadrianus I, Alexander III, Innocentius III, Gregorius IX, Pius II, Leo X, Paulus III, Urbanus VIII, Benedictus XIV, Pius VII, Gregorius XVI, qui omnem curam et operam contulere, ut servitutis institutio, ubi vigebat, excideret, et caveretur ne unde exsecta fuerat, ibi eius germina reviviscerent.

ope imprimis Romanorum Pontificum.

Tantae laudis hereditas a praedecessoribus tradita repudiari a Nobis non poterat: quare nulla praetermissa a

Nobis occasio est, improbandi palam damnandique tetricam hanc servitutis pestem; ac data opera de ea re in litteris egimus, quas 3 nonas Maias anno 1888 ad Episcopos Brasiliae dedimus, quibus gratulati sumus de iis, quae pro mancipiorum libertate in ea regione gesta fuerant laudabili exemplo privatim et publice, simulque ostendimus quantopere servitus religioni et humanae dignitati adversetur. Equidem cum ea scriberemus, vehementer commovebamur eorum conditione qui dominio subduntur alieno; at multo acerbius affecti sumus narratione aerumnarum, quibus conflictantur incolae universi regionum quarumdam Africae interioris. Miserum sane et horrendum memoratu est, quod certis nunciis accepimus, fere quadringenta Afrorum millia, nullo aetatis ac sexus discrimine, quotannis abripi per vim e rusticis pagis, unde catenis vincti ac caesi verberibus longo itinere trahuntur ad fora, ubi pecudum instar promercalium exhibentur ac veneunt. — Quae cum testata essent ab iis qui viderunt, et a recentibus exploratoribus Africae aequinoctialis confirmata, desiderio incensi sumus opitulandi pro viribus miseris illis, levandique eorum calamitatem. Propterea, nulla interiecta mora, dilecto filio Nostro Cardinali Carolo Martiali Lavigerie, cuius perspecta Nobis est alacritas ac zelus Apostolicus, curam demandavimus obeundi praecipuas Europae civitates, ut mercatus huius turpissimi ignominiam ostenderet, et Principum civiumque animos ad opem ferendam aerumnosae genti inclinaret. — Quam ob rem gratiae Nobis habendae sunt Christo Domino, gentium omnium Redemptori amantissimo, qui pro benignitate sua passus non est curas Nostras in irritum cedere, sed voluit esse quasi semen feraci creditum humo, quod laetam segetem pollicetur. Namque et Rectores populorum et catholici ex toto terrarum orbe, omnes demum, quibus sancta sunt gentium et naturae iura, certarunt inquirere, qua potissimum ratione et ope conniti praestet, ut inhumanum illud commercium evellatur radicitus. Solemnis conventus non ita pridem Bruxellis actus, quo Legati Principum Europae congressi sunt, ac recentior coetus privatorum virorum, qui eodem spectantes magno

20 NOVEMB. 1890.

Recolit litteras a se de eodem argumento ad Episcopos Brasiliae missas,

quaeque egerit pro tollenda immani servitute Afrorum.

Fructus laborum laete grateque salutat,

imprimis conventus Bruxellis ac Lutetiae habitos.

animo Lutetiam convenere, manifesto portendunt tanta vi et constantia Nigritarum caussam defensum iri, quanta est ea qua premuntur aerumnarum moles. Quare oblatam iterum occasionem nolumus omittere, ut meritas agamus laudes et gratias Europae Principibus ceterisque bonae voluntatis hominibus, atque a summo Deo precamur enixe, ut eorum consiliis et orsis tanti operis prosperos dare velit eventus.

Gravior Pontifici cura ut floreat apud Afros religio christiana, humanae dignitatis magistra.

At vero praeter tuendae libertatis curam, gravior alia pressius attingit Apostolicum ministerium Nostrum, quod Nos curare iubet, ut in Africae regionibus propagetur Evangelii doctrina, quae illarum incolas sedentes in tenebris, a caeca superstitione offusis, illustret divinae veritatis luce, per quam nobiscum fiant participes hereditatis regni Dei. Id autem eo curamus enixius, quod illi, hac luce recepta, etiam humanae servitutis ab se iugum excutient. Ubi enim christiani mores legesque vigent, ubi religio sic homines instituit, ut iustitiam servent atque in honore habeant humanam dignitatem, ubi late spiritus manavit fraternae caritatis, quam Christus nos docuit, ibi neque servitus, nec feritas, neque barbaria extare potest; sed floret morum suavitas, et civili ornata cultu christiana libertas. — Plures iam Apostolici viri, quasi Christi milites antesignani adiere regiones illas, ibique ad fratrum salutem non sudorem modo sed vitam ipsam profuderunt. Sed *messis quidem multa, operarii autem pauci:* quare opus est, ut alii quamplures eodem acti spiritu Dei, nulla verentes discrimina, incommoda et labores, ad eas regiones pergant, ubi probrosum illud commercium exercetur, allaturi illarum incolis doctrinam Christi verae libertati coniunctam. Verum tanti operis aggressio copias flagitat eius amplitudini pares. Non enim sine ingenti sumptu prospici potest missionariorum institutioni, longis itineribus, parandis aedibus, templis excitandis et instruendis, aliisque id genus necessariis, quae quidem impendia per aliquot annos sustinenda erunt, donec in iis locis ubi consederint evangelii praecones, suis se sumptibus tueri possint. Utinam Nobis vires suppeterent quibus possemus hoc onus suscipere. At quum votis Nostris obsi-

Plures in hac messe operarii requiruntur,

itemque pares opes,

angustiis presso supremo Pastore,

stant graves, in quibus versamur, rerum angustiae, te, Venerabilis Frater, aliosque sacrorum Antistites et catholicos omnes paterna voce compellamus, et Vestrae eorumque caritati commendamus opus tam sanctum et salutare. Omnes enim participes eius optamus fieri, exigua licet collata stipe, ut dispartitum in plures onus levius cuique toleratu sit, atque ut in omnes effundatur gratia Christi, de cuius regni propugnatione agitur, eaque cunctis pacem, veniam peccatorum, et lectissima quaeque munera impertiat.

20 NOVEMB. 1890.

a fidelibus totius orbis expectanda.

Propterea constituimus, ut quotannis, qua die in quibusque locis Epiphaniae Domini celebrantur mysteria, in subsidium memorati operis pecunia stipis instar corrogetur. Hanc autem solemnem diem prae ceteris elegimus quia, uti probe intelligis, Venerabilis Frater, ea die Filius Dei primitus sese gentibus revelavit dum Magis videndum se praebuit, qui ideo a S. Leone Magno decessore Nostro scite dicti sunt *vocationis nostrae fideique primitiae.* Itaque bona spe nitimur fore, ut Christus Dominus permotus caritate et precibus filiorum, qui veritatis lucem acceperunt, revelatione divinitatis suae etiam miserrimam illam humani generis partem illustret, eamque a superstitionis coeno et aerumnosa conditione, in qua tamdiu abiecta et neglecta iacet, eripiat.

Colligatur quotannis, die Epiphaniæ Domini, pecunia ad hunc finem,

Placet autem Nobis, ut pecunia, praedicta die collecta in ecclesiis et sacellis subiectis iurisdictioni tuae, Romam mittatur ad sacrum Consilium christiano nomini propagando. Huius porro munus erit partiendi eam pecuniam inter missiones quae *ad delendam potissimum servitutem* in Africae regionibus extant aut instituentur: cuius partitionis hic modus erit, ut pecunia profecta ex nationibus, quae suas habent catholicas missiones ad vindicandos in libertatem servos, ut memoravimus, istis missionibus sustentandis iuvandisque addicatur. Reliquam vero stipem idem sacrum Consilium, cui earumdem missionum necessitates compertae sunt, inter egentiores prudenti iudicio partietur.

Romam mittenda, atque inter missiones Africanas dispertienda.

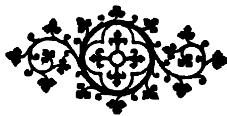
Equidem non ambigimus, quin vota Nostra pro infelicibus Afris concepta, benigne excipiat dives in misericordia Deus, ac tu, Venerabilis Frater, ultro collaturus sis studium

Pontifex sperat hac abundanti stipe nullo modo institutum Lugdunense a propagatione fidei *frustratum iri.*

operamque tuam, ut ea expleantur cumulate.—Confidimus insuper, per hoc temporarium ac peculiare subsidium, quod fideles conferent ad inhumani commercii labem abolendam et sustentandos Evangelii nuncios in locis ubi illud viget, nihil imminutum iri de liberalitate qua catholicas missiones adiuvare solent collata stipe in institutum quod Lugduni conditum *a propagatione fidei* nomen accepit. Salutare hoc opus, quod fidelium studiis pridem commendavimus, hac nunc opportunitate oblata novo ornamus laudis testimonio, optantes ut late porrigat beneficentiam suam et laeta floreat prosperitate. Interim tibi, Venerabilis Frater, clero et fidelibus pastorali vigilantiae tuae commissis, Apostolicam benedictionem peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 20 Novembris 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

LITTERAE

ad cardinalem Bausa, Archiepiscopum Florentinum

DE CULTU SACRAE FAMILIAE.

20 NOVEMB. 1890.

Pontifex grate excepit vota purpurati Præsulis cultum Sacræ Familiæ respicientia.

NOVUM argumentum perspecti tui erga hanc Apostolicam Sedem studii et obsequii prodiderunt litterae Augusto mense exeunte ad Nos datae, quibus vota Nobis significasti plurium fidelium, ut veneratio quae Christo Domino ac Matri Virgini et S. Iosepho, domesticae eius societatis consortibus, sub Sacrae Familiae titulo exhibetur, ad ampliorem in Ecclesia cultus dignitatem provehatur, atque de hac re, uti fieri debet in caussis gravibus fidem ac disciplinam spectantibus, sententiam et iudicium huius Apostolicae Sedis postulasti. Tuae observantiae et prudentiae officium Nos plurimi aestimantes, confestim postulationis tuae rationem habendam censuimus, ac rem propositam Consilio Nostro sacris ritibus praeposito cognoscendam mandavimus, ut deinde ad Nos consulta et exquisita referret. — Re itaque diligenter expensa, tibi nunc significamus, ob peculiares iustasque caussas Nos decrevisse, ut pietatis cultus erga Sacram Familiam, nullis aliis inductis eius exercendi novis formis, in eo statu servetur, in quo auctoritate huius Apostolicae Sedis probatus fuit, atque ut potissimum christianae domus Sacram Familiam ad venerationem et exemplum propositam habeant, iuxta instituta piae illius consociationis, quam decessor Noster fel. rec. Pius IX suis litteris die 5 Ianuarii anno 1870 datis probavit et commendavit, atque in spem certam maximorum fructuum latius in dies propagari exoptavit. Quam spem salutarium bonorum et Nos ultro in eiusdem societatis spiritu ponimus: confidimus enim fideles omnes probe intelligentes, in cultu, quem Sacrae Familiae exhibent, sese mysterium vitae absconditae venerari, quam Christus cum Virgine Matre et S. Iosepho egit, inde magnos stimulos habituros ad fidei fervorem augendum et

Servandam declarat formam huic cultui a Pio IX adscriptam.

Commendat egregie pietati fidelium hunc cultum tot rationibus præcellentem.

virtutes imitandas, quae in divino Magistro ac Deipara, eiusque Sponso sanctissimo fulserunt. Hae autem virtutes, ut non semel monuimus, dum aeternae vitae mercedem pariunt, ad prosperitatem etiam domesticae et civilis societatis tam misere hoc tempore laborantis spectant; cum ex familiis sancte constitutis, civitatis etiam commune bonum, cuius familia fundamentum est, necessario consequatur. — Maius vero fiducia Nostra incrementum capit dum cogitamus, Sacrae Familiae cultores ex instituto societatis quam diximus, a Christo Domino gratiam per merita Matris Virginis et S. Iosephi sedulo efflagitantes, propitiam indubie opem experturos, ut vitam sancte componant, atque uti in domibus suis concordiam, caritatem, in adversis tolerantiam morumque honestatem laetentur efflorescere. — Vota igitur ad Deum effundimus, ut germanus memoratae societatis spiritus in dies latius inter fideles emanet ac vigeat, atque in hanc rem operam suam collaturos tum sacrorum Antistites, tum omnes Ecclesiae administros non dubitamus. In mandatis autem dedimus Consilio Nostro sacris ritibus praeposito, ut orandi formulam ad te mittat, quam confici et edi curavimus in usum fidelium, ad domos suas Sacrae Familiae consecrandas, tum etiam quotidianae precationis exemplar a fidelibus in Sacrae Familiae veneratione persolvendae. — Tuo demum in Nos obsequio, dilecte fili Noster, parem dilectionis affectum libenter profitemur, et in auspicium caelestium munerum, Apostolicam benedictionem tibi, et clero ac fidelibus, quibus praesides, peramanter in Domino impertimus.

Vota facit ut extendatur magis, formulamque orandi se confici curasse testatur.

Datum Romae apud S. Petrum die 20 Novembris 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Episcopum S. Flori

DE AGENDI RATIONE CATHOLICORUM IN REPUBLICA GALLICA.

28 NOVEMB. 1890.

De funesto dissidio in Galliis orto

REDDITAE mihi sunt litterae ab Amplitudine Tua die 19 Novembris datae,quibus erat iniecta mentio dissidii sententiarum quod nuper excitum est in Galliis super re gravissima ; quod dissidium eo magis abbesse oporteret, quo magis necessaria est inter catholicos omnes summa voluntatum coniunctio.

quid sentiat Ecclesia ex actis ejusdem patet.

Quae mens ac sententia sit Apostolicae Sedis ea super re, facile dignoscere potes ex doctrina explicata in actis quae ab eadem prodiere. — Patet ex illis catholicam Ecclesiam, cuius divina missio tempora et loca omnia complectitur, nihil in sua constitutione et doctrinis habere quod ab aliqua abhorreat reipublicae forma, quum singulae optimum civitatis statum parare ac tueri possint, si iuste ac prudenter adhibeantur. Scilicet Ecclesia assurgens supra mutabiles imperii formas ac contentiones et studia partium, spectat imprimis religionis incrementa et animarum salutem ; quod bonum supremum est, cui curando ac provehendo studium operamque omnem sedulo debet conferre.

Non abhorret ab aliqua forma reipublica, religionis animarumque sollicita.

Nil definiens de juribus, cum existentibus potestatibus tractat.

Haec cogitans et animo intendens Apostolica Sedes, traditionem sequens aetatum omnium, non modo civiles potestates observat (sive unius, sive plurium imperio regatur respublica), sed etiam cum iis agit missis exceptisque nunciis et legatis, et consilia confert ad transigenda negotia et definiendas quaestiones, quae mutuas rationes Ecclesiae et reipublicae attingunt. — Perfunctio huius muneris, cuius amplitudo humanas res supereminet, nullum infert praeiudicium iuribus quae forte ad aliquos spectare possunt, velut sapienter declaravit sanctae memoriae Pontifex Gregorius XVI, decessorum suorum vestigia sequens, in litteris Apostolici die 7 Augusti datis anno 1831, quarum initium « *Sollicitudo* ».

Itaque eodem studio curandi religionis bonum, quo ducitur Sancta Sedes in negotiis agendis colendisque mutuis officiis cum rectoribus civitatum, ducantur etiam fideles oportet in actibus non modo privatae vitae sed etiam publicae. — Quapropter, ubi id postulent religionis rationes, nec ulla iusta ac peculiaris caussa impediat, par est ut fideles ad rem publicam capessendam accedant ut eorum industria et auctoritate institutiones ac leges ad iustitiae normam exigantur, ac religionis spiritus et benefica vis in universam rei publicae compagem influat.

Hanc agendi rationem fideles sequantur, boni religionis caussa,

imprimis catholici Galli.

Iamvero quod ad catholicos attinet qui in Galliis sunt, dubitandum non est quin opportunum ac salutare opus gesturi sint, si, perpensa conditione in qua iampridem eorum patria versatur, eam velint inire viam quae illos ad nobilem, quem dixi, finem expeditius et efficacius perducat.

Ducibus Episcopis, conveniant in tuenda jura religionis.

Ad hunc opus efficiendum, multum conferre potest sapiens et concors Episcoporum actio, multum fidelium ipsorum prudentia, plurimum denique vis ipsa progredientis aetatis. Interim vero, cum necessitas tuendi religionem et principia, quibus socialis ordo continetur, curas in praesens in se convertat virorum omnium, quibus humanae societatis salus cordi est, expedit summopere ut Gallici fideles in unum consentiant et hanc sibi provinciam suscipiant, in qua actuosas vires ac zelum magnanimum exerceant.

Plura mala sequerentur ex alia agendi ratione.

Qui vellent Ecclesiam viresque catholicas in aciem angustiorem deducere iisque uti ad concertationes studiis partium excitas, hi averterent animum a cogitatione bonorum maximorum ad quae vires illas converti oportet; frustra illas absumerent nullum salutis vel gloriae fructum edituras; gravem denique inferrent illustri Gallorum nationi perniciem, sinentes in ea imminui ea summa recti verique principia, ea opera egregia et catholicas traditiones, quae quasi communis gentis thesaurus validas illi semper praebuere vires et praeclara laudis ornamenta.

Ceterum mihi certa spes inest fore ut Galliarum catholici quorum compertum est eximium religionis studium et sin-

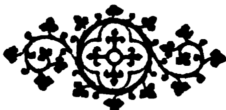
gularis caritas in patriam, probe percipiant quae sint officia sibi ab hac temporum necessitate imposita, et dicto audientes pastoribus suis opus aggrediantur summa animorum consensione et coniunctione virium, quae sola potest tuto ad optatum finem perducere. *28 NOVEMB. 1890.*

Hac fiducia fretus, sensus tibi profiteri gaudeo peculiaris existimationis, qua sum ex animo

Amplitudinis Tuae

Romae ex aedibus Vaticanis die 28 Novembris 1890.

Addictissimus
M. Card. RAMPOLLA.

LITTERAE APOSTOLICAE

QUIBUS SEMINARIUM CLERICORUM E DIOECESIBUS ITALIAE SUPERIORIS IN URBE CANONICE CONSTITUITUR.

15 DECEMB. 1890.

Pontifex testatur se clero informando, institutis ei in urbe excitatis, præcipuas semper curas impendisse.

IN supremo quo fungimur ministerio nihil rei christianae opportunius, nihil Nobis expetendum magis censemus, quam ut iuvenes ex omni regione in sortem Domini vocati, non sancta solum vitae disciplina, sed sincera etiam solidaque scientia instituantur, ut pro sui muneris ratione ubique *lux mundi*, *sal terrae* esse possint, bonumque illud fermentum, cuius virtus inter fideles ad rectam sentiendi vivendique rationem diffundatur. Cum enim Ecclesia sit regnum a Christo Domino fundatum in salutem omni credenti, sit *columna et firmamentum veritatis*, oportet ut valida in ministris suis instrumenta habeat, quibus commode possit salutaria sua munera explere, et in fundamento veritatis ac iustitiae in quo ipsa constituta est, vicissim filios suos, omnesque accedentes ad se, per ministerium sacrorum virorum, stabili ratione ubique constituere. — Quamobrem nunquam Nos curas Nostras in hoc opus conferre praetermisimus, ut nempe domicilia ecclesiasticae disciplinae solidaeque doctrinae clericis non urbanis solum, sed etiam exterarum dioecesium in hac alma urbe paterent, in qua Principis Apostolorum Cathedra posita est, purique fontes ad doctrinas hauriendas Nobis vigilantibus cuique parati sunt; Nostrique muneris omni tempore esse duximus, iis domiciliis non modo liberalitate, sed auctoritate etiam praesto esse, ubi maturum tempus visum est, ut eis legitimo esse iure, ad canonicam formam tribueremus.

Collegium a S. Carolo conditum,

Insubriæ alumnis fæcundum,

Ex huiusmodi autem institutis studia Nostra hoc tempore merito postulat illud, quod olim collegii nomine ad S. Caroli in urbe excitatum, iuvenes clericos dioecesium Galliae Transpadanae seu Longobardicae quam vocant regionis, sacris disciplinis erudiendos excepit. Hoc collegium

iam inde ab anno 1854 initium in urbe habuit, felicemque alumnorum proventum extulit quibus Insubria merito laetata est, sed rerum publicarum conversiones quae anno 1870 in urbe evenere, effecerunt ut contubernio alumnorum soluto, una simul collegium ipsum esse desierit. Id Nos aegre admodum et moleste ferentes,ab exordiis pontificatus Nostri, cum Odoardo Borromeo illustris memoriae, S. R. E. Cardinali collegii patrono, impense egimus, ut alumnorum contubernio restituendo operam navaret. Nobisque placere demonstravimus, si ea sedes non excipiendis solum ex Insubria clericis, sed etiam ex dioecesibus Italiae superioris, nec non e dioecesibus Mutinensis, Parmensis et Placentinae regionis universe pateret. Amplissimo quem diximus viro curante et divina adspirante benignitate, factum est, ut die 30 Octobris anno 1878 quo in loco collegium fuerat, in eo sub auspiciis sanctorum caelitum *Ambrosii et Caroli* Mediolanensium Antistitum, sacri seminarii initia dedicata fuerint, ex clericis adlectis dioecesium Italiae superae, qui opportunitate oblata fruituri in urbem mature convenerant.

15 DECEMB. 1890.

urbe capta solutum,

jam Italiæ superioris clericis patens fausto die instauratum,

Cum haec initia prospere cessissent, novi instituti rationibus et prosperitati Nos consulere cupientes,leges ei regendo descriptas et ad Nos allatas, auctoritate Nostra probavimus, spectatissimos viros disciplinae seminarii et rei familiaris administrationi curandae praeposuimus, laetumque solatium percepimus compertum habentes, alumnorum in virtute et doctrina progressus expectationi Nostrae respondere.

legibus ac magistris optimis, se curante instructum,

Nunc vero dilectus filius Noster Lucidus Maria S. R. E. Cardinalis Parocchi, Noster in urbe Vicarius et seminarii eiusdem Patronus, nec non Venerabiles Fratres Archiepiscopus Tit. Nicomediensis et Archiepiscopus Tit. Melitenensis seminarii disciplinae et bonorum eius administrationi praepositi, precibus ad Nos delatis postularunt, ut clericalis instituti, quod iam annorum undecim experientia commendat, stabilitati et incrementis prospiceremus, eique iusti et legitimi seminarii ius, ad canonicas leges, auctoritate Nostra tribuere vellemus.

Pontifex, postulantibus ejusdem seminarii patrono ac præposito,

Nos itaque firma spe adducti, faustis inceptis Deum

sub auspiciis SS. Ambrosii et Caroli suprema auctoritate constituit.

incrementa daturum, precibus ad Nos allatis annuendum censemus, atque his litteris ad maiorem Dei gloriam, ad incrementum catholicae religionis, seminarium, quod ad S. Caroli in urbe sedem habet, excolendis dioecesium Italiae superioris, et Mutinensis, Parmensis ac Placentinae regionis clericis, sub auspiciis sanctorum caelitum *Ambrosii et Caroli*, ac sub Nostra et successorum Nostrorum auctoritate, erigimus et constituimus, atque eodem iure esse volumus, quo quae optimo et legitimo iure clericorum seminaria in urbe sunt.

Quaedam de studiorum ratione diffinit.

Cum porro maxime interesse ad plenum perfectumque mentis ingeniique cultum putemus, ut qui in seminarium cooptantur, rite ponant fundamenta doctrinae, quibus positis solidum deinde scientiae aedificium in suam et aliorum hominum utilitatem attollant, statuimus, ut ii emenso litterarum cursu, studiorum in seminario initium a philosophicis disciplinis ducant, ac exinde rite instructi et comparati ad aliarum disciplinarum regiones progrediantur.

Quod si interdum contigerit, ut iuvenes clerici philosophicarum disciplinarum cursu iam perfuncti, in seminarium recipi cupiant, et iustas ob caussas a communi praescripto solvi postulent, seminarii moderatoris munus erit, de iis ad Nos et successores Nostros referre, ut quod opportunum visum fuerit decernatur.

Vota facit ut alumni expectationi suae respondeant.

Paternae autem Nostrae benevolentiae curas, quas seminario rite constituendo contulimus, acres stimulos admoturas confidimus seminarii alumnis, ut virtutis et doctrinae laude in dies magis augeantur; quam ad laudem eos etiam impellere debet ea cogitatio, quod ad ministerium obeundum praesertim in ea regione vocantur, ubi sacerdotalis virtutis vestigia, olim a sanctis caelitibus *Ambrosio et Carolo* impressa non leviter, sed fixa ad sempiternum rei christianae bene gerendae exemplar fuere, et in qua fertilis campus idemque amplissimus ad benemerendum de Ecclesia patet.

Antistites instituto libenter utantur.

Nec porro dubitamus, quin dioecesium Antistites, quarum alumnis haec ecclesiasticae disciplinae sedes in urbe constituta est, libenter auctores sint praestantibus e sacra

militia iuvenibus, ut oblata opportunitate impigre utantur: simulque spe ducimur, piorum virorum liberalitatem non defuturam ad novi seminarii praesidium, fulgente praesertim maiorum exemplo, qui olim ad collegii erectionem et tutelam, illustria suae beneficentiae monumenta reliquerunt.

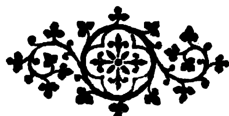
15 DECEMB. 1890.

fideles illud pecunia iuvent.

Omnia demum quae hisce litteris Nostris statuimus et declaravimus rata ac firma uti sunt, ita in posterum esse volumus ac iubemus, irritum et inane futurum decernentes, si quid super his a quoquam contigerit attentari, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 15 Decembris 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE PROBANDIS STATUTIS SEMINARII IN OPPIDO COMILLAS, DIOECESIS SANTANDERIENSIS ERECTI.

16 DECEMB. 1890.

Laudatur Antonii Lopez et filii Claudii Lopez marchionis de Comillas pium condendi seminarii consilium.

SEMPITERNAM dominici gregis salutem et spiritualia ac temporalia eius commoda, ex demandato divinitus Nobis licet immerentibus Apostolicae servitutis officio diu noctuque intendentes, omnia, quae in Domino ad id facere noverimus, libenti animo probamus, et suprema qua in universa Dei Ecclesia pollemus auctoritate confirmamus, electosque viros, qui pietate et christiana caritate acti, opibus suis salutaria, utilia ac frugifera christifidelibus opera instituerint, publice et palam omni laude dignos, ac bene de re catholica meritos testari gratum Nobis est et iucundum. De acerrimo bello, deque pravis impiorum hominum sacrilega inter se societate devinctorum in Deum et in Ecclesiam molitionibus, deplorans pientissimus vir Antonius Lopez et Lopez marchio de Comillas, et existimans sacerdotii ministerium in profligandos errores, in evertendas inimici hominis machinationes et fraudes, in civilis societatis informandos mores et in prosperitatem Ecclesiae praecipue ac potissimum conferre, ut quamplures etiam institui possent sacerdotes, qui sanis doctrinis, pollenti robustoque pabulo enutriti, viribus validi, egregiisque armis instructi religionis caussam fortiter ac sapienter agerent, suisque Antistitibus vel maximo essent auxilio et praesidio, optimum iniit consilium aedificandi in natali gentis suae oppido, quod in Santanderiensi dioecesi positum vulgari nomine « Comillas » appellatur, amplum seminarium iis adolescentibus ecclesiasticam militiam praeoptantibus, omnium et singularum dioecesium Hispaniensium et dioecesium Americae olim Hispanae excipiendis, alendis et ad humaniores litteras severioresque disciplinas erudiendis, qui impares sint ferendis expensis in propriis

seminariis. Morte intercepto Antonio, quem hoc pietatis et religionis conspicuum opus posteritati commendabit, ab eius filio Claudio marchione de Comillas, clarissimi parentis sui vestigiis inhaerente singularique studio et pietatis ardore patris sui voluntati obtemperante, eximium hoc ab ipso patre suo excogitatum et incoeptum opus omni ex parte adeo perfectum absolutumque est, divitique censu donatum, ut iam spectabile christianae artis monumentum extet ad religionis decus et utilitatem. Quo vero uberes lectosque ex hoc seminario fructus in aevum prodeant, ab eodem dilecto filio Claudio petitur, ut studia in hoc seminario rite absoluta iisdem perfruantur iuribus ac privilegiis ac si essent in aliis seminariis Hispanicis expleta, utque eiusdem seminarii sacellum die festo sancti Antonii Patavini visitantibus plenariam peccatorum suorum indulgentiam concedere velimus. Praeterea supplicatur ut praedictum pium institutum Nostro ac successorum Nostrorum romanorum Pontificum patrocinio protegatur, atque ad patrocinium hoc efficacius exercendum et ad firmiorem operis saluberrimi tuitionem obtinendam nedum aedium seminarii sed et bonorum omnium pleno iure Nobis Nostrisque successoribus romanis Pontificibus dominium perpetuo traditur. Petitur insuper ut ipsius seminarii leges et capita, suffragio Venerabilium Fratrum Archiepiscopi Burgensis et Episcopi Santanderiensis condita a Nobis probentur, atque, uti in hisce litteris continentur, auctoritate Nostra roborentur et firmentur, prout sequuntur. — I. Marchio de Comillas excellentissimi domini Antonii Lopez et Lopez pientissimi parentis votis obsecundans eiusdemque nomine agens, in oppido « Comillas » ac in aedibus a se propriis sumptibus extructis seminarium condit, in quo Hispani adolescentes et ex America Hispana oriundi alantur atque informentur, uti in posterum vineae Domini excolendae, suis cuiusque moderantibus Episcopis, dent operam. Quia vero bonum quod intenditur, non solum est peculiare unius dioecesis, sed maxime universale totius Hispaniae, ideo ex omnibus et singulis Hispanis dioecesibus iidem numero alumni admittentur. Plures vero ex peculiari aliqua

16 DECEMB. 1890.

Exponuntur postulationes fundatorum,

ac statuta seminarii.

1. De patria recipiendorum alumnorum;

dioecesi tunc solum admittere licebit, quum aliarum dioecesium alumni non sint, qui admitti petant, qua in hypothesi Santanderiensis dioecesis candidati ceteris anteferentur. —

2. de gratis alendis, deque sumptibus propriis admittendis alumnis;

2. Ut piissimi parentis memoria singulari honore commendetur, exoptat fundator, seminarium sancti Antonii Patavini titulo cognominari: quin vero omni ex parte exclusos velit convictores, qui propriis sumptibus alantur, illud maxime sibi obtinendum perficiendumque praestituit, ut hoc novum seminarium Tridentinis seminariis opem ferat, sacerdotii candidatos gratis educando, qui inopiae caussa sumptus suppeditare nequeunt ad studia conficienda necessarios, quamvis alioquin ad sacerdotium se divinitus evocari sentiant. Unde iuvenes qui propriis sumptibus alantur, tum solum admittentur, quum experimento constet numerum alumnorum gratis alendorum insufficientem, nec respondere magistrorum tanto operi addictorum numero, neque amplitudini aedium in hunc finem extructarum. Quare Patrono de hac re prius praemonito ianua huic alumnorum generi tunc quidem pandetur. —

3. de præsidio seminarii Romano Pontifici ejusque Nuntio oblato;

3. Singulari indulgens amori, quo Pontificem romanum summum, in terris IESU CHRISTI Vicarium, conditor prosequitur, illud erigit ac constituit sub Pontificis maximi praesidio ac excellentissimi Nuntii eius in Hispania vices gerentis, qui perpetuo patroni officio fungatur: quod etiam magis consentaneum videtur, quum universali fini, quem seminarium praesefert, tum maxime alumnorum varietati, qui ex Hispania Hispanaeque Americae dioecesibus accurrent. —

4. de magisterio Soc. Jesu commisso, deque ædibus.

4. Vult conditor et exoptat ut regimen, disciplina et tota seminarii administratio penes Societatis IESU Patres constituatur; quod ut obtineat, proprietatem aedificii ad oppidum « Comillas » suis sumptibus extructi romano Pontifici Christi in terris Vicario, libenter tradit. Unde proprietas dominiumque reale penes Sanctam Sedem, ususfructus vero penes Societatem IESU perpetuo erit. Hoc vero aedificium ad alium finem destinari non poterit, praeter eum, quem primo capite expressimus. At vero si forte seminarium, alumnorum deficiente numero, rite progredi vel propter inopiam eosdem sustentare nequeat, tunc societati licebit aedificium ad alium finem

sive litterarium, sive religiosum instituti sui proprium destinare, re prius cum summo Pontifice communicata et oblatis patrono pecuniis quae supersint. Praeterea si forsan, vi illata maiori, seminario praefecti commissum sibi munus obire non valeant et alumni dimittendi sint, existens pecuniae summa, cumulatis redditibus aucta, alendis gratis pluribus alumnis impendetur, cum in posterum, redintegrata in Hispania Societate IESU, denuo seminarium constitui rite poterit. — 5. Societas pariter tot magistros suppeditare pollicetur, quot ad alumnos instituendos requirantur; easque tradet disciplinas, quibus opus est, ut in Tridentinis seminariis academici tituli obtineri possint. Eadem de caussa alios sacerdotes iuventutis recte instituendae studiosos adsciscere poterit, dummodo opportunum id duxerit, quos decenti stipendio seminarium donabit; ipsa vero societas pro laboribus mercedem nullam exiget, praeter alimenta honestasque vestes iis tribuenda, qui sese alumnis quoquo modo impendant: quae omnia et sumptus ad itinera eadem caussa suscipienda ex seminarii aerario depromentur. — 6. Si romanus Pontifex seminarii dominio et possessione deturbetur, sive per legem, sive per tribunalium sententiam, sive quacumque alia ratione, tum aedium proprietas cum fundis et reliquis subsidiis a fundatore donatis revertatur ad eumdem fundatorem, vel ad legitimum eiusdem haeredem, qui titulo marchionis de Comillas decoretur: si vero huiusmodi titulus subsistere desierit, revertatur proprietas ad illum haeredem, qui praedictum titulum, si existeret, iure gessisset, quando Sancta Sedes illa proprietate expoliata fuit. Quod si evenerit, ille qui per hanc reversionis clausulam ad possessionem vocabitur et eius haeredes bona sic recuperata ad eum usum sive temporalem, sive perpetuum destinabunt, quem summi Pontificis consilium designabit. — 7. Marchio de Comillas eiusdemque tituli haeredes et illorum defectu parochus oppidi Comillas iure gaudebunt quatuor iuvenes praesentandi, qui, si requisitis dotibus ornati reperiantur, ad gratuitam in seminario educationem admittentur. Ex his iuvenibus duo ad fundatoris cognationem pertinebunt, duo vero in eodem oppido Comillas nati

16 DECEMB. 1890.

5. De magistris,

6. de casu violati pontificii iuris,

7. de iure conditorum vel parochi oppidi,

8. de studiorum ratione, sint oportet. — 8. Quamvis nullae disciplinae repudiabuntur, quae ad pleniorem et ornatiorem ecclesiasticae iuventutis institutionem pertinent, illae data opera potissimum tradentur, quas postulat humaniorum litterarum, philosophiae et theologiae cognitio. Ius quoque canonicum explicabitur, dummodo alumnorum copia satis ampla non desit. Ad doctrinam autem quod attinet sive philosophicam, sive theologicam, magistri vestigia prement, quibus insistendum docent documenta, quae ex Apostolica Sede extremis hisce temporibus emanarunt: ordo denique scholarumque distributio ea futura sunt, quibus Academia Gregoriana hodie regitur. — 9. Instituta legesque quibus alumni dirigendi sunt ut his moribus instituantur, quos sacerdotii ministeria requirunt, erunt illa quibus Germanicum collegium summorum Pontificum praesidio tectum tot tamque egregios protulit sacerdotes. — 10. Conditiones ad alumnos cooptandos requisitae, animi corporisque facultates, quibus exornari debent, experimenta quibus subiicientur, obligationes quas in suam dioecesim suscipient, officia quae semel admissi a seminario expectare poterunt, sequentibus articulis exponuntur. — 1. Adscribendorum aetas duodecimum saltem annum expleverit necesse est; doctrina quae ad primam institutionem pertinet omnibus sit numeris absoluta; imo, ceteris paribus, illi anteferentur, qui superiorum disciplinarum cognitione ac potissimum linguae latinae peritia commendentur. — 2. Praeterea ut quis hoc seminarium ingrediatur, non modo requiritur necessario ut caelitus evocari significarit, idque moribus integerrimis confirmarit, verum etiam ut se legitimis natalibus honestisque parentibus ortum parochi testimonio demonstret. Huic autem testimonio terna documenta adiicientur: primum quod de baptismo ac confirmatione fidem faciat, alterum quo medicus nullo eum nec parentes contagioso morbo laborare testetur, tertium dioecesani Praelati facultas ut proprium seminarium deserat, siquidem in dioecesano seminario per aliquot annos studiis antea vacaverit. — 3. Simul cum his testimoniis petitio seminarium ineundi scripto dabitur moderatori; qua perspecta atque his investigatis quae

9. de institutis legibusque,

10. de requisitis a cooptandis alumnis:

1° quoad aetatem,

2° quoad mores,

3° quoad experimentum praebendum,

oportere videbuntur, certior petitor fiet, quid sibi praestandum uti sui experimentum praebeat apud delectos ad id muneris viros. — 4. Supellectilem, libros, victum et vestes seminarium suppeditabit ex quo die ad educationem gratuitam cooptatus fuerit alumnus; solummodo exigetur ut oppidum Comillas adveniat honesta indutus veste et tantum afferat pecuniae, quantum satis erit ut domum repetat, si id forte expedire iudicabitur; hae vero pecuniae in thesauro deponentur, data prius parentibus cautione. — 5. Seminarium ingressis nunquam, nisi gravissima ex caussa superiorum iudicio aestimanda, per totum educationis tempus exire licebit. Si qui vero ad militiam proficisci cogantur, praefectis integrum prorsus erit alios in eorum locum sufficere, quin egressos rursus admittere ulla ratione teneantur. — 6. Quibus mentis animique dotibus a Deo ditati sint, qua etiam vocatione praediti fuerint ad munus sacerdotale capessendum, alumni totis duobus primis annis probabuntur: quare per hoc tempus facilius dimitti poterunt. Si vero sexdecimum attigerint aetatis annum, menteque firma deliberaverint ad sacerdotalem dignitatem sibi comparandam serio adlaborare ut vocationi divinae talem viam demonstranti respondeant, tunc quidem Deo promittent, scriptoque testimonio promissum firmabunt, se post sacros ordines acceptos per quatuor saltem annos propriae dioecesi inserviendae fore addictos sic ut per hoc temporis spatium nulli ordini religioso nomen dare possint sine peculiari ac expressa dioecesani Praelati facultate in hunc finem concessa. — 7. Studiorum ratio, temporis partitio, ordo ac domestica disciplina singularibus statuentur legibus ad exemplar collegii Germanici, quarum crebra violatio caussa habebitur iusta ut dimittantur, quos dimittendos superiores existimabunt. — 8. Aequae itidem censebuntur dimissionis caussae, si quis ad studia minus idoneus comperiatur, si ad sacerdotium divinitus non vocari videatur, si mores corrupti, vel constans ignavia, vel ribellis in moderatores animus appareant. — 9. Biennio ante absoluta studia, doctrinaeque experimentis prius habitis, alumni ad sacerdotium evehi poterunt, si propriis eorum Episcopis expe-

16 DECEMB. 1890.

4° quoad libros, vestes, victum, etc.,

5° quoad mansionem in Seminario,

6° quoad probationes subeundas,

7° quoad studiorum rationem,

8° quoad dimissionem,

9° quoad ordinationes,

dire videatur ut iis assuescant sacris exercitiis, quibus in posterum vacabunt. Missarum vero stipendia, quas eo tempore celebrabunt, in seminarii aerarium conferentur, ipsius sumptibus impendenda. — 10. Postquam philosophiae finem fecerint alumni, si eorum et seminarii utilitati proficuum duxerit moderator studia intermittere per annum aut amplius, cogi poterunt, ut ibidem inferiores tradant disciplinas, atque ita ad superiores percipiendas aptiores evadant. — 11. Si quis huius operis praestantia ductus ad salutiferum eius finem conferre voluerit, voti compos effici facile poterit, unius aut plurium adolescentium sumptus suppeditando, sive perpetuo, sive ad certum tempus; at solius moderatoris erit de dotibus iudicare quae ut seminario adscribantur requiruntur, tum etiam ut in eo perseverare ac progredi in studiis possint. Quum autem necesse sit ut horum aliquis e seminario discedat, pecuniae ad eius institutionem donatae aliis informandis attribuentur, quos beneficii dignos idem moderator iudicarit. — 12. Omnes denique alumni divinam pietatem exorare curabunt primum quidem pro summo benefactore, scilicet pro D. Antonio Lopez, eiusque liberis; deinde vero pro ceteris quorum ope eorum institutioni subvenitur. Itaque praeter eas preces quas memor suggerat animus, singuli, qui sacerdotes nondum fuerint, semel in hebdomada unam B. V. coronam, semel autem in mense sacram communionem hunc in finem offerent. Sacerdotum autem unus, prout moderator quemque designaverit, sacrum semel in hebdomada faciet. — Quae quum ita sint omnes et singulos quibus hae litterae Nostrae favent a quibusvis excommunicationis et interdicti, aliisque ecclesiasticis censuris, sententiis et poenis quovis modo, vel quavis de caussa latis, si quas forte incurrerint, huius tantum rei gratia absolventes et absolutos fore censentes, et eidem dilecto filio Claudio benevolentiae Nostrae et quaesitae suorum praestantiae meritorum laudis testimonium exhibere volentes eius votis et supplicationibus annuendum censuimus. Itaque seminarii a S. Antonio Patavino nuncupati in dioecesis Santanderiensis oppido « Comillas » erecti statuta, seu leges, decem comprehensa capitibus, quae

10° quoad intermissionem studiorum;

11. de dotibus a benefactoribus conferendis,

12. de tributo orationum conditoribus debito.

Pontifex rite omnibus oratorum postulationibus annuit.

superius in his iisdem litteris inscripta sunt, motu proprio, 16 DECEMB. 1890.
certa scientia et matura deliberatione Nostra in omnibus rata habemus, probamus et suprema auctoritate Nostra firmamus, sancimus et inviolabiliter servari volumus, omniaque eidem seminario iura et facultates quibus cetera in Hispaniis canonice instituta seminaria, ex iure, vel privilegio, aut consuetudine utuntur fruuntur, auctoritate Nostra harum litterarum vi concedimus atque impertimus : supradictum autem seminarium a S. Antonio Patavino in Nostrum et successorum Nostrorum romanorum Pontificum dominium per praesentes litteras accipimus, itemque in tutelam ac patrocinium per Apostolicum in Hispaniis Sanctae Sedis Nuntium exercendum omnino recipimus. Denique memorati seminarii moderatori, praeceptoribus, alumnis, ceterisque eidem instituto addictis, nec non omnibus fedelibus qui die festo Sancti Antonii Patavini vere poenitentes et confessi, ac s. communione refecti sacellum huiusce seminarii a primis vesperis usque ad occasum solis diei huiusmodi singulis annis pie visitaverint et ibi pro christianorum Principum concordia, haeresum extirpatione, peccatorum conversione, ac S. Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino perpetuis futuris temporibus concedimus. Non obstantibus, licet speciali atque individua mentione ac derogatione dignis, in contrarium facientibus quibuscumque. Haec statuimus et concedimus : propterea decernimus has litteras Nostras firmas, ratas, efficaces uti sunt in posterum permansuras, atque irritum et inane esse si quid a quoquam contra eas contigerit attentari.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 16 Decembris 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

M. Card. LEDOCHOWSKI.

DECRETUM

DE NONNULLIS ABUSIBUS QUI IN INSTITUTA RELIGIOSA IRREPSERANT EVELLENDIS.

17 DECEMB. 1890.

Leges nonnunquam a fine deficiunt.

QUEMADMODUM omnium rerum humanarum, quantumvis honestae sanctaeque in se sint, ita et legum sapienter conditarum ea conditio est, ut ab hominibus ad impropria et aliena ex abusu traduci ac pertrahi valeant; ac propterea quandoque fit, ut intentum a legislatoribus finem haud amplius assequantur; imo et aliquando, ut contrarium sortiantur effectum.

Tales fuerunt in aliquibus mulierum ac laicorum congregationibus ea quæ pertinent ad conscientiæ manifestationem,

Idque dolendum vel maxime est obtigisse quoad leges plurium congregationum, societatum aut institutorum sive mulierum, quae vota simplicia aut solemnia nuncupant, sive virorum professione ac regimine penitus laicorum; quandoquidem aliquoties in illorum constitutionibus conscientiae manifestatio permissa fuerat, ut facilius alumni arduam perfectionis viam ab expertis superioribus in dubiis addiscerent; e contra a nonnullis ex his intima conscientiae scrutatio, quae unice sacramento poenitentiae reservata est, inducta fuit. Itidem in constitutionibus ad tramitem ss. canonum praescriptum fuit, ut sacramentalis confessio in huiusmodi communitatibus fieret respectivis confessariis ordinariis et extraordinariis; aliunde superiorum arbitrium eo usque devenit, ut subditis aliquem extraordinarium confessarium denegaverint, etiam in casu quo, ut propriae conscientiae consulerent, eo valde indigebant. Indita denique eis fuit discretionis ac prudentiae norma, ut suos subditos rite recteque quoad peculiares poenitentias ac alia pietatis opera dirigerent; sed et haec per abusionem extensa in id etiam extitit, ut eis ad sacram Synaxim accedere vel pro lubitu permiserint, vel omnino interdum prohibuerint. Hinc factum est, ut huiusmodi dispositiones, quae ad spiritualem alumnorum profectum et ad unitatis

ad confessarios ordinarios et extraordinarios,

ad directionem ipsis competentem.

pacem et concordiam in communitatibus servandam fovendamque salutariter ac sapienter constitutae iam fuerant, haud raro in animarum discrimen, in conscientiarum anxietatem, ac insuper in externae pacis turbationem versae fuerint, ceu subditorum recursus et querimoniae passim ad S. Sedem interiectae evidentissime comprobant. *17 DECEMB. 1890.*

Quare SSmus D. N. Leo divina providentia Papa XIII, pro ea qua praestat erga lectissimam hanc sui gregis portionem peculiari sollicitudine, in audientia habita a me Cardinali Praefecto S. Congregationis Episcoporum et Regularium negotiis et consultationibus praepositae die decimaquarta Decembris 1890 omnibus sedulo diligenterque perpensis, haec quae sequuntur voluit, constituit atque decrevit. *Quare SS. D. N. Leo XIII decrevit:*

I. Sanctitas Sua irritat, abrogat, et nullius in posterum roboris declarat quascumque dispositiones constitutionum piarum societatum, institutorum mulierum sive votorum simplicium sive solemnium, nec non virorum omnimode laicorum, etsi dictae constitutiones approbationem ab Apostolica Sede retulerint in forma quacumque, etiam quam aiunt specialissimam, in eo scilicet, quod cordis et conscientiae intimam manifestationem quovis modo ac nomine respiciunt. Ita propterea serio iniungit moderatoribus ac moderatricibus huiusmodi institutorum, congregationum ac societatum ut ex propriis constitutionibus, directoriis ac manualibus praefatae dispositiones omnino deleantur penitusque expungantur. Irritat pariter ac delet quoslibet ea de re usus et consuetudines etiam immemorabiles. *1. In his congregationibus a manifestatione intima conscientiæ abstinendum.* *Statuta contraria delenda.*

II. Districte insuper prohibet memoratis superioribus ac superiorissis, cuiuscumque gradus et praeeminentiae sint ne personas sibi subditas inducere pertentent directe aut indirecte, praecepto, consilio, timore, minis, aut blanditiis ad huiusmodi manifestationem conscientiae sibi peragendam; subditisque e converso praecipit, ut superioribus maioribus denuncient superiores minores, qui eos ad id inducere audeant; et si agatur de moderatore vel moderatrice generali, denunciatio huic S. Congregationi ab iis fieri debeat. *2. Hæc manifestatio a superioribus nullo prorsus modo expetatur;* *secus denuncientur superioribus majoribus,* *vel S. Congregationi E. R.*

3. Libere facta permittitur.

III. Hoc autem minime impedit quominus subditi libere ac ultro aperire suum animum superioribus valeant ad effectum ab illorum prudentia in dubiis ac anxietatibus consilium et directionem obtinendi pro virtutum acquisitione ac perfectionis progressu.

4. Confessarii extraordinarii conceduntur petentibus,

IV. Praeterea, firmo remanente quoad confessarios ordinarios et extraordinarios communitatum quod a sacrosancto Concilio Tridentino praescribitur in *Sess. 25 Cap. 10 de Regul.* et a s. m. *Benedicti XIV* statuitur in constitutione quae incipit « *Pastoralis curae* », Sanctitas Sua praesules superioresque admonet, ne extraordinarium denegent subditis confessarium quoties ut propriae conscientiae consulant ad id subditi adigantur, quin iidem superiores ullo modo petitionis rationem inquirant, aut aegre id ferre demonstrent. Ac ne evanida tam provida dispositio fiat, Ordinarios exhortatur, ut in locis propriae dioeceseos, in quibus mulierum communitates existunt, idoneos sacerdotes facultatibus instructos designent, ad quos pro sacramento poenitentiae recurrere eae facile queant.

ab ordinariis designandi.

5. Accessus ad s. Synaxim ad solum confessarium spectat, nullo modo ad superiores, nisi casu gravis scandali post ultimam confessionem commissi.

V. Quod vero attinet ad permissionem vel prohibitionem ad sacram Synaxim accedendi, eadem Sanctitas Sua decernit, huiusmodi permissiones vel prohibitiones dumtaxat ad confessarium ordinarium vel extraordinarium spectare, quin superiores ullam habeant auctoritatem hac in re sese ingerendi, excepto casu quo aliquis ex eorum subditis post ultimam sacramentalem confessionem communitati scandalo fuerit, aut gravem externam culpam patraverit, donec ad poenitentiae sacramentum denuo accesserit.

6. Superiores de frequenti communione a confessario concessa monendi sunt.

VI. Monentur hinc omnes, ut ad sacram Synaxim curent diligenter se praeparare et accedere diebus in propriis regulis statutis ; et quoties ob fervorem et spiritualem alicuius profectum confessarius expedire iudicaverit ut frequentius accedat, id ei ab ipso confessario permitti poterit. Verum qui licentiam a confessario obtinuerit frequentioris ac etiam quotidianae communionis, de hoc certiorem reddere superiorem teneatur ; quod si hic iustas gravesque caussas se habere reputet contra frequentiores huiusmodi

Rationibus huic licentiae obstare visis confessario manifestatis, ejus sententiae pareant.

communiones, eas confessario manifestare teneatur, cuius iudicio acquiescendum omnino erit. *17 DECEMB. 1890.*

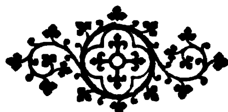
VII. Eadem Sanctitas Sua insuper mandat omnibus et singulis superioribus generalibus, provincialibus et localibus institutorum, de quibus supra, sive virorum sive mulierum, ut studiose accurateque huius decreti dispositiones observent sub poenis contra superiores Apostolicae Sedis mandata violantes ipso facto incurrendis. *7. Decretis rebelles incurrant poenas latas contra superiores Ap. Sed. mandata violantes.*

VIII. Denique mandat, ut praesentis decreti exemplaria in vernaculum sermonem versa inserantur constitutionibus praedictorum piorum institutorum, et saltem semel in anno, stato tempore in unaquaque domo, sive in publica mensa, sive in capitulo ad hoc specialiter convocato, alta et intelligibili voce legantur. *8. Decretum hoc, vernaculo sermo constitutionibus insertum, quotannis legatur.*

Et ita Sanctitas Sua constituit atque decrevit, contrariis quibuscumque etiam speciali et individua mentione dignis minime obstantibus.

Datum Romae ex Secretaria memoratae S. Congregationis Episcoporum et Regularium die 17 Decembris 1890.

I. CARDINALIS VERGA PRAEFECTUS
✠ FR. ALOISIUS EPISCOPUS CALLINICEN.
Secretarius.

EPISTOLA

ad D[m] Lud. Windhorst, Franc. Branntz, Carol. Trimborn, praesides unionis popularis catholicorum Germaniae.

23 DECEMB. 1890.

Pontifex laudat opus ab egregiis viris ad religionis et patriae tutamen susceptum.

DIGNUM pietate et prudentia vestra ac temporum necessitati optime congruens opus a vobis aliisque egregiis viris susceptum esse ex litteris vestris, septimo idus Decembres datis, libenter agnovimus. Scilicet comperto discrimine, quod patriae vestrae et religioni impendet ex pravis doctrinis et ausu complurium qui Ecclesiae et socialis ordinis moliuntur exitium, opportune eorum consiliis pro virili parte decrevistis occurrere. Id vero scienter praestitistis sacrorum Antistitum ductu et auspiciis, constituta societate catholicorum hominum ex omni Germaniae regione, qui voce, scriptis et quavis legitima ratione et ope infensis illis hostibus communis salutis obsistant eorumque conatus irritos faciant. — Quum porro eiusmodi sit consilium a vobis initum, ut nemini probari nequeat cui religio et fides, cui mores et status rei publicae, cui res familiaris et vitae securitas cordi sint, merito auguramur nobile inceptum vestrum favore et suffragiis usurum cordatorum omnium virorum et fructus daturum salutis uberrimos. Neque laboribus studiisque vestris defuturam putamus opem summi Dei qui cum tueatur Ecclesiam suam et sanabiles fecerit nationes orbis terrarum, facere non potest quin eos amplectatur et diligat qui adversus rei christianae et publicae eversores decertant. — Det Ille vobis volens propitius communium hostium tempus et opportunitates antecapere, ut salutari opera vestra prius consanentur vulnera,quae eorum spem alunt et caussam iuvant, quam illi quidpiam possint efficere ex iis quae cogitant ad summam patriae et Ecclesiae perniciem. Haec adprecantes

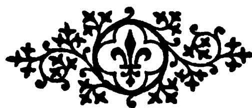
Dei benedictionem ipsis adfuturam pollicetur.

Vota facit pro felici exitu tam salutaris consilii.

ex animo vobis, dilecti filii, et ceteris pio vobiscum foedere consociatis Apostolicam benedictionem paternae caritatis testem peramanter in Domino impertimus. *23 DECEMB. 1890.*

Datum Romae apud S. Petrum di 23 Decembris 1890, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

ALLOCUTIO

ad S. R. E. Cardinales

DE LUCTA INGRAVESCENTE IN ITALIA.

23 DECEMB. 1890.

Pontifex vota votis rependit.

AUGURIO più bello e meglio appropriato ai bisogni non poteva farci il Sacro Collegio di quello espresso or ora da lei, Sig. Cardinale. Accogliendolo col più vivo gradimento, facciamo anche Noi caldi voti al cielo perchè lo secondi propizio e nella più larga misura lo compia.

Utinam natus Salvator mundo et Ecclesiæ pacem conferat!

Certo la gioia che suole apportare al mondo cristiano il ritorno di questi giorni sacri alla nascita del Redentore divino, è da molti anni turbata dalle molteplici e gravi tribolazioni che soffre la Chiesa nel mondo, e più specialmente nelle nazioni più largamente da essa beneficate. — Oh piacesse al cielo che colle pure gioie, che sgorgano da questo mistero di amore e di salute, tornasse ad allietare il mondo quella pace universale di cui esso godeva all'apparire del Salvatore! Piacesse al cielo che, deposti gli odî e i sospetti contro la Chiesa, si cessasse dall'osteggiarla e la si lasciasse libera di far sentire alla terra il conforto della sua sovrumana virtù!

Interim in lucta Pontificem zelus bonorum solatur.

Ma intanto, anche tra l'infuriar della lotta, Iddio benedetto non lascia di sostenere ed avvalorare chi fedelmente combatte per la sua causa. — Ed anche a Noi, nelle amarezze dell'ora presente, è letizia e consolazione grandissima quando vediamo i cattolici, illuminati dalla Nostra parola, scossi da quello che accade tuttodì intorno a loro, mostrarsi pari alla gravità del pericolo, e mettersi risolutamente per la via voluta da Noi.

Ecclesiæ, utpote Italicæ inimicæ, magis in dies adversatur impietas.

E su questo punto sentiamo il bisogno d'insistere di nuovo, specialmente riguardo all'Italia; perchè qui, dove è il centro della fede e della religione divina, è pure il centro delle ostilità e delle offese nemiche; e questa condizione di cose speciali doveri impone ai cattolici italiani. — A quale scopo si miri, quanto cammino siasi fatto, che cosa si debba aspettare di giorno in giorno, lo abbiamo colle stesse parole de-

gli avversarî ampiamente mostrato nella recente Nostra Enciclica. Ogni giorno che passa apporta una novella prova della giustezza delle Nostre previsioni. Tutto ciò che ha carattere ed impronta cattolica è dannato all'ostracismo, fino al punto da venir proclamato *come sacro l'odio contro i cattolici*, i quali perciò sono come posti al bando e considerati come i peggiori nemici d'Italia. — Così nemico d'Italia non è chi in mezzo al popolo dissemina in tanti modi l'irreligione, e con mano sacrilega osa rapirgli gl'immensi beneficî frutto della carità di GESÙ CRISTO e della sua Chiesa ; non chi si fa maestro e propagatore d'immoralità fra le moltitudini ; non chi sbriglia le più perverse passioni ed insegna a scuotere il freno di ogni autorità ; non chi spinge la nazione sopra una via che la conduce infallantemente alla miseria, al decadimento e chi sa a quali catastrofi ; — ma in quella vece nemico d'Italia è chi, non osteggiando in alcun modo neppur nell'ordine politico la sua grandezza, ne vuol salva innanzi tutto l'avita fede e l'unità religiosa, prima sorgente della sua prosperità ; chi ama veder fiorire dovunque la santità del costume ; chi vuole sia messo un argine alla sfrenata licenza che da ogni parte dilaga. Ecco i nemici d'Italia ! — Pare impossibile tanto sconvolgimento d'idee ; ma è un fatto che così da tanti si pensa ; questo è il linguaggio che si sente ripetere tuttodì. Quello che fa più meraviglia si è che agli italiani di senno, non imbevuti di spirito settario, faccia all'intelletto sì denso velo la passione politica da far loro vedere con indifferenza le sorti della nazione poggiate sopra fondamenti del tutto opposti alle sue più belle tradizioni e alla gloriosa sua storia. Quello di cui non possiamo capacitarci si è che tanti, sinceramente desiderosi del benessere e della grandezza della patria loro, non si accorgano che questi beni non solo sono compatibili coll'ossequio alla Chiesa e coll'obbedienza al romano Pontefice, ma che il vivere in pace con esso è anzi la via migliore per conseguirli.

In tanto scompiglio che agita e confonde le menti, è compito dei cattolici rimaner fermi nei loro principî, ed opporre, disciplinati e concordi, all'audacia delle sètte tutta la resi-

23 DECEMB. 1890.

Ubi sint veri Italiae hostes.

Mirum sane quod viri neque sectis addicti, neque ingenio orbati hanc veritatem non cernant.

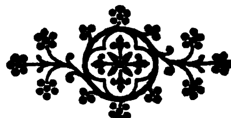
Boni bonis se jungant ad defendendam religionis libertatem.

stenza di cui sono capaci. Non si tratta già d'impugnare i diritti di alcuno : la Chiesa più di ogni altro li rispetta tutti, ed inculca ai suoi figli di rispettarli. Piuttosto chi ha motivo di lamentarsi è appunto la Chiesa, la quale vede da lungo tempo in mille guise violate ed oppresse le più sacre ragioni della religione e della coscienza cristiana. — È quindi legittima difesa il sostenerle ; ed invano si tenta di svisare il carattere di questa lotta col mettere in campo *interessi umani* e *fini politici ;* quasi che non si trattasse d'interessi eminentemente religiosi anche quando si rivendica da Noi la sovranità pontificia, a tutela dell'indipendenza del Capo della Chiesa e della sua libertà. — I cattolici pertanto non si lascino prendere a tali insidie, nè intimidire dalle minacce. Gli uomini di senno e l'avvenire diranno che, propugnando la causa della religione e della Chiesa, i cattolici resero il più segnalato servigio anche alla patria.

Agitur enim de religione, non de quæstione politica.

Sacro Collegio Pontifex benedicit.

Con questi sentimenti facciamo al Sacro Collegio largo ricambio dei migliori auguri, e dal cielo invochiamo su di esso l'abbondanza dei divini favori, dei quali intendiamo sia pegno l'Apostolica benedizione, che dall'intimo del cuore impartiamo a tutti e ai singoli suoi membri, come pure ai Vescovi, ai Prelati e a tutti gli altri qui presenti.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE SACRIS SOLEMNIBUS PROXIMO MENSE IUNIO IN HONOREM SANCTI ALOISII GONZAGAE PERAGENDIS.

OPPORTUNE quidem et auspicato contingit, ut undecimo calendas Iulias hoc anno sacra solemnia in honorem Sancti Aloisii Gonzagae, trium saeculorum a beatissimo exitu eius elapso spatio, sint memori pietate peragenda. Nuntiatum Nobis est, ex faustitate huius eventus mirabili amore pietatisque studio exarsisse animos christianorum adolescentium, quibus optima sane huiusmodi occasio visa est, ut suam in caelestem iuventutis Patronum voluntatem et reverentiam multiplici significatione testarentur. Et id quidem evenire videtur non iis tantum regionibus, quae Sanctum Aloisium terris caeloque genuere, sed late ubicumque Aloisii nomen et sanctitatis fama percrebuit. Nos, iam a tenera aetate Angelicum Iuvenem summo pietatis studio colere assueti, cum haec novimus periucundo laetitiae sensu affecti sumus. Deo autem opitulante, confidimus eiusmodi sollemnia non vacua futura fructu christianis hominibus, nominatim adolescentibus, qui Patrono tutelari suo honores cum habebunt, in cogitationem facile deducentur clarissimarum virtutum, quibus ille quoad vixit ceteris in exemplum enituit. Quas quidem virtutes cum secum cogitent et admirentur, sperandum est fore ut, adiuvante Deo, animum mentemque suam ad eas velint informare studeantque fieri imitatione meliores. Neque certe catholicis iuvenibus proponi potest praestantius ad imitandum exemplum, illisque locupletius virtutibus quarum laude florere iuvenilem aetatem desiderari maxime solet. Ex vita enim et moribus Aloisii possunt adolescentes documenta plurima capere, unde ediscant, qua cura et vigilantia vitae integritas et innocentia sit servanda, qua constantia castigandum corpus ad restinguendos cupiditatum ardores, quo modo despiciendae divitiae contemnendique

I JANUAR. 1891.

Pontifex lætatur sæcularia festa S. Aloysii Gonz. tanta pietate incendere orbis fidelium animos.

Juventutis Patrono ipse devotissimus, optimos ex his festivitatibus fructus sperat colligendos.

Juvenum exemplar diserte celebrat.

honores, qua mente atque animo tum studiis vacandum, tum cetera omnia aetatis suae officia et munera implenda, quodque his praesertim temporibus maximi est momenti, qua fide, quo amore sit Ecclesiae matri et Apostolicae Sedi alhaerendum. Siquidem Angelicus adolescens seu domesticos inter parietes degeret,seu nobilis ephebus in aula Hispanica versaretur, seu animo virtute et doctrina excolendo operam daret in Societatem Iesu,abdicato principatu, adscitus, ubi,quod in votis habuerat,et praeclusum dignitatibus aditum et vitam omnem proximorum saluti sibi unice impendendam esse gestiebat, talem in omni vitae genere sese impertiit, ut facile ceteris omni laude antecelleret,et praeclara relinqueret sanctitatis argumenta. Quapropter, sapienti sane consilio, qui christianae iuventuti instituendae et erudiendae praeficiuntur Sanctum Aloisium proponere solent tamquam nobilissimum ad imitandum exemplar, obsequentes consilio decessoris Nostri Benedicti XIII,qui iuventuti studiis deditae praecipuum Patronum caelestem Aloisium constituit.

Sodalitates ad S. Aloysii festa celebranda institutas laudat.

Quare egregiam sane meritorum laudem sibi comparare videntur illae catholicorum iuvenum Societates, quae non modo in italicis sed etiam in exteris urbibus sunt institutae eo proposito, ut huiusmodi Aloisiana solemnitas singulari cultu celebretur. Nos non latet quantum studii operaeque illae contulerint in apparandis honoribus, qui toto orbe catholico Angelico Iuveni deferentur, et quantam adhibeant curam, ut catholicorum pietate pariter ac numero praestent piae peregrinationes vel ad natale solum Aloisii, vel ad hanc almam urbem, quae castas eius exuvias asservat et colit, suscipiendae.

Puerorum ac puellarum zelum excitat.

Pueris etiam, ut accepimus, puellisque oblata est ratio testandi Aloisio puri amoris et pietatis suae quasi primitias ; pagellae enim late sunt diffusae, augustis iam nobilitatae nominibus, in quibus ipsi se parentesque tamquam famulos et clientes inscribant. Singulari huic in re optima ardori et sanctis eiusmodi propositis et votis cupimus atque optamus ut bonus faustusque,iuvante Deo,exitus obtingat. Interea cum admotae nuper sint ad Nos preces, ut in uberiorem animarum fructum caelestibus Ecclesiae thesauris hanc solemnitatem ditare et decorare velimus,Nos

piis hisce precibus benigne adnuendum censuimus. Quamobrem de Omnipotentis Dei misericordia ac BB. Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis utriusque sexus christifidelibus, qui triduanis quotidie, vel quinquies saltem novendialibus supplicationibus, quae habendae sunt ante Aloisiana sollemnia, diebus a respectivo loci Ordinario designandis, interfuerint, et vel ipso die festo vel uno ex dictis diebus ad cuiusque arbitrium sibi eligendo vere poenitentes et confessi ac S. Communione refecti quamlibet ecclesiam vel publicum Oratorium, ubi festum S. Aloisii celebrabitur, devote visitaverint, ibique pro christianorum principum concordia, haeresum extirpatione, peccatorum conversione, ac S. Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus. Iis vero fidelibus, qui corde saltem contriti pias peregrinationes ad memorata loca confecerint, et parvulis etiam pro eorum captu eorumque parentibus, qui nomina ad promerendum Aloisii patrocinium inscripserint, dummodo triduanis vel novendialibus supplicationibus ut supra dictum est adstiterint, septem annos totidemque quadragenas de iniunctis eis seu alias quomodolibet debitis poenitentiis in forma Ecclesiae consueta relaxamus. Quas omnes et singulas indulgentias, peccatorum remissiones, ac poenitentiarum relaxationes etiam animabus christifidelium, quae Deo in charitate coniunctae ab hac luce migraverint, per modum suffragii applicari posse indulgemus. Praesentibus hoc anno tantum valituris. Volumus autem, ut praesentium litterarum transumptis seu exemplis etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur ipsis praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

1 JANUAR. 1891.

Postulationibus annuens, Pontifex concedit tum peregrinantibus Romam, tum id non valentibus, indulgentias

animabus patientibus in purgatorio profuturas.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 1 Ianuarii 1891, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

EPISTOLA

ad Salvatorem Archiepiscopum Genuensem

DE FESTIS IN HONOREM CHRISTOPHORI COLUMBI.

10 JANUAR. 1891.

Pontifex laudat egregie festa in honorem Christ. Columbi Genuae celebranda modo congruo indoli tanti viri.

COMPERIMUS libenter ex litteris a te datis pridie nonas Ianuarias, studiose te operam dare ut parentur istic in posterum annum saecularia sollemnia, quibus memorabile celebretur iter quo Christophorus Columbus ante annos quadringentos ignotas antea regiones inaversa orbis parte detexit.—Sane hic honor, quem plures etiam alibi certant persolvere immortali viro, imprimis tribuendus illi est in ea civitate unde ortum habuit, cuius praeclarum est ornamentum et decus. Hinc vehementer probavimus consilium a te initum constituendi coetum lectissimorum civium qui eam curam suscipiant, ac perlibenter legimus pastorales litteras, quas ea super re dedisti ad clerum et populum dioecesis cui praesides. Praesertim vero prudentiam ac pietatem tuam in eo dileximus, quod maximae tibi curae sit ut haec celebratio ea ratione rituque fiat qui naturae rei a Columbo gestae, eius ingenio et spiritui quo agebatur conveniat. — Certissimis enim testatum est historiae monumentis, ipsum ideo arduum opus fuisse aggressum ut dissitis iis plagis affulgeret evangelii lumen et ipse aliqua ex parte minister fieret voluntatis Christi qui discipulis suis praecepit: « Euntes in mundum universum, praedicate evangelium omni creaturae. » Quare iniuriam egregii viri memoriae et nomini inferret quisquis nihil nisi profanum in eius inceptis agnosceret,eumque iisdem ornaret honoribus qui haberi solent iis quos nulla tetigit cura catholicae fidei, quique sola ingenii et constantiae laude floruerunt. — Enimvero quum Nobis perspecta sit religio et mentis sagacitas qua Ligures tui et ceteri Itali praestant, non dubitamus quin passim intelligant tanti viri memoriae et honori optime per te fuisse prospectum, adeoque studiis suis ultro faveant ferantque suppetias piorum virorum coe-

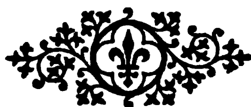
Incepta Columbi evangelico spiritu ducta.

Catholicas fore columbinas sollemnitates haud dubitat.

tui a te constituto. Confidimus porro per hanc solemnitatem et proposita Columbi exempla quamplurium animos incensum iri ut pro virili quisque parte contendat amplificare Christi regnum in terris. Interim praedicto coetui propitiam superni Numinis adprecamur opem, eique non secus ac tibi, Venerabilis Frater, ac reliquo clero et populo tuae vigilantiae concredito Apostolicam benedictionem peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 10 Ianuarii 1891, Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Cardinalem Parocchi, Urbis Vicarium, et ad Curatores Saecularium Solemnium S. Gregorii Magni.

10 FEBRUAR. 1891.

Pontifex testatur gratissimas sibi fore solemnitates saeculares Gregorii Magni ad Cathedram Petri erectionem recolentes.

PRAECLARUM studium quo incensi estis, uti ex vestris litteris agnovimus, ad memoriam celebrandam S. Gregorii Primi, huius Romanae Ecclesiae Antistitis,saeculo tertiodecimo exeunte a natali summi sacerdotii eius,Nostrae in eum venerationi Nostrisque votis apprime respondet. Non potest enim non esse Nobis gratissimum singulares honores haberi clarissimo illi Ecclesiae lumini, et huius Romanae Sedis ornamento, cuius praestantibus meritis aeternum laudis testimonium tribuit, Magni cognomine indito, grata benevolentia aequalium, confirmavitque concors admiratio posteritatis. Datus quippe ille catholico orbi divinitus visus est, ut divinae benignitatis consiliis et suscipiendis et perficiendis maximis rebus ad Ecclesiae et humanae societatis opem difficillimis temporibus, fidus administer adlaboraret. Ipso enim operam navante, revocatae ab erroribus gentes, dissita regna ad Christi fidem traducta, caelestis doctrinae rivis irrigata saecula ; flagrantissimi eius pro re christiana studii uberrimos cepere fructus orientis Ecclesiae, cepit Hispania et Gallia, cepit Africa magnis asperitatibus et incommodis obnoxia ; et dum Romani Imperii mole disiecta, vis barbarica in hac Italia dominabatur, ipse in magna rerum perturbatione magnisque temporum aerumnis animi excelsi et invicti magnitudine christianae humanitatis adsertor et propagator, solator calamitatum, propulsator iniuriarum fuit ; per eum vis et arma potentium veritati et iustitiae cessere, eiusque patrocinio felix haec regio praesidium, solatium, salutem invenit. — Dignissimum itaque tanti decessoris Nostri meritis et pietate vestra consilium a vobis susceptum est, cum memoriam initi ab eo pontificatus post decem et tria saecula oblatam publicis honoribus prosequi decrevistis : par est enim insignia decora quae ad Ecclesiae glo-

Laudes perillustris sui decessoris dicit.

Solemnitatibus celebranda sunt tanti Pontificis exempla, et Romae catholicae dignitas.

riam pertinent, a fidelibus recoli in lucemque proferri, opportunum etiam rationi temporum,quibus firmari animos oportet fortibus et constantibus exemplis, nec minus dignitati huius urbis consentaneum de eo viro gloriari, quem nascentem excepit, cuius mortales servat et colit exuvias, cuius supremi ministerii paternas curas opemque praecipue experta est, nec non praestantibus in rem christianam meritis novum sibi honorem et gratiam apud omnes gentes sensit accessisse. — Et quoniam amplissima est seges gloriae eius, a divina benignitate profecta, ex qua bona cuncta dimanant, percommode ac merito censuistis, immortales ante omnia Deo gratias habere qui tantam virtutem in Ecclesia sua excitavit, ac mira per eum opera et salutaria perfecit, deinde monumenta ingenii virtutisque Pontificis incliti rerumque quas gessit amplitudinem, quantum fieri potest,in doctorum hominum conventibus commemoratione et praeconio complecti; nec praetermittere immortalia caritatis eius exempla caelestibus illustrata prodigiis, quibus honorandis non litteras sed facta verbis potiora, pium scilicet caritatis epulum adhibendum felici consilio statuistis.— Macti igitur estote praeclaro pietatis studio quo affecti sunt animi vestri, atque efficite ut sicut ad gloriam Pontificis Magni quem colitis, ita etiam ad utilitatem et documentum aetatis nostrae res ab illo gestae, commemoratione vestra, reviviscant. Nihil enim aevo nostro utilius et salutarius, quam si ex Magni Gregorii saeculo documentum capiatur, quantum divina Ecclesiae virtus polleat privatis ac publicis malis vel avertendis vel sanandis, ubi ipsa queat amotis impedimentis suam opem erga homines exercere, et quo magis silentibus in eam infensis studiis, rationi et aequitati relinquitur locus, eo magis tranquillitati, humanitati et faustitati civitatum et imperiorum consultum esse. Non enim cum mundo et sapientia saeculi, sed cum Ecclesia columna et firmamento veritatis est Christus, omnium instaurator sive quae in caelis sive quae in terris sunt, a quo qui defecerunt quid valeant efficere tristis rerum experientia, et labes ac detrimenta nostrorum temporum docent. — Ad horum malorum conspectum, Nos vota Nostra pro com-

Magnæ inde gratiæ Deo totius boni auctori agendæ, atque incliti Pontificis monumenta colenda.

Quæ pie recogitata præsenti ætati, multiplici titulo, perutilia erunt.

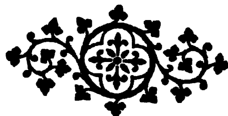
Utinam, intuitu meritorum

Gregorii, Deus Ecclesiam procellis eripiat.

muni hominum salute ad Deum effundere non intermittimus, nec dubitamus eadem vos Deo in solemnibus quae acturi estis oblaturos,ab ipso postulantes ut quemadmodum S. Gregorii Magni consilio, labore, constantia publicorum malorum vis et acerbitas eius aetate resedit, ita adversi fluctus, quibus nunc miserrime iactatur Ecclesia et humana societas, viro sanctissimo in caelis suffragante conquiescant. Hac spe erecti omnia fausta piis solemnibus quibus operam datis ominamur, et Apostolicam benedictionem sincerae dilectionis Nostrae testem tibi, Venerabilis Frater Noster, vobisque, dilecti filii, singulis universis peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 10 Februarii 1891 Pontificatus Nostri anno decimo tertio.

LEO PP. XIII.

ALLOCUTIO

ad S. R. E. Cardinales

DE PONTIFICATU GREGORII MAGNI,

SUI PONTIFICATUS GLORIOSO EXEMPLARI.

SI è compiuto in questi giorni per Noi un altro anno di Pontificato. Anch' esso passò tra gravissime sollicitudini e amarezze per le contrarietà di ogni genere suscitate dovunque contro la Chiesa. L'anno che comincia, se pur la divina bontà Ce lo accorda, non sappiamo bene che cosa sia per apportarci; ma le condizioni presenti dell' umana società Ce lo fanno presagire fecondo anch' esso di nuove tribolazioni. — Giungono pertanto opportuni e Ci sono altamente graditi i voti che in tale ricorrenza innalza a Dio per Noi il Sacro Collegio dei Cardinali, e che per la bocca del suo Decano Ci ha testè manifestato. Dei quali voti accresce agli occhi Nostri il valore e nell' animo Nostro il gradimento l'averli voi affidati alla potente intercessione del Pontefice S. Gregorio Magno, ora che pel XIII° Centenario della sua elezione rivivono e s' illustrano le gesta di quel memorando pontificato.

2 MARTII 1891.

Præteriti anni angustias memorans, Pontifex annum novum vix faustiorem expectat.

Vota S. Collegii, Gregorio Magno commissa, pergratus accipit.

Lungi da Noi l'ombra pur del pensiero che miri a stabilire il più lontano paragone con un Pontefice per tanti titoli cosi grande. La sua grandezza non può essere per Noi che stimolo a seguirne da lungi gli splendidi esempî. — I tempi pero in molte cose si rassomigliano; e da questa somiglianza giova trarre ammaestramenti e conforti per i guai e i bisogni dell' epoca nostra.

Tempora presentia temporibus Gregorii haud dissimilia profitetur.

Allora, come adesso, la Chiesa e il Pontificato ebbero nemici accaniti da combattere: i Longobardi e gli altri barbari esercitarono per lungo tempo la pazienza e la costanza di S. Gregorio: ma forse più sensibili sofferenze gli cagionarono gli altri nemici interni, meno feroci dei barbari, ma più perniciosi ed astuti. I barbari infine alla predicazione

Confert utrimque hostes Pontifici devincendos.

evangelica, deposta la nativa ferocia, si mansuefecero, si convertirono alla fede, rivestirono sentimenti cristiani e costumi civili. Quelli invece in mezzo alla luce della verità rimasero ciechi, ostili al Pontefice e ribelli alla Chiesa. Di questi nemici è ai tempi nostri più che mai grande il numero, raffinata la malizia, implacabile l'odio; ma le male loro arti, le insidie, gli assalti non prevarranno contro la roccia su cui divinamente è fundata la Chiesa: essa anche oggi uscirà dall' aspra lotta che sostiene, incolume e vittoriosa.

Laudat zelum et opera Gregorii Magni a quibus ipse exemplar sumpsit, in Oriente, in Anglia.

Del resto Gregorio, anche in mezzo ai più fieri nemici e a difficoltà senza numero del suo travagliatissimo pontificato, era pieno di sollecitudine per tutti i popoli della terra; e mentre prodigava le sue cure all' oriente perchè conservasse integra la fede, salda l' unione colla Chiesa di Roma, centro di tutte le altre; in Inghilterra mandava uomini apostolici ad arricchirla dei beneficî della fede, i quali poi fecero di quella nazione la terra dei Santi. Sull'esempio di tanto Pontefice anche Noi portiamo il più vivo interesse alle illustri Chiese di oriente, affinchè strette al centro della cattolica unità rifioriscano di vita novella. Anche Noi coi voti più caldi del Nostro cuore affrettiamo il momento in cui i consolanti progressi della fede cattolica in Inghilterra tocchino la meta desiderata.

Ut Leo Magnus Attilam, Gregorius Agilulphum ab Italia continuit, et populum suum a vexationibus bizantinis vindicavit.

Ma S. Gregorio fu altresì ai suoi tempi la salute di Roma, il presidio del popolo italiano. Come già la grande figura di S. Leone Magno aveva fatto indietreggiare sul Mincio Attila, flagello di Dio, così la maestà e la parola di S. Gregorio fece retrocedere fino al Ticino Agilulfo e le sue genti che dopo avere empito tutto all'intorno di devastazioni e di stragi, erano sul punto di dare l'assalto all' eterna città. E del popolo italiano, quasi abbandonato dagl' imperatori di Bisànzio ed angariato dai loro rappresentanti, Gregorio prese sempre le difese, ne patrocinò le ragioni, si oppose agli oppressori, provvide ai bisogni ed incoraggiò i Vescovi italiani a fare altrettanto. Così anche la storia di quei tempi luminosamente conferma quello che Noi non abbiamo mai cessato di ripetere all' Italia dei giorni nostri; che cioè la

Ipse pariter Italiam

Chiesa e i Pontefici sono di essa i più insigni benefattori e i migliori amici; e che combatterli ed avversarli come nemici, non è solo empietà, ma vera *stoltezza politica.*

a pessimis inimicis liberare conatur.

Finalmente, come ella, Signor Cardinale, ha ricordato, S. Gregorio coll' oper e la parola si oppose alla schiavitù, e non risparmiò sacrifici per ridonare, per quanto era in suo potere, agli schiavi la libertà. Ma per questa parte le condizioni dei tempi nostri sono molto migliori; la lotta contro la schiavitù incontra il più grande favore: principi e governi vi sono ora impegnati; e Noi che nel tempo del giubileo sacerdotale incoraggiammo con lettere encicliche il disegno di dare la libertà agli schiavi del Brasile, non abbiamo di poi nulla omesso per il trionfo, in Africa specialmente, di questa grande opera di fede e di civiltà. L'azione della Chiesa, educatrice e moralizzatrice per eccellenza, è indispensabile per la riuscita: sarebbe vano abolire la tratta, i mercati, la condizione servile, se gli animi ed i costumi rimanessero barbari. Perciò i missionarî cattolici hanno su questo campo il loro posto principale e quasi privilegiato: su questo campo i missionarî di tutte le nazioni dovrebbero convenire, ed è grandemente a desiderare che loro non manchi il favore e l' aiuto dei rispettivi governi. Lode a quelli che già lo prestano e sono disposti a prestarlo. — In quanto a Noi, se benigno il Signore Ci farà toccare il giubileo episcopale, le risorse che in tale occasione la generosità dei cattolici vorrà mettere nelle Nostre mani, destineremo in larga parte a questo nobilissimo scopo. Esso mirabilmente collima colla propria e divina missione della Chiesa, che è quella di dilatare sulla terra il regno di Gesù Cristo, e di fare gustare il frutto della redenzione a chi siede tuttavia nelle tenebre e nell' ombra di morte.

Ut olim Gregorius, et ipse pro libertate contra servitutem decertavit in Brasilia deletam, in Africa delendam, quidem ope religionis.

Huic scopo munificentias anni jubilaris instantis magnam partem attribuet.

Piaccia al Signore, per l'intercessione del S. Pontefice Gregorio, dare prosperità ed incremento a queste opere che i tempi reclamano, e coronarle del più lieto successo.

Invocato Gregorio Magno,

Con questa speranza ripetiamo al Sacro Collegio il gradimento de' suoi voti; ea tutti i suoi membri, ai Vescovi, ai Prelati e a tutti qui presenti impartiamo dall' intimo del cuore l' Apostolica benedizione.

S. Collegio benedicit.

EPISTOLA

ad Cardinalem Fredericum Fürstenberg, Archiepisc. Olumucensem, et Franciscum a Paula Schönborn, Archiepisc. Pragensem, et venerabiles Fratres Archiepisc. et Episc. Imperii Austriaci.

DE QUIBUSDAM CAPITIBUS CONGRESSUI ANTISTITUM COMMENDANDIS.

3 Martii 1891.

Pontifex gaudia sua doloribus mixta testatur.

In ipso supremi Pontificatus, quo providens Deus Nos auxit, exordio, universitatem catholici orbis contuentes, habuimus equidem quod laetaremur tam multa esse tamque egregia in omni recte factorum genere vel studia vel opera, in quae, Deo iuvante, sacri pastores et uterque clerus fidelesque homines sedulo incumberent : neque tamen sine acerba fuit aegritudine conspexisse Ecclesiae hostes, pessimo foedere coniuratos, moliri ac tentare omnia, ut admirabile istud aedificium, quod perfugio humani generis ipse extulit Deus, convellerent atque adeo, si fieri posset, exscinderent. — Quae nimirum longe lateque in Ecclesiam Christi ardet dimicatio, etsi variis pro varietate locorum artibus armisque exercetur, hanc demum unam habet eamdemque rationem belli praescriptam ; a familiis, a scholis, a legibus, ab institutis vestigia religionis delere omnia, Ecclesiam ipsam facultatibus suis et insigni qua pollet in commune bonum virtute spoliare, perniciosissimam errorum pestem in omnes venas domesticae civilisque communitatis infundere. Ab adversariis iam nihil temperatum est, infinita licentiâ ; qui plurimi acresque in iura, libertatem, dignitatem Ecclesiae, in Episcopos omnesque cleri ordines, in auctoritatem maxime et principatum romani Pontificis invaserunt. Ex tantis catholico nomini iniuriis illatis, multa in nationes ingentiaque mala profluxerunt et profluunt : in iis dolendum, ut serpat latius opinionum perversitas, comitesque improbitas et seditio spiritus tollant, atque inde rebus publicis

Describit impiorum consilia et mala inde oriunda.

imperiisque pericula impendeant quotidie maiora. Neque alia sane erant consecutura: nam debilitato, eove deterius, reiecto firmissimo civitatis praesidio, religione, quae una homines et recte commonendo et salutariter deterrendo vere potest in suo quemque officio retinere,nutant continuo et labefactantur ipsius fundamenta civitatis.

Quare omnes rectores et subditos de propriis officiis est adhortatus;

Haec Nos, nulla dimissa occasione,gravibus litteris palam denuntiavimus et iis qui cum potestate praesunt et iis qui sunt sub potestate, indicantes alteris religionis et civitatis inter se rationes quam arcte continerentur, alteros adhortati ut divina Ecclesiae documenta iuste colerent diligenterque explerent. Singularis porro fuit compellatio Nostra ad Venerabiles Fratres Episcopos, quos Spiritus Sanctus rectores posuit Ecclesiae Dei idemque larga suae gratiae luce perfundit: qui enim, tamquam custodes per omnes vigilantes terrarum regiones, in re praesenti notarent experiendoque nossent quaenam cuique genti sive adhibenda remedia sive insidiae praecavendae, iidem profecto adiutores Nobis optimi futuri erant ad id quod summis viribus urgebamus, urgemus, catholicarum gentium salutem. Sunt autem a Nobis peramplae Deo gratiae, quod compellationi Nostrae mira prorsus ex omni Episcoporum ordine consensio responderit et sollertia: nam,quantum eniti illi possunt,ingenio et animis, hortatione et actione,eo toti spectant ut veritatem catholicae fidei tueantur, utque hominum societatem, ad consentaneas fidei virtutes revocando, maximis expediant miseriis, ad veri nominis prosperitatem adducant.

præsertim tamen Episcopos,qui mira consensione Pastorem adjuvarunt.

Zelum imprimis Austriæ Antistitum laudibus effert;

In quo tam nobili studii pastoralis certamine praeclare quidem fecerunt Austriae Episcopi, et Nobis animus gestit debitam vobis laudem hoc loco tribuere: habemus quippe compertum quanta contendatis prudentia et assiduitate laborum ad mala quaevis in populo germina evellenda et ad semina fovenda christianae vitae. Imo nuper perlibenter agnovimus, coniunctim a vobis epistolam ad fideles dioecesium vestrarum fuisse datam, quae praeclaro Nobis argumento fuit consociatissimas esse voluntates vestras quum res est de rei catholicae rationibus tuendis. Verum ut firmius constet vigeatque in posterum haec concordia,

vestraque studia et vires ad unum certumque finem eodem tramite intendant, nihil Nobis opportunius fore videtur, quam si quasdam inter ipsos congressiones quotannis Episcopi habeant, ex quibus ea ineatur tam efficax sentiendi agendique concordia. Isthaec, quam optamus, conventuum ratio nonnullis in regionibus iam inducta viget, et fructus adhuc tulit vere laetabiles: inde enimvero Episcopis amplior patuit consiliorum copia, robur animi confirmatum, studium religionis incensum, haud pauca etiam consulta profecta quae rei catholicae multis modis utilia contigerunt. — Accedit quod tanta sacrorum Antistitum coniunctio et consensio non modo eis ipsis decus et gratiam apud suos non mediocrem auxerit, sed exemplum quoque et invitamentum extiterit hominibus laicis vel aliarum gentium, ut concordibus aeque animis consulerent, quibus oporteret praesidiis tutelam religionis neque minus civilis ordinis laborantis suscipere. — Praeterea ab ipsis Episcopis et praeeuntibus et cohortantibus multum certe navitatis et ardoris hauserunt catholici, ut conventus adsimiles pro nationibus vel provinciis locisve aliis cogerent et celebrarent; idque sane quam providenter factum. Si etenim contra flagitiosi homines, audacia praepotentes et numero, sese passim congregant foederatique conspirant ut illis donum fidei, unum omnium praestantissimum, et consequentia bona perfide eripiant, rectum omnino est ac necessarium, catholicos, Episcopis moderantibus, studia sua omnia viresque consociare ad resistendum: qui quidem, in talium coetuum frequentia, liberius poterunt et validius sui nominis professionem sustinere, hostiles impetus propulsare.

Quem ad zelum augendum, ut quotannis congrediantur suadet.

Perutiles tales sunt congressiones tum Præsulibus,

tum gregibus, et ipsis cum maximo fructu conventus celebrantibus.

Res autem ad deliberandum, eaeque magni momenti, Episcopis non deerunt congressuris. — Qua temporum calamitate afflictamur, id primum petendum curandumque esse censemus ut cum hierarchico ordine vincula christianae familiae arctiore in dies necessitudine constringantur; ita plane, ut fideles Episcopis suis omni voluntate et observantia adhaerescant, quum maxime vero ad Episcopum Ecclesiae universae fidem, obtemperationem, pietatem filiorum retineant alacres et profiteantur non

Argumenta congressuris non deerunt: vinculum unionis cum Supremo Pastore;

3 MARTII 1891.

timide. Velle autem ut romanus Pontifex nulli subsit hominum ditioni, sed plene sui perfecteque sit iuris, hoc nempe officium quum ad omnes ubique gentium catholicos, non ad unam gentem aliquam, sancte pertineat, Episcopi idcirco collatis videant sententiis atque opera efficiant, ut fidelium studia in eam iustissimam caussam erecta constent, caleantque ad exitum feliciter maturandum. — Ibidem commode licebit Episcopis consilia inter se communicare, siqua inciderint ecclesiis suis impeditiora negotia: licebit etiam, si de re quapiam expedire visum, communes litteras et acta evulgare. — Item cleri instituendi excolendique cura, quâ nulla Episcopo maior neque uberior, suum in consultationibus locum habebit; quemadmodum disciplina et rectio clericorum sacris in seminariis ad Tridentinas exigenda normas, quibusnam praecipue rebus alenda in eis pietas et generosa virtus, quaenam maioribus doctrinis, ut congruenter temporibus floreant, incitamenta adiicienda, in omnique clero quaenam ad ampliora animorum lucra sint providenda. — Quod attinet ad greges fidelium, tam multis in periculis insidiisque versantes, permagni intererit varia provehi subsidia quae ipsis esse usui possint: de divinis rebus conciones et catecheses, ad homines, aetates, locos bene appositas; pias laicorum non uno in genere sodalitates, quas probet laudetque Ecclesia; inviolatam festorum custodiam et religionem; ea quoque vel instituta vel opera, unde fidelibus, iuventuti in primis, cautiones suppetant a pravitate et corruptela, et unde sacramentorum saluberrima consuetudo increbrescat; denique libros, diaria, similia in vulgus data, quae ad fidei defensionem faciant morumque disciplinam. Qua in re illud magni refert Episcopis commendare quod iamdiu fovemus animo et frequenti admonitione insistimus, ut hominum catholicorum in scribendo edendoque sollertia et meliore ordine temperata procedat et secundis vigeat incrementis. Eiusmodi scriptis optimis, quae vel quotidie vel certis diebus emittantur, multum sane in omni gente est tribuendum ad utilitates rei sacrae et civilis, sive quod eas proxime tutentur et augeant,

vindicanda libertas Pontificis;

negotia communia tractanda;

clerus ad mentem Tridentini concilii educandus;

populus fidelis doctrina, pietate informandus;

boni libri, diaria vulganda.

Ultimum eo magis necessarium quo plures in Austria pravae ephemerides in vulgo sparguntur.

sive quod adversariorum in ipsarum damna nitentium elidant scripta et contagionem impuram coerceant. At vero in Austriaco imperio tribuendum illis quam plurimum, ubi vulgatae ephemerides infensis Ecclesiae hominibus magnam partem subserviunt, ab eisque, rerum copia affluentibus, facilius disseminantur et fusius. Necesse igitur prorsus est scripta scriptis concursu non impari opponere, atque ita posse eorum tela retundere, fraudes malas detegere, venena errorum prohibere, iusta officia suadere virtutis. Quapropter apte et salutariter fuerit, si suae propriaeque ephemerides, veluti pro aris focisque propugnantes, unicuique sint regioni, eo modo institutae, ut nulla in re a iudicio Episcopi abscedant, sed recte studioseque cum eius conveniant prudentia et voluntate; eisdem autem et clerus benigne faveat suaeque afferat doctrinae praesidia, et viri quotquot reapse sunt catholici omnem gratiam bonamque pro viribus et facultate opem largiantur. — Episcoporum sollicitudini et suffragiis alia praeterea se dat tuendam insignis caussa quam vobis cordi esse intelleximus ex litteris quas ad fideles, quibus praeestis, communiter dedistis: ea caussa est opificum, religionis auxilio maxime indigentium, tum ad perfunctionem laborem honestam, tum ad levamentum dolorum: quae caussa cum illa cohaeret, per hos dies agitata ferventer, quam socialem nominant, et quae, quanto maioribus implicatur difficultatibus, tanto curationem postulat praesentiorem. Huc pariter, quoad in ipsis erit, si cogitationes Episcopi curasque contulerint, si prospexerint ut evangelica iustitiae caritatisque praecepta in omnes civium ordines influant alteque in animos descendant, si quoquo pacto, auctoritate et opera, infimae opificum conditioni subvenerint, perquam optime de religione aeque ac de imperio merebuntur.

Unaquaeque regio suas habeat ephemerides bonas.

Superest et cura opificum, ad mentem legis evangelica.

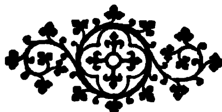
Haec igitur et huiuscemodi capita rerum graviora in deliberationem veniant per annuos Episcoporum congressus, quos placet inducere. Nobis autem persuasissimum est, omnes in Austria Episcopos his Nostris votis, quae sanctum movet religionis studium et caritas in catholicas

istas gentes benevolentissima, summâ omnes esse voluntate et alacritate obsecuturos. *3 MARTII 1891.*

Interim caelestium munerum auspicem et paternae benevolentiae Nostrae testem vobis omnibus, Dilecti Filii Nostri et Venerabiles Fratres, cunctaeque genti Austriacae Apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 3 Martii 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

LEO PP. XIII.

LITTTERAE APOSTOLICAE

DE FESTO S. IOSEPHI IN PEDEMONTIS, LIGURIAE, LONGOBARDIAE ET SARDINIAE REGIONIBUS INSTAURANDO.

7 MARTII 1891.

Lætus Pontifex harum partium Episcoporum vota excepit de colendo sub duplici præcepto die festo S. Josephi.

QUOD erat maxime optandum, ut nimirum apud omnes quibus continetur Italia regiones dies sacer Sancto Iosepho immaculato Deiparae Sponso tanta cultus observantia ageretur, quanto apud eas omnes studio in eumdem Sanctum pietas colitur, id optima opportunitate per hos ipsos dies Nobis datum esse laetamur. Supplices enim a Venerabilibus Fratribus Pedemontis, Liguriae et Sardiniae Episcopis perlatae sunt ad Nos litterae, quibus ipsi votorum etiam cleri populique interpretes petunt a Nobis, ut dies undevigesimus mensis Martii memoriae Sancti Patriarchae recolendae addictus, quemadmodum in aliis Italiae regionibus, ita in suis dioecesibus sub duplici praecepto celebretur. Laeto quidem animo lubentique excepimus ea vota, quae cum digna sunt pietate rogantium, tum diutino desiderio Nostro apprime respondent. Siquidem, vestigia sequuti decessoris Nostri sanctae memoriae Pii PP. IX, qui singulari studio cultum Sanctum Dei Genitricis Sponsi provexit, illumque caelestem totius Ecclesiae Patronum designavit, Nos die 8 kalendas Septembres anno 1889, datis ad universum orbem Apostolicis litteris, christianos omnes ad fovendum in se augendumque erga castissimum Deiparae Sponsum piae mentis affectum, eiusque cultum ubique magis dilatandum efficacibus verbis cohortati sumus. Iis vero hortatibus praeceptisque Nostris tanta animorum alacritate ubique locorum obtemperatum est, ut luculenter apparuerit quanta et quam penitus insideat in christianorum animis erga Sanctum Patriarcham pietas, et quantam in caelesti illius patrocinio spem universi reponant. Excitatis ita ubique pietatis studiis auctoque fervore, sibi quidem deesse non poterant Itali, apud quos non minus certe quam apud ullam, ex gentibus ceteris in Sanctum Iosephum pietas viget et floret. Ex hoc evenit ut, nulla

Pii IX decessoris vestigia premens, cultum Sponsi B. V. litteris encyclicis fovit, quibus orbis catholicus uno plausu respondit.

Italos, ceteras regiones u-

habita ratione regionum, nunc per Italiam totam ex ipsa populorum voluntate pari Sancti Iosephi cultui instituendo solerter detur opera. Certe nulla pietatis, nulla christiani cuiuslibet officii debet esse laus, quam sibi prae ceteris gentibus adipisci non contendant regiones Italiae, in qua Deus singulari beneficio et sedem sui in terris vicarii, et divinae veritatis cathedram, et catholicae unitatis centrum collocavit. Nos, qui dum populos universos et singulos paterna benevolentia pariter complectimur, singulari caritatis sensu ad Italos respicimus, spem bonam fovemus fore ut novum hoc pietatis pignus, quod in supra dictis regionibus Beato Mariae Virginis Sponso tribuendum est, acceptum illi sit, cui defertur, iis vero qui deferunt fructuosum. Nihil enim est difficillimis hisce temporibus ad servandum patrimonium fidei, et ad vitam christiane agendam efficacius, quam patrocinium Sancti Iosephi demereri, atque adeo gratiam Mariae Dei Matris castissimi sui sponsi clientibus conciliare. Quare admotis ad Nos precibus votisque benigne obsecundare volentes, moti suffragiis sacrorum Antistitum, qui supra memoratis dioecesibus praesunt, Apostolica auctoritate Nostra, harum litterarum vi, praecipimus, decernimus ut dies undevigesimus mensis Martii memoriae Beatissimi Patriarchae Iosephi recolendae sacer in omnibus et singulis Pedemontis, Liguriae, Sardiniae nec non Longobardiae regionibus in dierum festorum numero rite censeatur. Propterea christiani omnes quum sancto Missae sacrificio adesse, tum ab iis operibus, quae servilia dici solent, abstinere praecepto debent. Non obstantibus, quamvis speciali atque individua mentione ac derogatione dignis, in contrarium facientibus quibuscumque. Volumus autem ut praesentium litterarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur ipsis praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

nanimi S. Josephi cultu superare decet.

Spes optima ex hoc incremento pietatis hauritur.

Pietas in S. Familiam summum contra præsentia mala remedium.

Festum auctoritate apostolica in Italia superiori decernitur de duplici præcepto servandum.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 3 Martii 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE SAECULARIBUS SOLLEMNIBUS

S. IOANNIS A CRUCE.

4 MARTII 1891.

Post sæcularia solemnia in honorem S. Theresiæ nuper celebrata, Pontifex apprime decens proclamat par tributum S. Joanni a Cruce ab ejusdem familia solvi.

GRATUS quidem et iucundus Nobis accidit nuncius, singulari animi ardore ab universo Carmelitarum Excalceatorum ordine sollemnia apparari ad recolendam memoriam Sancti Iohannis a Cruce, qui primus eiusdem ordinis professor, alter merito parens nuncupatur, tertio exeunte saeculo ex quo solutus corporis vinculis ad caelestium sedes avolavit. Aequum sane est gratoque animo non minus quam pietati maxime consentaneum ut ab iis honores singulares habeantur sanctissimo viro, qui labore, doctrina, operosa sedulitate egregie de eodem ordine meruit, illumque clarissimarum virtutum splendore illustravit. Siquidem post saecularia sollemnia ob memoriam Sanctae Teresiae Carmelitarum Excalceatorum familiae matris et magistrae opportuna quidem oblata est occasio celebrandi haud multo post festum centenarium Sancti Iohannis a Cruce. Sic non longo temporis intervallo qui iam sanctae virginis legiferae socius operis extitit, atque in mysticae theologiae arcanis scripto explicandis aeque ac illa divinitus instructus eorumdem honorum sit particeps. Nos vero spem optimam fovemus fore ut eiusmodi sollemnia non vacua futura sint fructu christifidelibus omnibus, ac praesertim Carmelitis, qui beato ex familia sua caeliti honores cum detulerint, in cogitationem facile deducentur virtutum praestantissimarum, quibus ille quoad vixit ceteris in exemplum praefulsit. Ex iis virtutibus libet hac praesertim tam adversa Ecclesiae ac religiosis familiis tempestate memorare admirabilem Sancti Iohannis a Cruce patientiam cum invicta constantia coniunctam: gravissimis enim molestiis, asperrimisque aerumnis ita vexatus assidue fuit et afflictus, ut vere Crucis habere nomen et onus subferre visus sit. Easdem tamen tam patienter, atque ea voluntate pertulit, ut hoc unicum suis laboribus praemium expetierit, nimi-

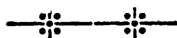
Virtutes S. Joannis a Cruce exemplar fidelibus, ac præsertim Carmelitis præfert, patientiam imprimis mirabilem.

rum pati et contemni pro Christo. Quapropter cum haec saecularia sollemnia, cum christianis omnibus, tum praecipue Carmelitarum familiae non parum, Deo adiuvante, sint profutura, ad augendam eorum celebritatem, quae a Nobis ex Ecclesiae thesauro petita sunt munera libenter conferimus. Votis igitur et precibus Procuratoris Generalis Carmelitarum Excalceatorum nuper ad Nos admotis benigne adnuentes, omnibus et singulis utriusque sexus christifidelibus, qui triduanae supplicationi, quae in ecclesiis Carmelitarum Excalceatorum a die vigesima secunda mensis Novembris ad diem decimam quartam mensis Decembris inclusive ex concessu Nostro est habenda devote interfuerint, et uni ex tribus diebus supplicationis ad cuiusque fidelis arbitrium sibi eligendo vere poenitentes et confessi, ac S. Communione refecti ecclesiam, in qua festum agitur, visitaverint, ibique pro christianorum principum concordia, haeresum extirpatione, peccatorum conversione ac S. Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint, qua vice id egerint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus. Iisdem vero christifidelibus corde saltem contritis, qui quolibet die praedictae supplicationi devote adstiterint et, ut supra dictum est, oraverint, septem annos totidemque quadragenas de iniunctis eis alias quomodolibet poenitentiis in forma Ecclesiae consueta relaxamus. Quas omnes et singulas indulgentias, peccatorum remissiones et poenitentiarum relaxationes etiam animabus fidelium, quae Deo in caritate coniunctae ab hac luce migraverint, per modum suffragii applicari posse indulgemus, Praesentibus hoc anno tantum valituris.

Ad augenda haec saecularia solemnia, juxta votum Generalis Carmelitarum, largas indulgentias certis diebus ac locis lucrandas benigne concedit.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 4 Martii 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

EPISTOLA

ad Episcopum Nanceiensem et Tullensem

DE QUAESTIONE OPIFICUM.

7 Martii 1891

Gratias agens de exemplari epistolæ pastoralis ad se missæ, Pontifex laudat zelum episcopi Nanceiensis.

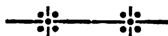
Comprobat imprimis quæ providit tum ad cleri industriam excitandam, tum ad agricolas ope novæ sodalitatis christiane instituendos.

Cujus generis sodalitates late propagari cupit.

BENEVOLO libentique animo accepimus litteras tuas, amoris et officii plenas, unâque exemplar recentis tuae ad clerum et populum epistolae *de quaestione*, ut aiunt, *opificum*. — Valde Nobis gratum est, ut ipsemet facile intelliges, operam abs te dari exponendis enucleandisque praecipuis doctrinae capitibus quae ad caussam tam vehementer aetate hac nostra agitatam spectant; similique modo probamus quod praecipuam geras curam de iis provehendis in tua dioecesi operibus, quae magni profecto, hac ipsa in re, momenti sunt. Ea nominatim intelligimus quae sunt a te opportune provisa tum ad promptam et alacrem, uti tempus postulat, cleri industriam excitandam, tum ad sublevandam, novae sodalitatis ope, miseram eorum conditionem qui aetatem in agris colendis degunt. Magnopere velimus eius generis sodalitates quam late propagari, quippe quas et ad minuenda mala quibus tot miseri obnoxii sunt, et ad fovenda inter agriçolas christianarum virtutum studia, non parum censemus idoneas. — His itaque de rebus tibi, Venerabilis Frater, maiorem in modum gratulamur; Deumque enixe adprecamur ut episcopales labores tuos cumulare velit uberrimis lectissimisque fructibus. Caelestium vero munerum auspicem, et paternae praecipuaeque benevolentiae Nostrae testem, Apostolicam benedictionem tibi, Venerabilis Frater, universoque clero et populo tuae dioecesis peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 7 Martii 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

LEO PP. XIII.

MOTU-PROPRIO

DE VATICANA SPECULA ASTRONOMICA RESTITUENDA ET AMPLIFICANDA.

14 MARTII 1891.

Ecclesiam, Christi Sponsam, scientiarum altricem Pontifex profitetur atque demonstrat,

UT mysticam Sponsam Christi, qui lux vera est, in contemptum et invidiam vocarent tenebrarum filii consuevere in vulgus eam vecordi calumnia impetere, et, conversa rerum nominumque ratione et vi, compellare obscuritatis amicam, altricem ignorantiae, scientiarum lumini et progressui infensam. — At quae primis ab exordiis Ecclesia gessit et docuit homines, ea satis refellunt et coarguunt turpis mendacii impudentiam. Nam praeter notitiam rerum divinarum, in qua veritatis sola magistra fuit, praestantiores etiam philosophiae partes, quae summa statuunt principia et fundamenta scientiarum omnium, quaeve rationem veritatis detegendae, recteque ac subtiliter disserendi tradunt, vel animi vim ac facultates explicant, aut in vitam hominum moresque inquirunt, ita per Doctores suos excoluit et illustravit, ut difficile sit novum aliquid memoria dignum iis adiicere, periculosum sit ab iis discedere. — Summa praeterea laus est Ecclesiae, quod iuris prudentiam perfecerit atque expolierit, nec ulla delebit oblivio quantum ipsa contulit doctrinis, exemplis et institutis suis ad implexas quaestiones expediendas, in quibus scriptores haerent scientiarum, quae *oeconomicae* et *sociales* audiunt. — Interim vero ne illas quidem neglexit disciplinas quae in naturae eiusque virium exploratione versantur. Scholas namque condidit et musea instruxit, quo penitius illas iuventus addisceret, suosque inter filios et administros egregios habuit earum cultores, quos ope sua adiutos et ornatos honore ad ea studia impensius colenda excitavit.— Eminet in hoc scientiarum numero *astronomia*, quippe cui ea proposita sunt vestiganda, quae prae ceteris inanimis rebus enarrant gloriam Dei, ac virorum omnium sapientissimum mirifice delectabant, qui lumine divinitus indito nosse se laetabatur imprimis « *anni cursus et stellarum dispositiones* »

in rebus theologicis,

philosophicis,

œconomicis,

physicis.

Eminet inter scientias astronomia.

Ecclesia liturgiae sollicita, Juliano emendato, calendarium Gregorianum induxit,

(*Sap.*, VII, 19). — Porro ad curanda huius scientiae incrementa et fovendos cultores eius illud quoque incitamento fuit Ecclesiae Pastoribus, quod huius unius ope certo possint constitui dies, quibus celebrari oporteat ea quae maxima et religiosissima sunt mysteriorum Christi solemnia. Quo factum est, ut Tridentini Patres qui probe noverant perturbatam esse rationem temporum, quae non satis commode, Iulio Caesare auctore, fuerat emendata, rogarunt enixe Romanum Pontificem ut, viris doctissimis in consilium adhibitis, novam ac perfectiorem conficeret annorum dierumque ordinationem. — Quanta fuerit in ea re gerenda Gregorii XIII Praedecessoris Nostri diligentia, constantia et liberalitas satis compertum est ex indubiis historiae monumentis. Scilicet in ea quae aptissima videbatur parte Vaticanarum aedium speculatoriam turrim excitari iussit, quam instrumentis ornavit, quae ferebat aetas illa, maxima et accuratissima, ibique conventus habuit doctorum hominum quos Kalendario restituendo praefecerat. Manet adhuc ea turris munifici auctoris sui illustria praeseferens indicia, extatque in ea linea meridiana constructa ab Egnatio Danti Perusino, eique marmorea tabula rotunda interiecta, cuius signa scienter exarata demissis ex alto radiis icta solis, necessitatem emendandae veteris rationis temporum et consentientem rerum naturae restitutionem peractam demonstrant.

elaboratum in turri Vaticanarum adium adhuc exstante.

Quae turris usui pristino per Pium VI restituta fuit, studiisque Philippi Gilii illustrata.

— Haec turris, monumentum nobile Pontificis de scientiis ac litteris optime meriti, ad pristinum caelestium observationum usum post diutinam intermissionem revocata est imperio et auspicio Pii VI, flectente et exitum saeculo superiore. Tum cura et studio Philippi Gilii urbani Antistitis aliae etiam adiectae sunt explorationes, quae vim magneticam, tempestates aëris vitamque plantarum spectarent. Ast eo demortuo docto et industrio viro, anno huius saeculi vicesimo primo, templum hoc scientiae astronomicae neglectum desertumque fuit; nam brevi postea Pii VII mors est insecuta, Leonis autem XII curas ad se convertit grandius inceptum scientiarum omnium complectens incrementum et decus, nova nimirum instauratio rationis studiorum in Pontificia ditione universa. Hanc ab immortali decessore

14 MARTII 1891.

Inde aliæ turres in Urbe extructæ, posthabita Vaticana, utpote minus late quoquoversus patente.

suo cogitatam perfecit ille feliciter, datis litteris Apostolicis quarum initium: « *Quod divina sapientia* ». Ibi nonnulla graviter constituit de speculis astronomicis, de observationibus assidue peragendis, de scriptione ephemeridum quae explorata referrent, deque studio adhibendo, ut quae ab exteris detecta forent nostratibus innotescerent. Si Vaticana turris posthabita est quum aliae in Urbe instructae suppeterent, id ex eo profectum videtur, quod qui tunc rerum huiusmodi peritia praestabant, huic turri obesse censerent vicinas aedes, maximeque obiectum tholi praecelsi qui Vaticanum templum coronat. Hinc illae potiores speculae videbantur quae caelum ex aliis editis locis circumspectant. —

Huic destinari instrumenta astronomica occasione jubilæi sacerdotalis accepta placuit,

Postquam vero ea loca cum reliqua Urbe in alienam potestatem devenere, agentibus Nobis quinquagesimum primum sacerdotii Nostri natalem diem, plura cum aliis muneribus oblata sunt instrumenta affabre facta, quae cultoribus physices caelestis, aëriae et terrestris usui sunt; atqui nullam illis aptiorem sedem tribui posse viri physicae scientiae peritissimi putaverunt prae ea quam Gregorius XIII iis quodammodo paravisse in Vaticana turri videbatur. Quum ea sententia Nobis probata esset; ipsa aedificii natura, veteris gloriae eius memoria, et collecta supellex, non secus ac vota virorum prudentia et doctrina praestantium, Nobis suasere,

ac proin turrim Vaticanam instrumentis congruis ornari

ut iuberemus eam speculam restitui, rebusque omnibus ornari et instrui, per quae non modo astronomiae studiis esset profutura, sed etiam pervestigationibus physicae terrestris, et pernoscendis phaenomenis quae in aëria regione contingunt. Quod porro amplitudini prospectus deesse videbatur, ut quoquoversus pateret latissime ad sidera eorumque motus explorandos, id commode praestitit vicinitas *Leoniani propugnaculi* veteri soliditate nobilis, cuius turris editissima in vertice collis vaticani assurgens maximas praebet opportunitates, ut inde astrorum observatio plenissima sit et numeris omnibus absoluta.

adjuncta turri propugnaculi Leoniani.

Hanc itaque adiutricem addidimus Gregorianae speculae, eoque deferri iussimus ingens optices instrumentum quod *aequatoriale* dicunt, ad photographicas siderum imagines excipiendas comparatum. — Ad haec gnaros sollertesque viros selegimus quorum mini-

Pontifex P. Franciscum Denza Collegio astronomico præficit.

sterio ea omnia praestarentur quae suscepti operis natura flagitat, iisque praefecimus virum rei astronomicae et physicae scientissimum, P. *Franciscum Denza* ex clericis regularibus S. Pauli, Barnabitis nuncupatis. Horum industria freti libenter annuimus Vaticanam speculam in societatem partemque operis vocari cum aliis praeclarissimis institutis rei astronomicae provehendae addictis, quibus propositum est tabulas photographicas conficere quae totius caeli, prout nitet frequentibus stellis conspersum, accurate imaginem referant. — Quum autem susceptum a Nobis opus in hac specula restituenda non brevi interire, sed perpetuum fieri optemus, legem ei dedimus quae regulas praescribit, quas in rebus ibi gerendis ac ministeriis obeundis servari volumus. Consilium praeterea constituimus virorum lectissimorum penes quod summa sit totius rei moderatio, et maxima post nostram potestas in iis quae spectant internum eius ordinem decernendis.—Iamvero hanc legem et hoc Consilium, non secus ac delationem variorum munerum et reliqua quae hucusque iussu vel consensu Nostro circa Vaticanam speculam acta sunt, per hasce litteras solemniter confirmamus, eamque in eodem ordine haberi volumus cum aliis Pontificiis institutis quae scientiarum colendarum caussa condita sunt. Imo quo firmius operis stabilitati consulamus, pecuniae vim eidem attribuimus cuius reditus sumptus eidem servando tuendoque decenter necessarios suppeditet. Tametsi magis quam humanis praesidiis, illud tectum iri florensque fore confidimus favore et ope omnipotentis Dei; namque in eo aggrediendo non modo incrementis studuimus scientiae praenobilis, quae mortalium animos prae ceteris humanis disciplinis ad rerum caelestium contemplationem erigit, sed illud praecipue animo intendimus quod ab ipsis Nostri Pontificatus exordiis constanter, ubi data est occasio, verbis, scriptis rebusque gestis praestare adnisi sumus, curare scilicet, ut omnibus persuasum sit Ecclesiam eiusque Pastores, prout initio diximus, non odisse veram solidamque scientiam cum divinarum tum humanarum rerum, sed eam complecti et fovere, et qua valent ope studiose provehere.

Leges latas, atque concilium institutum

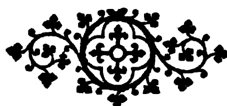
hisce litteris confirmat.

Partem munificentiarum jubilæi sacerdotalis attribuit huic operi, quod diu in votis habebat.

Omnia igitur quae litteris hisce Nostris statuimus et declaravimus, rata et firma uti sunt, ita in posterum esse volumus ac iubemus, irritumque et inane futurum decernimus, siquid super his a quoquam contigerit attentari, contrariis quibuscumque non obstantibus. *14 MARTII 1891.*

Dátum Romae apud S. Petrum die 14 Martii 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Cardinalem Richard,

Archiepiscopum Parisiensem

DE ALTERO DOCTORUM VIRORUM CONVENTU PARISIIS HABENDO.

16 MARTII 1891.

Grate Pontifex nuntium proxime habendi alterius conventus accepit.

QUUM gratae semper Nobis obveniant litterae tuae, tum illae acciderunt gratissimae quas abs te prope exitum Februarii mensis datas accepimus. Nunciabant enim auspicatum iri, te praeeunte, post solemniores paschatis dies conventum alterum virorum ingenio et doctrina praestantium, illi similem, qui in ista civitate amplissima abhinc triennium celebratus fuit. Quum prior ille probatissimus Nobis extiterit, nequibat Nos admodum eius iteratio non delectari. — Duo porro extiterunt quae nuncium a te datum Nobis effecere iucundius. Siquidem affirmas, virorum consilium, qui huius rei gerendae curam suscepere, memori retinere animo et servari curaturum documenta et monita alias a Nobis tradita, ut ad eorum normam exigerentur quae agenda erant in priore conventu. Insuper laetam spem ostendis plures fore doctos viros qui hoc anno tecum congressuri sunt prae iis qui ante triennium istic coivere. Atqui hoc splendidum erit testimonium obsequii quod viri illustres humanae scientiae luminibus exhibebunt divinae luci qua fulget Ecclesia. —

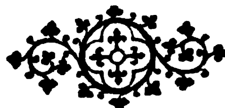
Peropportunum ut impiæ scientiæ conatus solidæ veritatis instructu repellantur.

Nihil autem hoc iusto obsequio censemus huic aetati nostrae opportunius. Solent enim homines impii arrogantia magis quam solida rerum peritia elati scientiae nomine abuti ut praeclaram lucem catholicae veritatis obscurent. Neque vero ambigimus quin sermones et scripta egregiorum virorum qui istuc convenient novum praebitura sint armorum instructum iis qui rerum divinarum studiis addicti contra improborum fallacias pro veritate decertant. — Itaque te, dilecte fili Noster, consilium lectorum virorum, quibus curae est ut recte atque ordine conventus habeatur, et

omnes qui nobilis huiusce coetus participes futuri sunt paterna caritate complectimur, vobisque universis et singulis caelestis sapientiae lumina et supernae gratiae praesidia ubertim adprecati, non secus ac clero et populo tuae vigilantiae commissis, Apostolicam benedictionem peramanter impertimus. *Benedictio apostolica conventuris impertitur.*

Datum Romae apud S. Petrum die 16 Martii 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Comitem de Ballestrem, Baronem Heermann et Comitem de Preysing

DE LAUDIBUS LUDOVICI WINDTHORST.

19 MARTII 1891.

Probat Pontifex unanimem catholicorum luctum de obitu perillustris ac meritissimi viri Ludovici Windthorst.

SUMMA animorum coniunctio, quae vobis fuit cum egregio viro *Ludovico Windthorst*, etsi Nos minime latebat, exploratior tamen Nobis extitit ex iis quae telegraphica scriptione perferri ad Nos curavistis, communi vestro et collegarum catholicorum nomine, per dilectum filium Nostrum Cardinalem a publicis negotiis administrum. — Iusto enimvero et acerbo dolore affectos vos esse intelligimus ex insperato eius viri obitu, cuius religio, integritas, prudentia, aliaque animi ornamenta perspecta prae ceteris vobis fuere, qui ipsum ducem sequuti in officii gravissimi perfunctione, non minus laborum et consiliorum socii quam laudis eius participes extitistis. Vestra enim consensione et suffragiis fretus, maximis rei christianae et publicae temporibus, Ecclesiae rationes et iura strenue defendit, caussamque iustitiae semel susceptam magno animo tueri perrexit, donec ea se assequutum videret quae animo constanter intenderat. — Merito autem partium vestrarum principem eum vos habuisse gloriamini, qui nunquam se adversantium viribus aut popularibus fluctibus gradu moveri passus est, qui ita patriam dilexit et debitam Principi observantiam ostendit, ut nunquam haec officia a religionis cultu seiunxerit, atque ita rationum pondere solidaeque eloquentiae robore eos qui contra sentiebant oppugnavit, ut facile agnitu esset, eum veritatis studio ad certandum, non ulla commodi aut honoris cupiditate moveri. — Equidem haec eius merita, uti par erat, probatissima habuimus; idque cum alias, oblata occasione, testati sumus, tum nuper hoc anno, quum, redeunte anniversaria die coronationis Nostrae, nova honoris accessione ipsum augere voluimus, adlectum nempe inter equites

Laudes defuncti fuse ac diserte celebrat.

Quem mors insignibus ipsi destinatis eripuit, sperat Pontifex in sedibus super-

primi ordinis Sancti Gregorii Magni insignibus eius ornare. Quod si morte praereptus hoc amoris et existimationis Nostrae testimonio frui non potuit, certa spes Nos solatur et recreat, quae illum Nobis ostendit amplioribus praemiis a Deo ornatum, eamque adeptum incommutabilem gloriam, qua nulla illustrior ac beatior est hominibus expetenda.

nis ampliori præmio ornatum.

Vos interim, dilecti filii, virtutis memores et exemplorum tanti ducis, firmiter vestigia eius insistite, arctam inter vos retinete concordiam, quam ipse in eo cui praefuit agmine naviter studioseque servavit, ac certum habete quod ille semper animo defixum habuit, prosperitati et gloriae communis patriae eo consultius a vobis prospectum iri, quo impensius vos praebueritis fideles Deo et Ecclesiae matri obsequentes. — Sic vos sociosque vestros propitius Deus tueatur ac sospitet, eiusque favoris auspex sit Apostolica benedictio, quam vobis singulis universis peramanter impertimus.

Sperat illustres viros, defuncti ducis memores, concordi animo ipsius operis non defuturos.

Datum Romae apud S. Petrum die 19 Martii 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Cardinalem Richard,

Archiepiscopum Parisiensem

DE BASILICA SS. CORDIS, DEQUE CONCORDIA.

5 MAII 1891.

Lætatur Pontifex de proxima dedicatione basilicæ SS. Cordi in monte Martyrum extructæ.

GRATISSIMUM fuit nuncium quod Nobis tuae litterae attulerunt die 28 Aprilis datae, templi nimirum, quod totius Galliae fideles publicae expiationis caussa et ad divinam opem patriae implorandam ante annos 20 voverunt excitandum in monte Martyrum Christo Domino Cor suum revelanti, ita esse molitionem provectam communibus nationis Gallicae sumptibus, ut publicae religioni patere iam possit; ac tibi deliberatum esse ut die 5 proximi Iunii, quae Divini Cordis honori sacra est, solemnis templi eiusdem benedictio ad praescriptos ecclesiae ritus peragatur. Et cum olim felicis recordationis decessor Noster Pius IX, auspex votorum publicorum, templo inchoando suae pietatis et studii incitamenta contulerit, postulandum a Nobis censuisti ut dedicationem quae confestim peragenda est, Nostri pariter studii officiis et sacris potestatis Nostrae muneribus prosequamur. — Gaudemus vehementer, Dilecte Fili Noster, hoc insigne votivi templi monumentum apud vos in celebri loco exsurgere, quod publice ostendit fidem et pietatem Gallicae nationis cuius in avitam religionem amoris illustria semper documenta extiterunt; gaudemus in eo populo, in quo beatae illius caelitis virtus effulsit quae divini Cordis alumna et gloriae eius administra fuit, pientissimam hanc religionem incrementa capere et magni operis molitione posteris commendari; gaudemus etiam impense de salutaribus huius operis fructibus, cum certa fiducia nitamur fore, ut Christus Dominus tales Cordis sui cultores in sui divini Numinis fidem tutelamque perpetuam recipiat. — Cum vero tam praeclaram in Gallica natione voluntatem in iis

Multiplicem rationem tanti gaudii aperit.

Utinam catholici Galli, sicuti ad ædificandum hoc templum, ita ad religio-

quae ad religionem pertinent videamus, illud maxime Nobis in votis est, ut quemadmodum una omnium Galliae fidelium pietas ad votivi templi molem excitandam splendide effulsit, ita una omnium cura ad catholicae religionis incolumitatem et caussam in patria tuendam constet et vigeat, et silentibus partium studiis, quibus bonorum vires minuuntur, malorum augentur, una sit omnium conspiratio et consensus ad gloriam conservandam ea natione dignam, quae inclita maiorum virtute praeclarum in Ecclesia nomen et dignitatem obtinuit. Hoc nimirum est curarum omnium et foederum nobilissimum, ad quod ipsa divinae veritatis voce vocamur, quae docet quaerendum ante omnia regnum Dei et iustitiam eius, ac mercedem exinde sperare iubet, qua Deus pietatis et iustitiae cultum ac zelum honoris sui, non in caelis solum, sed et in terris remuneratur. Haec quae ex paterni Nostri cordis in vos caritate dicimus, eo animo fideles Gallos excepturos confidimus, quem in filiis amantissimis et carissimis semper agnovimus. — Caeterum eorum, quae a Nobis postulasti, Dilecte Fili Noster, omnem rationem habentes, auctoritate Nostra Apostolica libenter concedimus, ut a die 5 proximi Iunii ad tertiam Iulii mensis, quod tempus dedicationi templi festo cultu celebrandae constitutum est, tum ipso dedicationis die, tum omnibus dominicis diebus, nec non in festis Nativitatis Praecursoris Domini, beati Petri Apostolorum Principis, et Visitationis Deiparae Virginis, omnes utriusque sexus fideles sacramentali confessione peracta et sacra eucharistia percepta plenariam admissorum indulgentiam in forma Ecclesiae consueta consequi possint ac valeant: itemque eadem auctoritate Nostra tribuimus, ut omnes fideles qui votivum templum devote adierint, ibique pias ad Deum preces effuderint, indulgentiam septem annorum totidemque quadragenarum, per totam dedicationis celebritatem, quocumque die id egerint, in forma Ecclesiae consueta lucrentur: praeterea facultatem tibi, iuxta preces oblatas, facimus, solemniter benedicendi populo cum plenaria admissorum indulgentia Nostro nomine et auctoritate post sacra missarum solemnia, iuxta ritum et formam a Romana Sede

5 MAII 1891

nem publice tuendam concordes existant.

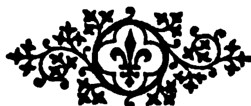
Indulgentias occasione dedicationis huius basilicae lucrandas benigne concedit.

praescriptam : atque omnes quas impertivimus indulgentias, animabus in purgatorio degentibus per modum suffragii solatio esse posse concedimus et elargimur.—Facere demum non possumus, quin ad Christum Dominum Deumque nostrum, qui vita et virtus cordium est, quique omnes qui laborant ac onerati sunt se solaturum pollicetur, vota ex intimo animo convertamus, ut propitius ac misericors honoris et pietatis vestrae excipiat officia, ac de thesauris benignitatis suae vobis et patriae universae, pacis, salutis omnisque prosperitatis amplissima dona largiatur. Horum autem caelestium munerum auspicem et pignus sincerae benevolentiae Nostrae esse volumus Apostolicam benedictionem, quam tibi, Dilecte Fili Noster, cunctoque Galliae clero, cunctisque fidelibus paramanter impertimus.

Christum pro salute Galliæ deprecatur.

Datum Romae apud S. Petrum die 5 Maii 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

LEO PP. XIII.

LITTERAE ENCYCLICAE

Ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos et Episcopos universos catholici orbis gratiam et communionem cum Apostolica Sede habentes.

DE CONDITIONE OPIFICUM.

15 Maii 1891

EXORDIUM.

Œconomicum certamen, multiplici fonte ortum,

RERUM novarum semel excitata cupidine, quae diu quidem commovet civitates, illud erat consecuturum ut commutationum studia a rationibus politicis in oeconomicarum cognatum genus aliquando defluerent. — Revera nova industriae incrementa novisque euntes itineribus artes: mutatae dominorum et mercenariorum rationes mutuae: divitiarum in exiguo numero affluentia, in multitudine inopia: opificum cum de se confidentia maior, tum inter se necessitudo coniunctior, praeterea versi in deteriora mores, effecere, ut certamen erumperet. In quo quanta rerum momenta vertantur, ex hoc apparet, quod animos habet acri expectatione suspensos: denique ingenia exercet doctorum, concilia prudentum, conciones populi, legumlatorum iudicium, consilia principum, ut iam caussa nulla reperiatur tanta, quae teneat hominum studia vehementius. — Itaque, proposita Nobis Ecclesiae caussa et salute communi, quod alias consuevimus, Venerabiles Fratres, datis ad vos Litteris de imperio politico, de libertate humana, de civitatum constitutione christiana, aliisque non dissimili genere, quae ad refutandas opinionum fallacias opportuna videbantur, idem nunc faciendum *de conditione opificum* iisdem de caussis duximus. — Genus hoc argumenti non semel iam per occasionem attigimus: in his tamen Litteris totam data opera tractare quaestionem apostolici muneris conscientia monet, ut principia emineant, quorum ope, uti veritas atque aequitas postulant, dimicatio dirimatur. Caussa est ad expediendum difficilis, nec vacua periculo. Arduum siquidem metiri iura et officia, quibus locupletes et proletarios, eos qui rem, et

omniumque studia summe tenens,

movet Pontificem ut instantius de conditione opificum *loquatur.*

Rem arduam si-

mul et periculosam suscepturum

eos qui operam conferant, inter se oportet contineri. Periculosa vero contentio, quippe quae ab hominibus turbulentis et callidis ad pervertendum iudicium veri concitandamque seditiose multitudinem passim detorquetur. Utcumque sit,

urget miserorum indigna fortuna.

plane videmus, quod consentiunt universi, infimae sortis hominibus celeriter esse atque opportune consulendum, cum pars maxima in misera calamitosaque fortuna indigne versentur.

Status quæstionis. *Deterioris sortis opificum causæ recensentur.*

Nam veteribus artificum collegiis superiore saeculo deletis, nulloque in eorum locum suffecto praesidio, cum ipsa instituta legesque publicae avitam religionem exuissent, sensim factum est ut opifices inhumanitati dominorum effrenataeque competitorum cupiditati solitarios atque indefensos tempus tradiderit. Malum auxit usura vorax, quae non semel Ecclesiae iudicio damnata, tamen ab hominibus avidis et quaestuosis per aliam speciem exercetur eadem : huc accedunt et conductio operum et rerum omnium commercia fere in paucorum redacta potestatem, ita ut opulenti ac praedivites perpauci prope servile iugum infinitae proletariorum multitudini imposuerint.

I. PARS NEGATIVA.

MALI SANATIO A SOCIALISMO HAUD PETENDA.

Definitur socialismus.

Ad huius sanationem mali *Socialistae* quidem, sollicitata egentium in locupletes invidia, evertere privatas bonorum possessiones contendunt oportere, earumque loco communia universis singulorum bona facere, procurantibus viris qui aut municipio praesint, aut totam rempublicam gerant. Eiusmodi translatione bonorum a privatis ad commune, mederi se posse praesenti malo arbitrantur, res et commoda

Socialistarum ratio est 1° inepta, 2° injusta, 3° subversiva.

inter cives aequabiliter partiendo. Sed est adeo eorum ratio ad contentionem dirimendam inepta, ut ipsum opificum genus afficiat incommodo : eademque praeterea est valde iniusta, quia vim possessoribus legitimis affert, pervertit officia reipublicae, penitusque miscet civitates.

1° Inepta *est, nam dirimens jus collocandæ mercedis in praedio ut proprio possidendo, opifici spem*

Sane, quod facile est pervidere, ipsius operae, quam suscipiunt qui in arte aliqua quaestuosa versantur, haec per se caussa est, atque hic finis quo proxime spectat artifex, rem sibi quaerere privatoque iure possidere uti suam ac propriam. Is enim si vires, si industriam suam alteri commodat, hanc ob caussam commodat ut res adipiscatur ad victum cultum-

que necessarias: ideoque ex opera data ius verum perfectumque sibi quaerit non modo exigendae mercedis, sed et collocandae uti velit. Ergo si tenuitate sumptuum quicquam ipse comparsit, fructumque parcimoniae suae, quo tutior esse custodia possit, in praedio collocavit, profecto praedium istiusmodi nihil est aliud, quam merces ipsa aliam induta speciem: propterea que coemptus sic opifici fundus tam est in eius potestate futurus, quam parta labore merces. Sed in hoc plane, ut facile intelligitur, rerum dominium vel moventium vel solidarum consistit. In eo igitur quod bona privatorum transferre *Socialistae* ad commune nituntur, omnium mercenariorum faciunt conditionem deteriorem, quippe quos, collocandae mercedis libertate sublata, hoc ipso augendae rei familiaris utilitatumque sibi comparandarum spe et facultate despoliant.

15 MAII 1891

adimit melioris sortis opera sua acquirendæ.

Verum, quod maius est, remedium proponunt cum iustitia aperte pugnans, quia possidere res privatim ut suas, ius est homini a natura datum. — Revera hac etiam in re maxime inter hominem et genus interest animantium ceterarum. Non enim se ipsae regunt belluae, sed reguntur gubernanturque duplici naturae instinctu: qui tum custodiunt experrectam in eis facultatem agendi, viresque opportune evolvunt, tum etiam singulos earum motus exsuscitant iidem et determinant. Altero instinctu ad se vitamque tuendam, altero ad conservationem generis ducuntur sui. Utrumque vero commode assequuntur earum rerum usu quae adsunt, quaeque praesentes sunt: nec sane progredi longius possent, quia solo sensu moventur rebusque singularibus sensu perceptis. — Longe alia hominis natura. Inest in eo tota simul ac perfecta vis naturae animantis, ideoque tributum ex hac parte homini est, certe non minus quam generi animantium omni, ut rerum corporearum fruatur bonis. Sed natura animans quantumvis cumulate possessa, tantum abest ut naturam circumscribat humanam, ut multo sit humana natura inferior, et ad parendum huic obediendumque nata. Quod eminet atque excellit in nobis, quod homini tribuit ut homo sit, et a belluis differat genere toto, mens seu ratio est. Et ob hanc caussam quod solum hoc animal est ra-

2° Injusta *est, nam possidere res privatim ut suas, jus est homini a natura datum.*

Demonstratur hoc jus 1°) individuis *competere,* a) *Hoc interest inter belluas et hominem, quod illæ rerum corporearum usu fruantur tantum; hic autem, rationis particeps, insuper ea sibi stabili possessione subjiciat.*

tionis particeps, bona homini tribuere necesse est non utenda solum, quod est omnium animantium commune, sed stabili perpetuoque jure possidenda, neque ea dumtaxat quae usu consumuntur, sed etiam quae, nobis utentibus, permanent.

b) *Seipsum homo gubernans consilio suo, providet sibi in futurum; quod maxime praestat per terrae dominatum, ratione ejusdem ubertatis.*

Quod magis etiam apparet, si hominum in se natura altius spectetur. Homo enim cum innumerabilia ratione comprehendat, rebusque praesentibus adiungat, atque annectat futuras, cumque actionum suarum sit ipse dominus, propterea sub lege aeterna, sub potestate omnia providentissime gubernantis Dei, se ipse gubernat providentia consilii sui: quamobrem in eius est potestate res eligere quas ad consulendum sibi non modo in praesens, sed etiam in reliquum tempus, maxime iudicet idoneas. Ex quo consequitur, ut in homine esse non modo terrenorum fructuum, sed ipsius terrae dominatum oporteat, quia e terrae fetu sibi res suppeditari videt ad futurum tempus necessarias. Habent cuiusque hominis necessitates velut perpetuos reditus, ita ut hodie expletae, in crastinum nova imperent. Igitur rem quamdam debet homini natura dedisse stabilem perpetuoque mansuram, unde perennitas subsidii expectari posset. Atqui istiusmodi perennitatem nulla res praestare, nisi cum ubertatibus suis terra, potest.

Objicitur *huic argumento:* α) *providentia reipublicæ.* *Resp.: Homo prior est civitate.* β) *Deus dedit terram universo generi hominum fruendam.* *Resp.:* α') *Non ita ut promiscuum dominatum induxerit; sed ita ut industriæ singulorum descriptionem possessionum privatarum permiserit.* β') *Hoc pacto non mi-*

Neque est, cur providentia introducatur reipublicae: est enim homo, quam respublica, senior: quocirca ius ille suum ad vitam corpusque tuendum habere natura ante debuit quam civitas ulla coisset. — Quod vero terram Deus universo generi hominum utendam, fruendam dederit, id quidem non potest ullo pacto privatis possessionibus obesse. Deus enim generi hominum donavisse terram in commune dicitur, non quod eius promiscuum apud omnes dominatum voluerit, sed quia partem nullam cuique assignavit possidendam, industriae hominum institutisque populorum permissa privatarum possessionum descriptione. Ceterum utcumque inter privatos distributa, inservire communi omnium utilitati terra non cessat, quoniam nemo est mortalium, quin alatur eo, quod agri efferunt. Qui re carent, supplent opera; ita ut vere affirmari possit, universam comparandi victus cultusque rationem in labore consistere, quem quis vel in

15 MAII 1891

fundo insumat suo, vel in arte aliqua operosa, cuius merces tandem non aliunde, quam a multiplici terrae fetu ducitur, cum eoque permutatur.

nus universitati inservit terra qua omnes aluntur.

Qua ex re rursus efficitur, privatas possessiones plane esse secundum naturam. Res enim eas, quae ad conservandam vitam maximeque ad perficiendam requiruntur, terra quidem cum magna largitate fundit, sed fundere ex se sine hominum cultu et curatione non posset. Iamvero cum in parandis naturae bonis industriam mentis viresque corporis homo insumat, hoc ipso applicat ad sese eam naturae corporeae partem, quam ipse percoluit, in qua velut formam quamdam personae suae impressam reliquit; ut omnino rectum esse oporteat, eam partem ab eo possideri uti suam, nec ullo modo ius ipsius violare cuiquam licere.

c) *Quum ubertas terræ sine hominis cultu esse non possit, cultusque rursus a fundo separari nequeat, consequens est cultu hominem fundum liberum, naturæ jure, facere suum.*

Horum tam perspicua vis est argumentorum, ut mirabile videatur, dissentire quosdam exoletarum opinionum restitutores: qui usum quidem soli, variosque praediorum fructus homini privato concedunt: at possideri ab eo ut domino vel solum, in quo aedificavit, vel praedium quod excoluit, plane ius esse negant. Quod cum negant, fraudatum iri partis suo labore rebus hominem, non vident. Ager quippe cultoris manu atque arte subactus habitum longe mutat: e silvestri frugifer, ex infecundo ferax efficitur. Quibus autem rebus est melior factus, illae sic solo inhaerent miscenturque penitus, ut maximam partem nullo pacto sint separabiles a solo. Atqui id quemquam potiri illoque perfrui, in quo alius desudavit, utrumne iustitia patiatur? Quo modo effectae res caussam sequuntur a qua effectae sunt, sic operae fructum ad eos ipsos qui operam dederint, rectum est pertinere. Merito igitur universitas generis humani, dissentientibus paucorum opinionibus nihil admodum mota, studioseque naturam intuens, in ipsius lege naturae fundamentum reperit partitionis bonorum, possessionesque privatas, ut quae cum hominum natura pacatoque et tranquillo convictu maxime congruant, omnium saeculorum usu consecravit. — Leges autem civiles, quae, cum iustae sunt, virtutem suam ab ipsa naturali lege ducunt, id ius, de quo loquimur, confirmant ac vi etiam adhibenda tuentur. — Idem divina-

d) *Universitas fere generis humani hoc jus proclamat;*

confirmant leges civiles;

divinarum legum sancit auctoritas.

rum legum sanxit auctoritas, quae vel appetere alienum gravissime vetant. *Non concupisces uxorem proximi tui : non domum, non agrum, non ancillam, non bovem, non asinum et universa quae illius sunt* (1).

a') *Jus possidendi, quod singulis natura inest, validius familiae domesticae competit.*

Iura vero istiusmodi, quae in hominibus insunt singulis, multo validiora intelliguntur esse si cum officiis hominum in convictu domestico apta et connexa spectentur. — In deligendo genere vitae non est dubium, quin in potestate sit arbitrioque singulorum alterutrum malle, aut IESU CHRISTI sectari de virginitate consilium, aut maritali se vinclo obligare. Ius coniugii naturale ac primigenum homini adimere, caussamve nuptiarum praecipuam, Dei auctoritate initio constitutam, quoquo modo circumscribere lex hominum, nulla potest. *Crescite et multiplicamini* (2). En igitur familia, seu societas domestica, perparva illa quidem, sed vera societas, eademque omni civitate antiquior; cui propterea sua quaedam iura officiaque esse necesse est, quae minime pendeant a republica.

a) *Jus est divinitus concessum condendi familiam, civitate antiquiorem.*

Atqui, pater familias, quos procreavit, praesertim hereditaria bonorum transmissione tuetur.

Quod igitur demonstravimus, ius dominii personis singularibus natura tributum, id transferri in hominem, qua caput est familiae, oportet: immo tanto ius est illud validius, quanto persona humana in convictu domestico plura complectitur. Sanctissima naturae lex est, ut victu omnique cultu paterfamilias tueatur quos ipse procrearit: idemque illuc a natura ipsa deducitur, ut velit liberis suis, quippe qui paternam referunt et quodam modo producunt personam, anquirere et parare, unde se honeste possint in ancipiti vitae cursu a misera fortuna defendere. Id vero efficere non alia ratione potest, nisi fructuosarum possessione rerum, quas ad liberos hereditate transmittat. Quemadmodum civitas, eodem modo familia, ut memoravimus, veri nominis societas est, quae potestate propria, hoc est paterna, regitur. Quamobrem, servatis utique finibus quos proxima eius caussa praescripserit, in deligendis adhibendisque rebus incolumitati ac iustae libertati suae necessariis, familia quidem paria saltem cum societate civili iura obtinet. Paria saltem diximus, quia cum convictus domesticus et cogitatione sit et re prior,

b) *Familiae, veri nominis societatis iura, nonnisi tyrannice violanda, juribus societatis civilis aequalia sunt, imo majora, quia priora.*

1. *Deut.*, V, 21. — 2. *Gen.*, I, 28.

quam civilis coniunctio, priora quoque esse magisque naturalia iura eius officiaque consequitur. Quod si cives, si familiae, convictus humanisocietatisque participes factae, pro adiumento offensionem, pro tutela diminutionem iuris sui in republica reperirent, fastidienda citius, quam optanda societas esset. *15 MAII 1891*

Intima domorum potestas civilis ne pervadat, extra casum necessitatis, ad sublevandam inopiam,

Velle igitur ut pervadat civile imperium arbitratu suo usque ad intima domorum, magnus ac perniciosus est error.— Certe si qua forte familia in summa rerum difficultate consiliique inopia versetur, ut inde se ipsa expedire nullo pacto possit, rectum est subveniri publice rebus extremis: sunt enim familiae singulae pars quaedam civitatis. Ac pari modo sicubi intra domesticos parietes gravis extiterit perturbatio iurium mutuorum, suum cuique ius potestas publica vindicato; neque enim hoc est ad se rapere iura civium, sed munire atque firmare iusta debitaque tutela. Hic tamen consistant necesse est, qui praesint rebus publicis: hos excedere fines natura non patitur. Patria potestas est eiusmodi, ut nec extingui, neque absorberi a republica possit, quia idem et commune habet cum ipsa hominum vita principium. *Filii sunt aliquid patris*, et velut paternae amplificatio quædam personæ: proprieque loqui si volumus, non ipsi per se, sed per communitatem domesticam, in qua generati sunt, civilem ineunt ac participant societatem. Atque hac ipsa de caussa, quod filii sunt *naturaliter aliquid patris... antequam usum liberi arbitrii habeant, continentur sub parentum cura* (1). Quod igitur *Socialistae*, posthabita providentia parentum, introducunt providentiam reipublicae, faciunt *contra iustitiam naturalem*, ac domorum compaginem dissolvunt.

vel ad vindicanda partium iura.

Filii enim sunt aliquid patris; mediante familia, civilem ineunt societatem.

Socialistæ vero domorum compaginem dissolvunt.

3° Socialistarum ratio est subversiva ordinis : *nutrit discordias, desidiam, miseriam.*

Ac praeter iniustitiam, nimis etiam apparet qualis esset omnium ordinum commutatio perturbatioque, quam dura et odiosa servitus civium consecutura. Aditus ad invidentiam mutuam, ad obtrectationes et discordias patefieret: ademptis ingenio singulorum sollertiaeque stimulis, ipsi divitiarum fontes necessario exarescerent: eaque, quam fingunt cogitatione, aequabilitas, aliud revera non esset nisi omnium hominum aeque misera atque ignobilis, nullo discrimine, conditio. — Ex quibus omnibus perspicitur, illud *Socialismi* placitum

1. S. Thom. II-II, Quaest. X, art. XII.

Recapitulatio.

de possessionibus in commune redigendis omnino repudiari oportere, quia iis ipsis, quibus est opitulandum, nocet, naturalibus singulorum iuribus repugnat, officia reipublicae tranquillitatemque communem perturbat. Maneat ergo, cum plebi sublevatio quaeritur, hoc in primis haberi fundamenti instar oportere, privatas possessiones inviolate servandas. Quo posito, remedium, quod exquiritur, unde petendum sit, explicabimus.

Conclusio: Fundamentum verae sublevationis privata possessio.

II. PARS POSITIVA.

UNDE PETENDUM SIT REMEDIUM.

Sacro munere hic fungitur Pontifex.

Certe requiritur contentio civilis potestatis, ac utriusque ordinis; sed Ecclesia posthabita *inanis erit hominum opera.*

Confidenter ad argumentum aggredimur ac plane iure Nostro; propterea quod caussa agitur ea, cuius exitus probabilis quidem nullus, nisi advocata religione Ecclesiaque, reperiatur. Cum vero et religionis custodia, et earum rerum, quae in Ecclesiae potestate sunt, penes Nos potissimum dispensatio sit, neglexisse officium taciturnitate videremur.

Profecto aliorum quoque operam et contentionem tanta haec caussa desiderat: principum reipublicae intelligimus, dominorum ac locupletium, denique ipsorum, pro quibus contentio est, proletariorum: illud tamen sine dubitatione affirmamus, inania conata hominum futura, Ecclesia posthabita. Videlicet Ecclesia est, quae promit ex Evangelio doctrinas, quarum virtute aut plane componi certamen potest, aut certe fieri, detracta asperitate, mollius; eademque est, quae non instruere mentem tantummodo, sed regere vitam et mores singulorum praeceptis suis contendit: quae statum ipsum proletariorum ad meliora promovet pluribus utilissime institutis: quae vult atque expetit omnium ordinum consilia viresque in id consociari, ut opificum rationibus, quam commodissime potest, consulatur: ad eamque rem adhiberi leges ipsas auctoritatemque reipublicae, utique ratione ac modo, putat oportere.

A) REMEDIUM DIVINUM PRÆBET ECCLESIA doctrina, præceptis, institutis.

Illud itaque statuatur primo loco, ferendam esse conditionem humanam: ima summis paria fieri in civili societate non posse. Agitant id quidem *Socialistae:* sed omnis est contra rerum naturam vana contentio. Sunt enim in hominibus maximae plurimaeque natura dissimilitudines; non omnium paria ingenia sunt, non sollertia, non valetudo, non vires: quarum rerum necessarium discrimen sua sponte sequitur fortuna dispar. Idque plane ad usus cum privatorum tum

1° DOCTRINA.

Docet enim Ecclesia: a) *inter homines ipsa natura varias esse dissimilitudines, idque in bonum communitatis;*

communitatis accommodate; indiget enim varia ad res gerendas facultate diversisque muneribus vita communis; ad quae fungenda munera potissimum impelluntur homines differentia rei cuiusque familiaris. — Et ad corporis laborem quod attinet, in ipso *statu innocentiae* non iners omnino erat homo futurus: at vero quod ad animi delectationem tunc libere optavisset voluntas, idem postea in expiatione culpae subire non sine molestiae sensu coegit necessitas. *Maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitae tuae* [1]. — Similique modo finis acerbitatum reliquarum in terris nullus est futurus, quia mala peccati consectaria aspera ad tolerandum sunt, dura, difficilia: eaque homini usque ad ultimum vitae comitari est necesse. Itaque pati et perpeti humanum est, et ut homines experiantur ac tentent omnia, istiusmodi incommoda invellere ab humano convictu penitus nulla vi, nulla arte poterunt. Si qui id se profiteantur posse, si miserae plebi vitam polliceantur omni dolore molestiaque vacantem, et refertam quiete ac perpetuis voluptatibus, nae illi populo imponunt, fraudemque struunt, in mala aliquando erupturam maiora praesentibus. Optimum factu res humanas, ut se habent, ita contueri, simulque opportunum incommodis levamentum, uti diximus, aliunde petere.

15 MAII 1891.

b) *corporis laborem, in statu innocentiæ amœnum, post lapsum evasisse arduum;*

c) *reliquas acerbitates, quibus in pœnam vita præsens affligitur, tolli omnino non posse;*

Est illud in caussa, de qua dicimus, capitale malum, opinione fingere alterum ordinem sua sponte infensum alteri, quasi locupletes et proletarios ad digladiandum inter se pertinaci duello natura comparaverit. Quod adeo a ratione abhorret et a veritate, ut contra verissimum sit quo modo in corpore diversa inter se membra conveniunt, unde illud existit temperamentum habitudinis, quam symmetriam recte dixeris, eodem modo naturam in civitate praecepisse ut geminae illae classes congruant inter se concorditer, sibique convenienter ad aequilibritatem respondeant. Omnino altera alterius indiget: non res sine opera, nec sine re potest opera consistere. Concordia gignit pulcritudinem rerum atque ordinem: contra ex perpetuitate certaminis oriatur necesse est cum agresti immanitate confusio. Nunc vero ad dirimen-

d) *naturâ utrumque ordinem comparari non ad digladiandum inter se, sed ad harmonice conspirandum.*

1. *Gen.*, III, 17.

dum certamen, ipsasque eius radices amputandas, mira vis est institutorum christianorum, eaque multiplex.

2° Ortum vero certamen mirifice dirimit Ecclesia. PRÆCEPTIS a) IUSTITIÆ: *officia commendans* α) *alia proletario et opifici;*

Ac primum tota disciplina religionis, cuius est interpres et custos Ecclesia, magnopere potest locupletes et proletarios componere invicem et coniungere, scilicet utroque ordine ad officia mutua revocando, in primisque ad ea quae a iustitia ducuntur. Quibus ex officiis illa proletarium atque opificem attingunt; quod libere et cum aequitate pactum operae sit, id integre et fideliter reddere: non rei ullo modo nocere, non personam violare dominorum: in ipsis tuendis rationibus suis abstinere a vi, nec seditionem induere unquam: nec commisceri cum hominibus flagitiosis, immodicas spes et promissa ingentia artificiose iactantibus, quod fere habet poenitentiam inutilem et fortunarum ruinas consequentes. — Ista vero ad divites spectant ac dominos: non habendos mancipiorum loco opifices: vereri in eis aequum esse dignitatem personae, utique nobilitatam ab eo, character christianus qui dicitur. Quaestuosas artes, si naturae ratio, si christiana philosophia audiatur, non pudori homini esse, sed decori, quia vitae sustentandae praebent honestam potestatem. Illud vere turpe et inhumanum, abuti hominibus pro rebus ad quaestum, nec facere eos pluris, quam quantum nervis polleant viribusque. Similiter praecipitur, religionis et bonorum animi haberi rationem in proletariis oportere. Quare dominorum partes esse, efficere ut idoneo temporis spatio pietati vacet opifex: non hominem dare obvium lenociniis corruptelarum illecebrisque peccandi: neque ullo pacto a cura domestica parcimoniaeque studio abducere. Item non plus imponere operis, quam vires ferre queant, nec id genus, quod cum aetate sexuque dissideat. — In maximis autem officiis dominorum illud eminet, iusta unicuique praebere. Profecto ut mercedis statuatur ex aequitate modus, caussae sunt considerandae plures: sed generatim locupletes atque heri meminerint, premere emolumenti sui caussa indigentes ac miseros, alienaque ex inopia captare quaestum, non divina, non humana iura sinere. Fraudare vero quemquam mercede debita grande piaculum est, quod iras e caelo ultrices clamore devocat. *Ecce merces operario-*

β) alia divitibus ac dominis: *α') verendam in opifice dignitatem humanam et christianam, conditionem perhonestam, religionem, mores, vires ac sexum;*

β') statuendam ac solvendam ex integro iustam mercedem,

vitandumque piaculum cælestem vindictam exigens;

rum... quae fraudata est a vobis, clamat; et clamor eorum in aures Domini Sabaoth introivit (1). — Postremo religiose cavendum locupletibus ne proletariorum compendiis quicquam noceant nec vi, nec dolo, nec fenebribus artibus: idque eo vel magis quod non satis illi sunt contra iniurias atque impotentiam muniti, eorumque res, quo exilior, hoc sanctior habenda. His obtemperatio legibus nonne posset vim caussasque dissidii vel sola restinguere?

15 MAII 1891.

γ) *compendia proletariorum fovenda.*

Sed Ecclesia tamen, IESU CHRISTO magistro et duce, persequitur maiora: videlicet perfectius quiddam praecipiendo, illuc spectat, ut alterum ordinem vicinitate proxima amicitiaque alteri coniungat. — Intelligere atque aestimare mortalia ex veritate non possumus, nisi dispexerit animus vitam alteram eamque immortalem: qua quidem dempta, continuo forma ac vera notio honesti interiret; immo tota haec rerum universitas in arcanum abiret nulli hominum investigationi pervium. Igitur, quod natura ipsa admonente didicimus, idem dogma est christianum, quo ratio et constitutio tota religionis tamquam fundamento principe nititur, cum ex hac vita excesserimus, tum vere nos esse victuros. Neque enim Deus hominem ad haec fragilia et caduca, sed ad caelestia atque aeterna generavit, terramque nobis ut exulandi locum, non ut sedem habitandi dedit. Divitiis ceterisque rebus, quae appellantur bona, affluas, careas, ad aeternam beatitudinem nihil interest: quemadmodum utare, id vero maxime interest. Acerbitates varias, quibus vita mortalis fere contexitur, IESUS CHRISTUS *copiosa redemptione* sua nequaquam sustulit, sed in virtutum incitamenta, materiamque bene merendi traduxit: ita plane ut nemo mortalium queat praemia sempiterna capessere nisi cruentis IESU CHRISTI vestigiis ingrediatur. *Si sustinebimus, et conregnabimus* (2). Laboribus ille et cruciatibus sponte susceptis, cruciatuum et laborum mirifice vim delenivit: nec solum exemplo, sed gratia sua perpetuaeque mercedis spe proposita, perpessionem dolorum effecit faciliorem: *id enim, quod in praesenti est momenta-*

b) CHARITATIS *insuper præceptis Ecclesia utrumque ordinem proxime conjungit. Docet enim:*

α) omnes:

α') *vitæ præsenti perbrevi æternam vitam successuram, quæ vera vita est;*

β') *ad quam acquirendam non conducit bonorum terrestrium possessio, sed usus;*

γ) *præsertimque labores exemplo* JESU CHRISTI *patienter tolerati.*

1. *Jac.*, V, 4. — 2. *II Tim.*, II, 12.

neum et leve tribulationis nostrae, supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operatur in nobis (1).

β) Docet insuper Ecclesia divites: α') opes acquirendæ felicitati æternæ obesse magis quam prodesse; β') bona, etsi juste possessa, in levamentum tamen egentium ipsis esse commissa,

Itaque fortunati monentur, non vacuitatem doloris afferre, nec ad felicitatem aevi sempiterni quicquam prodesse divitias, sed potius obesse (2); terrori locupletibus esse debere Iesu Christi insuetas minas (3); rationem de usu fortunarum Deo iudici severissime aliquando reddendam.

De ipsis opibus utendis excellens ac maximi momenti doctrina est, quam si philosophia inchoatam at Ecclesia tradidit perfectam plane, eademque efficit ut non cognitione tantum, sed moribus teneatur. Cuius doctrinae in eo est fundamentum positum, quod iusta possessio pecuniarum a iusto pecuniarum usu distinguitur. Bona privatim possidere, quod paulo ante vidimus, ius est homini naturale: eoque uti iure, maxime in societate vitae, non fas modo est, sed plane necessarium. *Licitum est quod homo propria possideat. Et est etiam necessarium ad humanam vitam* (4). At vero si illud quaeratur, qualem esse usum bonorum necesse sit, Ecclesia quidem sine ulla dubitatione respondet: *quantum ad hoc, non debet homo habere res exteriores ut proprias, sed ut communes, ut scilicet de facili aliquis eas communicet in necessitate aliorum. Unde Apostolus dicit: divitibus huius saeculi praecipe... facile tribuere, communicare* (5). Nemo certe opitulari aliis de eo iubetur, quod ad usus pertineat cum suos tum suorum necessarios: immo nec tradere aliis quo ipse egeat ad id servandum quod personae conveniat: quodque deceat: *nullus enim inconvenienter vivere debet* (6).

id est, ut superfluum, non quidem ex justitia sed ex charitate cum pauperibus communicent.

Sed ubi necessitati satis et decoro datum, officium est de eo quod superat gratificari indigentibus. *Quod superest, date eleemosinam*(7).Non iustitiae,excepto in rebus extremis,officia ista sunt,sed caritatis christianae, quam profecto lege agendo petere ius non est. Sed legibus iudiciisque hominum lex antecedit iudiciumque Christi Dei, qui multis modis suadet consuetudinem largiendi: *beatius est magis dare, quam accipere* (8): et collatam negatamve pauperibus beneficentiam

Quæ communicatio, Christo teste, prædulcis est, quasi ipsi Christo facta.

1. *II Cor.*, IV, 17. — 2. *Matth.*, XIX, 23-24. — 3. *Luc.*, VI, 24-25. — 4. II-II. *Quaest.*, LXVI, a. II. — 5. II-II, *Quaest.* LXV, a. II. — 6. II-II. *Quaest.* XXXII, VI. — 7. *Luc.*, XI, 41. — 8. *Act.*, XX, 35.

15 MAII 1891.

perinde est ac sibi collatam negatamve iudicaturus. *Quamdiu fecisti uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis* (1).

Docet verbo Ecclesia omnes qualicumque copia bonorum in aliorum usus a Deo esse ditatos.

Quarum rerum haec summa est; quicumque maiorem copiam bonorum Dei munere accepit, sive corporis et externa sint, sive animi, ob hanc caussam accepisse, ut ad perfectionem sui pariterque, velut minister providentiae divinae, ad utilitates adhibeat ceterorum. *Habens ergo talentum, curet omnino ne taceat: habens rerum affluentiam, vigilet ne a misericordiae largitate torpescat: habens artem qua regitur, magnopere studeat ut usum atque utilitatem illius cum proximo partiatur* (2).

γ) *Docet demum* bonis fortunæ carentes: α) *permagnum esse statum quem Filius Dei amplexus est;* β) *veras divitias in virtutibus esse positas;*

Bonis autem fortunae qui careant, ii ab Ecclesia perdocentur, non probro haberi, Deo iudice, paupertatem, nec eo pudendum, quod victus labore quaeratur. Idque confirmavit re et facto Christus Dominus, qui pro salute hominum *egenus factus est, cum esset dives* (3): cumque esset Filius Dei ac Deus ipsemet, videri tamen ac putari fabri filius voluit: quin etiam magnam vitae partem in opere fabrili consumere non recusavit. *Nonne hic est faber, filius Mariae* (4)? Huius divinitatem exempli intuentibus, ea facilius intelliguntur: veram hominis dignitatem atque excellentiam in moribus esse, hoc est in virtute, positam: virtutem vero commune mortalibus patrimonium, imis et summis, divitibus et proletariis aeque parabile: nec aliud quippiam quam virtutes et merita, in quocumque reperiantur, mercedem beatitudinis aeternae sequuturam. Immo vero in calamitosorum genus propensior Dei ipsius videtur voluntas: beatos enim IESUS CHRISTUS nuncupat pauperes (5): invitat peramanter ad se, solatii caussa, quicumque in labore sint ac luctu (6): infirmos et iniuria vexatos complectitur caritate praecipua. Quarum cognitione rerum facile in fortunatis deprimitur tumens animus, in aerumnosis demissus extollitur: alteri ad facilitatem, alteri ad modestiam flectuntur. Sic cupitum superbiae intervallum efficitur brevius, nec difficulter impetrabitur ut ordinis utriusque, iunctis amice dextris, copulentur voluntates.

γ') *propensiorem cor Dei ad pauperes habere voluntatem.*

Qua doctrina amice utriusque ordinis animi copulantur.

1. *Matth.*, XXV, 40. — 2. S. Greg. Magn. in Evang. *Hom.* X n. 7. — 3. *II Cor.*, III, 8. — 4. *Marc.*, VI, 9. — 5. Matth., V, 3; *Beati pauperes spiritu.* — 6. Matth., XI, 28; *Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos.*

c) *Nec satis: christiana præcepta* FRATERNUM *gignunt* AMOREM. *Omnium hominum, α) unus est Creator, β) unus finis, γ) unus Redemptor, primogenitus inter fratres, δ) unus gratiarum thesaurus.*

Quos tamen, si christianis praeceptis paruerint, parum est amicitia, amor etiam fraternus inter se coniugabit. Sentient enim et intelligent, omnes plane homines a communi parente Deo procreatos: omnes ad eumdem finem bonorum tendere, qui Deus est ipse, qui afficere beatitudine perfecta atque absoluta et homines et Angelos unus potest: singulos item pariter esse IESU CHRISTI beneficio redemptos et in dignitatem filiorum Dei vindicatos, ut plane necessitudine fraterna cum inter se tum etiam cum Christo Domino, *primogenito in multis fratribus*, contineantur. Item naturae bona, munera gratiae divinae pertinere communiter et promiscue ad genus hominum universum, nec quemquam, nisi indignum, bonorum caelestium fieri exheredem. *Si autem filii, et heredes: heredes quidem Dei, coheredes autem Christi* (1).

Talis est forma officiorum ac iurium, quam christiana philosophia profitetur. Nonne quieturum perbrevi tempore certamen omne videatur, ubi illa in civili convictu valeret?

3° *Demum remedium ipsa Ecclesia adhibet* INSTITUTIS SUIS. a) Animos *instituit per ministerium hierarchicum divinitus efficax, et intima hominum attingens.*

Denique nec satis habet Ecclesia viam inveniendae curationis ostendere, sed admovet sua manu medicinam. Nam tota in eo est ut ad disciplinam doctrinamque suam excolat homines atque instituat: cuius doctrinae saluberrimos rivos, Episcoporum et Cleri opera, quam latissime potest, curat deducendos. Deinde pervadere in animos nititur flectereque voluntates, ut divinorum disciplina praeceptorum regi se gubernarique patiantur. Atque in hac parte, quae princeps est ac permagni momenti, quia summa utilitatum caussaque tota in ipsa consistit Ecclesia quidem una potest maxime. Quibus enim instrumentis ad permovendos animos utitur, ea sibi hanc ipsam ob caussam tradita a IESU CHRISTO sunt, virtutemque habent divinitus insitam. Istiusmodi instrumenta sola sunt, quae cordis attingere penetrales sinus apte queant, hominemque adducere ut obedientem se praebeat officio, motus animi appetentis regat, Deum et proximos caritate diligat singulari ac summa, omniaque animose perrumpat, quae virtutis impediunt cursum.

1. Rom., VIII, 17.

Satis est in hoc genere exempla veterum paulisper cogitatione repetere. Res et facta commemoramus, quae dubitationem nullam habent : scilicet civilem hominum communitatem funditus esse institutis christianis renovatam : huiusce virtute renovationis ad meliora promotum genus humanum, immo revocatum ab interitu ad vitam, auctumque perfectione tanta, ut nec extiterit ulla antea, nec sit in omnes consequentes aetates futura maior. Denique IESUM CHRISTUM horum esse beneficiorum principium eumdem et finem : ut ab eo profecta, sic ad eum omnia referenda. Nimirum accepta Evangelii luce, cum incarnationis Verbi hominumque redemptionis grande mysterium orbis terrarum didicisset, vita IESU CHRISTI Dei et hominis pervasit civitates, eiusque fide et praeceptis et legibus totas imbuit. Quare si societati generis humani medendum est, revocatio vitae institutorumque christianorum sola medebitur. De societatibus enim dilabentibus illud rectissime praecipitur, revocari ad origines suas, cum restitui volunt, oportere. Haec enim omnium consociationum perfectio est, de eo laborare idque assequi, cuius gratia institutae sunt : ita ut motus actusque sociales eadem caussa pariat, quae peperit societatem. Quamobrem declinare ab instituto, corruptio est : ad institutum redire sanatio. Verissimeque id quemadmodum de toto reipublicae corpore, eodem modo de illo ordine civium dicimus, qui vitam sustentant opere, quae est longe maxima multitudo.

15 MAII 1891.

Cujus ministerii virtutem historia testatur.

In JESU CHRISTO olim instauratæ et per ipsum ad culmen olim perfectionis advectæ,

ad eum redeant oportet dilabentes societates.

Nec tamen putandum, in colendis animis totas esse Ecclesiae curas ita defixas, ut ea negligat quae ad vitam pertinent mortalem ac terrenam. De proletariis nominatim vult et contendit ut emergant e miserrimo statu fortunamque meliorem adipiscantur. Atque in id confert hoc ipso operam non mediocrem, quod vocat et instituit homines ad virtutem. Mores enim christiani, ubi serventur integri, partem aliquam prosperitatis sua sponte pariunt rebus externis, quia conciliant principium ac fontem omnium bonorum Deum ; coercent geminas vitae pestes, quae nimium saepe hominem efficiunt in ipsa opum abundantia miserum, rerum appetentiam nimiam et voluptatum sitim [1] : contenti deni-

b) *Nec tamen* corporalem vitam *neglexit, Ecclesia, præsertim proletariorum.*

α) Indirecte *regendo* mores.

1. *Radix omnium malorum est cupiditas.* I Tim., VI, 10.

imprimis appetentiam rerum ac voluptatum sitim coercendo.

que cultu victuque frugi, vectigal parsimonia supplent, procul a vitiis, quae non modo exiguas pecunias, sed maximas etiam copias exhauriunt, et lauta patrimonia dissipant. Sed praeterea, ut bene habeant proletarii, recta providet, instituendis fovendisque rebus, quas ad sublevandam eorum inopiam intelligat conducibiles.

β) Directe, *cujusvis generis* instituta *fovendo* ad sublevandam inopiam.

Quin in hoc etiam genere beneficiorum ita semper excelluit, ut ab ipsis inimicis praedicatione efferatur. Ea vis erat apud vetustissimos christianos caritatis mutuae, ut persaepe sua se re privarent, opitulandi caussa, divitiores: quamobrem *neque... quisquam egens erat inter illos* ([1]). Diaconis, in id nominatim ordine instituto, datum ab Apostolis negotium, ut quotidianae beneficentiae exercerent munia : ac Paulus Apostolus, etsi sollicitudine districtus omnium Ecclesiarum, nihilominus dare se in laboriosa itinera non dubitavit, quo ad tenuiores christianos stipem praesens afferret. Cuius generis pecunias, a christianis in unoquoque conventu ultro collatas, *deposita pietatis* nuncupat Tertullianus, quod scilicet insumerentur *egenis alendis humandisque, et pueris ac puellis re ac parentibus destitutis, inque domesticis senibus, item naufragis* ([2]).

α') *A primæva ætate Ecclesia munia beneficentiæ excellentissime exercuit.*

β') *Inde ortum ingens pauperum patrimonium semper fideliter custodivit, auxit, rexit.*

Hinc sensim illud extitit patrimonium, quod religiosa cura tamquam rem familiarem indigentium Ecclesia custodivit. Immo vero subsidia miserae plebi, remissa rogandi verecundia, comparavit. Nam et locupletium et indigentium communis parens, excitata ubique ad excellentem magnitudinem caritate, collegia condidit sodalium religiosorum, aliaque utiliter permulta instituit, quibus opem ferentibus, genus miseriarum prope nullum esset, quod solatio careret. Hodie quidem multi, quod eodem modo fecere olim ethnici, ad arguendam transgrediuntur Ecclesiam huius etiam tam egregiae caritatis : cuius in locum subrogare visum est constitutam legibus publicis beneficentiam. Sed quae christianam caritatem suppleant, totam se ad alienas porrigentem utilitates, artes humanae nullae reperientur. Ecclesiae solius est illa virtus, quia nisi a sacratissimo IESU

γ') *In cujus loco beneficentiæ ex caritate frustra conantur subrogare beneficentiam legalem.*

1. *Act.*, IV, 34. — 2. *Apol.*, II, XXXIX.

CHRISTI corde ducitur, nulla est uspiam : vagatur autem a Christo longius, quicumque ab Ecclesia discesserit. *15 MAII 1891.*

At vero non potest esse dubium quin, ad id quod est propositum, ea quoque, quae in hominum potestate sunt, adiumenta requirantur. Omnino omnes, ad quos caussa pertinet, eodem intendant idemque laborent pro rata parte necesse est. Quod habet quamdam cum moderatrice mundi providentia similitudinem : fere enim videmus rerum exitus a quibus caussis pendent, ex earum omnium conspiratione procedere.

B) REMEDIA HUMANA *Ecclesiæ adjumenta præstent oportet.*

Iamvero quota pars remedii a republica expectanda sit, praestat exquirere. — Rempublicam hoc loco intelligimus non quali populus utitur unus vel alter, sed qualem et vult recta ratio naturae congruens, et probant divinae documenta sapientiae, quae Nos ipsi nominatim in litteris Encyclicis de civitatum constitutione christiana explicavimus.

A') QUID A REPUBLICA EXPECTANDUM. – *Respublica christiana hic intelligitur.*

Itaque per quos civitas regitur, primum conferre operam generatim atque universe debent tota ratione legum atque institutorum, scilicet efficiendo ut ex ipsa conformatione atque administratione reipublicae ultro prosperitas tam communitatis quam privatorum efflorescat. Id est enim civilis prudentiae munus, propriumque eorum qui praesunt officium. Nunc vero illa maxime efficiunt prosperas civitates, morum probitas, recte atque ordine constitutae familiae, custodia religionis ac iustitiae, onerum publicorum cum moderata irrogatio, tum aeque partitio incrementa artium et mercaturae, florens agrorum cultura, et si qua sunt alia generis eiusdem, quae quo maiore studio provehuntur, eo melius sunt victuri cives et beatius. — Harum igitur virtute rerum in potestate rectorum civitatis est, ut ceteris prodesse ordinibus, sic et proletariorum conditionem iuvare plurimum : idque iure suo optimo, neque ulla cum importunitatis suspicione : debet enim respublica ex lege muneris sui in commune consulere. Quo autem commodorum copia provenerit ex hac generali providentia maior, eo minus oportebit alias ad opificum salutem experiri vias.

1° CONSIDERATIONES GENERALIORES. a) *Civilis potestatis est* publicam *fovere* prosperitatem, *scilicet moralem, religiosam, domesticam, œconomicam.*

Hoc agens omnibus, præsertim proletariis, iure proprio, consulit.

Sed illud praeterea considerandum, quod rem altius attingit, unam civitatis esse rationem, communem summorum

b) *Specialius proletariorum curam respublica* utriusque ordinis fautrix *habeat; nam proletarii, numero majores,*

atque infimorum. Sunt nimirum proletarii pari iure cum locupletibus natura cives, hoc est partes verae vitamque viventes, unde constat, interiectis familiis, corpus reipublicae: ut ne illud adiungatur, in omni urbe eos esse numero longe maximo. Cum igitur illud sit perabsurdum, parti civium consulere, partem negligere, consequitur, in salute commodisque ordinis proletariorum tuendis curas debitas collocari publice oportere : ni fiat, violatum iri iustitiam suum cuique tribuere praecipientem. Qua de re sapienter, S. Thomas: *sicut pars et totum quodammodo sunt idem, ita id, quod est totius, quodammodo est partis* (1). Proinde in officiis non paucis neque levibus populo bene consulentium principum, illud in primis eminet, ut unumquemque civium ordinem aequabiliter tueantur, ea nimirum, quae *distributiva* appellatur iustitia inviolate servanda.

etsi directe in commune bonum minus conferunt quam ordo gubernans,

Quamvis autem cives universos, nemine excepto, conferre aliquid in summam bonorum communium necesse sit, quorum aliqua pars virilis sponte recidit in singulos, tamen idem et ex aequo conferre nequaquam possunt. Qualescumque sint in imperii generibus vicissitudines, perpetua futura sunt ea in civium statu discrimina, sine quibus nec esse, nec cogitari societas ulla posset. Omnino necesse est quosdam reperiri, qui se reipublicae dedant, qui leges condant, qui ius dicant, denique quorum consilio atque auctoritate negotia urbana, res bellicae administrentur. Quorum virorum priores esse partes,eosque habendos in omni populo primarios, nemo non videt, propterea quod communi bono dant operam proxime atque excellenti ratione. Contra vero qui in arte aliqua exercentur, non ea, qua illi, ratione nec iisdem muneribus prosunt civitati: sed tamen plurimum et ipsi, quamquam minus directe, utilitati publicae inserviunt. Sane sociale bonum cum debeat esse eiusmodi, ut homines eius fiant adeptione meliores, est profecto in virtute praecipue collocandum.

multum tamen prosunt,

Nihilominus ad bene constitutam civitatem suppeditatio quoque pertinet bonorum corporis atque externorum, *quo-*

1. IIa IIae, Quaest. LXI, a. I ad 2.

rum usus est necessarius ad actum virtutis (1). Iamvero his pariendis bonis est proletariorum maxime efficax ac necessarius labor, sive in agris artem atque manum, sive in officinis exerceant. Immo eorum in hoc genere vis est atque efficientia tanta, ut illud verissimum sit, non aliunde quam ex opificum labore gigni divitias civitatum. Iubet igitur aequitas, curam de proletario publice geri, ut ex eo, quod in communem affert utilitatem, percipiat ipse aliquid, ut tectus, ut vestitus, ut salvus vitam tolerare minus aegre possit. Unde consequitur, favendum rebus omnibus esse quae conditioni opificum quoquo modo videantur profuturae. Quae cura tantum abest ut noceat cuiquam, ut potius profutura sit universis, quia non esse omnibus modis eos miseros, a quibus tam necessaria bona proficiscuntur, prorsus interest reipublicae.

15 MAII 1891.

imprimis affluentiam bonorum externorum per laborem præstando.

Invigilet ergo respublica, intuitu communis boni, ut hujus affluentiæ debitam partem et ipsi percipiant.

Non civem, ut diximus, non familiam absorberi a republica rectum est : suam utrique facultatem agendi cum libertate permittere aequum est, quantum incolumi bono communi et sine cuiusquam iniuria potest. Nihilominus eis, qui imperant, videndum ut communitatem eiusque partes tueantur. Communitatem quidem, quippe quam summae potestati conservandam natura commisit usque eo, ut publicae custodia salutis non modo suprema lex, sed tota caussa sit ratioque principatus : partes vero, quia procurationem reipublicae non ad utilitatem eorum, quibus commissa est, sed ad eorum, qui commissi sunt, natura pertinere, philosophia pariter et fides christiana consentiunt. Cumque imperandi facultas proficiscatur a Deo, eiusque sit communicatio quaedam summi principatus, gerenda ad exemplar est potestatis divinae, non minus rebus singulis quam universis cura paterna consulentis. Si quid igitur detrimenti allatum sit aut impendeat rebus communibus, aut singulorum ordinum rationibus, quod sanari aut prohiberi alia ratione non possit, obviam iri auctoritate publica necesse est. — Atqui interest salutis cum publicae, tum privatae pacatas esse res et compositas: item dirigi ad Dei iussa naturaeque principia

c) *Insuper, qui præsunt reipublicæ, sunt* custodes ordinis et jurium.

Propter communitatem, non propter seipsos potestatem gerunt.

α) *Atqui* ordinis *multum interest quod religio, boni*

1. S. Thom., *De reg. Princ.*, I, c. XV.

mores, corporis vigor, familia, artes floreant;

omnem convictus domestici disciplinam: observari et coli religionem: florere privatim ac publice mores integros: sanctam retineri iustitiam, nec alteros ab alteris impune violari: validos adolescere cives, iuvandae tutandaeque, si res postulet, civitati idoneos. Quamobrem si quando fiat, ut quippiam turbarum impendeat ob secessionem opificum, aut intermissas ex composito operas: ut naturalia familiae nexa apud proletarios relaxentur: ut religio in opificibus violetur non satis impertiendo commodi ad officia pietatis: si periculum in officinis integritati morum ingruat a sexu promiscuo, aliisve perniciosis invitamentis peccandi: aut

unde ubicumque ista periclitantur, sine potestatis ope damnum captura, hæc interveniat oportet.

opificum ordinem herilis ordo iniquis premat oneribus, vel alienis a persona ac dignitate humana conditionibus affligat: si valetudini noceatur opere immodico, nec ad sexum aetatemve accommodato, his in caussis plane adhibenda, certos intra fines, vis et auctoritas legum. Quos fines eadem, quae legum poscit opem, caussa determinat: videlicet non plura suscipienda legibus, nec ultra progrediendum, quam incommodorum sanatio, vel periculi depulsio requirat.

β) *Jura quidem, præsertim infirmorum et inopum, vindicare debet.*

Iura quidem, in quocumque sint, sancte servanda sunt: atque ut suum singuli teneant, debet potestas publica providere, propulsandis atque ulciscendis iniuriis. Nisi quod in ipsis protegendis privatorum iuribus, praecipue est infimorum atque inopum habenda ratio. Siquidem natio divitum, suis septa praesidiis, minus eget tutela publica: miserum vulgus, nullis opibus suis tutum, in patrocinio reipublicae maxime nititur. Quocirca mercenarios, cum in multitudine egena numerentur, debet cura providentiaque singulari complecti respublica.

2° APPLICANTUR HÆC PRINCIPIA. a) *Ut possidentium* jura *civilis potestas tueatur,*

Sed quaedam maioris momenti praestat nominatim perstringere. — Caput autem est, imperio ac munimento legum tutari privatas possessiones oportere. Potissimumque, in tanto iam cupiditatum ardore, continenda in officio plebs: nam si ad meliora contendere concessum est non repugnante iustitia, at alteri, quod suum est, detrahere, ac per speciem absurdae cuiusdam aequabilitatis in fortunas alienas involare, iustitia vetat, nec ipsa communis utilitatis ratio sinit. Utique pars opificum longe maxima res meliores honesto

labore comparare sine cuiusquam iniuria malunt; verumtamen non pauci numerantur pravis imbuti opinionibus rerumque novarum cupidi, qui id agunt omni ratione ut turbas moveant, ac ceteros ad vim impellant. Intersit igitur reipublicae auctoritas, iniectoque concitatoribus freno, ab opificum moribus corruptrices artes, a legitimis dominis periculum rapinarum coerceat.

15 MAII 1891.

α) *cohibebit cupiditates violentas plebis et concitatores perversos;*

Loginquior vel operosior labor, atque opinatio curtae mercedis caussam non raro dant artificibus quamobrem opere se solvant ex composito, otioque dedant voluntario. Cui quidem incommodo usitato et gravi medendum publice, quia genus istud cessationis non heros dumtaxat, atque opifices ipsos afficit damno, sed mercaturis obest reique publicae utilitatibus: cumque haud procul esse a vi turbisque soleat, saepenumero tranquillitatem publicam in discrimen adducit. Qua in re illud magis efficax ac salubre, antevertere auctoritate legum, malumque ne erumpere possit prohibere, amotis mature caussis, unde dominorum atque operariorum conflictus videatur extiturus.

β) *medebitur, præsertim præveniendo causas, incommodo grassanti, quod artificibus ex composito opere solventibus, respublica patitur.*

Similique modo plura sunt in opifice, praesidio munienda reipublicae: ac primum animi bona. Siquidem vita mortalis quamtumvis bona et optabilis, non ipsa tamen illud est ultimum, ad quod nati sumus; sed via tantummodo atque instrumentum ad animi vitam perspicientia veri et amore boni complendam. Animus est, qui expressam gerit imaginem similitudinemque divinam, et in quo principatus ille residet, per quem dominari iussus est homo in inferiores naturas, atque efficere utilitati suae terras omnes et maria parentia. *Replete terram et subiicite eam: et dominamini piscibus maris et volatilibus caeli et universis animantibus, quae moventur super terram* (1). Sunt omnes homines hac in re pares, nec quippiam est quod inter divites atque inopes, inter dominos et famulos, inter principes privatosque differat: *nam idem dominus omnium* (2). Nemini licet hominis dignitatem, de qua Deus ipse disponit *cum magna reverentia*, impune violare, neque ad eam perfectionem impedire cur-

b) Ad opificem præsidio muniendum,

a) *imprimis in ipsis* bona animi *tutabitur,*

secundum quæ, inferioribus naturis dominari iussi, omnes homines pares sunt,

1. *Gen.*, I, 28. — 2. *Rom.*, x, 12.

sum, quae sit vitae in caelis sempiternae consentanea. Quin etiam in hoc genere tractari se non convenienter naturae suae, animique servitutem servire velle, ne sua quidem sponte homo potest: neque enim de iuribus agitur, de quibus sit integrum homini, verum de officiis adversus Deum, quae necesse est sancte servari.

quaeque ipse homo abdicare non potest.

Hinc requiem per dies festos necessariam eis procurabit; quam rursus nec ipsis omittere licet.

Hinc consequitur requies operum et laborum per festos dies necessaria. Id tamen nemo intelligat de maiore quadam inertis otii usura, multoque minus de cessatione, qualem multi expetunt, fautrice vitiorum et ad effusiones pecuniarum adiutrice,sed omnino de requiete operum per religionem consecrata. Coniuncta cum religione quies sevocat hominem a laboribus negotiisque vitae quotidianae ut ad cogitanda revocet bona caelestia, tribuendumque cultum numini aeterno iustum ac debitum. Haec maxime natura atque haec caussa quietis est in dies festos capiendae: quod Deus et in Testamento veteri praecipua lege sanxit: *Memento ut diem sabbati sanctifices* (1); et facto ipse suo docuit, arcana requiete, statim posteaquam fabricatus hominem erat,sumpta: *Requievit die septimo ab universo opere quod patrarat* (2).

β) Bona corporalia et externa *tutabitur,*

Quod ad tutelam bonorum corporis et externorum, primum omnium eripere miseros opifices e saevitia oportet hominum cupidorum, personis pro rebus ad quaestum intemperanter abutentium. Scilicet tantum exigi operis,ut hebescat animus labore nimio,unaque corpus defatigationi succumbat, non iustitia, non humanitas patitur. In homine, sicut omnis natura sua, ita et vis efficiens certis est circumscripta finibus, extra quos egredi non potest. Acuitur illa quidem exercitatione atque usu, sed hac tamen lege ut agere intermittat identidem et acquiescat. De quotidiano igitur opere videndum ne in plures extrahatur horas, quam vires sinant. Intervalla vero quiescendi quanta esse oporteat ex vario genere operis, ex adiunctis temporum et locorum, ex ipsa opificum valetudine iudicandum. Quorum est opus lapidem e terra excindere, aut ferrum, aes, aliaque id genus effodere penitus abdita, eorum labor, quia multo maior est

α') invigilando ut in labore virium et temporum ratio servetur.

Quo magis onerosus labor est, eo productior sit requies.

1. *Exod.*, XX, 8. — 2. *Gen.*, II, 2.

idemque valetudini gravis, cum brevitate temporis est compensandus. Anni quoque dispicienda tempora: quia non raro idem operae genus alio tempore facile est ad tolerandum, alio aut tolerari nulla ratione potest, aut sine summa difficultate non potest. — Denique quod facere enitique vir adulta aetate beneque validus potest, id a femina puerove non est aequum postulare. Immo de pueris valde cavendum, ne prius officina capiat, quam corpus, ingenium, animum satis firmaverit aetas. Erumpentes enim in pueritia vires, velut herbescentem viriditatem, agitatio precox elidit: qua ex re omnis est institutio puerilis interitura. Sic certa quaedam artificia minus apte conveniunt in feminas ad opera domestica natas: quae quidem opera et tuentur magnopere in muliebri genere decus, et liberorum institutione prosperitatique familiae natura respondent. Universe autem statuatur, tantum esse opificibus tribuendum otii, quantum cum viribus compensetur labore consumptis; quia detritas usu vires debet cessatio restituere. In omni obligatione, quae dominis atque artificibus invicem contrahatur, haec semper aut adscripta aut tacita conditio inest, utrique generi quiescendi ut cautum sit; neque enim honestum esset convenire secus, quia nec postulare cuiquam fas est, nec spondere neglectum officiorum, quae vel Deo vel sibimetipsi hominem obstringunt.

15 MAII 1891.

β') *Invigilando ne* pueri *maturius*, feminæ *in damnum sexus vel domus laborent;*

ad quæ omnia in contractibus respectus habeatur oportet.

Rem hoc loco attingimus sat magni momenti: quae recte intelligatur necesse est, in alterutram partem ne peccetur. Videlicet salarii definitur libero consensu modus: itaque dominus rei, pacta mercede persoluta, liberavisse fidem, nec ultra debere quidquam videatur. Tunc solum fieri iniuste, si vel pretium dominus solidum, vel obligatas artifex operas reddere totas recusaret: his caussis rectum esse potestatem politicam intercedere, ut suum cuique ius incolume sit, sed praeterea nullis. — Cui argumentationi aequus rerum iudex non facile, neque in totum assentiatur, quia non est absoluta omnibus partibus: momentum quoddam rationis abest maximi ponderis. Hoc est enim operari, exercere se rerum comparandarum caussa, quae sint ad varios vitae usus, potissimumque ad tuitionem sui necessariae. *In sudore vultus*

γ') *Invigilando ne* justa mercede *labor privetur.*

Obiicitur: *Mercede, de qua libere inter partes conventum est, integre soluta, salva justitia habenda est,*

Resp.: Hoc non sufficit. Labor, divino instituto victui inserviens, duplicem notam continet: aliam personalitatis,

iuxta quam opifex potest libere de angustiore mercede convenire;

tui vesceris pane (1). Itaque duas velut notas habet in homine labor natura insitas, nimirum ut *personalis* sit, quia vis agens adhaeret personae, atque eius omnino est propria, a quo exercetur, et cuius est utilitati nata: deinde ut sit *necessarius*, ob hanc caussam, quod fructus laborum est homini opus ad vitam tuendam: vitam autem tueri ipsa rerum, cui maxime parendum, natura iubet. Iamvero si ex ea dumtaxat parte spectetur quod personalis est, non est dubium quin integrum opifici sit pactae mercedis angustius finire modum; quemadmodum enim operas dat ille voluntate, sic et operarum mercede vel tenui vel plane nulla contentus esse voluntate potest.

aliam necessitatis, *iuxta quam lege naturæ labor nequit esse sustentandæ vitæ impar.*

Nullus est habendus contractus in quo hæc lex violatur.

Sed longe aliter iudicandum si cum ratione *personalitatis* ratio coniungitur *necessitatis*, cogitationi quidem non re ab illa separabilis. Reapse manere in vita, commune singulis officium est, cui scelus est deesse. Hinc ius reperiendarum rerum, quibus vita sustentatur, necessario nascitur: quarum rerum facultatem infimo cuique non nisi quaesita labore merces suppeditat. Esto igitur, ut opifex atque herus libere in idem placitum, ac nominatim in salarii modum consentiant: subest tamen semper aliquid ex iustitia naturali, idque libera paciscentium voluntate maius et antiquius, scilicet alendo opifici, frugi quidem et bene morato, haud imparem esse mercedem oportere. Quod si necessitate opifex coactus, aut mali peioris metu permotus duriorem conditionem accipiat, quae, etiamsi nolit, accipienda sit, quod a domino vel a redemptore operum imponitur, istud quidem est subire vim, cui iustitia reclamat.

Caveat tamen potestas publica ne importunius sese in hæc inferat;

quæ satius privatis collegiis curanda relinquentur.

Verumtamen in his similibusque caussis, quales illae sunt in unoquoque genere artificii quota sit elaborandum hora, quibus praesidiis valetudini maxime in officinis cavendum, ne magistratus inferat sese importunius, praesertim cum adiuncta tam varia sint rerum, temporum, locorum, satius erit eas res iudicio reservare collegiorum, de quibus infra dicturi sumus, aut aliam inire viam, qua rationes mercenariorum, uti par est, salvae sint, accedente, si res postulaverit, tutela praesidioque reipublicae.

1. *Gen.*, III, 19.

15 MAII 1891.

Mercedem si ferat opifex satis amplam ut ea se uxoremque et liberos tueri commodum queat, facile studebit parsimoniae, si sapit, efficietque, quod ipsa videtur natura monere, ut detractis sumptibus, aliquid etiam redundet, quo sibi liceat ad modicum censum pervenire. Neque enim efficaci ratione dirimi caussam, de qua agitur, posse vidimus, nisi hoc sumpto et constituto, ius privatorum bonorum sanctum esse oportere. Quamobrem favere huic iuri leges debent, et quoad potest, providere ut quamplurimi ex multitudine rem habere malint.—Quo facto, praeclarae utilitates consecuturae sunt; ac primum certe aequior partitio bonorum. Vis enim commutationum civilium in duas civium classes divisit urbes, immenso inter utrumque discrimine interiecto. Ex una parte factio praepotens, quia praedives: quae, cum operum et mercaturae universum genus sola potiatur, facultatem omnem copiarum effectricem ad sua commoda ac rationes trahit, atque in ipsa administratione reipublicae non parum potest. Ex altera inops atque infirma multitudo, exulcerato animo et ad turbas semper parato. Iamvero si plebis excitetur industria in spem adipiscendi quippiam, quod solo contineatur, sensim fiet ut alter ordo evadat finitimus alteri, sublato inter summas divitias summamque egestatem discrimine. — Praeterea rerum, quas terra gignit, maior est abundantia futura. Homines enim, cum se elaborare sciunt in suo, alacritatem adhibent studiumque longe maius: immo prorsus adamare terram instituunt sua manu percultam, unde non alimenta tantum, sed etiam quamdam copiam et sibi et suis expectant. Ista voluntatis alacritas, nemo non videt quam valde conferat ubertatem fructuum, augendasque divitias civitatis. — Ex quo illud tertio loco manabit commodi, ut qua in civitate homines editi susceptique in lucem sint, ad eam facile retineantur: neque enim patriam cum externa regione commutarent, si vitae degendae tolerabilem daret patria facultatem. — Non tamen ad haec commoda perveniri nisi ea conditione potest, ut privatus census ne exhauriatur immanitate tributorum et vectigalium. Ius enim possidendi privatim bona cum non sit lege hominum sed natura datum, non ipsum abolere, sed tantummodo ip-

δ) *Procurando ut opifices, parcimoniæ studentes,* ad modicum censum perveniant.

Ex quo plura bona sequentur:

α'') *æquior partitio bonorum et proinde imminutum discrimen inter utrumque ordinem;*

β'') *major abundantia rerum, quas terra gignit, duplicata voluntatis alacritate;*

γ'') *civibus facultas felicem in patria ducendi vitam.*

Ad hæc obtinenda modica sit auctoritas publica in statuendis tributis.

sius usum temperare et cum communi bono componere auctoritas publica potest. Faciat igitur iniuste atque inhumane, si de bonis privatorum plus aequo, tributorum nomine, detraxerit.

B') QUID IN HAC RE POSSINT DOMINI ET OPIFICES.

Institutis variis multum possunt, sed præsertim, ut docet historia, sodalitiis opificum,

Postremo domini ipsique opifices multum hac in caussa possunt, iis videlicet institutis, quorum ope et opportune subveniatur indigentibus, et ordo alter propius accedat ad alterum. Numeranda in hoc genere sodalitia ad suppetias mutuo ferendas: res varias, privatorum providentia constitutas, ad cavendum opifici itemque orbitati uxoris et liberorum, si quid subitum ingruat, si debilitas afflixerit, si quid humanitus accidat: instituti patronatus, pueris, puellis, adolescentibus natuque maioribus tutandis. Sed principem locum obtinent sodalitia artificum, quorum complexu fere cetera continentur. Fabrum corporatorum apud maiores nostros diu bene facta constitere. Revera non modo utilitates praeclaras artificibus, sed artibus ipsis, quod perplura monumenta testantur, decus atque incrementum peperere. Eruditiore nunc aetate, moribus novis, auctis etiam rebus quas vita quotidiana desiderat, profecto sodalitia opificum flecti ad praesentem usum necesse est. Vulgo coiri eius generis societates, sive totas ex opificibus conflatas, sive ex utroque ordine mixtas, gratum est; optandum vero ut numero et actuosa virtute crescant. Etsi vero de iis non semel verba fecimus, placet tamen hoc loco ostendere, eas esse valde opportunas, et iure suo coalescere: item qua illas disciplina uti, et quid agere oporteat.

præsenti tempori accommodatis,

sive ex uno ordine, sive ex utroque conflatis.

Hæc sodalitia 1° legitima *sunt. Fundamentum habent jus naturale coeundi ad mutuum levamen.*

Virium suarum explorata exiguitas impellit hominem atque hortatur, ut opem sibi alienam velit adiungere. Sacrarum litterarum est illa sententia: ***Melius est duos esse simul quam unum: habent enim emolumentum societatis suae. Si unus ceciderit, ab altero fulcietur. Vae soli: quia cum ceciderit, non habet sublevantem se*** (1). Atque illa quoque: ***Frater, qui adiuvatur a fratre, quasi civitas firma*** (2). Hac homo propensione naturali sicut ad coniunctionem ducitur congregationemque civilem, sic et alias cum civibus inire societates expedit, exiguas illas quidem nec perfectas, sed societa-

1. *Eccl.*, IV, 9, 12. — 2. *Prov.*, XXIII, 19.

tes tamen. Inter has et magnam illam societatem ob differentes caussas proximas interest plurimum. Finis enim societati civili propositus pertinet ad universos, quoniam communi continetur bono: cuius omnes et singulos pro portione compotes esse ius est. Quare appellatur *publica* quia per eam *homines sibi invicem communicant in una republica constituenda* (1). Contra vero, quae in eius velut sinu iunguntur societates, privatae habentur et sunt, quia videlicet illud, quo proxime spectant, privata utilitas est, ad solos pertinens consociatos.

15 MAII 1891.

Sunt veræ societates, licet imperfectæ, differentes a republica ex fine proximo.

Privata autem societas est, quae ad aliquod negotium privatum exercendum coniungitur, sicut quod duo vel tres societatem ineunt, ut simul negotientur (2). Nunc vero quamquam societates privatae existunt in civitate, eiusque sunt velut partes totidem, tamen universa ac per se non est in potestate reipublicae ne existant prohibere. Privatas enim societates inire concessum est homini iure naturae: est autem ad praesidium iuris naturalis instituta civitas, non ad interitum: eaque si civium coetus sociari vetuerit, plane secum pugnantia agat, propterea quod tam ipsi quam coetus privati uno hoc e principio nascuntur, quod homines sunt natura congregabiles.

Proin civitas nequit violare jus coeundi a quo et ipsa est orta;

Incidunt aliquando tempora cum ei generi communitatum rectum sit leges obsistere: scilicet si quidquam ex instituto persequantur quod cum probitate, cum iustitia, cum reipublicae salute aperte dissideat. Quibus in caussis iure quidem potestas publica, quo minus illae coalescant, impediet: iure etiam dissolvet coalitas : summam tamen adhibeat cautionem necesse est, ne iura civium migrare videatur, neu quidquam per speciem utilitatis publicae statuat, quod ratio non probet. Eatenus enim obtemperandum legibus, quoad cum recta ratione, adeoque cum lege Dei sempiterna consentiant (3).

nisi institutum, cum justitia, cum æquitate, cum ordine publico pugnet. — Sed et tunc caute proscribendum.

1. S. Thom., *Contra impugnantes Dei cultum et religionem*, cap. II. — 2. Ib.

3. *Lex humana in tantum habet rationem legis, in quantum est secundum rationem rectam, et secundum hoc manifestum est quod a lege aeterna derivatur. In quantum vero a ratione recedit, sic dicitur lex iniqua, et sic non habet rationem legis, sed magis, violentiae cuiusdam.* (S. Thom. *Sum. Theol.*, I-II, Quaest. XIII. a. III.)

Inter haec instituta primum locum tenent ordines religiosi, bono communi perutiles, quos, ut religiosi sunt, ad Ecclesiam spectantes, ut sodalitia sunt, a publica potestate aequum est gaudere libertate summa, jure personae moralis ac fortunis vere suis.

Sodalitates varias hic reputamus animo et collegia et ordines religiosos, quos Ecclesiae auctoritas et pia christianorum voluntas genuerant: quanta vero cum salute gentis humanae, usque ad nostram memoriam historia loquitur. Societates eiusmodi, si ratio sola diiudicet, cum initae honesta caussa sint, iure naturali initas apparet fuisse. Qua vero parte religionem attingunt, sola est Ecclesia cui iuste pareant. Non igitur in eas quicquam sibi arrogare iuris, nec earum ad se traducere administrationem recte possunt, qui praesint civitati : eas potius officium est reipublicae vereri, conservare, et, ubi res postulaverint, iniuria prohibere. Quod tamen longe aliter fieri hoc praesertim tempore vidimus. Multis locis communitates huius generis respublica violavit, ac multiplici quidem iniuria: cum et civilium legum nexo devinxerit, et legitimo iure personae moralis exuerit, et fortunis suis despoliarit. Quibus in fortunis suum habebat Ecclesia ius, suum singuli sodales, item qui eas certae quidam caussae addixerant et quorum essent commodo ac solatio addictae. Quamobrem temperare animo non possumus, quin spoliationes eiusmodi tam iniustas ac perniciosas conqueramur, eo vel magis quod societatibus catholicorum virorum, pacatis iis quidem et in omnes partes utilibus, iter praecludi videmus, quo tempore edicitur, utique coire in societatem per leges licere: eaque facultas large revera hominibus permittitur consilia agitantibus religioni simul ac reipublicae perniciosa.

Damnatur abusus contrarius, ut dupliciter injustus.

2° Peropportuna *sunt haec sodalitia catholica.*

Profecto consociationum diversissimarum, maxime ex opificibus, longe nunc maior, quam alias frequentia. Plures unde ortum ducant, quid velint, qua grassentur via, non est huius loci quaerere. Opinio tamen est, multis confirmata rebus, praeesse ut plurimum occultiores auctores, eosdemque disciplinam adhibere non christiano nomini, non saluti civitatum consentaneam : occupataque efficiendorum operum universitate, id agere ut, qui secum consociari recusarint, luere poenas egestate cogantur. — Hoc rerum statu, altertrum malint artifices christiani oportet, aut nomen collegiis dare, unde periculum religioni extimescendum ; aut sua inter se sodalitia condere, viresque hoc pacto coniungere, quo se

Quum enim jam multa hujus generis non christiano nomini, non saluti civitatum consentanea existant, opifices christiani, a periculo

animose queant ab illa iniusta ac non ferenda oppressione redimere. Omnino optari hoc alterum necesse esse, quam potest dubitationem apud eos habere, qui nolint summum hominis bonum in praesentissimum discrimen coniicere?

15 MAII 1891.

liberandi sunt inter se coeundo.

Valde quidem laudandi complures ex nostris, qui probe perspecto quid a se tempora postulent, experiuntur ac tentant qua ratione proletarios ad meliora adducere honestis artibus possint. Quorum patrocinio suscepto, prosperitatem augere cum domesticam tum singulorum student: item moderari cum aequitate vincula, quibus invicem artifices et domini continentur: alere et confirmare in utrisque memoriam officii atque evangelicorum custodiam praeceptorum; quae quidem praecepta, hominem ab intemperantia revocando, excedere modum vetant, personarumque et rerum dissimillimo statu harmoniam in civitate tuentur. Hac de caussa unum in locum saepe convenire videmus viros egregios, quo communicent concilia invicem, viresque iungant, et quid maxime expedire videatur, consultent. Alii varium genus artificum opportuna copulare societate student, consilio ac re iuvant, opus ne desit honestum ac fructuosum, provident. Alacritatem addunt ac patrocinium impertiunt Episcopi: quorum auctoritate auspiciisque plures ex utroque ordine cleri, quae ad excolendum animum pertinent, in consociatis sedulo curant. Denique catholici non desunt copiosis divitiis, sed mercenariorum velut consortes voluntarii, qui constituere lateque fundere grandi pecunia consociationes adnitantur: quibus adiuvantibus facile opifici liceat non modo commoda praesentia, sed etiam honestae quietis futurae fiduciam sibi labore quaerere. Tam multiplex tamque alacris industria quantum attulerit rebus communibus boni plus est cognitum, quam ut attineat dicere. Hinc iam bene de reliquo tempore sperandi auspicia sumimus, modo societates istiusmodi constanter incrementa capiant, ac prudenti temperatione constituantur. Tutetur hos respublica civium coetus iure sociatos: ne trudat tamen sese in eorum intimam rationem ordinemque vitae; vitalis enim motus cietur ab interiore principio, ac facillime sane pulsu eliditur externo.

Inde laudandi valde, qui ad meliora opifices reducere conantur, quorum scopus persalutaris; laudandi

a) qui verbo,

b) qui opere,

c) qui zelo apostolico,

d) qui pecunia adlaborant ad hunc peroptandum finem.

Feliciora tempora hæc collegia, modo crescant, certe parabunt.

Est profecto temperatio ac disciplina prudens ad eam rem

Reipublicæ est sinere ad hæc cives coïre, eaque sua libere regere.

3° Temperatio autem horum collegiorum ad ipsa spectat,

necessaria ut consensus in agendo fiat conspiratioque voluntatum. Proinde si libera civibus coeundi facultas est, ut profecto est, ius quoque esse oportet eam libere optare disciplinam, easque leges quae maxime conducere ad id, quod propositum est, iudicentur.

et a variis adjunctis pendet.

Eam, quae memorata est, temperationem disciplinamque collegiorum qualem esse in partibus suis singulis oporteat decerni certis definitisque regulis non censemus posse, cum id potius statuendum sit ex ingenio cuiusque gentis, ex periclitatione et usu, ex genere atque efficientia operum, ex amplitudine commerciorum, aliisque rerum ac temporum adiunctis, quae sunt prudenter ponderanda. Ad summam rem quod spectat, haec tanqnam lex generalis ac perpetua sanciatur, ita constitui itaque gubernari opificum collegia oportere, ut instrumenta suppeditent aptissima maximeque expedita ad id, quod est propositum, quodque in eo consistit ut singuli e societate incrementum bonorum corporis, animi, rei familiaris, quoad potest, assequantur. Perspicuum vero est, ad perfectionem pietatis et morum tamquam ad caussam praecipuam spectari oportere: eaque potissimum caussa disciplinam socialem penitus dirigendam. Secus enim degenerarent in aliam formam, eique generi collegiorum, in quibus nulla ratio religionis haberi solet, haud sane multum praestarent. Ceterum quid prosit opifici rerum copiam societate quaesiisse, si ob inopiam cibi sui de salute periclitetur anima? *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur* (1)? Hanc quidem docet Christus Dominus velut notam habendam, qua ab ethnico distinguatur homo christianus: *Haec omnia gentes inquirunt... quaerite primum regnum Dei et iustitiam eius, et haec omnia adiicientur vobis* (2). Sumptis igitur a Deo principiis, plurimum eruditioni religiosae tribuatur loci, ut sua singuli adversus Deum officia cognoscant: quid credere oporteat, quid sperare atque agere salutis sempiternae caussa, probe sciant: curaque praecipua adversus opinionum errores variasque corruptelas muniantur. Ad Dei cultum studiumque pietatis excitetur opifex, nominatim ad religio-

Summa ad sequentia reducitur:

a) Ut scopum principalem habeant perfectionem pietatis ac morum.

Hoc primo quæsito, cætera adjicientur.

Inde colantur in illis eruditio religiosa, cultus Dei, dierum festorum, Ecclesiæ, sacramentorum.

1. *Matth.*, XVI, 26. — 2. *Matth.*, VI, 32, 33.

nem dierum festorum colendam. Vereri diligereque communem omnium parentem Ecclesiam condiscat; itemque eius et obtemperare praeceptis et sacramenta frequentare, quae sunt ad expiandas animi labes sanctitatemque comparandam instrumenta divina.

15 MAII 1891.

Socialium legum posito in religione fundamento, pronum est iter ad stabiliendas sociorum rationes mutuas, ut convictus quietus ac res florentes consequantur. Munia sodalitatum dispartienda sunt ad communes rationes accommodate, atque ita quidem ut consensum ne minuat dissimilitudo. Officia partiri intelligenter, perspicueque definiri, plurimum ob hanc caussam interest, ne cui fiat iniuria. Commune administretur integre, ut ex indigentia singulorum praefiniatur opitulandi modus: iura officiaque dominorum cum iuribus officiisque opificum apte conveniant. Si qui ex alterutro ordine violatum se ulla re putarit, nihil optandum magis, quam adesse eiusdem corporis viros prudentes atque integros, quorum arbitrio litem dirimi leges ipsae sociales iubeant. Illud quoque magnopere providendum, ut copia operis nullo tempore deficiat opificem, utque vectigal suppeditet, unde necessitati singulorum subveniatur, nec solum in subitis ac fortuitis industriae casibus, sed etiam cum valetudo, aut senectus, aut infortunium quemquam oppressit.

b) *Quod ad* cætera *spectat, officia bene partienda; commune integre administrandum; jura cuncta servanda,*

arbitratus integer ad dirimendas lites in ipso collegio formandus;

membris copia operis procuranda, atque vectigal ad subveniendum necessitatibus.

His legibus, si modo voluntate accipiantur, satis erit tenuiorum commodis ac saluti consultum; consociationes autem catholicorum non minimum ad prosperitatem momenti in civitate sunt habiturae. Ex eventis praeteritis non temere providemus futura. Truditur enim aetas aetate, sed rerum gestarum mirae sunt similitudines, quia reguntur providentia Dei, qui continuationem seriemque rerum ad eam caussam moderatur ac flectit, quam sibi in procreatione generis humani praestituit. — Christianis in prisca Ecclesiae adolescentis aetate probro datum accepimus, quod maxima pars stipe precaria aut opere faciendo victitarent. Sed destituti ab opibus potentiaque, pervicere tamen ut gratiam sibi locupletium, ac patrocinium potentium adiungerent. Cernere licebat impigros, laboriosos, pacificos, iustitiae maxime-

4° Fructum horum *collegiorum* reipublicæ *maxime futurum historia docet.*

Sicut primi christiani, initio propter exiguitatem conditionis despecti, mox optimis moribus opinionem vicerunt,

que caritatis in exemplum retinentes. Ad eiusmodi vitae morumque spectaculum, evanuit omnis praeiudicata opinio, obtrectatio obmutuit malevolorum, atque inveteratae superstitionis commenta veritati christianae paulatim cessere. — De statu opificum certatur in praesens: quae certatio ratione dirimatur an secus, plurimum interest reipublicae in utramque partem. Ratione autem facile dirimetur ab artificibus christianis, si societate coniuncti ac prudentibus auctoribus usi, viam inierint eamdem, quam patres ac maiores singulari cum salute et sua et publica tenuerunt. Etenim quantumvis magna in homine vis opinionum praeiudicatarum cupiditatumque sit, tamen, nisi sensum honesti prava voluntas obstupefecerit, futura est benevolentia civium in eos sponte propensior, quos industrios ac modestos cognoverint, quos aequitatem lucro, religionem officii rebus omnibus constiterit anteponere. Ex quo illud etiam consequetur commodi, quod spes et facultas sanitatis non minima suppeditabitur opificibus iis, qui vel omnino despecta fide christiana, vel alienis a professione moribus vivant. Isti quidem se plerumque intelligunt falsa spe simulataque rerum specie deceptos. Sentiunt enim sese apud cupidos dominos valde inhumane tractari, nec fieri fere pluris quam quantum pariant operando lucri: quibus autem sodalitatibus implicati sunt, in iis pro caritate atque amore intestinas discordias existere, petulantis atque incredulae paupertatis perpetuas comites. Fracto animo, extenuato corpore, quam valde se multi vellent e servitute tam humili vindicare: nec tamen audent, seu quod hominum pudor, seu metus inopiae prohibeat. Iamvero his omnibus mirum quantum prodesse ad salutem collegia catholicorum possunt, si haesitantes ad sinum suum, expediendis difficultatibus, invitarint, si resipiscentes in fidem tutelamque suam acceperint.

ita hodiedum opifices christiani, societate conjuncti, benevolentiam civium sibi conciliabunt,

aliique opifices, vitiorum, pravorumque collegiorum vinculis ægre gravati, christianis sodalitiis nomina dabunt.

PERORATIO.

Hanc viam sine mora ineant potestas publica, ac uterque ordo, morum christianorum imprimis instaurantes.

Habetis, Venerabiles Fratres, quos et qua ratione elaborare in caussa perdifficili necesse sit. — Accingendum ad suas cuique partes, et maturrime quidem, ne tantae iam molis incommodum fiat insanabilius cunctatione medicinae. Adhibeant legum institutorumque providentiam, qui gerunt respublicas: sua meminerint officia locupletes et domini:

enitantur ratione, quorum res agitur, proletarii: cumque religio, ut initio diximus, malum pellere funditus sola possit, illud reputent universi, in primis instaurari mores christianos oportere, sine quibus ea ipsa arma prudentiae, quae maxime putantur idonea, parum sunt ad salutem valitura. — Ad Ecclesiam quod spectat, desiderari operam suam nullo tempore nulloque modo sinet, tanto plus allatura adiumenti, quanto sibi maior in agendo libertas contigerit: idque nominatim intelligant, quorum munus est saluti publicae consulere. Intendant omnes animi industriaeque vires ministri sacrorum: vobisque, Venerabiles Fratres, auctoritate praeeuntibus et exemplo, sumpta ex Evangelio documenta vitae hominibus ex omni ordine inculcare ne desinant: omni qua possunt ope pro salute populorum contendant, potissimumque studeant et tueri in se, et excitare in aliis, summis iuxta atque infimis, omnium dominam ac reginam virtutum, caritatem. Optata quippe salus expectanda praecipue est ex magna effusione caritatis: cristianae caritatis intelligimus, quae totius Evangelii compendiaria lex est, quaeque semet ipsam pro aliorum commodis semper devovere parata, contra sæculi insolentiam atque immoderatum amorem sui certissima est homini antidotus: cuius virtutis partes ac lineamenta divina Paulus Apostolus iis verbis expressit: *Caritas patiens est, benigna est: non quaerit quae sua sunt: omnia suffert: omnia sustinet* (1).

15 MAII 1891.

Ecclesia vero, quo majore potietur libertate, eo efficacius adlaborabit.

Episcopi ac clerus utrumque ordinem Evangelii præcepta doceant, præsertim caritatem, divinam contra sæculi mala antidotum.

Divinorum munerum auspicem ac benevolentiae Nostrae testem vobis singulis, Venerabiles Fratres, et Clero populoque vestro apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae, apud S. Petrum, die 15 Maii, An. 1891, Pontificatus Nostri Decimoquarto.

LEO PP. XIII.

1. *I Cor.*, XIII, 4-7.

EPISTOLA

ad Franciscum Lagrange, Episcopum Carnutensem.

DE URGENDO S. SEDIS IUDICIO IN REBUS LOIGNY.

23 MAII 1891.

Pontifex queritur de scandalo orto in pago Loigny.

INTER graves ac multiplices Apostolici Nostri muneris curas et molestias quae in hac temporum acerbitate Nos undique premunt, quaedam nonnunquam adversa intercidunt quae licet in se parvipendenda, tamen haud leve Nobis afferunt fastidium, praesertim quum non ab hostibus, sed ab inobedientibus Ecclesiae filiis proficiscantur. Id genus sunt quae in pago tuae dioecesis, vulgo *Loigny*, iampridem eveniunt opera cuiusdam Mathildis Marchat, quae alio quoque sibi divinitus imposito, ut ait, nomine gloriatur, eiusque fautorum, qui sub pietatis et zeli erga religionem et patriam fuco non modo ordinarii, verum etiam Nostrae supremae auctoritati pertinaciter obsistere ausi sunt.

Recolit contumacis feminae Mathildis Marchat, pseudo visiones semel atque iterum damnatas fuisse;

Enimvero quum mulier illa dictitaret frequentibus Christi Domini ac Deiparae Virginis apparitionibus frui, ac supernis communicationibus donari, sibique demandatum esse munus novum erigendi religiosum ordinem, decessor tuus, Venerabilis Frater, totum hoc negotium ad examen revocavit; et quum ei constitisset adsertas visiones ac revelationes omni fundamento destitui, in iisque desiderari characteristicas illas notas, quibus huiusmodi supernaturalia dona vera a falsis distinguuntur, plura iure meritoque decrevit atque sancivit ad earumdem evulgationem novaeque societatis erectionem praepediendam. — Huic iudicio mulier praedicta eiusque defensores haudquaquam acquiescentes, ad hanc Apostolicam Sedem appellarunt. Sed venerabilium Fratrum Nostrorum Cardinalium Sanctae Romanae et Universalis Inquisitionis Consilium, cuius Praefecturam Nos ipsi gerimus, omnibus matura consideratione perpensis, Nobisque

23 MAII 1891.

probantibus, in fer. IV die 12 Decembris anno 1888 sententiam curiae Carnutensis confirmandam esse iudicavit; statuitque nemini licere auxilium et favorem praefatae mulieri praestare, eius praetensis revelationibus adhaerere easque propalare; et Ordinario iniunxit, ut communitatem ab illa institutam omnino dissolveret.

nihilominus eiusdem fautores, quos inter ecclesiasticos viros, huic judicio non paruisse,

Sperandum sane erat fore ut qui episcopali decreto stare noluerant, mandatis Nostris ea, qua catholicos decet, docilitate obsequerentur; sed spes haec Nostra in irritum cessit. Nec quidquam valuit palam Nostro nomine declarare, memoratam foeminam eiusque hypocrisis administros et auxiliares, quum in lugenda eorum obcaecatione permanerent, non Episcopi tantum, sed etiam S. Sedis iussa despicere. Nam ipsi novis in lucem editis libellis, quos notum est erroribus, mendaciis, calumniis, conviciis, ineptiis et deliramentis esse refertos, insolenti prorsus audacia debitam ecclesiasticae auctoritati obedientiam ac reverentiam detrectare et incautis, si fieri possit, ultro illudere prosecuti sunt. Et, quod magis magisque dolemus, inter huiusmodi rebelles non defuere ecclesiastici viri.

graviores inde censuras contra eos esse latas,

Itaque novissimis discussis allegationibus, quae ad manus Nostras pervenerant, fer. IV die 11 Ian. 1890, tibi, Venerabilis Frater, ab eodem supremo tribunali commissum fuit, ut sub comminatione suspensionis a divinis, sacerdotibus omnibus sive tuae dioecesis, sive etiam extraneis prohiberes accedere ad domum sororum praetensae Congregationis, quoadusque eaedem latis decisionibus non paruissent; sorores ipsas ad sacramentorum participationem admittere; relationem quamlibet sive personalem, sive epistolarem cum eisdem fovere. — Nosti insuper Nos nuperrime disposuisse, ut memorata censura, quae antea ferendae erat sententiae, ipso facto deinceps incurreretur, eiusque relaxationem Nobis ipsis reservasse. Praeterea peculiari poena iamdiu unum ex rebellionis choriphaeis mulctavimus; et periodicum libellum, cui titulus — *Les Annales de Loigny* — atque opuscula — *La vérité sur les condamnations qui frappent Mathilde Marchat...... an. 1889*, et — *La question de Loigny au 28 Février an. 1890 — Nécessité pour tous d'un appel à Sa*

libellosque eorum in indicem inscriptos.

Sainteté Léon XIII — in indicem librorum prohibitorum inscripsimus; quod decreto diei 18 Iulii praeteriti anni factum est.

Dolet vehementer haec omnia scandalo non finem imposuisse.

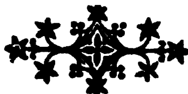
Mirum sane cuique videbitur, imo ferme incredibile post tot huius S. Sedis decreta, iussiones ac declarationes, inveniri adhuc qui in tuenda caussa quae a Loigny nomen sumpsit, quaeque contemptu digna foret, nisi impietatem saperet, in bonorum offensionem cederet, et osoribus catholicae religionis eam irridendi ansam praeberet, se hallucinari patiantur. — Nos profecto haud latet quantopere tu, Venerabilis Frater, quemadmodum praelaudatus decessor tuus, adlaboraveris ad huiusmodi scandalum e medio tollendum; et quas clero populoque tuo die 16 Augusti praeteriti anni dedisti, litterae ad reluctantium contumaciam frangendam et fraudes detegendas, praeclarum exhibent pastoralis tuae sollicitudinis argumentum.

Zelum Antistitis Carnutensis laudat atque stimulat.

Dum igitur debitas tibi laudes tribuimus, opportunum duximus hanc Nostram epistolam ad te scribere, ut in omni patientia et caritate eos ad resipiscendum impellere pergas. Interim caelestium munerum auspicem paternaeque Nostrae benevolentiae testem Apostolicam benedictionem, tibi, Venerabilis Frater, ac fidelibus tuae curae concreditis peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die XXIII Maii MDCCCXCI, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Carolum Chesnelong, senatorem reipublicae Gallicae.

DE COMMENDANDA CATHOLICIS CONCORDIA.

QUAE Nobis maxime in optatis erant et apprime respondebant expectationi, quam Nobis fecerat fides ac pietas tua eorumque qui tecum congressi sunt, ea libenter comperimus expressa litteris, quas tuo et totius conventus cui praefuisti nomine ad Nos dedisti. Ac sane nihil iucundius Nobis accidere poterat quam consensionem intelligere et commune studium vestrum in exequendis alacriter (nedum obsequiose excipiendis) documentis et hortationibus, quae ad tuendam catholicam veritatem, ad praecavenda impiorum molimina, ad curandam singulorum salutem, solidamque prosperitatem familiarum et gentium christiani nominis ex hac Apostolica Sede prodierunt. — At prae ceteris iucundissimum illud Nobis extitit quod agnoverimus vos etiam optime perspexisse, quam necesse sit in praesentiarum ut catholici omnes consociatis animis viribusque collatis, quasi conferto agmine pro integritate fidei, pro religionis iuribus, pro libertate Ecclesiae strenue decertent. Laetitiam porro Nostram cumulat initum a vobis propositum connitendi ut hic salutaris concordiae spiritus in universos cives vestros effundatur, atque ut omnibus persuasum sit amplitudinem, opes, et gloriam patriae vestrae in summum vocari discrimen si istic catholica religio defecerit. — Quare et nobiles animi sensus, quos prae vobis fertis, merita ornamus laude, et supplices a Deo petimus ut ope praesenti inceptis et conatibus vestris propitius adspiret. Huius autem divini favoris auspicem Apostolicam benedictionem tibi, dilecte fili, nobilis vir,

23 MAII 1891.

Pontifex laudat sensus nuper cum eximio senatore congressorum.

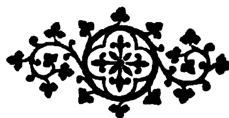
Gaudet de unione virium, ad commune contra Ecclesiae hostes certamen.

Sperat in omnes cives hunc spiritum mox effusum iri.

omnibusque, qui tecum in catholicorum conventu istic acto partem habuere, peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die XXIII Maii MDCCCXCI, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

LEO PP. XIII.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE FIDE CATHOLICA IN ITALIAE SCHOLIS TUENDA.

25 MAII 1891.

In luctuoso bello Pontifex iuvenili ætati impensius declarat subveniendum.

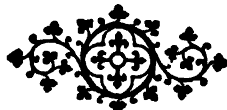
IN hoc diuturno crudelique bello quo conflictatur Ecclesia nulla fraus est, nulla ars nocendi, qua non utantur religionis hostes, ut omne in Italia restinguant catholicae veritatis lumen et cuncta fidei germina stirpitus ex animis Italorum divellant. Hanc tueri fidem quacumque valemus ratione et ope ad onus pertinet Apostolici ministerii Nostri, idque impensius curare Nos oportet in iuvenili aetate, quae maxime patet inimicorum insidiis. Nullum propterea quod praesto sit auxilium negligendum est Nobis in hac parte exequenda ministerii Nostri ; imo excitanda esse censemus et inflammanda eorum studia quorum zelus et actuosa industria aliquas praebeat opportunitates, quo cautius defensa sit iuvenum fides in tantum vocata discrimen. Atque eiusmodi quidem opportunitates praebere Nobis pia consociatio visa est, cuius constitutio decreta fuit in catholico Italorum conventu, qui superiore anno celebratus est Laude Pompeia. Nobilem finem quo haec consociatio spectat cum munus ab ea susceptum declarat, tum indita appellatio quae est « *Opus pro fidei conservatione in Italiae scholis* ». Operis huius praestantia et utilitas, quam Nobis commendaverat multo cum ornamento laudis Venerabilis Frater Iacobus Maria Episcopus Brixiensis, magis magisque Nobis probata fuit inspecta scriptione typis vulgata, qua tota rei gerendae ratio, operis directio, perfunctio munerum et praesidia quibus sustentari possit, accurate explicantur. Hoc opus itaque salutare iuvenibus, qui scientiarum et litterarum studiis vacant, agnoscimus, perquam accommodum temporum necessitati, et ad integritatem fidei in Italia tuendam scienter comparatum. — Quare illud plurimam mereri laudem censemus, ac dignum esse cui nomen dent et opem operamque conferant omnes quibus cordi est religio et fides,

Egregie laudat consociationem ad hunc finem Laude Pompeia decretam.

ac recta succrescentis in Italia sobolis institutio. Supplices demum preces adhibemus Deo, ut conditores et socios operis huius propitius et aequus respiciat, eique benedicens prospera det incrementa ad animarum salutem et decus Ecclesiae.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die XXV Maii MDCCCXCI, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

ALLOCUTIO

ad S. R. E. Cardinales.

DE STATU ECCLESIAE PER ORBEM.

1 JUNII 1891.

Pontifex describit miserum exitum contentionis adversus Ecclesiam in Italia initæ.

NIHIL est opus ut apud vos pluribus explicemus quam misera quam luctuosa in praesens sit apud Italos atque hac ipsa in urbe Nostra religionis Ecclesiaeque conditio. Sunt enim res ipsae in luce et in oculis omnium positae, vobisque in primis exploratae et cognitae. Id maxime oporteret, quotquot sunt rerum novarum auctores fautoresque videre aliquando atque intelligere, quem in locum, suorum cursu consiliorum, res italicas adduxerint, et quem habuerit exitum inita adversus Ecclesiam contentio. — Sane, calamitatum moles in dies crescit; discrimina, detrimenta civium eorumque ex omni genere labores; tum etiam exundans perditorum morum lues, gliscens audacia turbulentarum partium, motusque populares, interdum nec incruenti, tristis demum et formidolosa, qua anguntur animi, malorum quoque maiorum expectatio. Iidem profecto, si saperent, si germana patriam caritate diligerent, facile perspicerent supremum orbis dominatorem Deum per ipsa rerum experimenta omnes qui parent quique imperant admonere, ac iustas expetere poenas dissidiorum ac simultatum quae contra Christi Ecclesiam iamdiu exercentur.

Nec melior status rerum in aliis Europæ partibus.

Nec formidandi caussa minor, Venerabiles Fratres, si in reliquas Europae partes paulisper oculos coniiciamus. Ubique fere effrenatas cupiditates videmus minacesque animorum motus, veluti promptos ac paratos ad incendia ignes. Posthabitis christianae sapientiae doctrinis, Ecclesiae virtute atque Dei ipsius auctoritate neglecta, humana societas magnopere laborat, maximarum perturbationum periculis quotidie obnoxia.

At vero Ecclesia Christi, adversis aeque ac secundis rebus divini auctoris confisa numine, iter suum constanti vestigio persequitur. Videlicet, quacumque datur aditus, eo divinae

Ecclesia tamen Christi muneri suo benefico nulla ratione deest.

caritatis spiritu acta pervadit alacris, vel ut catholicam fidem provehat, vel ut humanae vitae incommodis solatia ac remedia afferat, ad cavenda, ad propulsanda pericula ubique gentium semper adiutrix. Munus quippe eius itemque et gloria haec est, saluti hominum omni beneficiorum genere perpetuo inservire: quod sane Nos ipsi pro viribus efficiendum nuper curavimus, cum, datis ad universae Ecclesiae Episcopos litteris, *de opificum conditione* egimus.

Extra fines Europæ jucundior prospectus.

At si ex Europae finibus et asperis rebus in alias orbis terras oculos ipsos convertamus, profecto caussae non desunt quae praesentem animi aegritudinem leniant bonamque felicium eventuum spem portendant.

In Africa contra Nigritarum servitutem strenue agitur.

Ad tollendam in Africis plagis Nigritarum servitutem Nos quidem misera eorum conditione permoti ultro curas et studia contulimus. In eiusmodi vero tam nobile tamque excellens caritatis opus, alacres, ut par erat, tum Principum tum populorum christianorum exarsere animi, pulcherrimum putantes ingenti miserrimaeque hominum multitudini opem afferre coniunctisque adlaborare viribus, ut a maximis vindicati iniuriis opportunum ipsi levamen divinaeque beneficia redemptionis experiantur. — Haud estis nescii, Venerabiles Fratres, quid hucusque eorum caussa sit actum; in eamdemque caussam Nobis omnino propositum est, dum vita suppetet, nihil reliqui facere quod ad eorum allevandas aerumnas pertinere intellexerimus.

In Japonico imperio hierarchia catholica instituitur.

In Iaponico Imperio, Deo votis Nostris favente, Nobis datum est, ordinariorum Episcoporum hierarchiam ad catholicae religionis incrementa, quantum per tempora licuit, constituere, uti vos ex Apostolicis litteris, quas proxime daturi sumus, intelligetis. Haud sine caussa fore confidimus, ut in ea regione in qua olim et contra Christi fideles acerbe saevitum est, et plurium constantia Martyrum enituit, catholicae fidei seges efflorescat, ex eâque Iaponica gens uberes salutis fructus percipiat.

In Brasilica regione spes meliorum temporum roboratur.

De Brasilica regione, quam sollicitudine Nostra complectimur, illud timendum fuit, ne ex rerum publicarum conversione, quae proxime elapsis temporibus consecuta est, rationes catholicae Ecclesiae perturbarentur. Sed nunc

animo minus suspenso et anxio esse coepimus, cum quaedam quae e re catholica sunt, publice decreta esse in ea regione noverimus. — Certum tamen Nobis est omni ope niti ut inceptis secunda incrementa respondeant; eamque in rem minime dubitamus tum sacrorum Antistites, tum fideles operam suam Nobiscum collaturos. Interea gratum est, vobis significare, novas quatuor episcopales sedes apud Brasilienses iam esse constitutas, quibus et alias in posterum adiiciendas, Deo propitio, curabimus. *I Junii 1891.*

Novas pariter episcopalis ministerii sedes in Mexicana Republica excitare in animo est. Pro paterno Nostro in eam studio vehementer optamus, ut Mexicani cives ex iis malis, quae impiorum foederum homines in eos, uti et in alios populos, invexere, sospites emergant, Deoque bene iuvante, ad pristinum catholicae fidei pietatisque splendorem assurgant. *Mox Mexicana respublica novis sedibus episcopalibus fruetur.*

Haec vobis, Venerabiles Fratres, quorum interest res Ecclesiae laetas adversasve cognoscere, perspecta et cognita esse voluimus.

Ceterum antequam ad novas Episcoporum cooptationes veniamus, adlecturi in amplissimum Ordinem vestrum sumus duos viros, quos ob egregia animi ingeniique ornamenta, in demandatis muneribus obeundis diligentiam et fidem, devinctamque Apostolicae Sedi voluntatem ac studium honore collegii vestri dignos censuimus.

Ii autem sunt: ALOISIUS ROTELLI, Archiepiscopus titularis Pharsaliensis, ordinarius Noster et Apostolicae Sedis Nuntius apud Rempublicam Gallicam; ANTONIUS A PAULO GRUSCHA, Archiepiscopus Viennensis in Imperio Austriaco. *Duo novi cardinales creantur.*

Quid vobis videtur?

Auctoritate itaque omnipotentis Dei, sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, et Nostra, creamus et publicamus S. R. E. Presbyteros Cardinales

ALOISIUM ROTELLI

ANTONIUM A PAULO GRUSCHA

Cum dispensationibus, derogationibus et clausulis necessariis et opportunis. In Nomine Patris ✠ et Filii ✠ et Spiritus ✠ Sancti. Amen.

LITTERAE APOSTOLICAE

QUIBUS STATUTA SEU CONSTITUTIONES APPROBANTUR FACULTATUM THEOLOGIAE PHILOSOPHIAE AC IURIS CANONICI CATHOLICAE UNIVERSITATIS OTTAWENSIS IN CANADA.

12 JUNII 1891.

Pontifex recolit quae egerit quoad universitatem catholicam Ottawae conditam.

CUM Nobis Romanorum Pontificum praedecessorum Nostrorum vestigiis inhaerentibus potius nihil sit atque antiquius, quam ut catholica iuventus optimis informetur disciplinis, ad nobiliora religiosae in litteris ac scientiis institu tionis lycea, quae et doctorum praestantia et auditorum frequentia eniteant, cogitationes curasque Nostras intendere pro re ac tempore satagimus. Hac mente conlegium in praeclara Canadensis regionis urbe, cui vulgare nomen « Ottawa » iam inde ab anno 1848 fundatum, amplioribusque in dies continuo, nec intermissis unquam incrementis ornatum, ideoque anno 1866 a supremo legifero concilio Canadensis regionis nomine et iuribus universitatis civilis auctum, precibus suffragiisque annuentes Praepositi generalis Congregationis Oblatorum Mariae Immaculatae, cui idem conlegium concreditum est, et doctorum ipsius conlegii decurialium, nec non Venerabilis Fratris Archiepiscopi Ottawensis, per litteras Apostolicas, quae incipiunt « Apostolica Sedes » anno 1889 datas, dignitate ac iuribus catholicae universitatis decoravimus. Nonnulla insuper statuimus ad ipsius universitatis bonum perutilia, ac perpendentes ad universitatis prosperitatem ac decus plurimum interesse eam rectis aptisque legibus prudenter instrui, quibus eius regimini opportune consuleretur, iussimus ut illius universitatis statuta et leges Apostolicae huic Sedi primo quoque tempore exhiberentur, quo, iis mature examinatis, auctoritatis Nostrae robur adiiceremus. Mandato huic Nostro tum Venerabilis Frater Ottawensis Antistes, tum dilectus filius universitatis memoratae rector nuper obsecundantes, statuta

seu constitutiones universitatis generales et speciales, seu propriás facultatum philosophiae, theologiae ac iuris canonici Nobis exhibuere, enixe adprecantes ut ad examen illas revocare et Apostolica auctoritate confirmare dignaremur. Nos autem, omnibus rei momentis attento ac sedulo studio perpensis cum VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalibus negotiis propagandae fidei praepositis, postquam praevio maturo examine statuta et constitutiones praedictas de fratrum eorumdem consilio opportune emendavimus, memoratis precibus annuendum existimavimus. Quare omnibus et singulis quibus Nostrae hae litterae favent, peculiari benevolentia complectentes et a quibusvis excommunicationis et interdicti, aliisque ecclesiasticis censuris, sententiis et poenis quovis modo, vel quavis de caussa latis, si quas forte incurrerint, huius tantum rei gratia absolventes et absolutos fore censentes, catholicae universitatis studiorum civitatis Ottawensis statuta, seu constitutiones generales ac speciales philosophiae, theologiae et iuris canonici facultatum emendatas, iuxta exhibitum exemplar, cuius prima verba sunt « Universitati catholicae » postrema vero « Nihil... immutandum, aut tollendum inconsulta Sancta Sede », quod in tabulario secretariae Nostrae brevium custodiri mandavimus, Apostolica Nostra auctoritate praesentium vi definitive approbamus, sancimus, ratasque habemus. Decernentes praesentes litteras firmas, validas et efficaces semper existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac illis, ad quos spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, in omnibus et per omnia plenissime suffragari, et irritum esse et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

12 JUNII 1891.

Traditas sibi constitutiones facultatis philosophiæ, theologiæ et juris canonici,

emendatas auctoritate apostolica, confirmat.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 12 Iunii 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

M. CARD. LEDOCHOWSKI.

LITTERAE APOSTOLICAE

QUIBUS HIERARCHIA EPISCOPALIS IN IAPONIA CONSTITUITUR.

15 JUNII 1891.

Gaudet Pontifex de extensione fidei sibi commissae

NON maius Nobis neque optabilius solatium esse potest in hoc turbulento et aerumnoso rerum humanarum cursu, quam ut catholicae religionis lumen apud dissitos populos ignarosque veritatis late propagari, iisque cum Christi doctrina et libertate, veram prosperitatem et salutem feliciter afferri videamus. In hoc praecipui momenti opus gratissimum est Nobis curas omnes et studia conferre, omnique ope adniti, ut praesto sint omnibus gentibus ad catholicam pietatem praesidia, ad christianae vitae disciplinam ministeria, eaque recte constituta suam vim et virtutem expromant, unde illud Nos assequi gaudemus, ut divinae serviamus gloriae, ac pro munere Nostro adiutores divinae erga homines bonitatis simus.

in Japonico Imperio.

Hoc animo comparati magno sane cum gaudio conspicimus in Iaponico Imperio christiana instituta et sacra hoc tempore divini Numinis ope reviviscere, atque in hac extrema et illustri orientis solis regione liberum patere campum evangelicae veritatis praeconibus ad fidem catholicam serendam et propagandam, quam Apostolici viri saeculo 16, ad omnia discrimina impavidi, in eas oras intulere, suisque sudoribus et sanguine irrigarunt.

Recoluntur fausta initia veræ religionis in hac regione

Quo enim tempore schismatum et haeresum labes plures Europae urbes infecerat, strenui catholicae veritatis ministri ignotas et inexploratas terras, quas paulo ante versis in altum proris fortes et experientes navitae patefecerant, adire non dubitarunt non aliud operae pretium petentes, quam ut Christi nomine adlato, ad ipsum in quo est vita, salus et resurrectio Nostra, nescias mentes et devia corda converterent. Hisce veritatis nuntiis faustus aditus in Iaponicam regionem patuit anno supra sesquimillesimum quadragesimo secundo, cum Lusitani, quorum ingens animus et praestans virtus in maritimis expeditionibus merita ad

posteros gloria fulget, ad eas oras multis perfuncti periculis appulissent; anno deinde eiusdem saeculi nono et quadragesimo ad faustitatem Iaponiae gentis contigit, ut S. Franciscus Xaverius Apostolorum veterum virtutis heres, opere et sermone potens Iaponiorum insulas, ad monstrandum gentibus rectum salutis iter ingrederetur. Quo pollebat Dei spiritu magnus hic sospitator orientis, nullis parcens laboribus, innumerabilem hominum vim Christo lucrifecit; eiusque vestigia illustres sodales eius deinde sequuti, in plures Imperii magni provincias successere, ea felicitate curarum, ut brevi tempore centena plura hominum millia baptismate sancto abluerint, qui ab inanium deorum cultu ad laeta Domini pascua caulasque transierunt. Horum porro aemulatores praeclari viri e Franciscali, e Dominiciana familia, et Augustiniani sodales ex ordine Eremitarum extitere, qui in patentes Iaponiae partes effusi magno ubique ministerii sui fructu Christi regnum amplificarunt.

15 JUNII 1891.

sub S. Francisco Xaverio,

ejusque sodalibus,

atque aliis verbi sacri præconibus.

Auspicatissimis hisce rei christianae incrementis permotus S. Pius V decessor Noster anno 1566 cum Patriarcha Aethiopiae egit, ut in Iaponiam ad catholici ministerii opera adiuvanda migraret, ac deinde episcopalem sedem, (quod Lusitaniae Regi Fidelissimo in votis erat) apostolica auctoritate constituit, eiusque procurationi Iaponicas insulas, quas hac occasione a dioecesi Macaonensi in cuius ditione erant seiunxit, addictas omnes creditasque voluit. Novo sacrorum Antistiti sedes in civitate de Funay attributa fuit, collatis eidem facultatibus et iuribus omnibus, quae ad rem christianam bene gerendam usui esse posse viderentur. Haudquaquam tenues aut ignobiles et obscuri fuere fructus, qui ex providis S. Pii V curis manarunt, ut successores eius latere possent: viderunt enim verae fidei lucem in Iaponia ab infimis primum hominibus, mox, Deo incrementum afferente, a nobilioribus receptam, tandem ad Principes, ad Dynastas, ad Reges ipsos pervenisse. Splendidum huius rei argumentum praebuere anno 1585 tres nobilissimi Principes, Rex scilicet Bungi, Rex Arimanorum et Princeps Omuranorum, qui ad Pontificem Maximum Gregorium XIII (is enim S. Pio V in Romana Sede successerat) lectissimo-

Curante S. Pio V, prima sedes episcopalis in Japonia creata, maximo rei christianæ incremento.

Legatio ad Pontificem Gregorium XIII a tribus Iaponiae regibus missa,

rum virorum legationem, ad obsequium, fidem, pietatem suam erga Apostolicam Sedem declarandam mittere non dubitarunt; quae legatio ex ultima Orientis regione profecta, nullis ante saeculis visa, genere suo amplissima, magnam in hac urbe apud omnes ordines admirationem habuit, celebritatem, gratulationem. Clarissimos viros summo loco natos Pontifex Maximus in amplissimo S. R. E. Cardinalium conventu, in magna Principum Antistitumque frequentia, summo omnium ordinum studio et celeberrimo comitatu, praecipua cum significatione benevolentiae et existimationis accepit, omni quo par erat officio prosecutus est: eosdemque Sixtus V cui pontificatus maximus post Gregorium delatus est, summo in honore habuit, et in patriciam urbis nobilitatem, qua erant fidei et generis claritate, cooptatos voluit.

a Sixto V summo honore recepta.

Sed tantam hanc rei christianae in Iaponia prosperitatem, gravis admodum excepit insequutis temporibus et foeda tempestas, Taicosama aliisque deinceps Principibus imperantibus catholicae religioni infensis, et ab ea humanitate longe abhorrentibus, ex qua non exigua hoc aevo Iaponico Imperio gloria redundat.

Duce Taicosama aliisque principibus,

Eius enim acerbitate temporis non in externos solum sacerdotes et religiosos viros, sed in ipsos Iaponios cives catholicae fidei excindendae caussa, usque adeo saevitum est, ut fideles turmatim carnificibus obiicerentur: at cruciatus, caedes, terrores non ad labefactandam eorum constantiam, sed ad illustrandam martyrii palma ipsorum virtutem valuere. Tandem fidelibus qui cladi superfuerant tum civibus tum exteris e Iaponia eiectis exturbatis, publicoque edicto proposito ne cui catholicam religionem exercere ius fasque esset, quantum christiani nominis in ea regione erat, deletum penitus et extinctum visum est.

saeva persecutio messem vastitati devovit.

Verumtamen cum plures post annos adversorum temporum flamma remisisset, nihil antiquius fuit decessoribus Nostris, quam pro suo munere operam dare collapsis in Iaponia religionis rebus restituendis et evangelicis operariis excitandis ad capessendum Apostolicum munus et Christi militum qui mactati fuerant copias redintegran-

Extincta procella, quid ad ruinas reficiendas egerint Romani Pontifices,

das. In hac re enituit in primis Urbani VIII magnitudo animi: is enim non modo quae a decessoribus suis Gregorio XIII, Clemente VIII et Paulo V constituta fuerant in usum revocavit, sed providentiae suae curas latius etiam manare voluit. Studio eius obsecutum sacrum Consilium fidei propagandae, a primoribus coepti sui ministerii annis, reparandis in Iaponia religionis detrimentis suam opem conferendam censuit, atque ex Apostolica auctoritate decreta edidit, quae ad perfectam voluntatem et animorum concordiam inter sacrarum expeditionum viros statuendam tuendamque, ad seminarium Iaponiorum in urbe Manila situm in suo statu et vestigio conservandum, ad novum Episcopum Iaponiae fidelibus praeficiendum, pertinebant. Nec porro in sequentibus temporibus destitit vicariis Apostolicis et sacrorum administris finitimarum Iaponiae regionum ad ministerium inter Iaponios aggrediendum stimulos admovere: sed conantibus ab incoepto absistere necesse fuit, iis impedimentis et difficultatibus oblatis, quae nullum eorum operae locum potestatemque relinquerent. Interea obsepta licet Christi religioni omnis via esset, effusus tamen a veteribus christianis sanguis effecerat, ut plurium christianorum vigeret in Iaponia seges, quippe fides catholica olim publice consita, deinde exagitata et eiecta, pluribus in familiis, quae eam studiose fovebant, privatim diuque latuit occulta. Non semel enim, non superiore modo sed hoc ipso ineunte saeculo ad divinae providentiae gloriam compertum fuit, non exiguum fidelium numerum in Iaponiae vicis praesertim et oppidis versari, qui traditam a veteribus Evangelii praeconibus fidei doctrinam religiose apud se retinerent, et vero Deo cultum ex catholica disciplina persolverent.

15 Iunii 1891.

auxiliante consilio fidei propagandæ.

donec novæ orirentur difficultates.

Semen tamen fidei non omnino sterile remansit, occultos jugiter fideles germinans.

Novissimis autem hisce temporibus divinae clementiae placuit fauste illud et feliciter evenire, ut catholicis ex Europa advenis veterum Iaponiae fidelium ex insperato occurreret obvia progenies, et religio catholica in pristinas sedes aperta semita remearet. Expeditiones quippe, quas Gallicum Imperium nostrorum memoria temporum in Iaponiam destinavit, laetam opportunitatem et facultatem

Hoc sæculo rediviva religio catholica in Japonia.

praebuere Evangelii nunciis, ut in Legatorum qui ad publicas pactiones ineundas missi fuerant clientela et fide, regionem ipsam veterum sodalium vestigiis impressam attingerent. Rerum quidem initia ipsis plena negotii et aspera difficultatibus extitere, sed haec tanti non fuerunt apud Decessorem Nostrum Gregorium XVI, ut eum a vicariatu Apostolico ex sententia sacri Consilii fidei propagandae apud Iaponios constituendo deterrerent. Haec vicaria procuratio, simulque episcopalis dignitas Augustino Forcade sacerdoti e seminario Parisiensi ab exteris expeditionibus anno 1846 demandata fuit, eique munus datum, ut una cum adiutoribus suis non modo in Iaponia insulisque conterminis, sed etiam in Liou-Kou (id insulae nomen) rem christianam administraret. Plures obstitere caussae quominus ipse delato munere fungi posset, sed collegae eius seminarii Parisiensis sacerdotes propositam suae virtuti occasionem alacriter arripuere, atque in hac uti in aliis expeditionibus ita plures annos versati sunt, ut praeclara prorsus ediderint suae pietatis et constantiae magnis in laboribus argumenta. Praecipue vero divinae benignitatis gratia effulsit in illustri alumno seminarii Parisiensis presbytero Girard, qui stabili sede inter Iaponios posita, iis ad Christum adiungendis superiorum omnium primus feliciter adlaborare potuit, cuius rei caussa ab Apostolica hac Sede pro-vicarii nomen et potestatem accepit. Faustis ille quidem, tum sibi tum Iaponiae genti, Iaponicum solum attigit auspiciis ; namque ut olim S. Franciscus Xaverius die receptae in caelum Deiparae sacro, sic ipse Iaponem ingressus est anno huius saeculi quarto et quinquagesimo, quo immaculati Deiparae conceptus gloria supremo magistero decessoris Nostri Pii IX consecrata et catholico orbi promulgata, universi christiani populi animos in unius fidei pietate et obsequio coniunxit. Nec longe ab eo tempore, quo ipse in Iaponia constitit, ritus et sacra catholicae religionis in sedibus legationis Gallicae obire publice coepit : deinde in urbe Yokohama primum Deo vero templum, quod Iaponicae pietati gratissimum accidit, dedicatum est, tribus poene saeculis elapsis ex quo catholica religio e Iaponia exulare

Gregorius XVI Vicariatum Apostolicum ibidem creat,

cui praeficitur Augustinus Forcadi.

Inter missionarios Seminarii Parisiensis zelo eminet presbyter Girard.

iussa fuerat, nec multo post alterum in civitate Nagasaki honori sex et viginti martyrum Iaponensium excitatum est, quibus Decessor Noster Pius IX sanctorum caelitum honores decreverat. Qua sunt Iaponii naturae indole ad honestatem et humanitatem in primis propensa, nequaquam inertes et segnes ad Christi religionem suscipiendam se praebuere, et confestim e fertili campo uberrima messis emicuit cathecumenorum ad decem millia, qui sese instituendos in catholica doctrina obtulere, ut deinde salutari lavacro expiarentur. Quamquam autem hoc ipso tempore antiquus humani generis hostis novas irarum faces in catholicum nomen incendere aggressus esset, et gravia pericula viderentur imminere, brevi tamen propitia divini numinis ope, hostilis resedit furor, ac tranquillitate reddita, fidei germina quae diu in Iaponia latuerant, Evangelii ministris illic versantibus palam se prodiderunt. Veterum enim fidelium posteris fidenter in lucem publicam prodeuntibus, plus decem millia hominum reperta sunt, in quos catholicae fidei hereditas a patribus integra incorrupta manaverat. Scilicet divina providentia servaverat prisca renascenti in Iaponia Ecclesiae fundamenta, super quae ipsa iterum aedificata consurgeret, servaverat decus, ut novi fideles non veluti hospites et advenae, sed cives et domestici veterum Iaponiae martyrum in unam cum ipsis compagem coalescerent.

15 JUNII 1891.

Multi catholicæ religioni nomen dant,

invito salutis hoste;

novi fideles pristinis coniuncti in millia crescunt.

Cum haec ita se haberent, de sententia Consilii Nostri fidei propagandae anno huius saeculi sexagesimo sexto, novus Iaponiae Vicarius Bernardus Petitjean, idemque Episcopus titularis Myriophytensis auctoritate Apostolica renunciatus est, qui magna cum sollicitudine rei christianae ordinandae animum et vires intendit. Decem exinde post annos vicaria procuratio bifariam divisa et distributa fuit. Iaponia scilicet septentrionali ab australi seiuncta, ac in utriusque regionis partes Apostolicis viris confluentibus plurima ubique magisteria ad catholicam institutionem tradendam confestim Iaponiorum utilitati patuerunt. Tres autem ante annos novis praesidiis rei sacrae administrationem Nos instrui opportere intelligentes, novum vica-

Novus vicarius Japoniæ, Bernardus Petitjean, Episcopus Myriophytensis.

Vicariatus in quatuor crescunt.

riatum in ipso imperii gremio, centralem appellantes constituimus; hoc autem anno vicariatum alterum excitavimus in ea Iaponiae plaga, quae propius septentriones spectat.

Litterae Pontificis ad Imperatorem, ab Imperatore ad Pontificem missae.

Cum vero postremis hisce temporibus humanitate et aequitate Iaponici Imperii erga catholicae veritatis magistros, satis prospero res christiana cursu frueretur, haudquaquam praetermittendum duximus, quin litteris Nostris supremo Imperanti grati animi sensus ederemus, significatione adiecta, quantum propensae eiusdem in christifideles voluntati et constantiae confidamus. His litteris datis plenum humanitatis et officii responsum a Maiestate eius accepimus per virum spectatissimum legationis nomine in Urbem ad Nos missum, cum solemnia anni quinquagesimi a sacerdotali Nostra consecratione ageremus.

Tempus advenit instituendae hierarchiae.

Nunc itaque religionis in Iaponico Imperio rationibus uberiores Nostrae providentiae curas feliciter postulantibus, iustisque caussis animum Nostrum ad optimam spem erigentibus, maturum tempus adesse arbitramur, quo hierarchicam rei sacrae administrationem ad canonicarum legum praescripta in eodem Imperio constituamus, eaque constituenda efficiamus, ut praesidia omnia et beneficia e catholica religione promanantia, abunde et opportune a Iaponiis fidelibus, uti cuique opus et studium fuerit, percipiantur.

Quod suprema apostolica auctoritate complctur.

Quamobrem rogatis, uti par erat, VV. FF. Nostrorum S. E. R. Cardinalium e sacro Consilio fidei propagandae sententiis, fusis ad omnipotentem Deum precibus, imploratаque ope Deiparae Virginis, sanctorum Apostolorum Petri et Pauli et Francisci Xaverii, qui ministerium veritatis et salutis in Iaponia gessit, nec non et inclitorum martyrum, quorum olim triumphali sanguine Iaponicum solum perfusum est, motu proprio, certa scientia et matura deliberatione Nostra, de Apostolicae potestatis plenitudine, ad maiorem divinae maiestatis gloriam fideique catholicae incrementum, his litteris Nostris episcopalem hierarchiam in Iaponico imperio excitamus et constituimus, atque illustrem urbem Tokio, quae Imperii caput et

Serenissimi Imperatoris sedes est, ad metropolitanae seu archiepiscopalis sedis dignitatem evehimus, ditioni eius attribuentes, ad septentriones totum eum tractum qui provinciarum Itchigo, Iwatshiro, Iwaki, fines australes attingit, ad austrum totam plagam quae integras provincias, Ietchidjen, Mino et Owari complectens, usque ad lacum Biwa patet, ad ortum et occasum regionem totam utrimque patentem usque ad oras quae mari alluuntur.

15 JUNII 1891.

Sedes metropolitana Tokio, cujus fines describuntur.

Huic autem metropolitanae ecclesiae tres episcopales seu suffraganeas sedes adiicimus,quarum alteram in urbe Nagasaki Iaponensium martyrum nobilitata trophaeis, alteram in civitate Osaka, tertiam in urbe Hakodate erigimus et constituimus. — Nagasakiensis sedes Iaponiae regionem, quae magis in austrum vergit complectetur, insulas scilicet Kiou-Chiou, Hirado, Goto, Tsuchima, Lioukou, nec non minores alias, quas circumfusas pelagus ambit.

Suffraganeæ sedes tres: Nagasaki, Osaka, Hakodate, quarum pariter describuntur fines.

Osakensis sedes centralem Iaponiae partem obtinebit, nempe totum eum tractum, qui a lacu Biwa et a finibus provinciarum Imperii Ietchidyen, Mino et Owari ad occidentales usque oras magnae insulae de Nippon pertinet, adiecta insula Chicocou, aliisque obiacentibus, quae sub potestate magistratuum provinciarum, quas supra diximus, continentur.

Hakodatensis tandem dioecesis regionem totam habebit, quae propius septentriones subit, scilicet ad boream totum territorium Iezo et insulas Kouriles complectetur, et ad austrum integras provincias Itchigo, Iwatshiro, Iwaki, quas supra memoravimus.

Quo vero sedibus quas constituimus de idoneis pastoribus provideamus, Vicarios Apostolicos qui antehac suas curas catholicae religioni in Iaponia provehendae sedulo contulere, his Nostris litteris Ordinariorum Episcoporum iure ac nomine insignimus, scilicet venerabiles fratres Petrum Osouf ab titulari ecclesia Arsinoite ad metropolitanam sedem Tokiensem, Iulium Alfonsum Cousin a titulari ecclesia Acmoniensi ad sedem episcopalem Nagasakiensem, Felicem Midon a titulari ecclesia Caesaropolitana ad episcopalem sedem Osakensem, demum Alexandrum Berlioz a

titulari ecclesia Calyndensi ad episcopalem sedem Hacodatensem transferimus et promovemus.

Quid muneris Antistitibus incumbat.

Archiepiscopi autem et Episcoporum munus erit coniunctis animis et studiis rite ordinandis ecclesiae rebus et Christi Domini regno amplificando operam navare, itemque rectae rerum sacrarum administrationi accurate consulere. Nobis autem nihil unquam antiquius futurum, quam auctoritate, consilio, ope Nostra iisdem praesto esse in omnibus, quae ad divini nominis gloriam et animarum salutem pertinere intellexerimus.

Quid iure ab auctoritate publica speretur.

Cum porro Iaponici imperii studium luculenter eniteat in iis peragendis, quae ad utilitatem, prosperitatem, decus Iaponici nominis potissimum spectant, nihil dubitamus auctoritate publica cautum fore, ut novis pastoribus plena ea libertas ministerii constet, cuius ope non modo christiana sapientia, sed verae etiam humanitatis laus in populos propagatur. Annuat dives in misericordia Deus, qui facit mirabilia magna solus, ut suae bonitatis divitiis in unius fidei confessione et in catholicae Ecclesiae gremio Iaponiae cives universi late perfruantur.

Præsentium auctoritas firmatur.

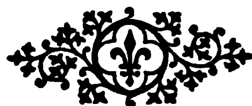
Decernimus tandem has Nostras litteras nullo unquam tempore de subreptionis aut obreptionis vitio sive intentionis Nostrae, alioque quovis defectu notari vel impugnari posse, et semper validas ac firmas fore, suosque effectus in omnibus obtinere ac inviolabiliter observari debere.

Non obstantibus Apostolicis atque in synodalibus, provincialibus et universalibus conciliis editis generalibus vel specialibus sanctionibus, nec non veterum sedium existentium olim in Iapone et missionum ac vicariatuum Apostolicorum ibi constitutorum, et quarumcumque ecclesiarum ac piorum locorum iuribus aut privilegiis, iuramento etiam confirmatione Apostolica, aut alia quacumque firmitate roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque. His enim omnibus tametsi pro illorum derogatione specialis mentio facienda esset, aut alia quantumvis exquisita forma servanda, quatenus supradictis obstant expresse derogamus. Irritum quoque et inane decernimus, si secus super his a quoquam, quavis

auctoritate, scienter aut ignoranter, contigerit attentari. Volumus autem ut harum litterarum exemplis etiam impressis, manuque publici notarii subscriptis et per constitutum in ecclesiastica dignitate virum suo sigillo munitis, eadem habeatur fides, quae Nostrae voluntatis significationi ipso hoc diplomate ostenso haberetur. *15 JUNII 1891.*

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 15 Iunii 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

M. Card. LEDOCHOWSKI.

LITTERAE APOSTOLICAE

DE ECCLESIASTICA HIERARCHIA IN MEXICO ORDINANDA.

IX Kal. JULII 1891.

Pontificum cura est invigilare, ut diaeceses juxta amplitudinem gregum mensurentur.

ILLUD in primis omni studio curare et satagere debent Romani Pontifices, quibus supremus animarum pastor gregem suum gubernandum commisit, ut ei tuta praesto sint ovilia, vigiles ac solliciti praesint pastores, qui gregem ipsum ad salubria pascua adducant et a periculis defendant, nullumque ipsi desit subsidium per quod ad caelestem patriam facilius possit pervenire. Eapropter praedecessores Nostri vel nimis amplas dioeceses circumscribi, vel novas sedes erigi sedulo curarunt prout animarum saluti conspiciebant salubrius expedire.

Crescente in Mexico numero fidelium, sedes episcopales multiplicandae visae sunt.

Sane crescens quotidie, favente Deo, in Mexicanis regionibus catholicae religionis augmentum exigit, ut ad eas pastoralis Nostri muneris curas sedulo dirigamus et spirituali illarum christifidelium animarum bono et utilitati per novas episcopalium sedium erectiones et aptiorem ecclesiasticae Hierarchiae illic constitutionem salubrius prospiciamus. Nonnullae siquidem illic dioeceses tam late protenduntur et adeo inter se dissita continent loca, ut non raro illarum Antistites, sive ob ipsorum locorum distantiam, sive etiam ob aeris insalubritatem, a commissis sibi ovibus invisendis prohibeantur, quod quidem dominico gregi non levi est discrimini et detrimento. Hisce caussis motus fel. rec. Pius Papa Nonus praedecessor Noster anno Domini millesimo octingentesimo sexagesimo tertio tres ex archiepiscopatu Mexicano novas efformavit provincias, et paulo post vicariatum Tamaulipanum ad cathedralis ecclesiae honorem evexit; et Nos ipsi vel a Nostri Pontificatus exordio, ad quem per ineffabilem divinae bonitatis abundantiam fuimus assumpti, binas alias in eadem Mexicana ditione episcopales sedes, alteram nempe de Tabasco alteram de Colima respective nuncupatas instituimus. Ast neque per

Quinque novae sedes jam erectae;

huiusmodi novarum dioecesium erectionem satis abunde illorum christifidelium spirituali bono ac etiam commoditati consultum fuisse experientia demonstrat; difficillima siquidem inter oves et pastores adhuc existunt commercia, et plerique ex iisdem pastoribus quominus universum sibi creditum gregem adire possint impediuntur. Venerabilium igitur Fratrum Nostrorum Mexicanae ditionis Antistitum, cleri plurimorumque catholicorum inclytae eiusdem ditionis illustrium virorum votis, quibus ipsi a Nobis et Sancta Apostolica hac Sede flagitabant ut episcopalium sedium illic numerus angeretur, et faciliori illorum fidelium cum propriis Episcopis communicationi consuleretur, obsecundare non modo opportunum quin imo necessarium in Domino iudicavimus. Ad hunc profecto effectum eosdem Mexicanos Antistites rogatos voluimus, ut suam aperirent mentem novamque proponerent provinciarum divisionem, quae novis instituendis sedibus utilior videretur. Quo quidem a memoratis Praesulibus libenter praestito, Nos eorumdem sententiae accedentes, accitis primo in tanti momenti re Venerabilibus etiam Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus ecclesiasticis negotiis propositis, eisque consilium probantibus, propositam novae Hierarchiae constitutionem ulterius non esse differendam censuimus.

IX Kal. JULII 1891.

sed non sufficiunt.

Praefatorum itaque Mexicanae ditionis Antistitum et cuiuslibet eorum consensum ad effectum infrascriptum praestitum, ratum acceptumque habentes et, quatenus opus sit, omnium et singulorum quorumcumque in id interesse habentium seu habere putantium vel praesumentium consensui huiusmodi haud praestito suprema Nostra auctoritate supplentes, cunctisque quae in huiusmodi negotiis inspicienda sunt matura deliberatione examinatis atque perpensis, nec non omnes et singulos quibus praesentes litterae favent a quibusvis excommunicationis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium tantum consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, motu proprio et ex certa scientia deque Apostolicae potestatis plenitudine, novam in Mexi-

Omnibus rite praemissis, de consulto ac consensu eorum ad quos spectat,

Pontifex erigit

cana ditione ecclesiasticam Hierarchiam sex, ut infra, archiepiscopalibus seu metropolitanis, ac viginti et una episcopalibus sedibus, nec non vicariatu inferioris Californiae constitutam fore decernimus. Episcopales idcirco sedes de Antequera (seu Oaxaca), quae Mexicanae, ac de Linares et de Durango, quae de Guadalaxara respective metropolitanarum ecclesiarum suffraganeae ad praesens existunt, illarumque respective cathedras, episcopalia nomina, essentiam, naturam et statum cathedralitatis ad effectum infrascriptae novae erectionis Apostolica auctoritate perpetuo supprimimus et extinguimus, easque a qualibet illorum Archiepiscoporum metropolitica iurisdictione et quavis alia superioritate eximimus et liberamus, illisque sic suppressis, extinctis, exemptis et liberatis easdem de Antequera, de Linares et de Durango ecclesias ad eminentiorem archiepiscopalium et metropolitanarum ecclesiarum gradum et fastigium pari auctoritate perpetuo item evehimus atque extollimus, ita ut ipsae ex nunc deinceps archiepiscopales et metropolitanae ecclesiae nuncupentur, atque tales reapse habeantur et sint, ac proinde omnibus et singulis iuribus, iurisdictionibus, honoribus, gratiis, favoribus, indultis, praerogativis, praeeminentiis ac privilegiis ceterisque, quibus aliae tres in eadem Mexicana ditione metropolitanae ecclesiae de iure communi fruuntur, potiuntur et gaudent, itidem et absque ulla prorsus differentia utantur, fruantur, potiantur et gaudeant. Ut vero Mexicanus Nobis carissimus populus faciliorem cum propriis pastoribus habeat communicationem et ab iisdem, quod maxime Nobis cordi est, per semitas iustitiae ad caelestia pascua dirigatur, quinque alias, praeter iam existentes, episcopales sedes, alteram nempe a Chihuahua, alteram a Saltillo, alteram a Tepic, alteram a Cuernavaca ac reliquam a Tehuantepec respective nuncupandas, Apostolica auctoritate praedicta perpetuo similiter erigimus ac instituimus Ab Episcopatu propterea de Durango mox in archiepiscopatum, ut praefertur, erecto, totum territorium status civilis de Chihuahua nuncupati perpetuo dismembramus, illudque noviter erectae episcopali sedi de Chihuahua pro eius dioe-

novam hierarchiam.

Sedes de Antequera, de Linares et de Durango ad archiepiscopalem ac metropolitanum gradum provehuntur.

In Mexicana ditione quinque novæ sedes episcopales creantur: a Chihuahua, a Saltillo, a Tepic, a Cuernavaca, a Tehuantepec, quarum fines describuntur, et cathedræ conduntur.

cesi adiudicamus. Ipsa proinde dioecesis de Chihuahua memorato constabit territorio et infrascriptis inibi existentibus paroeciis — S. Ieronimo, S. Andrés, Taraumar, Batopilas, S. Borja, Chihuahua, Casas Grandes, Carichic, Chinipas, Cosihuiriachic, Villa de la Concepcion, S. Cruz de Rosales, S. Cruz de Herrera, S. Eulalia, Colonia de Guadalupe, Guadalupe y Calvo, Guazapares, Huejuquilla, Huejotitan, S. Isabel, Janos, JESUS Maria, Julimes, Loreto, S. Lorenzo, Morelos, Moris, Nonoaba, Norogachic, Paso del Norte, Presidio del Norte, S. Pablo, Parral, Pilar de Conchos, Rio florido, S. Rosalia, Satevó, Sisoguichic, Temechic, Temosachic, Temochic, Tervachic, S. Tomas, Urnachic, Valleza, Valle de S. Bartolo, et Valle de S. Buenaventura —: in civitate de Chihuahua ipsius territorii principe sedem et cathedram episcopales fundamus, ecclesiamque Ssmae Cruci dicatam ad cathedralis ecclesiae gradum et decorem etiam perpetuo evehimus. A memorato insuper episcopatu de Durango et ab alio de Linares, in archiepiscopatus nuper etiam ut praefertur erectis, pro nova dioecesi de Saltillo constituenda distrahimus territorium status civilis de Coahuila nuncupati illudque cum paroeciis Santiago et S. Esteban in civitate capitali vulgo Saltillo, Arteaga, Ramos Arispe, Candela, Monclova, San Buenaventura, Nadadores, Cuatro Cienegas, Santa Rosa, San Fernando, Nava, Piedras Negras, Rio Grande et Progreso, ad Archiepiscopatum de Linares, aliisque, nempe Alamo de Parras, Matamoros de la Laguna, et Parras, ad Archiepiscopatum de Durango ad praesens pertinentibus paroeciis eidem novae episcopali sedi de Saltillo attribuimus, simulque ipsius cathedram in civitate Saltillo constituimus atque ecclesiam divo Iacobo Apostolo dicatam in cathedram erigimus. Ad novam vero aliam episcopalem sedem de Tepic quod attinet, sic eam volumus constitutam: ipsa siquidem amplectetur territorium ipsius nominis quod quinque districtibus constat, eique insuper erit addendus alter districtus status civilis de Falisco, Mascota nuncupatus, qui ad archiepiscopatum de Guadalaxara in praesens pertinet, quemque propterea ab eo dismembratum et distractum declaramus illique infrascri-

IX Kal. JULII 1891.

ptae adiudicentur paroeciae, altera videlicet Acaponeta, altera Ahuacatlan, altera Compostella, altera Fatlan, altera Fala, altera Falisco, altera Rosa Morada, altera San Blas, altera Santa Maria del Oro, altera Santiago, altera Tepic, altera Fuxpon, altera Guachinango, altera Mascota, altera San Sebastiano ac reliqua Talpa respective nuncupatae, nec non infrascriptae assignentur vicariae, videlicet Huagicori, Laquavillas y S. José, Cacaluta, San Luis, Falcotan, San Leone, Zopilote, Santa Cruz y Nayarit, Sontispac, Anteguillo, Cuale, Los Reyes, et Bramador : in civitate dicti territorii principe, quam Tepic appellant, novi huius episcopatus sedes et cathedra sit constituta, eaque sit ecclesia cathedralis, quae Beatae Mariae Virgini in caelum Assumptae ad praesens dicata reperitur. Alterius vero episcopalis ecclesiae de Cuernavaca sedem et cathedram episcopales in civitate, cui idem titulus de Cuernavaca, constituimus et ecclesiam eidem Beatae Mariae Virgini ad caelum Assumptae pariter sacram cathedralem declaramus. Huic porro sedi episcopali de Cuernavaca pro sua dioecesi assignamus statum de Morelos nuncupatum, qui sex habet districtus quos ab Archiepiscopatu Mexicano ad huiusmodi effectum seiungimus, nempe paroecias Cuantla Morelos, Yecapixtla, Yantepec, Flatizapam, Flalquiltenango, Yojutla, Tlayacapan, Totolapan, Tlalnepantla, Cuantenca, Atlatlahucan, Oaxtepec, Humiltepec, Archichipo, Tetela del Volcan, Jonatepec, Tepalcingo, Atlacahualoya, Jantetelco, Facualpan, Amilpas Oacituco, Cuernavaca, Oxochitepec, Amatepec cum suis tribus vicariis, Tetecula, Miacatlan et Coatlan, Tintepec cum sua vicaria, Tejalpan et Tepoztlan, quibus alia paroecia Amacuzac et pars paroeciae de Jatla, nec non vicaria Tlalquitenango erunt adiungendae. Reliqua demum nova dioecesis de Tehuantepec amplectetur duos districtus de Tehuantepec et Juchitan, nec non partem districtus de Choapan ad statum civilem de Oaxaca pertinentes. Ac hoc constabit et districtu de Minatillan et Acoyucan, et maiore parte districtus de Cosamaloapan ad statum civilem de Vera Cruce pertinentibus. Ipsam idcirco dioecesim constituent paroeciae Chacaltianguis, Tesechoa-

can, Paso de S. Juan, Achayucan et Chinameca (cui oppidula Jaltipan ac Minatitlan addicta fuere) ad episcopatum de Vera Cruce modo pertinentes, quaeque ab eodem episcopatu eximentur a naturali limite fluminum, queis nomen Papolopan et S. Juan, nec non aliae paroeciae Tehuantepec, S. Maria, Chimalapa, Niltepec, S. Mateo del Mar, Petapa, Guichicovi, San Jeronimo, Juchitan, Huamelula, Jalapa, Tequisistlan, Acatlan, Puxmetacan Yahuive, Lalana, Playa Vincente et Otatilan, quas ab Episcopatu de Oaxaca sive de Antequera seiungimus et seiunctas declaramus. Huius novae sedis episcopalem cathedram in civitate Tehuantepec fundamus prout etiam ecclesiam quondam Sancto Dominico, modo vero Beatae Mariae Virgini Immaculatae dicatam, ad cathedralitatis honorem et dignitatem perpetuo evehimus. Omnes igitur et singulos fideles sic ut praefertur constitutas novas dioeceses incolentes (iis solummodo exceptis, si qui sint, qui singulari gaudeant exemptione) una cum suis circumsitis locis, piis institutis, adnexis rebus, terris, oppidis unaque cum iuribus tum realibus tum personalibus tum mixtis suae cuique noviter erectae dioecesi addicimus et perpetuo subiicimus et addictos et subiectos fore decernimus, regendos et gubernandos ab eorum Ordinario Antistite, cuius dictis prono animo erunt obsequentes. Simili modo iubemus quod monumenta, iura et documenta omnia quae populos incorporandos novis dioecesibus respiciunt, quaeque in praesenti in unaquaque eorumdem dioecesi asservantur, inde sint extracta, et quamprimum praefecto tabularii novae erectae dioecesis tradantur ibi pro opportunitate custodienda. Novis igitur quinque supradictis dioecesibus ita erectis et constitutis, antiquas sive metropolitanas sive episcopales sedes infrascriptam subire decernimus immutationem : a Mexicano archiepiscopatu scilicet paroecia de Tasco in civili statu de Guerrero sita eximatur, eaque dioecesi de Chilapa incorporetur ; ex dicto insuper archiepiscopatu paroeciae de Jochimilio aliaque de Tula sita in statu civili de Hidalgo distrahantur et primo dicta episcopatui de Puebla, secundo dicta vero paroecia episcopatui de Tulancingo respective adnectantur ;

IX Kal. JULII 1891.

Antiquarum sedium mutationes diffiniuntur.

dismembrentur pariter ab episcopatu de Puebla paroeciae de Coycoyan et de Mixtepec sitae in districtu de Justlahuaca (civili statu de Oaxaca) nec non duae foraniae de Tehuacan et Coxcatlan sitae in statu civili de Puebla, eaeque incorporentur novo archiepiscopatui de Antequera; item eidem archiepiscopatui adnectatur oppidum de Omapa in statu civili de Oaxaca situm. Tandem archiepiscopatui de Linares exigua illa pars episcopatus Sancti Aloisii Potosiensis adiudicetur quae in civili statu de Nuevo Leon sita est. Ad ceteras autem dioeceses alio iam tempore institutas quod attinet, nihil nunc de eorum statu et definitione volumus esse immutandum. Iam vero novae eaedem ut praefertur erectae cathedrales ecclesiae, servata plena iurium paritate, omnibus identidem et singulis gaudeant et fruantur honoribus, praerogativis, gratiis, indultis, caeterisque quibus aliae in Mexicana ditione cathedrales ecclesiae de iure communi gaudent atque fruuntur. Pariter qui titulum, praeeminentiam, dignitatem et ministerium episcopale erit habiturus omnibus et singulis quae ordinarie Episcoporum propria sunt fruatur atque perfungatur. Simili modo et novi praefati christifidelium greges iisdem gaudeant iuribus, honoribus, favoribus et privilegiis, quibus oves dioecesis ad quam transeunt gaudent de iure communi. Nihil autem de dictarum noviter erectarum sedium episcopalium dote per praesentes ducimus esse constituendum. Nobis enim nota est Mexicani populi pietas et religio, quapropter confidimus eum novis Episcopis haud defuturum iisdemque auxilium et adiumentum praestiturum, ut pastorali munere ipsi perfungi et episcopalem dignitatem decenter valeant servare. Quoniam vero maximopere interest ut tamquam olivae fructiferae in Christi Domini agris constanter pro unaquaque dioecesi probi doctique parentur presbyteri operam accurate navaturi tum divinis et ecclesiasticis officiis, tum animarum aedificationi aeternaeque illarum saluti, iubemus idcirco quod in unaquaque dioecesi episcopale erigatur seminarium in quo excipiantur et instituantur iuxta Tridentinae Synodi praescripta ii adolescentes, quos Episcopi inspecta propriae dioecesis utilitate vel necessitate admit-

Novarum sedium paria cum antiquis jura sint.

Novæ sedes liberalitati fidelium commendantur.

In quaque diœcesi erigatur seminarium ad mentem Tridentini.

tendos esse censuerint. Ipsius seminarii rectores et professores ab eodem Episcopo libere nominabuntur, eidemque Episcopo liberum erit, quotiescumque necessarium vel utile ipse iudicaverit, illos removere. Illud autem summopere Nos urget, ut sacri Antistites omnem impendant curam, quo iuventus in spem Ecclesiae efformanda, Angelici Doctoris sacra et caelesti imbuatur doctrina; ubi enim iuventus ipsa se in disciplinam et clientelam eiusdem Angelici Doctoris tradiderit, facile florebit sapientia veri nominis firmis hausta principiis, ratione atque ordine explicata. Demum ea omnia quae ad seminarii regimen, ordinationem, gubernationem et administrationem pertinent a dioecesano Antistite unice pendere debere praecipimus; qui quidem Antistes suam liberam plenamque auctoritatem et ius in eo exercebit. Liberum porro sit Episcopis ad clericalem statum et ad sacros ordines secundum ecclesiasticos canones promovere, quos necessarios aut utiles suae dioecesi iudicaverint, et e converso quos indignos putaverint ab ordinum susceptione arcere.

IX Kal. JULII 1891.

Doctrina Angelici Doctoris in eis præ omnibus colatur.

Jura Antistitum ac munera ipsis obeunda explicantur.

Usquedum autem novus sacer Antistes in proprio cathedrali templo suum cathedrale capitulum non habebit, vicarios consiliarios adiutores suae administrationis sibi constituat viros ecclesiasticos, quos ad sacra episcopalia ministeria obeunda idoneos censuerit.

Ceterum quisque Episcopus religionem catholicam Apostolicam romanam sartam tectamque servare satagat atque tueri iis cum iuribus atque praerogativis, quibus ex divina et canonica sanctione ipsa utitur et fruitur. Diligentissime ipse propterea cavebit ne quocumque modo irrepant aut vulgentur errores fidei integritati contrarii et moribus perniciosi. Cum sancta insuper Apostolica Sede liberam communicationem servare satagat et curet prudenter caussas removere quae huic obstare possint libertati. Eiusdem Episcopi similiter erit publicas preces indicere, aliaque pia opera, cum bonum Ecclesiae, aut status, vel populi id postulet, sacras pariter supplicationes et peregrinationes decernere, funera aliasque sacras functiones. Liberum ipsi erit convocare, celebrare et moderari Synodum dioecesanam

eiusque acta vulgare, servatis tamen quoad omnia canonicis praescriptionibus. Item liberam remanere volumus novis eisdem Episcopis idoneorum parochorum electionem et canonicam institutionem, servatis de iure et more servandis. Sollicite autem curent novi Antistites ut catholicae iuventutis institutio in scholis sive publicis sive privatis, quoad fieri poterit, ad catholicae doctrinae normam accurate exigatur; studeant ipsi idcirco sui pastoralis officii auctoritate eiusdem iuventutis religiosam institutionem ita moderari, ut numquam in cuiuslibet disciplinae traditione quidquam subrepat catholicae religioni morumque honestati adversum. Porro in eadem instituenda iuventute viri catholici in professores seu magistros quoad fierit poterit nominentur; et quoniam in ludimagistro non minus fidei quam morum honestas est necessaria, si quis in alterutro claudicare comperiatur, idem Episcopus eum curet removere. Id vero volumus constitutum ad piarum institutionum conservationem ut singula religiosa instituta, corporationes, piae sodalitates sive iam existentes sive futurae servent libere et valide propugnent tum liberam possessionem bonorum suorum quorumcumque, tum etiam plenam potestatem plenumque ius libere accipiendi, fruendi et administrandi bona, reditus, donationes legitime oblatas et obvenientes, nullamque eorum suppressionem, vel unionem, aut alienationem fieri posse decernimus absque Apostolicae Sedis auctoritatis interventu, salvis facultatibus a sacro Tridentino Concilio Episcopis tributis. Canonicam taxam in singulis Apostolicarum litterarum solemnibus expeditionibus quotiescumque novus Antistes cuilibet ex praefatis noviter erectis ecclesiis erit praeficiendus in aureis de Camera florenis centum statuimus; sicque in libris Congregationis S. R. E. Cardinalium Collegii inscribi et in illius tabulario servari praecipimus. Ceterum quoad res, iura et personas ecclesiasticas, de quibus nulla in praesentibus litteris expressa mentio facta est, ea rata omnino et firma prout antea remaneant; quod si aliqua supervenerit difficultas, ea secundum canonicas leges ad eamdem Apostolicam Sedem erit deferenda, eiusque Sedis erit ea cuncta declarare, diluere et componere;

Institutio scholaris praecipue eorum zelo commendatur.

Foveant insuper ordines religiosos.

Aliae canonicae formalitates implentur.

illa pariter sive ad iura, sive ad munia, sive ad res (intuitu ecclesiastico) pertinentia, quae in praesenti Nostra constitutione expressa non sunt, volumus, quod iuxta catholicae Ecclesiae doctrinam eiusque disciplinam ab Apostolica Sede admissam regulariter haberi et exerceri debeant atque administrari. Tandem si novarum huiusmodi dioecesium bonum aut publica utilitas aliam novam in posterum exigat circumscriptionem aut aliquam distractionem, nulla etiam adiecta territoriali compensatione, id peragendi plenam et liberam Nobis et eidem Sedi Apostolicae reservamus facultatem. Omnibus itaque hisce praemissis ut praefertur expletis et absolutis, nova in Mexicana ditione ecclesiastica Hierarchia iuxta sequentem prospectum erit constituta: archiepiscopatui Mexicano videlicet ecclesias « Puebla, Vera Cruz, Tulancingo, Chilapa et Cuernavaca » in suffraganeas subiicimus; archiepiscopatus de Guadalaxara suffraganeas habeat ecclesias « Zacatecas, Tepic et Colima »; archiepiscopatui Mechoacanensis suffraganeae sint ecclesiae « Zamora, Leon et Queretaro »; Archiepiscopatui de Antequera sive Oaxaca suffragentur ecclesiae « Yucatan, Chiapas, Tabasco et Tehuantepec »; tandem ecclesias « Sancti Aloisii Potosiensis, Saltillo et Tamaulipas » archiepiscopatui de Linares, et episcopales ecclesias « de Chihuahua, Sinaloa et Sonora », nec non vicariatum inferioris Californiae archiepiscopatui de Durango in suffraganeas addicimus, ac proinde metropolitico illorum Archiepiscoporum iuri respective subiicimus et subiectas fore declaramus.

Distribuuntur Ecclesiæ inter archiepiscopatus.

Haec volumus, statuimus atque sancimus; decernentes praesentes Nostras litteras et in eis contenta quaecumque nullo umquam tempore ex quocumque capite vel quavis ex caussa quantumvis iuridica legitima et privilegiata, etiam ex eo quod caussae, propter quas praemissa omnia emanarunt adductae, verificatae et iustificatae non fuerint, de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostrae aut quolibet alio substantiali, substantialissimo ac specialem et individuam mentionem et expressionem requirente defectu, seu etiam ex eo quod in praemissis eorumque aliquo solemnitates et quaevis alia servanda et adimplenda

Hæ litteræ, firmæ ac ratæ habendæ

IX Kal. JULII 1891. servata et adimpleta non fuerint, aut ex quocumque alio capite, colore aut praetextu, aliave ratione vel caussa, etiam tali quae ad effectum soliditatis earumdem praesentium necessario foret exprimenda, notari, impugnari, invalidari, in ius vel controversiam vocari, aut ad viam et terminos iuris reduci, seu adversus illas quodcumque iuris vel facti, vel gratiae aut iustitiae remedium impetrari, vel etiam motu pari concesso et impetrato, quempiam uti seu se iuvari posse in iudicio et extra illud, ac easdem praesentes sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus aut aliis contrariis dispositionibus per quascumque litteras et constitutiones Apostolicas aut cancellariae Apostolicae regulas editas vel edendas minime comprehendi vel confundi, seu comprehensas aut confusas ullo modo censeri, sed semper ab illis excipi, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori data quandocumque eligenda concessas esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere et ita ab omnibus censeri, sicque et non alias per quoscumque iudices ordinarios vel delegatos quavis auctoritate fungentes, vel dignitate fulgentes, etiam caussarum palatii Apostolici Auditores, ac eiusdem S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, vice Legatos dictaeque Sedis Nuncios, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi potestate, facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Guadalaxarensi Archiepiscopo exsequendae mandantur. Quocirca Venerabili etiam Fratri Nostro Petro Loza hodierno Archiepiscopo de Guadalaxara per ipsas praesentes committimus atque mandamus, quatenus ipse ad exequutionem praemissorum omnium et singulorum procedat, omnes et singulas ad id ei quomodolibet necessarias et opportunas impertiendo facultates, ita etiam ut ipse Petrus Archiepiscopus, si omnia supradicta per se ipsum exequi non valeat, aliam personam, in ecclesiastica tamen dignitate constitutam, possit subdelegare.

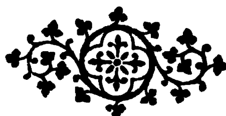
Non obstantibus Nostra et cancellariae Apostolicae regula « de iure quaesito non tollendo » ac Lateranensis Concilii novissime celebrati dismembrationes perpetuas nisi in casibus a iure permissis fieri prohibentis, aliisque etiam in synodalibus, provincialibus, generalibus, universalibusque Conciliis editis vel edendis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, indultis ac litteris Apostolicis quibusvis superioribus et personis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium praemissorum quomodolibet forsan concessis, approbatis, confirmatis et innovatis, quibus omnibus et singulis,etiamsi de illis eorumque tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio,aut quaevis alia expressio habenda,aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbum nil poenitus omisso et forma in illis tradita observata inserti forent, eisdem praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, latissime et plenissime ac specialiter et expresse ad effectum praesentium, et validitatis omnium et singulorum praemissorum, pro hac vice dumtaxat, motu, scientia et potestatis plenitudine paribus harum quoque serie derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Volumus autem quod praesentium litterarum transumptis etiam impressis, manu tamen alicuius Notarii publici subscriptis et sigillo alicuius personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio et extra illud, quae eisdem praesentibus adhiberetur si originaliter forent exhibitae vel ostensae.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostrae absolutionis, decreti, suppressionis, extinctionis,exemptionis, liberationis,evectionis,elationis, erectionis, institutionis,dismembrationis,adiudicationis,fundationis,distractionis, attributionis, constitutionis, declarationis, seiunctionis, addictionis, subiectionis, incorporationis, statuti, edicti, praecepti, mandati, concessionis, impertitionis, derogationis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire ; si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem om-

IX Kal. JULII 1891. nipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo octingentesimo nonagesimo primo, nono calendas Iulii, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

EPISTOLA

ad Archiepiscopos et Episcopos Lusitaniae.

DE REBUS CATHOLICIS IN LUSITANIA.

25 JUNII 1891.

Pontifex laudat acta in recenti conventu Bracaræ habito.

PASTORALIS vigilantiae, qua ad tuendam fovendamque religionem vires intenditis, novum ac praeclarum Nobis argumentum praebuit conventus illustris Bracarae Augustae nuper actus, quem feliciter absolutum renunciavit Nobis gratissima epistola ab iis ex vobis data qui in eo concessu adfuere. Equidem in ea perlegenda delectati sumus tum zelo et sedulitate Pastoris civitatis quae congredientes excepit, quippe qui rei gerendae praecipuus auctor fuit coetuique sic praefuit ut optatos haberet exitus, tum studiis et pietate Antistitum qui sese eidem adiunxere socios, vel graves misere viros vice sua perfuncturos in ea congressione, tum denique frequentia ingenti lectissimorum hominum e clero populoque fideli, doctrina, virtute et auctoritate praestantium. — Eo gratior autem conventus iste Nobis accidit quod mira fuerit animorum consensio in iis decernendis quae conferrent summopere ad Ecclesiae amplitudinem et rei catholicae profectum. Neque reticere volumus, inter alia quae opportune sita sunt suffragiis concordibus pro temporis locique ratione, non mediocre Nobis attulisse solatium ea capita quae devotam prorsus huic Apostolicae Sedi declarabant voluntatem coëuntium et studium quo flagrant, ut debitus illi pro dignitate habeatur honor, neve quid de maiestate et iuribus eius minuatur.

Inde occasionem sumit ut iterum de rebus Lusitaniæ cum ejusdem Antistitibus agat.

Bona profecto Nobis spes inest fore ut ea quae conscita in eo coetu et constituta sunt, quum naviter constanterque peracta fuerint, largam effundant salutarium fructuum ubertatem ; at facere non possumus quin memoremus amplam adhuc prostare segetem quae operam poscit et industriam vestram. Ob eam rem etsi non ita pridem datis litteris vos alloquuti sumus de statu rei catholicae eiusque necessitatibus in Lusitano regno deque ratione ineunda ut iis commode prospiciatur, placet tamen iisdem litteris nonnulla

25 JUNII 1891.

adiicere, quae pretium esse ducimus communicare vobiscum, ne, quum ultro oblata vobis sit scribendi occasio, videamur segniter officio Nostro defuisse.

Mala temporum, praesertim fides in discrimen vocata, congrua remedia expostulant.

Haud vos praeterit, dilecti filii Nostri, Venerabiles Fratres, quod Bracarensi coetui optime compertum fuit, eo deventum esse ut fides ipsa apud plures in discrimen vocetur, adeoque cavendum pro viribus sit ne ignorantiâ vel socordiâ ex animis excidat aut elanguescat, sed curandum ut haereat alte defixa cordibus et in bonis operibus cultuque virtutum laetam gignat copiam et dulcedinem frugum optimarum. Certandum est adversus conatus hostium veritatis ne latius serpat mala labes quae ex eorum exemplis pravisque doctrinis passim effusis promanat. Multa sunt consananda vulnera, quae istorum labor improbus et calamitas temporum gregibus intulit curationi vestrae commissis, multa sunt excitanda quae iacent, multae adhuc animas fidelium premunt necessitudines, quas, si penitus tolli nequeunt, leniri saltem oportet.

Quae, ut efficacius applicentur, concordia perfecta inter Antistites multum praestat.

Haec, quae, uti diximus, curas flagitant et industriam vestram plenius et commodius effici poterunt si arctior in dies inter sacrorum Antistites concordia fiat, eorumque sit opera coniunctior in necessitatibus cleri et fidelium explorandis, in conferendis conciliis ac decernendis iis, quae communiter visa fuerint expedire cum singularum dioecesium rationibus, tum iis quae latius patent et altius eminent, quippe quibus gentis universae prosperitas et salus continetur. Arctioris huius consociationis inter sacrorum Antistites opportunitas minime latuit eorum prudentiam qui Bracaram Augustam convenere : quare probatissima Nobis ea scita fuerunt illustris coetus quae ad hanc coniunctionem fovendam spectabant, per quam fidelis populus ampliora expectat eaque diuturna benefacta a Praesulibus suis, quibus ducibus et rectoribus utitur.

Ad hanc vero concordiam maxime conferunt Episcoporum conventus annui.

Atqui ad summam hanc diuque duraturam coniunctionem efficiendam nihil praestabilius est more et instituto in aliis regionibus iam recepto, ut praeter congressiones quibus etiam laici fideles intersunt (cuiusmodi coetus Bracarensis fuit) agantur quotannis peculiares Episcoporum conven-

tus, quem morem penes vos etiam induci et vobis in votis esse novimus et Ipsi magnopere optamus, quum bona eius ope religioni parta, multiplici et constanti eluceant experientiae testimonio. — Sane ex huiusmodi conventuum frequentia primum ea sequitur, quam diximus, summa consensio et consociatio virium, quae una magnis inceptis faustos dare potest exitus, tum coëuntium Antistitum magis magisque incenduntur ad agendum animi, confirmatur fiducia, collustrantur mentes collatis consiliis et invicem sapientiae luminibus communicatis. Ad haec per hosce coetus sternitur via quodammodo cum ad dioecesanas et provinciales habendas Synodos, tum ad cogendum nationale concilium, cuius celebrationem vobis in optatis esse magnopere gaudemus, eam namque diuturna experientia utilitatis e similibus praegressis captae vehementer suadet, et sacrorum canonum praescripta maiorem in modum commendant. — Porro ex annuis, quos diximus, Antistitum conventibus illud etiam optimum sequitur ut laici fideles novis veluti stimulis admotis alacrius gradientes ea quam iniere via pergant et ipsi conventus agere, consilia conferre, iunctisque viribus conniti ad communem tuendam religionis caussam, ac dicto audientes Pastoribus suis ea studiose peragere quae ab ipsis docentibus et cohortantibus exceperint. Neque vero congredientibus vobis in coetibus annuis negotiorum copia defutura est, quibus vos oporteat studium operamque navare. Nam praeter peculiaria negotia quae forte in singulis dioecesibus inciderint, quaeque rectius expediri potuerint adhibitis communis experientiae luminibus, amplam praebebit segetem prudentiae et consultationi vestrae deliberatio et constitutio eorum quae maxime profutura sint ad incendenda sacerdotum studia qui modo operantur in vinea Domini, atque ad alumnos excolendos quos enitere aliquando oportebit in domo Dei solidae scientiae lumine, germani spiritus ecclesiastici laude, omni demum sacerdotalium virtutum ornatu. — Item paternam vigilantiam vestram exercebit diligens inquisitio eorum, quae plurimum conferant ut fidei rudimentis populus recte imbuatur, eiusque corrigantur mores, ut scripta vulgentur quae sanam

Hujus institutionis fructus exponuntur: Unio major inter Pastores atque greges;

deliberatio communis de rebus conducentibus ad animorum informationem, præsertim cleri,

necnon ipsius populi;

25 JUNII 1891.

insuper favendi religiosi ordines perutiles, tum in regno Lusitaniae,

doctrinam serant, et virtutum germina foveant, ut opera instituantur quae benefacta caritatis effundant, et quae iam condita sunt novis floreant incrementis. — Gravissimum denique argumentum deliberantibus Vobis datura erit opportunitas constituendi recipiendique in Lusitano regno religiosas sodalitates, cuius rei periucunde vidimus summam fuisse curam omnibus qui Bracarae Augustae congressi sunt. Scilicet haec sodalitia non modo auxiliares quasi copias suggerent clero, qui in dioecesibus vestris sacram Christi militiam colit, sed etiam, quod plurimi est, sufficere poterunt Apostolicos viros, qui sacrarum missionum obeant ministerium in regionibus transmarinis Lusitanae ditioni subiectis. Huius autem perfunctio muneris cum ad amplificandum Christi regnum in terris erit profutura, tum ad Lusitani nominis ornamentum et decus. Sane perennem adepti sunt gloriam Principes et maiores vestri quum, amplis quae latuerunt regionibus detectis, evangelicae doctrinae lumen una cum politiori humanitatis cultu, favente ac iuvante Apostolica Sede, iis attulere. — Verum ut praeclaris hisce inceptis sua constet natura et vis, neque ea a pristina gloria et stabilitate decidant, nitantur oportet constanti praesidio et virtute praestantium virorum, qui divino spiritu oppleti et contra adversos acatholicorum conatus obnitentes, studium omne suum et operam conferant ne omnino intercidant, sed novo indito vigore reviviscant ea bona quae in eas oras e Lusitana regione fluxerunt. Horumce virorum erit contendere ut qui iam crediderunt in Deum confirmentur in fide; hanc qui firmiter tenent, prae se ferant etiam honestate morum, religionis cultu, summa in servandis officiis diligentia, demum ut qui iacent adhuc in tenebris sese ad cognitionem veri Dei et ad evangelii lucem accipiendam convertant.

tum in regionibus ipsi subditis.

Avitam traditionem Lusitania catholica facilius servabit,

sodalitiis religiosis adjuta,

Iamvero plures huiusmodi viros sancto flagrantes zelo large praebere poterunt religiosae sodalitates quarum alumni, prudentium virorum iudicio, cui aetatum omnium suffragatur experientia, non minus feliciter quam laboriose perfungi consueverunt hoc ministerio salutis. Hos enim cum societatum quibus addicti sunt ratio et disciplina, tum

sua cuiusque virtus constanti exercitatione exculta tanto pares operi prae ceteris solet efficere.

Nobis profecto persuasum est fore ut Lusitanum gubernium prona excipiens aure consilia vestra eaque bona plurimi faciens quae ceteris antecellunt, ultro amoliatur obices omnes qui religiosarum sodalitatum libertatem intercipiunt, ac potestate sua faveat studiis vestris, quae eo spectant ut pleno robore vigeat lateque floreat cum avita gloria catholica religio in Lusitania locisque omnibus ditioni eiusdem adiectis. *favente gubernio Lusitano.*

Hanc autem persuasionem eo facilius iuduimus quod iam neminem latet, prout et vobis compertum est, quaenam Nostra sint hac super re consilia et vota. Haec scilicet, dum ad religionis bonum feruntur, intendunt pariter solidam Lusitanae gentis prosperitatem. Hoc enim munus, hae partes Ecclesiae a divino Conditore datae sunt ut in communi hominum societate vinculum pacis sit et salutis praesidium. Quare nihil detrahit Ecclesia de potestate eorum qui civitatibus cum imperio praesunt, illam imo tuetur ac roborat, dum legibus ab ea manantibus sanctionem religionis addit, debitam magistratibus observantiam inter officia a Deo imposita recenset, commonet cives ut a seditione et quavis rei publicae perturbatione abstineant, docet omnes virtutem colere et munia sedulo obire quae cuiusque statui et conditioni cohaerent. Est itaque Ecclesia morum magisterium optimum, cuius salutaris disciplina cives praestat probos, honestos, pios in patriam, fideles principibus iisque addictissimos, tales demum qui publici civitatum ordinis stabile firmamentum constituant, iisque vires praebeant invictas ad ardua quaeque et praeclara aggredienda facinora. Eapropter rei publicae salubriter utiliterque consulitur quum Ecclesiae sinitur ea uti agendi libertate quam iure vindicat, eique amice via sternitur ut late explicare beneficas vires suas, et omnem quo praedita est instructum in commune bonum valeat adhibere. *Ecclesia reipublicæ validissimum præsidium, optimorum civium magistra, si tamen libertate gaudeat;*

Quae quidem sententia licet ad gentes omnes pertineat, aptissime tamen cadit in Lusitanum populum, penes quem catholicae religionis pars tanta fuit iampridem in fingendis *quod in Lusitania præcipue ostendit.*

25 Iunii 1891.

hominum moribus et ingenio, in fovendis scientiarum, litterarum et artium studiis, in inflammandis animis ad egregia quaeque domi militiaeque gerenda, ita ut videatur quasi parens et altrix divinitus data ad pariendum fovendumque quidquid in ea gente enituit humanitatis, dignitatis et gloriae.

Recolens praecedentes suas ad Lusitanos episcopos litteras, simulque gloriam gentis Lusitanae,

Fusius hac de re vobiscum egimus in memoratis litteris encyclicis quas dudum ad vos dedimus: hoc unum modo praestat recolere, religionis vim et virtutem nullum pati interitum, quia ea quae tradit principia doctrinae, Deo auctore, nullis temporum locorumve finibus coërcentur, quippe ad salutem et solatium pertinent populorum omnium. Quare ea beneficia maxima, et valida praesidia quae alias attulit praenobili genti vestrae potis est adhuc praestare ad eius salutem, prosperitatem et decus. Hoc praesertim tam iniquo tempore, quo tanta est animorum infirmitas vel perturbatio ut oppugnentur audacter, nedum in incertum revocentur, summa principia quibus humanae societatis ordo et tranquilitas continetur, nemo est quin intelligat quam necesse sit religionis uti praesidio et sanctis quae ab ea traduntur praeceptis ac documentis.

Pontifex doctrinae catholicae vim maxime commendat.

Convenit enimvero inter cordatos omnes honestosque viros nullum certius esse aptiusque remedium adversus mala, quibus Nostra premitur aetas et pericula quae impendent, quam doctrinam catholicam, si integra excipiatur et incorrupta, eumque teneant homines vitae cursum qui ad normam eius exigatur.

Zelum Antistitum laudat atque stimulat.

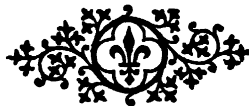
Quamobrem non ambigimus, Dilecti Filii Nostri, Venerabiles Fratres, quin eo quo praestatis pastorali zelo, animi vi et constantia manum admovere properetis operi quod vobis commendavimus. Ita vobis agentibus erit summae laudi iustaeque gratulationi quod optime mereri potueritis de religione, cui studetis summopere, ac de patria et gente vestra, cui vehementer optatis non minus quam cupimus Ipsi, ut constet immota tranquillitas et cuncta ex sententia procedant.

Deum interea adprecantes ut vos suis muneribus cumulet et vestra propitius incepta secundet, Apostolicam benedi-

ctionem, paternae caritatis testem vobis, clero et fidelibus vigilantiae vestrae concreditis, peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 25 Iuni 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Archiepiscopum Trevirensem.

DE SACRA D. N. TUNICA.

11 Julii 1891.

Pontifex gaudet de sacra D.N. Tunica ad venerationem fidelium mox majorum more proponenda.

COGNOVIMUS ex litteris tuis, die 4 Iunio mense datis, velle te consuetudinem veterem, communi populorum pietati valde caram, in primisque Trevirensium tuorum desiderio expetitam, longo intervallo revocare: nimirum *Tunicam inconsutilem* D. N. IESU CHRISTI, qua templum Trevirense princeps tamquam thesauro longe maximo gloriatur, more maiorum ad venerandum proponere. Catholicis autem ex Germania viris, qui anno 1887 istuc ad sedem honoris tui in coetum convenerant, idem in votis significas fuisse. Et recte quidem : propterea quod amotis difficultatibus, quae rei catholicae apud vos multis modis impediebant cursum, iam ad alendam augendamque fidem oportet restitutae tranquillitatis beneficia convertere. — Tu vero probe vides, delatos sacrosanctis istis reliquiis solemni ritu honores ad Dei omnipotentis gloriam, unaque ad incrementum popularis religionis expiationemque animarum magnopere pertinere. Pulcrum est ac salubre his nominatim tam alienis a fide christiana temporibus rerum sanctissimarum publice excitari recordationem et multitudinem invitari ad altissima salutis humanae recolenda mysteria. — Itaque consilium istud tuum non minus ab opportunitate iudicamus, quam a pietate laudabile: tibique auctores sumus ut ad rem, propitio Deo, Nobisque perlibentibus, aggrediare. Nos vero ad ea intuentes, quae a Leone X decessore Nostro per litteras Apostolicas *Salvator Noster*, anno 1514, 7 calendas Februarii, simili in caussa constituta sunt; quo pietas publica magis ac magis incitetur, fructusque ferat uberiores, decrevimus civibus advenisque universis pontificalis indulgentiae, ad labes animi expiandas, beneficia tribuere: idque ex litteris commodius intelliges, quas ea de re iussimus expediri. — Interea caelestium mu-

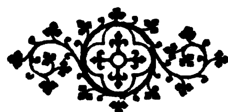
Dignitatem ac fructus hujus publici cultus celebrat.

Leonis X, vestigia premens, indulgentias S. Tunicam veneraturis concedit.

nerum auspicem et benevolentiae Nostrae testem tibi, Venerabilis Frater, et clero populoque tuo Apostolicam benedictionem peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die 11 Iulii 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

LEO PP. XIII.

LITTERAE APOSTOLICAE.

QUIBUS IMMACULATAM VIRGINEM DEI GENITRICEM MARIAM PRAECIPUAM CONGI INDEPENDENTIS PATRONAM HABENDAM ESSE DECERNITUR.

21 JULII 1891.

Pontifex laetatur de incremento Evangelii in Congi independentis statu.

OPTIMAE quidem spei, quam recenti Congi independentis statu sub carissimi in Christo Filii Nostri Leopoldi II Belgarum Regis auctoritate constituto, iure meritoque conceperamus, fore nimirum ut vastissimis illis Africae tractibus erroris adhuc caligine circumfusis evangelicae veritatis lumen affulgeret, exitus iam respondisse satis prosperos non mediocriter delectamur. Postquam enim in iis regionibus vicariatum Apostolicum per Nostras litteras constituimus, constitutumque congregationi ab Immaculato Corde Mariae, vulgo « de Scheutveld-lez-Bruxelles » nuncupatae gerendum tradidimus, silvestris illa atque inculta vineae Domini pars operariorum culturae, ut Nobis significatum est, se facilem praebuit, latosque de se fructus atque uberes coepit polliceri. Nunc vero spes Nostra maxime confirmatur atque augetur ex eo, quod ipse Belgarum Rex probe intelligens in catholica religione originem et fontes humanitatis inesse illius propagationi per populos ditioni suae recens additos ita favit ut eiusdem propagationis auspex extiterit et patrocinium libens susceperit. Ex quo quidem auspicato illud obtigit, quod Belgae complures Regis in exemplum ad nova provehendi per Africam gentem catholici nominis studia statim exarserint et salutare opus alacri animo aggressi iam multa perfecerint, quae Nos illis merito gratulemur. Quibus in rebus dum singularia divinae providentiae beneficia agnoscimus, non minus miramur studium et constantiam tot lectissimorum virorum, qui primaevos evangelii nuntios aemulati et non aliam sibi deposcentem mercedem, quam salutem animarum, per Africanas regiones serunt verbum

Zelum Congregationis de Scheutveld, simul ac Belgarum Regis laudat,

necnon egregiorum virorum, quorum aliquos, nomine proprio citato celebrat.

Dei easque nobili sudore fecundant. Itaque cum bonorum omnium datori Deo gratias agimus, tum meritis laudibus libenter prosequimur praestantes viros, qui christianae Afrorum culturae praesunt; et placet in primis memorare dilectum filium Osvaldum Mariam Van de Berghe ecclesiae Sancti Iosephi Antuerpiae parochum, qui primas stationes religiosas, utile quidem ac fructuosum opus, studio sumptuque suo constituendas curavit. Participes cum eo sicut operis, ita gloriae, novimus esse dilectos filios Comites Mauritium de Ramaix et Florimundum de Bergeyck egregie et ipsos de fidei per Congum propagatione merentes, unaque cum iis Ludovicum van Ockerhout, qui hospitalem domum in egenorum subsidium sua impensa excitavit. Verum Nos non ita Belgarum studio in Congi regionibus evangelii luce collustrandis permovemur, quam iucunde afficimur singulari eorum pietate, summa fide et spe quam in Deo positam habent. Ipsorum enim plurimi haud ignari labores suos in colendo agro Dominico tam deserto atque aspero haudquaquam pares futuros, nisi caelestis vineae Dominus vires suppeditarit, divinam eius opem implorandam et interpretem votorum adiutricemque adhibendam Immaculatam Mariam Virginem concordi studio censuerunt. Nihil immo fore aptius atque opportunius iis visum est, quam ut in abducendis ab errorum superstitione gentibus Congi iisque ad veram Christi sapientiam advocandis, itemque in servitute Nigritarum delenda, eamdem sibi caelestem Patronam adsciscerent Genitricem Filii Dei, a quo lumen mentium et filiorum libertatem accepimus. Quibus e rebus dilectus Filius Noster Petrus Lambertus S. R. E. Presbyter Cardinalis Goossens ex dispensatione Apostolica Archiepiscopus Mechliniensis et praeses honorarius illius coetus, qui opus fidei in Congo Belgico dilatandae omnimode promovet, et Venerabiles Fratres Belgici Antistites una cum clero et supremis moderatoribus Congi, nec non illustres alii pietate et munifica liberalitate viri, quos inter lubet commendare dilectum filium Comitem Iosephum de Hemptinne memorati coetus solertissimum praesidem, supplices ad Nos dedere litteras quibus petitur, ut Immaculata Virgo

21 JULII. 1891

Postulantibus Belgis, ut Beatissima Virgo Immaculata Congi independentis Patrona proclametur,

Dei Genitrix Maria independentis Congi status praecipua apud Deum Patrona auctoritate Nostra Apostolica renuncietur. Nos piis hisce precibus eo libentius annuendum censuimus, quo impensiori religionis studio Nobis sunt exhibitae. Caeterum non sumus dubii quin consilium a memorato Van de Berghe patefactum longius producatur, adeoque confidimus fore ut in libero Congi statu dignum pietate Belgarum, dignum maiestate atque amplitudine Augustae Patronae templum quamprimum assurgat. Quare quod bonum felixque sit et Africae gentis saluti benevertat, Nos Apostolica auctoritate Nostra per has litteras Immaculatam Virginem Dei Genitricem Mariam Congi Independentis praecipuam in caelis Patronam perpetuum in modum constituimus, renuntiamus; eique honores omnes ac privilegia attribuimus, quae principibus locorum Patronis de iure competunt: ac propterea festum Assumptionis Deiparae die decimaquinta mensis Augusti quotannis occurrens tamquam Patronale ibidem haberi et reddi volumus, iubemus. Decernentes praesentes litteras firmas, validas et efficaces semper existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac illis, ad quos spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, in omnibus et per omnia plenissime suffragari, et irritum esse et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Pontifex libenter assentit festo Assumptionis Deiparæ ut patronali assignato.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die 21 Iulii 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

M. Card. LEDOCHOWSKI.

EPISTOLA

ad Gulielmum Alliata, praesidem generalem societatis catholicae iuventutis Italicae.

DE SOCIETATE CATHOLICAE IUVENTUTIS ITALICAE.

8 Septemb. 1891.

Gratus de votis ad se missis, Pontifex testatur amorem suum in catholicam juventutem, societatemque ejus nomine dicatam.

SINGULARI cum benevolentia excepimus prosperitatis omina, quae cum significationibus fidei et obsequii in hanc Apostolicam sedem Nobis obtulisti, nomine superioris consilii et universae societatis Italae iuventutis catholicae cui praees, appetente die sacra Viro Sancto unde Nobis dictum est nomen. Vehementer enim iuventutem diligimus, quam cum accedere ad Nos videamus, multis licet obnoxiam insidiis et periculis temporum iniquitate impendentibus, ut sua erga Nos studia testetur, facere non possumus quin eam sollicitudine et caritate paterna complectamur. Opera autem peracta zelo et beneficentia vestra exemplis iuncta religionis et pietatis a vobis editis quum laetam Nobis spem faciunt futurae praestantiae vestrae in arduo virtutis cultu, tum etiam efficiunt ut optime de Ecclesia meritam iudicemus societatem vestram, ac sedulo curemus ut sospes sit et incolumis, novisque in dies floreat incrementis.

Concordiam, quam policita est sese servaturam lætus salutat,

Quam ob rem quum noverimus nuper aegro dolentique animo, discordias seri inimici hominis astu in eorum acie qui rem catholicam in Italia propugnant, ex quo communi caussae tristis infertur iactura, valde gavisi sumus ea litterarum parte, qua pollicebamini societatem vestram non modo constanter futuram audientem dicto tum Nobis tum singularum dioecesium Praesulibus, sed etiam animis consiliisque consonantissimam fore cum aliis virorum coetibus, qui pro eadem caussa Ecclesiae in hac regione decertant.

rursusque strenue inculcat.

Iamvero huiusce caussae dignitas et amplitudo, cui par est inserviant catholici universi, omnino flagitat, et Nostra haec est voluntas, ut sublatis contentionibus quae sodalium stu-

dia in diversa trahunt, omnis dissensionis vox conticescat, atque omnium cor unum sit et anima una, quum de iis bonis tuendis agitur quibus patriae salus et religionis decus continetur. — Quo firmius vero haec concordia constet peropportunum Nobis videtur breves quasdam designare normas, quae si diligenter servatae fuerint a societate vestra, duplex eidem obveniet utilitas. Namque et liberas poterit explicare vires in iis rebus gerendis quae rationi conveniunt institutionis suae ac sociorum aetati, et commode poterit, uti par est, opera iuvare, consilio et gratia ad maiora incepta perficienda societates alias in quas coivere perfectae aetatis viri.

Normas quasdam perutiles Societati catholicae iuventutis servandas tradere intendit.

Has inter excellit societas quae a conventibus et comitatibus catholicis nomen habet, quippe quae pro amplitudine constitutionis suae et finium quos habet propositos, ea potest aggredi quorum utilitas celsius eminet ac prope universos attingit. Atqui facile intellectu est societatem vestram, quae solis constat iuvenibus ad christianam vitam excolendis, ad tam arduum onus obeundum non sese porrigere quod ad perfectam aetatem pertinet; tametsi possit ac debeat cum aliis conniti quo plenior sit coniunctio et conspiratio catholicarum virium, quam suadet utilitas et necessitas exigit.

Laudat Societatem a conventibus et comitatibus catholicis dictam.

Hoc itaque primum, capitis instar, principium sit, societatem vestram, quae sui iuris et potestatis est, statum suum servare oportere, nec quidquam immutandum de ipsius constitutione aut detrahendum de libertate agendi ea omnia, quae statutis queis utitur congruunt. Scilicet quum eo spectet imprimis institutum vestrum ut iuvenes assuescant profiteri impavide catholicam fidem et fidei consentaneam agere vitam, atque ita aequalibus et populo praeire exemplo ut vigeat in animis religionis studium atque obsequium in auctoritatem Ecclesiae et iura romani Pontificis, vestrum est potissimum (ad ea quod attinet quibus perficitur animus) vacare precibus et studiose christianas virtutes colere, inire invicem sanctae et veracis amicitiae foedera et ea vitare sedulo quibus religio laeditur aut verecundia. In iis autem quae bonum alienum respiciunt, eae curae praecipuae zelum vestrum exerceant, ut festis diebus debitus habeatur honos, ut decenter et amplifice fiant quae ad cultum Dei pertinent,

Societas catholicae juventutis sui juris ac libera maneat.

Religioni ac virtutibus imprimis addicta,

8 SEPTEMB. 1891.

ut pueri ex populo recte religioseque instituantur, ut collata stipe aliisque amoris significationibus testentur cives pietatem suam in Apostolicam sedem; denique ut subsidia comparentur iis qui ephemerides et libros vulgant, quibus sana doctrina continetur: cuius rei curam tempus ipsum monet esse, nedum opportunam, apprime necessariam. Ampla satis haec provincia est in qua ex legibus consociationis vestrae fas est vobis liberrime proprias explicare vires quin liceat cuipiam sese inceptis vestris interponere.

populum christiane curet excolendum, Sedem Apost. vindicandam, bona scripta spargenda.

Qua quidem in provincia egregie vos hactenus esse versatos agnoscimus. Quin imo et alia meminisse placet, quae multa cum laude et utilitate civium praeclare a vobis gesta vidimus in hac alma urbe, ac libenter videremus propagata passim alibi moribusque recepta. Huiusmodi sunt instituta quae ad levamen pauperum intendunt, ut permodico sumptu cibus iis suppetat et quiescendi locus; quorum summa opportunitas neminem latere potest in tanta rerum omnium inopia. — Nec minori laudi fuit coetui vestro cura a vobis suscepta ut derelicti adolescentes et docerentur quae circa fidem et mores novisse oportet, ac pueri rite instituti et comparati ad sacram synaxin accederent. Quin etiam meminimus, aliquando pro singularibus rerum adiunctis paratas apte ac peractas feliciter fuisse ope vestra (collatis consiliis cum iis quos audire oportebat) pias peregrinationes ad sacras aedes religiosissimas, praesertim in hac urbe sitas, quae centrum est catholicae unitatis et inclyta sedes heredum Principis Apostolorum. — Cuius rei recordatio Nos tacite monet ut meritis ornemus laudibus studia et officia perhumaniter collata a Romana iuventute iis peregrinis, qui undique terrarum accessere ad Nos frequentissimi. Est itaque et haec nova seges quae patet adhuc iuventuti actuosae ut ibi industriam suam exerceat, modo huiusmodi opera praeter consuetudinem suscepta rite et ordine gerantur, neque incepta aliorum impediant, qui forte opus idem iure ac tempestive fuerint aggressi: quod si contigerit, opem secundam eis praebere vos addecet. — Neque vero necesse est vos a Nobis moneri, facultatem agendi, qua vos uti fas est citra eos quos diximus fines, obsequi et subesse

Laudat Societatem de institutis ad levamen pauperum, ad recolligendos adolescentulos derelictos, de promotis ad pia loca peregrinationibus, deque optime susceptis Romam peregrinantes.

Quæ omnia opera laudantur auctoritati ecclesiasticæ rite submissa.

oportere ecclesiasticae auctoritati; siquidem excelluit semper societas vestra obedientia et obsequio in sacrorum Antistites.

In his praestandis commendatur spiritus fraternae dilectionis.

Principium alterum, quo diversarum societatum mutuas rationes regi oportet, et quo quasi nexu nobilissimo iungi debet coetus vester cum societate conventuum et comitatuum catholicorum, constat vigetque e spiritu sincerae dilectionis et fraternae communitatis in bonis operibus agendis, ex qua fructus prodeunt suavissimi concordiae et unitatis. Flagitat hic spiritus prae primis ut in iis inceptis, quae quasi suo iure adserit sibi praedicta societas, eidem amicam quam poposcerit opem impigre praebeatis pro viribus. Quum enim non agatur de viris quos inter iudicium sit uter alteri praestat, sed de religione quae cunctis anteit, eiusque rationibus, probe intelligitis ius esse viris, qui istas tuentur, poscendae opis vestrae, vobisque sat esse oportere si in partem operis eximii vestra vocetur aetas, quicumque tandem locus honoris sit qui tribuatur alterutris. — Praeterea hic idem fraternae communitatis spiritus a vobis flagitat, ut perpendatis quantopere intersit communis caussae ut apte instruantur iuvenes ad ea certamina et egregia facinora quae virorum sunt, atque ita in coetu vestro quasi in palestra et gymnasio parentur Christi milites, qui suppleant ordines queis constat opus conventuum et comitatuum, quod languescat oportet, nisi identidem novis sustentetur copiis ex acie vestra profectis. Eapropter e re societatis utriusque esse censemus et vehementer optamus, ut sodales ex instituto vestro iuventutis annos egressi continuo dent nomina alteri quem diximus coetui, a quo perlubenter excepti parem profecto vicem benevolentiae gratique animi recipient.

Hic enim spiritus suggerit ut mutuam opem amicam ad communem finem, juniores praesertim senioribus praestent,

insuper ut juniores habili palestra ad fortiora formentur, virorum societati, juventutem egressi, nomen daturi.

Concordiam atque fraternum complexum iterum commendans, sodalibus Pontifex benedicit.

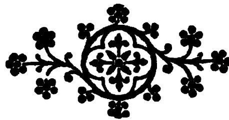
Concordibus itaque studiis et fraterno complexu coniuncti eadem adsuescite sentire ac velle; nec ulla sit inter utrumque coetum vel sodales singulos contentio aut aemulatio. Unum esto inter vos honestissimum dignumque vobis certamen mutuae caritatis et officiorum. Hoc fideles decet asseclas Christi qui sub eius signis militiam faciunt; ea laude contendite excelleri. Quod si praestiteritis, non modo

fructum capietis optatissimum virtutis vestrae, ut diffusae per Italiam catholicae vires coalescant in unum, sed firma haec et immota concordia vos hostibus formidandos efficiet, et inita a vobis praelia sequetur victoria. *8 SEPTEMB. 1891.*

Divinae interea benignitatis auspicem et testem paternae caritatis Nostrae Apostolicam benedictionem tibi, dilecte fili, consilio superiori et universae societati catholicae iuventutis Italicae peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die VIII septembris 1891, Pontificatus nostri anno decimo quarto.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Ioannem Baptistam Paganuzzi, praesidem comitatus generalis permanentis praepositi operi conventuum virorum catholicorum in Italia.

DE INSTITUTO CONVENTUUM CATHOLICORUM IN ITALIA.

9 Septemb. 1891.

Pontifex lætatur de proxime habendo Vicentiæ catholicorum conventu.

MIRIFICE Nos delectavit perlatum Nobis nuncium de novo conventu catholicorum ex Italia virorum propediem Vicentiae agendo in quo, perinde atque in aliis praegressis, de quaestionibus agetur rebusque gravissimis,quae naturae huiusce instituti et temporum rationi conveniunt. Libenter equidem id acceptum referimus studio potissime et sedulitati comitatus generalis coetibus hisce cogendis addicto, cui naviter impigreque praesides; atque hoc imprimis laudi vobis vertimus quod adnitamini ut quotannis, ad exemplum aliarum gentium, eiusmodi conventus habeantur, qui quum ostendunt et augent vitalem vim fidei quae congredientium animos erigit, tum plurimum caussae conferunt religionis et patriae. —

In Italia præsertim tales conventus perutiles esse declarat.

Quare magnopere expedire censemus ut ubique gentium, praesertim vero in Italia, ubi indictum Ecclesiae bellum acrius saevit, catholici viri qui ceteris praestant doctrina, prudentia et studio religionis,ex qua tantum obvenit patriae decus, quasi in fraternam communitatem coniuncti consilia et vires consocient suas. Quam consociationem eo spectare oportet ut non modo hi lecti viri solemnius et constantius in unum coacti tradita ab Ecclesia documenta praeseferant et altius animis defigant, sed etiam efficiant collatis studiis ut illa vulgata passim, indita mentibus, ac penitus insculpta cordibus Italorum hominum, eam pariant emendationem morum rerumque in melius conversionem, qua tantopere humana societas indiget.— Enimvero ad haec bona comparanda intendere comperimus conventum nuper per vos in-

dictum ; imo et argumenta, quae deliberantibus proposuistis, digna plane agnoscimus religione vestra, egregia in Ecclesiam fide et devota erga Nos voluntate. Huiusmodi enim est inquisitio rationum, quae aptissimae sint ad levandas operariorum necessitates (sive hae corpora premant sive animos) iuxta normas praestitutas in litteris Nostris encyclicis de opificum conditione inscriptis ; item quaestiones de consiliis ineundis ut iuvenilis aetas probe religioseque instituatur, ut probi piique cives in municipiorum et provinciarum consiliis sedeant,praesertim vero (quod maximi momenti est) ut excitentur studia fidelium cum ad graviores disciplinas excolendas, tum ad eos iuvandos, qui per ephemerides et libros curant ut quae scitu necessaria sunt iuxta sanam doctrinam hominibus tradantur. His denique accedit expressa in praedictis argumentis sollicitudo vestra levandi angustias in quibus versamur ac novas parandi significationes communis erga Nos observantiae.

9 SEPTEMB. 1891.

Probat argumenta proximi conventus deliberationibus proposita.

Oppido haec omnia religionem, fidem et filiale studium vestrum maiorem in modum Nobis commendant, gratique animi vicem sibi vindicant; verum dum merita ornamus laude proposita vestra, nolumus hisce finibus orationem Nostram contineri, sed placet altius assurgere et totum hoc institutum catholicorum conventuum et comitatuum merita laudatione complecti. Hoc Ipsi iam pridem probavimus ac provehere contendimus verborum et litterarum incitamentis; novimus enim plurimas quas habet opportunitates et commoda amplissima quae praestare potest ad religionis praesidium et salutem rei publicae, si nullis interceptum obstaculis nulloque turbatum dissensu omnes nanciscatur studiosos sui sibique secundos, qui vel privatim agentes vel in coetus coacti eamdem caussam tuendam suscepere.

Inde laudat institutum catholicorum conventuum et comitatuum.

Neminem profecto latet cur seditiosi homines et sectae christiano nomini infensae tam acriter in Italia Ecclesiam oppugnent; ac nemo ex honestis cordatisque viris non dolet acerbe exitia et clades, quas in familias et civitatem intulit pertinax impietas et praeceps in flagitia libido. In hoc conflictu asperrimo, in quo ea vertuntur quae summopere intersunt, catholicorum est eam aciem incunctanter sequi, cui

Dolet bellum in Italia Ecclesiae illatum, collabentesque mores.

proposita salus est conflictatae Ecclesiae, et hanc quasi instructo confertoque agmine tueri viriliter. Iam vero has partes nobilissimas suscepit prae ceteris consociatio vestra.

Ad hæc mala devincenda egregie cohortes catholici instituti incedunt, Ecclesiæ, virtutibusque christianis addictissimæ.

— Quare ad Ecclesiae praesidium scite constituit comitatus paroeciales, dioecesanos et provinciales, qui, quasi praefectis addictae cohortes, parochis et Episcopis fidele praebent ministerium, atque ita adnititur in unum cogere palantes per Italiam totam catholicas vires. Quo facto eo tenditis ut ceteris coniuncti, qui eadem sentiunt, graviter ac solemniter profiteamini salutaria fidei principia et doctrinas Ecclesiae, ac vestrum illi declaretis obsequium animumque addictissimum. Quum porro satis non sit impavida fidei professio nisi consona fidelium actio sequatur, vestri muneris est collectas vires dirigere ad repellendos impiorum conatus, qui favore freti potentium id agunt ut fas omne et sacrum deleant, simulque efficere ut conspirationi improborum constanter obsistat operosa fidelium concordia, unde omnia bona manant et ornamenta, quibus civilis cultus perficitur.

Laudatur societas catholicæ juventutis, cum hoc instituto, cujus auctrix fuit, intime conjuncta.

Haec vero eo promptius et alacrius a vobis geri par est, quod in hoc sustinendo certamine sociae vobis et auxiliares copiae non desint. Extant enim in Italia et aliae consociationes de re catholica optime meritae, quas inter meminisse lubet societatis quae a iuventute catholica nomen habet, quaeque, uti probe nostis, ultro operam dedit ut vestra haec institueretur. Hanc autem necessitudinem quae iungit utramque eo libentius recolimus, quod huius recordatio eo valere debet ut socios utriusque studio incendat fraternae retinendae inter sese nec unquam defecturae concordiae. —

Hæc conjunctio vires duplicat utriusque,

Sane nihil erit vobis honestius, aut spectatu iucundius, quam si videant homines dexteras invicem iungere ac prodire in aciem adversus instructos hostes iuventam animosam et virilitatem sollertem, sanctis coniunctas nexibus fidei et caritatis perfectae, quae non quaerit quae sua sunt sed quae IESU CHRISTI. Quod quidem facile erit eventurum si societas iuventutis catholicae, quae sui iuris et potestatis est,

modo juventutis societas sui juris maneat,

statum suum, prout et Nos volumus, retineat ac libera utatur facultate agendi in iis omnibus quae propria eiusdem demonstrat statutum quo regitur; in aliis vero rebus

9 Septemb. 1891.

gerendis quae celsius eminent latiusque prospectant, ac fines potius contingunt, quos coetus vester sibi proposuit, conspiret amice vobiscum iuniorum societas, atque operam vobis praebeat adiutricem. Imo quum prospiciendum sit ut societati vestrae identidem fiat novarum virium et prope novi sanguinis accessio ne temporis decursu languescat, decet omnino ut praedicta societas, in quam cooptantur aetate minores, sodales suos quasi tirones paret et instruat, qui suppleant quandoque ordines vestros, et e classe iuniorum egressi receptique in coetum vestrum clarius dent specimen zeli et virilis animi in tuendis Ecclesiae rationibus.

et eam egressi sodales rite instructi virorum instituto continuo, cooptentur.

Ad vos quod attinet, quo certius propositum vobis finem possitis assequi, lateque viribus explicatis largius effundere salutis fructus et paratiores operiri futura certamina, nitamini oportet ut ratio instituti vestri quaquaversus porrecta ad omnes Italiae regiones pertineat, auspicio et ductu sacrorum Antistitum. Huc itaque incumbat industria vestra ut augescat sociorum numerus, ut alii comitatus excitentur, atque inter coetum vestrum et alias catholicas societates, quibus vos praeire decet in arduis inceptis, ea nectantur firmenturque vincula fraternae et intimae coniunctionis quae duplicat vires, et optimi spiritus, quo sociati homines aguntur, illustre praebet argumentum. — Zeli demum et diligentiae vestrae munus erit comitatus sufficere in iis locis ubi aliae catholicae consociationes desunt et congregare iuniores in manipulos (quos sectiones dicunt) ubi vel nulli sunt eorum circuli, vel, iis licet extantibus, in aprico necessitas est validioris auxilii.

Auspicio et ductu Antistitum, institutum conventuum magis magisque diffundatur.

Interim ut Deus invicto hoc spiritu zeli et concordiae corda vestra perfundat, tibi, dilecte fili, sociis tibi adsidentibus in comitatu generali permanenti, nec non omnibus qui praedicti conventus participes fuerint, Apostolicam benedictionem, paternae caritatis testem, ex intimo cordis affectu impertimus.

Zelo catholicorum virorum Pontifex benedicit.

Datum Romae apud S. Petrum die 9 Septembris 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

LEO PP. XIII.

EPISTOLA

ad Archiepiscopos et Episcopos aliosque locorum ordinarios in imperio Germanico et Austro-Hungarico.

DE PRAVA DUELLI CONSUETUDINE.

12 SEPTEMB. 1891.

Antistitum votis obsecundans Pontifex de abominenda duelli consuetudine dicere statuit.

PASTORALIS officii conscientia et proximorum caritate permoti, datis ad Nos superiore anno litteris, referendum censuistis de singularium certaminum, quae *duella* vocant, in populo vestro frequentia. Genus istud dimicandi, velut ius moribus constitutum, non sine dolore significabatis etiam inter catholicos versari: rogabatis pariter, ut deterrere homines ab istiusmodi errore vox quoque Nostra conaretur. — Est profecto error iste admodum perniciosus, nec sane finibus circumscribitur civitatum vestrarum, sed excurrit multo latius, ita ut huius expers contagione mali vix ulla gens reperiatur. Quamobrem collaudamus studium vestrum, et quamvis cognitum perspectumque sit quid hac in re philosophia christiana, utique consentiente ratione naturali, praescribat, tamen, cum prava duellorum consuetudo christianorum praeceptorum oblivione maxime alatur, expediet atque utile erit id ipsum per Nos paucis revocari.

Utraque lex divina, naturalis atque revelata, hæc privata certamina damnat.

Scilicet utraque divina lex, tum ea quae naturalis rationis lumine, tum quae litteris divino afflatu perscriptis promulgata est, districte vetant ne quis extra caussam publicam hominem interimat aut vulneret, nisi salutis suae defendendae caussa, necessitate coactus. At qui ad privatum certamen provocant, vel oblatum suscipiunt, hoc agunt, huc animum viresque intendunt, nulla necessitate adstricti, ut vitam eripiant aut saltem vulnus inferant adversario. Utraque porro divina lex interdicit ne quis temere vitam proiiciat suam, gravi et manifesto obiiciens discrimini, quum id nulla officii aut caritatis magnanimae ratio suadeat; haec autem caeca temeritas, vitae contemptrix, plane inest in natura duelli. — Quare obscurum nemini aut dubium esse potest, in eos,

qui privatim praelium conserunt singulare, utrumque cadere et scelus alienae cladis, et vitae propriae discrimen voluntarium. Demum vix ulla pestis est, quae a civilis vitae disciplina magis abhorreat et iustum civitatis ordinem pervertat, quam permissa civibus licentia ut sui quisque adsertor iuris privata vi manuque, et honoris, quem violatum putet, ultor existat.

12 SEPTEMB. 1891.

necnon disciplina vitae civilis.

Ob eas res Ecclesia Dei, quae custos et vindex est cum veritatis, tum iustitiae et honestatis, quarum complexu publica pax et ordo continetur, nunquam non improbavit vehementer, et gravioribus quibus potuit poenis reos privati certaminis coercendos curavit. — Constitutiones Alexandri III decessoris Nostri libris insertae canonici iuris privatas hasce concertationes damnant et exsecrantur. In omnes qui illas ineunt, aut quoquo modo participant, singulari poenarum severitate animadvertit Tridentina Synodus, quippe quae praeter alia, etiam ignominiae notam iis inussit, eiectosque Ecclesiae gremio, honore indignos censuit, si in certamine occumberent, ecclesiasticae sepulturae. — Tridentinas sanctiones ampliavit explicavitque decessor Noster Benedictus XIV in Constitutione data die 10 Novembris anno 1752, cuius initium *Detestabilem*. Novissimo autem tempore f. r. Pius IX in litteris Apostolicis, quarum est initium *Apostolicae Sedis*, per quas censurae latae sententiae limitantur, aperte declaravit, ecclesiasticas poenas committere non modo qui duello confligant, sed eos etiam quos patrinos vocant, itemque et testes et conscios.—Quarum legum sapientia eo luculentius emicat quo ineptiora ea esse liquet quae ad immanem duelli morem tuendum vel excusandum solent proferri. Nam quod in vulgus seritur, certamina id genus natura sua comparata esse ad maculas eluendas, quas civium honori alterius calumnia aut convicium induxerit, id est eiusmodi ut neminem possit nisi vecordem fallere. Quamvis enim e certamine victor decedat qui, iniura accepta, illud indixit, omnium cordatorum hominum hoc erit iudicium, tali certaminis exitu viribus quidem ad luctandum, aut tractandis armis meliorem lacessentem probari, non ideo tamen honestate potiorem. Quod si idem

Inde Ecclesia gravissimas poenas in ea ineuntes decrevit, nimirum Alexander III,

Tridentina synodus,

Benedictus XIV,

Pius IX.

Inanes sunt rationes quibus duellum defendere contendunt.

Honoris restitutio prætextus falsus;

ipse ceciderit, cui rursus non inconsulta, non plane absona haec honoris tuendi ratio videatur? Equidem paucos esse remur, qui hoc obeant facinus, opinionis errore decepti. Omnino cupiditas ultionis est, quae viros superbos et acres ad poenam petendam impellit: qui si elatum animum moderari, Deoque obtemperare velint qui homines iubet diligere inter se amore fraterno, et quemquam violari vetat, qui ulciscendi libidinem in privatis hominibus gravissime damnat, ac poenarum repetendarum sibi unice reservat potestatem, ab immani consuetudine duellorum facile discederent.

Ratio vero damnabilis est ultionis cupiditas.

Neque illis qui oblatum certamen suscipiunt iusta suppetit excusatio metus, quod timeant se vulgo segnes haberi, si pugnam detrectent. Nam si officia hominum ex falsis vulgi opinionibus dimetienda essent, non ex aeterna recti iustique norma, nullum esset naturale ac verum inter honestas actiones et flagitiose facta discrimen. Ipsi sapientes ethnici et norunt et tradiderunt, fallacia vulgi iudicia spernenda esse a forti et constanti viro. Iustus potius et sanctus timor est, qui avertit hominem ab iniqua caede, eumque facit de propria et fratrum salute sollicitum. Immo qui inania vulgi aspernatur iudicia, qui contumelarium verbera subire mavult, quam ulla in re officium deserere, hunc longe maiore atque excelsiore animo esse perspicitur, quam qui ad arma procurrit, lacessitus iniuria. Quin etiam, si recte diiudicari velit, ille est unus, in quo solida fortitudo eluceat, illa, inquam, fortitudo, quae virtus vere nominatur, et cui gloria comes est non fucata, non fallax. Virtus enim in bono consistit rationi consentaneo, et nisi quae in iudicio nitatur approbantis Dei, stulta omnis est gloria.

Neque valet metus vulgi segnitiem exprobrantis.

Fallaciam vulgi spernendam ipsi ethnici docuere.

Timere vulgi opinionem vera segnities, spernere virtus.

Qui bono adhæret, ille vere fortis est.

Denique tam perspicua duelli turpitudo est, ut illud nostrae etiam aetatis legumlatores, tametsi multorum suffragio patrocinioque fultum, auctoritate publica poenisque propositis coercendum duxerint. Illud hac in re praeposterum maximeque perniciosum, quod scriptae leges re factisque fere eludantur: idque non raro scientibus et silentibus iis, quorum est puniri sontes, et, ut legibus pareatur, providere. Ita fit ut passim ad singularia certamina descendere, spreta maiestate legum, impune liceat.

Recte igitur in duellum per leges civiles sævitum,

heu nimis facile spretas.

12 SEPTEMB. 1891.

Damnandum duellum in militibus æque ac in togatis.

Inepta etiam atque indigna sapienti viro eorum est opinio, qui utut togatos cives ab hoc genere certaminum arcendos putent, ea tamen permittenda censent militibus, quod tali exercitatione acui dicant militarem virtutem. Primum quidem honesta et turpia naturâ differunt, nec in contraria mutari ob diversum personarum statum ullo pacto possunt. Omnino homines, in quacumque conditione vitae, divina ac naturali lege omnes pari modo tenentur. Praeterea ratio huiusce indulgentiae erga milites ab utilitate publica petenda foret, quae nunquam tanta esse potest, ut eius obtentu naturalis divinique iuris vox conticescat. Quid, quod ipsa utilitatis ratio manifesto deficit? Nam militaris virtutis incitamenta eo spectant ut civitas sit adversus hostes instructior. Idne vero effici poterit ope illius consuetudinis, quae suapte natura eo spectat ut suborto inter milites dissidio, cuius caussae haud rarae sunt, e singulis partibus defensorum patriae necetur alteruter?

Manet inhonestas in re,

utilitas publica nullo modo excusat, e contra.

Postremo recens aetas, quae se iactat humaniore cultu morumque elegantia longe superioribus saeculis antecellere, parvi pendere vetustiora instituta consuevit ac nimium saepe respuere quidquid cum colore discrepet recentioris urbanitatis. Quid est igitur quod has tantummodo rudioris aevi ac peregrinae barbariae ignobiles reliquias, duelli morem intelligimus, in tanto humanitatis studio non repudiat?

Pugnat duellum cum humaniore cultu præsentis ætatis.

Vestrum erit, Venerabiles Fratres, haec, quae breviter attigimus, inculcare diligenter populorum vestrorum animis, ne falsas hac de re opiniones temere excipiant, neu ferri se leviorum hominum iudicio patiantur. Date operam nominatim ut iuvenes mature assuescant id de duello sentire et iudicare quod, consentiente naturali philosophia, iudicat ac sentit Ecclesia; ab eoque iudicio normam agendi constanter sumant. Immo quo modo alicubi receptum consuetudine est ut catholici praesertim florentis aetatis sibi sponte perpetuoque interdicant nomen dare societatibus non honestis, pari modo opportunum ducimus ac valde salutare, eosdem velut foedus inter se facere, data fide nullo se tempore nullâque de caussa duello dimicaturos.

Stimulat Pontifex zelum Antistitum, ut hanc doctrinam in mores inducant, præsertim juvenum.

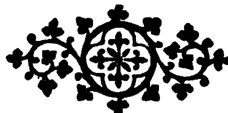
Probat inter juvenes fœdus de non ineundo duello.

Supplices a Deo petimus ut communia conata nostra

virtute caelesti corroboret, quodque pro salute publica, per integritate morum vitaeque christianae volumus, id benigno largiatur. Divinorum vero munerum auspicem itemque benevolentiae Nostrae testem vobis, Venerabiles Fratres, Apostolicam benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die 12 Septembris 1891, Pontificatus Nostri anno decimo quarto.

LEO PP. XIII.

APPENDIX

BREVE

quo D. Joann. Jos. Faict, Episcopus Brugensis, recurrente anno a suscepto episcopatu XXV, sacri Pallii honore augetur.

16 JULII 1889.

Recoluntur exempla usus Pallii Episcopis concessi.

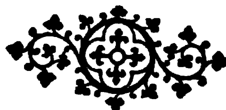
ROMANI Pontifices, quibus, utpote Beati Petri Apostolorum Principis successoribus, demandatum divinitus est universae Ecclesiae regimen et procuratio, et quibus propterea ius est Ecclesiasticis viris honoris insignia impertiendi, Pallii ornamentum Archiepiscoporum proprium, nedum Archiepiscopis ipsis iuxta adhibitas ab eisdem de huiusmodi re postulationes concedere solent, sed vere aliquando etiam Episcopis, si iustae gravesque caussae id suadere videantur. Et sane S. Gregorium Magnum Episcopo Augustodunensi, S. Leonem IX Episcopo Bambergensi, recentiori aetate Benedictum XIV Herbipolensi Episcopo, et Pium IX Decessorem nostrum Episcopis Tridentino et Wladislaviensi Pallii honorem concessisse constat. Iam vero cum probe noverimus, Te, Venerabilis Frater, de commissi Tibi gregis salute dies noctesque cogitantem, nulli deesse boni Pastoris officio, in quo vera Episcopi laus continetur, et insideat animo Nostro tuorum de tua Dioecesi meritorum recordatio, singulare Tibi propensae in Te voluntatis Nostrae testimonium exhibendum censuimus. Quae cum ita sint, a quibusvis excommunicationis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, quovis modo, vel quavis de caussa latis, si quas forte incurreris, huius tantum rei gratia absolventes et absolutum fore censentes, Tibi, Venerabilis Frater, personalem Pallii usum in sollemniis per Sacros Canones praescriptis, et in Dioecesi tantum Brugensi, et non alibi, Auctoritate Nostra Apostolica concedimus et indulgemus. Quapropter idem Pallium, Pontificalis officii insigne, de corpore Beati Petri sumptum, a quocumque quem malueris

Ob insignia sua merita Brugensis Præsul Pallio decoratur.

pastoralis muneris symbolo. Catholico Antistite gratiam et communionem Apostolicae Sedis habente excipiendum, Tibi, Venerabilis Frater, destinavimus: ac volumus, ut ipse Antistes Tibi illud assignet iuxta formam praescriptam, quam idcirco una cum Nostris hisce Litteris transmitti mandavimus, pariterque volumus, ut idem Antistes a Te, Nostro et Romanae Ecclesiae nomine, fidelitatis debitae solitum accipiat iuramentum, iuxta formam pariter definitam et una cum hisce Litteris transmittendam. Ceterum non est cur moneamus Te, Venerabilis Frater, in Pallio ex ovium lana contexto ovem designari, quam bonus Pastor oberrantem suis impositam humeris in ovile reduxit, et inde Episcopum admoneri omnem sibi dandam esse operam, ut, ad boni Pastoris exemplum, deerrantes sui gregis oves, luporum praeda ne fiant, ad Christi caulas traducat. Id concedimus atque indulgemus, non obstantibus Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub Anulo Piscatoris, die XVI Iulii MDCCCLXXXIX, Pontificatus Nostri Anno Decimo secundo.

Pro Domino Card. Ledochowski.

F. ARCHIEPUS SELEUCIEN. SUBSTUS.

EPISTOLA

ad Archiabbatem Beuronensem D. Placidum Wolter, O. S. B., de laudibus defuncti fratris Mauri, eiusdem Congregationis Fundatoris.

SUMMA erga Nos studia tua tam apte vidimus explicata litteris quas die VIII Idus Augusti ad Nos dedisti, ut iis magnopere delectaremur. Profecto ita Nos animo comparatos eae litterae nactae sunt, ut earum Nobis futura esset acceptio gratissima et lectio iucunda. Eas siquidem maiorem in modum commendabat cum perspectus erga Nos animus religiosae familiae tuae, tum benevolentia singularis qua non modo ipsam complectimur, sed universum Ordinem, qui S. Benedicti nomine glorientur legiferi conditoris sui. Hunc enim Ordinem semper plurimi fecimus, tanquam perinsigne Ecclesiae ornamentum, adeoque rationibus eius et decori (quod pro re nata pluries testati sumus) favemus impense. Gaudemus porro Te in capessenda cura collati muneris exemplum Tibi proposuisse defunctum fratrem tuum, qui tum eximia pietate, studio monasticae disciplinae et instituti, cui nomen dederat, amplificandi enituit, tum ingenii et doctrinae laude. praeclarisque operibus ad animarum salutem susceptis, Nobile hoc propositum tuum laetam Nobis spem facit, Te in novo officio obeundo non minus potestatis eius dignum heredem fore, quam virtutum ac meritorum. Quod ut cumulate praestare valeas, atque ut maioribus in dies incrementis, Te praesule, Beuronensis Congregatio floreat, large copioseque dari Tibi adprecamur gratiae coelestis munera, et Apostolicam Benedictionem Tibi et sodalibus quibus praees universis et singulis peramanter in Domino impertimus.

12 AUG. 1890.

Pontifex grates rependit pro acceptis litteris, easque laudat.

Amorem suum singularem erga meritissimum S. Benedicti Ordinem testatur.

Memoriam celebrat defuncti fundatoris Congregationis Beuronensis,

Votaque facit, ut vestigiis illustribus fratris, successor ejus digne adhaereat.

Datum Romae apud S. Petrum die 12 Augusti anno MDCCCXC.

Pontificatus Nostri decimo tertio

LEO P. P. XIII.

FINIS QUARTI VOLUMINIS.

ELENCHUS DOCUMENTORUM.

Constitutio *Pastor Aeternus*.

APPENDIX.

INDEX ANALYTICUS

ad jubendum quod est contrarium rationi divinæ et summo bono 9. — Civilem auctoritatem, ut a Deo, catholicus veretur, usque dum non contradicit auctoritati divinæ 9-10. Nulla proin seditio, quum nulla ibi possit esse vera lex 10. — Ita docent principes Apostolorum 10. — Maximum christianorum officium est utramque patriam debito ordine diligere 10.— Teste JESU CHRISTO, veritas et caritas sunt nobilissimum redemptorum patrimonium 10. — Contra Ecclesiam vertuntur ipsæ progressiones scientiarum 11.— Superbia decepti, homines omnia ad meram humanam naturam contrahere volunt, semoto Deo et Ecclesia 11.—Sit proin catholicus religione sua rite imbutus, fidemque suam augere studeat 11.

Imo quisque paratus sit ad fidem quovis modo defendendam 12. — Dimicatio pro Ecclesia est Christianorum lex et gloria 12.— Fidem profiteantur et propagent 12-13. — Veritas christiana rite exposita assensum rationi postulat 13.— Prædicatio hæc necessaria 13. — Magistris primario incumbit ; sed secundario quoque privatis fidelibus, quorum opera perutilis teste concilio Tridentino 13.— Quisque exemplo et constantia fidem prædicare tenetur 13.

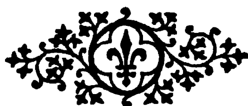
Sed et requiritur in certamine concordia 14. — Christus ad debellandos doctrinæ suæ hostes, Ecclesiam, ad modum corporis, cujus esset ipse caput, instituit 14. — Hæc societas perfecta exigit actionem communem in membris 14. — Primo adsit concordia sententiarum, de qua Paulus 14. — Principium agendi mens 14. — Hujus sibi relictæ defectus, accedentibus cupiditatibus, concordiam perdifficilem in naturalibus reddit 15. — At christiano unus Dominus, una fides 15. — Hæc unanimitas perfecta esse debet, quum unico fundamento nitatur, nempe divinæ rationis auctoritate 15. — Quid autem hæc auctoritas revelet, Ecclesia docet 15. — Ecclesiæ docenti obedientia aut perfecta aut nulla 16. — Præclarus affertur locus D. Aquinatis, de unitate fidei totius Ecclesiæ, ad mentem Pauli 16. — Hæc obedientia fidei complectitur, præter dogmata expresse diffinita, doctrinas universales et ordinarias Ecclesiæ ; insuper respicit regimen Episcoporum et imprimis Sedis Apostolicæ 16-17.—Ecclesia, societas perfecta, comprehendit omnes nationes 17.—Regit proin subditos, civili propriæ nationis potestati alia ratione subditos 17. — Ecclesia rectores civitatum, imponendo legem ipsis parendi, adjuvat 17.

Sed quod ad spiritualia pertinet sibi soli vindicat 17-18. — Multum interest inter utramque rempublicam 18. —Ecclesia, societas perfecta, sed altior, non se immiscet partibus politicis, neque determinat formas civilis regiminis 18. — Ecclesiam in hoc imitantes, catholici ad partes Ecclesiam ne trahant, et ad defensionem religionis, omni inter se seposito dissidio, convolent 18. — Utraque societas in suo ordine principatum tenet 19. — Civis jus habet ut a civili potestate adjuvetur, non solum ut bene sibi esse liceat, sed ut morum

ad eum redeant oportet dilabentes societates 191. — *b)* Nec tamen *corporalem vitam* neglexit Ecclesia, præsertim proletariorum 191. — α) *Indirecte* regendo *mores* 191. — Imprimis appetentiam rerum et voluptatum sitim coercendo 192. — β) *Directe* cujusvis generis *instituta* fovendo *ad sublevandam inopiam* 192. — α') A primæva ætate Ecclesia munia beneficentiæ excellentissime exercuit 192. — β') Inde ortum ingens pauperum patrimonium semper fideliter custodivit, auxit, rexit 192. — γ') In cujus loco beneficentiæ ex caritate frustra conantur subrogare beneficentiam legalem 192.

B) REMEDIA HUMANA Ecclesiæ adjumenta præstent oportet 193. — A') QUID A REPUBLICA EXPECTANDUM. — Respublica christiana hic intelligitur 193. — 1° CONSIDERATIONES GENERALIORES. *a)* Civilis potestatis est *publicam* fovere *prosperitatem*, scilicet moralem, religiosam, domesticam, œconomicam 193. — Hoc agens omnibus, præsertim proletariis, jure proprio, consulit 193. — *b)* Specialius proletariorum curam respublica *utriusque ordinis fautrix* habeat; nam proletarii, numero majores, etsi directe in commune bonum minus conferunt quam ordo gubernans, multum tamen prosunt, imprimis affluentiam bonorum externorum per laborem præstando 194-195. — Invigilet ergo respublica, intuitu communis boni, ut hujus affluentiæ debitam partem et ipsi percipiant 195. — *c)* Insuper, qui præsunt reipublicæ, sunt *custodes ordinis et jurium* 195. — propter communitatem, non propter seipsos potestatem gerunt 195. — α) Atqui *ordinis* multum interest quod religio, boni mores, corporis vigor, familia, artes floreant; unde ubicumque ista periclitantur, sine potestatis ope damnum captura, hæc interveniat oportet 195-196. — β) *Jura* quidem, præsertim infirmorum et inopum, vindicare debet 196. — 2° APPLICANTUR HÆC PRINCIPIA. *a)* Ut *possidentium jura* civilis potestas tueatur, α) cohibebit cupiditates violentas plebis et concitatores perversos; β) medebitur, præsertim præveniendo causas, incommodo grassanti, quod artificibus ex composito opere solventibus respublica patitur 196-197. — *b) Ad opificem præsidio muniendum*, α) imprimis in ipsis *bona animi* tutabitur, secundum quæ, inferioribus naturis dominari jussi, omnes homines pares sunt, quæque ipse homo abdicare non potest 197-198. — Hinc requiem per dies festos necessariam eis procurabit; quam rursus nec ipsis omittere licet 198. — β) *Bona corporalia et externa* tutabitur, α') invigilando ut in labore virium et temporum ratio servetur 198. — Quo magis onerosus labor est, eo productior sit requies 198. — β') Invigilando ne *pueri* maturius, *feminæ* in damnum sexus vel domus laborent; ad quæ omnia in contractibus respectus habeatur oportet 199. — γ') Invigilando ne *justa mercede* labor privetur 199. — *Objicitur:* Mercede, de qua libere inter partes conventum est, integre soluta, salva justitia habenda est, Resp.: Hoc non sufficit. Labor, divino instituto victui in-

Erratis, quæ, curas omnes frustrata, in notulas perpauca irrepsere, index analyticus purgatus est.

INDEX ALPHABETICUS DOCUMENTORUM

VOL. III ET IV.

EPISTOLAE ENCYCLICAE.

ALLOCUTIONES CONSISTORALES.

LITTERAE APOSTOLICAE.

(sub plombo.)

(sub annulo piscatoris.)

MOTU PROPRIO.

BREVIA.

DECRETA.

INSTRUCTIONES.

EPISTOLAE PONTIFICIAE.

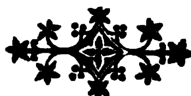
ORATIONES.

VARIA.

INDEX ALPHABETICUS
MATERIARUM
UTRIUSQUE VOLUMINIS.

Absolutum in Collegio S. Anselmi de Urbe, in festo Cath. Petri Rom. 1894.

D. L. J.

Typis Societatis Sancti Augustini. — Brugis.

Prodierunt ex officina typogr. Societatis Sti Augustini:

Le CŒUR DE NOTRE-SEIGNEUR JÉSUS-CHRIST dans l'ÉVANGILE ou lectures évangéliques pour le MOIS du SACRÉ-CŒUR, par le R. P. D. A. MORTIER, de l'Ordre des Frères-Prêcheurs. 1 vol. in-32 de 380 pages, avec filets rouges... ... ... Prix: fr. 1·75 et fr. 2·00 relié.

SACERDOS RITE INSTITUTUS piis exercitationibus menstruæ recollectionis, auctore P. Ad. PETIT, S. J.—3 vol. in-18... ... ... Prix: fr. 3,75

Chaque volume séparément 1,50.

MOYENS DE MENER une VIE CHRÉTIENNE et PARFAITE, par un Père de la Compagnie de JÉSUS. 1 vol. in-32 de 110 pages. Prix: fr. 0,25; cartonné, fr. 0,30; en percaline, fr. 0,50; en basane, fr. 1,00.

LETTRE ENCYCLIQUE de Sa Sainteté Léon XIII sur le ROSAIRE-1893. Texte latin et trad. française, avec notes marginales. fr. 0,50

La même. Traduction française, avec notes marginales... Prix: fr. 0,25

LÉON XIII et le DEVOIR SOCIAL, par l'abbé Pierre GUILLEMENOT, chanoine honoraire de Nevers, Curé-doyen de Brinon les-Allemands, membre de la société d'Économie Politique. 1 vol. in-12 de 190 pages ... Prix: fr. 1,00

VEN. BELLARMINI Card. ADMONITIO ad EPISCOPUM THEANENSEM, nepotem suum. Quæ necessaria sint Epscopo qui vere salutem suam æternam in tuto ponere velit. Brochure in-8° de 40 pages avec filets rouges, couverture Japon... ... ... Prix: fr. 1,00

L'ÉLOQUENCE de la CHAIRE. *Histoire littéraire de la Prédication.* Ouv. orné de nombreuses citations, par l'abbé Ed. BOUCHER, du clergé d'Amiens, membre des Antiquaires de Picardie. 1 vol. in-8°, de 472 pages. Prix: fr. 5,00

La LITTÉRATURE CATHOLIQUE et NATIONALE, par Léon GAUTIER, 1 vol. in-8°, de 380 pages, orné de filets rouges... ... Prix: fr. 4,00

Le MADURÉ. L'ancienne et la nouvelle mission, par le R. P. Auguste JEAN, S. J., missionnaire au Maduré, Fellow de l'université de Madras. 2 vol. in-8° de 510-430 pages, ornés de filets rouges... ... ... Prix: fr. 8,00

SAINT JOSEPH, sa vie et son culte, par Mgr RICARD. Beau volume gr. in-8° jésus de 400 pages, illustré de plus de 100 grav. sur bois. ... fr. 7,50

Cartonné avec plaque spéciale ... ... fr. 8,00

Édition de grand luxe, 13 chromotypographies, 5 magnifiques chromolithographies.— Broché, papier cuir, riche empreinte ... ... fr. 12,00

Reliures diverses très riches et riches écrins.

Les SAINTS, CONFESSEURS et MARTYRS, de la Compagnie de JÉSUS, par le P. ROUVIER, S. J. Beau vol. gr. in-8° jésus de 500 pages environ, illustré de 175 gravures dans le texte et de 25 gravures hors texte, enrichi de 4 superbes chromolithographies.

Édition de luxe, ornée de filets rouges. Broché, 10 fr. — Relié percaline, fers spéciaux, 15 fr. — Reliure amateur, maroquin du Cap, 25 fr.

Édition de grand luxe, ornée de filets rouges. 100 exemplaires numérotés à la presse. Broché, 20 fr. — Relié percaline, fers spéciaux, 25 fr. — Reliure amateur, maroquin du Cap, 35 fr.

SYRIE et SINAI. Souvenirs bibliques et chrétiens, par le R. P. M. JULIEN, S. J. 1 vol. gr. in-8° jésus de 300 pages, orné de 54 grav. Sur beau papier. fr. 3,00

LORETTE, LE NOUVEAU NAZARETH qui remplit l'univers catholique de la gloire de son nom. (PIE IX.)— Ouvrage richement illustré et précédé d'une lettre d'approbation de S. G. l'Évêque de Lorette, publié à l'occasion du sixième centenaire 1894-1895, par Guillaume GARRATT, maître ès-arts de l'université de Cambridge.

Edition de luxe, grand in-8° jésus. — Beau volume grand in-8° jésus de 296 pages, enrichi d'une magnifique chromolithographie, orné de filets rouges, illustré de 46 gravures dans le texte... ... ... Prix: fr. 4,00

Edition grand in-8°. — Beau volume grand in-8° de 296 pages, enrichi d'une magnifique chromolithographie et illustré de 46 gravures dans le texte. fr. 2,00

Edition in-18. — Beau volume in-18 de 352 pages enrichi d'une magnifique chromolithographie, illustré de 39 gravures dans le texte ... ... Prix: fr. 0,75

